

ΕΚΔΟΣΗ
ΕΚΔΕΤΙΚΟΝ ΚΑΤΑΡΤΙΣΤΗ

ΕΚΔΟΣΗ
ΕΚΔΕΤΙΚΟΝ ΚΑΤΑΡΤΙΣΤΗ

ΕΚΔΟΣΗ
ΕΚΔΕΤΙΚΟΝ ΚΑΤΑΡΤΙΣΤΗ
ΕΚΔΟΣΗ

ΕΚΔΟΣΗ
ΕΚΔΕΤΙΚΟΝ ΚΑΤΑΡΤΙΣΤΗ

ΙΩΑΝΝΟΥ
ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ
ΕΡΓΑ

ΤΟΜΟΣ 68

ΥΠΟΜΝΗΜΑ
ΕΙΣ ΤΟ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ
ΟΜΙΛΙΑΙ ΞΕ'—ΟΖ'
(ΚΕΦ. 20—24)

Κείμενον: Fridericus Field

Μετάφρασις - Σχόλια:

ΚΥΡΙΑΚΟΥ Γ. ΡΟΥΜΠΗ
θεολόγου - φιλόλογου
(ΞΕ'—ΞΗ')

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Γ. ΚΟΥΤΡΟΥΜΠΑ
θεολόγου - φιλόλογου
(ΞΘ'—ΟΖ')

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ	11 — 245
Ὁμιλία ΞΕ' (Ματθ. κ' 17—28)	11 (249)*
Ὁμιλία ΞΣΤ' (Ματθ. κ' 29—κα' 11)	35 (263)
Ὁμιλία ΞΖ' (Ματθ. κα' 12—32)	52 (275)
Ὁμιλία ΞΗ' (Ματθ. κα' 33—46)	71 (287)
Ὁμιλία ΞΘ' (Ματθ. κθ' 1—14)	92 (301)
Ὁμιλία Ο' (Ματθ. κθ' 15—33)	112 (314)
Ὁμιλία ΟΑ' (Ματθ. κθ' 34—46)	129 (326)
Ὁμιλία ΟΒ' (Ματθ. κγ' 1—12)	142 (338)
Ὁμιλία ΟΓ' (Ματθ. κγ' 13—28)	156 (346)
Ὁμιλία ΟΔ' (Ματθ. κγ' 29—39)	171 (356)
Ὁμιλία ΟΕ' (Ματθ. κδ' 1—15)	187 (368)
Ὁμιλία ΟΣΤ' (Ματθ. κδ' 16—31)	206 (382)
Ὁμιλία ΟΖ' (Ματθ. κδ' 32—51)	224 (395)

ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΝ ΚΕΙΜΕΝΟΝ	249—411

*Οι ἐντός παρενθέσεων ἀριθμοὶ εἶναι οἱ ἀντίστοιχοι τῶν ἀριθμῶν τοῦ πρωτοτύπου κειμένου.

ΤΟΥ ΕΝ ΑΓΙΟΙΣ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

ΥΜΝΟΝΗΜΑ
ΕΙΣ ΤΟ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

ΟΜΙΛΙΑ ΞΕ' (65)

(Ματθ. κ', 17. 28)

«Καὶ ὅταν ἀνέβαιναν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, ἐπῆρε μὲτ' αὐτοῦ ὁμοκλήτους τοὺς δώδεκα μαθητάς του καὶ τοὺς εἶπεν· Ἰδοὺ ἀναβαίνωμεν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου θὰ παραδοθῇ εἰς τοὺς ἄρχιερεῖς ὧς καὶ εἰς τοὺς γραμματεῖς καὶ θὰ τὸν καταδικάσῃ εἰς θάνατον, καὶ θὰ τὸν παραδώσιν εἰς τοὺς ἔθνικους στυγερῶς διὰ νὰ τὸν περιποιῶσιν καὶ νὰ τὸν μαστιγώσῃ, καὶ δεκτὰ κατὰ τὴν τρίτην ἀπὸ τοῦ θανάτου του ἡμέραν θὰ ἀναστῇ»¹.

Δὲν ἀναβαίνει ἀμέσως εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, δεῖται ἦλθεν ἀπὸ τὴν Γαλιλαίαν, ἀλλ' ἄφοδ προηγουμένως ἐθαύματούργησεν, ἀπεστόμωσε τοὺς Φαρισαίους καὶ ἔκα-νε λόγον εἰς τοὺς μαθητάς του, περὶ ἀκτεημοσύνης· «Διότι ἐάν θέλῃς», λέγει, **Δ** «νὰ εἶσαι τέλειος, πώλησον τὰ ὑπάρχοντά σου»², καὶ περὶ παρθενίας· «ὅποιος ἤμποτε νὰ θέ-σῃ εἰς ἐφαρμογὴν τὸν λόγον αὐτόν, ὡς τὸν ἐφορμάσῃ»³.

1. Ματθ. 20, 17 - 19.

2. Ματθ. 19, 21.

3. Ματθ. 19, 12.

καὶ περὶ ταπεινωφροσύνης· «Διότι, ἐάν δὲν ἀλλάξετε φρονήματα καὶ δὲν γίνετε ὡς τὰ παιδιά, δὲν θὰ εἰσέλθετε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν»⁴, καὶ περὶ τῆς ἐδῶ ἀνταποδόσεως· «Καὶ καθέννας πού ἀφῆσε ὅτιτις ἢ ἀδελφούς ἢ ἀδελφάς, θὰ λάβῃ πολλαπλάσι εἰς τὴν παρουσίαν ζωῆν»⁵, καὶ περὶ τῶν ἐκεῖ ἀμοιβῶν· «Καὶ θὰ κληρονομήσῃ», λέγει, «ζωὴν αἰώνιον»⁶. Τότε, λοιπόν, φθάνει εἰς τὴν πόλιν καὶ ὅταν ἐσκόπευε νὰ ἀναβῇ εἰς αὐτήν, πάλιν ὁμιλεῖ διὰ τὸ πάθος του. Ἐπειδὴ, δηλαδή, ἦτο φυσικὸν νὰ τὸ λησμονοῦν οἱ μαθηταί, ἐπειδὴ δὲν ἤθελαν νὰ λάβῃ χώραν αὐτὰ, δι' αὐτὸ συνεχῶς τοὺς τὸ ὑπενθυμίζει. Ἐσκόπων τὸ μυσλὸ τους μετὰ τὴν συκὴν ὑπενωθήμηναι καὶ ἐλαττώνων τὴν λύπην τους.

Κατ' ἀνάγκην, ὁμῶς, ὁμιλεῖ ἰδιαίτερος εἰς τοὺς μαθητάς του, διότι δὲν ἔπρεπε νὰ κυκλοφορήσῃ ὁ λόγος αὐτὸς διὰ τὰ πάθη εἰς τὸ πλῆθος, οὔτε νὰ λεχθοῦν καθάρὰ τὰ πράγματα αὐτά. Ἐξ ἁλλου, δὲν θὰ προσέκυπτε καὶ καμμία ὠφέλεια ἀπὸ αὐτοῦ. Πράγματικά, ἀφοῦ οἱ μαθηταὶ ἐταράσσοντο, ὅταν ἤκουον αὐτά, πολὺ περισσότερον θὰ ἐταράσσοντο τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ.

Τι λοιπόν; Δὲν ἐλέχθη αὐτὸ εἰς τὸ πλῆθος; ἔρωτᾷ κάποιος. Ἐλέχθη, θεέθαια, καὶ εἰς τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ, ἀλλ' ὅχι τόσο καθαρά. «Κρημνίσαιτε», λέγει, «τὸν ναὸν αὐτὸν καὶ εἰς τρεῖς ἡμέρας θὰ τὸν ἀνεγείρω»⁷, **ε. 4. 2** καὶ «θαῦμα ζητεῖ ἡ γενεὰ αὕτη, ἀλλὰ δὲν θὰ τῆς δοθῇ θαῦμα, παρὰ τὸ θαῦμα τοῦ Ἰωῆ»⁸, καὶ πάλιν «Ἀκόμη α-

4. Ματθ. 18, 3.

5. Ματθ. 19, 29.

6. Ματθ. 19, 29.

7. Ἰωῆ, 2, 19.

8. Ματθ. 12, 39.

λίγον χρόνον εἶμαι μαζί σας καὶ θὰ με ζητήσετε καὶ δὲν θὰ με εὑρετε»⁹. Εἰς τοὺς μαθητάς του, ὁμῶς, δὲν ὁμιλήσεν ἐτοί, ἀλλ' ὅπως τοὺς ἐξέθεσε τὰ ἄλλα σαφέστερα, καθ' ὅμοιον τρόπον τοὺς τὸ εἶπε καὶ αὐτὸ καθαρά.

Καὶ διὰ ποῖον σκοπὸν ἐλέγετο αὐτὸ, ἐάν δὲν ἐπρόκειτο νὰ καταλάβουν τὴν δύναμιν τῶν λεγομένων; Διὰ νὰ καταλάβουν ὕστερα ἀπὸ τὴν πραγματοποιήσιν αὐτῶν, ὅτι ὁ Κύριος ἐγνώριζεν ἐκ τῶν προτέρων τὸ πάθος του καὶ ἐθέτιζε πρὸς αὐτὸ μετὰ τὴν θέλησιν του καὶ ὄχι χωρὶς νὰ τὸ γνωρίζῃ καὶ ἐξαναγκασόμενος. Εἰς τοὺς μαθητάς του, ὁμῶς, δὲν τὰ προέλεγεν αὐτὰ μόνον διὰ τὸν παραπάνω σκοπὸν, ἀλλ' ὅπως εἶπα προηγουμένως, διὰ νὰ ἐκγυμναστοῦν μετὰ τὴν προσδοκίαν καὶ νὰ ὑποφέρουν εὐκολώτερα τὸ πάθος καὶ νὰ μὴ τοὺς ταραξῇ ὑπερβολικά, ὅταν θὰ ἤρχετο χωρὶς νὰ τὸ περιμένουν. **ε. 4. 2** Δι' αὐτὸ, ἀλλώστε, κατ' ἀρχάς τοὺς ἔλεγε τὸν θάνατον μόνον. Ὅταν, ὁμῶς, ἐξηκολούθησαν καὶ ἐγυμνάσθησαν, τότε προσθεῖται καὶ τὰ ἄλλα, ὅπως, παραδείγματος χάριν, ὅτι θὰ τὸν παραδώσουν εἰς τοὺς ἐθνικοὺς σιρατιώτας, ὅτι θὰ τὸν περιπαίζουν καὶ θὰ τὸν μαστιγώσουν. Καὶ δι' αὐτὸν τὸν λόγον, ἀλλὰ καὶ διὰ νὰ περιμένουν καὶ τὴν ἀνάστασιν, ὅταν θὰ ἔβλεπαν νὰ περνοῦν τὰ δυσάρεστα γεγονότα. Πραγματικά, ἐκεῖνος πού δὲν ἀπέκρυψε τὰ λυπηρὰ καὶ ὅσα ἐθεωροῦντο ἐπανεῖδικτα, δικαιολογημένα, ἐπρόκειτο νὰ γίνῃ πιστευτὸς διὰ τὰ εὐχάριστα καὶ τὰ καλὰ.

Πρόσεξε ἀκόμη, σὲ παρακαλῶ, κατὰ ποῖον τρόπον καὶ μετὰ τὸ κατὰλληλον τοῦ χρόνου οἰκονομεῖ ἐδκόλα τὴν ὑπόθεσιν. Πραγματικά, οὔτε ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τῆς κλήσεώς των τοὺς τὸ εἶπεν, διὰ νὰ μὴ τοὺς ταραξῇ, οὔτε

9. Ἰωῆ, 7, 33-34.

πάλιν πολύ κοντά εις τὸν καιρὸν τοῦ πάθους, διὰ τὴν μὴ τοὺς προκαλέσθαι σύγχυσιν. Ἀλλὰ θύαν ἔλασαν ἱκανοποιητικὴν πείραν τῆς δυνάμεώς του ¹⁰ καὶ μεγάλας ὑποσχέσεις ἔδωκε διὰ τὴν αἰώνιον ζωὴν, τότε πᾶντι λόγον καὶ διὰ τὸ πάθος τοῦ μίαν καὶ δύο καὶ πολλὰς φορές καὶ ὅτοι συνοφαίνει τὸν περὶ τοῦ πάθους λόγον μετὰ ταῦτα καὶ τὴν διδασκαλίαν.

Ἄλλος δὲ εὐαγγελιστὴς λέγει, ὅτι ἔφερον ὡς μάρτυρας καὶ τοὺς προφήτας ¹¹. Καὶ ἄλλος ¹², πάλιν, λέγει, ὅτι καὶ οἱ μαθηταὶ δὲν ἀντελήφθησαν τὰ λεγόμενα καὶ ὅτι ἡ σημασία τῶν λόγων αὐτῶν ἦτο κρυφὴ δι' αὐτούς ¹³ καὶ ὅτι μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν τὸν ἀκολουθοῦσαν ¹⁴. Κατὰ συνέπεια, λέγει κέποιος, ἔχει χαθῆ τὸ κέρδος ἀπὸ τῆς πρόρρησιν. Διότι ἐάν δὲν ἀντελαμβάνοντο τὰ ὅσα ἤκουσαν, δὲν θὰ εἶχαν καὶ καμμίαν προσδοκίαν, καὶ ἄρα δὲν προσεδόκουν τίποτε, δὲν θὰ ἐξήσκοῦντο μετὰ τὰς ἐλπίδας.

¹⁵ Ἐγώ, ὁμῶς, ἐρωτῶ καὶ κάτι ἄλλο ποῦ περιλαμβάνει μεγαλύτεραν ἀπορίαν· δηλαδὴ, ἐάν δὲν ἀντελαμβάνοντο τοὺς λόγους αὐτούς, διατί ἐλυποῦντο; Διότι, πραγματικά, ἄλλος εὐαγγελιστὴς λέγει, ὅτι ἐλυποῦντο ¹⁶. Ἐάν, λοιπόν, δὲν ἐκαταλάβαιναν, πῶς ἐλυποῦντο; Πῶς ἐλεγεν ὁ Πέτρος· «Ὁ Θεὸς νὰ σὲ φυλάξῃ ἀπὸ αὐτοῦ, Κύριε. Δὲν πρέπει νὰ γίνῃ αὐτὸ εἰς σέ» ¹⁷.

Τι πρέπει, λοιπόν, νὰ ἀπαντήσωμεν; «Ὅτι ἐγνώρι-

¹⁰ Πρὸς Λουκ. 18, 31.

¹¹ Πρόκειται διὰ τὸν ἴδιον εὐαγγελιστὴν, τὸν Λουκᾶν, καὶ τὸν Μάρκον.

¹² Πρὸς Λουκ. 18, 34.

¹³ Πρὸς Μάρκ. 10, 32.

¹⁴ Πρὸς Μάρκ. 17, 23.

¹⁵ Ματθ. 16, 22.

ζον τὸ ὅτι θὰ ἀποθῶνῃ, ἔστω καὶ ἐν δὲν ἀντελαμβάνοντο εἰς ἄλῃν τοῦ τὴν ἐκτέλεσιν τὸ μυστήριον τῆς θεῆας οικονομίας. Ἐπίσης, δὲν εἶχαν σαφὴ γνῶσιν διὰ τὴν ἀνάστασιν, ὅτε καὶ δι' ὅσα θαυμάσια ἐπαράκειτο νὰ ἐπιτελέσῃ. Καὶ αὐτὰ ἦσαν ἀκόμη κρυφὰ δι' αὐτούς. Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν καὶ ἐλυποῦντο. Διότι, εἶχαν ἰδῆ ὅλους τὰς ἀνάστασιν ἀπὸ ἄλλους, ἀλλὰ δὲν εἶχαν ποτὲ ἴδῃ κάποιον νὰ ἀνασταθῇ τὸν ἑαυτοῦ τοῦ ¹⁸ καὶ μάλιστα νὰ τὸν ἀνασταθῇ ἑαυτοῦ, ποῦ ποτὲ πλέον νὰ μὴ ἀποθῶνῃ. Αὐτὸ, λοιπόν, ἐν καὶ πολλὰς φορές ἐλέγετο δὲν τὸ ἀντελαμβάνοντο. Ἀλλὰ δὲν ἐγνώριζαν, ἀκόμη, καὶ τί εἶναι τέλος πάντων αὐτοῦ ὁ θάνατος καὶ πῶς θὰ ἴδῃ. Δι' αὐτὸ καὶ τὸν ἀκολουθοῦσαν μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν. Καὶ ὅχι μόνον δι' αὐτὸ, ἀλλὰ νομίζω, ὅτι τοὺς κατέπλησσε τὸ γυναικὸς ὅτι τοὺς ἔκανε λόγον διὰ τὸ πάθος τοῦ.

¹⁹ Καὶ ὁμῶς κανένα ἀπὸ αὐτὰ δὲν τοὺς ἐβίβει θάρρος, ἐν καὶ συνεχῶς ἤκουαν νὰ τοὺς βολῇ διὰ τὴν ἀνάστασιν τοῦ. Διότι μαζί μετὰ τὸν θάνατον καὶ τὸ ἀκόλουθον τοὺς ἐπάραισεν περισσότερον, τὸ ὅτι ἤκουον, δηλαδὴ, ὅτι θὰ τὸν περιπαίξουν, θὰ τὸν μαστιγώσουν καὶ διὰ τὰ παρόμοια. Πραγματικά, θύαν εἶδαν τὰ θαύματα, τοὺς θαυματοποιήσαντες ποῦ ἐλευθέρωσαν ἀπὸ τὴν κυριαρχίαν τοῦ διαβόλου, τοὺς νεκροὺς ποῦ ἀνάστησε καὶ διὰ τὰς ὅσας θαυματουργικὰς ἐνεργείας τοῦ, καὶ ὕστερα ἤκουσαν αὐτὰ, τοὺς κατέλαθεν ἐκπληξίς καὶ ἀπορία, ἐάν αὐτός, ποῦ ἔκανε διὰ τὰ παρόμοια, ἦτο δυνατόν νὰ πάθῃ αὐτὰ. Δι' αὐτὸ καὶ εὐρίσκοντο εἰς ἀμηχανίαν, καὶ ὅλως μὲν ἐπίστευαν, ὅλως δὲ ἠπίεστον, καὶ δὲν ἤμπορῶσαν νὰ καταλάβουν τὰ λεγόμενα.

Τόσον, λοιπόν, δὲν ἀντελήφθησαν καθαρὰ τὸ λεγόμενον, ὥστε οἱ υἱοὶ τοῦ Ζεβεδαίου τὸν ἐπλησίωσαν ἀμέσως καὶ τοῦ ἔκαναν λόγον διὰ τὴν προνοηθεῖσαν ²⁰ «ἐθέλομεν», λέγουσιν, «νὰ καθίσωμεν ὁ ἕνας ἀπὸ τὰ δεξιὰ

σου και ὁ ἄλλος ἀπὸ τὰ ἀριστερά σου»¹⁶. Διότι, ὁμοῦς, ὁ εὐαγγελιστὴς ποῦ ἐρμηνεύομεν¹⁷, λέγει ὅτι ἡ μητέρα τους ἐπαίρησε τὸν Ἰησοῦν¹⁸; ἦτο φυσικὸν νὰ γίνουν καὶ τὰ δύο. Πραγματικά, ἐπῆραν τὴν μητέρα τους μετὰ τὴν ἐλπίδα ὅτι ἡ ἰκεσία τους θὰ εἶχε μεγαλύτεραν θάρρητα καὶ ὅτι ἐτοὶ θὰ συνεκίνηον τὸν Χριστόν. Τὸ ὅτι, θέτοια, αὐτὸ πρὸ εἰπᾶ εἶναι ἀληθινόν καὶ ὅτι ἡ αἴτησις ἦτο μάλλον ἰδική τους, ἀλλὰ ἀπὸ ἐντροπὴν τὴν ὑποβάλλουν διὰ μέσου τῆς μητρὸς τῶν, πρόσεξε (ὅτι ἀποδεικνύεται) ἀπὸ τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ Χριστὸς ἀπευθύνει πρὸς αὐτοὺς τὸν λόγον.

Ἄλλὰ καλλίτερά νὰ μάθωμεν κατὰ πρῶτον τί ζητοῦν, μετὰ ποῖαν διόθεσιν τὸ ζητοῦν καὶ πῶς ἔφθασαν εἰς τὸ σημεῖον νὰ τὸ ζητήσουν. Πῶς ἔφθασαν, λοιπόν, εἰς τὸ σημεῖον αὐτό; Ἐβλεπον ὅτι οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι τοὺς ἐτιμοῦσαν καὶ ἤλπιον ὅτι θὰ ἐπιτύχουν εἰς τὴν ἱκανοποίησιν τῆς αἰτήσεως αὐτῆς. «Ὁ Ἄλλὰ τί εἶναι αὐτὸ τέλος πάντων, τὸ ὅποσον ζητοῦν; Ἀκουσε ἄλλον εὐαγγελιστὴν ποῦ καθαρά ἀποκαλύπτει αὐτό. «Διότι ἐπιησιάζον εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα καὶ ἐνόμιζαν ἐκεῖνοι ὅτι ἐπρόκειτο ἀμέσως νὰ φανερωθῇ μετὰ λαμπρότητα ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ»¹⁹, δι' αὐτὸ καὶ ἐζητοῦσαν αὐτὰ. Ἐνόμιζον, ὁμοῦς, ὅτι ἡ βασιλεία ἦτο κοντὰ τοὺς καὶ ὅτι ἦτο αἰσθητὴ καὶ ὅτι, εὖν ἐπετύγγαναν τὰ ἅσα ἐζητοῦσαν, δὲν θὰ ὀφίσταντο καμμίαν λόπην. Πραγματικά, δὲν ἐζητοῦσαν τὴν βασιλείαν μόνον δι' αὐτὴν καθ' ἑαυτήν, ἀλλὰ καὶ ἐπειδὴ τὴν ἐθεωροῦσαν ὡς μέσον διὰ νὰ ἀποφύγουν τὰς δυσκολίας. Δι' αὐτὸ καὶ ὁ Χριστὸς ἀπὸ τὰς σκέψεις

16. Μάρκ. 10, 35 - 36.

17. Ἀρχιεπὶς, ὁ Μαθητὴς.

18. Ἰερ. 13, 20, 20.

19. Ἀποκ. 18, 11.

αὐτὰς τοὺς ἀπομακρύνει κατὰ πρῶτον καὶ τοὺς προτρέπει νὰ περιμένουν σφαγὰς, κινδύνους καὶ τὰ χειρότερα κακὰ. «Ἢμπορεῖτε», λέγει, «νὰ πιάτε τὸ ποτήριον τοῦ θανάτου, ποῦ πρόκειται ἐγὼ νὰ πῶ;»²⁰.

Ἄλλὰ κούνας ὥς μὴ ταράσσετε, ἐπειδὴ οἱ ἀπόστολοι εὗρισκονταί εἰς τόσον ἀτελὴ πνευματικὴν κατάστασιν. Διότι δὲν εἶχεν ἀκόμη πραγματοποιηθῇ ἡ σταυρικὴ θυσία, οὔτε εἶχε δοθῇ ἡ χάρις τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Ἐάν, ὁμοῦς, θέλῃς νὰ γνωρίσῃς τὴν ἀρετὴν αὐτῶν, νὰ τοὺς ἐξετάσῃς ὑστερα ἀπὸ τὰ γεγονότα αὐτὰ καὶ θὰ ἴδῃς ὅτι εἶναι ἀνώτεροι ἀπὸ κάθε πάθος. Ἐξ ἁλλου, δι' αὐτὸν τὸν λόγον ἀποκαλύπτει τὰ ἐλαττώματα αὐτῶν, διὰ νὰ καταλάβῃς εἰς τὴν συνέχειαν ποῖοι ἔγιναν ἀπὸ τὴν ἐπενέργειαν τῆς Θεῆας Χάριτος. Τὸ ὅτι, λοιπόν, δὲν ἐζητοῦσαν τίποτε τὸ πνευματικόν, οὔτε εἶχαν καθόλου γνῶσιν τῆς ἀνω βασιλείας, εἶναι φανερόν ἀπὸ τὰ λεχθέντα.

Ἄλλ' ὥς προσέξωμεν καὶ πῶς πλησιάζουν τὸν Ἰησοῦν καὶ τί λέγουν. «Θέλομεν», λέγουν, «νὰ μᾶς κάμῃς ἐκεῖνο ποῦ θὰ σοῦ ζητήσωμεν»²¹. «Καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς αὐτούς: «Τί θέλετε;»²² ὅχι ἐπειδὴ δὲν τὸ ἐγνώριζεν, ἀλλὰ διὰ νὰ τοὺς ἀναγκάσῃ νὰ ἀπαντήσουν καὶ νὰ ἀποκαλύψῃ τὸ ἔλκος καὶ ἔτσι, νὰ δώσῃ τὸ ἀνάλογον φάρμακον. Ἐκεῖνοι, ὁμοῦς, ἐπειδὴ ἐκοκκίνιζαν ἀπὸ ἐντροπὴν, διὰ τὸν λόγον ὅτι ἀπὸ ἀνθρώπων πάθος ἔφθασαν εἰς τὸ σημεῖον νὰ διατυπώσουν τὸ αἶτημα αὐτό, τὸν ἐπῆραν ἰδιαίτερος, μακρὰν τῶν ἄλλων μαθητῶν, καὶ τὸν ἠρώτησαν. «44 Πραγματικά, ἐπροχώρησαν»²³, λέγει,

20. Μάρκ. 20, 22.

21. Μάρκ. 10, 35.

22. Μάρκ. 10, 36.

23. Περ. 18, 35.

Ἄλλα ποία ἡ σημασία αὐτῶν ποῦ ἐλέχθησαν ἀπὸ τὸν Ἰησοῦν; Διότι δύο εἶναι τὰ ζητήματα ποῦ θέτουν πολλοὶ ἐν προκειμένῳ. Τὸ πρῶτον εἶναι, ἐάν ἔχη ἐτοιμασθῇ διὰ μερικoὺς νὰ καθίσουν εἰς τὰ δεξιὰ τοῦ Κυρίου, καὶ τὸ δεύτερον, ἐάν ὁ Κύριος δίδωι ἐκεῖνων, διὰ τοὺς ὁποίους ἡτοιμάσθησαν, δὲν εἶναι Κύριος νὰ τὰ παρὰσχη.

13 Τί σημαίνει, λοιπόν, οἱ ἐλέχθη; Ἄν δώσωμεν λύσιν εἰς τὸ πρῶτον ἐρώτημα, τότε καὶ τὸ δεύτερον θὰ γίνῃ σαφές διὰ τοὺς ἀπορροῦντας. Ποία ἡ ἐννοια αὐτοῦ, λοιπόν; Κανένας δὲν θὰ καθίσῃ εἰς τὰ δεξιὰ του, οὔτε εἰς τὰ ἀριστερά του, διότι ὁ Θρόνος ἐκεῖνος εἶναι ἀπροσπέλαστος δι' ἄλλους. Καὶ δὲν ἐννοῶ τοὺς κοινούς ἀνθρώπους, τοὺς ἁγίους καὶ τοὺς ἀποστόλους, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀγγέλους καὶ τοὺς ἀρχαγγέλους καὶ ὅλας τὰς ἐπουρανίους δυνάμεις. Διότι ὁ Παῦλος τὸ θέτει αὐτὸ ὡς ἐξαιρετικὸν γινώρισμα τοῦ Μονογενοῦς Υἱοῦ, ὅταν λέγῃ: **4:7** «Πρὸς ποῖον δὲ ἀπὸ τοὺς ἀγγέλους ἔχει εἰπεῖ ποτέ; Κάθησε εἰς τὰ δεξιὰ μου; Καὶ πρὸς μὲν τοὺς ἀγγέλους λέγει: Ὁ Θεός, ὁ ὁποῖος κάνει τοὺς ἀγγέλους του ταχεῖς καὶ λεπτοὺς σάν τοὺς ἀνέμους, Ὅσον ἀφορᾷ δὲ εἰς τὸν Υἱὸν λέγει: Ὁ Θρόνος σου, ὦ Θεέ...»¹.

Τότε, διατὶ λέγει: «Τὸ νὰ καθίσετε εἰς τὰ δεξιὰ μου καὶ εἰς τὰ ἀριστερά μου δὲν εἶναι ἰδικόν μου δικαίωμα νὰ τὸ δώσω εἰς ὅποιον τὸ ζητήσῃ, ὡς νὰ ὑπῆρχαν μερικοὶ ποὺ κάθονται εἰς τὰς θέσεις αὐτάς; Ὅχι, διὰ τὸ ὅτι ὁ πᾶν ἀρχὸν μερικοὶ ποὺ κάθονται δεξιὰ του καὶ ἀριστερά του, ἀπαγε. Ἄλλ' ἔδωκεν ἀπάντησιν σύμφωνα μετὰ τὴν ἀντίληψιν τῶν ἐρωτῶντων, συγκαταβαίνων πρὸς τὴν ἀτελή τους διάνοιαν. Διότι δὲν ἐγνώριζαν, ἀσφαλῶς, τὸν

31. 186, 1. 13. 7. 8.

ὕψηλόν ἐκεῖνον Θρόνον καὶ τὴν καθέδραν τοῦ Υἱοῦ εἰς τὰ δεξιὰ τοῦ Πατρὸς, ἀφοῦ δὲν ἤξερον ἐκεῖνα ποῦ ἦσαν πάλῳ κατώτερα ἀπὸ αὐτὰ **13** καὶ διὰ τὰ ὁποῖα κάθε ἡμέραν ἤκουσαν νὰ γίνεται λόγος. Ἄλλ' ἔνα πράγμα ἐζητοῦσαν μόνον, νὰ ἀπολαύσουν τὰ πρωτεία καὶ νὰ σταθθοῦν πρὸ τῶν ἄλλων καὶ κανένας νὰ μὴ εἴσῃ πρὶν ἀπὸ αὐτοὺς κοντὰ εἰς τὸν Ἰησοῦν. Καὶ ὅπως εἶπα παραπάνω, ἐπειδὴ ἤκουσαν νὰ γίνεται λόγος διὰ δώδεκα θρόνους, χωρὶς νὰ καταλάβουν τὴν σημασίαν τῶν λεγομένων, ἐπεζήτησαν τὴν προεδρίαν.

Αὐτὸ ποῦ εἶπεν, λοιπόν, ὁ Χριστός, ἔχει αὐτὴν τὴν σημασίαν. Θὰ ἀποθάνετε δι' ἐμέ καὶ θὰ σφραγίστε διὰ τὸ κήρυγμα καὶ θὰ πάθετε τὰ ἴδια μετ' ἐμέ, ἀλλ' αὐτὸ δὲν εἶναι ἀρκετὸν νὰ σὰς κάνῃ νὰ ἀπολαύσετε τὴν προεδρίαν καὶ νὰ καταλάβετε τὴν πρώτην θέσιν. Διότι ἐάν ἐλθῇ κάποιος ἄλλος, ὁ ὁποῖος μοῖζι μετὰ τὸ μαρτύριον **13** εἶναι κάτοχος καὶ ἀσκλητήρου τῆς ἄλλης ἀρετῆς εἰς θεομὸν μεγαλύτερον ἀπὸ σὰς, δὲν ἐπεταί, ὅτι, ἐπειδὴ σὰς ἀγαπᾷ καὶ σὰς προτιμᾷ ἀπὸ τοὺς ἄλλους, θὰ παραμερίσω ἐκεῖνο, ποῦ τὸν δοξάζουν τὰ ἔργα του, καὶ θὰ δώσω τὰ πρωτεία εἰς σὰς ἐξ αἰτίας τῆς ἀγάπης ποῦ σὰς ἔχω.

Ἄλλὰ δὲν τοὺς ἔδωκε κατ' εὐθείαν αὐτὴν τὴν ἀπάντησιν, διὰ νὰ μὴ τοὺς λυπήσῃ. Αἰνιγματωδῶς, ὅμως, αὐτὸ ἀκριβῶς ἐννοεῖ, ὅταν τοὺς λέγῃ: «Τὸ μὲν ποτήριον, ποῦ θὰ πῶ ἐγώ, θὰ τὸ πῖτε καὶ σεῖς, καὶ τὸ θάπτισμα, ποῦ πρόκειται μετ' ὅλῳ νὰ βαπτισθῶ, θὰ βαπτισθῆτε. Τὸ νὰ καθίσετε, ὅμως, εἰς τὰ δεξιὰ μου καὶ εἰς τὰ ἀριστερά μου δὲν εἶναι ἰδικόν μου δικαίωμα νὰ τὸ δώσω εἰς ὅποιον τὸ ζητήσῃ, ἀλλὰ θὰ δοθῇ τοῦτο εἰς ἐκεῖνους διὰ τοὺς ὁποίους ἔχει ἐτοιμασθῇ. Διὰ τοίους ἔχει ἐτοιμασθῇ, ὅμως; Δι' ἐκεῖνους ποὺ ἔχουν τὴν δύναμότητα νὰ γίνουν λαμπροὶ ἀπὸ τὰ ἔργα τῆς ἀρετῆς. Δι'

αὐτὸ δὲν εἶπεν, δὲν εἶναι ἰδικόν μου δικαίωμα νὰ τὸ δώσω, ἀλλ' εἶναι δικαίωμα τοῦ Πατρὸς μου, διὰ νὰ μὴ ὑποστηρίξῃ κανένας ὅτι δὲν εἶχε δύναμιν **11** καὶ ὅτι δὲν ἤμπορούσε νὰ ἀνταποδώσῃ τὰ ἀγαθὰ. Ἀλλὰ πῶς ἀπῆντησεν; «Δὲν εἶναι ἰδικόν μου δικαίωμα, ἀλλ' ἐκείνων διὰ τοὺς ὁποίους ἔχει ἐτοιμασθῇ»³².

Καὶ διὰ νὰ γίνῃ σαφέστερον αὐτὸ ποῦ σὰς λέγω, ὅς τὸ ἐφαρμόσωμεν εἰς ἓνα παράδειγμα. Ἄς ὑποθέσωμεν, λοιπόν, ὅτι ὑπάρχει κάποιος διοργανωτὴς ἀγώνων καὶ ὅτι προσῆλθαν διὰ νὰ λάθουν μέρος εἰς τὸν ἀγῶνα αὐτὸν πολλοὶ ἀριστοὶ ἀθληταί. Δύο δὲ ἀπὸ τοὺς ἀθλητὰς αὐτοὺς, ποὺ ἦσαν περισσότερον ἀγαπητοὶ καὶ γνωστοὶ εἰς τὸν ἀγωνοθέτην αὐτόν, τοῦ εἶπαν νὰ ἐνεργήσῃ ὥστε νὰ στεφανωθοῦν καὶ νὰ ἀνακηρυχθοῦν αὐτοὶ νικηταί, θαυσιζόμενοι εἰς τὴν εὐνοίαν καὶ τὴν φιλίαν του. Ἐκεῖνος, ὅμως, τοὺς ἀπῆντησεν ὅτι δὲν ἀνήκει εἰς τὴν δικαιοδοσίαν του αὐτό, ἀλλ' εἶναι δικαίωμα ἐκείνων, διὰ τοὺς ὁποίους ἔχει ἐτοιμασθῇ μὲ κόπους καὶ ἰδρώτας. Θὰ τοῦ καταλογίσωμεν μήπως ἀδυναμία; **12** Ὁχι, θέβαια. Ἀντίθετα, θὰ τὸν παροδεχθῶμεν διὰ τὴν δικαιοσύνην του καὶ τὴν ἀπροσωποληψίαν του.

Ὅπως, λοιπόν, δὲν θὰ ἤμπορούσαμεν νὰ ἰσχυρισθῶμεν ὅτι αὐτὸς δὲν ἔχει δύναμιν, ἐπειδὴ δὲν δίδει τὸν στέφανον, ἀλλὰ τὸ κάνει, ἐπειδὴ ἐπιθυμεῖ νὰ μὴ καταλύσῃ τὸν νόμον τῶν ἀγώνων καὶ νὰ μὴ διαταράξῃ τὴν τάξιν τοῦ δικαίου, καθ' ὅμοιον τρόπον, θὰ ἤμπορούσα νὰ ἰσχυρισθῶ, ὅτι καὶ ὁ Χριστὸς εἶπεν αὐτό, διὰ νὰ τοὺς προτρέψῃ ἀπὸ κάθε ἀποψιν νὰ στηρίζουν τὰς ἐλπίδας τῆς σωτηρίας καὶ τῆς ἀρετῆς των εἰς τὴν παρουσίαν τῶν ἔργων τους, **13-14** ποὺ γίνονται μὲ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ.

Δι' αὐτὸ λέγει: «Δι' ἐκείνους ποὺ ἔχει ἐτοιμασθῇ». Τί θὰ συμῆ, λοιπόν, ἐάν φανοῦν ἄλλοι ἀνώτεροι ἀπὸ σὰς; Τί θὰ γίνῃ, ἐάν ἐπιτύχουν περισσότερα; Μήπως, ἐ-

³² Πράκ. Ματθ. 20, 28.

πειδὴ ἐγίναντε μαθηταί μου, δι' αὐτὸ θὰ ἀπολαύσετε καὶ τὰ πρωτεία, ἐάν δὲν φανήτε καὶ ἄξιοι τῆς ἐκλογῆς αὐτῆς;

Τὸ ὅτι, θέβαια, ὁ Ἰησοῦς εἶναι κύριος τοῦ σύμπαντος, εἶναι φανερόν καὶ ἀπὸ τὰ γεγονότα ὅτι αὐτὸς εἶναι ὁ μόνος Κριτὴς τοῦ παντός. Πραγματικά, εἰς τὸν Πέτρον ὁμιλεῖ ὡς ἐξῆς: «Καὶ θὰ σοῦ δώσω τὰ κλειδιά τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν»³³. Καὶ ὁ Παῦλος, διὰ νὰ δηλώσῃ τὸ ἴδιον ἀκριβῶς, ἔλεγεν **15** «Λοιπόν, μοῦ ἐπιφυλάσσεται ὁ στέφανος τῆς δικαιοσύνης, τὸν ὁποῖον θὰ μοῦ δώσῃ ὡς ἀνταμοιβὴν ὁ Κύριος κατὰ τὴν ἐνδοξὸν ἐκείνην ἡμέραν τῆς κρίσεως, ὁ δίκαιος Κριτὴς. Θὰ τὸν δώσῃ δὲ ὅχι εἰς ἐμέ μόνον, ἀλλὰ καὶ εἰς ὅλους ὅσοι ἔχουν ἀγαπήσει καὶ περιμένουν μὲ πόθον τὴν ἐνδοξὸν ἐμφάνισίν του»³⁴. Ἐμφάνισις δὲ τοῦ Χριστοῦ λέγεται ἡ παρουσία αὐτοῦ ἐπὶ τῆς γῆς. Τὸ ὅτι δὲ κανένας δὲν θὰ σταθῇ πρὸ τοῦ Παύλου, εἶναι φανερόν ἀπὸ κάθε ἀποψιν.

Ἐάν, ὅμως, ὁ Κύριος τὰ εἶπεν αὐτὰ κάπως ἀσαφῆ, μὴ παραξενεύεσαι. (Τὸ ἔκανεν αὐτό), διότι ἤθελε νὰ τοὺς συμβουλεύσῃ κατὰ τρόπον συμφέροντα καὶ ὠφελίμον, ὥστε νὰ μὴ τὸν ἐνοχλοῦν μάταια καὶ ἄσκοπα διὰ τὰ πρωτεία, (θεδομένου ὅτι αὐτὸ τὸ ἐπάθαιον ἀπὸ ἀνθρώπινην ἀδυναμίαν), καὶ ἀκόμη, ἐπειδὴ δὲν ἤθελε νὰ τοὺς λυπήσῃ. Μὲ τὴν ἀσάφειάν, λοιπόν, ἐκτυγχάνει καὶ τὰ δύο αἴτια.

Τότε, οἱ δώδεκα ἠγανάκτησαν διὰ τὴν συμπεριφορὰν αὐτὴν τῶν δύο»³⁵. Τότε, τότε; Ὅταν τοὺς ἐπετίμη-

³³ Ματθ. 16, 19.

³⁴ 1^η Τιμῆθ. 4, 8.

³⁵ Ματθ. 20, 24.

σεν. Βέβαια, δι' ὅσον χρόνον ἡ ἀπόφασις ἦτο τοῦ Χριστοῦ, δὲν ἀγανακτοῦσαν. **Κ'** ἄλλ' ὅταν ἐβλεπαν αὐτοὺς νὰ προτιμῶνται, τὸ ἐδέχοντο καὶ ἐσιωποῦσαν, ἐπειδὴ ἐσέ-
θοντο καὶ ἐτιμοῦσαν τὸν Διδάσκαλον. Καὶ ἐάν ἀκόμη ἐλυποῦντο κατὰ διάνοιαν, δὲν εἶχαν τὴν τόλμην νὰ φα-
νερώσουν τὴν λύπην τους αὐτῇ. Ἐπίσης, καὶ διὰ τὸν Πέτρον δὲν ἐστεναχωρήθησαν, ὅταν ἔδωσε τὰ διθρα-
χμα³⁶, ἂν καὶ ἐννοίωσαν κάποιαν ζήλειαν, ἀλλ' ἠρώτη-
σαν μόνον· «Ποίος λοιπὸν εἶναι ὁ μεγαλύτερος;»³⁷ Ἐπει-
δὴ, ὅμως, ἡ αἵτησις ἐδῶ διὰ τὴν πρωτοκαθεδρίαν προ-
ήρχετο ἀπὸ τοῦς ἰδίους τοῦς μαθητάς, δι' αὐτὸ ἀγανα-
κτοῦν. Καὶ εἰς τὴν προκειμένην, πάλιν, περίπτωσιν δὲν ἀγανακτοῦν ἐμέσως, παρὰ ὅταν ὁ Χριστὸς ἐμάλωσε τοὺς
δύο ἀδελφούς καὶ τοὺς εἶπεν ὅτι δὲν θὰ ἀπολαύσουν τὰ
πρωτεία, ἐάν δὲν καταστήσουν τοὺς ἑαυτοὺς των ἀξίους
δι' αὐτά.

Δ Εἶδες πόσον ἀτελεῖς ἦσαν πνευματικῶς ὅλοι τους, ὥστε οἱ δύο προσπαθοῦν νὰ κατεξουσιάσουν τοὺς δέκα, αὐτοὶ δὲ φθοιοῦν τοὺς δύο; Ἀλλ' ὅπως εἶπα καὶ παρα-
πάνω, νὰ μοῦ τοὺς βείξῃς ὑστερὰ ἀπὸ τὰ γεγονότα αὐτά
καὶ θὰ εἶδῃς ὅτι ὅλοι τους εἶναι ἀπηλλαγμένοι ἀπὸ τὰ
πάθη αὐτά.

Ἀκούσε, λοιπὸν, πῶς ὁ ἴδιος ὁ Ἰωάννης, παῦ τώ-
ρα ἐξ αἰτίας αὐτῶν ἔλαβε μέρος εἰς τὴν διαμαρτυρίαν,
εἰς κάθε εὐκαιρίαν παραχωρεῖ τὰ πρωτεία εἰς τὸν Πέ-
τρον εἰς τὰς πράξεις τῶν Ἀποστόλων³⁸ καὶ εἰς τὸ κή-
ρυγμα καὶ εἰς τὴν θραυσματουργίαν. Ἐπίσης, δὲν ἀποκρύ-

36. Ματθ. 23, 21-27.

37. Ματθ. 18, 1.

38. 1 Πέτρ., 1 Πέτρ., 5, 1-3.

πτει τὰ κατορθώματα αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τὴν ὁμολογίαν
τῆς πίστεως αὐτοῦ λέγει, τὴν ὁποίαν ἔκανεν ἐνῶ ὅλοι
οἱ ἄλλοι μαθηταὶ ἐσιωποῦσαν, καὶ τὴν εἰσοδὸν εἰς τὸν
τάφον καὶ ἐν γένει θέτει πρὸ τοῦ ἑαυτοῦ του τὸν Πέ-
τρον. **Ε'** Ἀκόμη, ἐπειδὴ καὶ οἱ δύο ἔμειναν κοντὰ εἰς
τὸν Ἰησοῦν κατὰ τὴν δίκην, ὁ Ἰωάννης ἐλαττώνει τὸν
ἰδικὸν του ἔπαινον, ὅταν λέγῃ· «Ὁ μαθητὴς ἐκεῖνος ἦτο
γνωστὸς εἰς τὸν ἀρχιερέα»³⁹. Ὁ δὲ ἀπόστολος Ἰάκω-
βος δὲν ἔζησεν, θέβαια, πολὺν χρόνον, διότι ἀπὸ τὴν
ἀρχὴν ἔδειξε τόσον μεγάλον ζήλον διὰ τὴν πίστιν καὶ
ἐγκατέλειπε κάθε τι τὸ ἀνθρώπινον καὶ ἀνήλθεν εἰς ἀ-
περιγράφτον ὕψος, ὥστε ἀμέσως ἐθανατώθῃ. **ΣΤ'** Ε-
τσι, ἀργότερα ἔφθασαν ὅλοι τους εἰς τὸν ὑψίστον θαυμὸν
ἀρετῆς. Ἀλλὰ τότε ἠγανάκτησαν.

Τί ἔκανεν ὁ Χριστὸς, λοιπὸν; «Ἀφ' οὗ τοὺς προσεκά-
λεσε κοντὰ του τοὺς εἶπεν· Οἱ ἄρχοντες τῶν ἐθνῶν
συμπεριφέρονται πρὸς τοὺς λαοὺς τοὺς σὺν νὰ εἶναι αὐ-
τοὶ κτῆμα τῶν»⁴⁰. Ἐπειδὴ, δηλαδή, ἐθουρνήθησαν καὶ
ἐταράχθησαν, προτὸν νὰ τοὺς ὁμιλήσῃ, τοὺς καταπραΰ-
νει μὲ τὴν πρόσκλησιν καὶ μὲ τὸ ὅτι τοὺς ἐπῆρε κοντὰ
του. Διότι οἱ δύο ἀδελφοὶ εἶχαν ἀποκοπῇ ἀπὸ τὸν ὁμι-
λον τῶν δώδεκα καὶ ἱσταντο πλησίον τοῦ Ἰησοῦ καὶ τοῦ
ὁμιλοῦσαν διὰ λογαριασμὸν των. Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν
καλεῖ καὶ αὐτοὺς κοντὰ του. Μὲ τὴν ἐνέργειάν του αὐ-
τὴν (ἤθελεν) καὶ τὸ αἶτημα νὰ κατηγορήσῃ καὶ νὰ τὸ
ἀνακοινώσῃ εἰς τοὺς ἄλλους **Β'** καὶ νὰ θεραπεύσῃ τὸ πά-
θος καὶ τῶν δύο ὁμάδων. Καὶ τὴν τάσιν διὰ τὰ πρωτεία
δὲν τὴν καταστέλλει καὶ τώρα μὲ τὸν τρόπον πρὸς τὸ
ἔκανε προηγουμένως. Διότι προηγουμένως φέρει τὰ

39. 1 Πέτρ. 18, 16.

40. Ματθ. 20, 25.

παιδιά εἰς τὸ μέσον καὶ τοὺς προτρέπει νὰ μιμηθοῦν τὴν ἀφέλει· ἀνκαί τὴν ταπεινώσιν αὐτῶν. Ἐδῶ, ὁμως, τοὺς προτρέπει εἰς ἔντονον ὄθος καὶ μὲ θάσιν τὴν ἀντίθετον περίπτωσιν, ὅταν τοὺς λέγῃ· «Οἱ ἄρχοντες τῶν ἐθνῶν συμπεριφέρονται πρὸς τοὺς λαοὺς τοὺς σὺν νὰ εἶναι αὐτοὶ κτῆμά τους, καὶ ἐκεῖνοι ποὺ ἔχουν μεγάλο δόλωμα τοὺς μεταχειρίζονται μὲ μεγάλην ἐξουσίαν, σὺν νὰ εἶναι δοῦλοί τους. Ματαξὺ σας, ὁμως, δὲν πρέπει νὰ γίνεταί ἔτο· Ἀλλὰ ὅποιοσδήποτε θέλει νὰ γίνῃ μέγας μεταξὺ σας, ὡς εἶναι ὑπηρετῆς σας. Καὶ ὅποιοσδήποτε θέλει νὰ εἶναι πρῶτος μεταξὺ σας, ὀφείλει νὰ γίνῃ δοῦλος ὅλων σας»⁴¹. Ἔτσι, ἀπέδειξεν ὅτι ἡ ἀφοδρά ἐπιθυμία διὰ τὰ πρωτεῖα εἶναι χαρακτηριστικὸν γνῶρισμα τῶν εὐδωλολατρῶν.

Πραγματικά, τὸ πάθος αὐτὸ εἶναι τυραννικόν καὶ συνεχῶς ἐνοχλεῖ καὶ τοὺς μεγάλους ἀκόμη ἄνδρας. Διὰ τὴν αἰτίαν αὐτὴν χρειάζεται καὶ μεγαλύτερον πληγὴν. Δι' αὐτὸ καὶ ὁ Ἰησοῦς τοὺς κυπῆ εἰς τὸ θάθος καὶ συγκρατεῖ τὴν ὀργισμένην ψυχὴν τους μὲ τὸ νὰ τὴν παρορθεύῃ πρὸς τὴν ψυχὴν τῶν εὐδωλολατρῶν. «Καὶ καυτηριάζει τῶν μὲν τὸν φθόνον, τῶν δὲ τὴν ἀλαζονείαν, σὺν νὰ τοὺς λέγῃ· Νὰ μὴ σὰς κυριεύῃ ἡ ἀγανάκτησις μὲ τὴν ἰδέαν ὅτι σὰς ἔχουν προσβάλλει. Διότι ἐκεῖνοι, ποὺ ζητοῦν τὰ πρωτεῖα μὲ τὸν τρόπον αὐτόν, ἀλάπτουν πρὸ πάντων καὶ ἐντροπιάζουν τοὺς ἐαυτούς των, ἐπειδὴ κατατάσσονται εἰς τὴν τελευταίαν τάξιν. Οἱ ἰδιοὶ μας κανόνες ζωῆς δὲν εἶναι, θέβαια, ὅμοιοι μὲ τοὺς κανόνες τῶν εὐδωλολατρῶν. Διότι οἱ ἄρχοντες τῶν ἐθνῶν συμπεριφέρονται πρὸς τοὺς λαοὺς σὺν νὰ ᾔσαν κτῆμά τους. Σύμφωνα,

41. Ματθ. 20, 25 - 27.

ὁμως, μὲ τὴν ἰδικήν μου κρίσιν ὁ τελευταῖος εἶναι ὁ πρῶτος εἰς ἀξίαν.

Καὶ ὅτι αὐτὰ δὲν τὰ λέγα μόνον, πάρε ὡς ἀπόδειξιν διὰ τὰ λεγόμενα τὰ ὅσα πράττω καὶ τὰ ὅσα πάσχω. Ἐγὼ, ἄλλωστε, ἔκανα καὶ κάτι παραπάνω ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους. Δηλαδή, ἂν καὶ ἦμιον θασιλεύς τῶν ἐπαυρανίων δυνάμεων, ἠθέλησα νὰ γίνω εὐθραιπος καὶ κατεδέχθην νὰ περιφρονηθῶ καὶ νὰ ὀβρισθῶ. Καὶ δὲν ἐθεώρησα ἀρκετὰ αὐτὰ, ἀλλὰ ἐφθάσα μέχρι τὸν θάνατον. **10** Δι' αὐτὸ λέγει· «Ὅπως ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου δὲν ἦλθε διὰ νὰ ὑπηρετηθῇ, ἀλλὰ διὰ νὰ ὑπηρετήσῃ καὶ νὰ δώσῃ τὴν ζωὴν τοῦ λύτρου διὰ νὰ εξαγορασθοῦν καὶ ἐλευθερωθοῦν ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν καὶ τὸν θάνατον πολλοὶ ἄνθρωποι»⁴². Δὲν ἐσταμάτησα, λέγει, εἰς τοῦτο μόνον, ἀλλὰ ἔδωσα καὶ τὴν ζωὴν μου ὡς λύτρον. Καὶ ὑπερ ποίων ἔκανα τὴν προσφορὰν αὐτήν; Ὑπερ τῶν ἐχθρῶν. Σὺ, ὁμως, ἐὰν ταπεινωθῇς, θὰ ταπεινωθῇς χάριν τοῦ ἑαυτοῦ σου, ἐνῷ ἐγὼ ἐταπεινώθην δι' ἐσέ.

Κατὰ συνέπειαν, νὰ μὴ φοβηθῇς μὲ τὴν ἰδέαν ὅτι χάινεις τὴν ἀξιοπρέπειάν σου. Διότι ὅσον καὶ ἂν ταπεινωθῇς, δὲν ἡμπορεῖς νὰ κατεβῇς τόσο πολύ, ὅσον κατήλθεν ὁ Κύριός σου. Ἀλλ' ὁμως ἡ κατάστασις αὐτὴ ἐγένεν αἰτία νὰ ἀνεθοῦν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι **11** καὶ, συγκρόνως, ἔκανε νὰ λάμψῃ καὶ ἡ δόξα τοῦ ἰδιοῦ. Πραγματικά, προτοῦ νὰ γίνῃ ἄνθρωπος, μόνον μεταξὺ τῶν ἀγγέλων ἦτο γνωστός. Ὅταν, ὁμως, ἐγένεν ἄνθρωπος καὶ ἐσταυρώθῃ, ὅχι μόνον δὲν ἐμείωσεν ἐκεῖνην τὴν δόξαν, ἀλλ' ἀπέκτησε καὶ ἄλλην, ἡ ὅποια ἀπέρρευσε ἀπὸ τὸ γεγονός ὅτι τὸν ἐγκόρισεν ἡ οἰκουμένη ὁλόκληρος. Ὡστε, νὰ

42. Ματθ. 20, 28.

μή φοθηθῆς ὅτι τάχα χάρις τὴν δόξαν σου, ἐάν ταπεινώσης τὸν ἑαυτοῦ σου. **ΒΜΟ** Ἀντίθετα, ἔτσι γίνεται ὀψηλότερα ἢ δόξα σου. Ἔτσι μεγαλύνει περισσότερο Αὐτὴ ἡ ταπεινότης εἶνα ἡ θύρα τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Ἄς μὴ θαδίσωμεν, λοιπὸν ἀντιθετοὶ δρόμοι, οὔτε νὰ καταπολεμῶμεν τοὺς ἑαυτοὺς μας. Δὲν ὅτι ἐάν θελήσωμεν νὰ φαινώμεθα μεγάλοι, δὲν θὰ γίνωμεν μεγάλοι, ἀλλὰ πὺ ἀσήμε ἀπὸ ἄλλους.

Εἶδες ὅτι, εἰς κάθε περιπτῶσι, τοὺς δίδασκει μὲ τὰ ἀντιθετὰ τῆς θέσεως παραδειγμάτων καὶ τοὺς κατέχευε ἐκεῖνο ποῦ ἐπιθυμοῦν, Πραγματικά, τὴν ταπεινὴν αὐτῆν σὰς τὴν ἀπέδειξε πολλὰς φορές καὶ προσηκουμένως Διότι, καὶ διὰ τοὺς φιλαργύρους καὶ τοὺς κενυδόξους ἔτσι ἐνήργησεν. Δαὶ, λοιπὸν, κάνε ς τὴν ἐλεημοσύνην σου, μπροστὰ εἰς τοὺς ἀνθρώπους, Δαὶ νὰ δοξασθῆς, Μὴ τὸ κάνης αὐτὸ καὶ θὰ δοξασθῆς ὅπως οὐδέποτε. **ΒΒ** Ἐπίσης διατ συγκεντρώνεις πλούτη Δαὶ νὰ εἶσαι πλουσιος. Λοιπὸν μὴ θησαυρίζης καὶ θὰ γίνῃς πλουσιος. Ἔτσι καὶ ἐδῶ Δαὶ ποθεῖς τὰ πρωτεῖας Δαὶ νὰ προηγῇσαι, τῶν ἄλλων. Λοιπὸν, δαλεῖς τὴν τελευτὰν θεοῦ, καὶ τότε θὰ ἀπολαύσης τὰ πρωτεῖα. Ὡστε, ἐάν θέλῃς νὰ γίνῃς μεγάλος νὰ μὴ ζητῇς νὰ γίνῃς μεγάλος, καὶ τότε θὰ εἶσαι, μεγάλος. Διότι αὐτὸ σημαίνει, νὰ εἶσαι, ἀσήμετος.

Βλέπεις με ποιοὺς τρόποι τοὺς ἀπεμάκρυνεν ἀπὸ τὸ νόσημα, μὲ τὸ γεγονὸς ὅτι τοὺς ἀπέδειξεν ὅτι, ἐξ αἰτίας τῆς φιλοπρωτίας ἀποτυγχάνου. ἐπὶ μὲ τὴν ταπεινώσιν ἐπιτυγχάνου. ὥστε νὰ ἀποφύγῃς τὴν μὲν καὶ νὰ ἐπιδικώσῃς τὴν δέ. Καὶ τοὺς εἰδωλολάτραις δ' αὐτὸ τοὺς ἀνέφερεν διὰ νὰ ἀποδείξῃ μὲ αὐτὸ ὅτι τὸ πρᾶγμα εἶνα ἐπονεύστων καὶ θδελυκτων. Διότι εἶνα ἀνάγκη ὁ ὑπερήφανος νὰ εἶνα, χαμηλός. **Γ** καὶ, ἀντίθετα, ὁ ταπεινώφρων νὰ εἶνα ὕψηλός. Ἐπεὶ δὲ αὐτὸ εἶνα, τὸ ἀληθινόν

καὶ γνήσιον ὕψος, ποῦ δὲν περιορίζεται μόνον εἰς τὴν λέξιν καὶ τὸ ἔννομα. Καὶ τὸ ὕψος τοῦ κόσμου εἶνα ἀποτέλεσμα ἀνάγκης καὶ φόβου, ἐνῶ τὸ ὕψος τοῦ ἱδικοῦ μας ὁμοιάζει μὲ τὸ ὕψος τοῦ Θεοῦ. Ὁ Χριστιανὸς αὐτοῦ τοῦ εἶδους, καὶ ἐν ἀκόμῃ δὲν θαυμάζεται ἀπὸ κανένα, παραινέμεν, ὕψηλός ὅπως, πάλιν, ἐκεῖνος, καὶ ἐν ἀκόμῃ ὑπηρετῆται ἀπὸ ἄλλους, εἶνα πὺ ἀσημαντος ἀπὸ ἄλλους. Καὶ ἡ μὲν εἶνα τὸ πὺ προέρχεται ἀπὸ ἀνάγκην, δι' αὐτὸ καὶ χάνεται εὐκόλως ἢ ἄλλη, ὅμως, προέρχεται ἀπὸ τὴν θέλησιν δι' αὐτὸ καὶ παραμένει, σταθερά. Δὲ καὶ τοὺς ἀγίους δι' αὐτὸ τοὺς θαυμάζομεν, ἐπεὶ δὲ ἐν καὶ ἦσαν ἀνώτερο ἄλλων. **ΔΔ** ἐν τοῦτοις ἐταπεινώσαν τοὺς ἑαυτοὺς τῶν περισσώτερον ἀπὸ ἄλλους. Δι' αὐτὸ καὶ μέχρι σήμερα παραμένουν ὕψηλοι καὶ δὲν κατέστρεψε τὸ ὕψος ἐκεῖνα οὔτε ὁ θάνατός των.

Ἐάν ὅμως θέλετε, ὡς ἐξετάσωμεν τὸ θέμα αὐτὸ μὲ θάσιν τὴν λογικὴν σκέψιν, καὶ ἀποδείξω. Λέγεται ὅτι, κάποιος εἶνα, ὕψηλός, ἢ ὅταν εἶνα ὕψηλός διὰ τὸ μήκος τοῦ σώματος τοῦ ἢ ὅταν συμβαίῃ νὰ ἴσταται εἰς μέρος ὕψηλόν. Ἐπίσης, ὀνομάζεται κάποιος χαμηλός, ἐάν ἔχη τὰ ἀντιθετὰ γνωρίσματα. Ἄς ἐξετάσωμεν, λοιπὸν, διὰ νὰ ἴδωμεν ποῖος εἶνα πραγματικά ὁ ὕψηλός, ὁ ἀλάζων ἢ ὁ ταπεινός, ὥστε νὰ καταλάβῃς ὅτι, τίποτε δὲν εἶνα ὀψηλότερον ἀπὸ τὴν ταπεινοφροσύνην καὶ τίποτε χαμηλότερον ἀπὸ τὴν ἀλαζονείαν. Ὁ ἀλάζων, λοιπὸν, ἐπιθυμεῖ νὰ εἶνα ἀνώτερος ἀπὸ ἄλλους καὶ κανένα δὲν δέχεται ὡς ἰσάξιόν του. **ΒΒ** καὶ ὅσον καὶ ἐν τιμᾷται, ποθεῖ καὶ ἐπιδιώκει, με, αλὺτερον τιμὴν καὶ ἔχει τὴν γλαμὴν ὅτι, καθόλου δὲν ἐτιμῇται καὶ ταπεινῶν, τοὺς ἀνθρώπους, ἐνῶ, παράλληλα, ἐπιθυμεῖ νὰ τοῦ τιμῇται. Τί ἡμπορεῖ νὰ θεωρηθῇ ὅμως, πὺ παρόλογοι ἀπὸ τὴν ἀμπεροφόρῃ αὐτῇ. Πραγματικά, αὐτὸ ὁμοιάζει, μὲ αἰνigma. Διότι ἀπὸ ἐκείνους, ποῦ δὲν τοὺς ὑπολογίζε, καθόλου, θέλει νὰ δοξάζεται.

Είδες πώς εκείνος, πού θέλει, νά ύψωθῇ καταπι-
πει καί ἰσταται χαμηλά. Διότι τό ὅτι δαίαι οἱ ἀνθρώποι
δέν ἔχουν κοίμιαν ἀξίαν, ἐάν συγκριθοῦν μαζί του, τό
διακηρύσσει ὁ ἰδῶς. **88** **1** Αὕτῃ εἶναι ἡ ἀλαζονεία. Δια-
τ, λοιπόν, πρέχεις πρὸς ἐκεῖνον, πού κατὰ τὴν γνώμην
σου δέν εἶναι τίποτε, διὰτὶ ζητεῖς νά τιμηθῇς ἀπὸ αὐ-
τόν. Διὰτὶ σὺρεῖς μαζί σου τόσον πλῆθος ἀπὸ ἀνθρώ-
πους, βλέπεις τὸν ἀσήμενον, πού ἰσταται χαμηλά

"Ελα, τώρα, νά ἐξετάσωμεν τὸν ὕψιλόν⁴³. Αὐτός
γνωρίζε, τι εἶναι ὁ ἀνθρώπος, καί ὅτ, ὁ ἀνθρώπος εἶναι
κάτι μεγάλο, ἀλλά συγκρότως καί τό τελευταῖον ἔλων,
δι' αὐτό καί ὅπο ἀνθρώπου τιμῇ καί ἀν τοῦ κάνουν τὴν
θεωρεῖ μεγάλην. Ὡστε, αὐτός ἀπολουθεῖ τὸν ἑαυτὸν
του καί εἶναι ὕψιλος καί δέν ἀλλάσσει τὴν γνώμην του
Πραγματικά, ἐκείνους πού θεωρεῖ μεγάλους, καί τὰς
τιμὰς πού προέρχονται ἀπὸ αὐτοὺς τὰς νομίζει μεγάλας.
ἔστω καί ἐάν αὐμοαῖν νά εἶναι μικρά, ἀκριβῶς, διότ,
θεωρεῖ αὐτοὺς μεγάλους. Ἀντίθετα ὁ ἀλαζών ἐκεῖνος
πού τὸν τιμοῦν δέν τοὺς ὑπολογίζει καθόλου. **89** τὰς τι-
μὰς, ὅμως, αὐτῶν τὰς θεωρεῖ μεγάλας. Ἐπίσης, ὁ τα-
πεινός δέν κυριεύεται ἀπὸ καμὲνα πάθος. Ὅτε ἡ ὀργή
ἔχει τὴν δύναμιν νὰ τὸν ἐνοχλήσῃ οὔτε ὁ ἔρωρ τῆς δό-
ξης, οὔτε ὁ φόβος οὔτε ἡ ἐλπίστικα. Τί ἡμπορεῖ, ὅμως,
νά θεωρηθῇ ὕψιλότερον ἀπὸ τὴν ψυχὴν, πού εἶναι ἀπηλ-
λαγμένη ἀπὸ τὰ περὶ αὐτά, Ὁ ἀλαζών, ἀπὸ τό ἄλλο
μέρος κυριαρχεῖται ἀπὸ δὺα αὐτά καί, σάν κάποιος σκο-
λήκ, κυλιέται εἰς τὸν θόρβορον. Πραγματικά ἡ ψυχὴ
τοῦ ἐνοχλεῖται συνεχῶς ἀπὸ τὴν ἐλπίστικα τὸν φόβον
καί τὸν θυμόν.

43. Ἀγλαθῇ, τὸ πνευματικὸς ὕψιλον

Ποῖος εἶναι, λοιπόν, ὁ ὕψιλος, Ὁ ἀνωτερος τῶν
παθῶν ἢ ὁ δοῦλος αὐτῶν, Αὐτός πού τρέμει καί φοβεῖ-
ται τὰ πάθη, ἢ ὁ ἀπρόσβλητος καί μέ κανένα τρόπον μὴ
κυριευόμενος ἀπὸ αὐτά, **90** Ποῖον πτηνὸν θέ δεχθῶμεν
ὅτι πετᾷ πρὸ ὕψιλά, Εκκεῖνο πού εὐρίσκεται ὕψιλότερα
ἀπὸ τὰ χέρια καί τὰ καλὰμας τοῦ κυνηγοῦ, ἢ ἐκεῖνο πού
δέν ἀφήνει τὸν κυνηγὸν νά χρειασθῇ καθόλου καλὰμας, ἐ-
πεὶ δὴ πετᾷ χαμηλά καί ποτὲ δέν ἡμπορεῖ νά ἀνυψωθῇ,
Λοιπὸν αὐτοῦ τοῦ εἶδους εἶναι ὁ ἀλαζών καί κάθε παγι-
θα τὸν συλλαμβάνει, ἐπειδὴ ἔρπει εἰς τό χῶμα

Εάν, ὅμως, θέλῃς ἐξετάσει αὐτό καί ἀπὸ τὴν περι-
πτώσει τοῦ πονηροῦ δαίμονος. Πραγματικά, τί ἡμπορεῖ
νά θεωρηθῇ π ὁ ἀσήμενον ἀπὸ τὸν δαίμονα, ἐπειδὴ ὁ
περηφανεύθη, Τί δὲ πρὸ ὕψιλόν ἀπὸ τὸν ἀνθρώπου,
πού μέ τὴν θέλησιν του ταπεινώνει τὸν ἑαυτὸν του, Ὁ
δαίμονος σῶρεται εἰς τὴν γῆν καί εὐρίσκεται, κάτω ἀπὸ
τὴν πέτρην μας, **91** («νὰ πατήτε», λέγει, «ἐπ' αὐτὴν εἰς τὰ
φθῶκα καί τοὺς σκορπιούς»⁴⁴), ἐνῶ ὁ ταπεινὸς ἀνθρώ-
πος ἰσταται, ὕψιλά μαζί με τοὺς ἀγγέλους

Εάν, πάλιν, θέλῃς νά διδοχθῇς αὐτό καί ἀπὸ τοὺς
ἀνθρώπους σκέψαι τὸν θάρβαρον ἐκεῖνον, πού εἶχεν ὁ-
πὸ τὰς διαταγὰς του τόσον μεγάλην στρατιάν καί δέν
ἐννύριζεν ὅτι εἶναι εἰς δλοὺς γκωστιά. Ὅτι, δηλαδὴ, ἡ
πέτρα εἶναι πέτρα, καί τὰ εἰδῶλα εἶναι εἰδῶλα. Ἀντί-
θετα οἱ εὐσεβεῖς καί πιστοὶ ἄνθρωποι ἀνεβαίνουν καί
πρὸ ὕψιλά ἀπὸ τοῦ ἥλιου. Καί τί ἡμπορεῖ νά γινῇ πρὸ
ὕψιλον ἀπὸ αὐτοὺς. Αὐτοὶ ὑπερβαίνουν καί αὐτὰς τὰς
ἐκείνους τοῦ οὐρανοῦ, προσπερνοῦν τοὺς ἀγγέλους καί
ἰστανται γύρω ἀπὸ τὸν βασιλικὸν θρόνον

44. ἰουκ 10. 9

15. Αλλά διά να μάθης τὴν ἀσημαντότητα τῶν ἀλλοζώνων καὶ ἀπὸ ἄλλης ἀπόψεως, (σὲ ἐρωτᾷ) Ποῖος θὰ ταπεινωθῇ, Ὁ φοιτηθεύμενος ἀπὸ τὸν Θεόν, ἢ ὁ πολεμουμένος ἀπὸ αὐτοῦ, εἶναι, φανερόν ἐστὶ ὁ πολεμουμένος. λοιπόν, ἀκούσε τί λέγει, διὰ τὸν καθένα ἀπὸ αὐτούς ἡ Ἁγία Γραφή· «Ὁ Θεὸς ἀντιπασσεται εἰς τοὺς ὑπερηφάνους, ἐνῶ εἰς τοὺς ταπεινοὺς θίβει τὴν χάριν τοῦ»⁴⁵

Θὰ σε ἐρωτήσω, καλὴν καὶ ἄλλο Ποῖος εἶναι ὁ φηλότερος, Ὁ ἀφιερωμένος εἰς τὸν Θεόν τοῦ προσφέρει θυσίαν εἰς αὐτόν, ἢ ὁ εὐδαιμόνωνος μακρὰν τῆς πορησίας πρὸς αὐτόν, Καὶ ποῖαν θυσίαν προσφέρει, ὁ ταπεινός, ἢ ὁ ἐπαινετός, 1552 Ἀκούσε τὸν Δαυὶδ καὶ λέγει, «Θυσίαν εἰς τὸν Θεόν εἶναι, τὸ ταπεινὸν πνεῦμα. Ὁ δὲ Θεὸς δὲν θὰ παραβλέψῃ τὴν συντετριμμένην καὶ ταπεινὴν καρδίαν»⁴⁶. Εἴβες τὴν καθαρότητα τοῦ ταπεινοῦ, Κιττάζε καὶ τὸ ἀκάθαρτον τοῦ ἀλαζόνης, «Ἀκάθαρτος εἶναι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ κάθε ὑπερήφανος»⁴⁷. Ἐπίσης, ὁ ταπεινὸς ἔχει τὸν Θεόν νὰ εὐχαριστῇται με αὐτόν («πρὸς ποῖον», λέγει, «νὰ κιττάξω παρὰ πρὸς τὸν πᾶν, τὸν ἰσχυρὸν καὶ τὸν φοβούμενον τοὺς λόγους μου»⁴⁸), ἐνῶ ὁ ἀλαζὼν συρεταί μαζί με τὸν διαβολὸν διότι ὁ ὑπερήφανος θὰ πάθῃ ὅ,τι ἐπαθεὶν ἐκεῖνος Δ. αὐτὸ καὶ ὁ Παῦλος ἔλεγεν· «Διὰ νὰ μὴ ὑπερηφανεύῃ καὶ πέσῃ εἰς τὴν αὐτὴν καταδίκην, ποὺ ἔπεσε καὶ ὁ διάβολος»⁴⁹.

Ἐξ ἄλλου, τοῦ συμβαίνει τὸ ἀντιθετὸν ἀπὸ ἐκεῖνο

45 122. 1. 6.

46 122. 5. 18.

47 122. 1. 16. 2.

48 122. 8. 2.

49 122. 3. 6.

ποὺ ἐπιθυμεῖ 15. Θέλει, δηλαδὴ, νὰ ὑπερηφανεύεται, διὰ νὰ τιμαται. Ἀλλ' αὐτὸς εἶναι πολὺ περὶφρονεῖται περισσώτερον ἀπὸ ὅλους. Πραγματικά, οἱ καταγελάστοι, οἱ ἐχθροὶ καὶ ἀντιπαλοὶ, δύναν, οἱ νικώμενοι, εὐκόλως ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς των, οἱ παραινόμενοι, ἀπὸ τὴν ὁργήν, οἱ ἀκάθαρτοι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, αὐτοὶ εἶναι πὸ πολὺ ἀπὸ ὅλους. Καὶ τί ἡμπορεῖ νὰ συμβῇ χειρότερον ἀπὸ αὐτό, Π. εἶναι ὅμως, πρὸ γλυκὺ ἀπὸ τοὺς ταπεινοὺς. Π. μακαριώτερον, ὅταν εἶναι ποθητοὶ καὶ ἀγαπητοὶ ἀπὸ τὸν Θεόν, Ἀκόμη οἱ ἀνθρώποι αὐτοὶ τιμῶνται καὶ ἀπὸ τοὺς ἀναθρώπους τοὺς πολὺ καὶ ὅλοι τοὺς τιμοῦν ὡς πατέρας καὶ τοὺς ἀγαποῦν ὡς ἀδελφοὺς καὶ τοὺς πληροῦζου ὡς ἰδικὰ τοὺς πρόσωπα.

16. Ἀς γινώμεν, λοιπόν ταπεινοί, διὰ νὰ γινώμεν ὕψηλο. Διότι, ἡ ὑπερηφάνεια ταπεινώνει ὑπερβολικὰ. Αὕτη ἐταπεινώσε καὶ τὸν Φαραῶ, «Δὲν γνωρίζω» λέγει, «τὸν Κύριον»⁵⁰ καὶ ἐγίνε κατώτερος ἀπὸ τὰς μύσας, τοὺς βασιλεῖς καὶ τὴν κάμπια καὶ ὕστερα κατεποντίσθη μαζὶ με τὰ θύλα καὶ τὰ ἔθλογά του. Ἀντίθετα, πρὸς αὐτοὺς ὁ Ἀβραάμ λέγει, «Εγὼ εἶμαι χῶμα καὶ στάκτη»⁵¹ καὶ ἐνίκησε ἀμετρήτους βασιλεῖς καὶ, ἂν καὶ εὐρέθηκε ἀνέμεσα εἰς τοὺς Αἰγυπτίους, ἐπανήλθε φέρων τροφὰς ὡς λαμπρότερον ἀπὸ τὸ προηγούμενον, καὶ κρατῶν αὐτὴν τὴν ἀρετὴν ἐγενετο συνεχῶς ὕψηλότερος. Δ. αὐτὸ φανερὰ παρὰ τοῦ, δι' αὐτὸ στεφανώνεται καὶ ἐπαινεῖται, 16. ἐνῶ ὁ Φαραῶ ἐγίνε καὶ χῶμα καὶ στάκτη καὶ ὅτι εὐτελέστεροι ὑπάρχει ἀπὸ αὐτὰ.

Πραγματικά, τίποτε δὲ ἀποστρέφεται τόσοι ὁ Θεός, ὅσον τὴν ὑπερηφάνειαν Δ. αὐτὸ καὶ ἐξ ἀρχῆς ἔκανε τὰ

50 122. 5. 2.
51 122. 14. 17.

παντα, δια να φανήσῃ τὸ πάθος αὐτό. Δι' αὐτὸ ἐγίναμεν θνητοὶ καὶ ἐρυσκόμεθα μέσα εἰς τὴν λύπην καὶ τοὺς δυνάμους. Δι' αὐτὸ ζῶμεν εἰς τὸν πόνον, τοὺς ἰδρώτας καὶ εἰς τὴν διαρκή καὶ ἐξουθενωτικὴν ἐργασίαν. Διότι ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ἡμάρτησεν ἀπὸ ἐγωϊσμοῦ, ἐπειδὴ ἡλπίσεν ἑαυτὸν ἰσοθεῖον. Δι' αὐτὸ οὐτε καὶ ἐκεῖνα ποῦ εἶχεν ἐκράτησεν, ἀλλὰ τὰ ἔχασε καὶ αὐτά. Τόσον μεγάλο κακὸν εἶναι ὁ ἐγωϊσμός, ὥστε ὅχι μόνον δὲν προσθέτει κανένα κατ'ὀρθώμα εἰς τὴν ζωὴν μας, ἀλλὰ καταστρέφει καὶ τὰ ὅσα ἔχομεν. Ὅπως, πάλιν, ἡ ταπεινωφροσύνη ὅχι μόνον δὲν μᾶς ἀφαιρᾷ κανένα ἀπὸ τὰ ὑπάρχοντα ἀγαθὰ, ἀλλὰ προσθέτει καὶ ὅτι δὲν ἔχομεν.

¶ Αὐτὴν, λοιπόν, ἂς ποθήσωμεν, αὐτὴν ἂς ἐπιδιώξωμεν διὰ να ἀπολαύσωμεν καὶ τὴν ἐπιγειοὺς τῆς καὶ νὰ ἐπιτύχωμεν τὴν μέλλουσαν δόξαν, μετὰ τὴν χάριν καὶ τὴν φυλανθρωπείαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μαζὶ μετὰ τὸν ὅποιον εἰς τὸν Πατέρα καὶ εἰς τὸ ἅγιον Πνεῦμα οὐ γκρόνως ἀνῆκα. ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος τώρα καὶ πάντοτε καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων Ἀμήν.

ΟΜΙΛΙΑ ΕΣΤ' (66)

(Ματθ. κ', 29 - κβ', 11)

¶ Καὶ ἐν αὐτῇ ἔθγαυαν ἀπὸ τὴν ἱερὴν τὸν ἡγόν μὴτρεν πλῆθος λαοῦ πολὺ καὶ ἰδοὺ δύο τυφλοὶ, ποὺ ἐκάθητο πλῆθος τοῦ ὄχλου, ὅταν ἤκουσαν, οἱ ὁ Ἰησοῦς περὶ, ἐφάνησαν καὶ εἶπαν Ἐλέησέ μας, Κύριε, ἰδοὺς ἀπέγνω τοῦ ἀποδοῦ.

Κύριε ἀπὸ τοῦ ἦλθεν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα καὶ τοῦ διέμενε πρὶν φθάσῃ ἐκεῖ. ¶ Αὐτὸ κατὰ τὴν γνῶσιν μου εἶναι ἀξιὸν ἐρεύνης, διὰτὶ, δηλαδὴ καὶ προηγουμένως δὲν ἀνεχώρησεν ἀπὸ ἐκεῖ διὰ τὴν Γαλιλαίαν, ἀλλὰ ἐπὶ γὰρ διὰ τῆς Σαμαρείας, Ἄλλ' αὐτὸ ὅς τὸ ἀφήσωμεν διὰ τοὺς φλομαθεῖς, διότι, ἔαν κανεὶς θέλῃ νὰ ἐρευνῇ μετὰ ἀκριβείαν καὶ προσοχὴν θὰ εὕρῃ ὅτι ὁ εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης ἔκανε καθαρὸν ὑπεκρινγμὸν διὰ τὸ ζήτημα αὐτὸ καὶ ἔγραψε καὶ τὴν αἰτίαν.

Ἡμεῖς, ὅμως, ἂς ἀσχοληθῶμεν μετὰ τὸ κείμενον καὶ ἂς ἀκούσωμεν τοὺς τυφλοὺς αὐτούς, οἱ ὅποιοι ἦσαν ἀνώτεροι, ἀπὸ πολλοὺς θλιέποντας. Πραγματικὰ, ἂν καὶ δὲν εἶχαι κανένα διὰ να τοὺς ὁδηγήσῃ, οὐτὶς ἡμποροῦσαν νὰ ἴδουν τὸν ἐλθόντα Ἰησοῦν, ἐν τούτῳ εἶχαν μεγάλην προθυμίαν νὰ ἔλθουν κοντὰ του καὶ ἤρχισαν νὰ φωνάζουν μετὰ δυνατὴν φωνὴν καὶ ἔσαν τοὺς ἡμιπόδιζαν, τόσον περισσότερον ἐφωναζαν. ¶ Ἔτσι εἶναι ἡ καρτερικὴ ψυχὴ. Ἀνιχνεύεται μετὰ ἐμπόδιον, Ὁ δὲ Χριστὸς ἐπέτρεπε νὰ τοὺς ἐπιβάλλουν σιωπὴν διὰ νὰ ἀποκαλυφθῇ πὺλ πολὺ ἡ μεγάλη τοὺς προθυμία καὶ νὰ μάθῃς, ὅτι ἐπαῖα ἀπὸτλάωσαν τὴν θεραπείαν. Δι' αὐτὸ καὶ δὲν τοὺς ἐρωτᾷ. Πιστεύετε πρῶτα ποῦ ἔκανεν εἰς πολλοὺς.

Ἄλλωστε ἡ κραυγὴ τους καὶ ἡ προσέλευσις τους ἦσαν ἀρετὰ διὰ τὰ ἀποκαλύψαι εἰς ὅλους τὴν πίστιν τους.

Ἀπὸ τὴν περίπτωσιν αὐτὴν μάθε ἀγαπητέ μου, ὅτι καὶ ἐν ἀκόμῃ εἵμεθα πολὺ ἀσήμενοι καὶ περ φρονήμενοι ὅτι με προθυμίαν πλησιάζωμεν τὸν Θεόν. θὰ ἡμπορέωμεν μόνοι μας νὰ ἐπιτυχώμεν διὰ ζητοῦμεν. Κότταξε, λοιπόν, καὶ αὐτοί, χωρὶς νὰ ἔχουν κανένα ἀπὸ τοὺς ἀποστόλους ὡς αὐτὸν ἡγορῶν. Ἡ ἀλλ' ἀντιθετα, πολλοὶ τοὺς ἡμπούσαν νὰ φωνάζουν κατάρθωσαν, ὅμως, νὰ ὑπερникήσουν τὰ ἐμπόδια καὶ νὰ φθάσουν εἰς τὸν ἴδιον τὸν ἡσοῦν. Μολονότι ὁ εὐαγγελιστὴς δὲν ἀναγνωρίζει εἰς αὐτοὺς καμμίαν ἐνάρετον πράξιν, ποὺ νὰ τοὺς ἐδίδε θάρρος ἐνώπιον τοῦ Ἰησοῦ, ἐν τούτοις ἀντι αὐτῆς ἦτο ἀρκετὴ ἡ προθυμία τους.

Αὐτοὺς, λοιπόν, ὡς μιμηθῶμεν καὶ ἡμεῖς. Καὶ ἐν ὁ Θεὸς ἀνιστάλλη τὴν παροχήν, καὶ ἐν εἶναι πολλοὶ ἐκεῖνοι ποὺ μᾶς ἀπομακρύνουν ἀπὸ κοντά του, ὡς μὴ παύσωμεν νὰ ζητοῦμεν. Διότι, ἔτσι, πρὸ πάντων, θὰ προσελκύσωμεν τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ. Κότταξε, ἄλλωστε, καὶ εἰς τὸ παρὸν περιστατικὸν κατὰ ποῖον τρόπον οὔτε ἡ πτωχεία, οὔτε ἡ τυφλότης, οὔτε τὸ ἐνδεχόμενον νὰ μὴ εἰσακουσθῶν, οὔτε ἡ ἐπιτιμία τοῦ πλῆθους, οὔτε τίποτε ἄλλο ἐστάθηκεν ἐμπόδιον εἰς τὴν σφοδρὰν τοὺς προθυμίαν. Αὐτοὶ τοῦ εἶδους εἶναι ἡ ψυχὴ ποὺ εἶναι θερμὴ ἀπὸ πίστιν καὶ δὲν ἀποφευγε, τοὺς κόπους καὶ τὰς δυσκολίας.

Ὁ ἔκανε, ὅμως ὁ Χρὶστὸς, 18 «Τοὺς ἐκέλευσε καὶ τοὺς εἶπεν ὅτι, θέλετε νὰ σῶς κάνω, λέγουσιν εἰς αὐτόν Κύριε, θέλωμεν νὰ ἀνοχθοῦν τὰ μάτια μας», Διὰ τοὺς ἐρώτα· Διὰ νὰ μὴ νομίση κανεὶς ὅτι, ἐνῶ ἠθέλαιν νὰ λαθροῦν ἄλλα τοὺς δίδει, ἄλλα Δὲν ὅτι ὁ Ἰησοῦς συνηθίζε.

1. Ματθ. 20, 23, 25

κάθε φορά νὰ φανερῶν τὴν ἀρετὴν τῶν θεραπευομένων προηγουμένως καὶ νὰ τὴν ἀποκαλύπτῃ εἰς ὅλους, καὶ ὕστερα νὰ παρέχῃ τὴν θεραπείαν. Αὐτὸ τὸ κάνει, ἀφ' ἑνὸς μὲν διὰ νὰ ὁδηγήσῃ καὶ τοὺς ἄλλους ἀσθροῦς εἰς μιμησὶ αὐτῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ διὰ νὰ ἀποδείξῃ ὅτι ἐπαρῶς ἀπολαμβάνουν τὴν δωρεάν. 19-20 Τὸ ἴδιον ἔκανε καὶ εἰς τὴν Χαναναίαν γυναῖκα, τὸ ἴδιον καὶ εἰς τὸν ἐκατόνταρχον τὸ ἴδιον καὶ εἰς τὴν αἰμορροῦσαν, μᾶλλον, ὅμως, ἡ θαυμασία ἐκείνη γυναῖκα ἐπρόφρασε τὴν ἐρώτησιν τοῦ Κυρίου. Ἀλλ' ὅμως, παρὰ τὸ γεγονὸς αὐτό, δὲν τὴν ἀφῆκε νὰ περάσῃ ἀπαράσητος, ἀλλ' ὕστερα ἀπὸ τὴν θεραπείαν τὴν ἀποκαλύπτει, εἰς ὅλους. Ἐστὶ ἀπεδίδε μεγάλην σημασίαν εἰς τὸ νὰ διακηρύσσῃ τὰ κατὰ τὰ ὁρῶματα ἐκεῖνων πρὸς τὸν ἐπληροῦσαν καὶ νὰ τὰ παρῶς ἀξῇ μεγαλύτερα ἀπὸ ὅτι ἦσαν. Τὸ ἴδιον λοιπόν, κάνει, καὶ ἐδῶ.

Ἐπειτα ἀφοῦ ἀνεκοίνωσαν αὐτὸ ποὺ ἠθέλαιν, τοὺς ἐληψέθη καὶ ἤγγισεν εἰς τὰ μάτια τοὺς. Τὸ ἀγγέγμα αὐτό, θέβασα, εἶναι ἡ μόνη αἰτία τῆς θεραπείας, διὰ τὴν ὅποιαν καὶ ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον. Μολονότι ὅμως, ἡ θεραπεία αὐτὴ ἦτο ἔλεος καὶ χάρις ἐν τούτοις ζητεῖ νὰ εὕρῃ ἐκεῖνους ποὺ ἀξίζουν νὰ τὴν λάβωσιν. 21 Τὸ ὅτι, δὲ οἱ τυφλοὶ ἦσαν ὄξιοι, δι' αὐτῆς, ἀποδεικνύεται ἀπὸ τὸ ὅτι, ἐφώναζαν δυνατὰ καὶ ἀπὸ τὸ γεγονὸς ὅτι, ὅταν ἐθεραπεύθησαν δὲν ἀπεμακρύνθησαν ἀπὸ τὸν Κύριον, ὅπως κάνουν πολλοὶ ἄλλοι, πρὶν ὕστερα ἀπὸ τὰς εὐεργεσίας φέρονται μὲ ἀγνωμοσύνην. Αὐτοὶ ὅμως δὲν ἦσαν παρόμοιοι, ἀλλὰ καὶ πρὶν ἀπὸ τὴν δωρεάν ἦσαν καρτερικοὶ καὶ ὕστερα ἀπὸ τὴν θεραπείαν εὐγνώμονες. Πραγματικὰ ἡκολούθησαν τὸν Ἰησοῦν.

«Καὶ ὅταν ἐπληρώσαν εἰς τὰ ἑρροσώματα καὶ ἦλθαν εἰς τὴν Βηθσαφαί, πληροὶ τοῦ ὁρους τῶν ἐλαδῶν, τότε ὁ ἡσοῦς ἀπέστειλε δύο μαθητάς καὶ τοὺς εἶπεν

Πηγαίνετε εἰς τὸ χωριό, πού θλέπετε ἀπέναντι σας καὶ ἀμέσως θά εὑρετε μίαν θύνον δεμένην καὶ ἕνα πουλάρμαζι τῆς. Ἀφοῦ τὴν λύσετε φέρετε μου καὶ τὰ δύο ἐδῶ. ¹ Καὶ ἔαν σας εἴπῃ κανεὶς τίποτε, θά εἰπῆτε, ὅτι ὁ Κύριος τὰ χρεάζεται. Ἀμέσως δὲ θά σᾶς ἀπετρέψῃ καὶ θά σᾶς τὰ ἀποστείλῃ. Αὐτὸ δὲ ἐγινε διὰ τὰς πραγματοποιηθῆ ἐκεῖνο που ἐλέχθη ὁ αὐτοῦ προφήτου (Ζαχαρίου), ὁ ὁποῖος εἶπεν: ² Εἶπατε εἰς τὴν θυγατέρα Σιών: Ἰδοὺ ὁ Θεὸς σὺς σου ἐρχεται εἰς σὲ πρῶτος καὶ καθισμένους ἐπάνω εἰς θύνον καὶ εἰς πουλάρ γεννημα ζώον που ἐμπῆκεν εἰς ζυγόν.»

Ἄν καὶ πολλὰς φορές ἦλθεν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα προηγουμένως, ὅμως, ποτὲ δὲν τὸ ἔκανε μετὰ τὴν ὑπερηφάνειαν. Ποῖα ἡ αἰτία τοῦ πόνου, τῆς πράξεως αὐτῆς; Τότε ἦτο ἡ ἀρχὴ τοῦ σχεδίου τῆς θεῆς οἰκονομίας καὶ οὔτε ὁ Ἰσὺς ὁ Κύριος ἦτο πολὺ γνωστός οὔτε καὶ ὁ κληρὸς τοῦ πάθους ἦτο κοντά. Δι' αὐτὸ καὶ ἀνεμὲ γινέτο μετὰ αὐτοὺς χωρὶς ἰδιαίτερα φροντίδα καὶ μάλλον ἀπέκρυπτε τὸν ἑαυτὸν του. ³ Πραγματικά, ἔαν ἔκανε μίαν παρομοίαν ἐμφάνισιν τότε, δὲν θά ἐγίνετο ἀντικείμενον θαυμασμοῦ καὶ, ἀσφαλῶς, θά ἐγγνώριζε περισσότερον αὐτοὺς.

Ὅταν, ὅμως, ἔδωσεν ἱκανὴν ἀπόδειξιν τῆς δυνάμεως του, καὶ ἐπλησίαζε ἡ ὥρα τοῦ σταυροῦ, τότε πλέον ἀκτινοβολεῖ περισσότερο καὶ μετὰ μεγαλύτεραν μεγαλοπρέπειαν πράττει. ὅλα ἐκεῖνα που ἐπρόκειτο νὰ τοὺς καιρὸν Βεῦακα αὐτὸ ἦτο δυνατόν νὰ γίνῃ ἀπὸ τὴν ἀρχὴν, ἀλλὰ δὲν θά ἦτο χρήσιμον οὔτε τὸσον ἀφέλιμον.

¹ Ζαχ. 9, 9.

² Ματθ. 21, 1-5.

Συ, ὅμως, πρόσεξε, σὲ παρακαλῶ, πόσα θαύματα γίνονται ἐν προκειμένῳ καὶ ποσὰ προφητεῖα ἐκπληροῦνται. Εἶπεν ὅτι: «Θά εὑρητε μίαν θύνον». Προεῖπεν ὅτι, κανένας δὲν θά τοὺς ἐμποδίσῃ ἀλλ' ὅταν ἀκούσῃ τὸν σκοπὸν τοὺς, θά σ' ωπλήσῃ. Τὸ γεγονός αὐτὸ δὲν εἶναι μικρὰ καταδίκη θ' αὐτοῦς Ἰουδαίους, ἐὰν ἐκεῖνους, πού καθόλου δὲν γινώσκει, οὔτε τοὺς εἶδε ποτέ, τοὺς πείθῃ νὰ παρέχουν τὰ ἱδικὰ τοὺς χωρὶς καμμίαν ἀντιρρησην καὶ μάλιστα διὰ μέσου τῶν μαθητῶν του. Αὐτοί, ὅμως, ἂν καὶ ἦσαν παρόντες, ὅταν ἐθαυματούργε, ὁ Κύριος, δὲν ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν.

Καὶ νὰ μὴ νομίσῃς ὅτι τὸ γεγονός αὐτὸ εἶναι κατὰ ἀσήμενον. Δὲν εἶπεν οὔτε εἶπεσε νὰ μὴ φέρουν ἀντιρρησην ἐνῶ τοὺς ἔπαιρναν τὰ ῥῆμά τους, καὶ μάλιστα ἐνῶ ἦσαν πτωχοὶ ἰσως καὶ ἀνθρώποι γεωργοί, ⁴ καὶ διὰ τὴν λέγων νὰ μὴ φέρουν ἀντιρρησην. Νὰ μὴ ἐρωτήσῃς, ἦ, καὶ ἂν ἠρώτησας, νὰ σωπῇσιν καὶ νὰ παρεχωρήσῃς τὰ ὑποζύγια αὐτοῦς. Πραγματικά, καὶ τὰ δύο εἶναι ἐξ Ἰσοῦ ἀλλὰ θαυμασμοῦ, δηλαδὴ, καὶ ἔαν δὲν εἶπαν τίποτε ἐνῶ τοὺς ἔπαιρναν τὰ ὑποζύγια, καὶ ἔαν εἶπαν κατ', ἀλλ' ὅταν ἤκουσαν, ὅτι τὰ χρεάζεται ὁ Κύριος τὰ παρεχωρήσῃς χωρὶς ἀντίστασιν καὶ μάλιστα χωρὶς νὰ θλέπουν τὸν ἑαυτὸν, ἀλλὰ τοὺς μαθητάς του.

Μὲ αὐτὰ τοὺς διδάσκει, ὅτι καὶ τοὺς Ἰουδαίους, που ἐσκόπευαν νὰ τοῦ ἐπιτεθῶν, εἶχε τὴν θύναμιν νὰ τοὺς ἀντιμετώπισῃ ἀποτελεσματικά ἔστω καὶ χωρὶς τῆς θέλησιν τοὺς καὶ νὰ τοὺς καταστήσῃ ἀφώους, ἀλλὰ δὲν τὸ ἠθέλησε. Ἀλλὰ καὶ μετὰ αὐτὰ καὶ κατὰ ἄλλο διδάσκει τοὺς μαθητάς του, νὰ τοὺς διδῶν δηλαδὴ ὅτι τοὺς ἐ-

⁴ καὶ κατὰ Ματθ. 23, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100.

ζητούσει. Καὶ ἀκόμη τοὺς προέτρπετε νὰ ἀπαρνηθοῦν τὴν ζωὴν τοὺς καὶ αὐτὴν νὰ τὴν προσφέρουν καὶ νὰ μὴ προβάλλουν ἀντιφρήσεις. **16** Δι' οὗτο, ἔσαν οἱ ἀγνωστοὶ τοῦ παρ' ἐξωρῆσαι τὰ ὑποζυγία τοὺς, πολὺ περισσότερον ἔπρεπεν αὐτοὶ νὰ ἀπαρνηθοῦν τὰ πάντα.

Πέραν τῶν λεχθέντων καὶ ἄλλη προφητεία ἐπιλήν ἐξεπλήρωσε πάλιν διὰ τῶν παραπάνω ἐνεργειῶν τοῦ ἡμῶν προφήτου ἐξεπληροῦτο μὲ ἔργα ἡ δὲ ἄλλη μὲ λόγους. Καὶ ἡ ἐκπληρωμένη διὰ τῶν ἔργων ἦτο τὸ ὅτι ἐκάθ' σεν ἐπάνω εἰς τὸν θῶνον ἐνῶ ἡ δ' ἄ τῶν λόγων ἦτο ἡ προφητεία τοῦ προφήτου Ζαχαρίου, ὃ ὅτι οὗτος πραγμάτωκ' εἶπεν δι' ὃ βασιλεὺς θὰ καθήσῃ ἐπάνω εἰς ὄντι. Καὶ ὁ Κύριος ἐκάθ' σεν καὶ ἐξεπλήρωσε τὴν προφητείαν αὐτὴν καὶ, συγχρόνως ἔδωκε, πάλιν, τὴν ἀρχὴν ἄλλης προφητείας, διότι μὲ ὅσα ἐπραττεν προδ' ἐτύπωνε τὰ μέλλοντα νὰ συμβοῦν. Πῶς καὶ μὲ ποῖον τρόπον; Προεκήρυσσε τὴν πρόσκλησιν τῶν ἀκαθάρτων ἐθνῶν καὶ δι' αὐτὰ ἀναπαύσθ' εἰς αὐτὰ καὶ ἀκόμη δι' αὐτὰ ὑπακούουσιν εἰς αὐτὸν καὶ θὰ τὸν ἀκολουθήσονται. Καὶ ἔτσι, προφητεία δ' αὐδέχεται τὴν προφητείαν.

17 Ἐγὼ ὅμως νομίζω δι' αὐτὸν ἐκάθ' σεν εἰς τὸν θῶνον μόνον δ' ἄ τὸν λόγον αὐτόν. Ἀλλὰ διὰ νὰ μᾶς δώσῃ καὶ μέτρον φ' λοσφῶς. Διότι ὁ Κύριος δὲ ἐξεπλήρωσε μόνον τὰς προφητείας, οὐτε ἐφύττει τὰ δογματὰ τῆς ἀληθείας, ἀλλὰ μὲ ὅλα αὐτὰ διωρθῶνε καὶ τὸν τρόπον τῆς ζωῆς μᾶς μὲ τὸ νὰ θέτῃ εἰς κάθε περίπτωσιν τοὺς ἀποστολόμενους κανόνες συμπεριφορᾶς καὶ μὲ τὸ νὰ κατεθένη τὴν ζωὴν μᾶς δ' ὅλων αὐτῶν. Δ' αὐτὸ ἀκρ' ὅως καὶ ὅταν ἐπρόκειτο νὰ γεννηθῇ δὲ ἐζήτησε μεγαλοπρεπὴ κατοικίαν, οὐτε μητέρα πλουσίαν καὶ θακεκριμένην, ἀλλὰ πτωχὴν, ποὺ εἶχε ὡς μηυστήρα ἕνα τέκτονα καὶ γεννιέται εἰς τὴν καλύβαν καὶ ἀνακλίνεται εἰς τὴν φάτιν. Ἐπίσης ὅταν ἐδιόλεγε τοὺς μαθητὰς τοῦ, δὲν

ἐδιόλεγε ρήτορας καὶ σοφοὺς οὐτε πλουσίους καὶ εὐγενεῖς. Ἀλλ' ἐπρότ' ἤνεσε τοὺς πτωχοὺς, ποὺ κατήγοντο ἀπὸ πτωχούς καὶ ὁπωσδήποτε ἀνθρώπους ποὺ ἦσαν ἀσημοὶ ἀπὸ κάθε ἀπομ. **18** Καὶ ὅταν παραθέτῃ τραπέζιν, ἄλλοτε μὲν προσφέρει κρίθινον ψωμί, ἄλλοτε δὲ τὴν δόραν τοῦ φαγητοῦ προτρέπει τοὺς μαθητὰς τοῦ νὰ προσληθεύθωσιν ἀπὸ τὴν ἀγοράν. Καὶ ὅταν φτείσκῃ σιτῶμα, τὸ φτείσκει ἀπὸ χοιτάρ' Ἀκόμη τὰ ἐνδύματά τοῦ εἶναι φθηνὰ καὶ δὲν διαφέρουν καθόλου ἀπὸ τὰ ἐνδύματα τῶν ἄλλων. Καὶ σπ' τι ὅθεν εἶχεν. Ἀλλὰ καὶ ὅταν ἐπρεπε νὰ μεταβῇ ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος εἰς τὸ ἄλλο, τὸ κάναε μὲ ὁποιοῦν καὶ μάλιστα ὁδοπορεῖ τὸσόν, ὥστε αἰσθάνετα καὶ κοῦρασιν. Καὶ ὅταν κάθετα, δὲν χρεώζεται θρόνον, οὐτε προσκεφάλαιον. **19** Ἀλλὰ κάθετα εἰς τὸ ἔδαφος ἄλλοτε εἰς τὸ ὄρος καὶ ἄλλοτε κοντὰ εἰς τὴν πηγὴν. Καὶ ὅχι μόνον εἰς τὴν πηγὴν ἀλλὰ καὶ μόνος τοῦ καὶ συζητᾷ μὲ τὴν Σαμαρείτιδα. Ἐπίσης δ' αὐτὸν θέσῃ μέτρον εἰς τὴν λύπην, ὅταν ἦτο ἀνάγκη νὰ θρηνησῇ, δακρύζει μὲ ἡρεμ' αὐτὸν καὶ ἔτσι θέτει κανόνες διὰ κάθε περίπτωσιν ὅπως εἶπα, καὶ θεσπίζει ὅρια, μέσα εἰς τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ κινούμεθα, χωρὶς καθόλου νὰ τὰ ὑπερβαίωμεν. Δ' αὐτὸ καὶ τώρα, ἔπε δὴ συνέβαινε μερικοί, ποὺ ἦσαν ἀσθενεῖς, νὰ ἔχουν ἀνάγκη ἀπὸ ὑποζυγία, **20** ἔθετε καὶ ἐδῶ μέτρον καὶ ὑποδεικνύει δι' αὐτὸν πρὸς νὰ ζεῦξιν ἵππους, οὐτε καὶ ἡμῶνους διὰ τὴν μεταφορὰν τοὺς, ἀλλὰ νὰ χρησιμοποιοῦν τὸν θῶνον καὶ νὰ μὴ προχωροῦν πέρα πέρα, ἀλλὰ νὰ περιορίζωνται πάντοτε εἰς τὴν καλῶν τῶν ἀναγκῶν τοὺς.

Ἀς ἰδῶμεν, ὅμως, καὶ τὴν προφητείαν, ποὺ ἐξεφράσθη διὰ λόγων καὶ διὰ τῶν πραγμάτων. Ποία εἶνα δ-

μως, ἡ προφητεία αὐτή, εἴθευ ὁ βασιλεὺς σου ἐρχεται εἰς σέ πρῶτος καὶ καθισμένος ἐπάνω εἰς θρόνον καὶ εἰς νεαροὺν πουλᾶρι.⁸ Δὲν ὀδηγεῖ ἄρματα ὅπως οἱ ἄλλοι βασιλεῖς. Δὲν ἀπαιτεῖ φόρους, οὔτε δημιουργεῖ θόρυβον, οὔτε περιβάλλεται ἀπὸ σωματοφύλακας, ἀλλὰ μεγάλην συγκολληθεὶς φανερώνε. καὶ ἀπὸ τὴν ἐμφάνισιν του αὐτῆν. Ἐρώτησε τὸν Ἰουδαῖον, λοιπὸν Ποῖος βασιλεὺς εἰσῆλθεῖν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα καθισμένος ἐπάνω εἰς θρόνον, Δὲν θὰ ἔχη νὰ σοῦ ἀπαντήσῃ, παρὰ μόνον διὰ τὸν Ἰησοῦν.

Τὰ ἔκανε, αὐτὰ ὁ Ἰησοῦς, ὅπως εἶπα, διὰ νὰ δηλώσῃ τὰ μέλλοντα. ■■ Πραγματὶ καὶ ἐδῶ μὲ τὸ πουλᾶρι δηλοῦται, ἡ ἐκκλησία καὶ ὁ νέος λαὸς, που κάποτε ἦτο ἀκάθαρτος, ἀλλ' ἀφ' οὗτο ἐκάθισεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸν θρόνον ἐγένεν καθαρὸς. Καὶ πρόσθε, διὰ τὴν εἰκόνα αὐτῆ καὶ ἡ παρομοίωσις διατηρεῖ τὴν ἀντιστοιχίαν τῆς εἰς ἑλθὺν τῆς τῆν ἔκτασιν. Πραγματὶ καὶ οἱ μαθηταὶ λύουσιν τὰ ὑποζύγια διὰ τῶν ἀποστόλων δὲ προσεκλήθημεν καὶ ἡμεῖς καὶ ἐκεῖνο εἰς τὴν Χριστοανικὴν πίστιν. Διὰ μέσον τῶν ἀποστόλων ἤλθαμεν κοντά εἰς τὸν Χριστόν. Ἐπεὶ δὲ ὁμοῦ καὶ ἡ ἰδική μας πρόδοσις εἰς τὴν πίστιν τοὺς ἔκανε καὶ ἐκείνους νὰ μᾶς μιμηθοῦν, διὸ αὐτὸ φαίνεται ὅτι ὄντως νὰ ἀκολουθῇ τὸ πουλᾶρι. Δὲν μετὰ τὴν ἐξομολογίαν τῆς πίστεως εἰς τὰ ἔθνη τότε θὰ ἔλθουν καὶ οἱ Ἰουδαῖοι, μὴ μνημονεύοντες τοὺς ἐθνικούς. Καὶ αὐτὸ τὸ ἐδήλωσεν ὁ Παῦλος, ὅταν ἔλεγεν «Δὲν ἔχει γίνεαι σκληρόνους εἰς μέρος τοῦ Ἰσραηλῆ, καὶ ἕως οὗτο εἰσέλθῃ εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Χριστοῦ ὁ πληθεὺς ἀριθμὸς τῶν ἐθνικῶν». καὶ ἔτσι ὁ Ἰσραηλῆτικὸς λαὸς ὡς συνολοὶ θὰ σωθῇ.⁹ Τὸ δὲ θέθεα, οἱ λόγοι τοῦ Ζαχαρίου ἀπετέλουν προφητείας, εἰς αὐτὰ φανερόν ἀπὸ τὰ λεχθέντα. Διὸ, δ. ἀφο-

⁸ Γαλ. 11, 25-26.

ρετικά, δὲν θὰ τὸν ἐνδιέφερε τὸν προφήτην νὰ ἀναφέρῃ μὲ τὴν ἀκρίβειαν τὴν ἡλικίαν τοῦ θύου, ἐάν δὲν συνέβαινε αὐτό.

Τὰ ὅσα ἐλέγχθησαν, δὲν φανερώνουν μόνον αὐτὰ, ἀλλ' ὅτι οἱ ἀπόστολοι, μὲ εὐκολίαν θὰ προσελκύσουν τοὺς εὐκολολάτρους. Δηλαδή, ὅπως ἐδῶ κατένευεν δὲν τοὺς ἠμποροῦσε νὰ πάρουν τὰ ζῶα, καθ' ὅμοιον τρόπον καὶ εἰς τὴν προσπάθειαν προσελκύσεως τῶν ἐθνικῶν κατένευεν ἀπὸ τοὺς προηγουμένους κυρίους τοὺς δὲν θὰ ἠμποροῦσιν νὰ ἐμποδίσῃ τοὺς ἀποστόλους. Δὲν κάθεται δὲ ὁ Κύριος εἰς τὴν γυνὴν ῥάχυν τοῦ θύου, ἀλλὰ ἐπάνω εἰς τὰ ἐνθύματα τῶν ἀποστόλων. ■■ Ἀφοῦ, λοιπὸν ἐπῆραν τὸ πουλᾶρι, προσφέρουν τὰ πάντα, ὅπως ἔλεγε καὶ ὁ Παῦλος: «Εγὼ, ὅμως, λίαν εὐχαρίστως θὰ θυσιασῶ χρήματα ἀλλὰ καὶ ἐγὼ ὁ ἴδιος θὰ θυσιασθῶ ἐξ ὅλης καρδίας, τῆς σωτηρίας τῶν ψυχῶν σας».

Πρόσθε, ἐπίσης, τὸ πόσον εὐκολὰ ὑπετάγη τὸ πουλᾶρι τὸ ὅποιον αὐτὸ καὶ ἦτο ἀδάμαστον καὶ δὲν εἶχε γνώσιν, χαλινὸν ἐν τούτοις δὲν ἐξηγρώθη, ἀλλὰ ἐδιδέεν ὑπακοήν. Καὶ αὐτὸ τὸ γεγονὸς ἦτο προφητεία τοῦ μέλλοντος καὶ ἐφανερώνε τὴν εὐκολίαν, μὲ τὴν ὅποιαν ἐπίστευσαν οἱ ἔθνη, καὶ τὴν καθολικὴν μεταβολὴν αὐτῶν πρὸς τὴν ἐναρτεσιζομένην. Ὅλ' αὐτὰ, λοιπὸν, ταῖς ἐπέτυχεν ἡ φράσις τοῦ Ἰησοῦ ποὺ εἶπεν «Νὰ τὴν λυσετε καὶ νὰ τὰ φέρετε καὶ τὰ δυὸ ἐδῶ». Ὡστε, ταῖς ἀτακταῖς ἐγίναν, τῶν, εὐτακτα καὶ ταῖς ἀκαθάρτα καθαρὰ.

Ἀλλὰ κύπτει καὶ τὴν μικρότητα τῶν Ἰουδαίων. ■■ Τόσον πολλὰ θαύματα ἐπραγματοποίησεν ὁ Ἰησοῦς καὶ

⁹ 1. Κορ. 12, 13.

ὅμως οὐδέποτε ἐξεπλάγησαν τόσοι δι' αὐτά. "Όταν, ὁ-
μως, εἶδαν το πλῆθος τοῦ κόσμου νὰ τρέχη κοντά του,
τότε τοὺς πιάνει ὁ θαυμασμός. «Δὲν ὅτι ὅλη ἡ πόλις ἐσεί-
σθη καὶ ἔλεγεν Ποίος εἶναι αὐτός, Τα δὲ πλῆθη τοῦ
λαοῦ ἔλεγαν· Αὐτός εἶναι ὁ Ἰησοῦς ὁ προφήτης, ποὺ
κατάγεται ἀπὸ τῆς Ναζαρέτ τῆς Γαλιλαίας». Καὶ ὁ
τοὺς ἐνόμισαν ὅτι τὸ πλῆθος τοῦ κόσμου ἔλεγε κάτι τὸ
σπουδαῖον, τότε ἡ γυνὴ τοῦς ἦτο χαμαιζήλος **23** καὶ
ταπεινὴ καὶ φαυλὴ.

"Ό Ἰησοῦς, ὅμως τὰ ἔκανε αὐτὰ ὅχι διὰ νὰ παρου-
σιάσῃ ἕνα εἶδος πομπῆς καὶ θριάμβου, ἀλλ' ἀπ' ἑνὸς
μὲν βίως εἶπα, διὰ νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν προφητείαν καὶ
νὰ διδάξῃ τὴν ταπεινότητα, ἀπ' ἑτέρου δὲ διὰ νὰ παρη-
γορήσῃ τοὺς μαθητὰς του, ποὺ ἐλυποῦντο διὰ τὸν θά-
νατόν του καὶ ἐπὶ πλέον διὰ νὰ δείξῃ ὅτι ὅλα αὐτὰ τὰ
ὀφίσταται μετὰ τὴν θέλησίν του.

Σὺ, ὁμως θαύμασε τὴν ἀκρίθειαν τοῦ προφήτου, ὁ
ὅποιος πρόειπε τὰ πάντα. Καὶ ἄλλα μὲν προσανεφώνησαν
ὁ Δαυὶδ, ἄλλα δὲ ὁ Ζαχαρίας.

"Ἔτο, λοιπὸν ὡς κάνωμεν καὶ ἡμεῖς, ὡς ψάλλωμεν
ὕμνους καὶ ὡς προσφέρωμεν τὰ ἐνδυμασίᾱς μας εἰς ἐκε-
νοὺς ποὺ φέρουν τὸν Χρῆστον, Δὲν ποιοῦν ἀξίαν θὰ ἔ-
χωμεν, ὅταν ἐκεῖνοι μὲν περιβάλλουν μετὰ ἐνδυμασίᾱς
τοὺς τὴν ὁδὸν εἰς τὴν ὁποίαν ἐπέθανε, ἄλλοι δὲ τὰ στρώ-
νουν κάτω ἀπὸ τὰ πόδια του ἐνῶ ἡμεῖς ἂν καὶ τὸν βλέ-
πωμεν γυμνόν καὶ δὲν προτρεπωμεθα νὰ γυμνωθῶμεν, **24**
ἀλλὰ νὰ δοκινήσωμεν ἀπὸ τὰ περισκευματὰ μας ἐν
ταύτῳ οὔτε ἔτσι δὲν εἴμεθα μεγαλόδοτοι. Καὶ ἐκεῖνοι
τὸν ἀκολουθοῦν καὶ ἐμπροσθὸν καὶ ὀπισθεν, ἡμεῖς, ὁμως,

ἐνῶ ἔρχεται κοντά μας, τὸν ἀποκροῦμεν καὶ τὸν ἀ-
ποκρούμεν καὶ τὸν ὑβρίζομεν, Πόσῃ κόλασιν ἀξίζουν
αὐτά Πόσῃ τιμωρῶν; Ἐρχεται κοντά σου καὶ σὲ πα-
ρακαλεῖ ὁ Κύριος καὶ δεῖ θέλεις οὔτε κανὲν ἀκουσῇς τὴν
ικεσίαν του. ἀλλὰ τὸν κατηγορεῖς καὶ τὸν ἐπιτιμῇς, καὶ
μάλιστα, ὅταν ἔχῃς ἀκούσῃ παρομοίους λόγους. Ἐάν,
λοιπὸν, ἐνῶ προσφέρεις ἕνα κομμάτι ψωμί καὶ ὀλίγα
χρήματα εἶσαι τόσον σκληρὸς καὶ διατακτικὸς καὶ ὁ-
κνηρὸς πῶς θὰ συμπεριφέρῃς ἐάν ἦτο ἀνάγκη νὰ
προσφέρῃς τὰ πάντα. «Ὁ Δὲν βλέπεις αὐτοὺς ποὺ εἶναι
μεγαλόδοτοι εἰς τὰ θεάτρα, πόσα προσφέρουν εἰς τὰς
πόρναις, Σὺ ὁμως, οὔτε τὸ ἥμισυ ἀπὸ αὐτοὺς δὲν προσ-
φέρεις, καὶ πολλὰς φορὰς οὔτε τὸ ἐλάχιστον αὐτῶν
Ἄλλ' ὁ μὲν διάβολος διατάσσει νὰ δίδῃς εἰς τοὺς τυ-
χόντας καὶ προκαλεῖ τὴν γέννησιν καὶ ὁμως δίδεις Ἀν-
τίθετα ὁ Χριστὸς σὲ προτρέπει νὰ δίδῃς εἰς τοὺς ἔχον-
τας ἀνάγκην καὶ σοὺ ὑπόσχεται τὴν βασιλείαν του, καὶ
σὺ ὅχι μόνον δὲν προσφέρεις ἀλλὰ καὶ ὑβρίζεις. Καὶ
προτιμῶς νὰ ὑπακούῃς περισσότερον εἰς τὸν διάβολον
διὰ νὰ κολασθῇς, παρὰ νὰ πιστεύσῃς εἰς τὸν Χριστόν
καὶ νὰ σωθῇς. Καὶ τί γε ρότερον ἡμπορεῖ νὰ εὐρεθῇ ἀπὸ
τὴν τρέλλα αὐτήν, Ὁ διάβολος προξενεῖ τὴν γέννησιν
καὶ ὁ Χριστὸς παρέχει τὴν βασιλείαν καὶ τὸν ἀφήνετε
διὰ νὰ τρέξετε εἰς τὸν διάβολον. Καὶ τὸν μὲν Χριστόν,
ποὺ ἔρχεται κοντά σας, τὸν ἀποκροῦτε, ἐνῶ τὸν διά-
βολον ποὺ εἶναι μακρὰ σὺς τὸν προσκαλεῖτε. **25** Καὶ
εἰς τὴν προκειμένην περίπτωσιν συμβαίνει τὸ ἴδιον σάν
ἕνας βασιλεὺς ποὺ φορεῖ τὴν βασιλικὴν πορφύραν καὶ
προβάλλει τὸ στέμμα του νὰ μὴ ἡμπορῇ νὰ πείσῃ τοὺς
ἀνθρώπους τοῦ ἐνῶ ἕνας ληστὴς ποὺ σὲ ἀπελητκά
τὴν μάχαιράν του καὶ ἀπειλεῖ μετὰ θάνατον πείθει

Αὐτὰ, λοιπὸν, ὡς συλλογισθῶμεν, ἀγαπητοὶ μου, καὶ
ὡς ἀνοίξωμεν τὰ μάτια μας καὶ μὴ ἂν φορῶν καὶ ὡς ἀνο-
νήψωμεν. Δὲν καὶ ἐγὼ λοιπὸν ἐντρέπομαι νὰ σᾶς ὁ-

μὴ συνεχῶς περὶ ἐλεημοσύνης, ἐπεὶ δὴ πολλὰς φορὰς σὰς ὠμίλησα διὰ τὸ θέμα αὐτό, χωρὶς ναὶ ἐτυχῶ τι ποτε ἀνταξίαν πρὸς τὴν παραίνεσιν. Βέβαια, ἔχει σημεῖωθῇ κάποια πρόσδος ὅχι ὁμῶς τόσο βαρὺ ἥθελαι ἐγώ. Διότι σὰς βλέπω να σκείρετε ἄλλ' ὅχι μὲ γεμάτην τὴν βελιάν σας. Δι' αὐτὸ φοβοῦμαι μὴπως θερίσετε μὲ τοιγκουινά.

Ἀλλὰ δὲ τὸ δτι σπεύραμεν μὲ τοιγκουινά, ἔσ' ὡς ἐξετάσωμεν, ἂν θέλετε. πόσοι εἶναι περισσότερο, εἰς τὴν πόλιν, οἱ πτωχοὶ ἢ οἱ πλούσιοι καὶ πόσοι δὲν εἶναι οὔτε πτωχοὶ οὔτε πλούσιοι, ἀλλ' εὐρισκονται εἰς μίαν μέσην κατὰστάσιν. Ἄς εἰποῦμεν δτι τὸ ἓνα δέκατον τῶν κατοικούντων εἶναι πλούσιοι, ἓνα ἄλλο δέκατον εἶναι πτωχοὶ, ποὺ δὲν ἔχουν τίποτε ἀπολύτως, καὶ οἱ ὑπόλοιποι ἀνήκουν εἰς τὴν μεσαίαν τάξιν. Ἄς κατακρίνωμεν, λοιπόν, εἰς τοὺς ἔχοντας ἀνάγκην ὅλον τὸ πλῆθος τῆς πόλεως καὶ θα ἴδῃτε πόση εἶναι ἡ ἀντροπὴ μας. **Ἐξ** Πραγματικὰ, οἱ μὲν πάρα πολὺ πλούσιοι εἶναι ὅλοι, οἱ δὲ μετὰ ἀπὸ αὐτοῦ πολλοί. Ἐνῶ οἱ πτωχοὶ εἶναι πολὺ ολιγότεροι ἀπὸ αὐτοῦ. Καὶ ὁμῶς, ἂν καὶ εἶναι τόσοι ἐκείνοι, ποὺ ἔχουν τὴν δυνατότητα νὰ διατρέφουν τοὺς πτωχομένους ἐν ταῦτοις, πολλοὶ πτωχοὶ εὐρισκονται ἐξαντλημένοι, εἰς τὸ κρεθῶν. ὅχι ἐπεὶ δὴ οἱ ἔχοντες δὲν ἐπαρκοῦν διὰ νὰ τοὺς διατρέφουν, ἀλλ' ἐπεὶ δὴ εἶναι αὐτοὶ σκληροὶ καὶ ἀπάνθρωποι. Διότι ἔάν οἱ πλούσιοι καὶ οἱ ἀνθρώποι εἰς τὴν μεσαίαν τάξιν μοιρασθοῦν μετὰ τῶν τοὺς ἔχοντας ἀνάγκην τροφῆς καὶ ἐνδύματων μάλιστα καὶ μετὰ θὰς ἀνταποδοχῆς ἑνὸς πτωχοῦ εἰς τοὺς πεινῆντα ἢ ἑκατὸ ἀνδρας. Ἀλλ' ὁμῶς, ἂν καὶ εὐρισκονται εἰς τὴν πόσιν ἀφθονία ἐν συγκρίσει πρὸς ἐκείνους τοὺς ὅποιους θα βοηθήσουν, καθημερινὰ οὐδύρονται.

Καὶ διὰ νὰ καταλάβῃς τὸ μέγεθος τῆς ἀπανθρωπίας τους, σκέψου δτι ἡ ἐκκλησία, **ἡ** ποὺ ἔχει τὰ ἔσοδα

ἐνὸς ἀπὸ τοὺς τελευταίους εὐπόρους καὶ ἀπὸ τοὺς μὴ ἔχοντας ὑπερβολικὰ πλοῦτη ἐπαρκεῖ ἐν ταῦτοις διὰ νὰ συντηρῇ καθεὺν ἡμέραν ἓνα πλῆθος ἀπὸ χήρας καὶ παρθένους δεδομένου δτι ὁ κατὰλογος αὐτῶν ἔχει φθάσει εἰς τὰς τρεῖς χιλιάδας. Μαζὶ μὲ αὐτὰς πρόσθεσε τοὺς φιλακισμένους, τοὺς ἀσθενεῖς, ποὺ κατακείνται εἰς τὸ ξενοδοχεῖον, τοὺς ὕπνεις, τοὺς ξένους, τοὺς ἀναπήρους, τοὺς παραμένοντες εἰς τὴν ἐκκλησίαν διὰ νὰ ἔχουν τροφήν καὶ ἐνδύματα, καὶ ἐκείνους ποὺ καθεὺν ἡμέραν ἐκτόκτως ζητοῦν βοήθειαν. Καὶ ὁμῶς καθόλου δὲν ὀλιγόστευσε ἡ περιουσία τῆς ἐκκλησίας. Κατὰ συνέπειαν, ἔάν δέκα μόνον ἄνδρες ἤθελαν νὰ ἐξοδεύουν, ὅπως ἐξοδεύει ἡ ἐκκλησία, τότε δὲν θὰ ὑπῆρχε κανένας πτωχός.

Κ' Καὶ τ. θὰ κληρονομήσουν τὰ παιδιὰ μας; ἐρωτᾷ κάποιος. Ἰὸ κεφάλαιον θὰ παρέμεινε καὶ τὰ ἔσοδα πάλιν θὰ ἦσαν περισσότερα, διότι τὰ κτήματά τους θὰ ἐφυλάσσοντο δι' αὐτὰ εἰς τὸν οὐρανόν. Ἀλλὰ δὲν σὰς ἀρέσει ἐπὶ. Τότε δώσατε τὰ μισά, ἢ τὸ ἓνα τρίτον, ἢ τὸ ἓνα τέταρτον, ἢ καὶ τὸ ἓνα δέκατον ἀκόμη ἀπὸ τὰ ἀγαθὰ σας. Διότι μὲ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ ἡ πόλις μας ἔχει τὴν δύναμιν νὰ δαφνέσῃ τοὺς πτωχοὺς δέκα πολέων. Καὶ ἂν θέλετε, ὡς κάνωμεν ἓνα παρόμοιον συλλογισμόν. Μάλλον ὁμῶς, δὲν χρειάζεται, καθόλου συλλογισμός, διότι ἡ εὐκολία τοῦ πράγματος εἶναι μὴν τῆς πασιφανῆς Πραγματικῆς κυττάεστε πόσα ἐξοδεύει μία οἰκία εἰς τὰς πολιτικὰς ὑποθέσεις χωρὶς ἐπιστάτην. **Δ'** χωρὶς καθόλου νὰ αἰσθάνεται, τὴν διαπάνην. Αὐτὴν τὴν διαπάνην ἔάν ὁ κάθε πλούσιος ἤθελε νὰ τὴν προσφέρει εἰς τὴν προσπάθειαν συντηρήσεως τῶν πτωχῶν, εἰς μιαν ἐλαχίστην στιγμὴν τοῦ χρόνου θὰ ἤρπαιε τὸν οὐρανόν.

Ποιά σιγχώρησις θὰ ὑπάρχῃ λοιπόν, ποία σκιά ἀπολαγίας, δταν ἐκεῖνα ποὺ πρόκειται, ὁπωσδήποτε νὰ ἐγκαταλελειμμένον, δταν θὰ φύγωμεν ἀπὸ τὴν γῆν, δὲν τὰ

προσφέρωμεν με τόσην ἀφθονίαν, με ὅσην τὰ διδοὺν οἱ ἄλλοι εἰς ἀνθρώπους τοῦ θεατροῦ, καὶ μάλιστα ὅταν πρόκειται πολλὰ νὰ ὠφεληθῶμεν ἀπὸ αὐτά, Διότι ἔπρεπε, καὶ ἂν ἀκόμη θὰ παραμενοίμεν συνεχῶς εἰς τὴν γῆν, οὔτε καὶ τότε νὰ εἰμεθα ὁ στακτικοὶ διὰ τὴν καλὴν αὐτὴν δαπάνην. Ὅταν, ὅμως, μετ' ὀλίγον θὰ ἀπομακρυνώμεθα ἀπὸ ἐδῶ **11** καὶ θὰ συρῶμεθα γυμνοὶ ἀπὸ ἅλα ποῖαν ἀπολογίαν θὰ ἔχωμεν ὅταν δὲν προσφέρωμεν εἰς τοὺς περασμένους καὶ τοὺς δεομένους αὐτὲ ἀπὸ τὰ περισσεύματά μας, Δεῖ σὲ ἀναγκάζω, θεότατα, νὰ μεώσης τὰ ὑπάρχοντά σου, ὅχι ἐπειδὴ δὲν τὸ θέλω, ἀλλ' ἐπειδὴ σὲ βλέπω πολὺ θιστακτικόν. Δὲν σοῦ λέγω, λοιπόν, αὐτό. Ἀλλὰ ἐξόδευστε ἀπὸ τοὺς νέους καρπούς καὶ τιποτέ ἀπὸ αὐτοὺς νὰ μὴ φυλάξης. Σοῦ εἶναι ἀρκετὰ τὰ χρημᾶτα τῶν ἐσόδων ποὺ τρέχουν σὺν ἀπὸ πηγῇ. Κάνε τοὺς πτωχοὺς καὶ νωνοὺς τῶν ἀγαθῶν σου **12** καὶ γίνε καλὸς διαχειριστὴς τῶν ὧων σου ἔδωκεν ὁ Θεός. Να, ἀλλὰ πληρῶνω τοὺς φόρους μου λέγει κάποιος. Δι' αὐτό, λοιπόν, περιφρονεῖς τοὺς πτωχοὺς ἐπειδὴ κανεὶς ἐδῶ δὲν σοῦ ζητεῖ, Εἰς ἐκεῖνοι, ὅμως, ποὺ εἶτε παράγει, ἢ γη εἶτε ὅχι, τὸ παίρνει με τὴν θίαν καὶ σὲ κακοποιεῖ, δὲν τολμᾷ νὰ ἀντισταθῇ, ἐνῶ εἰς αὐτοὺ ποὺ σοῦ ζητεῖ με ἡμέρον τρόπον καὶ ὅταν ὑπάρχη εὐφορία δὲν καταδέχεσαι οὔτε ἓνα λόγον νὰ τοῦ εἰπῇς; Καὶ ποῖος θὰ σὲ λυτρώσῃ ἀπὸ τὰς φοβερὰς ἐκείνας τιμωρίας. Δὲν ὑπάρχει κανεὶς Ἀφού, λοιπόν, ἐκεῖ! θὰ ἀκολουθήσῃ ὁ πῶσθήπατε ἢ φοβερά τιμωρία, εἰάν δὲν πληρώνης καὶ δι' αὐτὸ φροντίζεις νὰ ἐξοφλῇς τὰς ὑποχρεώσεις σου, **13** συλλογίσου ὅτι καὶ ἐδῶ θὰ εἶναι χειρότερα, ὅχι τὸ νὰ συλληφθῇς καὶ νὰ κλεσθῇς εἰς τὴν φυλακὴν ἀλλὰ τὸ νὰ ρφθῇς εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον.

11 ἢ τὴν περιπτώσιν τῶν φόρων.

Δι' ὅλα αὐτά, λοιπόν, ἂς μάθωμεν νὰ κατασθῶμεν μεν πρώτον αὐτοὺς τοὺς φόρους. Διότι ἡ εὐκολία εἶναι μεγάλη καὶ ὁ μισθὸς μεγαλύτερος καὶ περισσότερον τὸ κέρδος, ἐνῶ ἡ τιμωρία εἶναι χειρότερα, ὅταν δεξιῶμεν ἀγνωμοσύνην. Πραγματικῶς, τὴν ἐδῶ κατάστασιν τὴν διὰδέχεται κόλασις χωρὶς τέλος. Ἐάν δὲ μοῦ ἀναφέρῃς τοὺς στρατιώτας, καὶ πολεμοὺς, πρὸς χάριν σου τοὺς θαρσάρους, ὑπάρχει, καὶ ἐδῶ στρατόπεδον, τὸ στρατόπεδον τῶν πτωχῶν, καὶ πόλεμος, τὸν ὅποιον πρὸς χάριν σου διεξάγουσιν οἱ πτωχοί. Διότι, ὅταν λάβουν με τὰς εὐχὰς τοὺς καθιστοῦν τὸν Θεὸν ἐννοικόν. **14** Καὶ ὅταν τὸν κάνουν εὐνοϊκόν, ἀποκρούουσι, ἀπὸ τῶν θαρσάρων, τὰς ἐπιβουλὰς τῶν δαιμόνων. Δὲν ἀφήνουν τὸν πονηρὸν νὰ εἶναι ὀρμητικὸς, οὔτε νὰ ἐπιτίθεται συνεχῶς, ἀλλὰ τοὺ παραλῶσιν τὴν δύναμιν.

Ὅταν θλήτῃς λοιπόν, τοὺς στρατιώτας αὐτοὺς νὰ ἀγωνίζωνται, κάθε ἡμέραν δι' ἐσὲ πρὸς τὸν διαβολόν, με τὰς δεήσεις καὶ τὰς προσευχὰς τοὺς ζήτῃς ἀπὸ τὸν ἑαυτοῖ σου τὴν καλὴν αὐτὴν εἰσφορὰν, δηλαδὴ τὴν τροφὴν αὐτῶν. Διότι, ἐπειδὴ ὁ θαυμάσιος αὐτὸς εἶναι ἡμέρος, δὲν ἔδωκεν ἐκεῖνους τοὺς θὰ τὴν ἀπαντήσουσι, ἀλλὰ θέλε με τὴν συγκρατήσιν σου νὰ τὴν καταθέσῃς. Καὶ δὲ τὴν καταθέσῃς ὀλίγην ὀλίγην τὴν δέχεται. **15** Καὶ ἂν, πάλιν, εὐρίσκῃς εἰς ἀπορίας καὶ τὴν καταθέσῃς εἰς μεγάλον χρονικὸν δῶσημα, δὲν θὰ ζεῖ ἐκεῖνοι ποὺ δὲν ἔχου. Δι' αὐτὸ ἂς μὴ καταφρονῶμεν τὴν μακροθυμίαν του, ἀλλ' ἂς ἀποθησαυρίζωμεν διὰ τοὺς ἑαυτοὺς μας ὅχι ὀργὴν, ἀλλὰ σωτηρίαν. Ὅχι θάνατον, ἀλλὰ ζωὴν. Ὅχι κόλασιν καὶ τιμωρίαν, ἀλλὰ τιμὰς καὶ στεφάνους. Δὲν εἶναι δυνατὸν ἐδῶ νὰ κατασθῶμεν ἀμοιβὴν διὰ τὴν μεταφορὰν τῶν προσφερομένων. Δὲν εἶναι δυνατὸν ἐδῶ νὰ κοπιᾶσθωμεν καὶ νὰ συσσωρευθῶμεν

πλουτη. "Αν προσφέρης ὁ ἴδιος ὁ Κύριος τὰ μεταφέρει· εἰς τὸν οὐρανόν. Ὁ ἴδιος σοῦ κάνει τὴν προσφορὰν σου περισσώτερον ὠφέλιμον. **II** Δὲν εἶναι δυνατόν ἐδῶ νὰ ἐβρῇς συνοδὸν τῶν καταβληθέντων. Μόνον κάνει τὴν καταβολὴν καὶ ἀμέσως ἀνεβαίνουν, ὅχι διὰ νὰ τραφοῦν ἄλλο, στρατιῶται, ἀλλὰ διὰ νὰ φυλαχθοῦν πρὸς χάριν σου, μὲ ἀφθονίαν κέρθος. Ὅσα θὰ δάσῃς δὲν εἶναι δυνατόν νὰ τὰ πάρῃς πάλιν ἐδῶ, ἐκεῖ. Ὁμως, θὰ τὰ πάρῃς με μεγάλην τιμὴν καὶ θὰ ἀποκομίσῃς μεγαλύτερα καὶ πνευματικώτερα κέρθη. Ἐδῶ, τὰ διδόμενα ἀποτελοῦν ἀπαίτησιν, ἐνῶ ἐκεῖ εἶναι τόκος φάνειον καὶ ὀφελή. Διότι ὁ Θεὸς σοῦ ἔδωκε καὶ χρεώγραφα. «Διότι, ἐκείνος ποῦ ἔλκει τὸν πτωχόν, δανεῖ, τὸν Θεόν», λέγει.¹³ Τοῦ ἔδωκεν ἀρραβῶνα¹⁴ καὶ ἑγγυητάς, ἂν καὶ εἶναι ὁ Θεός, **ΒΒΘΘ** Ποία εἶναι ἡ ἑγγυησις; Τὰ πράγματα τῆς παρουσίας ζωῆς, τὰ σισθητά καὶ τὰ πνευματικά, ποῦ εἶναι προοίμια τῶν μελλοντικῶν.

Διὰ τοῦτον, ἀναβάλλεις καὶ διατάξεις, ἐνῶ ἔλαθες, τόσο, πολλὰ καὶ ἐπιβίεις νὰ λάθῃς περισσότερα. Τὰ ὅσα ἔλαθες, εἶναι τὰ ἀκόλουθα. Ὁ Θεός σοῦ ἐπέλασε τὸ σῶμα, ὁ ἴδιος σοῦ ἔδωκε ψυχὴν, μόνον ἐσὲ ἀπὸ τὰ ὄντα τῆς γῆς ἐτίμησε μετὰ τὸ λογικόν. σοῦ ἔδωκε τὴν κυριαρχίαν ὅλων τῶν ὄντων, σοῦ ἐχώρισε τὴν δύναμιν νὰ τὸν γνωρίσῃς, προσέφερε τὸν Υἱόν του, πρὸς χάριν σοι, σοῦ ἔδωκε βαπτισμὰ που εἶναι γεμᾶτο ἀπὸ τόσα ἀγαθά, σοῦ ἔδωκεν ἱερὰν τράπεζαν, σοῦ ὑπεσχέθη τὴν βασιλείαν καὶ τὰ ἀπόρητα ἀγαθά. Ἄφου, λοιπόν, ἔλαθες τόσα πολλὰ καὶ πρόκειται νὰ λάθῃς περὶ σὺντέρα (διότι θὰ εἰπῶ πάλιν τὰ ἴδια), **II** ἐνδιαφέρεσαι τόσοι διὰ τὰ χρήματα ποῦ χάνονται. Καὶ ποῶν συνχώρησιν θὰ ἔχῃς.

¹³ Ἰ. Ἰωάν. 19, 11.

¹⁴ Ἄρραβον εἶναι ἡ ἐγγυησις καὶ ἡ ἀρραβὼν ἡ ἀρραβωνισμένη.

Ἀλλὰ βλέπεις τὰ παιδιὰ σου καὶ βὲ' αὐτὰ ἀρνείσαι νὰ προσφέρῃς. Μὰ δίδαξε καὶ αὐτὰ νὰ ἐπιδιώκουν τὰ παρόμοια κέρθη. Διότι, ἐὰν εἴχης δανείσει, χρήματα καὶ σοῦ ἔδωκεν τόκον ὁ δὲ ὀφειλέτης σου ἦτο ἀνεπίης εἰς τὰς ὑποχρεώσεις του χιλίας φορές θὰ ἔπρὸς μούσες ἀντὶ τῶν χρημάτων νὰ ἀφήσῃς εἰς τὸ παιδί σου τὸ γραμμάτιον, ὥστε νὰ ἔχῃ πολλὰ ἔσοδα καὶ νὰ μὴ ἀναγκάζεσαι νὰ γυρίξῃς ἐδῶ καὶ ἐκεῖ καὶ νὰ ζητῇ ἄλλους διὰ νὰ δανεισθοῦν. Καὶ τώρα αὐτὸ τὸ γραμμάτιον δώσε εἰς τὸ παιδί σου καὶ ἄφῃς τοῦ ὀφειλέτην τὸν Θεόν.

Σὺ, ὅμως, τὰ μὲν χωράφια σου δὲν τὰ πολὺς διὰ νὰ τὰ ἀφήσῃς εἰς τὰ παιδιὰ σου, καὶ τὰ ἀφῆναι, διὰ νὰ τοὺς μένουν τὰ ἔσοδα **II** καὶ ἔτσι τὸ πρὸςσευμα τῶν χρημάτων τοὺς νὰ γίνῃ μεγαλύτερον. Ἰὸ δὲ γραμμάτιον αὐτὸ ποῦ εἶναι ἀνώτερον ἀπὸ κάθε περιουσίαν καὶ ὅλα τὰ ἔσοδα καὶ φέρε, τόσους καρπούς, φαίνεται νὰ τὸ ἀφήσῃς καὶ μάλιστα ὅταν γνωρίζῃς καλὰ, ὅτι καὶ ἂν ἀκόμη τὸ ἀφήσῃς, θὰ τὸ πάρῃς, ὅταν θὰ φύγῃς μαζὶ σου. Διότι, τὰ πνευματικὰ πράγματα εἶναι αὐτοῦ τοῦ εἶδους, ἔχουν μεγάλην μεγαλοδωρίαν.

Κατὰ συνέπειαν, ὅς μὴ ρητῶν τοὺς ἑαυτοὺς μας εἰς τὴν πτωχείαν, οὔτε νὰ γινώμεθα ἀπάνθρωποι, καὶ σκληροὶ εἰς τοὺς ἑαυτοὺς μας τοὺς ἰδίους, ἀλλ' ὅς ἐμπειρωθῶμεν τὴν καλὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν, **II** ὥστε καὶ ἡμεῖς νὰ τὴν πάρωμεν ὅταν θὰ φύγωμεν ἀπὸ τὴν γῆν, καὶ εἰς τὰ παιδιὰ μας νὰ τὴν ἀφήσωμεν καὶ τὰ μελλοντικά ἀγαθαὶ νὰ ἐπιτύχωμεν, μετὰ τὴν χάριν καὶ τὴν φιλανθρωπίαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μαζὶ μετὰ τὸν ὅποιον εἰς τὸν Πατέρα καὶ συγχρόνως εἰς τὸ ὄνομα τοῦ ἁγίου ἀνέκει ἡ δοξα, τὸ κράτος καὶ ἡ τιμὴ, τώρα καὶ πάντοτε καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

681 «Ἡ.κ. ἐσθλὸν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸν ἱερὸν καὶ καὶ δόξαν
 λειν ἔγω θεοὺς ἐκείνους καὶ ἀποκρίσας κα. ἡγοράζαν εἰς τὸν ναὸν
 καὶ ἀποκρίσας τὰ τροπέα τῶν ἀργυρομαθῶν, καθὼς καὶ τὰ
 καθίσματα, ἵπου ἐκείνην τοῦτο που ἐπὶ τὸν τῆς περισταρῶς
 Καὶ λίγαι εἰς αὐτοὺς ἔβλεπε γραμμένον 5. ὁ σ' αὐτὸς μου ἢ ἀδυνα-
 σθῆς οἴκῳ προσευχῆς; αἰ., ὅμως, -ὅτι ἐκείνους σπέρματιον λί-
 πτόν.»

11 Τὸ ἴδιον λέγει, καὶ ὁ Ἰωάννης. Ἄλλ' ἐκεῖνος τὸ
 γράφει, εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ εὐαγγελίου του· ἐνῶ ὁ Μα-
 τθαῖος εἰς τὸ τέλος αὐτοῦ. Συνεπῶς εἶναι φυσικὸν νὰ
 συνελθῇ δύο φορές ἡ πράξις αὐτὴ καὶ μάλιστα εἰς 5 α-
 ποκριτικούς χρόνους. Καὶ αὐτὸ γινεταί φανερόν καὶ ἀπὸ
 τὰς ἐποχὰς καὶ ἀπὸ τὴν ἀπάντησιν τῶν Ἰουδαίων. Πρα-
 γματικά, εἰς τὸν Ἰωάννην τὸ γεγονός αὐτὸ συνέθη καὶ
 τὰ τὴν ἐρωτήν τοῦ Πάσχα, ἐνῶ ἐδῶ πολὺ πρό αὐτοῦ
 Ἐπίσης, ἐκεῖ οἱ Ἰουδαῖοι ἐρωτοῦν, «Ποῖον σημεῖον ἔχεις
 νὰ δεῖξῃς εἰς ἡμᾶς;», ἐδῶ, ὅμως, σιωποῦν, ἂν καὶ τοὺς
 ἐπειμῆσεν· διότι ὁ Ἰησοῦς ἐθαυμάζετο πλεον ἀπὸ ὅλους.

Καὶ αὐτὸ ἀποτελεῖ μεγαλύτεραν κατηγορίαν δα-
 τοὺς Ἰουδαίους, διότι ἂν καὶ μὴ καὶ δύο φορές προέ-
 θη ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν ἐνέργειαν αὐτήν, αὐτὸ ἔπεμψεν
 εἰς τὴν κατηγορίαν καὶ τὸν ἔλεγει ἐχθρὸν τοῦ Θεοῦ, 11

1 11α 20, 7

2 11α 21 12 13

3 11α 21 14 1

4 11 52 12 13

5 11α 2 11

ἐνῶ ἔπρεπε ἀπὸ ἐδῶ νὰ μάθουν τὸ πόσον ἐτιμώσε τὸν
 Πατέρα του καὶ πόσην δύναμιν εἶχεν ὁ Ἰδὸς. Διότι καὶ
 θαύματα ἔκανε καὶ ἔβλεπον, ὅτι οἱ λόγοι του ἦσαν σύμ-
 φωνοὶ πρὸς τὰ γεγονότα. Ἄλλ' οὔτε καὶ κάτω ἀπὸ τὰς
 συνθήκας αὐτὰς ἐπίστευαν παρὰ ἀγανακτοῦσαν. Καὶ
 ὅλα αὐτά, ἐνῶ ἤκουσαν τὸν προφήτην νὰ κηρύττῃ καὶ
 ἔβλεπαν τὰ μικρὰ παιδιὰ παρὰ τὴν ἡλικίαν τοὺς, νὰ τὸν
 ἐξυμνοῦν. Δι' αὐτὸ καὶ ὁ Ἰησοῦς τοὺς παρουσιάζει ὡς
 κατήγορόν τοὺς τὸν προφήτην Ἰσοῦσαν, ὁ ὅποιος λέγει·
 «Ὁ οἶκος μου θὰ ὀνομασθῇ οἶκος προσευχῆς».

Ἀλλὰ δὲν ἀποδεκνύει μόνον μὲ τὸν τρόπον αὐτὸν
 τὴν δύναμιν του, ἀλλὰ καὶ μὲ τὸ ὅτι ἐθεράπευσε ποικίλα
 νοσήματα «Διότι τὸν ἐπλησίασαν χωλοὶ καὶ τυφλοὶ καὶ
 τοὺς ἐθεράπευσεν», 11 καὶ ἔτσι φανερώνει τὴν δύναμιν
 καὶ τὴν ἐξουσίαν του. Αὐτά, ὅμως, οὔτε καὶ ἔτι ἐπίστευ-
 σαν, ἀλλὰ μὴ, μὲ τὰ ἄλλα θαύματα καὶ ἐνῶ ἤκουσαν τὰ
 παιδιὰ νὰ τὸν δοξολογοῦν αἰσθάνονται πνευματικὴν καὶ
 λέγουν «Ἀκούεις τ, λέγουν αὐτοί,». Καὶ ὅμως, ὁ Χρι-
 στός ἔπρεπε νὰ τοὺς εἰπῇ Δὲν ἀκούετε τί λέγουν αὐ-
 τοί διότι τὸν ὀνομάσαν ὡς Θεὸν ἐκεῖνοι.

Τι ἔκανεν, ὅμως, ὁ Κύριος. Ἐπειδὴ εἰς τὰ φανερά
 εἶχαν ἀντιφρήσεις, χρησιμοποίησε τὴν θρασυτικὴν διόρθω-
 σιν καὶ λέγει· «Δὲν ἀνεγνώσατε ποτὲ ὅτι, ἀπὸ στόμα νη-
 πίων καὶ μικρῶν παιδιῶν, καὶ θηλάζον ἀκούει, ἔφτε. α-
 σες, Θεέ μου, τέλος ἐμὸν», 11 Καὶ σωστὰ εἶπεν «Ἀπὸ
 τὸ στόμα», διότι τὸ λεγόμενον δὲν προήρχετο ἀπὸ τὸ
 μυαλὸν τοὺς, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν ἰδικήν του δύναμιν τοῦ ἐνί-
 σχυε τὴν ἀνόρμον γλῶσσαν ἐκείνων. 11 Τὸ γεγονός,

6 11α 21, 14

7 11α 21, 16

8 11α 21, 17 11α 21, 17

αὐτὸ προεβόλινε καὶ τοὺς ἔθνικοὺς, ποὺ ἐπέλλιναν εἰς τὰ θεάματα τῆς θρησκείας καὶ αὐτομάτως ὠμίησαν δυνατὰ με συνεσιν καὶ πίστιν. Ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς ἀπιστολοὺς δὲν ἐδίδοτο μικρὰ παρηγορία ἀπὸ τοῦ περιστατικόν αὐτό. Πραγματικὰ, διὰ νὰ μὴ ἐθρίσκοντο εἰς ἀπορίαν διὰ τὸ πὼς θὰ ἠμπορέσουν αὐτοί, ποὺ ἦσαν ἀγράμματοι, νὰ ἀναγγεῖλουν τὸ κήρυγμα τοῦ Χριστοῦ, τοὺς ἐπρόφθασαν τὰ παιδιὰ καὶ τοὺς ἀπῆλλασαι ἀπὸ κάθε ἀγωνίας. **9-10** ὅ ἐτι ἐφάνη ὅτι θά βώσῃ καὶ εἰς αὐτοὺς τὴν δύναμιν τοῦ λόγου ἐκεῖνος ποὺ ἔκανε τὰ παιδιὰ νὰ ψάλλουν τὸν ὕμνον ἐκεῖνον.

Καὶ ὅχι μόνον αὐτά. ἀλλὰ τὸ θαῦμα αὐτὸ ἐφανερώεν ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἦτο καὶ τῆς φύσεως δημιουργός. Τὰ παιδιὰ λοπὸν αὐ καὶ ἦσαν εἰς ἀνώματον ἡλικίαν, ὥμι λούσαν ἀνετά καὶ σύμφωνα με τὴν οὐράνιον τάξιν ἐνῶ οἱ ἄνδρες ἔλεγον λόγους πλήρεις παραφροσύνης καὶ μανίας. Διότι ἡ κακία εἶναι αὐτὸ τοῦ εἴδους.

Ἐπε δὴ λοπὸν πολλὰ ἦσαν ἐκεῖνα ποὺ ἐξώργιζον τοὺς Ιουδαίους, ὅπως εἶναι τὸ πλήθος τοῦ κόσμου ποὺ τὸν ἀκαλοῦθουσεν, ἡ ἐκδιώξις τῶν ἐμπορῶν, τὰ θαῦμα τὰ ὅς ὕμνος τῶν παιδῶν, δι' αὐτὸ τοὺς ἐγκαταλείπει πάλιν καὶ χαλαρῶναι τὸ μέγεθος τοῦ πάθους τῶν ἐπε δὴ δὲ ἠθέλει νὰ ἀρχίσῃ τὴν διδασκαλίαν, μήπως καὶ ὁμοῦ ἀπὸ φρόνου προκαλέσῃ μεγαλυτέρας δυσκολίας **11** εἰς τοὺς λόγους του.

«Ὅταν δὲ τὸ πρῶτὸ ἐπέστρεφεν εἰς τὴν πόλιν ἐπεινάσεν»· Καὶ πὼς πεῖναι πρῶτῃ πρῶτῃ, Ὅταν ἔκανε τὴν παραγωγήν εἰς τὸ σῶμα τότε φανερώει καὶ τὸ πάθος

9. *Πρὸς Κορινθ. 2. 17*

10. *Ματθ. 2. 18.*

του. «Καὶ ὅταν εἶδε μίαν συκὴν εἰς τὸν ὁρόμον, ἦλθε πλησίον της καὶ δὲν εὗρηκε τίποτε ἐπάνω της παρὰ φύλλα μόνον». Ἄλλος εὐαγγελιστὴς λέγει ὅτι δὲν ἦτο ἀκόμη καιρὸς τῆς καρποφορίας. Ἐάν, ὅμως, δὲν ἦτο ὁ καιρὸς τῶν καρπῶν, πὼς ὁ ἴδιος εὐαγγελιστὴς λέγει. «Καὶ ἦλθε μήπως εὗρη καρποὺς εἰς αὐτήν». Ὡστε, εἰς αὐτὸ φανερόν ὅτι αὐτὸ προέρχεται ἀπὸ τὴν γνώμην τῶν μαθητῶν δεδομένου ὅτι εἰς πολλὰς περιπτώσεις οἱ εὐαγγελισταὶ γράφουσι τὰς προσωπικὰς ἀπόψεις καὶ γνώμας τῶν μαθητῶν. Ὅπως, λοιπὸν, ἀποτελεῖ ἀποψιν τῶν μαθητῶν τὸ ὅτι ἐπήγε πρὸς τὴν συκὴν διὰ νὰ εὗρη καρποὺς καθ' ὅμοιον τρόπον εἶναι προσωπικὴ τοὺς γνώμην νὰ νομίζουν ὅτι τὴν κατηράσθη, ἔπε δὴ δὲν εἶχε καρποὺς.

Εἰ. Μὰ τότε, διὰ τὴν κατηράσθη; Χάριν των μαθητῶν του διὰ νὰ πάρουσι θάρρος. Ἐπειδὴ δηλαδὴ πάντοτε ἔκανε νὰ εὐεργεσία, χωρὶς κανένα νὰ τ' ἐμωρῇ ἐπρεπε νὰ δώσῃ ἀποδείξιν καὶ τῆς τιμωρητικῆς του θυνάμεως, διὰ νὰ μάθουν καὶ οἱ μαθηταὶ καὶ οἱ Ιουδαῖοι ὅτι, εἰ καὶ ἠμποροῦσε νὰ ἀποξηράνῃ τοὺς σταυρωτάς του, τοὺς συγχωρεῖ με τὴν θέλησιν του καὶ δὲν τοὺς ἐξηράνῃ. Δὲν ἠθέλει βεβαίως νὰ ἀποδείξῃ αὐτὸ εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλ' ἀπέθεξε τὴν τιμωρητικὴν του δύναμιν εἰς τὸ φυλὸν. Ὅταν δὲ εἰς τόπους ἢ εἰς τὰ φυτὰ, ἢ εἰς τὰ ἀλογα ζῷα γίνεται κατὰ παρόμοιον νὰ μὴ λεπτολογῇ τὰ πράγματα οὔτε νὰ λέγῃς. **12** Πῶς, λοιπὸν ἐξηράνθη διὰ καὶ οὐλομένην ἡ συκὴ, ἐάν δὲν ἦτο καιρὸς τῆς καρποφορίας, διὰ τὸ αὐτὸ εἶναι ἀποδείξεις τῆς χειροτέρας ἀνοησίας.

11. *Ματθ. 21. 19.*

12. *Πρὸς Κορινθ. 11. 13.*

13. *Πρὸς Κορινθ. 1. 13.*

Ἄλλα νὰ θάλης τὸ θαῦμα καὶ νὰ θαυμάζῃς καὶ νὰ δο-
ξάζῃς τὸν θαυματουργόν

Διότ καὶ διὰ τοὺς χοίρους ποὺ ἐπύλησαν εἶπαν με-
ρικοὶ τοῖς ἰδὸν ἐρευνῶντες κατὰ πόσον αὐτὸ ἦτο δικαί-
ον. Ἀλλ' οὔτε καὶ ἐδῶ πρέπει νὰ τοὺς δώσωμεν σημα-
σίαν ὅτι καὶ τὰ ζῷα αὐτὰ ἦσαν ἄλογα, ὅπως καὶ τὸ
φύτον ἐκεῖνο ἦτο ἄψυχον.

Διὰ τοὺς παῖδας αὐτοῦ τοῦ εἴδους τὴν μορφήν
ἢ πρῶς αὐτὴ καὶ διατὶ αὐτὴ θεωρεῖται ὡς δικαιολο-
γία τῆς κατάρσεως. Ὅπως εἶπα παραπάνω αὐτὸ ἦτο
γνώμη τῶν μαθητῶν. Εάν, δμως, δεῖ ἦτο καρὸς τῆς
καρποφορίας. ¹³ Ἐσκόπησεν λέγουσιν μερ καὶ δηλοῦντα ὁ
νόμος ἐδῶ. Διότι καρπὸς τοῦ νόμου ἦτο ἡ πίστις καὶ τό-
τε ἦτο καρὸς τοῦ καρποῦ αὐτοῦ καὶ τὸν παρήγαγεν
αὐτόν. «Ἦδὴ τὰ χωράφια εἶναι λευκά καὶ ὥριμα πρὸς
θερισμόν» ¹⁴ λέγει καὶ «Σὺς ἀπέστειλα διὰ νὰ θερίζε-
τε ἐκεῖνα ποὺ σεῖς δὲν ἔχετε κοπᾶσαι. ὁ δὲ νὰ σπαρή» ¹⁵

Δεῖ ἵστανσθε κατὰ παρόμοιον ἐδῶ ἄλλ' εἶνα
ἐκεῖνο ποὺ αὖθις εἶπα, δηλαδὴ ἀποκαλύπτει τὴν τωρητι-
κὴν τοῦ θύναμιν. Καὶ αὐτὸ τὸ ἀπαδεῖ κινεῖ μέ το ὅτι εἰ-
πεν «Διότι δὲν ἦτο ἀκόμη καρὸς» ¹⁶ «Ἔτσι φανε-
ρῶνε ὅτι ἦλθε εἰς τὸ δένδρον πρὸ τοῦ χρόνου τῆς καρ-
ποφορίας ὅχι ἐπειδὴ ἔπε καύσεν ἄλλα χάριν τῶν μαθη-
τῶν, οὐ τοῦτο καὶ ἐθαύμασαν. Ὑπερβολικὰ αἱ κα εἰχαι-
γυή μεχρι τότε πολλὰ μεγαλύτερα θαύματα. Ἀλλ' ὅπως
σας εἶπα τὸ θαῦμα αὐτὸ ἦτο νέον, καὶ παραίτερον διότι
τώρα διὰ πρῶτην φοράν ἐδείξα τὴν τωρητικὴν τοῦ θυ-
νάμου. ὁ δὲ τὸν λόγον αὐτὸν δεῖ ἐκάνε τὸ θαῦμα τοῦ εἰς

¹⁴ Ἰωάν. 4: 35.

¹⁵ Ἰωάν. 1: 38.

ἄλλο φύτον, ἀλλὰ εἰς τὸ πρῶτον καὶ θαλαρόν, ὥστε
καὶ ἀπὸ τὸ γεγονός αὐτὸ νὰ φανῇ τὸ θαῦμα μεγαλύτε-
ρον.

Καὶ διὰ νὰ καταλάβῃς διὰ τὸ θαῦμα αὐτὸ ἐγένε χάριν
τῶν μαθητῶν, ὁ δὲ νὰ τοὺς δώσῃ θάρρος, δηλαδὴ ἀκού-
σε τὰ ὅσα λέγει εἰς τὴν συνέχειαν. Τί λέγει λοιπόν. ¹⁷
Καὶ σεῖς θὰ πραγματοποιήσετε μεγαλύτερα θαύματα
ἐάν εἴητε πιστοὶ καὶ στηρίζετε τὸ θάρρος σας εἰς τὴν
προσευχὴν. ¹⁸ Ἐλέπες ὅτι τὸ πᾶν ἐγένε δι' αὐτοὺς, διὰ
να μὴ φοβοῦνται καὶ νὰ μὴ τρέμουν τὰς ἐπιθυμίας, ¹⁹
αὐτὸ καὶ τὸ λέγει διὰ δευτέραν φοράν διὰ νὰ τοὺς προ-
σκληρύνῃ εἰς τὴν προσευχὴν καὶ τὴν πίστιν. ²⁰ Διότι δὲν θὰ
κάνετε αὐτὸ μόνον λέγει ἄλλα καὶ ὅση θὰ μετακινήσε-
τε καὶ ἄλλα μεγαλύτερα θὰ ἐπιτελέσετε, ὅσα ζόμενοι
εἰς τὴν πίστιν καὶ τὴν προσευχὴν.

Ἀλλ' οἱ ἀλαζόνες καὶ τυφλοὶ ἀπὸ ἐγωισμὸν ὁ
ουρανοὶ ἐπειδὴ ἤθελαν νὰ διακόψωσιν τὴν διδασκαλίαν τοῦ
τον ἐπλησίασαν καὶ τὸν ἠρώτησαν «Μὴ ποῖαν ἐξουσίαν
ἐνεργεῖς αὐτά.» ²¹ Ἐπεὶ δὴ δηλαδὴ δὲν ἤμπορούσαν νὰ
ἀμφισβητήσωσιν τὰ θαύματά του, τοῦ προβάλλουν τὴν
ἐκδίδωσιν τῶν ἐμπόρων ἀπὸ τὸν ναόν. Τοῖς ἰδίοις δὲ φαίνε-
ται ὅτι ἐρωτοῦν καὶ εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ εὐαγγελί-
στοι Ἰωάννου. ²² Ἔστω καὶ ἂν δὲν χρησιμοποιοῦν τὰς ἰ-
δίας λέξεις ἄλλ' ὁπωσδήποτε ἔχουν τὴν ἰδίαν διαθεσιν.
Πραγματικὰ καὶ ἐκεῖ λέγουν «Ποῖον σημεῖον ἔχεις νὰ
δείξῃς ὅτι ἔχεις τὴν ἐξουσίαν νὰ κάνῃς αὐτά.» ²³ Ἀλλ' ἐ-
κεῖ διδῶν ὡς ἀπάντησιν τὸ εἶπεν «Κρημνίσσατε τοὺς ναοὺς

¹⁶ Ἰωάν. 4: 35.

¹⁷ Ἰωάν. 12: 31.

¹⁸ Ματθ. 2: 2.

¹⁹ Ἰωάν. 9: 18.

αὐτὸν καὶ σὲ τρεῖς ἡμέρας θὰ τὸν ἀνεγειρω²⁰, ἐνῷ ἐ-
δῶ τοὺς ἐμβόλῃς εἰς ἀπορίαν. Κατὰ συνέπεια, εἶναι
φανερόν ὅτι τότε ἦτο ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ προοίμιον τῶν θαυ-
μάτων, ἐνῷ ἐδῶ εὐρυσκεται πρὸς τὸ τέλος τῆς δοξ-
σεως τοῦ.

Ἡ ἐρωτησις τῶν Ἰουδαίων ἔχει τὴν παρακάτω ση-
μασίαν. Κατέλαβες τὸν διδασκαλικὸν θρόνον, ἔχει ρα-
τονήθης ἱερεὺς; Διὰ τὴν ἑδειξες τόσῃ μεγάλην ἐξουσίαν
εἰς τὸν ναόν; ἐρωτοῦν. Καὶ ὅμως δὲν ἔκανε τίποτε πού νά
φανερῶνῃ αὐθάδεσσαν, ἀλλ' ἀπλῶς ἐφρόντισε διὰ τὴν εὐ-
ταξίαν τοῦ ναοῦ. Ἐπειδὴ, ὅμως δὲν ἤμποροῦσαν νά εἴ-
ποῦν τίποτε ἄλλο, τοῦ ἐπ' τίθενται διὰ τὸ ἀνδιαφέρειν του
αὐτοῦ. **11** Καὶ ὅταν μὲν ἐξεδῶκε τοὺς ἐμπόρους, δὲν ἐτόλ-
μησαν νά τοῦ φέρουν καμμίαν ἀντίρρησην, λόγῳ τῶν
θαυμάτων πού ἐπραγματοποιήσεν. Ὅταν τὸν εἶδον ἐκ
νέου, τότε τοῦ ἐπιτίθενται.

Καὶ τι ἔκανεν ὁ Ἰησοῦς, Δὲν τοὺς εἶδε κατ' ἐξοχίαν
ἀπάντησιν, διὰ νά τοὺς ἀποδείξῃ ὅτι, ἐάν ἤθελοι νά ἰ-
δοῦν τὴν ἐξουσίαν του, ἤμποροῦσαν ἀλλά τοὺς ὑποθαλά-
σαι, τὴν ἀκόλουθον ἀντερώτησαν. «Τὸ θέλημα τοῦ Ἰω-
άννου ἀπὸ τοῦ ἥτο; Ἀπὸ τὸν Θεόν ἢ ἀπὸ ἐπ' ἡμέρας καὶ
ἐντολὴν ἀνθρώπων;»²¹ Καὶ ποια ἡ σημασία αὐτῆς τῆς
ἀπαντήσεως καὶ πῶς συνδέεται πρὸς τὸ θέμα, ἡ ἀπαν-
τησις εἶναι σπουδαιοτάτη, θεθωρα καὶ ἀμέσως ἀπτεται
τῆς προθέσεως αὐτῆς. Πραγματικῶς ἐὰν ἔλεγον οἱ Ἰου-
δαῖοι ὅτι τὸ θέλημα τοῦ Ἰωάννου εἶναι ἀπὸ τὸν Θεόν,
θὰ τοὺς ἔλεγον. Διὰ τὴν, λοιπόν, δὲν ἐπιστευσάτε εἰς αὐ-
τόν; Διὸ, ἐάν ἐπιστευσαι, δὲν θὰ τοῦ ἔκανον αὐτῇ τὴν
ἐρώτησιν, **12** Ἐπειδὴ ὁ Ἰωάννης εἶπε ὅτι τὸν Κύριον ὅτι.

²⁰ Ιω. 2, 14.
²¹ Ματθ. 2, 25.

«Δὲν εἶμαι ἐγὼ ἄξιός νά λυσω οὔτε τὸ λαὸν οἱ τῶν ὑπο-
δημάτων του»²² καὶ «Ἰδοὺ ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ, πού θὰ
σηκώσῃ τὰ ὀκλήματα τῆς ἀμαρτίας τοῦ κόσμου»²³, καὶ
«Αὐτός εἶναι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ»²⁴ καὶ «Ἐκεῖνος πού ἔρχε-
ται ἀπὸ ἐπάνω καὶ κατὰγεται ἀπὸ τὸν οὐρανόν, εἶναι ἀ-
νώτερος ἀπὸ ὅλους»²⁵, καὶ «Ἐρρατεῖ εἰς τὴν χεῖρά του καὶ
θὰ καθάρσῃ τελείως τὸ αἷμα τοῦ»²⁶. Ὡστε, ἐάν ἐπι-
στεύσῃς εἰς τὸν Ἰωάννην δὲν ὑπῆρχε καμμία δυσκολία
διὰ νά καταλάβουν μὲ ποιὸν ἐξουσίαν πράττει αὐτὰ.

664 Εἰς τὴν συνέχειαν ἐπειδὴ οἱ Ἰουδαῖοι, φερό-
μενοι μὲ κακίαν καὶ πονηρίαν, ἔλεγον «Δὲν γνωρίζο-
μεν»²⁷ δὲν τοὺς εἶπεν, ὅτι οὔτε ἐγὼ δὲν γνωρίζω, ἀλλά
τὴν «Ὅτε καὶ ἐγὼ σὰς λέγω, μὲ ποῖον δικαίωμα πράτ-
τω αὐτός»²⁸. Βέβαια, ἐάν δὲν ἐγνώριζαν οἱ Ἰουδαῖοι, ἔ-
πρεπε νά τοὺς διαφωτισθῇ καὶ νά τοὺς διδάξῃ. Ἐπειδὴ,
ὅμως ἐφῆραντο μὲ κακίαν, δικά σιγημένα, δὲν τοὺς δι-
δου καμμίαν ἀπάντησιν.

Καὶ διὰ τὴν δὲν ἀπήντησαν ὅτι, τὸ θέλημα τοῦ Ἰω-
άννου εἶναι, ἐπινόησεν τῶν ἀνθρώπων, «Ἐφθοβούντο τὰ
πλήθη τῶν ἀνθρώπων»²⁹ λέγει ὁ εὐαγγελιστής. Εἶδες
καρδίαν ὀβρισημένην, Πάντοτε περριπνοῦν καὶ ἀδι-
σφαροῦν διὰ τὸν Θεόν καὶ πράττειν τὰ πάντα διὰ τοὺς
ἀνθρώπους. Διὰ τὴν Ἰωάννην δὲν τοὺς ἀνθρώπους
τὸν ἐφθοβούντο, ὅχι, ἐπειδὴ ἐσέβοντο αὐτόν, ἀλλὰ διὰ τοὺς

²² Ιω. 8, 1.
²³ Ιω. 1, 29.
²⁴ Ιω. 1, 34.
²⁵ Ιω. 3, 34.
²⁶ Ματθ. 3, 12.
²⁷ Ματθ. 21, 27.
²⁸ Ματθ. 21, 27.
²⁹ Ματθ. 21, 28.

ἀνθρώπους εἶχαν αὐτὴν τὴν σῶσιν ὑπὲρ αὐτῶν Ἐπίσης δὲ αὐτοὺς ἀνθρώπους δὲν ἠθέλουν νὰ πιστεύουσιν εἰς τὸν Χριστόν. Καὶ ἀπὸ τὴν αἰτίαν αὐτὴν ἐγεννῶντο ὅλα τὰ κακά θ' αὐτοῦς.

§§ Ἐπειτα, τοὺς λέγει. «Ἦ οὐ φαίνεται δι' αὐτὸ ποῦ θὰ σὰς εἶπω ὅτι ἕνας ἀνθρώπος εἶχε δύο υἱούς. Καὶ εἶπεν εἰς τὸν πρῶτον Παῦλ μου, τὴγανει σήμερον καὶ δουλεύει εἰς τὸ ἀμπέλι μου. Αὐτὸς δὲ ἀπεκρίθη καὶ εἶπεν· Δὲν θέλω νὰ ὑπάγω. Ὑστερὰ, ὁμῶς, μετεμέληθη καὶ ἐπήγεν. Καὶ ἀφοῦ ἦλθεν εἰς τὸν δεύτερον υἱόν, εἶπε τὰ ἴδια. Αὐτὸς δὲ ἀπεκρίθη καὶ εἶπεν· Ἐγὼ, κύριε, τὴγανίω. Καὶ δὲν ἐπήγεν. Ποῖος ἀπὸ τούτων δυοῖν ἔκανε τὸ θέλημα τοῦ πατέρα, λέγουσιν αὐτόν· Ὁ πρῶτος»³⁰.

Πάλιν μὲ παραβολὰς τοὺς ἐλέγχε, ὅταν ἠσπόμενος ἀφ' ἑνὸς μὲν τὴν ἀγνωμοσύνην αὐτῶν ἀφ' ἑτέρου δὲ τὴν εὐπειθειαν τῶν ἔθνικῶν, ποὺ θεωροῦντο τελείως ἀπιστοί. Διότι τὰ δύο αὐτὰ παιδιὰ αὐτὸ φανερώνουν, πρᾶγμα τοῦ συνθέτη, ἁλλωστε, καὶ εἰς τοὺς ἔθνικοὺς καὶ εἰς τοὺς Ἰουδαίους. Πραγματικὰ οἱ ἔθνη, ἀν καὶ δὲν ἔδωσαν καμμίαν ὑπόσχεσιν ὅτι θὰ ὑπακούσουν καὶ χωρὶς νὰ γίνων ἀκροαταὶ τοῦ νόμου, «ἀπέδειξαν τὴν ὑπακοὴν τοὺς μὲ τὰ ἔργα. Ἀντίθετος οἱ Ἰουδαῖοι, ἂν καὶ ὑπέσχεθησαν ὅτι «Ὅλα ὅσα θὰ διατάξῃ ὁ Θεός, θὰ τὰ ἐφαρμόσωμεν καὶ θὰ τὰ ὑπακούωμεν»³¹, τὰ παρήκουσαν μὲ τὰ ἔργα τοὺς.

Δι' αὐτὸ ἀκριβῶς δὲ νὰ μὴ ἔχουν τὴν ἰδέαν ὅτι τοὺς ὥφειλε, ὁ νόμος τοῦς ἀπὸ τοῦ κυρίου ὅτι αὐτοὺς ὁ νόμος τοὺς καταδικάζει. Τὸ ἴδιον, ἐν ἄλλου λέγει καὶ ὁ Παῦ-

30. Ματθ. 21, 28-32.
31. Ἰερ. 18, 5.

λος «Διότι δίκαιοι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ εἶναι ὅχι ὅσοι ἀκούουν ἀπλῶς τὸν θεῖον νόμον ἀναγνωσκόμενοι, ἀλλ' ὅσοι φυλάττουν τὸν νόμον. αὐτοὶ θὰ ἀναγνωρισθῶν δι-
καίοι»³². Δι' αὐτὸν λόγον αὐτόν, δὲ νὰ τοὺς κάμῃ νὰ καταδικάσων μόνον τοὺς τὸν ἑαυτοὶ τοὺς προετοιμάζει ἐστὶ τὰ πρᾶγματα, ὥστε αὐτοὶ οἱ Ἰῶναι νὰ θυγαλοῖ τὴν ἀπόφασιν. Αὐτὸ κάνει καὶ εἰς τὴν παραβολὴν τοῦ ἀμπέλους ποὺ ἀκολουθεῖ. Καὶ δὲ νὰ τὸ ἐπιτύχῃ αὐτὸ ἀπα-
δίδει τὴν κατηγορίαν εἰς ἄλλο πρόσωπον. Ἐπειδὴ, δη-
λαδὴ, δὲν ἠθέλουν νὰ παραδεχθῶν ἀπ' εὐθείας τὴν ἐνα-
σχίαν τοὺς. Δι' αὐτὴν παραβολὴν τοὺς φέρει ἐκεῖ ποῦ ἠθε-
λεν. «Ὅταν δὲ ἐθγαλοῖ τὴν ἀπόφασιν, χωρὶς νὰ κατα-
λαβαίνων καλὰ τὸ θαυτοτερον νόημα τῶν λεγομένων, τότε τοὺς ἀποκαλύπτει πλέον τὴν συνεσκιασμένην σημασίαν καὶ τοὺς λέγει. «Διότι οἱ τελῶναι καὶ οἱ πόρνοι προ-
λαμβάνουν ἑσθὺς εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. Διότι ἡλ-
θεν ὁ Ἰωάννης πρὸς σὰς κηρύττων συμπεριφορὰν καὶ
θῶν συμμορφωμένοι πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς δικαιο-
σύνης καὶ δὲν ἐπιστευσάτε εἰς αὐτόν. Οἱ τελῶναι, ὁμῶς, καὶ οἱ πόρνοι ἐπιστευσάτε εἰς αὐτόν. Σεῖς δὲ, ὅταν τοὺς εἴδατε νὰ πιστεύουν οὕτε καὶ ὕστερὰ μετεμέληθητε ὥστε νὰ πιστεύετε καὶ σεῖς εἰς αὐτούς»³³. Διότι ἐὰν ἐ-
λεγε ἀπλῶς ὅτι οἱ πόρνοι σὰς προλαμβάνουν, ἀσφα-
λῶς, ὁ λόγος τοῦ θὰ τοὺς ἐφαίνετο φαρὺς. Ὑποθέτω, ὅπου ἀποφανέται συμφωνία καὶ μὲ τὴν ἱδικὴν τοὺς γνώ-
μην, τοὺς φαίνεται ἐλαφρῶς. § Δι' αὐτὸ προσθέτει καὶ
τὴν αἰτίαν. Καὶ ποῖα εἶναι αὐτή «Ἦλθεν», λέγει, «ὁ Ἰω-
άννης πρὸς σὰς, ὅχι πρὸς ἑκείνους. Καὶ ὅχι μόνον αὐ-
τό, ἀλλ' ἦλθεν «κηρύττων συμπεριφορὰν καὶ θῶν συμ-
μορφωμένοι πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς δικαιοσύνης». Οὕτε

32. Ἰερ. 2, 14.
33. Ματθ. 21, 31-32.

ἔχετε, θέβαια, τὴν δυνατότητα νὰ τὸν κατηγορήσετε ὅτι ἦτο ἕνας ἀβέλγητος, που καθόλου δὲν ἀφελούσε, ἀλλὰ ἀντιθέτως ἡ ζωὴ του ἦτο ἀνεπιληπτος καὶ τὸ ἐνδ' αὐτὸν τοῦ μεγάλου, καὶ ὁμως δὲν τὸν ἐπροσέξατε.

Μαζὶ μὲ αὐτὸ τοὺς ἀποδίδει καὶ ἄλλην κατηγορίαν, τὸ ὅτι οἱ τελῶνα τὸν ἐπρόσεξαν καὶ τὸν ἐπίστευσαν. **698** Καὶ ὕστερα ἀπὸ αὐτὸ καὶ ἄλλο, ὅτι δὲν ἐπίστευσαν οὔτε καὶ ὕστερα ἀπὸ αὐτοὺς Βέβαια ἔπρεπε νὰ πιστεύσουν πρὶν ἀπὸ ἐκεῖνους, ἀλλὰ τὸ ὅτι δὲν ἐπίστευσαν οὔτε ὕστερα ἀπὸ αὐτοὺς, εἶναι κάτι ποὺ δὲν δέχεται χαμμεῖον συγγνώμην. Ἐπίσης, ἀποτελεῖ ἀνέκφοροστον ἔπαινον ἐκείνων καὶ ἀνάλογον κατηγορίαν δι' αὐτοὺς. Ἦλθε πρὸς σὰς, ἀλλὰ δὲν τὸν ἐδέχθηκατε. Δὲν ἐπῆγε πρὸς ἐκεῖνους καὶ τὸν ἐδέχθησαν. Οὔτε ἐκάνατε διδασκαλοὺς σὰς ἐκεῖνους. Κυτίαζε μὲ πόρους τρόπους ἀποδεικνύει τοὺς ἔπαινον ἐκείνων καὶ τὴν κατηγορίαν αὐτῶν. Πρὸς σὰς ἦλθεν, ὅχι, πρὸς ἐκεῖνους. Σεῖς δὲν ἐπίστευσате, ἀλλὰ αὐτὸ δὲν ἐσκαιθάλλει ἐκεῖνους. Αὐτοὶ ἐπίστευσαν, ἀλλὰ αὐτὸ δὲν σὰς ὠφέλησε.

Τὴν δὲ λέξιν, «προλαθῆσαν» δὲν τὴν εἶπε διὰ νὰ δείξῃ ὅτι, θὰ ἀκολουθήσουν καὶ οἱ Ἰουδαῖοι, **70** ἀλλὰ διὰ νὰ τοὺς δηλώσῃ ὅτι εἶχαν τὴν ἐλπίδα νὰ συμβῇ αὐτὸ, ἐάν τὸ θελήσου. Δ' ὅτι τοὺς ἀνθρώπους ποὺ εὐρίσκοντα, εἰς χαμηλὴν πνευματικὴν στάθμην, ἵποτε δὲν τοὺς παρακινεῖ τόσον βασιλὴς ἡ ξηρία. Δ' αὐτὸ καὶ λέγει συνεχῶς «Οἱ πρῶτοι θὰ γίνουν τελεῖται, καὶ οἱ τελευταῖοι πρῶτοι». Δ' αὐτὸ ἔπ' ἡς ἔφερεν εἰς τὰ μέσον τὰς πόρνους καὶ τοὺς τελῶνας διὰ νὰ τοὺς κινήσῃ τὴν ζήλειαν. Δ' ὅτι, τὰ ὅσα αὐτὰ φοβερά ἁμαρτημάτων γεννιῶνται ἀπὸ κακὸν ἔρωτα, τὸ μὲν ἕνα ἀπὸ τῶν ἔρωτα τῶν σωματικῶν, τὸ δὲ ἄλλο ἀπὸ τὴν διψῶν τῶν χρημάτων.

Τοὺς ἀποδεικνύει ὅτι αὐτὸ ἀπριθῶς σημαίνει νὰ ὁ-

πακοῦν καὶ εἰς τὸν νόμον, τὸ νὰ πιστεῦσιν εἰς τὸν Ἰωάννην. Συνεπῶς, δὲν ἦτο ἀποτέλεσμα τῆς θείας χάριτος μόνον τὸ νὰ εἰσέλθουν αἱ πόρναι εἰς τὴν βασιλείαν, ἀλλὰ καὶ τῆς δικαιοσύνης αὐτῶν. Δηλαδή, δὲν εἰσῆλθαν παραμένονσαι πόρναι, ἀλλὰ, ἀφοῦ ὑπέκυψαν καὶ ἐπίστευσαν καὶ ἐκαθαρίσθησαν καὶ ἠλλαξάν διανοήν, τότε εἰσῆλθαν.

71 Εἶδες μὲ ποῖον τρόπον κατέστησε τὸν λόγον ἐλαφρύτερον καὶ ἀποτελεσματικώτερον, μὲ τὴν παραβολὴν καὶ τὴν προσθήκην τῶν πορνῶν, Δὲν τοὺς εἶπεν, δηλαδή, κατ' εὐθεῖαν, Διατί δὲν πιστεύετε εἰς τὸν Ἰωάννην; ἀλλ' ἐκεῖνο ποὺ ἦτο πρὶν χειρότερον, μὲ τὸ νὰ ἀναφέρῃ τοὺς τελῶνας καὶ τὰς πόρναις καὶ ὕστερα προσέθεσεν αὐτὸ καὶ τοὺς ἡλεῖες ἀπὸ τὴν ρυσικήν, τὰς ἐν καὶ σειρὰν τῶν πραγμάτων καὶ τοὺς ἀπέθεξεν ὅτι τὰ πάντα πράττουσι ἀπὸ τοῦ φόβου τῶν ἀνθρώπων καὶ ἀπὸ κενοδοξίας. Πραγματικά, καὶ εἰς τὸν Χριστὸν δὲν ἐπίστευσαν διὰ νὰ μὴ τοὺς ἐκδιώξουν ἀπὸ τῆς συναγωγῆς. Ἐπίσης, διὰ τὸν ἴδιον λόγον δὲν εἶχαν τὴν τολμήν νὰ κατηγορήσουσι καὶ τὸν Ἰωάννην. Ὅχι, ἀπὸ εὐλαβείαν, ἀλλὰ ἀπὸ φόβου.

Δ' ὅλα αὐτὰ τοὺς ἡλεῖες μὲ βασιλὴς εἶπε καὶ ὕστερα κατέφερεν ἰσχυρὸν τὸ κτύπημα, ὅταν εἶπεν **72** «Σεῖς δὲ, ὅταν τοὺς εἴδατε νὰ πιστεύουν, οὔτε κόν ὕστερα μετεμελήθητε, ὥστε νὰ πιστεύετε καὶ σεῖς εἰς αὐτοὺς». Βέβαια, ἦτο κακὸν τὸ ὅτι, δὲν ἐξέλεξαν τὸ καλὸν ἀπὸ τὴν ἀρχῆς, ἀλλὰ μεγαλυτέρα ἦτο ἡ κατηγορία διὰ τὸ ὅτι, δὲν μετεμελήθησαν. Αὐτὴ εἶναι, ἐλλώστε, καὶ ἡ κυρία αἰτία διὰ τὴν ὅποιαν πολλοὶ γίνονται ποιηροὶ πραγμάτων καὶ τῶρα βλέπω μερικοὺς νὰ παθαίνουσι κατεχόμενοι ἀπὸ βαρεῖαν ἀνασθήσειαν.

Κανένας ὁμως, ὅς μὴ συμπεριφέρεται ἔτσι, ἀλλὰ καὶ ὅταν ἀκόρη καταπέση εἰς τὸν χειρότερον βαθμὸν

τῆς κακίας, ὥς μὴ ἀπελπίζεται, δὲ τὴν δυνατότητα με-
ταβολῆς του πρὸς τὸ καλλίτερον. Διότι εἶναι εὐκόλουν
νὰ ἐξέλθῃ κακίαι ἀπὸ τὰ θεάραθρα τῆς κακίας. "Ἢ δὲν
ἤκούσατε ὅτι ἐκείνη ἡ πόρνη, ποῦ εἶχε ξεπεράσει, τοὺς
πάντας εἰς τὴν ἀσέλγειαν, ἐπεσκίωσεν ὅλους εἰς εὐσέ-
βειαν. Εἰ δὲν ἀναφέρωμαι εἰς τὴν πόρνην τῶν εὐαγγε-
λιων, ἀλλὰ εἰς τὴν πόρνην τῶν ἡμερῶν μας, ποῦ κατῆ-
γετο ἀπὸ τὴν φουκίην, τὴν πὺδ παρόνομον καὶ ἀμαρτω-
λὴν περιοχὴν. Πραγματικά, καὶ αὐτὴ ἦτο κάποτε πόρ-
νη ποῦ κατεῖχε τὰ πρωτεῖα εἰς τὴν σκηνὴν τῶν θεατρῶν
καὶ τὸ ὄνομα τῆς ἦτο γνωστὸν παντοῦ, ὅχι μόνον εἰς τὴν
ἰδικὴν μας πόλιν, ἀλλὰ καὶ μέχρι τῆς Κωνσταντίας καὶ τῆς
Καππαδοκίας. Αὐτὴ πολλὰς περιουσίας ἐσκόρπισε καὶ
πολλοὺς ἐγκατέλειπε ὀρφανούς. **§§§** Ἐπίσης πολλοὶ
τὴν κατηγοροῦσαν διὰ μαγεῖαν, ὅτι, δηλαδή, ὅχι μόνον
μὲ τὴν ὠραϊότητα τοῦ σώματος, ἀλλὰ καὶ μὲ τὰ μαγι-
κά φώτρα ἔπλεκε τὰ δίκτυα ἐκείνη. Κάποτε δὲ συνέλα-
θεν εἰς τὰς πλεκτάνας τῆς καὶ τὸν ἀδελφὸν τῆς Θεου-
λίσης, ὅσοι ἦτο πολὺ μεγάλη ἡ δύναμις τῆς. Ἀλλ' ἂ
ποπομα καὶ αἰφνιδιστικὰ δὲν γνωρίζω πῶς, ἢ μάλλον
τὸ γνωρίζω καλὰ ἠθέλησε καὶ μετενόησε καὶ προσε-
λυκυσε τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, περ ἐφρόνησεν ὅλα ἐκεῖνα καὶ
ἀπερριψε τὰς μαγείας τοῦ δαδολοῦ καὶ ἔτρεξε πρὸς
τὸν οὐρανόν. Μολονότι δὲν ὑπῆρχε τίποτε π.ό. αἰσχρο-
ν ἀπὸ αὐτῆς, ὅταν εὐρίσκετο εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ θεάτρου,
ἐν τούτοις, μετὰ τὴν μετάνοιάν τῆς πολλὰς γυναῖκας ὑ-
πεσκέλισε μὲ τὴν ὑπερβολικὴν τῆς ἐγκράτειαν. **§§** καὶ ἔ-
φορεσε σάκκοι μετανοίας καὶ συνεχῶς μὲ τὸν τρόπον
αὐτὸν ἐπεδίδετο εἰς τὴν ἀσκήσιν. Δ' αὐτὴν ἐστενοχωρή-
θη καὶ ὁ ὁπαρχος καὶ οἱ στρατιῶται ὠπλισθῆσαν, ἀλλὰ
δὲν ἠμύνασαν νὰ τὴν ἐπαναφέρουν εἰς τὴν σκηνήν, οὐτε
νὰ τὴν ἀποσπᾶσιν ἀπὸ τὰς παρθένους (τοῦ μοναστη-
ρίου) ποὺ τὴν εἶχον δεχθῇ. Αὐτὴ, λοιπόν, ἀφοῦ ἤξωθη
νὰ αὐ μετέσχη εἰς τὰ ἀπόρητα μυστήρια καὶ ἔβλε-
ξε ἡλίου ἀντάξιν τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ, ἔτσι ἐτελεώσα

τὴν ζώην τῆς ἀφοῦ ἐκαθαρίσθη ἀπὸ κάθε ἀμαρτίαν μὲ
τὴν βίαν χάριν καὶ ἔδειξε μεγάλην εὐσέθειαν μετὰ τὸ
θεάτημα. Πραγματικά, δὲν ἐπέτρεψεν οὔτε νὰ τὴν ἀν-
τικρυσουν ἀπλῶς οἱ ἄλλοτε ἐρασταὶ τῆς, ποῦ ἦλθαν δι'
αὐτὸν τὸν σκοπὸν. Ἀλλ' ἀπεμύνασε τὸν ἑαυτὸν τῆς καὶ
ἐξησεν ἐπὶ πολλὰ χρόνια ὡς νὰ εὐρίσκετο εἰς φυλακὴν.
Ἔτσι, θα γινῶν οἱ τελευταῖοι πρῶτοι, καὶ οἱ πρῶτοι τε-
λευταῖοι. Ἔτσι, πρέπει συνεχῶς ἡ ψυχὴ μας νὰ εἶναι
φλογισμένη ἀπὸ τὴν πίστιν καὶ τίποτε δὲν θα σὲ ἐμπο-
δίση νὰ γίνῃς μεγάλος καὶ ἅγιος θαυμασμοῦ.

Κοινοῦς, λοιπόν, νὰ μὴ ἀπελπίζεται, ἐπεὶ εὐρι-
σκεται εἰς τὴν κακίαν, διὼς, πάλιν, κακίαι ὥς μὴ ἐπα-
νακαίεται, ἐπεὶ εἶναι ἐνάρκτος, οὐτε νὰ στηρίξῃ τὸ
θάρος του εἰς αὐτὸ τὸ γεγονός, διότι, πολλὰς φορές θὰ
τὸν προσπεράσῃ ἡ πόρνη. Οὔτε ὁ ἀμαρτωλὸς νὰ ἀπελ-
πίζεται, ἐπεὶ ἔχει τὴν δυνατότητα νὰ ξεπεράσῃ καὶ
τοὺς πρώτους ἀκόμη. Ἀκούσε τὸ λέγει ὁ Θεὸς πρὸς τὴν
Ιερουσαλὴμ. «Εἶπα εἰς αὐτήν, ἀφοῦ διεπραξεν ὅλας αὐ-
τάς τας πορνείας, ἐπίστρεψε εἰς ἐμέ, ἀλλὰ δὲν ἐπίστρε-
ψεν»³⁴. Ὅταν ἐπανέλθωμεν εἰς τὴν θερμὴν ἀγάπην τοῦ
Θεοῦ, δὲν ἐνθιμμετα τὰ προηγούμενα ἀμαρτήματά μας.
§§ Ὁ Θεὸς δὲν ὀμοῖ αἶψα μὲ τοὺς ἀνθρώπους. Δὲν δνε-
δίκε τὰ περασμένα, οὔτε λέγει. Δ' αὐτὸ τόσον χρόνον ἂ
πουσιάζεις, ἂν μετανοήσωμεν. Ἀλλὰ μᾶς ἀγαπᾷ, ὅταν
γυρίσωμεν κοντὰ του ἀρκεῖ μόνον νὰ γυρισώμεν ὅπως
πρέπει.

Ἀς προσκολληθώμεν λοιπόν, εἰς τὸν Θεόν, μὲ δύ-
ναμιν καὶ ὡς προσηλώσωμεν τὰς καρδίας μας εἰς τὸν
φύλον αὐτοῦ. Δ' ἐπ' παρόμοια γεγονότα συνέβησαν ὅχι.

μόνοι εις τὴν Καινὴν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν Παλαιὰν Διαθήκην. Πραγματικά, ποῖος ἦτο χειρότερος ἀπὸ τὸν Μανασσην³⁵, καὶ ὅμως, ἠμπόρεσε νὰ ἐξιλεώσῃ τὸν Θεόν. Ἐπίσης, ποῖος ὑπῆρξε μακαριώτερος τοῦ Σολομώντος; Ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἔπεσε, ὅταν ἠδιαφώρησεν. Μᾶλλον, ὅμως, ἠμπορῶ νὰ σὲ ἀποδείξω ὅτι καὶ τὰ δύο συνέβησαν εἰς ἓνα πρόσωπον, εἰς τὸν Δαυὶδ, τὸν πατέρα τοῦ Σολομώντος, **12** διότι, πραγματικά, αὐτὸς ὑπῆρξε καὶ καλὸς καὶ κακὸς κατὰ διαστήματα. Ἀλλὰ καὶ ποῖος ὑπῆρξε πλὴν εὐτυχὴς ἀπὸ τὸν Ἰούδαν; Καὶ ὅμως, ἔγινε προσότης. Ποῖος, ὅμως, ἦτο ἀθλιώτερος ἀπὸ τὸν Ματθαῖον; Ἀλλ' ἔγινε εὐαγγελιστὴς. Ποῖος χειρότερος τοῦ Παύλου, Ἀλλ' ἔγινε ἀπόστολος. Ποῖος πλὴν θερμὸς ἀπὸ τὸν Σίμωνα. Καὶ ὅμως, ἔγινε ἀθλιώτερος ὅλων πόσας ἄλλας παρομοίας μεταβολὰς θέλεις νὰ ἴδῃς, ποὺ συνέβησαν παλαιότερα καὶ τώρα σιμῶνουν κάθε ἡμέραν;

Δι' αὐτὸ, λοιπόν, σὲ λέγω νὰ μὴ ἀπελπίζεσαι, ὅτε ἐκεῖνος, ποὺ εὐρίσκεται εἰς τὴν σκιὴν τοῦ θανάτου, **13** ὅτε ἐκεῖνος, ποὺ εἶναι μέσα εἰς τὴν ἐκκλήσιαν νὰ ἔγῃ υπερβολικὴν πεποίησι καὶ θάρος. Διότι πρὸς αὐτὸν λέγει· «Ἐκεῖνος ποὺ ἔχε τὴν ἰδέαν ὅτι στέκεται καλὰ, ὅς προσέχη μίπως πέσῃ»³⁶, καὶ πρὸς ἐκεῖνον «Μήπως δὲν σηκώνεται, ἐκεῖνος ποὺ ἔπεσεν»³⁷ καὶ

35. Μανασση, Βασιλεὺς τοῦ βασιλεῦς τοῦ 687 - 648 π.Χ. ὡς τὸν ἔβλεπον καὶ τὴν ὄψιν αὐτοῦ. Ἐπέσεν εἰς τὴν αἰωνοκαταίτησιν καὶ ἐσώθηκεν μεταξὺ τῶν ἄλλων καὶ τὴν λωρεάν τοῦ θεοῦ Μελχί, πρὸς τὴν μὴν, ὃ ὅπου οὗτος ἔζητο πάλιν εἰς τὴν κατὰ τὸν Ἰουδαίον. Ἀπὸ τῆς αἰχμῆς αὐτοῦ εἰς τὴν Βαβυλῶνα καὶ ἀπὸ τῆς μετὰ τὴν ὅταν ἐπανῆλθεν εἰς τὴν ἰουδαίαν ἐστὶν ἀποδείξις μετὰ τὸν θεόν. Τὰ ἡγετικά μετὰ αὐτὸν ἀρριστεύει.

36. Α. Βερν. 21, 1 - 18 καὶ Β. Μαρτ. 28, 1 - 20.

36. Α. Κορινθ. 10, 12.

37. 1η 8, 4.

«Σηκώσατε τὰ πεσμένα χεῖρα καὶ τὰ παραλυμένα γόνυτα»³⁸. Ἐπίσης, πρὸς τοὺς θεωρουμένους πιστοὺς λέγει· «μην ὀρεῖτε Ἐνὶ πρὸς τοὺς ἄλλους τολίξε»³⁹. «Σήκω ἐπάνω σου ποὺ κομῶσαι τὸν ὕπνον τῆς ἀμαρτίας καὶ ἀναστήσου ἀπὸ τὸν θάνατον»⁴⁰.

Αὐτοὶ πρέπει νὰ διαφυλάξουν τὴν ἀρετὴν ποὺ ἔχουν, ἐνὶ ἐκείνοι νὰ γίνουσι δίκαιον δὲν εἶναι. Αὐτοὶ νὰ διατηρήσων τὴν ὁγείαν, ἐκεῖνοι δὲ νὰ ἀπαλλαγούν ἀπὸ τὴν ἀσθενείαν. Εἶναι, θεοὶ ἀσθενεῖς, ἀλλ' εἶναι γεγονὸς ὅτι πολλοὶ ἀσθενεῖς γίνονται καλὰ, καὶ πολλοὶ ὁγεῖς, ὅταν ἀδιαφορήσων, ἀσθενούν. Πρὸς τοὺς πρώτους, λοιπόν, λέγει ὁ Κύριος· «δοῦ τώρα ἔχεις γίνε ὁγείας. Πρόσεξε νὰ μὴ ἀμαρτάνῃς πλέον διὰ νὰ μὴ σοὺ συμβῇ τίποτε χειρότερον»⁴¹, ἐνὶ πρὸς τοὺς ἄλλους λέγει· «Θέλεις νὰ γίνῃς ὁγείας; Σήκω ἐπάνω, πάρε τὸ κρεβάτι σου καὶ πήγαινε εἰς τὸ σπίτι σου»⁴¹. Φοβερὰ, πραγματικά, φοβερὰ παράλυσιν εἶναι ἡ ἀμαρτία. Μᾶλλον, ὅμως, δὲν εἶναι μόνον παράλυσιν, ἀλλὰ καὶ πλὴν χειρότερον, διότι ὁ παρόμοιος ἀνθρώπος δὲν εὐρίσκεται μόνον εἰς ἀδυναμίαν, ἐνὶ τῶν ἀγαθῶν ὁλὸν καὶ ἐνὶ τῶν κακῶν.

Καὶ ὅμως, ἔστω καὶ ἐν εὐρίσκεισιν εἰς αὐτὴν τὴν κατάστασιν, ἐὰν θελήσῃ ὁλόν νὰ σηκωθῇ, θραύονται δακρυάδες. Καὶ ἐν ἔχῃς τριάντα ἡμέρας παρὰ λυτὸς καὶ φροντίσης νὰ γίνῃς ὁγείας, κατένας δὲν σὲ ἔμποδίζει. Εἶναι καὶ τώρα κοντά σου ὁ Χριστὸς καὶ σοὺ λέγει· «Σήκωσε τὸ κρεβάτι σου». Ἀρκεῖ μόνον νὰ θελή-

38. Ἰω. 8, 9. Βερ. 12, 12.

39. Εφεσ. 5, 11.

40. Ἰω. 5, 14.

41. Ἰω. 5, 6 - 8.

θπως ἐδῶ. Πι εἰδούς ἀγαθὰ εἶναι, αὐτὰ, λοιπόν, τὰ ἀνα-
σφοδρῇ, τὰ συντομα καὶ πρήντα, ποθ', προποῦ νὰ φανοῦν
ἐξαφανίζονται καὶ μὲ πολλοὺς κόπους ἀποκτώμενα. **Γ**
Καὶ ποῖα ἀγαθὰ εἶναι ἰσάξια πρὸς, ἐκείναι τὰ ἀγαθὰ
ποῦ εἶναι, σταθερά, δὲν γηρνοῦν, δὲν ἀστατοῦν κανένα
κόπον καὶ σοὺ δίδουν τὸν στέφανον καὶ εἰς αὐτὸν τὸν
καρὸν τῶν ἀγῶνιν, Πραγματικὰ, ὅποιος περιφρονεῖ τὰ
χρήματα καὶ ἐδῶ λαμβάνει τὸν μισθόν του, ἐπειδὴ ἀπαλ-
λάσσεται ἀπὸ τὰς φροντίδας, ἀπὸ τὰς ζηλοτυπίας, ἀπὸ
τὰς συκοφαντίας, ἀπὸ τὰς ἐπιθέσεως καὶ ἀπὸ τῶν φθό-
νων. Ἐκεῖνος, ποῦ ἔῃ μὲ σύνεσιν καὶ κοσμιότητα, καὶ
πρὶν νὰ ἀποδηγήσῃ ἀπὸ τὸν κόσμον αὐτὸν στεφανοῦται,
καὶ ἀπολαμβάνει, ὅτι ἀπαλλάσσεται ἀπὸ τὴν ἀσχημο-
σύνην, τὴν γελοιοποίησιν, τοὺς κινδύνους, τὰς κατηγο-
ρίας καὶ θλῶν τῶν ἄλλων κακῶν. Καὶ τὰ ἄλλα, ἐπισσε,
μέρη τῆς ἀρετῆς καθ' ὅμοιον τρόπον μᾶς δίδουν ἐδῶ
τὴν ἀμοιβήν.

Δ Ὡστε, διὰ νὰ ἐπ'τύχωμεν καὶ τὰ παρόντα καὶ τὰ
μελλοντικά ἀγαθὰ ἂς ἀποφεύγωμεν τὴν κακίαν καὶ ἂς
προσηλώσωμεν τὴν ἀρετὴν. Ἔτσι, καὶ ἐδῶ εἰς τὴν γῆν
θὰ καρποῦμεν καὶ τοὺς μελλοντικοὺς στεφάνους θὰ ἀπο-
κτήσωμεν τοὺς ὅποιους εἶθε ὁλοι μὲς νὰ ἐπαύωμεν,
μὲ τὴν χάριν καὶ τὴν φιλανθρωπίαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν
Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸν ὁποῖον ἀνῆκε ἡ δόξα καὶ το κρά-
τος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. Ἀμήν.

ΟΜΙΛΙΑ ΕΗ (68)

(Ματθ. κα', 38 - 40)

68 **Α** ἄλλην παραβολὴν ἀκούσατε Ἦντι κατὰ, οὗτος
σπόνη, ὁ ὅποιος ἐφύτευσεν ἄμπελον καὶ ἔθηκε γύρω ἀπὸ αὐτὴν
φράγην καὶ ἐκατέστη μέσα εἰς, πύλιν ληνὸν καὶ ἐτίθει πύργον, ὃ ἢ
νὰ εἶναι εἰς αὐτὸν οἱ φύλακες καὶ εἰ ἐργάται, καὶ τὴν ἀνατι-
στειλὴν εἰς γεωργούς, καὶ ἀναχώρησεν εἰς ἄλλην χώραν. Ὅτε, δὲ
ἐπληρώσεν ὁ καιρὸς τῆς ἐσθραῆς, ἀπέστειλε τοὺς δούλους του πρὸς
τοὺς γεωργούς διὰ νὰ παραλάβουν τοὺς καρπούς, τὸν. Καὶ οἱ γεωρ-
γοὶ συνέλαβον, οὗς δούλους του καὶ ἄλλον μὲν ἔθεσαν, **Β** ἄλλον
δὲ ἐφόνευσαν καὶ ἄλλον ἐκτελέσθησαν. Πάλιν, ἀπέστειλεν ὁ οἰκο-
δεσπότης ἄλλους δούλους περισσότερους ἀπὸ τοὺς πρῶτους, καὶ ἔ-
κριναν εἰς αὐτοὺς τὰ ὕδια. Ἐστίασαν ἀπεσταλταί πρὸς αὐτοὺς τὸν
ὕν του λέγοντες, Πρέσβει, τοῦλάχιστον οἱ δούλοισι κυτοῖ νὰ ἐντρα-
ποῦν τὸν ἵον σου. Οἱ γεωργοὶ ἔμειν, διὰν εἶδαν τὸν ἵον, εἶπαν
μεταξύ τους Ἀπὸς εἶναι ὁ κυρτοῦ, ἔλατε ἂς τὸν φροντισί-
μεν καὶ ἂ, καὶ ἀλάβωμεν τὴν κληρονομίαν του. Καὶ ἀφεῖν τὸν ἑ-
πικρατῆ, τὸν ἔδρασαν ἔξω ἀπὸ τὴν ἀμπελον καὶ τὸν ἐφόνευσαν. **Γ**
Ἦσαν λοιπόν, ἔμειν, ὁ κύριος τῆς ἀμπελων τ' εἶναι ἔχον ἡ
κἀνὴ εἰς τοὺς καλλιεργητὰς εἶναι οὗς. Λέγουσι εἰς κτὸν **Θ** ὁ
ἐκτελέσει μὲ θάνατον καὶ αὐτοὺς ποῦ τὸν κακὸν εἶναι καὶ
τὴν ἀμπελον θὰ ἔναι κατὰ εἰς ἄλλους γεωργούς, εἰ, τοῖς θὰ εἰ-
σούν εἰς αὐτὸν τοὺς ἀπεσταμένους, καρπούς εἰς τὴν ἐσθραῆς. **Τ**
Λέγει, εἰς κτὸν, ὁ κύριος. Δὲν ἀνεγνώσκει ποτε εἰς κα, τρεῖς
ἄθων τὸν ἵον αὐτὸν ἀπὸ φανὸς ἀκατάληκτον οἱ κτεῖται, αὐτοὺς
ἔγινε τῆς ἑλπὸς οὐκ ἐσθραῆς, καὶ αὐτοὺς ἀπὸ τῶν ἄλλων. Ἀπὸ
τὸν κύριον ἔγινε αὐτοὺς καὶ εἶναι θάνατον εἰς τὸ μᾶλλον καὶ π-
στών. **Δ** ὁ κύριος λέγει, ὅτι θὰ ἔσθρα μὲθ' ἀπὸ σὲς ὁ βασιλεὺς.

τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ δόξα εἰς ἔθνη, το σπένον θε γάρηγυ τὰ ἐργὰ ἐργα τὰ εἶμαι αὐ καρπο τῆς θεολεΐας αὐτῆς. Καὶ ἐκτενος τοῦ θεοῦ πῶς με ἐχθρική; ἐθέλει; οὐκ ἐπὶ τὸν κῆρον αὐτὸν, θεο-κακιστή. Ἐκτενος δὲ εἰ τοῦ σπένον θε πῶς εἰς ἔθνη, θε τὸν κῆρον ἐργα καὶ θε τὸν πῆρπον το, σπένον.

¶ Γαλλὰ ὑπαγίσσεται με τῇ, παραπάνω παραβολῇ. Ὅτι ἔκτα νίσσεται τὴν πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ. τὰ εἶδε, ἐξεν ἀπὸ ὕψηλά, τὴν διαθεσιν που εἶχαν οἱ Ἰουδαῖοι ἀπὸ τὴν ἀρχὴν ὅ αὐτὸν, το ὅτ δὲν παρελείφθη κανένα ἀπὸ τὰ προσήκοντα διὰ τὴν φροντὶν τοῦ αὐτῶν, το ὅτι δὲν τοὺς ἀπεστράφη ὁ Θεός, ὅταν ἐφόνευσαν τοὺς προφήτας, ἀλλ' ἀπέστειλε καὶ τοὺς ὕλην τοῦ, το ὅτι ὁ Θεός τῆς Παλαιᾶς καὶ τῆς Καινῆς Διαθήκης εἶναι. Ἐνας καὶ ὁ αὐτὸς το ὅτι με τὸν θάνατον αὐτοῦ θεο κατωρθώση πολλά, το ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι, ὕψισταν τὴν θεωρεῖαν τιμωρίαν τοῖ σταιν-ρου καὶ τοῖ τολμήματος ἐκεῖνου τὴν πρόσκλησιν τῶν ἐθνῶν καὶ τὴν ἐκτενωσιν τῶν Ἰουδαίων.

Δι' αὐτὸ καὶ τὴν τοποθετεῖ μετὰ τὴν προφητευσαν, ἐκτα νὰ δε εἴη καὶ ἐπὶ, το ὅτ ἐγκλημα τῶν Ἰουδαίων εἶναι πολὺ με γὰρ καὶ δύσκολα συγχωρεῖται.

Πῶς καὶ με ποῖον τρόπον το ἐπιτυχάνει, αὐτὸ διό, τ, ἐνῶ τόσοι πολλοὶ τοὺς ἐφρόνιτ σεν ὁ Θεός ἐν τούτοις, το ὅς ὑπεσκέλσαν αἱ πόρνοι καὶ οἱ τελῶναι καὶ μάλισ-στα τοὺς ὑπεσκέλσαν πολὺ. Πρόσεξε δὲ, καὶ τοῦ Θεοῦ τῇ, μετὰ τὴν πρόνοιαν δι' αὐτοὺς καὶ τὴν ἀπερί-γραπτὴν ἀδράνησιν αὐτῶν. Πραγματικὰ ὅσα ἦσαν ἐργον καὶ ἀποστολὴ τῶν γεωργῶν, τα ἔκανεν ὁ Θεός. Δη-λοσθ, ἐποποθέτησε τὸν φράκτην. ¶ Εἰς ἐφύτευσε τὴν ἀμπελον καὶ ὅλα τὰ ἄλλα. Δι' αὐτοὺς ἀφῆσε μικρὸν ἐργον, το νὰ φροντίζουσιν διὰ τὴν ἀμπελον, κα νὰ διαφυλά-ξουσιν.

τοῦ, τὰ ὅσα τοὺς ἐδοθήσαν. Διό, τ. ποτε δὲν παρελεί-φθη ἄλλα τὰ πάντα ἦσαν εἰς τὴν ἐντέλειαν. Καὶ ὅμως, τ. ποτε δὲν ἐκέρδισαν, παρὰ τὰς εὐνοϊκὰς συνθήκας καὶ τὴν τὴν φροντίδα καὶ ἐπιμέλειαν τοῦ Θεοῦ ὁ αὐτοῦς. Διό, ὅταν ἐξῆλθαν ἀπὸ τῆς Αἰγύπτου, τοὺς ἐδωκε νό-μον τοὺς ἐκτεσε πόλιν τοὺς ἀκαθόμισε ναὸν καὶ τοὺς κατεσκεύασε θυσαστήριον.

¶ Καὶ ἀνεχώρησεν εἰς ἄλλην χώραν, δηλαδὴ ἐμα-κροθύμησεν, δὲν τοὺς ἐτιμωροῦσιν ἀμέσως μετὰ τὴν βι-βλάσιν τῶν ἀμαρτιῶν, διό, ἀποδημιον ὀνομάζει τὴν με-γάλην τοῦ μακροθυμίας.

¶ Καὶ ἀπέστειλε τοὺς βουλοὺς αὐτοὺς, δηλαδὴ τοὺς προφήτας, ¶ εἰς νὰ λάβουσιν τοὺς καρπούς, δηλαδὴ τὴν ἀπακὴν ποὺ θεο τὴν ἀπεδείκνυσαν τὰ ἐργα.

Οἱ Ἰουδαῖοι, ὅμως, καὶ εἰς τὴν προκειμένην περί-πτωσιν ἐδεξάν τὴν κακίαν τοὺς ὅχ, μόνον διό, δὲν ἀ-πέδωσαν τοὺς καρπούς, ἐν καὶ ἀπήλαυσαν τόσης μεγά-λης φροντίδος ἐκ μέρους τοῦ Θεοῦ, πρᾶγμα ποὺ εἶναι, θε γὰρ ἀδιαφορίας, ἀλλὰ καὶ διό, ἐφάρθον με σιλη-ρότητα πρὸς τοὺς ἀπεσταλμένους, Διό, ἐκεῖνο, ποὺ δὲ, εἶχαν νὰ δώσουν, ἐνῶ ἦσαν ἀφελέται, δὲν ἔπρεπε νὰ ἀ-γανακτοῦν, οὔτε νὰ ἀντιβροῦν με ἀγριότητα, ἀλλὰ νὰ παρακαλοῦν. Αὐτοὶ ὅμως, ὅχ, μόνον ἠγανάκτησαν, ἀλλ' ἐνέμισαν τὰ χερία τοὺς με αἷμα καὶ, ἐν καὶ ἦσαν ἐνοχοί, τ. μαρτύρας, ἐξήγησεν νὰ γίνουσιν μαρτύροι. Δι' αὐτὸ ἐπέταξε καὶ διὰ δευτέραν καὶ τρίτην φοράν διὰ νὰ ἀποδοχθῇ ἡ κακία αὐτῶν καὶ ἡ φιλαυθροπία τοῦ Θεοῦ.

¶ Καὶ διὰ δὲν ἐπέταξε ἐξ ἀρχῆς τὸν ὕλην, Δι' αὐτὸ νὰ κατανοήσουσιν τὰ ἐγκλήματά τοὺς ἀπὸ ὅσα ἔκανον εἰς ὄλεθρον τῶν ἄλλων ἀπεσταλμένων καὶ ἀφῆσαν τὴν ὀργὴν τοὺς κα ἐντραποῦν αὐτὸν, ὅταν θεο ἤρχετο. Ὅτι ἀρχοῦν.

θέβαια καὶ ἄλλοι λόγοι, ἀλλὰ ἐπὶ τοῦ παρόντος ἀς προχωρήσωμεν εἰς τὴν ὑπόλοιπον παραβολὴν.

Π σημαίνει λοιπὸν, ἢ φράσις· «Ἵσως νὰ ἐντραποῦν», Δὲν προέρχεται, θέβαια, ἀπὸ ἀγνοοῦντα, μὴ σκέπτεσαι. κατὰ παρόμοιοι, ἀλλ' ἀπὸ ἐκείνων ποὺ θέλει νὰ ἀποδείξῃ ὅτι τὸ ἀμάρτημα εἶναι μεγάλο καὶ στερεῖται ἀπὸ κάθε ἀπολογίας. Διότι αὐτὸς ἐγνώριζεν ὅτι θὰ τὸν φονεύσου καὶ, ὅμως, τὸν ἐστεῖλεν. Λέγει δὲ «θὰ ἐντραποῦν» διὰ νὰ ἐξαγγεῖλῃ τί ἔπρεπε νὰ γίνῃ, ὅτι δηλαδή, ἔπρεπε νὰ τὸν ἐντραποῦν. Ἐξ ἄλλου καὶ εἰς ἄλλην περιπτώσιν λέγει· «Ἐάν τυχὸν ἀκουσού»³ ὅχι, ἐπειδὴ δὲν τὸ γνωρίζει, ἀλλὰ διὰ νὰ μὴ λέγουν μερικοὶ ἀγνώμονες ὅτι ἡ πρόρρησις αὐτοῦ προεκάλεσε κατ' ἀνάγκην τὴν παρακοήν. **Β** δὲ αὐτὸ καὶ χρησιμοποιοῦ τὰς ἐκφράσεις αὐτάς, καὶ λέγει «ἐάν τυχόν» καὶ «Ἵσως». Διότι καὶ αὐτὸς ἐφάνησαν ἀγνώμονες πρὸς τοὺς δούλους, ἔπρεπε νὰ σεβασθοῦν τὸ ἄξιωμα τοῦ ὕψους.

Τ. ἔκανον, ὅμως οἱ Ἰουδαῖοι· Εὐρῆ ἔπρεπε νὰ πᾶσιν εἰς τὰ πόδια του, ἐνῶ ἔπρεπε νὰ ζητήσουν συγγνώμην δὲ τὰ ἀμαρτήματά του, αὐτοὶ ἀγωνίζονται νὰ ξεπεράσουν τὰ προηγούμενα ἐγκλήματα ἀναμεγνύνοντάς εἰς τὰ μιάσματα καὶ μὲ τὰς νέας τοὺς παραβάσεις καὶ λύπτουν τὰς προηγουμένας. Αὐτὸ τὸ ἐδήλωσε καὶ ὁ Κύριος ὅταν ἔλεγεν· «Συμπληρώσατε λοιπὸν καὶ σὺς ἐκείνα ποὺ λείπουν ἀκόμη ἀπὸ ὅσα ἔκανον οἱ πρόγονοί σας, ὥστε νὰ φθάσετε εἰς τὸ ἀκρότατον ὄριον τῆς κακίας»⁴. Ἐξ ἄλλου καὶ οἱ προφῆται τοὺς κατηγοροῦσαν ἀπὸ παλαιὰ δι' αὐτὰ καὶ τοὺς ἔλεγον· «Τὰ χερσὶ

3 Ἰεζ. 23.
4 Ματθ. 23, 32.

σας εἶναι γεμάτα ἀπὸ αἵμα»⁵ καὶ «Καὶ ἀναμεγνύνουν αἵματα μὲ αἵματα»⁶ καὶ «Οἱ κτιζόντες τὴν Σιών μὲ αἵματα»⁷. Ἀλλὰ δὲν ἐσωφρονίζοντο αὐτοὶ, ἀν καὶ αὐτὴν τὴν ἐντολὴν ἔλαβαν πρώτην, **Β** τὸ «οὐ φονεύσεις», δηλαδή, καὶ συγχρόνως διετάχθησαν νὰ ἀποφεύγουν πολλὰ ἀλλὰ χάριν αὐτοῦ καὶ μὲ πολλοὺς καὶ ποικίλους τρόπους ὡδηγοῦντο εἰς τὸ νὰ ἀποφεύγουν τὴν παράβασιν τῆς ἐντολῆς αὐτῆς.

Καὶ, ὅμως, δὲν ἄφησαν τὴν πονηράν ἐκείνην συνήθειαν. Ἀλλὰ τί λέγουν, ὅταν εἶδαν αὐτόν, «Ἐλάτε, ἀς τὸν φονεύσωμεν»· **Β** δὲ αὐτοὶ αἰτίαν καὶ πρὸς τοῖον σκοπὸν ποῖαν μικρὰν ἢ μεγάλην κατηγορίαν εἶχατε νὰ τοῦ ἀποδώσατε, τέλος πάντων, Μήπως, ἐπειδὴ σὰς ἐτιμήσε καὶ, ἀν καὶ ἦτο Θεός, ἔγινεν ἄνθρωπος πρὸς χάριν σας καὶ ἐτετέλεσε τὰ ἀμετρήτα ἐκείνα θαύματα, ἢ μήπως συνεχώρε, τὰ ἀμετρήτα, ἢ ἐπειδὴ σὰς ἐκαλοῦσεν εἰς τὴν βασιλείαν,

Πρόσεξε, ὅμως, ὅτι μαζί μὲ τὴν ἀσέθειαν ἦτο μεγάλη καὶ ἡ ἀνοησία τους καὶ ὅτι ἡ αἰτία τῆς σφαγῆς ἦτο τελείως θλακώδης· «Ἵς τὸν φονεύσωμεν», λέγουσι, «διὰ νὰ γινῇ ἡ ἀμπελος κληρονομία ἰδικῇ μας»⁸. Καὶ ποὺ σκέπτονται, νὰ τὸν φονεύσουσι. Ἐξω ἀπὸ τὴν ἀμπελον. Εἶδες πῶς προφητεύει καὶ τὸν τόπον ποὺ ἐπράκετο νὰ θανατωθῇ; **Β** «Καὶ ἀφ' οὗ τὸν ἐβγάλαν ἔξω ἀπὸ τὴν ἀμπελον τὸν ἐφόνευσαν».

Καὶ ὁ μὲν εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς λέγει ὅτι ὁ Ἰδιος ὁ

5 Ἰεζ. 13, 18.
6 Ἰεζ. 1, 7.
7 Ἰεζ. 34, 10.
8 Λουκ. 20, 14.

Κύριος εἶπε τί πρέπει νά πάθουν αὐτοί, καί ἐκεῖνοι ἀ-
τήντησαν «Μή γένοιτο», καί ὅτι ὁ Ἰησοῦς προσέθεσεν
ἐπεῖτα τῇ μαρτυρίᾳ τῆς Γραφῆς· «Καί ὁ Κύριος τοὺς
παρετήρησε με ζωηρὸν βλέμμα καί τοὺς εἶπεν Ποῖαν
ἐννοῖαι καί σημασίαν ἔχει, λοιπὸν αὐτὸ ποῦ εἶναι γραμ-
μένον ἀπὸ τῶν ἁγίων Πνεύμα· Ἀθὼν, τὸν ὁποῖον ἐπέταξαν
ὡς ἀκατάλληλον οἱ κτίσται αὐτὸς ἔγινε τῆς ὅλης οἰκο-
δομῆς κεφαλὴ καὶ ἀκρογωνιαίος λίθος. Καί καθένας
τοῦ θά ἐκπέσῃ με ἐχθρὸς διαθέσεις ἐπάνω εἰς τὸν
λίθον αὐτὸν θά πακισθῇ.» Ὁ δὲ Ματθαῖος λέγει, ὅτι
οἱ Ἰησοῖ ἐξέφρασαν τὴν ἀπόφασιν. Αὐτὸ ὅμως δὲν ἀπο-
τελεῖ ἀντιφασίαν τῶν δυο εὐαγγελιστῶν, διότι συνέθεσαν
καὶ τὰ δύο. Δηλαδή καὶ οἱ Ἰησοῖ μέσαι τοὺς ἐθγαλὼν τὴν
ἀπόφασιν αὐτὴν ἄλλα καὶ ὅταν ἀντιληφθῶσιν τὴν ση-
μασίαν τῶν λεχθέντων εἶπαι, «μή γένοιτο» Ἐπὶ πλείον
τοὺς ἐπαρουσίασε καὶ τὸν προφήτην, διὰ νὰ τοὺς πείσῃ
ὅτι ὁπωσδήποτε, ἐπεὶ θά γίνῃ

Γ' Ἀλλὰ παρα ταῦτα οὔτε καὶ ἔτσι τοὺς ἀπεκάλυ-
ψε καθαρὰ τοὺς ἔθνικους, διὰ νὰ μὴ τοὺς θώσῃ καμμίαν
ἀφορμὴν δυσσεβείας, ἀλλ' ἀπλῶς ἔκανε ὑπαινιγμὸν
ὅταν εἶπεν «Θά ἐκμισθώσῃ τὴν ἀμπελὸν εἰς ἄλλους». Δι-
αυτὸν τὸν λόγον, ἄλλωστε τοὺς ὠμίλησε με παραβολήν,
ὥστε αὐτοὶ οἱ Ἰσραὴλ νὰ θγαλοῦν τὴν ἀπόφασιν πραγμά-
τῳ συνέθῃ καὶ εἰς τὸν Δαυΐδ, ὅταν ἔκρνε τὴν παραβο-
λὴν τοῦ προφήτου Νάθαν. Σὺ δὲμος πρόσθεσε σὲ παρα-
βολῶν, πόσον δικαία εἶναι ἐν προκειμένῳ ἡ ἀπόφασίς
τῆς Γ. μωρ. ας ἀφορ καὶ αὐτοί, που ἐπρόκειτο νὰ καλα-
σθῶν καταδικάζων τοὺς εἰς τοὺς τοὺς

9. Λουκ. 20. 16

10. Λουκ. 20. 17 13

Εἰς τὴν συνέχειαν, διὰ νὰ ἀντιληφθῶν ὅτι οὐκ ἔμουν
ἡ φύσις τοῦ δικαίου ἀπὸ τοῦσιν αὐτῇ τὴν ποιήν, ἀλλ'
ὅτι καὶ ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ προέλεγεν αὐ-
τὸ καὶ ὅτι ὁ Θεὸς ἔτσι ἀπεφάσισεν, ἐπικαλεῖται καὶ τὸν
προφήτην. Ἡ καὶ τοὺς ἐπιτιμᾷ κατὰ τρόπον ποῦ νὰ τοὺς
κάνῃ νὰ αἰσθανθῶν ἐντροπήν καὶ τοὺς λέγει «Ἄδὲ ἀνε-
γνώστε ποτὲ εἰς τὰς Γραφάς, εἰ, λίθον, τὸν ὁποῖον ἀ-
πέρωσαν ὡς ἀκατάλληλον οἱ κτίσται αὐτὸς ἔγινε τῆς
ὅλης οἰκοδομῆς κεφαλὴ καὶ ἀκρογωνιαίος λίθος; Ἀπὸ
τὸν Κύριον ἐγένεν αὐτὸ καὶ εἶναι θαυμάσιον εἰς τὰ μά-
τια τῶν πιστῶν.» Μὲ βλὰ αὐτὰ τοὺς ἐφασέρωνεν ὅτι
αὐτοὶ ἐπρόκειτο νὰ ἐκδωχθῶν ὁ δὲ τὴν ἀπιστίαν τοὺς,
ἐνὼ τὰ ἔθνη θά εἰσῆγοντο εἰς τὴν βασιλείαν. Τὸν Ἰησοῖ
ὑπαινιγμὸν ἔκανε μετὰ τὴν Χαναναίαν, τὸν ἴδιον μετὰ τὸν
ἴδιον μετὰ τὸν ἑκατόνταρχον καὶ μετὰ πολλὰς ἄλλας παρα-
βολάς. Τὸν Ἰησοῖ καὶ τώρα Δι' αὐτὸ καὶ προσέθε-
σεν «Ἀπὸ τὸν Κύριον ἔγινε αὐτὸ καὶ εἶναι θαυμαστὸν
εἰς τὰ μάτια τῶν πιστῶν» καὶ προσέθηκεν ὅτι οἱ ἔθνη
καὶ, ποῦ θά πιστεύσουν, ἡ καὶ δόσι τυχόν ἀπὸ τοῦς Ἰ-
ουδαίοις θά πιστεύσουν θά ἀποτελέσουν ἕνα ὅμοιο
σύνολον, μαλοῖ ὅτι τοὺς ἐχωρίζε τὴν μεγάλη διαφορά
προηγούμενος

Ἐπεῖτα, διὰ νὰ μάθωσι ὅτι κανένα ἀπὸ τὰ συμβαι-
νόντα δὲν ἦτο ἀντιθετὸν πρὸς τὴν θέλησιν τοῦ Θεοῦ, ἀλλ'
ὅτι ἐγνετο τοῦ ἦτο πολὺ ἀρεστόν καὶ αὐτοχρόνως, ἦτο
παράδοξον καὶ προεκάλεε κατὰ πλῆξιν εἰς τὸν καθέναν
ποῦ το ἐβλῆπει (ὅ ὅτι πραγματικά ἦτο θαῦμα τελείως
ἀπεργαστήν), προσέθεσε τό· «Ἀπὸ τὸν Κύριον ἐγένεν
αὐτό»

Ἀθὼν δὲ ὀνομάζε τὸν ἑαυτὸν τοῦ καὶ οἰκοδόμου
τοὺς διδασκάλους τῶν Ἰουδαίων. Τὸ Ἰησοῖ λέγει καὶ
ὁ ἐξεκίη «Οἱ οἰκοδομοῦντες τοῖχον καὶ ἀλείφοντες

χωρίς τάξιν»¹¹ **33** Καὶ πῶς τὸν ἀπεδοκίμασαν, ὅταν εἶπεν· «Αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος δὲν ἔχει σὺλ, ἀλλὰ τὸν Θεόν»¹², ὅτι, «Πλανᾷ αὐτὸς τὸν λαόν»¹³, καὶ πάλιν· «Σὺ εἶσαι Σαμαρεῖτης καὶ εἶσαι δαίμον ὁμιλῶν»¹⁴.

Κατόπιν, διὰ νὰ καταλάβουν ὅτι ἡ τιμωρία τοὺς δὲν περιορίζεται, μόνον εἰς τὴν ἐξωσιν ἀπὸ τῆν θωαλείαν προσέθεσε καὶ τὰς ποινὰς καὶ εἶπεν· «Καὶ ἐκεῖνος ποῦ θὰ πέσῃ μὲ ἐχθρικός διαθήσεις ἐπάνω εἰς τὸν λίθον αὐτὸν τὸν ἀκρογωνιαίον, θὰ τσακισθῇ. Εκείνους δὲ ἐπὶ τοῦ ὁποίου θὰ πέσῃ ὁ λίθος αὐτός, θὰ τὸν κινήθῃ θρόμβματα καὶ θὰ τὸν σκορπίσῃ σάν σκόνην». Δύο ἀπωλείας λέγει· ἐδῶ· ἢ μία εἶναι ὅτι θὰ σκορπίζον καὶ θὰ σκαταβαλίσθουν. Αὐτὸ σημαίνει, τὸ, «ὅποιος πέσῃ εἰς τὸν λίθον αὐτόν». Καὶ ἡ ἄλλη εἶναι ἡ ἀπωλεία ποῦ θὰ προκύψῃ ἀπὸ τὴν ἄλυσιν τὴν συμφορὰν καὶ τὴν πανωλεθρίαν τοὺς, τὴν ὅποιαν προσεδήλωσε καθαρὰ, ὅταν εἶπεν· «Θὰ τὸν θρυμματίσῃ καὶ θὰ τὸν σκορπίσῃ σάν σκόνην». **Β** Μὲ αὐτὰ ἔκανε ὑποταγμένον καὶ διὰ τὴν ἀνάστασιν τοῦ.

Ὁ μὲν προφήτης Ἰσαΐας λέγει ὅτι ὁ Κύριος κατηγορεῖ τὸν ἄμπελωνα, ἐν ᾧ ἐδῶ κατηγορεῖ τοὺς ἄρχοντας τοῦ λαοῦ. Καὶ ἐκεῖ μὲν λέγει· «Τί ἔπρεπε νὰ κάνω εἰς τὴν ἄμπελόν μου, καὶ δὲν το ἔκανα»¹⁵. Καὶ εἰς ἄλλο σημεῖον λέγει πάλιν· «Ποῖον πλημμέλημα εὗρήκαν εἰς ἐμέ οἱ πατέρες σας»¹⁶, καὶ πάλιν· «Λαε μου, τί σοῦ ἔκανα, ἢ εἰς τί σὲ ἔλυθησα»¹⁷ διὰ νὰ δείξῃ τὴν ἀχάριστον

11. Λεβ. 19, 16.

12. Ἰωάν. 9, 16.

13. Ἰωάν. 7, 12.

14. Ἰωάν. 8, 48.

15. Ἠσ. 5, 4.

16. Ἰερ. 2, 6.

17. Ἠσ. 6, 3.

γνώμην αὐτῶν καὶ ὅτι, ἂν καὶ ἀπελαμβάνον τὰ πάντα, ἀνταπεδίδου τὰ ἀντίθετα. Εἰς τὴν προκατεμένην περιπτώσει ὁμοίως παρουσιάζει τὴν ἀχάριστιαν αὐτῶν μὲ μεγαλυτέραν ὑπερβολήν. Πραγματικά, δὲν ἐκφράζει ὁ ἴδιος τὴν ἀποψιν τοῦ καὶ δὲν λέγει· **Γ**· «Τί ἔπρεπε νὰ κάνω ἐγώ, καὶ δὲν τὸ ἔκανα»· ἀλλὰ παρουσιάζει τοὺς ἰδίους νὰ θεοσπώνουν ὅτι, δὲν ἔλαβον τι ποτε καὶ ἔτσι νὰ καταδικάζουν τοὺς ἑαυτοὺς των. Διότι ὅταν λέγουν ὅτι· «Θὰ ἐξολοθρευθῇ μὲ θάνατον κακὸν αὐτοὺς ποὺ τόσο» κακοῖ εἶναι καὶ τὴν ἄμπελὸν θὰ ἐνοικιάσῃ εἰς ἄλλους γεωργούς», δὲν λέγουν τίποτε ἄλλο παρὰ τὴν καταδίκην τοὺς, καὶ μὲ μεγάλην κατηγορηματικότητά ἐκφέρου τὴν ἀπόφασιν αὐτῇν.

Τὴν ἴδιαν κατηγορίαν, ἐπίσης, τοὺς ἀποβίβει καὶ ὁ Στέφανος¹⁸, κρᾶγμα τοὺς ἐπείραξε περισσότερο, ὅτι, δηλαδή, ἂν καὶ μεγάλην φροντίδα εἶχε δείξῃ δι' αὐτοὺς ὁ Θεός, ἐν τούτοις αὐτοὶ ἀνταπεδίδου τὰ ἀντίθετα εἰς τὸν εὐεργέτην. Καὶ αὐτὸ ἦτο ἀποδείξις μεγάλη ὅτι αὐτοὺς τῆς τιμωρίας, ποὺ τοὺς ἐπεβόλλετο, δὲν ἦτο ὁ τ μωρὸν, ἀλλ' οἱ ἴδιοι οἱ τιμωρούμενοι.

Δ Αὐτο λοιπὸν, ἀποδεικνύεται καὶ ἐδῶ μὲ τὴν παραβολὴν καὶ μὲ τὴν προφητείαν. Διότι, δὲν ἠρκέσθη εἰς τὴν παραβολήν, μόνον, ἀλλὰ προσέθεσε καὶ διπλὴν προφητείαν, μιαν τοῦ Δαυὶδ¹⁹ καὶ μιαν ἰδικήν του²⁰.

Τί ἔπρεπε νὰ κάνουν, λοιπὸν ὅταν ἤκουσαν αὐτά, δὲν ἔπρεπε νὰ τὸν προσκυνήσουν, δὲν ἔπρεπε νὰ θαυμάσων τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ δι' αὐτοὺς καὶ παλαιότερα καὶ τώρα, ἢ ἂν δὲ καὶ μὲ κανένα ἄπὸ αὐτὰ δὲν ἔγιναν καὶ

18. Ἠσ. 1, 24 καὶ 6, 7.

19. Ἠσ. 11, 1. Ματθ. 22, 42. 3 αλ. 117, 22.

20. Ματθ. 22, 43, 44.

λιτερο. δὲν ἔπρεπε τοῦλάχιστον νὰ σωφρονισθῶν ἀπὸ τὸν φόβον τῆς κατὰσχεως·

Δὲν ἔγινον, ὁμῶς Ἄλλὰ τ. ἔκαναν ὑπερα ἀπὸ αὐτά, «καὶ ὅταν ἠκουσάν», λέγει «ἐκατάλαβαν ὅτι δι' αὐτοὺς ὁμιλεῖ καὶ ἐζητοῦσαν νὰ τὸν συλλάβουν, ἀλλ' ἐφοβήθησαν τὰ πλήθη τοῦ λαοῦ, καὶ ἐπεὶ ὁ λαὸς τὸν ἐθεώρει καὶ τὸν ἐτίμα ὡς προφήτην»²¹ Τὸ ἀντελαμβάνοντο, λοιπόν, ὅτι ἀνεφέρετο εἰς αὐτούς. Καὶ ἄλλοτε μὲν εὐρυσκομένος μεταξὺ αὐτῶν, ἐξαφανίζεται. καὶ δὲν τὸν βλέπουν, ἐνῷ ἄλλοτε, ἐνῷ εἶναι ὁρατός καὶ τοὺς ἐρχεται. ἡ ἐπιθυμία νὰ τὸν συλλάβουν, τοὺς συγκρατεῖ τὴν ἐπιθυμίαν αὐτήν. Δ' αὐτὸ καὶ ὁ λαὸς ἐθαύμαζε καὶ ἔλεγεν· «Δὲν εἶναι αὗτος ὁ Ἰησοῦς, Ἰδοὺ, τοὺς ὁμιλεῖ ἐλευθέρως καὶ φανερά καὶ δὲν τοῦ λέγουσι τίποτε»²² Ἐδῶ, ὁμῶς, ἐπεὶ ἡ συνεκκρατοῦντο ἀπὸ τὸν φόβον τοῦ πλήθους, ἀρκεῖται εἰς αὐτὰ καὶ δὲν θαυματοποιεῖ ὅπως εἰς ἄλλην πρόηγουμένην περίπτωσιν, ποὺ ἀνεχώρησεν ἀπὸ ἀνάμεσα τοὺς καὶ δὲν τὸν ἐθέλειαν. **§ 23** Δὲν ἤθελε νὰ ἐνεργῇ πάντοτε μετὰ ὑπεράνθρωπον δύναμιν, διὰ νὰ πιστευθῇ ἡ οἰκονομία τῆς σαρκώσεως.

Αὐτοί, ὁμῶς, ἐσωφρονίζοντο, ὅχι ἀπὸ τὰ λεχθέντα, ἀλλ' ἀπὸ τὸν φόβον τοῦ πλήθους. Δὲν ἐσέθεντο οὔτε τὴν μαρτυρίαν τῶν πρῶφητῶν, οὔτε τὴν ἰδικήν τους κρίσιν, οὔτε τὴν γνώμην τῶν πολλῶν. Τόσκι πολλοὺ τοὺς εὐφλώσε ὅσα παντός ἡ φιλαρχία καὶ ὁ ἔρωσ τῆς κεκοδοξίας καὶ ἡ δι' αὐτοὺς τοὺς νὰ ζητοῦν καὶ νὰ ἐπιιδώκουν τὰ πρόσκαιρα πράγματα. Πραγματικὰ τίποτε δὲν προκαλεῖ τὴν μαινίαν καὶ δὲν ὁδηγεῖ εἰς τὸν κρημνόν. Τίποτε δὲν προκαλεῖ τόσον τὴν

²¹ Ματθ. 22, 45-46.

²² Ματθ. 7, 25-26.

ἀπωλεῖν τῶν μελλοντικῶν ἀγαθῶν, ὅσον ἡ προσήλωσις εἰς τὰ φθαρτά αὐτά. **§ 24** Τίποτε δὲν παρέχει τὴν δυνατότητα νὰ ἀπολαμβάνῃ κανεὶς καὶ τὰ ἐδῶ καὶ τὰ ἐκεῖ, ὅσον ἡ προτίμησις καὶ ἐκλογὴ τῶν οὐρανίων. «Ζητεῖτε διὰ πρῶτον», λέγει, ὁ Χρὶστός, «τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ τότε θὰ τα ἐπιγεία θὰ σας δοθῶν»²³ Διότι ἐὰν δὲν ὑπῆρχεν ὁ πόθος τῶν οὐρανίων ἀγαθῶν, δὲν ἔπρεπε οὐτὰς ἐπιγείας νὰ ἐπιθυμοῦν. Τώρα, ὁμῶς, ἐὰν λάβουν τὰ πρῶτα, τοὺς παρέχεται ἡ δυνατότης νὰ ἀποκτήσῃ καὶ τὰ ἐπιγεία. Μερικοί, ὁμῶς, οὔτε καὶ ἐκεῖ πεύθονται, ἀλλ' ὁμοιάζουν πρὸς τοὺς ἀναίσθητους λίθους καὶ ζητοῦν τὰς σκιάς τῆς ἡβάνης.

Ἀλλὰ ποῖον εἶναι τὸ εὐχάριστον εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν, Ποῖον τὸ τερπνόν, Διότι θέλω σήμερον νὰ σὰς δμλήσω μετὰ μεγαλυτέραν παρηγοίαν. Θὰ ἀνεχθῇτε ὁμῶς, νὰ μάθετε, ὅτι ἡ ζωὴ ἐκεῖναι που θεωρεῖται δυσκόλος καὶ φορτικὴ, ἐννοῶ τὴν ζωὴν τῶν μοναχῶν καὶ τῶν ἀφωσιμένων εἰς τὸν Θεὸν ἀνθρώπων, εἶναι κατὰ πολὺ γλυκυτέρα καὶ ποθητὴ ἀπὸ τὴν ζωὴν αὐτήν, ποὺ νομιζομεν εὐκόλοι καὶ ἐλαφράν. Καὶ μάρτυρες τῆς ὑπεροχῆς αὐτῆς εἰσθε σεις, ποὺ πολλὰς φορές ἐζητήσατε τὸν θάνατον ὡς λυτρωτὴν ἀπὸ τὰς δυσκολίας καὶ τὰς στενοχωρίας σας καὶ ἐθεωρήσατε μακαρίους ἐκείνους ποὺ ἐζούσαν εἰς τὰ ὄρη καὶ εἰς τὰ σπήλαια, ποὺ δὲν ἤλθαν εἰς γάμον καὶ περνοῦν μίαν ζωὴν ἡσύχον, σεις ποὺ εἰσθε τεχνίται ἢ στρατιῶται ἢ ζῆτε χωρὶς σκοπὸν καὶ προσορισμὸν καὶ σκορπίζετε τὴν ἡμέραν σας εἰς τὰς σκηνὰς τοῦ θεάτρου καὶ τῆς ὀρχήστρας. Πραγματικὰ ἀπὸ ἐκεῖ ἂν καὶ ὑπαρχῇ ἡ ἀντιληψὶς ὅτι ἀναβλύζουσι ἀμέτρητοι ἡδοναὶ καὶ πηγὰς ευφροσύνης, ἀπὸ ἐκεῖ ἐν τούτοις προέρχον·

ται τὰ πύο πικρά θέλη. **10** Διότι ἐάν κάποιος γυνή ἀρχιμάλωτος εἰς τὸν ἔρωτα μ' ἂς ἀπὸ τὰς γυναῖκας τῆς ἀρχήστρας, θά ὑποστήθῃ θάνατον περισσότερα, ἀπὸ ὅσα θά ὑφιστάτο εἰς πολλὰς ἐκστρατείας καὶ θά εὐρίσκεται εἰς χειροτέρας κατὰστασιν ἀπὸ μὲν πολλῶν πολιορκουμένων.

Διὰ νὰ μὴ ἐξετάσωμεν, ὅμως, τώρα αὐτά, εἰς τὰ ἀφήσωμεν εἰς τὴν συνειδήσιν ἑκείνων ποὺ ἔχουν γίνῃ σιγμάλωτοι τοῦ πάθους αὐτοῦ, καὶ ἐλπίτε νὰ κάνωμεν λόγον διὰ τὴν ζωὴν τῶν πολλῶν ἐν γένει, καὶ θά εὐρωμεν ὅτι ὑπάρχει τὴση διαφορά μετὰ τῶν δύο αὐτῶν τρόπων ζωῆς, ὅση ὑπάρχει μετὰ μὲν ἑνὸς λιμένος καὶ ἑνὸς πελάγους, ποὺ συνεχῶς τὸ αἰλαικάνουν οἱ ἄνεμοι.

Κύτταξε, λοιπόν, ἀπὸ τὸν τόπον τῆς κατοικίας τὰ προσμια τῆς εὐημερίας. Διότι οἱ μοναχοὶ ἀπέφυγον τὰς ἀγοράς καὶ τὰς πόλεις καὶ τὸν θόρυβον τοῦ κόσμου καὶ ἐπροτίμησαν τὴν ζωὴν εἰς τὰ ὄρη. **11** Ἡ ὁποία δὲν ἔχει τίποτε τὸ κοινὸν πρὸς τὰ παρόντα πράγματα, οὔτε λύπην θυστικήν, οὔτε ὀδύνην μεγάλην οὔτε κινδύνους, οὔτε ἐπιθέσεις οὔτε φθόνον οὔτε ζηλοτυπίαν, οὔτε ἀτόπους ἔρωτας οὔτε τίποτε ἄλλο τι παρόμοιον. Ἀπὸ ἐδῶ, πλέον, μελετοῦν τὰ πράγματα τῆς οὐρανόου βασιλείας ἀμλοῦντες μὲ τὰς καλὰς τὰ ὄρη, τὰς πηγὰς, τὴν ἡσυχίαν καὶ τὴν ἡρεμίαν, καὶ πρὶν ἀπὸ ὅλα αὐτὰ μὲ τὸν Θεόν. **12** Καὶ τὰ ὁμολογῶντες εἶναι καθαροὶ ἀπὸ κάθε θόρυβου, ἡ δὲ ψυχὴ τους εἶναι ἐλευθέρα ἀπὸ κάθε πάθος καὶ ἀσθένειας, λεπτὴ καὶ ἐλαφρὰ καὶ πιο καθαρά ἀπὸ αὐτὸν τὸν λεπτόν αἰθέρα. Τὸ ἔργον τους δὲ εἶναι, ὁμοίον μὲ τὸ ἔργον τοῦ Ἀδάμ εἰς τὴν ἀρχὴν καὶ πρὶν ἀπὸ τὴν ἀμαρτίαν, ὅτε εἶχεν ὡς ἐνδομια τὴν δόξαν καὶ ἀμλοῦσε πρὸς τὸν Θεόν μὲ παρρησίαν καὶ ἐκατοικοῦσε εἰς τὸν τόπον ἐκείνον καὶ ἦτο μεμῶτος μακάριον ὅπτη. Πραγματικὰ κατὰ τ. αὐτοὶ εἶναι κατεντερὶ ἀπὸ τὸν Ἀδάμ, ὅταν, πρὶν ἀπὸ τὴν παρακοήν, ἔτο

ποθετῆθαι νὰ ἐργάζεται εἰς τὸν παράδεισον, Καμίαν θυστικήν φροντίδα δὲν εἶχεν; Ἄλλ' οὔτε καὶ αὐτοὶ ἔχουν. Ὡμολοῦσε μὲ τὸν Θεόν μὲ καθαράν συνειδήσιν. **13** Τὸ ὅσον κάνουν καὶ αὐτοὶ. Μᾶλλον, ὅμως, ἔχουν μεγαλύτεραν παρρησίαν ἀπὸ ἐκεῖνου. Ἐπειδὴ ἔχουν ἀπολαύσει μεγαλύτερα χάριν μὲ τὴν χορηγίαν τοῦ ἁγίου Πνεύματος.

Βέβαια, ἔπρεπε νὰ ἐθέλατε αὐτὰ οἱ ἴδιοι μὲ τὰ μάτια σας. Ἐπειδὴ ὅμως, δὲν θέλετε, ἀλλὰ παραμένετε εἰς τὸν θόρυβον καὶ τὰς ἀγοράς, θά σὰς τὰ παρουσιάσω, ἔστω καὶ διὰ τοῦ λόγου, διὰ νὰ ἀπολαύσετε ἕνα μικρὸν μέρος ἀπὸ τῶν ζωὴν τῶν μοναχῶν, ὅτι, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐξετάσωμεν ὅλοι τοὶ θῖον αὐτῶν. Αὐτοὶ εἶναι οἱ φωστῆρες τῆς οἰκουμένης, ὅταν ἀνατελῇ ὁ ἥλιος, μᾶλλον δὲ πολὺ πρὶν ἀπὸ τὴν ἀνατολήν, ἀφοῦ ἐγενεθῶν ἀπὸ τὴν κλίνην τοὺς ὕμεις, προσκετικοὶ καὶ νηφάλοι, (διότι οὔτε καμμία λύπη καὶ φροντίς, οὔτε θάρος εἰς τὸ κεφάλι, τους καὶ πόνος καὶ στεναχώρια, **14** οὔτε τίποτε ἄλλο παρόμοιον ἀπὸ αὐτὰ τους ἐνοχλεῖ, ἀλλὰ ζοῦν ὅπως οἱ ἄγγελοι εἰς τὸν οὐρανόν). Ἀφοῦ σηκωθῶν λοιποὶ ἀπὸ τὴν κλίνην τους πρῶτ, χαρούμενοι καὶ εὐχαριστοῦμενοι στήνουν ἕνα χορὸν καὶ μὲ φαιδρῶν τὴν συνειδήσιν τους ὅλοι μαζί, μὲ ἕνα στόμα, ψάλλουν ὕμνους εἰς τὸν Θεόν τῶν ὁλῶν καὶ τὸν δοξαζοῦν καὶ τὸν εὐγνωμονοῦν δι' ὅλας τὰς εὐεργεσίας του τὰς ἀτομικὰς καὶ τὰς κοινὰς.

Ἵστε, ἐάν θέλετε, ἂς ἀφήσωμεν τὸν Ἀδάμ καὶ ἂς ἐρωτήσωμεν κατὰ τι ὁ ἀσέρε, ἀπὸ τοὺς ἀγγέλους ὁ ὁμιλος αὐτός, ποὺ ψάλλει εἰς τὴν γῆν καὶ λέγει. «Δόξα ὡς εἶναι εἰς τὸν Θεόν εἰς τὰ ὕψιστα μέρη τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τους ἐκεῖ» κατοικοῦντας ἀγγέλους καὶ εἰς τὴν γῆν ὁλόκληρον ὡς βασιλεύσῃ ἡ θεία εἰρήνη, ὅτι ὁ Θεὸς ἐξεδήλωσε τώρα τὴν εὐνοίαν καὶ εὐαρέσειάν του εἰς

τῶς ἀνθρώπους διὰ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ.²⁴

Ἄλλα καὶ ἡ ἐνδυμασία τους εἶναι ἀνταξία τῆς ἀρετῆς τους. Ἀὐτοὶ δὲν ἐνδύονται σὰν ἐκείνους ποὺ σῦρουσι τοὺς χιτῶνας τους εἰς τὰς ὁδοὺς, τοὺς μαλθακοὺς καὶ θηλυπερετεῖς. **¶** Ἀλλὰ σὰν τοὺς μακαροὺς ἐκείνους ἀγγελούς, τὸν Ἥλιν τὸν Ἑλισσαῖον τὸν Ἰωάννην καὶ τοὺς ἀποστόλους, ποὺ τὰ ἐνδυματὰ τους ἦσαν κατεσκευασμένα ἄλλα μὲν ἀπὸ τρίχας αἰγῶν, ἄλλων δὲ ἀπὸ τριχῶν καμήλων ἐνῶ διὰ μερικοὺς ἐξ αὐτῶν ἦσαν ἀρκετὰ τὰ δερμάτα τῶν ζώων καὶ μάλιστα πολὺ τρίμμενα καὶ παλαιά.

Εἰς τὴν συνέχειαν, ἀφοῦ ψάλλουσι τοὺς ὕμνους ἐκείνους κάμπτουσι τὰ γόνατα καὶ παρακαλοῦν τὸν ὁμιηθέντα Θεοῦ, διὰ πράγματα ποὺ μερικοὶ οὔτε νὰ τὰ σκεφθοῦν δὲν ἔμπορουν μὲ ευκολίαν. Διότι δὲν ζητοῦν τιποτέ ἀπὸ τὰ παρόντα. Κανένας λόγος δὲν γίνεται ἀπὸ αὐτοὺς δι' αὐτὰ. Ἀλλὰ ζητοῦν νὰ ἡμπορέσων νὰ σταθῶν με παρηλαίαν πρὸ τοῦ φοβεροῦ θήματος. **¶** Ἦσαν ὁ μονογενὴς Υἱὸς τοῦ Θεοῦ θὰ ἐλθῇ καὶ κρίνῃ ζῶντας καὶ νεκρούς, καὶ κανένας νὰ μὴ ἀκούσῃ τὴν φοβερὰν ἐκείνην φωνὴν ποὺ λέγει. «Δὲν σὰς γνωρίζω»²⁵, καὶ νὰ διακρίνῃ τοὺς ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς θύοντες με καθάραι σινεδησὺν καὶ πολλὴν πρόοδον εἰς τὴν ἀρετὴν καὶ νὰ διαπλεύσουν τὸ φοβερὸν πέλαγος με νάλησιν. Ἀρχίζει δὲ τὴν προσευχὴν αὐτὴν ὁ πατὴρ καὶ ὁ ἡγουμένος. Ἐπειτα, ἀφοῦ σηκώθων καὶ τελεώσων τὰς ἀγίας ἐκείνας καὶ σινεχῆς προσευχάς, με τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου, πηγαίνει ὁ κοθένας εἰς τὴν ἐργασίαν τοῦ **¶** καὶ πολλὰ ἔσοδα

²⁴ Λουκ. 2, 14
²⁵ Ματθ. 23, 17

παρακινῶνται διὰ τοὺς ἔχοντας ἀνάγκην

Ποῦ εἶναι τώρα ἐκείνοι, ποὺ παραβδύνουσι τοὺς ἑαυτοὺς τῶν εἰς τοὺς διαβολικοὺς χορούς καὶ τὰ πορνικὰ τραγουδιὰ καὶ συγνάζων εἰς τὰ θέατρα; Ἐντρέπομαι, θέβαια νὰ κάνω λόγον δι' αὐτοὺς ἀλλὰ διὰ τὴν πνευματικὴν σας ἀσθενεῖαν εἶναι ἀνάγκη νὰ τὸ κάνω καὶ αὐτὸ. Ἀλλαστε, ὁ Παῦλος λέγει. «Διότι ὅπως προσφέρατε τὰ μέλη σας σκλάβους εἰς τὴν ἁμαρτίαν, ἔτσι τώρα νὰ προσφέρετε τὰ μέλη σας δοῦλα εἰς τὸν ἐνάρετον Θεόν ὅ νὰ νὰ προκόπτετε εἰς ἁγιότητα»²⁶.

Καὶ ἡμεῖς τώρα, λοιπόν, ἐλᾶτε νὰ ἐξετάσωμεν παραλλήλως ἀφ' ἑνὸς μὲν τὸν ὄμιλον ποὺ συνιστοῦν αἱ πορευόμεναι γυναῖκες καὶ θηλυπερετεῖς νέαι εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ θεάτρου ἀφ' ἑτέρου δὲ τὸν ὄμιλον ποὺ συνιστοῦν οἱ μακάριοι μοναχοὶ ἀπὸ τῆς ἀποψῆς τῆς ἡθονῆς, **¶** ἔνεκεν τῆς ὁποίας μάλιστα πολλοὶ ἀπὸ τοὺς θερησκευτικῶς ἀσφαφοὺς νέους συλλαμβάνονται εἰς τὰς παγίδας αὐτὰς. Πραγματικὰ, θα εὐρωμεν δι, ὅτι τὰς διαφορὰς μεταξὺ τῶν δύο αὐτῶν ὁμίλων, ὅσον θὰ διεπιστώμεν κάποιος, εἰάν εἶχεν ἀκούσῃ ἀγγέλους νὰ ψάλλουν εἰς τὸν οὐρανὸν τὴν παναρχίαν ἐκείνην μελωδίαν καὶ σκόλους καὶ χορούς νὰ οὐρανοῦν καὶ νὰ μουγκρίζουν εἰς τὴν κομπάν. Μὲ τὰ στόματα τῶν μοναχῶν δοξάζεται ὁ Χριστός, ἐνῶ μετὰ τὴν γλῶσσαν αὐτῶν ὁ διάβολος ὁμιλεῖται. Ἀλλ' ἐκεῖ αὐτοὶ συνοδεύουν τὴν ἀνευ αἰτίας φωνὴν τους καὶ τὴν δυσχερῆσιν ὅσων τους, καθὼς φασοῦν αἱ σιαγόνες καὶ τετνώνουν τὰ νεύρα τους. Καὶ ἐδῶ, ὁμοίως, ἐνγχεῖ ἡ χάρις τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ποὺ χρησιμοποεῖ τὰ στόματα τῶν ἁγίων ἀντ, αὐλοῦ, κ θάραι καὶ λύρας.

Αλλά και δακν ἂν εἶπω, δὲν θὰ ἡμπορέσω νὰ παρουσιάσω τὴν ἡδονήν. «Ὁ δὲ» δούς εἶναι προσκολλημένοι εἰς τὴν λάσπην καὶ τὸ χῶμα. Δι' αὐτὸ καὶ θὰ ἤθελα νὰ πᾶρω κάποιον ἀπὸ αὐτούς, ποὺ τοὺς κατέχει ἡ μαγία δι' αὐτὰ καὶ νὰ τὸν ἀδηγήσω ἐκεῖ καὶ νὰ τοῦ δείξω τὸν ὅμιλον τῶν στίγων αὐτῶν ἀνθρώπων καὶ τότε, δὲν θὰ ἐχρεώζετο πλέον κανέναν λόγον ἀπὸ ἐμέ. Ἀλλά, καὶ ἂν ἀκόμη ἀπειθονόμωμαι πρὸς ἀνθρώπους μὲ καθαρά γῆινα φρονήματα, ἅς προσπαθῶσωμεν ἔστω καὶ μὲ τὸν λόγον νὰ τοὺς ἀπειρασθῶμεν ἀπὸ τὴν λάσπην καὶ τὸν θούρκον.

Απὸ τὰ θεάτρα λοιπὸν, ὁ ἀκροατὴς δεχεται κατ' ἐξέχον τὸ πῦρ τοῦ ἔρωτος. Διότι, ὅταν νὰ μὴ ἐφθάνει ἡ παρουσία τῆς πόρνῃς θ' αὐτὸν ἀνάμνησιν τὴν σκέψιν, προστιθεταὶ καὶ ἡ φθορὰ ἀπὸ τὴν φωνήν. τῆς. Ἐδῶ, ἂν θέτως καὶ ὅταν ἀκόμη ἡ ψυχὴ ὑποφέρει ἀπὸ κατὰ παρόμοιον τὸ ἀποβάλλει, γρηγόρα. «Ὁχι, μόνον ἡ φωνὴ καὶ ἡ ὄψις, ἀλλὰ καὶ ἡ ἐνδυμασία προκαλεῖ ἀκόμη περισσότερον τοὺς θεατὰς. Καὶ ἂν συμῆθῃ ὁ ὁλόφρων καὶ ἀδίαφορος θρησκευτικῶς θεατὴς νὰ εἶναι κάποιος πτωχὸς ἀπὸ το θεάμα θὰ ἀγανακτήσῃ πολλὰς φορές καὶ θὰ εἰπῇ εἰς τὸν ἑαυτὸν του. Ἡ πόρνη καὶ ὁ θηλυπρεπὴς νέος, παιδιὰ μαγεύων καὶ ὑποδηματοποιῶν, πολλάκις δὲ καὶ δούλων ζοῦν μέσα εἰς τόσῃ πολυτελείαν, ἐνῶ ἐγὼ τοῦ εἶμαι, ἐλευθερὸς καὶ κατὰ γονα, ἀπὸ ἐλευθέρους γυναικας, μὲ τὸ νὰ προτιμῶ τὴν δικαίαν καὶ τιμὴν ἐργασίαν, δὲν ἡμπορῶ οὔτε εἰς τὸν ὕπνον μου νὰ τὰ φαντασθῶ αὐτὰ. Καὶ ἀφοῦ ἔτσι τὸν κόψῃ ἡ ὀδυμνα, θὰ φύγῃ. Εἰς τοὺς μοναχοὺς, ὅμως, δὲν ὑπάρχει κανένα παρόμοιον ἐνδεχόμενον, ἀλλὰ συμβαίνει καὶ τὸ τέλος ἀντίθετον. Ἐν Πραγματικῶς, ὅταν κάποιος πτωχὸς ἴδῃ τὰ παιδιὰ τῶν πλουσίων καὶ τοὺς ἀπογόνους τῶν ἐνδόξων προγόνων νὰ φοροῦν τοιαύτοι εἴδους ἐνδύματα, ποὺ παρόμοιά τοὺς δὲν ἐνδυνοῦνται οὔτε οἱ τελευταῖοι ἀπὸ τοὺς πτω-

χοὺς, σκεφθῆτε ποσὴν παρηγορίαν τῆς πτωχείας θὰ πᾶρῃ καὶ θὰ φύγῃ. Καὶ ἂν πάλιν, εἶναι πλούσιος, ἀναγκασθῇ ἀφοῦ σωφρονισθῇ καὶ γινῇ καλλίτερος.

Ἐπίσης, εἰς τὸ θεάτρον ὅταν θὰ ἴδουν τὴν πόρνην νὰ στολιζέται μὲ χρυσὰ κοσμήματα, ὁ μὲν πτωχὸς θὰ λυπηθῇ καὶ θὰ θρηνήσῃ. «Ὁ δὲ» ὅταν θὰ βλέπῃ τὴν αὐχλὺν τοῦ νὰ μὴ ἔχη τίποτε παρόμοιον, οἱ δὲ πλούσιοι θὰ περφρονήσουν καὶ θὰ ἀπαρηγόρουν τὰς αὐχλὺς τοὺς παρὰσι ρόμενοι, ἀπὸ τὸ θεάμα αὐτό. Διότι, ὅταν ἡ πόρνη παρουσιάσῃ προκλήτ καὶ τὴν ἐνδυμασίαν τὸ βλέμμα, τὴν φωνήν, τὸ θεάσμα καὶ τὰ πάντα εἰς τοὺς θεατὰς, ἐκεῖνοι φεύγουν ἀπὸ ἐκεῖ μὲ τὴν φωτὸν μέσα τοὺς καὶ πηγαινοῦν εἰς τὰ σπεία τοὺς αἰχμάλωτοι ἐκείνης. Ἀπὸ ἐδῶ προέρχονται οἱ ὕβρεις καὶ οἱ ἀτιμώσεις, ἀπὸ ἐδῶ αἱ ἀποστροφαί, αἱ διαμάχαι καὶ οἱ καθημερινοὶ θάνατοι. Ἀπὸ ἐδῶ γίνεται ὁ βίος ἀβύσσος δια τοὺς αἰχμαλώτους τῆς πόρνῃς ἡ αὐχλὺς προκαλεῖ ἀσθένειαν τὰ παιδιὰ δὲν εἶναι ἀγαπητὰ ὅπως πρῶτα, τὸ σπείτι δλοὶ ἀναστατώνετα καὶ φαίνεται, ὅτι τοὺς ἐνοχλεῖ καὶ ὁ ἥλιος ἀκόμη.

Ἐν Ἀντιθέτῳ ἀπὸ τοὺς ὁμίλους τῶν μοιχαλῶν δὲν προκαλεῖται καμμία παρομοία ἀσθένεια, ἀλλ' ἡ αὐχλὺς θὰ δεχθῇ τὸν ἄνδρα ἡμεροὶ καὶ πρᾶτον, ἀπηλλαγμένον ἀπὸ κάθε ἀποπὸν ἡδονῆν καὶ θὰ τοῖς εὖρη περισσότερον εὐκολοὶ ἀπὸ προηγουμένως.

Αὐτοῦ τοῦ εἶδους τὰ κακὰ γεννᾷ ὁ ὁμιλος τῶν θεάτρων. ἐνῶ ὁ κόσμος τῶν μοναχῶν παρεχε, ἀγαθὰ μάνα. Ὁ ἕνας ἀπὸ πρόθετα φτεράγει λυκοὺς, ἐνῶ ὁ ἄλλος ἀπὸ λυκοὺς ἀρνία.

Ἀλλ' ἴσως νὰ μὴ εἴπαμεν τίποτε ἀκόμη δια τὴν ἡδονήν. Καὶ τὴν ἡμπορεῖ ὁμῶς, νὰ θεωρηθῇ πὶ ὁ εὐχάριστον ἀπὸ τὸ νὰ μὴ ταράσσειαι νὰ μὴ λυπηταὶ ἡ ψυχὴ σου, καὶ μὴ στενοχωρῆσαι καὶ νὰ μὴ ἀναστειλάζῃς,

Ἄς συνεχίσωμεν ὅμως ἀκόμη τὸν λόγον καὶ δις ἐξετάσωμεν τὴν ἀπόλαυσιν που δίδει, καθὲς ἕνα ἀπὸ τὰ ἀντικείμενα καὶ τὰ θεάματα αὐτά. Τότε, θὰ ἴδωμεν ὅτι ἡ μ.α. παραμένει μόνον μέχρι τὴν ὕψις, δι' ἣσον χρόνον ὁ θεατὴς εὐρίσκεται εἰς τὸ θέατρον, ἐνῷ ὑστερὰ τὸν ἐνοχλεῖ περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλο ἀντικείμενον. Ἐ' Ἀντιθέτως, ἡ ἀπόλαυσις ἀπὸ τὸν ὅμιλον τῶν μοναχῶν παραμένει συνεχῶς εἰς ἀκμὴν εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ὁσῶν τοὺς εἶδαν. Πραγματικὰ καὶ τὸν τύπον τῶν ἀνδρῶν καὶ τὸ εὐχάριστον τοῦ τόπου καὶ τὴν γλυκύτητα τῆς συμπεριφορᾶς καὶ τὴν κομψότητα τοῦ θίσι καὶ τὴν χάριν τῆς ὡραιότητος καὶ πνευματικῆς ὁδοῦ τὴν διατηροῦν σταθερὰ μέσα τοὺς ἐφ' ἔξοκον ζωῆς.

Οσοὶ λοιπὸν, ἀπολαύσαντες συνεχῶς τὰ λιμένα αὐτά, ἀποφθεύουσι τοὺς θορύβους τοῦ κόσμου σὺν κάποιον χειμῶνα καὶ καταγλιθῶσι. Καὶ ἔχει μόνον ὅταν ψάλλουν καὶ προσευχῶνται, ἀλλὰ καὶ ὅταν εἶναι προσηλωμένοι εἰς τὰς ἱεράς Γραφάς, ἀποτελεῖν εὐχάριστον θέαμα ὁ ὅσους τοὺς βλέπει. Διότι πραγματικὰ μόλις τελεώσονται τὴν ψαλμωδίαν, ἄλλος παίρνει τὸ θύμιον τοῦ ἱεροῦ καὶ ὁμλεῖ μετ' αὐτοῦ. **Β** Ἄλλος ὁμλεῖ μετ' αὐτοῦ ἀποστόλους καὶ ἄλλος μελετᾷ τὰς θ. θ. αἰσθῶν αἰγγραφῶν καὶ φιλοσοφεῖ ὅσα τὸν θεόν, ὅσα τὰ σύμπαν, ὅσα τὰ ὁρατά, ὅσα τὰ ἀόρατα, ὅσα τὰ αἰσθητά, ὅσα τὰ πνεύματα, διὰ τὴν εὐτέλειαν τῆς παρουσίας ζωῆς καὶ διὰ τὸ μεγαλεῖος τῆς μελλούσης.

Ἐπίσης τρέφονται μετ' ἀριστὴν τροφήν, ὅχι τρωγόμεναι ἐπιμέλεις τὰς σάρκας τῶν ἀλόγων ζώων, ἀλλὰ τρέφονται μετ' αὐτοὺς τοὺς λόγους τοῦ θεοῦ, ποὺ εἶναι γλυκύτερα ἀπὸ τὸ μέλι καὶ τὴν κηρήθραν, ποὺ εἶναι μέλι θαυμασιόν καὶ πολὺ ἀνώτερον ἀπὸ ἐκεῖνο ποὺ ὁ Ἰωάννης ἐτρέφετο καλακίοντα εἰς τὴν ἔρημον. Διότι τὸ μέλι αὐτὸ δὲν τὸ συγκεντρώνει τιποτέ ἄγρια μέλισσα. **Β** ποὺ

ἐκείναι ἀπὸ λαλοῦσι, εἰς λαλοῦσι, οὔτε γλυκαίνουν τὴν δρῶσαν καὶ τὴν τοποθετοῦν εἰς τὰς κυψέλας ἀλλὰ το κατασκευάζει ἡ χάρις τοῦ ἁγίου Πνεύματος καὶ τὸ ἐναποθέτει, ὅτι, τῶν κηρίων τῶν κυψελῶν καὶ τῶν δ. πῶν εἰς τὰς ψυχὰς τῶν πιστῶν, ὥστε νὰ ἡμπορῇ νὰ τραγῇ ὅποιος θέλει, χωρὶς φόβου συνεχῶς. Αὐτὰς, λοιπὸν, τὰς μέλισσας μιμνήσκται καὶ αὐτοὶ καὶ πετοῦν γύρω ἀπὸ τὰ κηρία τῶν ἀνδρῶν θ. θ. αἰσθῶν καὶ μεγάλῃν ἡδονὴν ἀποκομίζουσι ἀπὸ αὐτῶν.

Καὶ ἐάν ἔχῃς τὴν ἐπιθυμίαν νὰ γνωρίσῃς τὴν τράπεζαν αὐτῶν, ἔλα κοιτάξαι **Β** καὶ θὰ διαπιστώσῃς ὅτι αὐτοὶ λέγουσι λόγους τοιοῦτους, ποὺ εἶναι εὐχάριστα καὶ γλ. κείναι καὶ γεμάτοι ἀπὸ τῆς εὐωδίας τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Ἰὰ στόματα ἐκεῖνα δὲν ἡμποροῦν νὰ εἰποῦν κανένα ἀσχηρὸν λόγον, οὔτε εὐτράπελον, οὔτε σκληρόν, ἀλλὰ τὰ πάντα εἶναι ἀντάξια τῶν οὐρανῶν.

Καὶ ἀσφαλῶς δὲν θὰ πέσῃ ἕξω, ἐάν κάποιος παρουσιάσῃ τὰ στόματα τῶν πολλῶν ἀνθρώπων, ποὺ σύρονται εἰς τὴν ἀγοράν καὶ κατέχονται ἀπὸ μανίας διὰ τὰ θ. θ. αἰσθῶν, πρὸς ὁχτούς τοῦ θορύβου, τὰ δὲ στόματα τῶν μοναχῶν πρὸς πηγὰς ποὺ ρέουσι μέλι καὶ πηγαῖζουσι καθαρὰ νάματα. Καὶ ἐάν κανεὶς δυσηρεστήθῃ, ἐπειδὴ συνήμασε τὰ στόματα τῶν πολλῶν ὁχτούς τοῦ θορύβου, ἀς γνωρίσῃ ὅτι τὸ ἔκανεν αὐτὸ ἀπὸ μεγάλο ἐνδιαφέρον. **Β** Διότι ἡ ἀγ. α. Γραφή δὲν ἀκολουθεῖ αὐτὸ το μετρον, ἀλλὰ χρησιμοποιεῖ ἄλλο χειρότερον παράδειγμα «Διότι, κάτω ἀπὸ τὰ χεῖλη τους», λέγει, «ἔχουν δηλητήριον φιδιῶν»²⁷ καὶ ὁ λάφυρξ αὐτῶν ὅμοιος ἀεὶ μὲ τὰ φῶν ἀνο μόνον.²⁸ Ἀλλὰ τὰ στόματα τῶν μονα-

²⁷ Ψαλμ. 140, 4.

²⁸ Ψαλμ. 5, 10.

χών δὲν εἶναι παρόμοια, παρὰ εἶναι γεμάτα εὐωδία.

Και ὅσον ἀφορᾷ τὰ ἐπίγεια, ἔτσι ἔχουν οἱ μοναχοί, ἀλλὰ ποια γλώσσα θὰ παραστήσῃ τὴν οὐράνιον, κατὰ στασι-, Ποια δάνοια θὰ τὴν συλλάβῃ, τὴν ἀγγελικὴν κληρονομήσῃ, τὴν ἀνέκφραστον μακαριότητα καὶ τὰ ἀπόρητα ἀγαθὰ,

Πιθανόν πολλοὶ νὰ ἐφλογισθῇκατε τώρα καὶ νὰ σὰς ἐκρίνουν ἢ ἐπιθυμία νὰ μιμηθῇτε τὴν ἐνάρετον αὐτὴν πολίτησιν. Ἀλλὰ ποῖον τὸ κέρδος ἔχει ἔχετε τὴν φλόγαν αὐτὴν δι' ὅσον χρόνον εὕρισκεσθε ἐδῶ, κ' εἰπὼ, ὅταν φύγετε θὰ σῆσετε αὐτὴν καὶ θὰ μαρτυρῇ ὁ πόθος σας αὐτός,

Πῶς πρέπει λοιπόν, νὰ ἐνεργήσωμεν διὰ νὰ μὴ σιμῇ αὐτό, Ὅπως ὁ πόθος αὐτὸς εἶναι θερμὸς ἀνάγκη μέσα σου, πῆγανε πρὸς ἐκεῖνους τοὺς ἀγγέλους καὶ κάνε τον νὰ θερμανθῇ περισσότερο. Διότι ὁ ἰδικὸς μου λόγος δὲν ἔχει τὴν δύναμιν νὰ τὸν ἀνάψῃ τόσοι, ὅσοι ἢ θέα τῶν πραγμάτων. Νὰ μὴ εἰπῇς, Θὰ αὐξητήσω μὲ τὴν οὐζυγὸν καὶ θὰ τακτοποιήσω πρῶτα τὰ διάφορα ζητήματα, διότι ἡ ἀναβολὴ αὐτὴ εἶναι ἀρχὴ τῆς ραθυμίας. Ἀκούσε ὅτι κάποιος ἠθέλησε νὰ ἀποχαιρέτησιν τοὺς ἀνθρώπους τοῦ σπιτιοῦ του καὶ ὁ προφήτης δὲν τὸν ἀφῆκεν²⁹. Καὶ τί λέγω, νὰ ἀποχαιρέτησιν. Νὰ θάψῃ τὸν πατέρα του ἠθέλησεν ὁ μαθητής, καὶ ὁ Χριστὸς οὐτε αὐτὸ τοῦ ἐπέτρεψεν³⁰. Ἐμολονόντι, ποῖον πρᾶγμα σοῦ φαίνεται τόσοι ἀναγκαῖον, ὅσον ἡ κηδεὶα τοῦ πατρός. Καὶ ὅμως οὐτε αὐτὸ τὸ ἐπέτρεψεν. Διὰ τὴν λοιπόν, Διότι ὁ διάβολος παραμονεύει μὲ προσοχὴν διὰ νὰ ἡμπαρέσῃ νὰ διεισδύσῃ κάποτε. Καὶ ὅταν εὕρῃ ἔστω καὶ μικρὰν ἀσχο-

29. 1η βλ. Ματθ. 19, 20.

30. 1η βλ. Λουκ. 9, 60.

λίαν καὶ ἀναβολὴν προκαλεῖ μεγάλην ἀδυσφορίαν. Δι' αὐτὸ καὶ κάποιος συμβουλεύει. Νὰ μὴ ἀισθῶμαι ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν³¹. Διότι ἔτσι θὰ ἡμπαρέσῃς νὰ ἐπιτύχῃς τὰ μεγαλύτερα, ἔτσι καὶ τὰ πράγματα τοῦ σπιτιοῦ σου θὰ πᾶνε κολλίτερα. «Ζητεῖτε κατὰ πρῶτον τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ», λέγει, «καὶ θὰ σὰς δοθούσι ὅλα τὰ ἐπιγεια ἀγαθὰ»³². Διότι, εἰάν ἡμεῖς ἀπολλάσσωμεν ἀπὸ κάθε μέριμναν ἐκείνους τοῦ παραμελοῦν τὰς ἰδικὰς τῶν ὑποθέσεις καὶ φροντίζον διὰ τὰς ἰδικὰς μας, πολὺ περισσότερον θὰ κρᾶξῃ τὸ ἴδιον ὁ Θεός, ἢ ὁ ὁποῖος καὶ χωρὶς αὐτὰ φροντίζει καὶ προνοεῖ δι' ἡμᾶς.

Κατὰ συνέπειαν, μὴ φροντίζῃς διὰ τὰ ἰδικὰ σου ζητήματα, ἀλλ' ἐμπιστεύσαι αὐτὰ εἰς τὸν Θεόν. Διότι, εἰάν φροντίσῃς ἐσὺ, θὰ φροντίσῃς ὡς ἄνθρωπος. Ἄν ὅμως προνοήσῃ δι' αὐτὰ ὁ Θεός, θὰ προνοήσῃ ὡς Θεός. Νὰ μὴ φροντίσῃς δι' αὐτὰ, ἀφοῦ ἀδυσφορήσῃς διὰ τὰ σπουδαιότερα. Διότι ὁ Θεὸς δὲν θὰ ἐνδιαφερθῇ πολὺ δι' αὐτὰ³³. Διὰ νὰ δείξῃ, λοιπόν, μεγάλο ἐνδιαφέρον δι' αὐτὰ ὁ Θεός, νὰ τὰ ἀναθέσῃ ὅλα εἰς αὐτοὺς. Πραγματικά, ἂν ὁ ἴδιος ἀσχοληθῇ μὲ αὐτὰ καὶ ἀφήσῃς τὰ πνευματικά, δὲν θὰ φροντίσῃ πολὺ δι' αὐτὰ ὁ Θεός.

Ὡστε, διὰ νὰ πᾶνε καλὰ αἱ ὑποθέσεις σου καὶ νὰ ἀπαλλαγῇς ἀπὸ κάθε φροντίδα, προσκολλήσῃς εἰς τὰ πνευματικά καὶ περιφρόνησε τὰ ὀλικά, διότι, ἔτσι, καὶ τὴν γῆν θὰ ἔχῃς μαζί με τὸν οὐρανὸν καὶ τὰ μελλοντικά ἀγαθὰ θὰ ἐπιτύχῃς μὲ τὴν χάριν καὶ τὴν φιλανθρωπίαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τὸν ὅποιον ἀνήκει ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων Ἀμήν.

31. 1η βλ. Ματθ. 3, 7.

32. Ματθ. 6, 33.

ΟΜΙΛΙΑ ΞΘ (69)

(Μαθ 22, 1-14)

Β ἔλα ἀποκριθεὶς ὁ πρῶτος, εἶπε πάλιν πρὸς τὸν βασιλέα· Ἡ βασιλεῦσα ἡν οὐρα μὲν δουλῶν πρὸς ἡνθρωπίνην βασιλείαν, τὴν ἔχει μακρὰς γάμους ὡς τὴν ἰσὺν αὐτῆς ἡ βασιλεῦσα τῶν δουλῶν, τὴν δὲ καὶ κατέστη αὐτοῦ, τὴν εἶχε προσκαλεθεῖς εἰς τοὺς γάμους καὶ ἐκείνοι δὲν ἤθελον νὰ δεχθῶν. Πάλιν ἀπεστειλὲν ἄλλους δούλους λέγειν· εἰπάτε εἰς τοὺς καλεσμένους· ὅτι ἐστὶ μακάριον ὅς ἐστι μετὰ τοῦ μετρημένου ἡνθρωπίνου τραπεζῆς, οἱ οὖτοι μὲν καὶ τὰ ἑρπετοειδῆ εἶναι σφαγιμένα καὶ ἐλαβεῖν εἰς μα. Ἐλθετέ εἰς τοὺς γάμους· ἄνθρωποι οὖτοι οὐκ ἀφώρουν καὶ ἔφυγον, ἄλλοι δὲ μὲν εἰς τὸ χωρῆσαι τοὺς ἄλλους δὲ εἰς τὴν ἐπιτραπὴν τοῦ ἐπιταράσσου. (1) Ὁ δὲ ἰσχυρὸς ποιεῖ, ἀφροῦ ἔκκεισιν τοὺς οὐλοὺς τοῦ, ἔδωκεν καὶ ἔφρασαν αὐτοῦ. Ἀλλ' ὅταν ἦκουσα ταῦτα ὁ βασιλεὺς ἐκέλευε, ἐθύνθη καὶ ἀφῶ ὅστε λατρεῖται αὐτὸν, ἐξωλόθευσεν τοὺς φονεῖς ἐκείνους καὶ κατέκασεν τὴν πόλιν αὐτοῦ.

Ταῦτα λέγει εἰς τοὺς δούλους τοῦ ὁ βασιλεὺς οὗ γάμου εἶνα ἔσονται οἱ προσκεκλημένοι, οὖτοι δὲ ἦσαν ἄνθρωποι λαβόντες μέρος εἰς αὐτὴν Παράκλητον αὐτῶν οὐκ ἀποκριθῆναι καὶ τὰς τραπεζὰς καὶ ὅσους ὅσους νὰ εἰσέλθω ἐκεῖ κατέστη τοὺς εἰς τοὺς γάμους ἡ βασιλεῦσα εἰς τοὺς δούλους ἐκείνους εἰς τοὺς ὁρμητοὺς, ἐκείνησαν ὁλοὺς δούλους εὐρήσαν καὶ τοὺς καλεῖται καὶ ἔφρασαν ἡ αἰθουσα τοῦ γάμου ἀπὸ ἡνθρωπίνου τοῦ ἐκείνησαν εἰς τὴν τραπεζάν. Ὅταν δὲ ἐπλήθυν ὁ βασιλεὺς ὁ δὲ νὰ εἶη τὸς καλεσμένους, εἰς τὴν τραπεζάν, εἶδεν ἐκεῖ ἡνθρωπίνου τοῦ δὲν ἐφώρουν ἐνδομα γάμου καὶ λέγει εἰς αὐτοὺς· Φύγετε ἐκεῖθεν, ἔδωκεν γὰρ νὰ ἔχη ἐνδομα γάμου. Αὐτοὶ δὲ ἀπεστειλμένοι. Ἦν δὲ ἔπειτα ὁ βασιλεὺς εἰς τοὺς ὁρμητοὺς. Ἀφρο τοῦ φέρεται χερσὶ καὶ πόδι, πάρει τὸν καὶ ῥίπτει τὸν ἐξω εἰς τὸ σκοτεινόν, τὸ πρὸς ἐκτὸς. Εἰς δὲ εἶναι ὁ καλεσμένος καὶ τὸ ὁρμητοῦ τὸν δούλον, ὁ δὲ ἄλλος, εἶνα οἱ καλεσμένοι εἰς

ΕΙΣ ΤΟ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ ΕΒΑΛΙΑ ΣΗ (1) Ψ 22

83

τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, ὁ δὲ βασιλεὺς οὗ ἔχει τὴν ἰσὺν αὐτῆς, καὶ ἡ βασιλεῦσα αὐτῆς (Μαθ. 22, 1-14)

Εκατάλαβες καὶ εἰς τὴν προηγουμένην καὶ εἰς αὐτὴν ἔδωκε τὴν παραβολὴν περὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τῶν δουλῶν τὸ κεντρικὸν νόημα; Εἶδες τὴν μεγάλην συγγένειαν, ἀλλὰ καὶ τὴν μεγάλην διαφορὰν μετὰ τῶν δυο τούτων παραβολῶν, ὅτι καὶ αὐτὴ ἔδωκε δεικνύει καὶ τοῦ Θεοῦ τὴν μακροθυμίαν καὶ τὴν μεγάλην τοῦ πρόνοιαν, καὶ τὴν ἐθροικὴν ἐπίσης ἀγνοοῦσιν. **Β** Ἀλλ' αὐτὴ ἔδωκε ἔχει καὶ κάτι περισσότερο ἀπὸ ἐκεῖνην. Διότι προεξαγγέλλει μὲν καὶ τὸν ἐκπεσμόν τῶν Ἑβραίων καὶ τὴν κλήσιν τῶν ἐθνῶν. Δεικνύει δὲ ἐπὶ πλέον καὶ τὴν σημασίαν τῆς καθημερινῆς ζωῆς, καὶ πόσον αὐστηρὰ δίκαια δυνάμενε. ὅσους ἀποφορῶσιν. Καὶ καλῶς ἡ παραβολὴ αὐτὴ ἀκολουθεῖ τὴν ἀλλήν. Διότι εἰπεδὴ εἶπεν· εἰς δόθῃ εἰς ἔθνος τὸ ὁποῖον θὰ παραγάγῃ τοὺς καρποὺς τῆς. Ἐδῶ, λοιπόν, φανερώμεν ἐν συνεχείᾳ καὶ εἰς τοῖον ἔθνος θὰ δοθῇ αὐτῇ. Καὶ οὐ μόνον τοῦτο, ἀλλὰ δεικνύει, ἐπίσης καὶ τὴν ἀπείραστον πρόνοιαν καὶ φροντίδα τοῦ Θεοῦ πρὸς τοὺς Ἰουδαίους. Διότι, εἰς τὴν προηγουμένην παραβολὴν φανερὰν καὶ τοὺς προσκαλεῖται πρὸς τὴν σταυρώσεώς τοῦ, ἔδωκε δὲ καὶ μετὰ τὴν σφαγὴν τοῦ ἐπόμενου νὰ τοὺς προσελκύσῃ πλῆθυσιν τοῦ. Καὶ ὅταν αὐτοὶ ἔπρεπε νὰ τιμωρηθῶν αὐστηρῶς, **Β** καὶ τότε ἀκόμη τοὺς καλεῖ καὶ τοὺς τραφεῖ εἰς τοὺς γάμους καὶ τοὺς τιμὰ μὲ τὴν ἀνωτατὴν τιμὴν.

Παρατήρησε ἀκόμη ὅτι καὶ ἐκεῖ δὲν προσκαλεῖ πρῶτον τὰ ἔθνη ἀλλὰ τοὺς Ἰουδαίους, καὶ ἔδωκε ὁμοίως πράττειν. Ἀλλ' ὅπως ἐκεῖ ὅταν δὲν ἠθέλησαν νὰ δεχθῶν

αυτόν, άλλα και όταν ήλθε τὸν ἔσφαξαν, τότε μόνον ἔδωκε τὸν ἀμπελῶνα εἰς ἄλλους ἔτσι και ἐξω ὅταν οὐκ ἤθελῃσαν νὰ παραστοῦν εἰς τοὺς γάμους, τότε ἐκάλεσεν ἄλλους.

Ποῖον ἄλλο εἶδος ἀγνωμοσύνης εἶναι δυνατόν νὰ θεωρηθῇ ἀνώτερον τούτου **379** ὅταν ἐνῶ καλοῦνται εἰς γάμους ἀποσκρποῦν, Διότι ποῖος δὲν θὰ προτιμῶσε νὰ ἔλθῃ εἰς γάμους, καὶ μάλιστα εἰς βασιλικούς γάμους, καὶ εἰς τὴν αὐτὴν βασιλέως καὶ κάμνῃ τοὺς γάμους τοῦ Υἱοῦ τοῦ, Καὶ διὰ ποῖον λόγον ἡ προσκλήσις ἀνυμνάσθῃ γάμος Ἑρωτῆ καὶ πότος. Διὰ νὰ μάθῃς τὴν φροντίδα τοῦ Θεοῦ τὴν πολλὴν πρὸς ἡμᾶς ἀγάπην τὴν εὐχάριστον ἀφ' ἡμῶν πραγμάτων, διότι τότε τὸ λυπηρὸν δὲν ὑπάρχει. Ἐκεῖ, τίποτε τὸ μελαγχολικόν, ἀλλὰ ὅλα εἶναι γεμῆτα ἀπὸ πνευματικῆς χαρᾶς. Δὲν αὐτοῦ καὶ ὁ Ἰωάννης δοξάζει τὸν Χριστὸν ὡς νύμφον, διὰ τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος λέγει «σὰς ἀραβδωνίσας με ἕνα ἄνδρα», καὶ εἰς ἄλλο μέρος «Τὸ μυστήριον τοῦτο εἶναι μέγα. Εγὼ το ἐξηγῶ ὅτι ἀναφέρεται εἰς τὸν Χριστὸν καὶ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν». Διὰ τοῦτο λέγεται, ὅτι ἡ νύμφη δὲν ἀραβδωνίζεται με αὐτὸν τὸν Πατέρα ἀλλὰ με τὸν Υἱόν, **38** Διότι αὐτὴ ποὺ συνδέεται με τὸν ἀραβδωνὸς με τὸν Υἱόν, συνδέεται καὶ με τὸν Πατέρα. Καὶ διότι καὶ ἡ Γραφὴ ἀδιακρίτως τοῦτο ἡ ἐκεῖνο ἀναφέρει, λόγῳ τοῦ ὁμοῦσιν τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ.

Με τὴν παραβολὴν αὐτὴν προσανήγγελε καὶ τὴν Ἀνάστασιν. Ἐπεὶ οὐκ ἔστιν εἰς τὰ προηγουμένα ὁμιλίᾳ

3. Ἰωάν. 8: 29
3. Β. Κορινθ. 11: 2
4. Ἐφεσ. 5: 32

σε περὶ τοῦ θανάτου, δε κινῶ. ὅτι, καὶ μετὰ τὸν θάνατον, τότε θὰ ἐπακολουθήσουν οἱ γάμοι, τότε θὰ ἔλθῃ ὁ νυμφίος. Ἀλλ' αὐτοὶ οὔτε με τὸν τρόπον αὐτὸν καθίστανται καλυτεροὶ οὔτε ἡμερώτεροι. Ἦ χειρότερον ἡμπορεῖ νὰ γινῇ ἀπὸ αὐτό,

Καὶ αὐτὴ θεακῶς εἶναι τρίτη κατηγορία. Πρῶτῃ μὲν, ὅτι ἐφόνευσαν προφήτας, ἔπειτα, ὅτι ἐφόνευσαν τὸν Υἱόν μετὰ ἀπὸ αὐτῶν, ὅτι ἂν καὶ ἐφόνευσαν τὸν Υἱόν, καὶ ἐκλήθησαν εἰς τοὺς γάμους Αὐτοῦ ποῦ ὑπὸ τούτων ἐφονεύθη δὲν παριστάνται, Ἦ ἄλλα παρουσιάζουν προφάσεις, ζευγὴ θεῶν γυναικας καὶ ἀγρούς. Καίτοι αἱ προφάσεις φαίνονται εὐλογητικαί, ὅμως ἀπὸ ἐδῶ διδάσκουμεθα ὅτι, καὶ ἂν ἀκόμη αἱ ἀπασχολήσεις εἶναι ἀναγκαῖα πρὸς πᾶντὸς ἄλλου νὰ προηγηθῇ ἡ ἐκτέλεσις τῶν πνευματικῶν καθηκόντων. Καὶ προσκαλεῖ ὁ Θεός, οὐκ τὴν τελευταίαν σιγὴν, ἀλλὰ πρὸ πολλοῦ χρόνου. Διότι «ἐῴπατε, λέγει, εἰς τοὺς προσκεκλημένους» καὶ πάλιν, «Καλέσατε, τοὺς προσκεκλημένους» πράγμα ποὺ κάνει μεγαλύτεραν τὴν κατηγορίαν. Καὶ τότε ἐκλήθησαν. Κατ' ἀρχὰς διὰ τῶν προφητῶν δόλων ὕστερον καὶ πάλιν διὰ τοῦ Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου, ὅτι πρὸς τὸν Χριστὸν παρέπεμπεν ὅλους ὁ Ἰωάννης ὅταν ἔλεγεν «Ἐκεῖνον δε» αὐξάνει, ἐμὲ δε ἔλαττα σέβει» Διὰ τοῦ ἰδίου πάλιν τοῦ Υἱοῦ λέγει «Ἐλᾶτε πρὸς ἐμὲ ὅλοι, πρὸς ἐμὲ δε εἰσαὶ κουρασμένοι καὶ φορτωμένοι, καὶ ἐγὼ θὰ σὰς δώσω ἀνάπαυσιν». **39** Καὶ πάλιν «Ἐάν κανεῖς διψᾷ, ἂς ἔλθῃ πρὸς ἐμὲ καὶ ἂς πίῃ». Ὅχι δε μόνον διὰ λόγων ἀλλὰ καὶ διὰ ἔργων ἐκάλε αὐτοὺς

5. Μάρκ. 14: 8, 20.
6. Ἰωάν. 8: 30.
7. Μάρκ. 11: 24.
8. Ἰωάν. 7: 37.

καί μετὰ τὴν Ἀνάληψιν δ' ὁ τοῦ Πέτρου, καὶ τῶν συνεργαζομένων του «Δὲν ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἐνήργησε διὰ τοῦ Πέτρου, λέγει, ὥστε νὰ γίνῃ ἀπόστολος τῶν περιπετνημένων ἐνήργησε καὶ δι' ἐμοῦ ὥστε νὰ γινῇ ἀπόστολος εἰς τὰ ἔθνη»⁹. Διότι, ἐπεὶ δὴ μόλις εἶδον τὸν Υἱὸν ὠρυγίσθησαν καὶ τὸν ἐφόνευσαν, διὰ τῶν δοῦλῶν πάλιν τοὺς καλεῖ

Καὶ διὰ ποῖον σκοπὸν τοὺς καλεῖ; Διὰ κοίτους καὶ μάχθους καὶ ἰδρωτῶν, "Ὅχι, ἀλλὰ δι' ἀπολαύσειν. Διότι καὶ τοῦροι μοι, λέγει, καὶ τὰ θρεφτά μου εἶναι ἐσφαγμένα. Κύτταξε πόσο μεγάλη εἶναι ἡ πανθοῦσία! Πόσο μεγάλη ἡ πρὸς αὐτοὺς τιμὴ! Καὶ ὅμως οὔτε τοῦτο ἐφελουμένησιν αὐτοὺς. Ἀλλ' ὅσον περισσότεραν μακροθυμίαν ἔδειξεν, ὅσο μεγαλυτέραν σκληρότητα ἔδειξαν αὐτοί. Καὶ δὲν ἀποσύσασαν λόγῳ ἀποσχολήσεως, ἀλλὰ λόγῳ ἀδιαφορίας. Πῶς λοιπὸν ἄλλο, μὲν προφασίζονται τὴν ταπεινότητα, ἄλλοι δὲ τὰ ζεύγη τῶν θεῶν, εἶναι δηλαδὴ ἀποσχολήσεις διὰ αὐτά, καθόλου. Διότι, ὅταν ἡ πρόσκλησις γίνεται διὰ πνευματικὰ ζητήματα, οὐδεμία ἀποσχολήσις δὲν καθίσταται ἐμπόδιον. Κατὰ τὴν γνώμην μοι ἐχρησιμοποίησαι τὰς προφάσεις αὐτάς καὶ τὰς προεβαλον ὥς προκάλυμματα τῆς ἀμελείας τῶν **ἑαυτῶν**. Καὶ δὲν εἶναι μόνον τοῦτο τὸ κακόν, ὅτι δὲν ἦλθον, ἀλλὰ καὶ τὸ πλέον χειρότερον καὶ φοβερώτερον, το ὅτι κατέσφαξαν ἐκεῖνους πού ἦλθον, καὶ ὅτι ὕβρισαν καὶ ὅτι ἐφόνευσαν τοῦτο εἶναι χειρότερον τοῦ προηγουμένου. Διότι ἐκεῖνοι μὲν ἦλθον ἀπεσταλμένοι πρὸς αὐτοὺς διὰ νὰ παραλάβουν τὰ δικαιώματα καὶ τοὺς καρπούς, καὶ ἐσφαγῆσαν. Αὐτοὶ ἐδῶ τῆς προκειμένης παράβολης ἐστόλησαν διὰ νὰ καλέσουν εἰς τοὺς γάμους τοῦ πατρὸς τῶν ἑαυτῶν.

⁹ Γαλ 2, 8.

θραυτῶν σφαγέντος ἐπὶ τοῦ σταυροῦ, καὶ φονευοῦνται καὶ οὗτοι. Τί εἶναι δυνατόν νὰ συγκριθῇ μετὰ τὴν μανίαν αὐτῆν, διὰ τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος τοὺς κατηγορεῖ καὶ ἐλεγεν «Καθὼς καὶ ἐκεῖνο, ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους, οἱ ὁποῖοι καὶ τὸν Κύριον Ἰησοῦν ἐφόνευσαν, καὶ τοὺς ἰδίους τοὺς προφήτας, καὶ ἡμᾶς κατεδωξάν»¹⁰.

Ἐπειτα διὰ νὰ μὴ εἰπουν ὅτι ὁ Υἱὸς εἶναι ἀντίθετος τοῦ Θεοῦ Πατρὸς καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἐρχόμεθα ἀκούσε τί λέγουν οἱ ἀπεσταλμένοι διὰ τὴν πρόσκλησιν. **12** Ὅτι ὁ Πατὴρ εἶναι αὐτὸς πού κάμνει τοὺς γάμους καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος ὁ Πατὴρ καλεῖ. Ποῖα ἦσαν τὰ ἐπισκοποῦθα τῆς ἀνήσεως. Ἐπειδὴ δὲν ἤθελησαν νὰ ἔλθουν ἀλλὰ συγχρόνως καὶ ἐφόνευσαν ἐκεῖνους πού ἦλθον νὰ τοὺς καλέσῃ κατακαίει τὰς πόλεις τῶν, καὶ ἀφοῦ ἔστετε λευκαὶ στρατεύματα, κατέστρεψε τοὺς αὐτοὺς. Αὐτὰ τὰ λέγει. Διὰ νὰ προφητεῦσῃ δὲν ἔγιναν ἐπὶ Βεσπασιανοῦ καὶ Τίτου. Καὶ ἐπεὶ δὴ ἐξώργισαν καὶ τὸν Πατέρα, μετὰ τὸ νὰ μὴ πιστευσουν εἰς Αὐτόν, διὰ τοῦτο λαλοῦν αὐτὸς (ὁ Πατὴρ) διὰ τὰς τῆν καταστροφῆν τῶν. Διὰ τοῦτο ἡ καταστροφή τῆς ἱερουσαλὴμ δὲν ἔγινεν ἀμέσως μετὰ τὴν Σταύρωσιν τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ μετὰ ἀπὸ 40 ἔτη, διὰ νὰ δείξῃ τὴν μακροθυμίαν του οὕτε καὶ ἀμέσως ὅταν ἐφόνευσαν τὸν Στέφανον, ὅταν ἐσφαγῆσαν τὸν Ἰακώβον, ὅταν ἐθλασφύμουν τοὺς ἀποστόλους. **13** Εἶδες ἀκπλήρως νὰ προφητεῖω καὶ συντημῶν ἐκπληρώσεως, διότι ἐνῶ ἀκόμη ἔζη ὁ Ἰωάννης ὁ Εὐαγγελιστὴς καὶ ἄλλοι πολλοὶ ἀπὸ ἐκεῖνους πού συναναστράφησαν τὸν Χριστόν, ταῦτα ἐκτελεροῦντο. Ἦσαν μάλιστα καὶ μάρτυρες τῶν πραγμάτων αὐτῶν πού τὰ ἤκουσαν.

¹⁰ 1 Κορ 9, 9.

¹¹ ἡ καταστροφή τῆς ἱερουσαλὴμ ἐγένετο 40 ἔτη μετὰ τὴν Σταύρωσιν τοῦ Χριστοῦ.

Ἰδε λοιπὸν φροντίδα ἀπείρανταν. Ἐφόντευον ἀμπελῶνα, ὅλα τὰ ἔκαμε καὶ τὰ ἐτελειοποίησεν. Ὅταν ἐφονεύθωσαν οἱ ὑπηρέται, ἔστελεν ἐν συνεχείᾳ ἄλλους δούλους. Ὅταν καὶ ἑκαῖναι ἐσφάγησαν, ἔστελε τὸν Υἱόν. Καὶ ἦσαν καὶ οὗτος ἐφονεύθη, καλεῖ καὶ πάλιν τούτους εἰς χαράν γάμων. Δὲν ἠθέλησαν νὰ ἔλθωσιν.

Ἐπειτα στέλλει ἄλλους δούλους. Αὐτοὶ ὁμῶς καὶ τούτους ἐφόντευσαν. Τότε πλέον τοὺς κατέστρεψε, θιότι ἔπασχον ἀπὸ ἀθεράπευτον νόσον. **12** Καὶ ὅτι ἔπασχον ἀπὸ ἀθεράπευτον ἀσθένειαν, δὲν ἀπεδείχθη μόνον ἀπὸ δόσα ἐγὼ νῦν, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοῦ ὅτι, ἐνῶ πόρνοι καὶ τελῶναι ἐπίστευσαν, αὐτοὶ διεπράξαν ὅσα προσεφέρθησαν. Ὡστε αὐτοὶ κατακρίνονται ὅχι μόνον δι' ὅσα ἔπραξαν καὶ ἐτόλμησαν, ἀλλὰ καὶ δι' ὅσα ἄλλοι κατώρθωσαν. Ἐάν δὲ κάποιος ᾔθελεν εἶπῃ, ὅτι δὲν ἐκλήθησαν οἱ ἐθνικοὶ τότε, ὅταν ἐμαστιγώθησαν οἱ ἀπόστολοι, καὶ ἦσαν μύρια ἄλλα ἔπαθον, ἀλλ' ἀμέσως μετὰ τὴν Ἀνάστασιν (ὅ, ὅτι τότε εἶπεν εἰς αὐτοὺς, πηγαίνετε καὶ κάνετε μαθητάς μου ὅλα τὰ ἔθνη¹²), ὅα ἀπαντούσαμεν ὅτι καὶ πρὸ τῆς Σταυρώσεως καὶ μετὰ ἀπὸ αὐτῆς, μὲ αὐτοὺς κατὰ πρῶτον συνδελέγοντο. Διότι, καὶ πρὸ τῆς Σταυρώσεως λέγει εἰς αὐτοὺς «Πηγαίνετε εἰς τὰ χαμένα πρόβατα τῆς γενεᾶς τοῦ Ἰσραὴλ» (Ματθ 10, 6). Καὶ μετὰ τὴν Σταύρωσιν, δὲν ἠμποδίσεν, ἀλλὰ καὶ διέταξε, πρὸς αὐτοὺς (πρὸς τοὺς Ἰουδαίους) νὰ κηρύξωσιν. **13** Διότι ἂν καὶ εἶπε «Κάνετε μαθητάς ὅλα τὰ ἔθνη», ὅταν ἐν συνεχείᾳ ἐπρόκειτο νὰ ἀναλήφῃ εἰς τὸν οὐρανόν, ἐδήλωσεν, ὅτι εἰς ἐκεῖνους πρῶτα νὰ κηρύξωσιν. «Θὰ λαβετε, λέγει, δύναμιν ὅταν ἔλθῃ ἐπ' αὐτοὺς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, καὶ θὰ εἰσαθε μαρτυρίαν μου εἰς τὴν Ἱεροσόλυμ, καὶ εἰς ὅλην

τὴν Ἰουδαίαν, καὶ μέχρι τῶν περάτων τῆς γῆς¹³. **14** Καὶ ὁ Παῦλος, πάλιν «Διότι ἑκαῖνος ποὺ ἐνήργησεν εἰς τὸν Πέτρον, ὥστε νὰ γίνῃ ἀπόστολος τῶν περιτετημένων (τῶν Ἰουδαίων), ἐνήργησε καὶ εἰς ἐμὲ διὰ τὴν γένω ἀπόστολος εἰς τὰ ἔθνη»¹⁴.

Διὰ τοῦτο καὶ ἀπόστολοι πρὸς τοὺς Ἑβραίους πρῶτον ἐπροχώρησαν, καὶ ἀφοῦ ἐπέρασαν πολὺν καιρὸν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, ἔπειτα ἀφοῦ ἐξεδιώχθησαν ἀπὸ ἐκεῖνους (τοὺς μὴ πιστευσάντας Ἰουδαίους), τότε διεσκορπίσθησαν εἰς τὰ ἔθνη.

Σὺ δὲ παρατήρησε καὶ ἐδῶ τὴν γενναιοδωρίαν τοῦ Δεσπότη. «Ὅσους θὰ εὕρετε, λέγει, καλέσατέ τους εἰς τοὺς γάμους». Διότι, πρὸ τοῦ γεγονότος τούτου, διὰ τὸ ὅποιον σὰς ὠμίλησα, ἐκήρυττον καὶ πρὸς Ἰουδαίους καὶ πρὸς ἐθνικούς, διερχόμενοι τὸν περισσότερον καιρὸν εἰς τὴν Ἰουδαίαν, ἔπειθ' ὁμῶς οἱ Ἑβραῖοι ἐπέμεινον νὰ τοὺς ὑποδοχῶσιν εἰς κινδύνους. **15** Ἰκούσε τὸν Ἰωάννην, ποὺ ἐρμηνεύει τὴν παραβολὴν αὐτὴν καὶ λέγει τὰ ἑξῆς. «Εἰς σὰς ἦτο ἀναγκαῖον νὰ κηρυχθῇ πρῶτον ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ. Ἐπειδὴ ὁμῶς δὲν καταστήσατε τοὺς ἑαυτοὺς σας ἀέτους τῆς αἰωνίου ζωῆς, στρεφόμεθα τώρα πρὸς τοὺς ἐθνικούς»¹⁵. Διὰ τοῦτο λέγει καὶ ὁ Δεσπότης «Ὁ μὲν γάμος εἶνα ἔτομος, αἱ δὲ καλεσμένοι, ὁμῶς δὲν ἦσαν ἀέτοιμοι». Τούτο τὸ ἐγνώριζεν θεοβάρως καὶ τὴν συμβῆναι αὐτό, ἀλλὰ διὰ τὴν μὴ ἐπιτρέψῃ εἰς αὐτοὺς νὰ διατυπώσωσιν καμμίαν πρόφασιν ἀναιδέους ἀντιλογίας, ἂν καὶ ἐγνώριζε τὸ ἀποτέλεσμα, πρὸς αὐτοὺς πρῶτους καὶ ὁ ἴδιος ἦλθεν, καὶ τοὺς ἀποστόλους ἔστειλεν. Ἔτσι καὶ

12. Ματθ 28 19

13. Πράξ 1 8

14. Γαλ 2 8.

15. Πράξ 13 46

ἐκείνους (τοὺς Ἰουδαίους), ἀπεστρέψατε καὶ ἡμᾶς διδάσκει νὰ ἀλοκληρώνωμεν διὰ τὰ καθήκοντά μας ἔσται καὶ ὅτι κανεὶς τιποτέ τὸ ἄμεσον ὀλιγὸν δὲν πρόκειται νὰ ἀναμένη ἐκ τούτου. 11 Ἐπειδὴ λοιπὸν δὲν ἦσαν ἐξίλοι λέγει «Πηγαίνετε λέγε, εἰς τὰ σταυροδρομία, καὶ ὅσους θὰ εὑρετέ νὰ τοὺς καλέσετε εἰς τοὺς γάμους» (στ 9) καὶ τοὺς τυχαίους καὶ τοὺς περιφρονημένους Ἐπειδὴ λοιπὸν ἀνεφέρετο εἰς τὰ οὐράνια καὶ εἰς τὰ ἐπιγεια, ὅτι «πύρνα καὶ τελῶναι θὰ κληρονομήσουν τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν»⁶ καὶ ὅτι «θὰ εἶναι οἱ πρῶτοι τελευταῖοι καὶ οἱ τελευταῖοι πρῶτοι.»⁷ ἀποδεικνύει ὅτι δικαίως καὶ αὐτὰ γίνονται. Τοῦτο πρὸ πάντων ἐδάγκανε τοὺς Ἑβραίους καὶ τοὺς ἐρέθιζε πολὺ περισσότερον καὶ ἐθεώρουν πολὺ χειρότερον καὶ ἀπὸ αὐτῆς τὴν καταδόξιν τοῦ Ἰακώβ τὸ νὰ βλέπουν νὰ εἰσάγονται εἰς τὴν Βασιλείαν αὐτῆς αὐτῶν οἱ ἐξ ἐθνῶν χρῆστιανοι.

Ἐπειτα δὲ νὰ μὴ ἀρκεσθῶν αὐτοὶ εἰς μόνην τὴν πίστιν, ὁμιλεῖ εἰς αὐτοὺς καὶ περὶ τῆς κρίσεως, ἣ ὅποια θὰ γένη διὰ τὰς πονηρὰς πράξεις, δηλαδὴ καὶ τῶν ἀπιστῶν ποὺ δὲν ἠθέλησαν δοκιμῇ νὰ προσέλθουν εἰς τὴν πίστιν. 12 Ἄλλα καὶ τῶν πιστῶν ἀναλόγως τῆς φροντίδος ποὺ ἐδειξάν εἰς τὸν θίον των. Διότι ἐνθυμῶν τοῦ γάμου ἑδῶ εἶναι ὁ ἐνάρετος θίος καὶ αἱ καλὰ πράξεις. Ἀλλὰ καὶ ἡ κλήσις εἰς τὸν γάμον εἶναι ἔργον τῆς χάριτος. Διὰ τοῖον ὅμως λόγον ἀκριβολογεῖ χρῆσιμπον ὠρισμένας λέξεις, διότι ἡ μὲν εἰς Χριστὸν κλήσις καὶ ἡ καθαροὺς ἐκ τῶν ἁμαρτιῶν εἶναι ἔργον τῆς χάριτος ἡ δὲ διατήρησις τῶν εἰς Χριστὸν κληθέντων καὶ ἐνδοθῆν των μὲ καθαρά ἐνδομακτα τῶν ἀρετῶν καὶ τῆς χάριτος

16 Ματθ 21 31
17 Ματθ 19 13.

καὶ ἔργον αὐτῶν τῶν ἰδίων Ἡ δὲ πρόσκλησις δὲν ἐγένετο θάσε τῆς ἀξίας τοῦ κληθέντος ἀλλὰ ἀφείλεται εἰς τὴν θείαν χάριν καὶ μόνον.

Ἐπειτα λοιπὸν ἡ χάρις νὰ ἀνταμείψῃ αὐτοὺς ποὺ ἀνταπεκρίθη καὶ ὅχι αὐτὸν ποὺ ἐπέθεξε τόσην μεγάλην ἀχαριστίαν εἰς τὴν τιμητικὴν πρόσκλησιν Ἀλλὰ ἐγὼ δὲν ἀπῆλθον ὅσα οἱ Ἰουδαῖοι, λέγει, κάποιος. Καὶ ὅμως σὺ ἀπῆλθες πολὺ περισσότερα ἀγαθὰ. Διότι αὐτὰ ποὺ καθ' ἑλπίαν τὸ χρονικὸν διάστημα παρεσκευάζοντο δι' ἐκείνους, ἡ αὐτὰ συνολικῶς ἔλαθες σὺ. Ἐν καὶ δὲν ἦσουν ἀξίως. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος λέγει. «Τὰ ἔθνη καὶ δοξάσουν τὸν Θεὸν διὰ τὴν εὐσπλαγχνίαν τοῦ πρὸς αὐτὰ»⁸ Διότι αὐτὰ τὰ ὁποῖα προωρίζοντο δι' ἐκείνους, αὐτὰ ἔλαθες σὺ. Διὰ τοῦτο καὶ μεγάλη τιμωρία περιμένει τοὺς ἀμέλεις. Διότι καθὼς ἀκριβῶς ἐκεῖνο, ἐπειδὴ δὲν προσήλθον εἰς τὸν γάμον ἐβλασφήμησαν, ὁμοίως καὶ σὺ μὲ τὸ νὰ κατακληθῇς εἰς τὸ γαμήλιον δεῖπνον ἔχων θύον διαφθαρμένον, προσβάλλεις τὸν οἰκοδεσπότην. 13 Διότι, τὸ νὰ ἐλθῇ μὲ ρυπαρὰ ἑμάτια, τοῦτο ὑπαινίσσεται δηλαδὴ νὰ ἀπέλθῃ ἀπὸ τὸν κόσμον τοῦτον μὲ θίον ἀκάθαρτον. Διὰ τοῦτο καὶ ἐσιώπηται ἀναγκαστικὰ. Παρατηρεῖς πῶς ἂν καὶ τὸ πρᾶγμα εἶναι τόσον ὀλοφάνερον, δὲν τιμωρεῖ προσηγομένως μέχρις ὅτου ὁ ἴδιος ὁ ἁμαρτωλὸς ρίψῃ εἰς θάρος τοῦ ἑαυτοῦ του τὴν καταδικαστικὴν ψήφον. Διότι μὲ τὸ νὰ μὴ ἔχῃ τίποτε νὰ ἀπαντήσῃ, κατέκρινε τὸν ἑαυτὸν του, καὶ τραπὼν κατ' εὐθείαν πρὸς τὰς αἰωνίας τιμωρίας. Ἀλλὰ μὲ τὸ νὰ ἀκουσῇς τὴν λέξιν σκοτός, μὴ νομίσῃς ὅτι αὐτὸς τιμωρεῖται μὲ τὴν ἀποπομπὴν τοῦ μόνον εἰς σκοτεινὴν τοποθεσίαν ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ ὅπου εἶναι τὸ κλῆμα καὶ τὸ τρίψιμο τῶν δοντῶν.

Τούτο δε λέγει, διὰ νὰ δείξη τὰ ἀνυπόφορα βασανιστήρια.

13 Ἀκούσατε δοῦν ἀπελαύσατε τὰ Μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἂν καὶ παρέστητε εἰς τοὺς γάμους, μὲ βρωμεράς πράξεις ἐδύετε τὴν ψυχὴν σας. Ἀκούσατε ἀπὸ ποῦ ἐκλήθητε ἀπὸ τὰ σταυροδρόμια. Πῆσατε τότε, Χωλοὶ καὶ ἀναπηροὶ ψυχικῶς, πρῶγμα ποὺ εἶναι πολὺ χειρότερον ἀπὸ τὸν ἀκρατηριασμόν τοῦ σώματος. Σεδασθήτε τὴν φιλανθρωπίαν τοῦ Δεσπότη τοῦ σᾶς ἐκάλεισε, καὶ κανεὶς μὲν ὡς μὴ ὑπάρξῃ μὲ φρόνιμα ἐνδύματα, ἀλλὰ καθέννας σας ὡς ἐξετάξῃ προσεκτικὰ τὴν στολὴν τῆς ψυχῆς του.

Ἀκούσατε γυναῖκες ἀκούσατε ἄνδρες Δὲν μᾶς χρειάζονται τὰ ἐνδύματα αὐτὰ τὰ χρυσοῦφανα, τὰ ὁποῖα μᾶς στολίζουν ἐξωτερικὰ. Ἄλλα ἐκεῖνα ποὺ μᾶς κοσμοῦν ἐσωτερικὰ, "Ἐως δέου θὰ ἔχωμεν αὐτά, τὰ ἐξωτερικὰ ἐκεῖνα, τὰ ἐσωτερικὰ, εἶναι δύσκολον νὰ τὰ περιβληθῶμεν. Δὲν εἶναι δυνατόν καὶ εἰς τὸν μαμωνά νὰ στολίζωμεν. Δὲν εἶναι δυνατόν καὶ εἰς τὸν μαμωνά νὰ ὑπηρετήσῃ, καὶ νὰ ὑπακούῃ καὶ εἰς τὸν Χριστὸν ὅπως ἀρμόζει. "Ἄς ἀποβάλλωμεν λοιπὸν αὐτὴν τὴν τυραννικὴν κυριαρχίαν τὴν φοβεράν. Διότι οὔτε, ἐὰν κάποιος τὴν μὲν αἰκάν τοι ἐστόλιζῃ καὶ τὴν δεκόμεν μὲ χρυσὰ παραπετάσματα, ἐπεὶ δὲ γυμνὸν καὶ κουρέλιάρην ἂν σὲ προσεκαλεῖ, νὰ καθίσῃς σὺ θὰ τὸ ἀνεχόσῃς εὐχαρίστως. Ἀλλὰ πρόσχε, διότι καὶ σὺ τοῦτο τὸ ἴδιον τώρα κάνεις τὴν μὲν οἰκίαν τῆς ψυχῆς σου (ἐννοῶ τὸ σῶμα) μὲ χιλιάδες παραπετάσματα νὰ στολίζῃς, ἐκείνην δὲ (τὴν ψυχὴν) μὲ κουρέλια νὰ τὴν ἀφήνῃς νὰ κάθεται, τυλιγμένη Δὲν γνωρίζεις, διότι ὁ βασιλεὺς τῆς πόλεως πρέπει, προπάντων νὰ στολίζετα. Πρὸς τοῦτο λοιπὸν διὰ μὲν τὴν πόλιν παραπετάσματα ἐκ λίνου ἔχουσιν κατασκευασθῇ, διὰ δὲ τὸν βασιλεῖα πορφύρα καὶ στέμμα. "Ἔτσι καὶ σὺ

τὸ μὲν σῶμα μὲ πολὺ πτωχότεραν ἐνδυσε στολὴν. **14** τὴν δὲ ψυχὴν μὲ πορφύραν ἐνδυσε, καὶ στέμμα θέλει ἐπὶ τῆς, καὶ τοποθέτησέ τὴν ἐπάνω εἰς ὄχημα ὀψηλὸν καὶ λαμπρὸν. Διότι τώρα θεθαῶς τὸ ἀντίθετον πράττεις μὲ τὸ νὰ στολίζῃς τὴν μὲν πόλιν ποικιλοτρόπως, τὸν δὲ βασιλέα (νοῦν) νὰ τὸν ἀφήνῃς νὰ σύρεται, δεμένος, ὅπως ἀπὸ τὰ ἄλογα πάθη. Δὲν ἀντισταναίμεθα, διότι ἐκλήθης εἰς γάμον καὶ γάμων Θεοῦ. Δὲν σκέπτεσαι μὲ ποῖον τρόπον πρέπει νὰ εἰσέρχεται ἡ προσκεκλημένη ψυχὴ εἰς παρομοίους νυφικούς θαλάμους, ἐνδεδυμένη μὲ κροσσωτὰ χρυσοῦφανα ἱμάτια, πεποικιλμένη (μὲ ἀρετάς).

Θέλεις νὰ σοῦ δείξω αὐτοὺς ποὺ εἶναι ἔτσι στολισμένοι αὐτοὺς ποὺ ἔχουσιν ἐνδύματα γάμου, "Ἐνθυμίσου τοὺς ἀγίους ἐκεῖνους διὰ τοὺς ὁποίους σὰς ὠμίλησα παλαιότερα, ποὺ φοροῦν ἐνδύματα τριχίνα καὶ κατοικούν, εἰς τὰς ἐρήμους. **15** Διότι πρὸ πάντων αὐτοὶ εἶναι ποὺ ἔχουσιν τὰ ἐνδύματα τοῦ Θεοῦ ἐκεῖνου γάμου. Καὶ αὐτὸ ἀπὸ τὸ ἐξῆς εἶναι φανερόν διότι ὁσαύτως πολεμὰ πορφύρᾳ ἐνδύματα καὶ ἂν δώσῃς εἰς αὐτοὺς δὲν θὰ ἐπρὸς μοῦσαν νὰ τὰ λάθουν. Ἄλλα ὅπως ὁ βασιλεὺς θὰ ἀγιδεῖ ἐὰν κάποιος ἤθελε νὰ τὸν ἐνδύσῃ μὲ κουρέλια ζητιάνου. Ἔτσι καὶ αὐτοὶ ἀπεχθάνονται, τὰ βασιλικά ἐνδύματα ποὺ θὰ τοὺς προσέφερε κάποιος. **16** Ἀπὸ καμμὰ ἄλλη αἰτία δὲν συμβαίνει τοῦτο παρὰ μόνον ἀπὸ τὸ γεγονός, διότι γνωρίζουσι τὴν ὠριανότητα τῆς ψυχικῆς των στολῆς. Διὰ τοῦτο καὶ τὴν βασιλικὴν ἐκείνην ἐνδυμασίαν περιφρονοῦσιν, σὰν ἀράχνην. Διότι ὅλα αὐτὰ τοὺς τὰ ἐδιδάξε τὸ πτωχικὸν τριχικὸν ἐνδυμα. Καὶ διότι εἶναι καὶ αὐτοῦ τοῦ βασιλέως πολὺ ὀψηλότεροι, πνευματικῶς) καὶ λαμπρότεροι.

Καὶ ἂν δινηθῇς νὰ ἀνιψώσῃς τὰς πύλας τοῦ νοῦ, καὶ νὰ ἐξετάσῃς καλῶς τὴν ψυχὴν των καὶ ὅλον τὸν ἅλ-
λον ἐσωτερικὸν των κόσμον, καὶ αὐ εἰς τὴν γῆν ἤθελες

νά καταλήγῃς, δὲν εἶναι δυνατόν νά ἀντέλῃς τήν ἀμπερότητα τοῦ ψυχικοῦ τῶν κάλλους καί τήν ἀκτινοβολίαν τῶν ἱματίων τῶν ἀγίων τῶν ἁγίων καί τῶ ἀσπραιοσθέντων τῆς συνεῖσεως τῶν **ΒΒ** Ἐχομεν νά ἀναφέρωμεν καί ἄλλους καί θαυμαστούς ἀνδράς τῶν ποταμῶν γενεῶν. Ἀλλ' ἐπειδή τά ζωντανά παραδείγματα πρό πάντων ἀν. ψυνοῦν τοὺς θρασυκ νήτους κατὰ τὸν νοῦν, διὰ τοῦτο σὰς παραπέμπω καί εἰς τὰς σκηνάς τῶν ἀγίων ἐκεῖνων. Διότι, ἡ ποτε τὴν λυπηρά, δὲν τοὺς συνοδεύει, ἀλλὰ ὥσπερ νά ἔχουν στήσαι τὰς καλύβας τῶν εἰς τοὺς οὐρανοὺς, ἔτσι μακριὰ ἀπὸ τὰ λυπηρά τοῦ παρόντος θίου ἔχουν κατασκηνώσει. Ἐχομεν, ἔτσι μάσκε, στρατεύματα ἐναντὶ τοῦ διαβόλου καί ὥσπερ νά χορεύουν ἀπὸ ἐν. θαυμασμοῦ, τοιοῦτοτρόπως πολεμοῦν κατ' αὐτοῦ.

Διὰ ταῦτα λοιπόν, ἀφοῦ ἔστησαν καλύβας, ἐγκατέλειπον τὰς πόλεις καί τὰς ἀγοράς καί τὰς οἰκίας. Διότι ὅπου εὐρίσκεται, εἰς τὸν πόλεμον δὲν εἶναι δυνατόν νά κἀσθῇ εἰς οἰκία. Ἀλλὰ πρέπει, ἐκεῖνος ποὺ ἐσχεδίασε νά ἀποκτήσῃ τὴν μελλαντικὴν κατοικίαν, ἀμέσως νά ἀποχωρισθῇ ἀπὸ τῆς ἐπιθυμίας καί μετὰ τὴν ἐννοίαν τοῦ προσκαίρου νά μὲν ἔδω. Τέτοιο ἦσαν ὅλοι ἐκεῖνοι. Τὸ ἀντιθετὸν συμβαίνει, μετὰ τῆς. **Ε** Διότι ἡμεῖς δὲν, ζῶμεν ὥσπερ εἰς στρατόπεδον ἀλλὰ ὥσπερ εἰς πόλιν ἐρημικὴν. Διότι ποῖος ἐφανῇ ποτε εἰς στρατόπεδον νά θάλλῃ θεμελίαι καὶ οἰκίαν νά οἰκοδομή, τὴν ὅποιαν ὀλίγον ἀργότερον προκειτα νά ἐγκαταλείψῃ. Δὲν ὑπῆρξε κανεὶς. Ἀλλὰ καὶ ἂν ἐπιθυμῶν κανεὶς νὰ τὸ πράξῃ φοιεῖται ὡς προβάτης. Ποῖος ἀγαράζει ἑκτασὶν γῆς εἰς χώρον στρατοπέδου καὶ ἀπαργματεύεται αὐτήν. Κανεὶς δὲν ὑπάρχει. Καί πολὺ φυσικὰ Διότι ἡλθεῖς σοὶ λέγει, νὰ πολεμήσῃς καί ὅχι νὰ ἐμπορευθῇς. Πι λοιπόν κοπάζεις δὲν τὸν τόπον, τὸν ὅποιον μετ' ὀλίγου σὺ γινώσκεις θὰ ἐγκαταλεφθῇ. Ὅταν ἐπιστρέφωμεν εἰς τὴν πατρίδα τότε κάμε ταυτά.

ΒΒ Αὐτὰ καί εἰς ἐσέ τῶρα συμβουλεύω ἐγώ. Ὅταν ἀποκτήσωμεν τὴν οὐράνιον κατοικίαν τότε πρῶτον ταῦτα. Μαλλίον δὲ ἐκεῖ δὲν θὰ χρειασθῇ νά καταβολῇς κανένα κόπον. Διότι, ὁ θεοπῶλες χάριν σοὺ δίδει θὰ ταῦτα ἐτοιμάσῃ. Ἐδῶ δὲ ἀρκεῖ μόνον νὰ χαράξῃς ἕνα αὐλάκι, καί νὰ στήσῃς εἰς τὴν γῆν ἕνα στυλοῦν καί δὲν ὑπάρχει, καμμία ἀνάγκη νά κατασκευάσῃς οἰκοδομήν.

Γρόσκε τί εἶδους εἶναι ὁ θῖος τῶν ἀμαρτωλῶν Σκυθῶν. ¹ οἱ ὅποιοι ἔχουν τροπὴν ζωῆς ὁμοίαν μετὰ τοὺς ναμάδας. Ἐτσι θὰ ἔπρεπε οἱ Χριστιανοὶ νὰ ζοῦν νὰ διατρέχουν τὴν οἰκουμένην νὰ πολεμοῦν τὸν διαβόλον νὰ γὰρ πᾶν τοὺς αἰχμαλώτους ποὺ ἀνελήφθησαν ὑπ' ἐκεῖνον καί νὰ ἔχουν ἀπώλαχθῇ ἀπὸ τὰς θιωτικὰς μερῶν. Διότι κτίζεις οἰκίαν ἀνθρώπου. Διὰ νὰ δέσῃς περισσότερον τὸν ἑαυτὸν σου. Διὰ, κρόπτεῖς εἰς λάκκον θησαυρὸν καί προκαλεῖς ἔτσι ἐναντὶ σου τοῦ ἐχθρόν. **ΒΒ** ² **Γ** περικλείεις μετὰ τὴν οἰκίαν σου, καί κατασκευάζεις φυλακὴν εἰς τὸν ἑαυτὸν σου. Ἐὰν δὲ αὐτὰ σοὶ φαίνονται ὅτι εἶναι, δύσκολα, ἂς μεταβῶμεν εἰς τὰς σκηνάς τῶν ἀμαρτωλῶν δὲ νὰ μάθωμεν καί τὴν δυνατότητα τῆς ἐμπράκτου ἐφαρμογῆς τῶν. Διότι ἐκεῖνο, ὅταν στήσουν κίλυβας, καὶ ἐὰν χρειασθῇ νὰ ἀπομακρυνθοῦν ἀπὸ αὐτὰς, τότε ἐύκολως τὰς ἐγκαταλείπουν, ὅπως ἀκριβῶς οἱ στρατιῶται. ἐγκαταλείπουν τὸ στρατόπεδον ἐν ἐρήμῃ. **ΒΒ** ³ **Γ** Ἐτσι καὶ μερικοὶ Χριστοὶ ἀναλ. ἔχουν κατασκευάσει, ἐπὶ τῆς γῆς, μῶλλοι δὲ καὶ μετὰ ταῦτα εὐχαρίστησιν. Καὶ θεοὺς εἶναι εὐχάριστον νὰ ἴδῃς μίαν ἐρημίαν ποὺ νὰ ἔχη συνεχεῖς σκηνάς μοναχῶν παρὰ στρατιώταις νὰ ἀπλῶνουν ἀντίσκηνα εἰς στρατόπεδον.

¹ ἢ Ἀμαρτωλῶν καὶ ἢ ἄλλοι ἦσαν Ἀνθρώποις ζῶντες, ὡς οἱ σκῆπτροι τῶν ἁγίων. Ἐπειδὴ δὲ οἱ ἁγίοι, ὅταν καὶ μεταστρέφονται τὸ νοσηρὸν καὶ ἐπὶ ἀνάγκῃς, εἰς τὴν πόλιν καὶ ἔξω.

καὶ νὰ ἐμπηγύνουν δόρατα, καὶ νὰ ἐξαρτοῦν ἐκ τῆς αἰχμῆς τῶν δοράτων ἐρυθρὰ τεμάχια ὑφάσματος, καὶ πλῆθος ἀνθρώπων μὲ χάλκινα κράνη, καὶ ἀσπίδας μὲ ὑπερβολικῶς ἀπαστραπτούσας ἐπιφανείας, καὶ στρατιώτας καλυμμένους μὲ σιδιροῦς θώρακας καθ' ὅλον τὸ σῶμα, καὶ κτίρια κατασκευασθέντα ὅσας ἀρχιτεκτονικῶν σχεδίων, καὶ θύκασιν στρατοπέδου τεραστίαν, καὶ στρατιώτας νὰ τρώγουν καὶ νὰ παίζουν μουσικὰ ὄργανα. Οὕτε καὶ τὸ θέαμα ταῦτα εἶναι τόσον εὐχάριστον, ὅσον τὸ τῶν ἀσκητῶν πού τώρα σὺς περιγράφω. **Β** Ἄν λοιπὸν μεταβῶμεν εἰς τὴν ἔρημον καὶ ἴδωμεν τὰς σκηνάς τῶν στρατιωτῶν τοῦ Χριστοῦ, δὲν θὰ ἴδωμεν ἀντίσκηνα τετυπωμένα οὔτε ἄκρα πολέμικων δοράτων οὔτε χρυσὰ πέπλα τοῦ θυμίζοντος βασιλικά σαλόνια, ἀλλὰ ὅπως ἐὰν κάποιος εἰς γῆν πολὺ μακρὴν ἀπὸ τῆς ἰδικῆς μας, καὶ ἀπέραντον, θὰ ἐτεντωνεν σὺν σκέπῃ πολλοὺς οὐρανοῦς, τότε τὸ γεγονός τοῦτο θὰ παρουσιαζεν ἕν θεῶμα νέον καὶ φοβερόν, παρόμοια καὶ ἐκεῖ εἰς τοὺς μοναχικοὺς καταυλισμοὺς εἶναι δυνατὸν νὰ ἴδῃ κανεὶς. Διότι τὰ καταγώγια τῶν ἀσκητῶν δὲ εἶναι καθόλου κατώτερα τῶν οὐρακῶν ἐπειδὴ καὶ ἄγγελοι κατέρχονται πρὸς αὐτοὺς, καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος ὁ Δεσπότης τῶν ἀγγέλων Ἐάνλω πόν οἱ ἄγγελοι ἦλθον πρὸς τὸν Ἀβραάμ, ἄνδρα ἑγγαμῶν, καὶ ἀνατροφέα παιδιῶν, **Γ** ἔπε δὴ τὸν εἶδον φιλόξενοι, πολὺ περ σφόδρον ἐκεῖ θὰ ἔλθουν, ὅπου θὰ εἶδον περισσώτερον ἀρετῆν, καὶ ἀνθρώπων πού ἀπηλλαγτὴ τοῦ σώματος, καὶ ἐνὶ εὐρίσκειται ἐντὸς σώματος, περ φρονεῖ τὴν σάρκα, καὶ ἐκεῖ οἱ ἄγγελοι στήνουν τὸν ἀρμόζοντα εἰς αὐτοὺς χορόν. Διότι καὶ πρὸς τοὺς ἀσκητὰς αὐτοὺς παρατίθεται τράπεζα ἀπηλλαγμένη πάσης πλεονεξίας, καὶ καθαρά καὶ γεμάτη μὲ φιλοσοφίαν. Δὲν υπάρχουν χεῖμαρροι αἱμάτων εἰς αὐτοὺς, οὔτε κομμάτια κρεάτων, οὔτε πονοκέφαλοι, οὔτε κορυκκευμένα φαγητά, οὔτε ἀηδειατικὴ ὁσμὴ φητῶν, οὔτε ἐνοχλητικὸς καπνὸς οὔτε ὄρυγμα, καὶ θόρυβος, καὶ ταραχαί, καὶ κρα-

γαὶ δυσάρεστα, ἀλλὰ ἄριστος καὶ ἄδωρος. Καὶ τὸ μὲν ὕδωρ ἐκ καθαρῶς πηγῆς, ὃ δὲ ἄριστος ἐκ κόπων δικαίων προέρχονται. Ἐάν δὲ καὶ κάτι περ σφόδρον θὰ ἐπιθύμουν νὰ φάγουν, **Δ** τότε τὸ περισσώτερον τοῦτο εἶναι ἐμψώδεις καρποὶ, καὶ τότε ἡ εὐχαριστήσις καθίσταται μεγαλύτερα, παρὰ ἐκείνη τῶν βασιλικῶν τραπέζων.

Κανεὶς ἐδῶ φόβος καὶ τρόμος, οὔτε ἄρχων ἐκάλεισεν εἰς δικήν, οὔτε γυναῖκα ἐπροκάλεσεν ὀργήν, οὔτε φρονιτὸς παιδιοῦ ἐπροκάλεσεν ἐνόχλησιν, οὔτε γέλιο ἀτακτοῦ ἠκούσθη, οὔτε παῖθος κολακῶν προέκαλεσεν ὑπερηφάνειαν, ἀλλὰ ἀγγελικὴ εἶναι ἡ τράπεζα, ἀπὸ λαγμένη ἀπὸ κάθε παρομοίαν ταραχῆν. Καὶ διαστρώματα τῶν ἔχουν ἀπλῶς μερικὰ χόρτα, ὅπως ἀκριβῶς ἐγίνεν εἰς τὴν ἔρημον, ὅταν ὁ Χριστὸς ἐπολλαπλασίασας τὸν ἄρτον. Πολλοὶ δὲ οὔτε ὑπόστεγον, δὲν χρῆσιμποιοῦν, ἀλλ' ἀντιστέγης ἔχουν τὸν οὐρανόν, καὶ διαφωτισμοὶ τὴν σελήνην, λυχνάριον, ποῦ δὲν χρειάζεται λαμπρὸν οὐδὲ ἀνθρώπου νὰ ἀποσχολῆται μὲ αὐτὸ διότι ἡ σελήνη φέγγει καταλλήλως καὶ τοὺς φωτίζει ἀπὸ ψηλά.

Ε Αὐτὴν τὴν τράπεζαν καὶ οἱ ἄγγελοι ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καθὼς τὴν βλέπουν, τερπνόνται καὶ εὐχαριστοῦνται²⁰. Διότι εἰς χαιρώνται διὰ τὴν μετάνοιαν ἑνὸς καὶ μόνου ἁμαρτωλοῦ, διὰ τοσούτους πολλοὺς μνηστῆς τῶν οἱ ἄγγελοι δὲν θὰ πράξουν, Δὲν ὑπάρχει ἐκεῖ διάκρισις μετὰ τοῦ δεσπότητος καὶ δούλου. Ὅλοι δούλοι, ὅλοι ἐλευθεροί. Καὶ μὴ νομίσῃς ὅτι αὐτὸ πού λέγεται εἶναι σίνιγμα, διότι καὶ δούλοι ἀναμεταξύ των καὶ δεσπότηται ὁμοίως εἶναι. **ΣΤ** Δὲν ἐρχεται θράβυς, ποῦ θὰ τοὺς εὕρῃ σκυθῶντες, πραγματὶ τὸ ὅποιον πολλοὶ ὀφίστανται, ὅταν ἀναλυζόνται τὰς ἐκ τῶν καθημερινῶν κινήσεων προ-

ερχομενας φροντίδας. Δέν συμβαίνει να φροντίζουν διά την ασφαλείαν των από ληστὰς μετά τὸ δεῖπνον καὶ νὰ κλεσούν κολῶς τὴν θύραν, καὶ νὰ θέται μοχλὸν διπλοῦν αὐτῆς, οὔτε τὰ ἄλλα νὰ φοβηθοῦν ὅσα πολλοὶ φοβοῦνται, σθῆνοντες μετὰ προσσχῆς τοὺς λυχνούς μήπως κάποιος σκηνήρ προκαλέσῃ πυρκαϊάν τῆς οἰκίας. Καὶ ἡ συζητήσις ἀναμεταξύ των εἶναι γεμάτη ἀπὸ τὴν διὰν γαλήνην. Διότι δέν συζητοῦν αὐτὰ τὰ ὁποῖα ἡμεῖς συζητοῦμε καὶ δέν ὁμοιάζουν καθόλου πρὸς ἡμᾶς τοῦ λέμε, ὅτι ὁ δαίμων ἐγενεν ἄρχων, ὁ τὰς ἐπαίσει τὰ κυθερνῆ, ὁ δαίμων ἀπέθανεν καὶ ἄλλος διεδέχθη τὴν κληρονομίαν καὶ τόσα ἄλλα παρόμοια. **Β** Ἀλλὰ συνεχῶς περιτὸν μελλοντικὴν διελθεῖν καὶ φιλοσοφοῦν. Καὶ ὡς νὰ κατοικοῦν εἰς ἄλλον κόσμον, ὡς νὰ μετέθεσιν εἰς αὐτὸν τὸν οὐρανόν, ὡς νὰ ἐκεῖ νὰ ζοῦν, εἶται συζητοῦν συνεχῶς δ' ὅλα τὰ ἐκεῖ, δηλαδὴ διὰ τοὺς κόλπους τοῦ Αἰσάκη διὰ τοὺς στεφάνους τῶν ἀγγέλων, διὰ τὴν μετὰ τοῦ Χριστοῦ χρεῖαν. Καὶ διὰ τὰ παρόντα οὐτε σκέψης, οὔτε λόγος ἀσμεταξύ των. Ἀλλ' ὅπως ἡμεῖς ἀπαξιούμε νὰ διωλίσωμε περὶ πραγμάτων τὰ ὁποῖα κάνουν οἱ μνημῆκες εἰς τὰς ὁπίας καὶ εἰς τὰ κοινώματα τῆς γῆς, εἶται καὶ οἱ ἀσκηταὶ δὲ ἀσχολοῦνται μετὰ τὸ τί κάνουν ἡμεῖς, ἀλλὰ περὶ τοῦ οὐρανοῦ θασιλέως, περὶ τοῦ καθμερινοῦ πολέμου, περὶ τῶν παγίδων τοῦ διαβόλου. **Γ** περὶ τῶν καταρθεμάτων τὰ ὁποῖα ἐπέτυχον οἱ ἀγγελοι. Τὸ ἐπέτυχον φέροντες τὸ παρὸν γὰρ τῶν μνημῆκων πρὸς συγκρίσιν ἡμῶν καὶ ἐκείνων; ἀσπασάνομεν αὐτοῖς. Ὅπως δηλαδὴ ἐκεῖνοι (οἱ μνημῆκες) λαμβάνουν φροντίδα διὰ τὰ σωματικά. ἔτσι καὶ ἡμεῖς καὶ εἴθε νὰ ἐφροντιζόμεν μόνον διὰ τὰ σωματικά, τὰρα δὲ φροντίζομεν καὶ διὰ πολὺ χειρότερα. Διότι δέν φροντίζομε μόνον διὰ τὰ ἀναγκαῖα, κατ'ὸς ἐκεῖνοι, ἀλλὰ καὶ διὰ τὰ περιττά. Διότι οἱ μὲν μνημῆκες χρησιμοποιοῦν ἐπισήματα ἀπηλλαγμένα παντὸς ἐγκλήματος, ἡμεῖς δὲ μετε-

χόμεθα καὶ εἰδους πλεονεξίας. Καὶ δέν μνησόμεθα ἀκριβῶς τὰ ἔργα τῶν μνημῆκων, ἀλλὰ τῶν λόγων καὶ τῶν λεοπαρθολέων, μᾶλλον δὲ καὶ χειρότερα ἐκείνων. Διότι τὰ ζῶα ἐκεῖνα ἡ φύσις κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον τὰ ἔκαμε νὰ τρέφωνται. **Δ** Ἡμᾶς δὲ μὲ λογικὸν καὶ ἰσωνομίαν μᾶς ἐτίμησεν ὁ Θεός, καὶ ἐγίνκαμε χειρότεροι καὶ ἀπὸ τὰ θηρὰ. Καὶ ἡμεῖς μὲν ἐγίνκαμε χειρότεροι τῶν ἀλόγων ζώων, οἱ δὲ ἀσκηταὶ ἴσοι μὲ τοὺς ἀγγέλους, κατὰ σπάντες ζένοι καὶ παρεπίδημοι εἰς τὴν γῆν.

Καὶ πρὸς ὅλα γενικῶς διαφέρουν αὐτοὶ πρὸς ἡμᾶς, πρὸς τὰ ἐνδύματα τὴν τροφήν, τὴν οἰκίαν, τὰ ὑποδήματα, τὴν λαλίαν. Καὶ ἐάν κάποιος ἴηκουσε καὶ αὐτοὺς καὶ ἡμᾶς νὰ διμλοῦμε, τότε θα ἀντεληφθῇ καλῶς, ὅτι ἐκεῖνοι εἶναι οὐρανοπολῖται, ἡμεῖς δὲ δέν εἴμεθα ἄξιοι οὐδὲ ἐπ' αὐτῆς τῆς γῆς νὰ ζήσωμε. Διὰ τοῦτο ἀκριβῶς, ὅταν κάποιος ἀξιώματοβχος μετασθῇ πρὸς αὐτοὺς, τότε προπαντὸς ἐλέγχεται, ὅλη ἡ ἀνθρωπίνη κομφότης καὶ κενόδοξα. Διότι ὁ γεωργὸς ἐκεῖνος, καὶ ὁ ἀπτερος κάθε βωτικὸς, καθέτα πλησίον τοῦ στρατηγικοῦ καὶ ὑπερηφανευμένου διὰ τὸ ἀξίωμα τοῦ ἐπὶ στρώματος ἐκ χορτῶν καὶ ἐπὶ ριπαριῶν προσκεφαλαίον. Ὅτι ἐδῶ δέν ὑπάρχουν οἱ ὑπερήτοι, πού τὸν κρατοῦν εἰς τὰς χεῖρας καὶ τὸν κολακεύουν. Ἀλλὰ τὸ ἴδιον γίνεται ἐδῶ, ὅπως ἀκριβῶς συμβαίνει μετὰ ἐκεῖνοι πού ἔρχεται πλησίον χρυσόχου καὶ τρανταφυλλιάς, ὅςτι καὶ ἀπὸ τὸν χρυσόν καὶ ἀπὸ τὰ τραντάφυλλα δέχεται κάποιον ἀκτινοβολίαν, ἔτσι καὶ ἐκεῖνοι, (οἱ ἀσκηταί), ἀπὸ τὴν λαμπρότητα τῶν ἀγγέλων ἐξέρχονται κερδισμένοι καὶ ἀπαλλάσσονται ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἀπὸ τὴν προηγουμένην παχυλότητα τοῦ νοός των. **Ε** Καὶ ὅπως ἀκριβῶς, ἐάν κάποιος ἀνασθῇ εἰς ὕψηλόν τόπον, ἔστι καὶ ἂν εἶναι πολὺ κοντὸς κατὰ τὸ ἀνάστημα φαίνεται ὕψηλός. Ἔτσι καὶ αὐτοὶ ἀναρχόμενοι πρὸς τὰ ὕψηλα δονήματα ἐκείνων, καὶ

αὐτοὶ φαίνονται παρόμοιοι, καθ' ὅσον ὁ ἀμένων ἐκεῖ, ὅταν ὁμῶς κατέλθουν, προσγεύοντα πάλιν ἀπὸ τῆς στιγμῆς τοῦ θά καταβουν ἀπὸ τὸ ὄμιος τοῦ ἀγγελοῦ περιβάλλοντος. Κοιμῶντες ἀξίαν δὲν ἔχει ὁ θασιλεύς μεταξὺ τῶν ἀσκητῶν, τίποτε δὲν ἀξίζει ὁ ὕπουργός· ἀλλ' ὅπως ἡμεῖς γελάμεν ὅταν τὰ παιδιὰ παίζουν τοὺς βασιλεῖς, ἔτσι καὶ οἱ ἀσκηταὶ ἐκείνοι περιφρονητικῶς ἀπορρίπτουν τοὺς ἐρεθισμούς τοῦ προέρχοντος ἐκ τῶν ὅσων συμβαίνουν ἔξω. Καὶ τοῦτο καθίσταται φανερόν ἀπὸ τὸ ἐξῆς· ἂν δηλαδὴ προσέφερε κάποιος εἰς αὐτοὺς θασιλείαν πραγματικὴν, οὐδεποτε θὰ τὴν δέχοντο. Θὰ τὴν ἐπρωτιμώσαν διέ, ἂν δὲν ἐπίστευον κάτι περισσότερο ἀπὸ αὐτήν, ἂν δὲν παρεδέχοντο ὅτι αὐτὴ εἶναι κάτι τὸ πρόσκαιρον.

Τι λοιπόν, δέ, θὰ μεταβῶμεν μετὰ τὴν θέλησίν μας πρὸς μιαν τόσο μεγάλην μακαριότητα. Δέ, θὰ βιωμεν πρὸς τοὺς ἀγγέλους τουτούς, **III** Δέ, θὰ λάβωμεν καθαρά ἐνδύματα διὰ νὰ πορευθῶμεν εἰς τοὺς γάμους τουτούς, ἀλλὰ θὰ μείνωμεν ἐπαυδῶνες, χωρὶς νὰ εὐρισκώμεθα εἰς καλύτεραν μοῖραν ἀπὸ τοὺς ζητῶνους τῶν ὁρόμων, μάλλον δέ εἰς πολὺ χειρότεραν καὶ ἀθλιωτέραν κατάστασιν, Δὲ πολὺ χειρότεροι ἐκεῖνων εἶναι ὅσοι πλουτίζουν παραινῶδες, καὶ θὰ ᾔτο προτιμότερον νὰ ἐπιπλοῦν παρὰ νὰ ἀρπάξουν. Διότι ἡ μὲν ἐπαίτεσι δύναται νὰ συγχωρηθῇ, ὁ δὲ πλουτισμός ἐπφέρει τὴν τιμωρίαν καὶ εἰς (ὁ πτωχός) καθόλου δὲν ἀντιστρατεύεται πρὸς τὸν Θεόν, ὁ ἄλλος δὲ (ὁ πλούσιος) ἀντιστρατεύεται καὶ πρὸς τὸν Θεόν καὶ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους· καὶ ὀφίσταται μὲν τοὺς κόπους τοῦ ἐξ ἀρπαγῆς πλουτισμοῦ, τὴν δὲ εὐχαριστήσιν τοῦ πλοῦτος πολλὰς ἄλλοι ἀπὸ λαοῦσαν ἀλόκληρον. Αὐτὰ λοιπὸν ἀφοῦ γνωρίσωμεν καὶ ἀποβάλλωμεν διὰ τὴν πλεονεξίαν, ἃς διακριθῶμεν διὰ τὸν αὐράνιον πλουτισμόν, ἀρπάξαντες μετὰ μεγάλης σπουδῆς τὴν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. Διότι δὲν εἶναι δυνα-

τὸν, δὲν γίνεται νὰ εἰσέλθῃ ἀκηρὸς εἰς αὐτήν. **C** Εἴθε δὲ νὰ ἐπιτύχουν τὴν Βασιλείαν, ὅσοι ὅσοι βασθεύουν καὶ καταστουν γρήγοροι μετὰ τὴν χάριν καὶ φιλοφρονέσιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸν ὅποιον ἀνήκει ἡ δόξα καὶ ἡ δύναμις εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΟΜΙΛΙΑ Ο (70)

(Ματθ. κβ', 15-33)

«Τότε ἐπῆγαν οἱ Φαρισαῖοι καὶ ἱεροδ. ἀποστ. καὶ ἄλλοι παροιδ. μετὰ τὰ λόγια» (Ματθ. 22, 15)

«Τότε» Πότε, "Όταν ἔπρεπε προπαντός νὰ κατανα-
γούν, ὅταν ἔπρεπε νὰ καταπλάγουν ἀπὸ τὴν φυλάνθρα-
πιαν, νὰ φοβηθοῦν διὰ τὰ μέλλοντα, ὅταν ἐχρειάζετο νὰ
διδαχθοῦν ἀπὸ τὰ παρελθόντα καὶ νὰ πιστευσουν εἰς τὰ
μέλλοντα. Καὶ διότι ἐκτραύγαζον περὶ τῆς ἀληθείας τὰ
γεγονότα. Δὲν τελεῖν καὶ πόρνη ἐπιστευσαι καὶ προ-
φῆται καὶ δικαιοὶ ἐφωτισθησαν. Ἐξ ἀπὸ αὐτὰ ἔπρεπε καὶ
περὶ τῆς ἰδίας καταστροφῆς των νὰ μὴ ἀμφισβ. οἱ
Ἰουδαῖοι, ἀλλὰ ἀπειναντίας καὶ νὰ πιστευσουν καὶ νὰ
σωφρονίζωνται. Ὅμως οὔτε καὶ εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ
τελειώνουν αἱ ἐκδηλώσεις τῆς κακίας των, ἀλλὰ αὐτὰ
πολλαπλασιάζονται καὶ συνεχίζουν περαιτέρω.

Ἐπειδὴ λοιπὸν δὲν ἤθύναντο νὰ φρονέσῃ. Αὐτὸν
(τὸν Χριστὸν) δὲν ἐφοβούντο τοὺς ὄχλους, ἐχρησιμο-
ποίησαν ἄλλον τρόπον, ὥστε νὰ προκαλέσῃ εἰς τὸν
λαὸν τὴν ἐντύπωσιν ὅτι εἶναι ἐπικινδυνὸς **ἔμψ** καὶ νὰ
τὸν ἐκθέσῃ ὡς ὑπεύθυνον δημοσίων ἀδικημάτων.

Ἐποστὲλλον λοιπὸν πρὸς Αὐτὸν τοὺς μαθητάς
των μετὰ τοὺς Ἡρωδιανούς καὶ τοῦ λέγειν: —Διδάσκαλε,
γνωρίζομεν ὅτι εἶσαι ἀληθὴς καὶ διδάσκεις ἀληθινὰ τοῦ
δρόμου τοῦ Θεοῦ, καὶ δὲν σε μέλει διὰ κανένα, διότι
δὲν ἐπιτρέδεις ἀπὸ τὸ πρόσωπον τῶν ἀνθρώπων. Πέ-
μας λοιπὸν, τί φρονεῖς; Ἐπιτρέπεται νὰ δοῦμε φόρον
εἰς τὸν καίσαρα ἢ ὀχ;» (Ματθ. 22, 16-17)

Διότι ἦσαν καὶ φόροι ὑποτελεῖς ἀφοῦ εἶχον μετὰ
πέσει, ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν Ρωμαίων. Ἐπειδὴ λοιπὸν
ἐγνώριζον ὅτι οἱ πρὶν ἀπὸ αὐτὸν ἐθανατώθησαν, δηλα-
δὴ οἱ ὀπαδοὶ τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Ἰουδα ὡς δημιουργοὶ
ἀποστασίας, ἐπεδιώκον νὰ προσάγουν καὶ εἰς αὐτὸν πα-
ρομοίαι κατηγορίαι διὰ τοὺς ἰδίους τοῦτους λόγους.
Διὰ τοῦτο καὶ τοὺς ἰδικαίους των μαθητάς καὶ τοὺς στρα-
τιώτας τοῦ Ἡρώδου ἐστολλόν σκάκτοντες διπλὸν ὡς ἐ-
φαινόζοντο, κρημνίσαν περὶ τοῦ Χριστοῦ **ἔμψ** καὶ βετοντες
τὴν παγίδα των ἐξ ὧν τὸν πλευρῶν του, ὥστε, δι' ὅ,τι
δήποτε καὶ ἐν εἴτῃ νὰ τὸν συλλάβουν καὶ ἐν δὲ Χριστὸς
ἀμνησῇ ὑπὲρ τῆς γνώμης τῶν Ἡρωδιανῶν, αὐτοὶ νὰ
τὸν καταγγείλουν, ἐν δὲ ὑπὲρ τῆς γνώμης των Φαρισαί-
ων, οἱ Ἡρωδιανοὶ νὰ τὸν κατηγορήσουν. Ἄν καὶ εἶχε
ῶσε, τὰ δ.δ.ρ.α. αὐτοῦ δ.μας δὲν τὸ ἐγνώριζαν κα-
ἀνέμεναν ἀπὸ δύο πλευρὰς νὰ τὸν συλλάβουν. Ἐπιθυ-
μοῦσαν δὲ πρὸ παντός νὰ εἴπῃ ὁ Χρ. στὸς καὶ ἐναντ. ὡν
Ἡρωδιανῶν. Διὰ τοῦτο καὶ τοὺς μαθητάς των στεί-
λουν νὰ ὠθήσουν αὐτὸν νὰ ἐκτεθῇ ἐπὶ παρουσίᾳ αὐτῶν
διὰ νὰ τὸν παραβιάσουν εἰς τὸν ἡγεμόνα ὡς τυραννικόν.
Ἀλλὰ καὶ ὁ Αὐτὸς τοῦτο ὅπως νισσόμενος ἐδήλωνε καὶ
ἔλεγε ὅτι καὶ ἐμπρὸς εἰς τοὺς ὄχλους τὸν ἐρωτοῦσαν, ὥστε
νὰ ἔχουν περισσότερους μάρτυρας, Συνέβη ὅμως ὅπως
ἀντιθέτως τὸ περισσοτέρον, ἀπὸ ἧτι τὸ ἐπεριμέναν.
Διότι ἐνώπιον περισσοτέρου πλήθους ἀπέδειξαν τὸν πα-
ρολογισμὸν των **ἔμψ**. Καὶ πρόσθε, τὴν ψευδὴ κολακίαν
των καὶ τὸν κρημνισμὸν ὧν των «Γνωρίζομεν, λέγε,
ὅτι εἶσαι ἀληθής». Πῶς τότε ἐλέγετε ὅτι εἶναι ἀσπλαγ-
χνὸς καὶ πλανᾷ τὸν ὄχλον καὶ ἔχει δαίμονα καὶ δὲν προ-
έρχεται ἀπὸ τὸν Θεόν;

Πῶς προ δ.λ.γ.οι ἠθέλατε νὰ τὸν φρονέσετε, Ἀλλὰ
ὅλα γινόντα ὅσα παραγορεύει τὸ καταστρεπτικὸν σ.χ.έ-
διόν σας. Ἐπειδὴ λοιπὸν πρὸ ὀλίγου ἡρώτησαν, ἀθά-
νάς αὐτὸν «Τί σοι σε ἐξουσιοδότησε νὰ κρίνῃς ταῦτα;»

καί εἰς τὴν ἐρώτησίν των οὐδεμίαν ἀπάντησιν ἔλαβον. ἔλπιζον νὰ θαμπώσουν αὐτὸν διὰ τῆς κολακείας καὶ νὰ τοὺν πεῖσουν νὰ εἰπῇ κατὰ ἐνωπίον τῶν «σχυνόντων νόμων καὶ ἀντιθέτως πρὸς τὸ ἐν ἰσχύϊ καθεστώς». 10 Ὅθεν καὶ τὴν ἀλήθειαν μαρτυροῦν εἰς αὐτὸν ὁμολογοῦντες τὴν πραγματικότητά. Πλὴν ὅμως, ἀπὸ ἐσφαλμένην γνώμην καὶ χωρὶς τὴν θέλησίν των, προσθέτου καὶ λέγουσιν «Δὲν φοβεῖσαι κανένα». Πρόσχε πῶς φανερωνοῦνται, καθὼς θέλουσιν νὰ ἐμπλέξουν αὐτὸν πρὸ παντός εἰς ἐκεῖνα τὰ λόγια τοῦ θά τὸν κάνουν νὰ παρουσιασθῇ ἀντίθετος πρὸς τὸν Ἱερῶδη, διὰ νὰ λάβουν ἀφορμὴν νὰ τὸν κατηγορήσουν ὡς τυραννικὸν καὶ ἀντίθετον τοῦ νόμου καὶ ἔτσι νὰ τὸν τιμωρήσουν σὺν στασιαστικῇ καὶ τυραννικῇ. Διότι μὲ τὰς φράσεις «δὲν φοβεῖσαι κανένα» καὶ «δὲν ἐπιηρεάζεσαι ἀπὸ τὸ πρόσωπον κανενός», ὅπως νίσσαντο τὸν Ἱερῶδη καὶ τὸν Καίσαρα καὶ ἔλεγον. 11 «Λέγε μας, τί φρονεῖς περὶ τούτων;». Τώρα τιμᾶτε καὶ θεωρεῖτε διδάσκαλον αὐτῶν, σεῖς ποῦ ὅταν ὠμίλει περὶ τῆς σωτηρίας σας καὶ τὸν περιφρονούσατε καὶ πολλαῖς τὸν ὀφειλάτε. Κατὰ συνέπειαν παροῦς ἀσθησὶ καὶ συμφωνοῖ μετὰ τοῦ.

Πρόσχε δὲ ἐν συνεχείᾳ τὴν κακουργίαν των. Δὲν λέγουσιν Πές μας, ποῖον εἶναι τὸ καλὸν ποῖον τὸ συμφέρον, ποῖον το νόμιμον, ἀλλὰ, «τί φρονεῖς;». 12 Ἔτσι, πρὸς ἕνα πρῆγμα ἀπέβλεπον πρὸς τὸ νὰ ἐμφανισθῇ αὐτὸς ὡς προδοτικὸς καὶ νὰ ἐμφανισθῇ διὰ των λόγων ὡς ἐχθρὸς τοῦ αυτοκράτορος. Ὁ δὲ Μάρκος τοῦτο δηλώνει καὶ τὴν θρασυτητα αὐτῶν ἀποκαλύπτει, καθὼς καὶ τὴν φονικὴν αὐτῶν διάθεσιν καὶ τοὺς παρουσάζει, νὰ ἐρωτοῦν «Μὰ ὁ ὠσωμεν φόρον εἰς τὸν Καίσαρα ἢ νὰ μὴ δώσωμεν;».

κατὰ τὸν τρόπον αὐτὸν ἐξεδήλωναν θυμὸν, καὶ ἐτίλεον ἡλικιωρίαν ὑπεκρίνοντο ὅμως ὅτι ζητοῦν εὐκρινῆ ἀπάντησιν. Τί λοιπὸν εἶπεν αὐτός, Ἀπῆντησε· «Διὰ τί με πειράζετε, ὑποκριταί;». Εἶδες πῶς ὁμολεῖ πρὸς αὐτοὺς μὲ μεγαλυτέραν ἐλεγκτικότητά, Ἐπεὶ δὲ ὠλοκληρωμένη καὶ φανερά ἦτο ἡ κακία των, διδοὺς θαυτοτερον τὸ κτύπημα, πρῶτον μὲ τὸ νὸ προκαλέσθαι σύγχυσιν εἰς αὐτοὺς καὶ νὰ τοὺς ἀποσταμώσῃ, 13 καὶ δεύτερον μὲ τὸ νὰ φανερώσῃ ἐνώπιον ὅλων τὰ κρυπτὰ σχεδιά των, καὶ νὰ κἀνῃ γνωστὸν εἰς ὅλους μὲ ποίας διαθέσεις τὸν πληροῖζον. Ταῦτα λοιπὸν ἔκανε, ἐμποδίζων τὴν κακίαν αὐτῶν, ὥστε νὰ μὴ καταστοῦν καὶ πάλιν ἐπικυβερνήτης χρησιμοποιοῦντες τὰ αὐτὰ ἐπιχειρήματα. Ἄν καὶ τὰ ἱδία τὰ λόγια των τοὺς ἔδιδον καθαρὰν τὴν ἀπάντησιν διότι, καὶ διδάσκαλον τὸν ἀπεκάλουν, καὶ τὴν ἀλήθειαν ἐμαρτυροῦν καθὼς καὶ τὴν ἀπροσωποληψίαν αὐτῶν. Ἀλλ' ἐπεὶ δὲ ἦτο θεός, τίποτε ἀπὸ ὅλα αὐτὰ δὲν ἐγνωσέ. Ἐπρεπε δὲ καὶ ἐκεῖνο νὰ ἀντιληφθῇ ὅτι ἡ ἐπιπληξίς του δὲν ἦτο ἀποτελεσματικὸν στοχασμοῦ, ἀλλὰ σημεῖον τοῦ ὅτι αὐτὸς ἐγινώριζε τὰς ἀποκρυφούς σκέψεις αὐτῶν.

Δὲν ἐσταμάτησεν ὅμως μέχρι τῆς ἐπιπληξέως. Ἄν 14 καὶ ἄρκαυσε μόνον ὅτι ἤλεγξε τὴν πονηρὰν γνώμην των καὶ ὅτι κατεντρόπισσε τὴν κακίαν των ὅμως δὲν σταματᾷ μέχρις ἐδῶ ἀλλὰ καὶ κατ' ἄλλον τρόπον ἀποφράσσει τὰ σπόμενα των «Δεῖξατέ μοι, λέγει, τὸ νόμισμα τοῦ φόρου». Καὶ μόλις ἐπέδειξαν τοῦτο μὲ τὰ ἱδία των λόγια δίδει τὴν ἀπάντησιν, πράγμα τὸ ὁποῖον παντοῦ κάνει καὶ ὑποχρεώνει αὐτοὺς νὰ παραδεχθῶν, ὅτι ἀπιτρέπεται. Τοῦτο ἦτο λαμπρὰ καὶ σαφὴς νικη. Ὡστε ὅταν ἔρωτα ὁ Κυρὸς δὲν ἐρωτᾷ ἐπειδὴ δὲν γνωρίζει, ἀλλὰ ἐπεὶ δὲ θέλει νὰ καταστήσῃ αὐτοὺς ὑπευθύνους ἀπὸ αὐτὰς τὰς ἱδικὰς των ἀπαντήσεως. Ἐπεὶ δὲ λοιπὸν τοὺς ἠρωτᾷ «τίνος εἶναι ἡ ἐπὶ τοῦ νομίσματος εἰκὼν;» εἶπεν αὐτοῖς «Γοῦ Καίσαρος» τότε τοὺς λέγει «ἀποδώσατε

τε λοιπὸν εἰς τὸν Καίσαρα θσα ὀφείλονται εἰς τὸν Καίσαρα» (Ματθ 21, 22)

Τούτο ὁμως δὲν σημαίνει, νὰ δώσετε, ἀλλὰ νὰ ἀποδώσετε καὶ αὐτὸ ἀποδεικνύεται ἀπὸ τὴν εἰκόνα καὶ τὴν ἐπιγραφήν **II** "Ἐπειτα διὰ τὰ μὴ εἶπουν «εἰς ἄνθρωπους μας προτρέπεις νὰ υποτασσόμεθα;», συνέχισε: «καὶ εἰς τὸν Θεὸν ἀποδώσατε, θσα ὀφείλονται εἰς τὸν Θεόν». Ἀὐτὸ ἐπ' τρέπεται καὶ πρὸς τοὺς ἄνθρώπους νὰ ἐκπληρώσωμε τὰς ὑποχρεώσεις πρὸς αὐτούς, καὶ εἰς τὸν Θεὸν νὰ ἐκπληρώσωμε τὰ πρὸς τὸν Θεὸν ὀφειλόμενα καθήκοντά μας. Ἀὐτοῦτο καὶ ὁ Παῦλος λέγει: «Ἀποδίδετε εἰς ὅλους ὅ,τι τοὺς ὀφείλετε. Φόρον εἰς ἐκεῖνον ποὺ ὀφείλεται φόρος, βασιμὸν εἰς ἐκεῖνον ποὺ ὀφείλεται δασιμός, τιμὴν εἰς ἐκεῖνον ποὺ ὀφείλεται τιμή»². Σὺ λοιπὸν, ὅταν ἀκούσῃς «δῶσε τὰ τοῦ Καίσαρος εἰς τὸν Καίσαρα», γνωρίζε καλῶς ὅτι αὐτὸς πορογγέλλει μόνον ἐκεῖνα, τὰ ὅποια καθόλου δὲν παραβιάζουν τὴν εὐσεβείαν, "Ὡστε, ἐὰν κάτι παρόμοιο ὑπάρχῃ, τοῦ παραβιάζει τὴν εὐσεβείαν δὲν ἀνήκει καθόλου εἰς τὸν Καίσαρα, ἀλλὰ τοιοῦτον εἶναι φόρος καὶ δασιμός τοῦ διαδόλου.

III Αὐτὰ ὅταν ἤκουσαν οἱ Ἑβραῖοι ἀπεστομώθησαν καὶ ἐθαύμασαν τὴν σοφίαν του. "Ἐπρεπε λοιπὸν νὰ θαυμάσωμε, ἔπρεπε νὰ πιστεύσωμε καὶ μάλιστα διότι παρέσχεν εἰς αὐτοὺς ἀποδείξεις θεότητος, ἀφοῦ ἀπεκάλυψε τὰ ἀποκρυφὰ σχέδιά του καὶ μὲ πρᾶξηται τοὺς ἀπεστομώσε. **II** λοιπὸν, Ἐπστεύσαν, Καθόλου ἀλλὰ τὸν ἄφησαν καὶ ἐφυγαν. Καὶ μετὰ ἀπ' αὐτοὺς κατέφθασαν οἱ Σαδδουκαῖοι, "Ὡ τῆς ἀνοησίας! Ἐνῶ ἐκεῖνοι ἀπεστομώθησαν, ἐπιτίθενται αὐτῷ, ὅν καὶ θὰ ἔπρεπε νὰ γινούμι ποιοδιστακτικοί. **22** **23** Ἀλλὰ τοιοῦτον εἶναι ἡ θρα-

2. Ρωμ. 13, 7

σύτης, ἀδ' ἄνθρωπον καὶ προκλητικὸν πρᾶγμα, ὥστε νὰ ἐμπνεῖ ἐπιθετὸς καὶ ὁ ἀδύνατος ἀκόμη καὶ εἰς ἀδυνάτους. Ἀπὸ τοῦτο καὶ ὁ εὐαγγελιστὴς ἐκπλήσσεται διὰ τὴν ἀνημίαν των καὶ ἐπισημᾶναι τοῦτο μὲ τὰ λόγια: «Κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν προσήλθον» **Ε** ἐκείνη. Κατὰ πόσαν; Κατ' ἐκείνην κατὰ τὴν ὁποῖαν ἤλεγξε τὴν πονηρίαν τῶν Παρισίων καὶ τοὺς κατεντρόπιασε. Πο.ο. δὲ εἶναι οἱ Σαδδουκαῖοι αὐτοί, "Ἀλλ' αἰρέσις Ἰουδαϊκὴ παραπλήσια τῆς τῶν Φαρισσαίων, ἀλλὰ πολὺ χειροτέρα ἐκείνης, ποὺ ἐπίστευεν ὅτι δὲν ὑπάρχει ἀνάστασις οὔτε ἄγγελος, οὔτε πνεῦμα. Διότι αὐτοὶ εἶναι, ὀλ στικώτεροι καὶ προσκολλημένοι, εἰς τὰ σωματικά. Διότι καὶ ἐπὶ τῆς ἐπιτομῆς τῶν Ἰουδαίων πολλοὶ αἰρέσεις ὑπῆρχον. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος λέγει: «Φαρισαῖος εἰμι, τῆς χαρακτηριστικῆς αἰρέσεώς σας»³. **23** Καὶ κατ' εὐθείαν μὲν καμῖαν λέξιν περὶ ἀναστάσεως δὲν λέγουσι οὗτοι. Πλάθουν δὲ μίαν ὑπόθεσιν καὶ συνθέτουν ἕνα πρᾶγμα μὲ τὴν φαντασίαν των, ὅπως ἐγὼ τοῦλάχιστον νομίζω, ποὺ δὲν ἐπραγματοποιήθη ποτέ, φανταζόμενοι ὅτι θὰ ἐμβάλλουν αὐτοὺς εἰς ἀμηχανίαν καὶ ἐλπίζοντες νὰ ἀνατρέψουν καὶ τὰ βυθ. καὶ τὸ ὅτι, θὰ ὑπαρξῇ ἀνάστασις καὶ τὸ ὅτι ἡ ἀνάστασις θὰ εἶναι, ὅπως ὁ Χριστὸς τὴν διδάσκει.

Πάλιν λοιπὸν καὶ αὐτοὶ μὲ ἐξωτερικὴν ἀφέλειαν διήθει διατυπώνουν τὴν ἐρώτησιν καὶ λέγουσι: «Διδάσκαλε, ὁ Μωυσὴς εἶπεν, ἐὰν ἕνα ἀποθάνῃ ἀτεκνός, τότε πρέπει ὁ ἀδελφὸς του νὰ νυμφευθῇ τὴν γυναῖκα του καὶ νὰ καμῇ ἀπογόνους εἰς τὸν ἀδελφόν του. Ὅσον λοιπὸν μετὰ ὅ μὲς ἔτι καὶ ἀδελφοί. Ὁ πρῶτος, ἀφοῦ ἐνυμφεύθη, ἀπέθανε καὶ ἐπεὶ δὲν εἶχεν ἀπογόνους, ἄφησε τὴν γυναῖκα εἰς τὸν ἀδελφόν. Τὸ ἴδιον συνέβη καὶ εἰς τὸν δεύ-

3. Ρωμ. 7, 5

τέρον και εις τον τρίτον έως τον έβδομον. Τελευταία δέ από όλους απέθανε και η γυναίκα. Κατά την ανάστασιν λοιπόν εις ποιον από τους έπτά θα ανήκη η γυναίκα;» (στίχ 23-28) **Ε**

Κοίταξε τώρα τον Χριστόν, πώς απαντᾷ ὡς πραγματικός διδασκαλὸς εἰς αὐτοὺς. Διότι ἂν καὶ προσήλθον με διάθεσιν κακουργίας, ὅμως ἡ ἐρώτησίς τῶν ἔθε χνε μάλλον καὶ τὴν ἀγνοίαν τῶν. Διὰ τοῦτο δὲν τοὺς ἀποκαλεῖ ὑποκριτάς. Ἔπε τα νὰ μὴ τοὺς ἐλέγξῃ ὁ ἴδιος, πῶς δηλαδὴ οἱ ἔπτα ἔλαβον μίαν γυναῖκα χρησιμοποεῖ καὶ τὸν Μωυσή, Ἄν καὶ, ὅπως ἐγὼ νομίζω καὶ προανεφέρεται, τοῦτο ἦτο μία ὑπόθεσις. Διότι, δὲν θὰ τὴν ἐνυμφεύετο ὁ τρίτος, θταν ἔβλεπε τοὺς δύο πρώτους ἀνδρας τῆς νὰ πεθαίνου. Καὶ ἂν τὸ ἐπράττει ὁ τρίτος, δὲν θὰ τὸ ἔκαμνεν ὁ τέταρτος ἢ ὁ πέμπτος. Ἐὰν δὲ καὶ αὐτοὶ τὴν ἐνυμφεύοντο, πολὺ περισσότεροι δὲν θὰ προσήρχοντο ὁ ἕκτος καὶ ὁ ἕβδομος, ἀλλὰ θὰ ἐθεωροῦσαν τὴν γυναῖκα αὐτὴν ὡς θαμνικήν. **Δ** ὅτι τέτοιοι εἶναι οἱ ὀυδαῖα. Διότι ἂν τώρα ἐξετάζου, τοῦτο ἀρκετοὶ πολὺ περισσότερον τότε ἔκνενο. Ἐκαμον Ἐνίστε δὲ καὶ χωρὶς νὰ συμψη τότοιο περιστατικόν, πολλὰς φορὰς ἀπέφυγον παρνομον συνουκῆς ν, ἂν καὶ ἐξηναγκάζοντο ὑπὸ τοῦ νόμου. Ἐπο, λοιπὸν ἡ Ρούθ ἢ Μωαβίτς ἐκείνη γυναικα, ὑπανδρεύθη ξένα τάν μακρυκὴν συγγένειαν ἔχοντα Βοοζ. Καὶ ἡ Θάμαρ ἐκ τῆς αὐτῆς αἰτίας ἐξηναγκάζετο νὰ κλέψῃ σπέρμα ἐκ τοῦ πεθεροῦ τῆς.

Καὶ διατί δὲν ἐσχεθίσαν οἱ Φαρισαῖοι δύο ἢ τρεῖς

4 Ἡ δὲ, Σαββωαίκα ἐστηνέθηκας εἰς τὴν νύκτα καὶ πρὸς τὸν τῶν λέξεων αὐτὴν λεγόμενον γάμον, ὁ ὁποῖος, ὅτε καὶ αὐτὴ δὲ καὶ προφυλάξῃ τὸ σπέρμα ἀπὸ τῆς εὐθουκῆς καὶ τῆς ἐν τῇ ἐκείνῃ ἀπὸ τῆς ἐκείνῃς μαχαρῆς.

ἀδελφους ἄλλ' ἑπτὰ, **Ε** Δ α νὰ δικαιωθῶσιν περισσότερον, ὡς ἐνόμιζον, τὴν ἀνάστασιν. Διὰ τοῦτο καὶ λέγουσιν «ὅλοι κατέστησαν αὐτὴν συζύγον», ὥστε νὰ τὸν φέρουν εἰς ἀμηχανίαν.

Τ λοιπὸν ἀπηντήσεν ὁ Χριστός. Καὶ πρὸς τα δύο ἀπαντᾷ ὅχι συμφώνως πρὸς τὰ λόγια, ἀλλὰ κυρίως πρὸς τὰς σκέψεις ἐπιμένων καὶ πάντοτε τὰ μυστικὰ σχεδιά των ἀποκαλύπτει. Ἄλλοτε μὲ τὸ νὰ γελοιοποιῇ αὐτά, ἄλλοτε δὲ μὲ τὸ νὰ ἀφήνῃ τοὺς ἐλεγχον εἰς τὴν συνειδήσιν αὐτῶν τοὺς ἐρωτοῦν. **Β** **Π**ρόσεχε λοιπὸν ἔδω πῶς ἀποδεκνύει καὶ τὰ δύο, καὶ ὅτ ὑπάρχει ἀνάστασις, καὶ ὅτι ἡ ἀνάστασις δὲν εἶναι ὅπως αὐτοὶ τὴν ἐννοοῦν. Τί λοιπὸν λέγει; «Πλευσθε ἐπεὶ δὲ δὲν γνωρίζετε οὔτε τὰς Γραφὰς, οὔτε τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ» (στίχ 29). Ἐπε δὲ δὲ, ὡς δὴθεν γινώσται τοῦ Μωυσέως, προβάλλουσιν καὶ τὸν νόμον, δεικνύει ὅτι, τοῦτο τὸ ἐρώτημα εἶναι προπαντός ἀποδείξις ἀγνοίας τῶν Γραφῶν. Ἀπὸ ἐκεῖ ἐκπηγάξε καὶ ἡ πειρασματικὴ διάθεσις αὐτῶν ἐκ τῆς μὴ καταλήλου γνώσεως τῶν Γραφῶν καὶ ὅτι δὲν γνωρίζου τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ, ὅπως πρέπει. Τὸ ἀξιοπεριεργὸν λοιπὸν λέγει, ἐὰν περὶ αὐτοὺς ἐμὲ τὸν ὁποῖον ἀκόμη ἀγνοοῦτε, ἀφοῦ δὲν γνωρίζετε οὔτε τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ, τῆς ὁποίας διὰ μέσους τόσοι περὶ ἀνάστασεως καὶ οὔτε ἀπὸ τοῦ κοινῶν νοῦν, οὔτε ἀπὸ τὰς Γραφὰς αὐτὴν ἐγνωρίσατε. **Β** ἀφοῦ καὶ τὸ κοινὸν λογικὸν δύνανται νὰ παράσχῃ τὴν γνώσιν, ὅτι εἰς τοῦ Θεοῦ εἶναι τὰ πάντα δυνάτα.

Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἀπαντᾷ εἰς τὸ ἐρώτημα. Διότι ἄπε δὲ τοῦτο ἐθεωροῦσαν ὡς ἀποδείξιν τῆς μὴ ὑπάρξεως ἀναστάσεως, τὸ νὰ νομίζουσιν ὅτι παρνομον εἶναι ἡ κατὰστασις μετὰ θανάτου, τὸ αὐτοὺς θεραπεύει, κατόπιν δὲ καὶ τὴν συνέπειαν (διότι ἀπὸ αὐτοῦ προήγαγε καὶ

το νόσημα), και αποδεικνυε την ιδιότητα της αναστάσεως

«Ὅτι, κατά την εποχήν της αναστάσεως, λέγει, οὔτε υμνεύοντα, οὔτε ὑπανθρόνουντα, ἀλλὰ εἶνα ἅπῳ οἱ ἄγγελοι εἰς τὸν οὐρανόν» (στ'χ 30). Ὁ δὲ Λουκᾶς λέγει «ὥσαν υἱοὶ τοῦ Θεοῦ»¹. Ἐὰν λοιπὸν δὲν υμνεύονται, εἶνα, περὶ τῇ ἡ ἐρωτησίᾳ «Ὁχ θεοῦ ἔπε δὴ δὲν υμνεύονται διὰ τοῦτο εἶνα, καὶ ἄγγελοι, ἀλλὰ ἔπε δὴ εἶνα ὡς ἄγγελοι διὰ τοῦτο δὲν υμνεύονται. Διὰ τῆς ἀπαντήσεως αὐτῆς καὶ ἄλλα πολλὰ ἀτέρριψεν, τὰ ὁποῖα, ὅλα, μαζὶ δι' ἐνὸς λόγου ὁ Παῦλος ὑπανίσταται λέγων. «Παρέρχεται λοιπὸν ἡ μορφή τοῦ κόσμου τούτου»². Καὶ διὰ τούτων καθώρισεν μὲν τὸ εἶδος τῆς Ἀναστάσεως, ἔπε δὲ δὲ, ὑπάρχει καὶ Ἀνάστασις, Ἄν καὶ σὺν ἀποδεικνύεται μὲ τὰ λεγθέντα καὶ τοῦτο, ὅμως διὰ περαιτέρω ἐπεκτάσεως τοῦ λόγου του προσθέτει περισσότερα. Διὸ δὲν ἐσταμάτησε εἰς τὴν ἀπάντησιν τοῦ ἐρωτήματος μόνοι, ἀλλ' ἐπροχώρησε ἀπαντᾶν καὶ εἰς αὐτὰ τὰ μυστὰ καὶ ἀνοήματά τινι. Ἔπε, «ὅταν δὲν προχωροῦν εἰς κακουρίαν, ἀλλ' ἐρωτοῦν διὰ τὸ ἀγνοοῦν, τοὺς διδάσκει, περὶ σότερον, ἐκτεταμένα»³. Ὅταν ὅμως ἐρωτοῦν, ἀπὸ κακίας δὲν ἀπαντᾷ οὐδὲ εἰς αὐτὰς τὰς ἐρωτήσεις. Τοὺς ἀποστομῶνε καὶ τάλιν διὰ τοῦ Μωυσέως, ἔπε δὴ καὶ ἐκεῖνο τοῦ Μωυσέως προσέβαλλεν καὶ λέγει, «Περὶ τῆς ἀναστάσεως τῶν νεκρῶν δὲν ἐδιδάσκατε δὲ. Εγὼ εἶμαι ὁ Θεὸς τοῦ Ἀβραάμ καὶ ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσαὰκ καὶ ὁ Θεὸς τοῦ Ἰακώβ. Ὁ Θεὸς δὲν εἶνα Θεὸς νεκρῶν, ἀλλὰ ζωντανῶν» (στ'χ 3). Δὲν εἶνα λέγει Θεὸς τῶν μὴ ὑπαρχόντων, καὶ τῶν ἐξασφαλισθέντων, καὶ

¹ Α' Κορ. 13, 14.
² Α' Κορ. 7, 31.
³ 1η Κορ. 13, 8.

δὲν θὰ ἀναστηθοῦν. Διὸ δὲν εἶπε, «Ἡμῶν» ἀλλὰ «Εἰμα Θεὸς τῶν ὑπαρχόντων καὶ τῶν ζωντανῶν». Διὸ ὅπως ὁ Ἀδάμ, ἂν καὶ ἐζοῦσε κατὰ τὴν ἡμέραν κατὰ τὴν ὅποιαν ἔφαγε ἀπὸ τοῦ (ἀπηγορευμένου) δέν ἡρῶν, ἐδιδάσκατο συμφώνως μὲ τὴν ἀπόφασιν. ἔπει καὶ αὐτοὶ, ἂν καὶ ἀπέθανον, ἐζοῦσαν μὲ τὴν ὑπόσχεσιν τῆς ἀναστάσεως.

Περὶ λοιπὸν καὶ εἰς ἄλλο μέρος τῆς Γραφῆς λέγει «Διὰ τὴν ἐξουσίαν καὶ ἐπὶ τῶν νεκρῶν καὶ ἐπὶ τῶν ζωντανῶν»⁴. Ἀλλὰ τοῦτο δὲν εἶνα ἐναντίον ἐκείνου. Διὸ ἐκεῖνος νεκροὺς ἐννοεῖ ἐκείνους οἱ ὅποιοι, πρόκειται νὰ κληθῶν καὶ εἰς τὸ μέλλον. Ἐξ ἄλλου δὲ εἶνα καὶ διαφορετικὸν καὶ τὸ «Εγὼ εἶμαι ὁ Θεὸς τοῦ Ἀβραάμ» ὅπου τὸ «δὲν» νὰ κυριεύσῃ ἐπὶ νεκρῶν καὶ ζωντανῶν. Γνωρίζε δὲ καὶ τὴν διαφορετικὴν νεκρότητα, περὶ τῆς ὁποίας λέγει «1211. Ἀφήσατε τοὺς νεκροὺς, νὰ θάψουν τοὺς ἰδίους τῶν νεκρῶν»⁵. Καὶ ὅταν τὰ πλήθη ἤκουσαν αὐτὰ, ἔπε πλάγησαν διὰ τὴν διδασκαλίαν τοῦ (στ'χ 33). Οὔτε μετὰ αὐτῶν συγκαταλέγονται οἱ Σαδδουκαῖοι, ἀλλ' αὐτοὶ μὲν νικηθέντες ἀπομακρύνονται, ὁ δὲ δικαιοκρίτης λαὸς ἐπωφελεῖται ἀπὸ τῆς σπουδαίας διδασκαλίας.

Ἐπε δὴ λοιπὸν τοιοῦτοι εἶδους εἶνα ἡ Ἀνάστασις, ἔπειρος νὰ καταβάλλωμεν, πᾶσαν προσπάθειαν δὲ νὰ τυχώμεν, τῶν πρωτείων ἐκεῖ. Ἐὰν δὲ χρειάζεται καὶ πρὸ τῆς Ἀναστάσεως ἐκείνης νὰ σὰς δεξώμεν μερικοὺς πρὸ ἀπὸ τῶν ἐπὶ δὲ ἰσχύουν αὐτὰ καὶ νὰ ἐπωφελοῦνται, θὰ καταφυγώμεν πάλιν πρὸς τὰς ἐρήμους. Πάλιν λοιπὸν θὰ χρησθῶ μοποιήσω τοὺς ἰδίους λόγους, ἔπε δὴ σὰς θλέπω νὰ ἀκούτε μὲ μεγάλην εὐχαρίστησιν.

⁴ Ματθ. 14, 9.
⁵ Λουκ. 9, 60.

■ "Ας ιδώμεν λοιπὸν σήμερον τὰ στρατόπεδα τὰ πνευματικά. "Ας ἐξετάσωμεν τὴν ἀπὸ ἀλλοτρίων παντός φόβου ἀσκητικὴν ἀπόλαυσιν. Δὲν ὀχύρωσαν τὰς κατασκηνώσεις των δι' ὕπνων, ὅπως οἱ στρατιῶται (διότι ἐδῶ προηγουμένως εἶχα τελειώσῃ τὸν λόγον), οὕτε δ' ἀπολημνισμένους ἀπὸ ὧν τὰ παρόμοια, νὰ ἐπιτυγχάνουν ὅμως τέτοια ἔργα, ποῦ οὔτε καὶ οἱ στρατιῶται μὲ τὰ ὅπλα των δύναντο κατορθώσῃ. Καὶ ἐὰν δύνανται νὰ ἐμβαθύνῃ διὰ τῆς γνώσεως, εἶσα καὶ δῶσε μοι τὸ χέρι σου καὶ ἄς διαδισώμῃ πρὸς τὸν πόλεμον αὐτὸν καὶ οἱ δύο κα' ἄς ιδώμεν τὴν παράταξιν διότι καὶ αὐτοὶ οἱ ἀσκηταί, πολεμοῦν καθὲς ἡμέραν, καὶ σφαλοῦν τοὺς ἐχθρούς καὶ νικοῦν ὅλας τὰς ἐπιθυμίας αἱ ὁποῖαι μᾶς ἐπιβουλεύονται. Καὶ κοιτᾷ αὐτὰς πῶς κοιτοῦνται κάτω, χωρὶς νὰ δύνανται οὔτε νὰ σκαράζουσιν καὶ το ἄποστολικὸν ἐκεῖνο λόγον νὰ ἀποδεικνύεται, διὰ τῶν ἔργων, ποῦ λέγει, ὅτι «οἱ ὁπαδοὶ τοῦ Χριστοῦ ἐσταύρωσαν τὴν σάρκα μαζὶ μετὰ πάθη καὶ τὰς ἐπιθυμίας»· 17. Εἶδες πληθὺς νεκρῶν νὰ κατὰκεινται ἀσφαγμένοι, διὰ τῆς μαχαρίας τοῦ πνεύματος. Διὰ τοῦτο δὲν ὑπάρχει ἐκεῖ οὔτε μέθη οὔτε λαίμαργια. Καὶ δεκνύει ἡ τράπεζα, καὶ τὸ τρόπαιον ποῦ στέκεται ἐπ' αὐτῆς. Διότι ἡ μέθη καὶ ἡ λαίμαργια εὐρίσκονται νεκροί, το πολύμορφον καὶ πολυκέφαλον αὐτὸ θηρόν, ποῦ κατετροπώθη διὰ τῆς ὑδροπασίας. Δὲν καθὼς συνέβαινε μετὰ τὴν μυθικὴν Σκυλαλαϊκά, ὕδραν, ἔτσι καὶ τὴν μέθη εἶναι δυνατόν νὰ τὴν ἴδωμεν μετὰ πολλὰς κεφαλὰς. Ἀπ' ἐδῶ ἡ πορνεία ἀπὲς τὴν ὁρμήν ἀπὸ ἄλλο μέρος ἢ ἑλαικεία ἀπὸ ἄλλο νὰ φυτρώνουν παράνομο ἔρωτες. ■ Ἀλλ' ἐδῶ ὅλα αὐτὰ ἔχουν ἐξαλειφθῇ.

Ἀπὸ αὐτὰ τὰ πάθη ἡττῶνται τὰ συνήθη στρατευματα, ἂν καὶ νικᾷν πέρα πολλοὺς θαρσύνονται. Καὶ οὕτε ὅπλα οὔτε δόρατα, οὔτε δ' ἐπιθήματα ἄλλο δύναται νὰ ἀνισταθῇ πρὸς τὰς φάλαγγας αὐτῶν τῶν παθῶν. Καὶ ὅμως τοῦτους τοὺς νικητάς, τοὺς ἄρσενες, ποὺ μωρὰ ἀνδραγαθήματα ἐπιτυγχάνουν, εἶναι δυνατόν νὰ τοὺς ὀρῃς χωρὶς δεσμὰς δεμένους μετὰ τὸν ὕπνον καὶ τὴν μέθην χωρὶς σφαγὴν καὶ τραύματα νὰ κείνται ὅπως καὶ οἱ τραυματιομένοι, μᾶλλον δὲ καὶ πολὺ χειρότεροι. Διότι ἐκεῖνοι μὲν τοὺς ἀσθενεῖς ἀσφαδάζουν, αὐτοὶ δὲ ἐδῶ οὕτε τοῦτο, ἀλλ' ἀμέσως καταπιπτουν, βλέπεις διότι τοῦτο τὸ στρατόπεδον εἶναι σποὶ βασιότερον καὶ θαυμαστότερον. ■ Διότι τὸ στρατόπεδον των ἀσκητῶν ἀποκεφαλίζει τοὺς περικυκλῶντας αὐτὸ πνευματικούς ἐχθρούς (τὰ πάθη) διὰ τῆς βελήσεως μόνον. Τόσοι λοιποὶ ἀσθενεῖς καὶ καθίστανται τὴν μέθη, τὴν μετῆρα αὐτῶν ὅλων τῶν κακῶν, ὥστε τοῦτο τοῦτο οὔτε ἐνόησιν νὰ μὴ τοὺς προξενῇ. "Ὅταν κατὰκειται ὁ στρατηγός, καὶ ὅταν ἔχη κοπὴν ἢ κεφαλὴν τότε καὶ τὸ ὅπλο ποὺ σῶμα ἡσυχάζει. Καὶ τὴν νίκην αὐτὴν, δύναται νὰ διαπιστώσῃ καιεῖς, διότι τὴν ἐπιτυγχάνει, καθέναν ἀπὸ τοὺς διαμένοντας ἐκεῖ. ■ Δὲν συμβαίνει, δὲ ἐδῶ αὐτοὶ ποὺ γίνονται μετὰ τοὺς πολέμους, νὰ πικτῇ θηλασθῇ θάρις κατὰ μετὰ τὴν πρώτην, ἐκεῖνος ποῦ θὰ ἐλάμβανε μὲν πληγὴν ὑπὸ ἐλλοῦ ἄλλ' εἶναι ἀνάγκη ὅλοι νὰ κτυποῦν τὸ θηρόν τοῦτο. Καὶ ἐκεῖνος ποῦ δὲν βαρύνεται τοῦτο θανασιμῶς, καὶ ὅταν τὸ καταβάλῃ, θὰ συνεχίξῃ νὰ ἐνοχλήται ὑπὸ αὐτοῦ.

Εἶδες νικὴν λαίμαργον, "Εἶσα τρόπαιον νίκης, τὸ ὁποῖον δὲν δύναται νὰ στήσῃ ὅλα μαζὶ τὰ στρατόπεδα τῆς οἰκουμένης συγκεντρωμένα, τοῦτο καθέναν ἀπὸ τοὺς ἀσκητὰς ἐπιτυγχάνει. Καὶ ὅλα κοιτοῦνται κάτω τραυματιομένοι καὶ ἀνακατωμένοι παράφορα λόγια τῆς ὁρμῆς, πάθη μαινώδη καὶ ἀθησιαστικά, ἀλαζονεία, καὶ

ὅλα ὅσα τρέφονται ἀπὸ τῆς μέθης. Καὶ μισθύνει τὸν Δεσπότην τῶν **Β** περὶ τοῦ ὅποιοι ἡ Γραφή με θαυμασμὸν ἀνέφερεν· «ἐκ παρατυγόντος χει μάρρου θά τιη ὕδωρ, διὰ τοῦτο θά ἀναδείξῃ αὐτὸν ὁ Κύριος»¹.

Θέλετε καὶ διαφορετικὸν νὰ ἴδῃτε πλῆθος νεκρῶν; Ἄς ἴδωμεν τὰς προσερχομένας ἐκ τῆς καλοφραγίας ἐπιθυμίας τὰς ἐκ τῶν ἀρτοτοπῶν, τῶν μαγειρῶν τῶν ἐστιατόρων, τῶν ζαχαροπλαστικῶν. Διότι ἐντρέπομαι μὲν νὰ δηγούμεθα ὅλα τὴν ὅμως θά ἀναφέρω τοὺς φασανούς, τὰ ποικίλα εἴδη τῶν ζώων τὰ ποτὰ, τὰ στερεὰ φαγώσιμα, τὰς σχετικὰς μὲ αὐτὰ συνθηκὰς. Διότι καθὼς οἱ διακόντες καταναλίσκοντες καὶ ἔχοντες ὑπὸ τὰς διατάγας τῶν στρατοπέδων, ἔτσι καὶ αὐτοὶ νομοθετοῦν καὶ ἐξολογοῦν ποιὸν φαγητὸν θά εἶναι τὸ πρῶτον καὶ ποῖον τὸ δεύτερον. **Γ** Καὶ ἄλλοι μὲν εἰσάγουν ὡς φαγητὸν πτηνὰ ψημένα εἰς τὰ κάρθουνα γεμισμένα εἰς τὸ ἐσωτερικὸν μὲ ψάρια, ἄλλοι δὲ μὲ ἄλλον τρόπον παρασκευάζουν τὰ ὀρεκτικά τῶν παρανόμων τούτων δειπνῶν. Καὶ συναγὼν σμὸς πολλὸς ἐπικρατεῖ σχετὶς μὲ αὐτὰ καὶ ὡς πρὸς τὴν ποιότητα, καὶ ὡς πρὸς τὴν σεραὶ καὶ ὡς πρὸς τὴν πασότητα. Καὶ ὑπερῖφαινοντα διὰ πρῶτα ταῦτα ὅσα εἴδη ἔπρεπε νὰ κρυπτανται ἀπὸ ἐντροπίας κατωτέρω τῆς γῆς. ἄλλοι μὲν διότι κατηνάλωσαν διὰ φαγητῶν τὸ ἥμισυ τῆς ἡμέρας, ἄλλοι δὲ ὀλόκληρον καὶ ἄλλοι μὲ τὸ νὰ λέγουν ὅτι, καὶ αὐτὴν τὴν νύκτα δεσκέδασαν. Βλέπετε ταλαίπωρε τὴν μικρὰν εἰς χώρον διὰ στασιν τῆς κοιλίας δια νὰ αἰσθανθῇς ἐντροπὴν διὰ τὴν ἀπορεστον διαθεσίν σου. Ἀλλὰ εἰς τοὺς ἀγγέλους ἐκεῖνους (τοὺς ἀσκητάς) τίποτε παρόμοιον δὲν παρατηρεῖται. **Δ** ὅτι ἐκεῖ καὶ αὐτοὶ καὶ ὅλα αἱ ἐπιθυμίαι εἶναι νεκραὶ. Διότι αἱ τροφαὶ εἰς αὐτοὺς χρησιμεύουν διὰ τὰς

1. Γεζ. 109. 7

ἀνάγκας καὶ ὅχι διὰ τὸν κορσισμόν καὶ διὰ τὴν ἀπόλαυσιν. Δὲν ὑπάρχουν ἐκεῖ κνηγαὶ πιπνῶν, οὐδὲ ψαράδες, ἀλλὰ ψωμί καὶ νερό. Αὕτη δὲ ἡ σύγχυσις καὶ ὁ θορυβὸς καὶ αἱ παραχαῖ, ὅλα ἐκδιώκοντα, ἀπὸ ἐκεῖ καὶ ἀπὸ τὴν κατωκίαν καὶ ἀπὸ τὸ σῶμα καὶ ἀκυμαντὸς λιμὴν ἐκεῖ ὑπάρχει. Ἐνῶ εἰς τοὺς μεγαλὴν ἡ ζάλη. Σχισσελοπὸν διὰ τοῦ λογικοῦ τὴν κοιλίαν αὐτῶν που τρέφονται. ἔτσι, καὶ θά ἴδῃς πολλὰ τὰ σκουπίδια, καὶ τὸν ἀκόθαρτον ὄχετον καὶ τὸν ἀσθεσταμένον τάφον². Τὰ δὲ ἐπακόλουθα ἐντρέπομαι νὰ ἀναφέρω τὰ ρεψίματα τὰ ἀηδαστικά τοὺς ἐμειντοὺς, τὰς ἀπὸ παντοχοῦ ἐξερχομένας ἀκαθαρσίας. **Ε** Ἀλλὰ καὶ αἱ ἐπιθυμίαι αὐτοῖς μελέτησε καὶ κοίταξε ὅτι εἶναι νεκραὶ ἐκεῖ (εἰς τοὺς ἀσκητάς), καθὼς καὶ οἱ ἐκ τούτων προσερχόμενοι σφοδρότεροι ἐρωτες, οἱ σχετικοὶ μὲ τὰ ἀφροδίσια, λέγω. Διότι, καὶ αὐτοὺς θά τοὺς ἴδης ὅλους νὰ κατὰκεινται μετὰ τῶν ἵππων μετὰ τῶν σκευοφόρων. Διὰ σκευοφόρος, καὶ ὁ πλὸν, καὶ ἵππος εἶναι ἀίσχρᾳ συμβολὰ καὶ λόγοι ἀίσχρᾳ πράξεως. Ἀλλὰ θά ὀης μᾶζι καὶ ἄλογον καὶ καθολαρχὴν παρόμοιον καὶ ὅπλα νὰ κατὰκεινται. **Θ** Εἰς ὅμως ἀντιθέτως ὅλα, καὶ αἱ ψυχαὶ νὰ ἔχουν ρεφθῇ νεκρὰ. Ἐνῶ ἐδῶ δὲν εἶναι μόνον ἐπὶ τῆς τροπέζης λαμπρὰ ἡ νίκη εἰς τοὺς ἀγίους ἐκείνους, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν ἁλίων ἐπὶ τῶν χρημάτων, ἐπὶ τῆς δοξῆς, ἐπὶ τῆς θασκαίνιας ἐφ' ὅλων τῶν νοσημάτων.

Δὲν σοὶ φαίνεται ὅραγε ὅτι, τοῦτο τὸ στρατόπεδον εἶναι ἰσχυρότερον ἐκείνου τοῦ στρατοῦ καὶ ἡ τροπέζα φαγητοῦ καλυτέρα. Καὶ ποῶς ἔχει νὰ διατυπώσῃ ἀντιφρῆσιν, Κανείς οὔτε ἀπὸ ἐκείνους που ἀνηκουν εἰς τὴν ἄλλην παραταξὶν ἀκομὴ καὶ ἀνδρακατέχεται ὑπὸ

σφοδρως μανίας. Διότι ἡ τράπεζα αὐτῇ εἰς τὸν οὐρανὸν ὁδηγεῖ τὸ δὲ τῆς πολυφαγίας τραπέζι εἰς τὴν γέεναν τοῦ πυρὸς τραπέζι. Τὴν τράπεζαν τῆς ἀσφαλείας ὁ διὰ θόλου διατάσσει, ἐκείνην δὲ (τῶν ἀσκητῶν τὴν τράπεζαν) ὁ Χριστὸς εὐλογεῖ. Τὴν μίαν ἢ καλοτέραν καὶ ἡ ἀκολασία τὴν νομοθετεῖ, τὴν ἄλλην δὲ ἡ φιλοσοφία καὶ ἡ σωφροσύνη. Εἶδὼ ὁ Χριστὸς παρίσταται, ἐκεῖ δὲ ὁ διδάσκαλος. Διότι, ὅπου ἡ μέθη, ἐκεῖ ὁ διδάσκαλος, ὅπου ἀσχαρὰ λόγια, ὅπου κορεσμός, ἐκεῖ δαίμονες χορεύουσιν. **Β** Τέτοια τραπέζι, εἶχεν ὁ πλουσίος ἐκεῖνος, ¹³ διὰ τοῦτο μετὰ θανάτου δὲν εἶχε οὔτε σταγόνα νεροῦ.

Ἄλλ' οἱ ἅγιοι δὲν ἀπολαύουσιν τοιαύτης τραπέζης, ἀλλὰ μελετοῦν πλεονεξίαν τὴν ἀγγελικὴν πολιτείαν. Οὕτε ὑποδρεύονται οὔτε νυμφεύονται, οὔτε κομῶνται ὁμοδικῶς, οὔτε διασκεδάζουσιν, ἀλλὰ ἐκτὸς ἀπὸ ἐλαχίστου, ἔχουν καταστῆ θύμιοι καὶ μετὰ τοὺς ἀσωμάτους ἀγγέλους. Ποῦς λοιπὸν εἶναι ἐκεῖνος ποῦ τόσο ἐκκόλως νικᾷ τοὺς ἔχθρους, ποῦ προγεννατικῶς καλυτερεῖ διὰ τὴν στήν τράπεζαν, διὰ τοῦτο καὶ ὁ προφήτης λέγει «Ἐτοιμασθε πρὸς χάριν μου τράπεζαν φαγητῶν εἰς πλῆθος τῶν ἐχθρῶν μου» ¹⁴ Δὲν θὰ ἔσφαλλε κανεὶς ἂν θὰ ἐχρησιμοποιοῖ τὸ ρητὸν τοῦτο καὶ περὶ τῆς παρουσίας τράπεζης. Διότι τίποτε δὲν θλίβει τόσο τὴν ψυχὴν ὅσον ἡ ἀκατοχία ἐπιθυμίας, **Γ** καὶ ἡ καλοτέραν καὶ ἡ μέθη, καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν προερχόμενα κακά. Καὶ τοῦτο γνωρίζουσιν καλῶς ὅσοι ἀπέκτησαν πεῖρα. Ἐάν δὲ ἤθελες νὰ μάθῃς καὶ ἀπὸ ποιῶν συλλέγονται τὰ φαγητὰ τῆς τραπέζης αὐτῆς, καὶ ἀπὸ ποῦ τῆς ἄλλης τῆς πνευματικῆς, τότε θὰ ἴδῃς καλῶς τὴν διαφορὰν ἐκάστης. Ἀπὸ ποῦ λοιπὸν οἱ γκεντρώνονται τὰ φαγητὰ τῆς ἁμαρτωλῆς τρα

πέζης. Ἀπὸ μύρια δοκρυα, ἀπὸ χήρας καθισταμένας θυματα τῆς πλεονεξίας ἀπὸ ὀρφανὰ ποῦ τοὺς ἀρπάζουσιν τὸ ψῶμι. Ἡ δὲ ἄλλη τράπεζα ἀπὸ τοὺς κόπους τῶν δικαίων συνίσταται. Καὶ ὁμοιάζει αὐτῇ μὲν ἡ τράπεζα μὲ καλὴν καὶ ὠραίαν γυναῖκα, χωρὶς νὰ ἔχῃ ἀνγκυρὴν ἀπὸ ἐξωτερικὰ κοσμήματα, ἀλλὰ ἔχει φυσικὴν τὴν ὠραιότητά της. Ἐκεῖνη δὲ ὁμοιάζει μὲ μίαν πόρνην ἀσχαρὸν καὶ ἀσχημον, ἡ ὅποια ἔχει πολλὰ στολίσια μὲν, χωρὶς ὅμως νὰ δύναται νὰ συγκυβώσῃ τὴν ἀσχημον τῆς. **Δ** Ἄλλ' ὅσοι ἐρχεται, πλησιέστεροι, τόσο καὶ ἐκτεθετα περισσότερο. Ἔτσι καὶ ἡ τράπεζα αὐτῇ, ὅσον πλησιέστερον εἶναι, πρὸς τὸν συνδαιτυμόνα, τόσο περισσότερο βελγνε, τότε τὴν ἀσχαρῶτά της. Μὴ κοιτάξεις, σὶ παρακαλῶ, τοὺς συνδαιτυμόνας, ὅταν πηγαίνουν εἰς τὴν ἁμαρτωλὴν ταύτην τράπεζαν, ἀλλὰ καὶ ὅταν φεύγουν, καὶ τότε θὰ διαπιστώσῃς τὴν ἀσχαρῶτητα. Ἐκείνη μὲν ἡ τράπεζα, ἂν καὶ εἶναι ἐλευθερα διὰ τοὺς συνερχομένους εἰς αὐτήν, κανένα ἀσχαρὸν δὲν ἐπιτρέπει νὰ ληχθῇ. Αὕτῃ δὲ τιποτὴ τὸ σφαιρὸν, διότι εἶναι πόρνη καὶ ἀφιμασμένη. Ἡ μία ἀποφέρει, τὸ ὠφέλιμον εἰς ὅποιον καθετα πληροῖ τῆς, ἡ δὲ ἄλλη τὸ ἐπιβλαβές. Καὶ ἡ μὲν μὴ δὲν ἐπιτρέπει νὰ συγκυβώσῃς μετὰ τὸν Θεόν, ἡ δὲ ἄλλη δὲν σὲ ἀφήνει νὰ εἶσαι φίλος τοῦ Θεοῦ. Ἄς μεταθέωμεν λοιπὸν πρὸς ἐλεηνδρς, **Ε** τοὺς ἀσκητάς. Ἀπὸ ἐκεῖ θὰ μάθωμε μὲ πόσα δεσμά εἰμῶθα δεμένοι. Ἀπὸ ἐκεῖ θὰ μάθωμε νὰ παραθέτωμε τράπεζαν γεμάτην ἀπὸ μύρια ἀνσθα, νοστιμωκάτην, ἀνεξέδον, ἀπληλάνγηνη ἀπὸ φροντίδας ἀπὸ φθόνου καὶ θαλασσίας, καὶ ἐλευθεραν ἀπὸ κάθε νόσου, γεμάτην ἀπὸ καλὰς ἐπιθυμίας καὶ πληρὴ τροφαίων. Δὲν ὑπάρχει ψυχὴ καὶ ταραχὴ ἐκεῖ, δὲν ὑπάρχει νόσος, δὲν ὑπάρχει ὀργή. Ὅλα εἶναι γαλήνη, ὅλα ἰηρικά. **ΣΤ** Μὴ μοὶ ἀναφέρεις τὴν στήν τῶν ὑπηρέτων, εἰς τὰς οἰκίας των πλουσίων, ἀλλὰ τὸν θυμὸν τῶν ἐστὶν ὄντων. Δὲν ὁμολῶ διὰ τὴν θόρυβον τὸν

¹³ 19. παραδ. α, β, γ, δ, πλουσίος καὶ τὸν ἀσχαρὸν ἐν δοκρ 18. 24.
¹⁴ 9αβ. 92 β.

προερχόμενον ἐκ τῶν ἀνομιεταξί των συζητήσεων (ὅν καὶ αὐτὸς εἶναι καταγελοστός), ἀλλὰ διὰ τὴν κραυγὴν τὴν ἐσωτερικὴν, τὴν ἐξ τῆς ψυχῆς, ἢ ὅποια πολλὴν αἰχμαλωσίαν ἐπιφέρει, διὰ τοὺς θορύβους τῶν λογισμῶν, διὰ τὴν ζάλην, τὸν σκοτισμὸν, τὴν τρικυμίαν, διὰ τῶν ὁποίων ὅλα ἀνοικατεύονται καὶ συγχέονται, καὶ ὁμοιάζουν μὲ μόχλην μέσα εἰς τὴν νύκτα. Ἀλλὰ τέτοια πράγματα δὲν συμβαίνουν εἰς τὰς σκηνας τῶν μοναχῶν καὶ μόνον πολλὴ γαλήνη καὶ πολλὴ ἡσυχία ἐπικρατεῖ. Καὶ ἐκείνην μὲν τὴν τράπεζαν διαδέχεται ὕπνος παρόμοιος μὲ τὸν θάνατον, ταύτην δὲ ἐγρήγορος καὶ ἀγρυπνία. Τὴν τράπεζαν ἐκείνην διαδέχεται κόλασις, ταύτην δὲ θάσις. Λεία τῶν οὐρανῶν καὶ ὀθάνατα θρασεία. ■ Ταύτην λοιπὸν ὡς ἐπιδιώκωμεν, διὰ νὰ ἀπολαύσωμεν καὶ τοὺς καρπούς τῆς. Τοὺς καρπούς τῆς θρασείας τῶν οὐρανῶν εἶθε ὅλοι ἡμεῖς νὰ ἐπιτύχωμεν μὲ τὴν χάριν καὶ τὴν φιλανθρωπίαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸν ὅποιον ἀνήκει ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΟΜΙΛΙΑ ΟΑ' (71)

(Ματθ 22' 34 - 45)

«Ὁ φαρμακὸς ὅταν ἔρριπεν διὰ ἀπεστομώσεως ὁ Χριστὸς τὴν Σαδδουκαίου, συνεκέντρωσεν γυρίον του, καὶ ἵνας ἐξ αὐτοῦ ἰσχυρῶς τὸν ἠρώτησε μὲ σκοπὸν νὰ τὸν παρήκωξεν. Διδασκαλὲ παῖς ἐν ᾧ ἡ μεγάλη ὑπάρχει εἰς τὸν Νόμον» (Ματθ 22, 34 - 39)

■, ἀλλὰ τὴν αἰτίαν θέτει ὁ Εὐαγγελιστὴς διὰ τὴν ὁποῖαν ἔπρεπε νὰ σιγήσῃ καὶ τὴν θρασύτητα ἐκείνου ἀπὸ τοῦ καταδυνάμυνει. Πῶς καὶ μὲ ποῖον τρόπον, Διότι ὅταν ἀπεστομώθησαν ἐκεῖνοι αὐτοὶ πᾶσι ἐπιτιθενται. Ἐπρεπε δὲ εἰς τὸ ἐξῆς νὰ ἡσυχάζουν, ἀλλ' αὐτοὶ συναγωνίζοντα μὲ τοὺς προηγουμένους καὶ προβάλλουν τὸν νομικὸν ὅτι δεῖ θελοῦν νὰ μάθουν, ἀλλὰ κάνουν μίαν ἀπόπειραν παγιδεύσεως καὶ ἐρωτοῦν· «Ποῖα εἶναι ἡ πρώτη ἐντολή», Ἐπειδὴ λοιποὶ ἡ πρώτη ἐντολή εἶναι· «Ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου» (στ. 37). ■ ἀναμνόντες νὰ τοὺς παράσχω κάποιαν λαθεῖν καὶ σκοπεύοντες νὰ διαπλῶσιν τὰς ὁδοὺς τῶν ἀπόψεων σχετικῶς μὲ τὸν λόγον τοῦ εἶναι Θεοῦ τοῦ προβάλλου τὴν φρόνησιν. Τὴν ἀπηνέστη λοιπὸν ὁ Χριστὸς, ἀποδὲ ἀπέβηκε ἐκ τῆς ἀφορμῆς τῆς ἐρωτήσεως, ὅτι δὲν ἔχουσιν οὐδὲ ἵχνη ἀγάπης ὅτι λειώσονται ἀπὸ φόβου. ὅτι καταναλίσκονται ἀπὸ ζηλοτυπίας, λέγει· «Νὰ ἀγαπήσῃς Κύριον τὸν Θεόν σου αὕτη ἐστὶν ἡ πρώτη καὶ μεγάλη ἐντολή. Δευτέρα δὲ ὁμοίαν μὲ αὐτὴν εἶναι· Νὰ ἀγαπήσῃς τὸν πλησίον σου ὅπως τὸν ἑαυτὸν σου» (στ. 39). Διότι δὲ αὕτη εἶναι ὁμοία μὲ τὴν πρώτην, ὅτι αὕτη προηγείται ἐκείνης, καὶ συγχρόνως σχηματίζεται ἀπὸ τοῦ ἑαυτοῦ αὐτῆς. ■ «Διότι ὅπως κάνει τὸ κακὸν μὲς τὸ φῶς καὶ δὲν ἐργάζεται πρὸς τὸ φῶς διὰ νὰ μὴ γίνωμεν φανερά τὰ ἔργα

του»¹ Καὶ πάλιν «Εἶπεν ὁ παράφρων εἰς τὸν ἑαυτὸν τοῦ Δέν ὑπάρχει Θεός»² Καὶ τί συμπεραίνεται ἀπὸ αὐτό, «Ὅτι «διεφθάρησαν καὶ ἔγιναν μωστοὶ ἀπὸ τὰ ἀνομα ἔργα των»³ Καὶ πάλιν «Πῶς δὴ τὸν κακὸν εἶνα ἢ φλογυρία, ἀπὸ τῆς ὅποιαν μερικοὶ παρασυρθέντες ἀπεπλανήθησαν ἐκ τῆς πίστεως»⁴ καὶ «ἐκεῖνος τοῦ με ἀγαπᾷ, θὰ διαφυλάξῃ τὰς ἐντολάς μου»⁵, «Ὅλα λοιπὸν αἱ ἐντολαὶ αὐτοῦ καὶ ἡ ἀνακεφαλαιώσις αὐτῶν εἶναι «Να ἀγαπήσῃς Κύριον τὸν Θεόν σου καὶ τὸν πλησίον σου ὡς τὸν ἑαυτὸν σου», **ΕΞΕ** Εἰάν λοιπὸν ἡ ἀγάπη πρὸς τὸν Θεὸν εἶναι ἀγάπη πρὸς τὸν πλησίον (ἐάν με ἀγαπᾷς, λέγει, Πέτρε, ποιμαίνε τὰ πρόβατά μου), ἐάν ἡ ἀγάπη πρὸς τὸν πλησίον ἐπιφέρει τὴν διαφυλάξιν των ἐντολῶν, τότε καλῶς λέγει, ὅτι «ἀπὸ αὐτῆς τὰς ἐντολάς ἐξαρτῶνται ὅλος ὁ Νόμος καὶ οἱ Προφῆται» (στ. 40)

Διὰ τοῦτο αὐτὸ που ἔκαμε προηγουμένως, τὸ ἴδιο κάμε καὶ τώρα ἐδῶ ἐπειδὴ καὶ ἐκεῖ ἀφού ἠρωτήθη περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἀναστάσεως, καὶ περὶ τοῦ τι εἶναι ἀνάστασις, ἐδίδασκε περισσότερα ἀπὸ ὅσα ἔχρει ὄξετο νὰ πεσθῶν με τὸν σκοπὸν νὰ παιδαγωγῇ αὐτοὺς. Καὶ ἀπὸ ἐδῶ ἀφού ἀπήντησεν εἰς τὴν πρώτην ἐρώτησιν, ἀπαντᾷ καὶ εἰς τὴν δευτέραν ἢ ὅποια δὲν διαφέρει καὶ πολὺ ἀπὸ τὴν πρώτην (ὅ ὅτι ἡ μὲν δευτέρα εἶναι ὁμοία τῇς πρώτης), καὶ ὑπέδειξε τοιαυτοτρόπως εἰς αὐτοὺς τὴν ἀφορμὴν τῆς ἐρωτήσεώς των που ἦτο τὸ μῦθος **ΕΒ**

¹ 1. 1. 20

² 2. 1. 1. 1

³ 3. 1. 1. 1

⁴ 4. 1. 1. 1

⁵ 5. 1. 1. 1

⁶ 6. 1. 1. 1

«Διότι ἡ ἀγάπη δὲν ζηλοφθονεῖ»⁶ Μὲ αὐτὸ δείχνει τὸν ἑαυτὸν τοῦ περὶ τὸν καὶ εἰς τὸν Νόμον καὶ εἰς τοὺς προφῆτας. Ἀλλὰ διὰ ποῖον λόγον ὁ μὲν Ματθαῖος λέγει, ὅτι «μὲ πειρακτικὴν διόθεσιν ἠρώτησεν ὁ νομικός» ὁ δὲ Μάρκος ὑποστηρίζει, τὸ ἀντίθετον «Ἀφού ἐγγνώρισεν ὁ ἡσυχὸς λέγει ὁ Μάρκος, ὅτι ὁρθῶς ἀπεκρίθη ὁ νομικός, εἶπεν εἰς αὐτόν, Δὲν εὐρίσκεσαι μακρὰν τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ»⁷ Οἱ Εὐαγγελισταὶ ὅμως δὲν ἀντὶφάσκουν ἀλλὰ ἀπεναντίας, συμπληρώνουν λεπτομερῶς ὁ εἶναι τὸν ἄλλον. Διότι περὶ τὴν καὶ ἠρώτησεν εἰς τὴν ἀρχήν, ἀλλὰ ἐπειδὴ ὠφελήθη ὁ νομικός ἀπὸ τὴν ἀπάντησιν, ἐπὶ τῇ ἀρχῇ. Δὲν τὸν ἐπὶ τῇ ἀρχῇ, ἀλλὰ ὅταν εἶπεν ὅτι ἡ ἀγάπη πρὸς τὸν πλησίον ἀξίζει περισσότερο ἀπὸ ὅσον ἀξίζουν τὰ δλοκαυτώματα, τότε λέγει «Δὲν εὐρίσκεσαι μακρὰν τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ», «Διότι παρέθελες τὰ δευτερεύοντα, τὰ ἀσημαντα, καὶ τὴν μεγάλην ἀξίαν τῆς ἀρετῆς ἐτόνισεν. Διότι καὶ ὅλα τὰ ἰουδαϊκά ἔθιμα, καὶ τὸ Σάββατον καὶ τὰ λοιπὰ, διὰ τὸν σκοπὸν τοῦτο, ἔγιναν. Ἀλλὰ οὔτε καὶ δλοκληρωτικὸν ἔπαινον τοῦ ἀπέδωκεν, πορὰ ἀτελὴ κόπως. Διότι, μὴ τὸ νὰ εἴπῃ «δὲν εὐρίσκεσαι μακρὰν» δείχνει ὅτι ἀκόμη ἀπέχει διὰ τὴν ζητήσῃ τὸ ὑπερλόνιον. Ἐάν λοιπὸν, μὴ τὸ νὰ εἴπῃ οὕτως, ὅτι «Ἐναι εἶναι ὁ Θεὸς καὶ ἐκτὸς αὐτοῦ δὲν ὑπάρχει ἄλλος», ὁ Χριστὸς τὸν ἐπὶ τῇ ἀρχῇ, δὲν τὸ μὴ παραξενύσσει. Ἀλλὰ καὶ ἀπὸ αὐτὸ μαθε καλῶς ὅτι ἀπαντᾷ ὁ Κύριος ἀναλόγως μετὰ τὴν διόθεσιν τῶν προσερχομένων. Διότι καὶ ἀν' ὁμοίας συγκοφαντίας τολμήσων νὰ εἴπῃ εἰς ἑαυτὸν τὸν Χριστοῦ, ποῦ προσέβαλουν τὴν δόξαν τοῦ δέν θὰ τολμήσων ὅμως τοῦτο νὰ εἴπῃ ὅτι δὲν εἶναι Θεός, **ΕΒ**

Διὰ τοῖν λοιπὸν λόγον, ἐπαινεῖ αὐτὸν ποῦ εἶπε ὅτι

⁶ 6. 1. 1. 1

⁷ 7. 1. 1. 1

δὲν ὑπάρχει ἄλλος Θεὸς πλὴν τοῦ Πατρὸς. Τοῦτο δὲν σημαίνει ὅτι ἐξαίρουσεν ὁ Κύριος τὸν ἑαυτὸν τοῦ ὡς πρὸς τὴν Θεότητα. Ὅχι ἄλλ' ἔπειδὴ δὲν ἦτο ἀκόμη ὁ κατὰλληλος καιρὸς νὰ ἀποκαλύψῃ τὴν θεότητα ἐκείνων ἀφήνει νὰ μένῃ εἰς τὴν ἐκ προτέρου γνωστὴν ἀποφύ. καὶ τὸν ἐπαινεῖ διότι γνωρίζει καλῶς τὰ παλαιὰ ὥστε νὰ τὸν προετοίμασῃ διὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς Καινῆς Διαθήκης, καταβυθίων πρὸς αὐτὴν τὸν κατὰλληλον καιρὸν. Ἐξ ἄλλου δὲ καὶ τὸ «Ἐνὰς εἶναι ὁ Θεός, καὶ ἄλλος ἐκτός ἀπὸ αὐτὸν δὲν ὑπάρχει» καὶ εἰς τὴν Παλαιάν Διαθήκην, καὶ παντοῦ δὲν ἀναφέρεται πρὸς ἀθέτησιν τοῦ Υἱοῦ, ἀλλὰ ἐλέγχῃ πρὸς ἀντιδιαστολήν ἀπὸ τὰ εἰδωλὰ. Ὡστε καὶ ὅταν ἐπαίνῃ τοῦτον τοῦ ἀπήντησε κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, τὸν ἐπαινεῖ δι' αὐτὸν ἀπὸ θεῶς τὸν λόγον.

13 Μετὰ ἀπὸ τὴν ἀπάντησιν ἐρωτᾷ «Τί νομίζετε περὶ τοῦ Χριστοῦ, Τίνος εἶναι Υἱός. Λέγουσιν εἰς αὐτὸν τοῦ Δαβὶδ» (στ. 42). Κοίταξε, μετὰ ἀπὸ πόσα θαύματα, μετὰ ἀπὸ πόσα σημεῖα, ἀπὸ πόσας ἐρωτήσεις μετὰ ἀπὸ πόσας ἐπιθεωρήσεις συμφωνίας τοῦ μετὰ τοῦ Πατρὸς διὰ λόγων καὶ δι' ἔργων, μετὰ ἀπὸ τὸν ἔπαινον πρὸς τὸν εἰπόντα δι. «Εἷς ἐστὶν ὁ Θεός» τότε ἐρωτᾷ, διὰ νὰ μὴ εὐρισκοῦν παράφασιν, 13 καὶ εἰποὺν δι. θαύματα μὲν ἔκαμε πρὸς τὸν ἥμῃν δὲ καὶ πρὸς τὸν Θεὸν ἦτο πολέμος καὶ ἀνιθετός. Διὰ τοῦτο μετὰ ἀπὸ τόσα, τότε ἐρωτᾷ ὁδηγῶν μὲ ἑμμεσοῦν τρόπον αὐτοὺς εἰς τὸ νὰ ὁμολογήσῃ καὶ αὐτὸν ὡς Θεόν. Καὶ τοὺς μὲν μαθητὰς πρῶτον τοὺς ἠρώτησε καὶ οἱ ἄλλοι λέγουσιν, περὶ αὐτοῦ καὶ κατόπι, ἐλήτησε τὴν γνώμην των. Τουτοὺς δὲ δὲν τοὺς ὁμολεῖ ἔτι, ἀν καὶ εἶπον περὶ αὐτοῦ δι. εἶναι πλάνος καὶ πονηρὸς, καθ' ὅσον ὁδὸν σιῶτικως ἔλεγον τὰ πάντα. Διὰ τοῦτο συνεπὶς ἐξετάζει, προσεκτικῶς τὰς σκέψεις αὐτῶν τῶν ἰδιῶν.

Ἐπειδὴ λοιπὸν ἐν συνεχείᾳ ἐπρόκειτο νὰ διαδῃ

πρὸς τὸ πάθος θέτει σαφῶς τὴν προφητείαν τοῦ ἀνακτῆ κατὰ αὐτὸν ὡς Κύριον. Δὲν γίνεται ἕως τοῦτο ἀντιῶς καὶ ὡς ἔτυχε, οὔτε δι. ἤλθε μὲ τὸν σκοπὸν τοῦτον ἐκ ἡμιτέρου (διὰ νὰ ἐκπληρωθῇ ἡ προφητεία) ἀλλὰ ὥστε μὴ ἀπὸ εὐλογον αἰτίας. 13 Διότι ἀφοῦ ἐρώτησεν αὐτοὺς κατ' ἀρχάς καὶ ἐπειδὴ δὲν εἶπον τὴν ἀληθῆ γνώμην των περὶ αὐτοῦ (διότι ἔλεγον περὶ αὐτοῦ δι. εἶναι ἀπλὸς ἀνθρώπος) κατακριπτῶν τὴν ἐσφαλμένην τὴν γνώμην διὰ τοῦτο ἀναφέρει τὸν Δαβὶδ, ὁ ὁποῖος ἀνακηρύττει τὴν θεότητα αὐτοῦ. Διότι ἐκείναι ἐνόμιζον δι. ἦτο ἄπλως ἀνθρώπος διὰ τοῦτο καὶ ἔλεγον δι. τοῦ Δαβὶδ ἦτο Υἱός. Ὁ Χριστὸς δὲ διορθώνει τὴν γνώμην αὐτῶν καὶ παρουσιάζει τὸν Δαβὶδ νὰ μαρτυρῇ τὴν κυριότητα αὐτοῦ καὶ τὴν γνησιότητα τῆς γιότητος αὐτοῦ, καὶ τὸ ὅμοιον τῆς ὁμοιότητος εἰς αὐτὸν τῆς, ὥπως ἀκριβῶς καὶ πρὸς τὸν Πατέρα. Καὶ δὲν σταματᾷ μεχρὸς ἐδῶ, ἀλλὰ καὶ διὰ νὰ φοβήσῃ αὐτοὺς, προχωρεῖ λέγων καὶ τὸ ἐξῆς «ὥς ὅταν καταστήσω τοὺς ἐχθρούς σου ὡς πόδιον τῶν ποδῶν σου» (στ. 44), διὰ νὰ καθοδηγήσῃ αὐτοὺς καὶ διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ. «Καὶ δὲ νὰ μὴ προφασίζονται δι. ἀπὸ λόγους κολακείας ἀπάντησεν ἔτι, καὶ δι. ἡ ἀπάντησις αὐτῆς ἦτο ἀνθρώπινη καταξεί τι λέγει «Ὡς λοιπὸν ὁ Δαβὶδ φασίζόμενος ἀπὸ τοῦ Πνεύματος, Κύριον αὐτὸν καλεῖ». Κοίταξε πῶς μὲ πλάγιον τρόπον εἰσαγεῖ τὴν περὶ τοῦ ἑαυτοῦ τοῦ ἀλήθειαν καὶ γνώμην Προηγουμένως εἶπεν, «Προνοεῖτε περὶ τοῦ Χριστοῦ; Τίνος εἶναι υἱός;» ὥστε νὰ τοὺς ὁδηγήσῃ δι. ἀρωγήσεως εἰς τὴν ἀπάντησιν. 13 Ἐπειδὴ εἶπον δι. εἶναι Υἱὸς τοῦ Δαβὶδ, τὰ ἐξῆς λέγει καὶ πάλιν μὲ μαρφὴν ἐρωτήσεως «Ὡς λοιπὸν ὁ Δαβὶδ ἐμπνευσμένος ἀπὸ τοῦ Πνεύματος ὁμολογεῖ αὐτὸν Κύριον,» ὥστε νὰ

μή θεθαίωση ἐκ προτέρου ὁ ἴδιος εἰς αὐτοὺς τὰ λεγόμενα. Διὰ τοῦτο δὲν εἶπε, τι φρονεῖτε περὶ ἐμοῦ, ἀλλὰ περὶ τοῦ Χριστοῦ. Ἀπὸ τοῦτο καὶ οἱ ἀπόστολοι ἐμμέσως ἐχρησιμοποιοῦν τὸν πατριάρχην Δαβὶδ καὶ ἔλεγαν· «Ἡμποροῦμε νὰ σῶς εἰποῦμε καθαρὰ διὰ τὸν πατριάρχην Δαβὶδ, ὅτι καὶ ἀπέθανε καὶ ἐτάφη»⁹. Καὶ ὁ Κύριος διὰ τοῦτο ὁμοίως ὑπὸ μορφῇ ἐρωτήσεως καὶ συλλογισμοῦ τὴν ἀλήθειαν εἰσάγει, καὶ λέγει· «Πῶς λοιπὸν ὁ Δαβὶδ φωτισόμενος ὑπὸ τοῦ Πνεύματος ὀνομάζει αὐτὸν Κύριον μετὰ τὴν φράσιν; Εἶπεν ὁ Κύριος εἰς τὸν Κυρὸν μου· κάθισε εἰς τὰ δεξιὰ μου, μέχρις ὅτου κάμω τοὺς ἐχθρούς σου». **Β** ὑποπόδιοι τῶν ποδῶν σου,» καὶ κατόπιν, «Ἐάν λοιπὸν ὁ Δαβὶδ ὀνομάζῃ αὐτὸν Κύριον, πῶς εἶναι υἱὸς του;». Ὅχι θεθαίωσι, ὅτι ἀπορρίπτεται τὸ ὅτι εἶναι υἱὸς του. Ἀπαγορεύεται. Ἄλλο ὡς δὲν θα ἐπιτιμοῦσε τὸν Πέτρον διὰ τὸ τοῦτο. Ἄλλ' ἐπεὶ ἤθελε νὰ διορθώσῃ τὴν ἐσφαλμένην ἀντιληψιν τῶν Φαρισαίων· «Ὡστε ὅταν ἐρωτᾷς πῶς συμβαίνει νὰ εἶναι υἱὸς του;», λέγει ἐν συνεχείᾳ **ΒΒΓ** ὅτι δὲν εἶναι τὰ πράγματα ὅπως οἱ εἰς λέτε. Διότι ἐκεῖνοι ἔλεγον, ὅτι μόνον υἱὸς τοῦ Δαβὶδ εἶναι καὶ ὅχι καὶ Κύριος. Καὶ τοῦτο ἐγένετο μετὰ τὴν ἀπάντησιν, καὶ τότε πλανάως· «Ἐάν λοιπὸν ὁ Δαβὶδ ὀνομάζῃ αὐτὸν Κύριον, πῶς εἶναι υἱὸς του;». Ἄλλ' ὅμως ἂν καὶ ἠκούσαν αὐτὰ οὐδὲν ἀπήντησαν. Διὸ δὲν ἤθελον νὰ μάθουν τίποτα ἀπὸ τὰ πρέποντα. Διὰ τοῦτο ὁ ἴδιος συνεχιῖται καὶ λέγει, ὅτι Κύριος αὐτοῦ (τοῦ Δαβὶδ) εἶναι· μάλλον δὲ ὅχι μόνον αὐτὸ λέγει, ἀπλῶς, ἀλλὰ τὸ λέγει ἀφοῦ παρέλαβε μαζὶ τοὺς προφήτας, διότι αὐτοὶ ἐδεικνυσαν μεγάλην ἀπιστίαν πρὸς αὐτόν, καὶ διότι ἐσκωφανεῖτο παρ' αὐτῶν. Αὐτὸ δὲ τὸ ὁποῖον προσηγορεύεται νὰ σκεπτόμεθα, εἶναι τὸ νὰ μὴ σκεπταζώμεθα, ὥστε

καὶ ἂν κατὰ δῶθεν ἀσκήσαντον καὶ ἐμμεσον λέγεται παρ' αὐτοῦ. **Β** Τὸ αἴτιον δὲ ποῦ λέγονται τὰ ἀσκήσαντα εἶναι αὐτὰ λόγια, καθὼς καὶ ἄλλα πολλά εἶναι ἡ συγκολληθῆσας (τοῦ Χριστοῦ) πρὸς συζητήσιν μετ' αὐτῶν. Διὰ τοῦτο καὶ τώρα διδάσκει τὴν ἀλήθειαν ὑπὸ μορφῇ ἐρωτήσεως καὶ ἀπαντήσεως. Ὑπανίσταται δὲ καὶ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον τὴν ἀξίαν ταύτην. Διότι δὲν ἦτο τὸ ἴδιον νὰ πληροφορηθοῦν οἱ Ἰουδαῖοι τὴν ἀλήθειαν ἐκ μέσων τοῦ Κυρίου, καὶ ἐκ μέσων τοῦ Δαβὶδ. Σὺ δὲ καὶ ἐμὲ τὴν χάριν καὶ θαύμασε καὶ τὸ ἐπικαίρειν τοῦ λόγου. Διότι, ὅταν εἶπεν, ὅτι «Εἰς Κύριος ἐστίν», τότε καὶ διὰ τὸν ἑαυτὸν τοι ἀνέφερεν ὅτι εἶναι Κύριος ὅχι μόνον μετὰ τὰ ἔργα τοῦ ἀλλὰ καὶ διὰ μέσου τῆς προφητείας. Καὶ ὁ παθεῖν καὶ ὅτι καὶ ὁ Πατὴρ ἀμύνεται ἐναντίον τῶν χάριν αὐτοῦ· «μέχρις ὅτου κάμω, λέγει, τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιοι τῶν ποδῶν σου» καθὼς καὶ πολλὰ ἐκ τοῦτο τὴν δυνάμειν καὶ ἐκτίμησιν τοῦ γεννητοῦ πρὸς αὐτόν. **Γ** Καὶ μετὰ αὐτὸ θετεῖ τέλος εἰς τὰς μετ' αὐτῶν συζητήσεις ὑψηλὰ καὶ μεγάλῃ καὶ ἱκανὸν νὰ ῥάψῃ τὰ στόματα αὐτῶν. Καὶ διότι μετὰ ἀπὸ αὐτῶν ἐσώπησαν ὅχι μετὰ τὴν θελήσιν, ἀλλὰ διότι δὲν εἶχον τί νὰ εἴπουν. Καὶ εἴτοι ἐδέχθησαν καὶ ὡς παλιν, ὥστε οὐδέποτε πλέον νὰ τολμήσουν νὰ ἐπιτεθοῦν ἐναντίον τοῦ εἰς τὸ εἶδος μετὰ τὰ ἴδια ἐπελάττωμα. Οὐδὲς ἐτόλμησε, λέγει, ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης νὰ τὸν ἐρωτήσῃ πλέον» (στich 26). Δὲν προσφέρει δὲ μικρὰν ὠφέλειαν τοῦτο εἰς τοὺς ὁχλοὺς, διὰ τοῦτο καὶ πρὸς αὐτοὺς πλέον στρέφει τὸν λόγον, ἀφοῦ ἀπεμάκρυνε τοὺς λύκους καὶ ἀτεκρόσει τὰς ἐπιθέσεις τῶν. Διὸ ἐκεῖνο τίποτε δὲν ἐκέρδιζον ἀφοῦ κατελήθησαν ὑπὸ τῆς κενοδοξίας καὶ κατέπεσαν εἰς τὸ φθορὸν τοῦτο λάθος. **Δ** Διότι τὸ πάθος τοῦτο εἶναι φοβερὸν καὶ πολὺ κεφάλαιον. Ἄλλοι μὲν ὡς πρὸς παραινέσεις ἀπὸ κενοδοξίαν ἐρωτεύονται τὰ ἀξιώματα, ἄλλοι δὲ τὰ χρηματικά καὶ ἄλλοι τὴν δόξαν. Προ-

κεκμημένο, να κοινοποιηθῇ το πάθος τοῦτο (τῆς κενοδοξίας), χρησιμοποιούν καὶ τὴν ἐλεημοσύνην, καὶ τὴν νηστεϊκὴν (διαταίαν) καὶ τὰς προσευχάς, καὶ τὴν διδασκαλίαν, καὶ γενικῶς πολλὰ εἶναι αἱ κεφαλαὶ τοῦ θηρίου τούτου.

Ἀλλὰ τὸ νὰ χρησιμοποιοῦν οἱ κενοδοξοὶ τὰ διαφόρα ἄλλα μέσα οὐδὲν ἀξιοπεριεργόν· τὸ νὰ νηστεύουν καὶ νὰ προσεύχονται ἐκ φιλοδοξίας τοῦτο εἶναι τὸ παράξενον καὶ ἀξιοθαύμαστον. Ὅμως διὰ νὰ μὴ στῇματιζώμεν μόνον τὸ πάθος τοῦτο, ἐλάτε νὰ εἰπώμεν καὶ τὸν τρόπον διὰ τοῦ ὁποίου θὰ τὸ ἀποφύγωμεν. Πρὸς τοὺς λοιποὺς νὰ ἀπειθῶμεν πρῶτον, **12** Νὰ στραφῶμεν πρὸς τοὺς κυνηγούντας τὰ χρήματα ἢ πρὸς τοὺς κομψευομένους ἢ πρὸς τοὺς φιλοδόξους ἢ τοὺς ὑπερηφανευομένους διὰ ῥητορικὴν (καινότητα) ἢ ἰατρικὰ προσόντα, διὰ τὴν τέχνην τιν, διὰ τὴν ὡραϊότητά των, διὰ τοὺς καλλωπισμούς ἢ διὰ τὴν σκληρότητα ἢ διὰ τοὺς δῆθεν φιλανθρωπικούς καὶ ἐλεημοναίους ἢ διὰ τοὺς ὑπερηφανευομένους ἢ διὰ τὴν πονηρίαν των ἢ δι' ἀφοσίαν πρὸ τοῦ θανάτου ἢ νὰ στραφῶμεν κατὰ τῶν ἐπιδικῶν των μεταθανάτιον δόξαν.

Καὶ ὅτι, ὅπως εἶπα, πολλὰς πλαικτόνας ἔχει τοῦτο τὸ πάθος καὶ μὴς ὁδηγεῖ μακρὰν καὶ τῆς ζωῆς, **13** Καὶ ὅδε νὰ λέγε ἀπέθανε ἐπιδικῶν δε νὰ θαυμάσῃ, αὐτὰ καὶ αὐτὰ καταρωθῶσι νὰ καμῇ. Καὶ διὰ τοῦτο ἄλλος καταστῇ πτωχὸς καὶ ἄλλος καθίσταται πλούσιος. Τὸ δὲ κακὸν εἶναι τοῦτο, ὅτι ἡ κενοδοξία ἀναπτύσσεται πολλὰ καὶ ἀπὸ τῆς ἀντιθετῆς τῆς

Κατὰ ποιῶ. Ἄρα πᾶς νὰ στραφῶμεν καὶ νὰ παραταχθῶμεν πρῶτον. Διὸ δὲν ἀρκεῖ ὁ εἰς καὶ ὁ αὐτὸς λόγος πρὸς ὅλων τῶν ειδῶν τοὺς κενοδοξούς. Θέλετε λοιπὸν νὰ στραφῶμεν πρὸς χρησιμοποιοῦντας τὴν ἐλεημο-

σύνην χάριν κενοδοξίας. Κατὰ τὴν γνώμην μου ἀξίζει. Διὸτ' ἐμὲ συγκινεῖ ἰδιαίτερος ἡ περιπτώσις αὕτη, καὶ ὑπερβολικὰ λυπούμαι διαπιστώνων τὴν ἐκ τῆς κενοδοξίας προκαλούμενην φθοράν. Ὅμοιαζει δὲ ἡ κενοδοξία μὲ ἐπικινδύνους τροφὴν καὶ προαγωγὴν συγχρόνως κάποι-
ας βασιλικῆς κόρης, τὴν ὅπου τρέφει μὲν ἀλλὰ ὁδηγεῖ εἰς καταστικτὴν καὶ ὁδὸν τῆς ἀμαρτίας. **14** καὶ τὴν πικραίνει ὁ ἑνὸς μὲν νὰ περιφρονῇ τὸν πατέρα τῆς, ὁ ἑτέρου δὲ νὰ καλλωπίζεται δὲ νὰ ἀρέσῃ εἰς θρωμερούς καὶ καταπτύστους πολλὰς φορές ἄνδρας. Καὶ στολίζει αὐτὴν μὲ τέτοια στολίδια αἰσχροῦ καὶ ὀψίας, ποὺ ἀρέσουν εἰς τοὺς ἄλλους καὶ ὄχι εἰς τὸν πατέρα τῆς. Ἐλα λοιπὸν νὰ ἀπειθυνθῶμεν πρὸς αὐτοὺς (τοὺς κενοδοξούς), καὶ ἔστω ὅτι κάποια ἐλεημοσύνη γίνεται, με ἀρκετὴν ἀπολαυσίαν καὶ με σκοποὺν τὴν πρὸς τοὺς πολλοὺς ἐπίδειξιν. Τοῦτο το γαγονὸς ὁμοιάζει μὲ τὴν μαστρωπὴν ποὺ ἐξάγει τὴν κόρην πρῶτον ἀπὸ τὸν πατρικὸν οἶκον. Καὶ ἐνῶ ὁ πατὴρ τῆς τῆς ἀπαγορεύει νὰ ἐκτιθεταὶ εἰς τὰ μάτια τοῦ κόσμου, αὐτὴ ὁμως ἐπιδεκνύει τὸν ἑαυτὸν τῆς εἰς τοὺς δούλους καὶ εἰς τοὺς τυγχόντας καὶ εἰς ὄσους ὁλοτελῶς ἀγνοοῦν αὐτήν. Ἐπει-
πὼς ἡ πόρνη καὶ μαστρωπὸς παρεκίνησε τὴν κόρην εἰς φροντα μὲ κακοὺς ἀνθρώπους διὰ νὰ κάμῃ ἡ κόρη αὕτη ὅτι ἐπιθυμῶν ἄμεινον, **15** Θέλεις τώρα νὰ ἴδῃς πῶς ὄχι μόνον πόρνην, ἀλλὰ καὶ μανιώδη καθ' ὅσα τὴν τῆς αὐτῆς ψυχῆν ἡ κενοδοξία. Μελέτησε λοιπὸν τὴν διάθεσιν τῆς ψυχῆς αὐτῆς. Διὸ ὅτι ὅταν ἀφῶν ἐγκαταλείψῃ τὸν οὐρανὸν τρέχῃ ὅπισθεν δραπέτων καὶ δούλων κατὰ τὰς παρόδους καὶ τοὺς στενοδρόμους καὶ ἐπιδώκει νὰ συναντήσῃ ἐκεῖνους ποὺ τὴν μισοῦν τοὺς αἰσχροὺς καὶ τοὺς ἀπὸ αἰσχύνης ποὺ δὲν θέλουν οὔτε νὰ τὴν ἴδωσιν καὶ ποὺ τὴν μισοῦν ἐπειδὴ αὕτη φέρεται ἀπὸ διαθεσιν ἐπιδέξασθαι πρὸς αὐτοὺς. Τὴν ἴσχυται νὰ γίνῃ περισσότερον παρόλογον ἀπὸ αὐτοὺς. Διὸτ' ἐνίκα δὲν μισοῦν τόσον οἱ

περισσότεροι τῶν ἀνθρώπων, ὅσον ἐκείνους ποῦ ἐπιθεώκουν νά ἐπιδειχθοῦν εἰς αὐτούς. Παύλας δὲ κακολογίας ἐγείρουσι ἐναντίον τῶν, καὶ συμβαίνει τὸ ἴδιον, ποῦ κάνει ἓνας προαγωγὸς **10** ὁ ὁποῖος ἀφοῦ ἀπαγάγῃ μὴ παρθένοι καὶ κόρη, βασιλεύς ἀπὸ τὸ βασιλεὺς ἀνέκτορον ἤθελεν ἐν συνεχείᾳ τὴν διατάξῃ νά ἐκθιθεῖται μὲ μαχοῦς καὶ καταπτώτους ἀλήτας. Αὐτοὶ λοιπόν, ἔσαν τοῦ, κυνηγῶς διὰ νά σὲ ἐπαυέσουν τοσοῦτον σὲ ἀποστρέφονται. Ἐνῶ δὲ Θεὸς ἔσαν ζητήσῃ τὴν ἰδικὴν τοῦ δόξου, τόσον περισσότερον οὐ προσελκύει κοντὰ του, σὲ ἐπαυεῖ καὶ σοὶ ἀποθίδει μεγάλην τὴν ἀμοιβήν. Ἐάν ἀκόμη θελήσῃ καὶ διαφοροτρόπως νά μάθῃς τὴν ἐκ τῆς κενοδοξίας ζημιαν ὅταν παρασύρεσαι ἀπὸ τὴν ἐπιθεξιν καὶ τὴν φιλοδοξίαν, σκέψου πόση λύπη αὐσαωρεῖται μέσα σου καὶ διαρκῶς ἀνέσχυρμένη κατήφεια καθ' ὅσον ὁ Χριστὸς φωνάζει μέσα σου καὶ λέγει ὅτι ἔχασες ὅλον τον μισθόν σου.¹⁰

11 Πανταχοῦ θεβανως ἡ κενοδοξία εἶναι κακόν, πρὸ παντὸς ἄλλου εἰς τὴν φιλοσυνωπίαν πράγματα ποῦ εἶναι χειροτέρας σκληρότητος, νά β απομπτεύς τὰς ἐξένας συμφορὰς χάριν κενοδοξίας διότι κατ' αὐτόν τὸν τρόπον ὁ θρῖζει τοὺς πτωχοὺς. Ἐάν λοιπὸν τὸ ἄ ἀναφέρῃς τὰς καλωσύνας σου εἶναι ὕβρις, τὸ νά ὑποκινῇς πρὸς τοῦτο κα πολλοὺς ἄλλους, τ. νομίζεις ὅτι εἶναι

12 Πως λοιπὸν θὰ ξεφυγωμε ἀπὸ τὴν καταστροφὴν, Ὅταν μάθωμεν νά κόψωμεν ἐλεημοσύνας καὶ ὅταν γνωρίζωμεν ἀπὸ ποίους ζητοῦμε δοῦναι. Διότι πῆς μου, ποῖος εἶναι ὁ συστήσας τὴν ἐλεημοσύνην; Αὐτὸς ποῦ ὑπέδειξεν αὐτήν, δηλοῦν ὁ Θεός, πρὸ πάντων αὐτὸς, ποῦ γνωρίζει καλῶς τὴν σημασίαν τῆς καὶ μετατρέπει αὐτὴν εἰς ἀπειρον δόξαν. Τ. λοιπά, Ὅταν διδάσκει-

σαι τὴν παλαιστικὴν τέχνην, πρὸς ποὺς καταφεύγεις ἢ πρὸς ποίους ἐπιθεικνύεις τὰς παλαιστὰς σου ἱκανότητας πρὸς τὸν λαχαινοπώλην καὶ τὸν ἰχθυοπώλην ἢ πρὸς τὸν γυμναστήν; Ἐξ ἄλλοι αὐτοὶ εἶναι πολλοὶ ἐνῶ ὁ γυμναστής εἶναι ἓνας. Τ. λοιπὸν, Ὅταν ἐκεῖνος θαυμάζῃ καὶ ἄλλοι γελοῦν εἰρωνικά, δὲν θὰ γελάσῃς καὶ σὺ μαζί μὲ τὸν ἐκπαιδευτὴν εἰς ἑαυτοῦ τῶν ἄλλων. Αἰκόμη δὲ ὅταν μαθαίνῃς πυγμαχίαν, δὲν πηγαίνεις ὁμοίως πρὸς ἐκεῖνον ποῦ γνωρίζει τὴν τέχνην τῆς πυγμαχίας; Ὅταν δὲ ἀσκήσῃς εἰς τὴν ριπτορείαν, δὲν θὰ ἐπιζητήσῃς τοὺς ἐπαινοὺς τοῦ ρήτορος, καὶ δὲν θὰ περιφρονῇς τὰ λόγια τῶν ἄλλων, **13** Πῶς λοιπὸν δὲν εἶναι παράλογον, διὰ τὰς ἄλλας διαφορὰς τέχνας νά προσέχῃς μόνον τὰς συμβουλὰς ἀρμόδιου διδασκάλου. Ἐδῶ δὲ νά κάνῃς τὸ ἐντίθετον ὅταν μάστιχα ἡ ζημία εἶναι τόσον μεγάλῃ. Καὶ ἐκεῖ μὲν, ὅταν παλαιῇς κατὰ τῶν πολλῶν συμφωνῶς μὲ τὴν ἰδικὴν σου γνώμην καὶ ὅχι μὲ τὰς συμβουλὰς τοῦ διδασκάλου ἡ ζημία περιορίζεται εἰς τὴν ψάλην. Ἐδῶ δὲ ἀγωνίζεσαι διὰ τὴν αἰώνιον ζωὴν κατέστης ἑμῶς μὲ τὸν Θεόν ὡς πρὸς τὴν ἐλεημοσύνην. Γινε λοιπὸν ἑμῶς μὲ αὐτὸν καὶ ὡς πρὸς τὴν ἀποφυγὴν τῆς ἐπιθειξέως. Διότι ἔλεγε ὅταν ἐθεράπευε νά μὴ τὸ εἰποὺν εἰς κοινόν. Ἀλλὰ θέλεις νά θεωρησῇς ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους ὡς ἐλεήμων. Καὶ ποῖον τότε τὸ κέρδος. Κέρδος μὲν κανένα, ἢ δὲ ζημία ἐκ τῆς ἐπιδείξεως ἀπέραντος. **14** Διότι αὐτοὶ οἱ ἴδιοι τοὺς ὁποῖους καλεῖς ὡς μαρτυρὰς γίνονται λησταὶ τῶν οὐρανίων θησαυρῶν. Μᾶλλον δὲ ὅχι, αὐτοὶ ἄλλ' ἡμεῖς οἱ ἴδιοι καταστρέφουμε τὰ ἰδικὰ μας ἀγαθὰ καὶ διασκορπίζουμε τοὺς οὐρανίους θησαυροὺς μας. Ὡς ποῖα καινούρια συμφορὰ καὶ ποῖον περίεργον πάθος. Ἀγαθὰ, τὰ ὁποῖα οὐτε σκόρος καταστρέφει, οὔτε κλέπτῃς διαρρηγνύει τὰ σκαρπίζε ἢ κενοδοξία. Ἡ κενοδοξία αὐτὴ εἶναι ὁ κλέπτῃς τῶν οὐ-

ραίων αγαθών. αὐτὴ εἶναι πού παρασυρεῖ τὸν ἀδασπνήτον τλοῦτον. Αὐτὴ καταστρέφει καὶ δαφθεῖρεῖ τὰ πάντα. Ἐπειδὴ δηλαδὴ ὁ διάβολος γνωρίζε, ὅτι τὰ ἀγαθὰ τῆς ἐλεημοσύνης δὲν καταστρέφονται. ■ οὔτε ἀπὸ λησπίας οὔτε ἀπὸ σκώληκα, οὔτε ἀπὸ ἄλλα φθοροποιὰ μέσα δια τῆς κενοδοξίας ὑποκλίνεται αὐτά.

Διὰ τὴν ἐπιθυμίαν ἄλλην δόξαν; Ἐπειτα δὲν σοὺ ἀρκεῖ ἡ δόξα αὐτοῦ πού λαμβάνει τὴν ἐλεημοσύνην τοῦ ἰδίου θηλασθῆ τοῦ φιλανθρωποῦ Θεοῦ ὅλῳ ἀγαπᾷ καὶ τὴν ἐκ μέρους τῶν ἀνθρώπων. Πρόσχευε μήπως ὑποστής τὰ ἀντιθετά. Μήπως δὲν σὲ θεωρήσουσι ὡς ἐλεήμονα, ἀλλὰ σὲ ἐκλάβουσι ὡς δαπομεινὴν καὶ φλόδοξον πού διασολπίζει τὰς ἐξένας συμφορὰς. Διότι καὶ μυστήριον εἶναι ἡ ἐλεημοσύνη. Κλείσει λοιπὸν τὰς θύρας διὰ νὰ μὴ ἴδῃ κανεὶς αὐτὰ πού δὲν εἶναι ἐπιτρεπτά. Καὶ διότι τὰ ἰδικὰ μας μυστήρια πρὸ παντός τοῦτο ■ εἶναι ἐλεημοσύνη καὶ φιλανθρωπία Θεοῦ. Διότι κατὰ τὸ πολὺ ἐλεός τοῦ μᾶς ἐλέησε, ἐνῷ εἰμεθα ἀπεθεῖς ἀπέναντι. του. καὶ ἡ πρώτη δόξα εἶναι πλήρης ἐλεος ὅταν παρακαλοῦμε ὅπερ τῶν ἐπηρεαζομένων ὡς καὶ ἡ δευτέρα ὑπὲρ τῶν μετανοούντων, ὅταν πολὺ τὸ ἐλεος ἐπικολήται. Καὶ ἡ τρίτη πόλιν δέησις ὑπὲρ ἡμῶν τῶν ἰδίων, ὅταν προσβάλλωται κατ' αὐτὴν ἀγὰ παιδάκια τοῦ λαοῦ διὰ νὰ προσελκύσῃ τὸ ἐλεος τοῦ Θεοῦ. ■ Ἐπειδὴ δὲ οἱ ἴδιοι συνισθάνομεθα τὰ ἀμαρτήματα μας δια τοῦτο ἡμεῖς οἱ ἴδιοι παρακαλοῦμε τὸν Θεὸν ὑπὲρ τῶν μεγάλων ἀμαρτωλῶν πού πρόκειται νὰ κριθοῦν. Ὑπὲρ ἡμῶν τῶν ἰδίων παρακαλοῦν τὰ παιδάκια, ἡ δὲ βασιλεῖα τῶν οὐρανῶν ἀνήκει. εἰς τοὺς ζηλωτὰς τῆς ἀπλότητος αὐτῆς τῶν παιδιῶν. Ὁ συμβολισμὸς αὐτὸς τῆς ἀπλότητος τοῦτο δεκνύει. ὅτι οἱ χριστιανοὶ ἐκεῖνοι πού μοιάζουν σὺν τὰ παιδάκια ὡς πρὸς τὴν ταπεινώσιν καὶ ἀπαλωσὴν πρὸ παντός ἐκεῖνοι δύνανται νὰ προσεγγίωται ὑπὲρ τῶν ὁπερῶν. Τοῦτο δὲ τὸ μυστήριον ἀπὸ πόσον ἐλεος

εἶναι γεμᾶτο καὶ ἀπὸ πόσῃν φιλανθρωπίαν γνωρίζουν οἱ μνημένοι. Καὶ σὺ λοιπὸν ὅταν ἐλεῖς ἀνθρώπον ἀναλογώσ με τὰς ἐκνοπότητας σου, κλείσει καλῶς τὴν θύραν τῆς κοινολογίας σου. Μόνον αὐτὸς πού ἐλεεῖται νὰ τὸ γνωρίζῃ, καὶ ἂν εἶναι δυνατὸν οὔτε καὶ αὐτός. Ἐὰν δὲ ἀνογῇς διὰ πλάτα (τὴν θύρα), καὶ τὸ κοινολογῇς, διαπομπεῖς τὸ μυστήριον. ■ Κατὰ αὐτὸ ὅτι, καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος, τοῦ ὁποῖου ἐπὶ ζῆτεῖς τὸν ἑταῖον, καὶ αὐτὸς ἐκείνῳ θὰ σὲ κατακρινῇ. Καὶ ἂν μὲν εἶναι φίλος, θὰ σοὺ τὸ εἰπῇ ἐνωπῶν σου, ἂν δὲ ἐχθρὸς καὶ ἐνωπῶν ἄλλου, θὰ σὲ διακωμῶδῇ καὶ θὰ πάθῃς τὰ ἀντιθετά ἀπὸ ὅσα περιμένεις. Διότι σὺ μὲν ἐπιθυμεῖς νὰ σοὺ εἰπῇ ὅτι εἶσαι ἐλεήμων αὐτὸς ὅμως δὲ, θὰ εἰπῇ τοῦτο, ἀλλὰ θὰ εἰπῇ ὁ κενόδοξος, ὁ ἀνθρωπάρεσκος, καὶ ἄλλα πολὺ χειρότερα τοῦτων. Ἀν ὅμως τὰ ἀποκρύψῃς, θὰ εἰπῇ τὰ ἀκριβῶς ἀντιθετά ἀπὸ αὐτά, ἡτοι ὁ φιλανθρωπος, ὁ ἐλεήμων. Διότι, δὲν ἀφῆνε ὁ Θεὸς νὰ κρυφθοῦν, ἀλλ' ἐάν σὺ τὰ κρυφῇς ἐκεῖνος θὰ τὰ φανερώσῃ, καὶ τότε θὰ εἶναι μεγαλύτερον καὶ ἀξιοθαύμαστον, καὶ περισσότερον τὸ κέρδος. ■ Ὡστε λοιπὸν ἡ τυχὸν ἐπιβελίξις τῆς ἐλεημοσύνης σας ἀπὸ μέρους σας εἶναι ἀντιθετὸς καὶ πρὸς αὐτὴν ταύτην τὴν δόξαν. Διότι, πρὸς ἐκεῖνο πού σπεύδομεν καὶ θ' ἀσφμεθα, πρὸ παντός τότε, ἀντιστέκεται, τοῦτο πρὸς ἡμᾶς καὶ ὅχι μόνον δόξαν ἐλεήμονος δὲν λαμβάνομεν, ἀλλὰ καὶ ἀκριβῶς τὸ ἀντιθετὸν, καὶ συγχρόνως ὑφιστάμεθα καὶ μεγάλην ζημίαν. Ἐνεκα λοιπὸν ὅλων τούτων, ὅς ἀπέχωμεν ἀπὸ τῆς κενοδοξίας, καὶ ἀγαπᾶμεν τὴν δόξαν μόνον τοῦ Θεοῦ. Διότι, ἐπὶ θὰ ἐπιτύχωμεν καὶ τὴν ἐδῶ δόξαν, καὶ τὰ αἰῶνα ἀγαθὰ θὰ ἀπολαύσωμεν μετὰ τὴν χάριν καὶ φιλανθρωπία τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τὸν ὁποῖον ἀνήκει ἡ δόξα καὶ ἡ δύναμις εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ■ Ἀμήν.

ΟΜΙΛΙΑ ΟΒ' (72)

(Μαθ' κγ' 1-13)

«Τότε ὁ Ἰησοῦς ὡμιλῶν πρὸς τὰ πλῆθη καὶ εἰς τοὺς μαθη-
τάς του καὶ εἶπεν· Εἰς τὴν ἑβραὴν τοῦ Μωϋσέως ἐκάθησαν οἱ γραμμα-
τεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι. Ὅσον, λοιπὸν, σὺς εἰπὼν τὰ τηρή-
σατε, τηρήσατέ τα ἄλλα, μὴ παραβιγνάζετε ἀπὸ τῶν ἔργων τῶν»
(Μαθ. 13, 1-3).

Εἰς «Τότε» τότε. Ὅταν εἶπεν αὐτὰ, ὅταν ἀπεσιτώμα-
σεν αὐτοὺς, ὅταν ἐσταμάτησεν καὶ δὲν ἐτολμοῦσαν
πλέον νὰ τὸ πράξουν. Ὅταν ἀπέδειξεν, ὅτι αὐτοὶ ἦσαν
ἀθεράπευτοι. Καὶ ἐπειδὴ ἔκαμε διάκρισι μετὰ τοῦ Κυρίου
καὶ Κυρίου καταφεύγει καὶ πάλιν εἰς τὸν Νόμον.
Ἄν καὶ ὁ Νόμος θεοῦ τις παρόμοιος δὲν λέγει,
εἶπεν· «ἀλλὰ, Κύριος ὁ Θεός σου, Κύριος ὅτι εἶναι».
Ἀλλὰ Νόμον ἢ Γραφὴν ὀνομάζει. ὁλοκληρὸν τὴν Παλαιάν
Διαθήκην. **701** Αὐτὰ δὲ τὰ λέγει ὁ Κύριος διὰ νὰ δεί-
ξῃ διὰ μέσου ὧν τὴν μεγάλην ὁμόνοιαν αὐτοῦ πρὸς
τὸν Γεννήτορα Πατέρα. Διότι, ἐάν ἦτο ἀντιθετός, θὰ ὠμί-
λε, ἐχθρικῶς διὰ τὸν Νόμον. Τώρα λοιπὸν τόσοι σεβασ-
μοὶ διατάσσονται νὰ δεκνύωμεν πρὸς τὸν Νόμον, ὥστε ἂν
καὶ αὐτοὶ τοῦ διδάσκουν τὸν Νόμον εἶναι διεφθαρμένοι.
αὐτὸς διδίδει τὴν ἐντολήν νὰ τὸν ὑποληπτῶμεθα. Ἐδῶ δὲ
ὡμολογεῖ καὶ περὶ τοῦ καὶ πολλοῦ αὐτῶν, διότι τοῦτο
πρὸ πάντων ἦτο τὸ αἷμα τῆς ἀκυσίας εἰς αὐτοὺς, ὁ
διεφθαρμένος δηλαδὴ θῶς καὶ ὁ ἔρωσ τῆς δόξης. Διὰ
νὰ διορθώσῃ λοιπὸν τοὺς ἀκροατάς, πράγμα ποῦ εἶναι τὸ

1 Δευ' β. 4.

πρῶτον συντελεστικὸν διὰ τὴν σωτηρίαν, τὸ νὰ μὴ περι-
φρονοῦν τοὺς διδασκάλους, οὔτε νὰ ἐξοργίζονται κα-
τὰ τῶν ἱερέων, τοῦτο μὲ μεγαλύτεραν δύναμιν διδάσκει.

¶ Δὲν παραγγέλλει δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ ὁ ἴδιος ἐ-
φαρμόζει. τοῦτο. Διότι, ἂν καὶ οἱ διδάσκαλοι αὐτοὶ τοῦ
Νόμου εἶναι διεφθαρμένοι, ὅμως αὐτὸς δὲν τοὺς στερεῖ
τὴν τιμὴν. Εἰς ἑκὲς νοὺς μὲν πλέον ἐτοιμάζει τὴν καρ-
δίαν, εἰς τοὺς δὲ ποὺ θέλουν νὰ μάθουν δὲν ἀφήνει
οὐδεμίαν πρόφασιν παρακοῆς. Ἔτσι δὲν θὰ προφασί-
ζεται κανεὶς, ὅτι ἐπειδὴ εἶναι ἀδιάφορος ὁ διδάσκαλος,
διὰ τοῦτο ἐγὼ ἀδιαφορώτερος πρὸς τὸν Νόμον. Κατήρ-
γησε λοιπὸν καὶ τὴν πρόφασιν αὐτήν. Τοιαυτοτρόπως
λοιπὸν ἐδράωσεν τὴν ἐξουσίαν αὐτῶν, ἂν καὶ ἦσαν πο-
νηροί, διὰ τοῦτο καὶ μὲ τόσον μεγάλην κατηγορηματι-
κότητα εἶπεν· «Ὅλα ὅσα σὺς εἰπὼν νὰ τηρήσετε, τη-
ρήσατε αὐτά». διότι δὲν λέγουν ἰδικὰ τῶν λόγων, ἀλλὰ
λόγια τοῦ Θεοῦ, τὰ ὅποια ἐνομοθέτησε διὰ τοῦ Μωϋσε-
ως. «Ἔτι καὶ πρόσθε μὲ πόσῃν τιμῇ ὡμίλει περὶ τοῦ Μωϋ-
σεως, διὰ νὰ δείξῃ ὅτι συμφωνεῖ μὲ τὴν Παλαιάν Δια-
θήκην. Ἔτσι δὲ καὶ διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ καθίσταται αὐ-
τοὺς σεβαστοὺς, ἐπὶ τῆς ἑβρας τοῦ Μωϋσεως ἐκάθη-
σαν», λέγει. Διότι, ἐπειδὴ δὲν ἠδύνατο νὰ καταστήσῃ
αὐτοὺς ἀξιόπιστους διὰ τὴν ζωὴν τῶν, κάνει, τοῦτο μὲ
τὴν βοήθειαν τῶν σχετικῶν, δηλαδὴ τῆς καθέδρας τοῦ
Μωϋσεως καὶ τῆς διδασκαλίας του.

Ὅταν δὲ ἀκούσῃς «ὅλα», μὴ φαντασθῇς ὅλην τὴν
Μωσαϊκὴν Νομοθεσίαν, ὅπως ἐπὶ παραβείγματι περὶ
τῶν τροφῶν, περὶ τῶν θυσιῶν καὶ ἄλλων παρομοίων.
Πῶς ἦτο δυνατόν νὰ συνστῇ πράγματα τὰ ὅποια προη-
γουμένως ἀπέρριψε. Ἀλλὰ μὲ τὴν λέξιν «ὅλα» ἐννοεῖ, ὅτι
καίνα ποῦ ὁ οὐρανὸς τὴν συμπεριφορὰν, καὶ κἀνοῦν
καλύτερον τοῦ τρόπου καὶ συμφωνοῦν μὲ τὰς ἐντολάς

τῆς Καίνης Διαθήκης, καὶ δὲν ἀφῆνε· τοῦ λοιποῦ νὰ ὑποφέρωμεν ὑπὸ τὸν ζυγὸν τοῦ Νόμου. 10

Διατὶ ὅμως δὲν θεσμοθετεῖ διὰ τοῦ Νόμου τῆς κακίας, ἀλλὰ διὰ τοῦ Μωυσέως, Διότι δὲν ἐπέτρεπεν ἀκόμη ὁ καιρὸς πρὸ τῆς Σταυρώσεως νὰ διαβῇ ταῦτα σαφῶς. Κατὰ τὴν γνωμὴν μου δὲ ὁ Χριστὸς εἶπε· αὐτὰ ὅχι μόνον διὰ τὸν ἀνωτέρω λόγον, ἀλλὰ καὶ διὰ νὰ προλάβῃ καὶ καὶ ἄλλα. Διότι, ἐπειδὴ πρόκειται νὰ τοὺς κατηγορήσῃ διὰ νὰ μὴ θεωρηθῇ ἀπὸ τοὺς ἀνόητους ὅτι τὸ κάνη ἀπὸ ζήλειαν πρὸς τὸ ἀξιώμα των ἢ ἀπὸ μίσους πρὸς αὐτοὺς διὰ τοῦτο πρῶτον καταρριπτεῖ· τοῦτο, καὶ ἀφοῦ καταστήσῃ τὸν ἐντὸν τοῦ ἀνυποπίτον τότε ἀρχίζει νὰ τοὺς ἐλέγχῃ.

Καὶ διὰ τὸ τοὺς ἐλέγχει, καὶ μακρὰς κατηγορίας ἀπευθύνει πρὸς αὐτοὺς, 15 Διὰ νὰ προφύλαξῃ τοὺς ὀχλοὺς, ὥστε νὰ μὴ πέσουν εἰς τὰ ἴδια παραπτώματα. Διότι δὲν εἶναι τὸ αὐτὸ νὰ θέτῃς ἀπαγορεύσεις καὶ νὰ δείχνῃς τοὺς παραβάτας· θίγῃς ἀκριβῶς δὲν εἶναι τὸ ἴδιον νὰ προτρέπῃς εἰς ὁρτὴν διαγωγὴν μὲ τὸ νὰ φέρῃς εἰς τὸ μέσον καὶ ἐκείνους τοὺς κατάρθωσαν αὐτῇ. Διὰ τοῦτο καὶ προληπτικῶς λέγει· «συμφώνως μὲ τὰ ἔργα των νὰ μὴ κἀνετε». Διὰ νὰ μὴ νομίσουν δὲ οἱ ὄχλοι ὅτι πρέπει καὶ νὰ μνηθοῦν τοὺς νομοὺς διδασκάλους, ἐπειδὴ τοὺς ὀφείλου ὑπακοῇ· χρὴς μπορεῖ κατὰ τοιοῦτον τρόπον τὴν συμβουλὴν του, 20 ὥστε καὶ αὐτὸ τοῦ θεωρεῖται τὴν μὴ πρὸς τοὺς Φαρισαίους νὰ τὸ κάνη κατηγορίας εἰς θεῶν των. Διότι τί ἡμπορεῖ νὰ εἶναι ὁδωτέρων ἀπὸ εἶναι ὁ διδάσκαλος, ὅταν δὲν ἐξασφαλίζεται ἡ προσοχὴ τῶν μαθητῶν του εἰς τὴν ὑποδειγματικὴν ζωὴν του, ὥστε ἡ θεωρουμένη ὡς τιμὴ των, καταλήγῃ· μεγίστη κατηγορία αὐτῶν, ὅταν φαίνονται νὰ ἔχουν τέτοιαι θίγον, ἀπὸ τῶν ὁποίων οἱ μνηταὶ των καταστρέφονται. Διὰ τοῦτο καὶ ἔρχεται εἰς τὰς ἐναντίας των κατηγορίας. *Ο-

χ ὅμως διὰ τοῦτο μόνον ἀλλὰ διὰ νὰ δείξῃ, ὅτι ἡ προηγούμενη ἀπ' αὐτῶν τὴν ὁποίαν ἐδεῖξαι, καὶ ἡ σταυρώσις τῆν, ὅπου αὐτοὶ μετ' ὀλίγοι θα ἀπετόλμων, δεῖ ἀφελῶντο εἰς καὶ ἐκ κλημάτων τοῦ σταυρωθέντος Χριστοῦ. ἀλλὰ ἡ κατηγορία καὶ ἐγκλημα ὅφει λόμενοι εἰς τὴν ἀπιστίαν καὶ ἀγνωμοσύνην ἐκείνων. 15 Πρόσεχε δὲ ἀπὸ τοῦ ἀρχίζοντος καὶ πῶς αὐξάνουν τὰ ἐγκλήματα. Ἀπὸ τὸ γεγονὸς, λέγει, ὅτι «διδάσκουν μόνον καὶ δὲν πράττουν». Διότι καθέναν μὲν εἶναι ἐγκληματίας ὅταν παραβῇ τὸν Νόμον, πρὸ παντὸς ὅμως ὁ διδασκαλὸς που ἔχει αὐτὸν ἐν ἑαυτῷ. Διὰ τοῦτο λοιπὸν καὶ διὰ τρεῖς λόγους πρέπει νὰ κατακρινετὰ ὁ Φαρισαῖος. Δι' ἕνα μὲν διότι εἶναι παραβάτης, δι' ἄλλον δὲ διότι ἐνῶ ὀφείλει νὰ ὁρτῶνται τοὺς ἄλλους, αὐτὸς παρανομεῖ, καὶ διὰ τὴν τὴν πᾶσι ἀπολαύει, ἀλλὰ, μὲν ἀλλοτέρων τιμῶν. Τρὶτον δὲ διότι, προξενεῖ μεγαλύτεραν φθορὰν ἀφοῦ κατέχει θεοὺν διδασκάλου καὶ ὅμως παρανομεῖ. Μετὰ δὲ ἀπὸ αὐτὰ καὶ μισὰ ἄλλη κατηγορίαν διατυπώνει ἐναντίον των, ὅτι εἶναι υπερβολικὰ φορτικοὶ εἰς τοὺς ἀπλοῦς ἀνθρώπους. 16 «Δένουν φορτία θωρεῖα καὶ δυσβάστακτα καὶ τὰ βάζουσιν εἰς τοὺς ὤμους τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ αὐτοὶ οἱ ἴδιοι δὲν θέλουν οὔτε μὲ τὸν δασκτολεὺ τῶν νὰ τὰ κτεροῦν (στίχ. 4).

Διὰ τὴν ἐδῶ ἀναφέρει κακίαν τῶν Φαρισαίων τὸ ὅτι απαιτοὺν πολλὰ καὶ μεγάλαν ἀκριβείαν ἐφορμῶν τῶν νόμων ἐκ μερὸς τοῦ λαοῦ χωρὶς καμίας σιγῆς καὶ ἀπαιτοῦν ὅμως εἰς τὸν ἑαυτῶν τῶν μεγάλων ἐπὶ εἰκῇ αὐτῶν. Αὐτὰ που ζητοῦν ἀπὸ τῶν λαῶν, πρέπει ἀντιθέτως νὰ τὰ ἔχῃ ὁ ἑρστος ἀρχὸν καὶ τὰ μὲν σφάλματα τοῦ ἑαυτοῦ τοῦ νὰ μὴ τὰ συνχωρῇ καὶ νὰ εἶναι πικρὸς δικαστὴς πρὸς δὲ τὰ σφάλματα τοῦ λαοῦ νὰ εἶναι συγχωρητικὸς καὶ ἡμερὸς. Αὐτὸ θέτως ἀπὸ αὐτῶν ἕκαστον οἱ Φαρισαῖοι.

17 Τέτοιοι θεσπάζουσιν ὅτι οἱ ὅλοι οἱ φλοισσοὶ ἔσονται

λήγια, συγχωρήτοι και κουραστικοί, διότι ἀκριβῶς δὲν συνοδεύουν δι' ἔργων τὴν διδασκαλίαν των Δὲν εἶναι δὲ μικρά· καὶ ἡ κακία αὐτή, οὔτε συμπτωματολογικῶς ἔρχεται ὡς συνεχῶς τῆς προηγουμένης κατηγορίας.

Σὺ δὲ κάνε μου τὴν χάριν καὶ σκέψου πῶς μεγαλῶναι καὶ τὸ ἐγνύλημα τοῦτο. Διότι δὲν εἶπεν ὅτι «δὲν ἡμποροῦν», ἀλλ' ὅτι «δὲν θέλουν», καὶ δὲν εἶπε· «νὰ θανατώσουν», ἀλλὰ ἐνὰ κινήσου με τὸ δάκτυλον» δηλαδὴ οὔτε νὰ πλῆρᾳ ἄσσουν, οὔτε νὰ ἐγγίτσουν. Ἀλλὰ ποῦ παρουσιάζονται, ὡς σπουδαῖοι καὶ δραστήριοι. Εἰς τὰς ἀπαγορεύσεις «Διότι ὅλα τὰ ἔργα των τὰ κάνουν διὰ νὰ φανοῦν εἰς τοὺς ἀνθρώπους» (στίχ. 5) Ἰ. λέγει, αὐτὰ ὁ Κύριος καὶ κατηγορεῖ τὴν κενοδοξίαν των, ἡ ὁποία ἐπέφερε καὶ τὴν καταστροφὴν των. Διότι ἡ μὲν προηγουμένη ζωὴ των ἦτο γεμάτη ἀπὸ σκληρότητα καὶ ἀπιστολαότητος, ἡ δὲ προσπάθεια ἀπὸ δοξομανίας. Τοῦτο ἀπεμάκρυνεν αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ Θεοῦ. Τοῦτο συνήθισεν αὐτοὺς νὰ ἀγωνίζονται εἰς ἄλλο θέατρον (περὶβάλλον), ποῦ προεκάλεσε τὴν διασφορὰν των. Διότι πρὸς τοὺς θεατὰς τοὺς ὁποίους ἔχει ἕνας ἡθοποιός, πρὸς αὐτοὺς ἀγωνίζεται καὶ νὰ ἀρῇσῃ, καὶ δίδει ἀναλόγους ἀγῶνας. Καὶ ἕκαστος μὲν ποῦ ἀγωνίζεται μεταξύ γενναίων, καὶ γενναῖα ἀγωνίσματα διεξάγει. Ἐκεῖνος δὲ ποῦ ἀγωνίζεται με ἀδυνάτους καὶ μισοπεισμένους καὶ ὁ ἴδιος καθίσταται, ὁλονέν καὶ ὀκηρότερος. **703** Ἐπὶ παραδείγματι, ἐάν ἔχη κάποιος θεατὰς ποῦ χαίρουν με τὰ γέλωτα γίνεται καὶ αὐτὸς γελωτοποιός, διὰ νὰ τέρψῃ τοὺς τοὺς. Ἄλλος ἔχει, μελετητοὺς καὶ φίλους τῆς σκέψεως ἀκροατάς. Ἀγωνίζεται καὶ αὐτὸς νὰ εἶναι ὁμοίος των, ἐπειδὴ ἀντιστοιχὸς εἶναι καὶ ἡ γνώμη αὐτῶν ποῦ ἀπακωοῦν. Κοιτάζει δὲ πάλιν καὶ ἐδῶ μετὰ προσσχῆς τὸ ἐγκλημα τῶν Φαρισαίων. Διότι, δὲν κάμνουν ἄλλα μὲν ἔτσι, ἄλλο δὲ ἄλλο ὡς, ἀλλὰ ὅλα κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον. Ἐπειτα ἀφοῦ τοὺς κατηγορήσῃ, ὁ Χρῖστος διὰ κενοδοξίας, τοὺς

ἀποδεικνύει κενοδοξούς. Ἐχὶ εἰς μεγάλα καὶ σοφάρ (διότι, κανένα σπουδαῖον ἔργον δὲν εἶχον, ἀφοῦ ἦσαν γυμνοὶ ἀπὸ κατορθώματα), ἀλλὰ κενοδοξούς εἰς ὀδ. ἀφορὰ καὶ πτωχὰ καὶ πράγματα ποῦ ἦσαν ἀποδείξεις μόνον τῆς κακίας των, ὅπως τὰ φυλακτήρια καὶ τὰ κράσπεδα. **704** «Πλαταίνουσιν, λέγει, τὰ φυλακτὰ των καὶ μεγαλύνουν τὰ ἄκρα τῶν ἐνδυμάτων των». Καὶ ποῖα εἶναι αὐτὰ τὰ φυλακτὰ καὶ τὰ ἄκρα τῶν ἐνδυμάτων, ἡ. π. αἰ. δὴ συνεχῶς ἐλησμόνουν τὰς εὐεργεσίας τοῦ Θεοῦ, διετάξεν νὰ ἐγγράφον τὰ θαύματά του εἰς μικρὰ βιβλία καὶ νὰ κρέμονται δεμένα ἀπὸ τὰ χέρια των Ἰουδαίων. Διὰ τοῦτο καὶ ἔλεγε· «Νὰ εἶναι τὰ φυλακτὰ αὐτὰ πάντοτε ἐμπρὸς εἰς τὰ μάτια σας». Αὐτὰ ὀνύμαζον φυλακτήρια, ὅπως τὰρα πολλὰ γυναικες κρεμοῦν ἀπὸ τὸν λαιμὸν τὰ λεγόμενα τετρασάγγελα. Καὶ δ. α. νὰ ἐνθυμοῦνται καὶ με ἄλλοι τρόποι αὐτὰ, τὸ ὁποῖον πολλοὶ συνήθως κάνουν καὶ ἐπειδὴ λησμονοῦν, θέλουν τὸν δ. α. κυλόν των με ἕνα λινάρκι ἢ με ἕνα σχοινί, τοῦτο καὶ ὁ Θεός, σὺν εἰς παιδιὰ τοὺς διέταξε νὰ κάνουν. **705** Ὁ ὕψωμα χρώματος ὁακίνθου νὰ ράπτουν εἰς τὰ ἄκρα τῶν ἐνδυμάτων των ποῦ εἶναι γύρω ἀπὸ τὰ πόδια των, ὥστε νὰ προσέχουν αὐτὸ τὸ ὕψωμα καὶ νὰ ἐνθυμοῦνται τὰς ἐντολάς. Αὐτὰ ἦσαν τὰ κράσπεδα. Εἰς αὐτὰ λοιπὸν ἦσαν σπουδαῖοι, νὰ πλατύνουν τὰ σχοινιά ποῦ κρέμονται τὰ μικρὰ βιβλία καὶ νὰ μεγαλύνουν τὰ ὕψωματα γύρω ἀπὸ τὰ πόδια των, πράγμα ποῦ ἦτο δειγμὰ μεγίστης κενοδοξίας. Δ. α. ποῖον λόγον φιλοδοξίας καὶ πλαταίνε εἰς αὐτὰ, μήπως διότι, εἶναι δειγμὰ ἰδικοῦ σου κατορθώματος τοῦτο. Πῶς ὠφελεῖ τοῦτο, ἐάν δὲν κερδίζῃς αὐτὸ ποῦ συμβαλλίζουν, διότι ὁ Θεός δὲν ζητεῖ νὰ μεγαλώσῃς αὐτὰ καὶ νὰ τὰ πλατύνῃς, ἀλλὰ νὰ ἐνθυμήσαι τὰ θαυμαστά ἔργα

του. Ἐάν δὲ κάνουμε ἐλεημοσύνη καὶ ἡσυχία, ἔργα ποῦ ἂν καὶ εἶναι ἐπιπλέον καὶ καθαρῶματα σπουδαία, δὲν πρέπει νὰ ὑπερφηανεῖ ὡς θα, ὡς ἂν νὰ εἶναι ἰδικὰ μας ἐπιτυχία. **II** Πῶς σὺ, Ἰουδαίε ὑπερφηανεύεσαι δι' αὐτὸς, διὰ τὰ ὁποῖα πρὸ παντὸς σοῦ καταλογίζεται ἀλιγωρία, Οἱ Φαρισαῖοι, λαοὶν ὄχι μόνον ἀπὸ αὐτὰ, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ὅλλας παρομοίας ἀσημαντότητας ὑπέφερον

«Τοὺς ἀρεστὲς νὰ ἔχουν τὴν πρώτην θέσιν εἰς τὰ δεῖπνα καὶ τὰ πρῶτα καθίσματα εἰς τὰς συναγωγὰς καὶ τοὺς χαιρετισμοὺς εἰς τὰς ἀγοράς, καὶ νὰ ὀνομάζωνται ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων ραββί (διδάσκαλοι)». Διότι αὐτὰ ἂν καὶ τὰ θεωρῇ κανεὶς μικρά, ὅμως μεγάλων κακῶν αἰτία γίνονται. Αὐτὰ καὶ πόλεις καὶ Ἐκκλησίας ἀνέτρεψαν. Εἰς ἐμέ δὲ ἔρχονται δάκρυα εἰς τὰ μάτια, τὴν στιγμήν τοῦ ἀκούειν περὶ πρωτοκαθεδριῶν καὶ περ ἀσπασμῶν. **III** καὶ ὅταν ἀναλογισθῶ πόσα καταστροφὰ, συνεπελά τούτων ἐπλήθυν εἰς τὰς Ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ, πράγματα ποῦ δὲν χρεάζετα τώρα νὰ ἀναφέρω. Μᾶλλον δὲ ὅσοι εἶναι ἡλικιωμένοι δεῖ ἔχουν ἀνάγκη νὰ τα μάθωσι ἀπὸ ἡμῶν. Σὺ ὅμως κάνε μοι τὴν χάριν καὶ σκέψου ποῦ ἐπεκράτησεν ἡ κενοδοξία εἰς τόπους ὅπου ἐδιδάσκετο νὰ μὴ κενοδοξοῦν εἰς τὰς συναγωγὰς, ὅπου ἐσύχναζοι. ὅσοι συνεβούλευον τοὺς ἄλλους Δὲν, το νὰ συμβῇ τοῦτο εἰς τὰ δεῖπνα, ὅπως οὐδέποτε δὲν φαίνεται νὰ εἶναι τόσο κοινόν. **IV** ἂν καὶ ἐκεῖ ὁ διδάσκαλος θὰ ἔπρεπε νὰ θαυμάζεται, καὶ πανταχοῦ καὶ ὄχι μόνον εἰς τὰς συναγωγὰς. Διότι καθὼς ὁ ἄνθρωπος ὅπου καὶ ἂν φαίη, ὁ ἀκρίνεται λόγῳ τῆς ὀρθῆς στάσεώς τοι ἀπὸ τὰ ἄλογα ζῶα ἔστο καὶ ὁ διδάσκαλος καὶ ὅταν ἀμύλη καὶ ὅταν οὐ γὰρ καὶ ὅταν τρώγῃ καὶ ὅταν κινήῃ ὁ τιδηπότε, πρέπει νὰ εἶναι ἀφανής καὶ ἀπὸ τὸ θῆμα καὶ ἀπὸ τὸ βλέμμα καὶ ἀπὸ τὸ παράσημα, καὶ ἀπὸ ὅλα γενικῶς. Ἐκεῖνο ὅμως εἰς ὅλα τὰ μέρη ἦσαν καταγέλαστο καὶ πικρὸν κατεντροπάζοντο σκεπτόμενοι, πῶς νὰ ἐπιδῶ

καὶ αὐτὰ ποῦ ἔπρεπε νὰ ἀποφεύγουν. «Ἐπιθυμοῦν» λέγει **II** Ἀλλ' ἐάν ἡ ἐπιθυμία εἶναι ἐγκλημα, πόσο μεγάλο ἐγκλημα ἀπατελεῖ ἡ πρῆξις. Καὶ τὸ νὰ κληροῦν αὐτὰ τὰ πράγματα καὶ νὰ σχεδιάζουν μετὰ τὸν τρόπον θὰ τὰ ἀπειτῶν, πόσον κακὸν πρᾶγμα εἶναι,

Κατὰ τὰ λοιπὰ ἐστατάτησεν ὁ Κύριος τὰς κατὰ τῶν Φαρισαίων κατηγορίας ποῦ ἡσχολοῦντο μετὰ τὰ μικρὰ καὶ ἀσήμαντα καὶ δεῖν ὑπῆρχε ἀνάγκη νὰ διορθώσῃ τοὺς μαθητὰς τοι ἐπ' αὐτῶν. Αὐτοῦ δὲ τὸ ὅποιον ὑπῆρχε αἰτίον ὅλων τῶν κακῶν δηλαδὴ ἡ φιλαρχία, ἡ ὅποια ὑποκινεῖ καὶ εἰς τὴν ἀρπαγὴν, καὶ αὐτοῦ τοῦ διδασκαλοῦ καὶ θρόνου, ὁδηγηθεῖσα εἰς τὸ μέσον, ὑπὸ τοῦ Κυρίου καταπολεμεῖται ἐντόνως, διότι ἦτο ἰσχυρὸς καὶ ἐντονος κίνδυνος καὶ ὁ αὐτοὺς τοὺς μαθητὰς.

Τι λοιπὸν λέγει, «Σεῖς δὲ νὰ μὴ ὀνομασθῆτε ραββί» (δηλ. διδάσκαλοι). Ἐπειτα ἀναφέρει καὶ τὴν αἰτίαν· διότι ἕνας εἶναι ὁ διδάσκαλος ὁ Χριστός, ὅλοι δὲ σεις εἰσθε ἀδελφοί» (στ.χ. 8), καὶ εἰς τίποτε δὲν διαφέρει ὁ ἕνας ἀπὸ τὸν ἄλλον διότι τίποτε κανεὶς δὲν γνωρίζει ἀπὸ τὸν ἑαυτὸν τοι. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος ἐπὶ λέγει «Ποῖος εἶναι ὁ Πάπλος ποῖος ὁ Ἀπολλῶς, ποῖος ὁ Κηφᾶς, Δὲν εἶναι διάκονοι,» Δὲν εἶπε διδάσκαλοι. Καὶ ἐν συνεχείᾳ «Κανένα νὰ μὴ ὀνομάσῃτε πατέρα» (στ.χ. 9), ὄχι νὰ μὴ ἀναφέρουν τὸ ὄνομα, ἀλλὰ δὲ νὰ γνωρίζουν τὸν Θεόν ποῦ πρέπει κυρίως νὰ ὀνομάζωσι Πατέρα. Καθὼς δηλαδὴ καὶ ὁ διδάσκαλος δὲν εἶναι διδάσκαλος ἐξ ἀρχῆς, ἔτσι οὔτε καὶ ὁ πατέρας, διότι ὁ Θεὸς Πατὴρ εἶναι ὁ δημιουργὸς ὅλων καὶ τῶν διδασκάλων καὶ τῶν πατέρων. Καὶ συνεχίζε, ὁ Κύριος. «Οὔτε καθηγηταὶ νὰ μὴ ὀνομασθῆτε διότι ἕνας εἶναι ὁ καθηγητὴς σας, ὁ Χρυστός»

ατός» (στ.χ. 10). Καί δὲν εἶπει, «Ἐγὼ» ὁμοίως θπως καὶ ἀνωτέρω εἶπεν «Ποῖα ἡ γνώμη σας περὶ τοῦ Χριστοῦ». Οὕτω εἶπεν, «Περὶ ἐμοῦ»· ἔτσι καὶ ἐδῶ. Ἄλλ' εὐχαρίστως θά ἀνέφερα ἐδῶ, τί θά ἠθύναντο νά ἰσχυρισθῶν ἐκεῖνο πού τὸ «Ἐνας» καὶ «Ἐνας» θπως ἀναφέρεται ἀνωτέρω ἀποδίδουν εἰς τὸν Πατέρα καὶ μόνον καὶ ἀθετοῦν τὸν Μονογενῆ Υἱόν. Καθηγητὴς ὁ Πατήρ: «Ὅλοι θά τὸ παραδέχωνται, καὶ οὐδεὶς ἀντὶλεγει». 10 Καὶ ἔμω, «Ἐνας», λέγει, «εἶκα καθηγητὴς σας, ὁ Χριστός». Ὅπως λοιπὸν ὁ Χριστός με τὸ νά ἀνομάζεται ὡς Εἰς καθηγητὴς δὲν στερεῖ τὴν ιδιότητα τοῦ καθηγητοῦ ἀπὸ τὸν Πατέρα, ἔτσι καὶ ὁ Πατήρ ἀνομαζόμενος ὡς ὁ Εἰς διδάσκαλος δὲν στερεῖ τὸν Υἱόν ἀπὸ τὴν ἰδιότητα τοῦ διδασκάλου. Διὸ τὸ «εἰς καὶ εἰς» ἐλέγχθ' πρὸς τὴν ἀκρίβειαν ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους καὶ ἀπὸ τὴν ἁγίαν Θημιουργίαν. Ἀφοῦ ἀπηγόρευσε λοιπὸν εἰς αὐτοὺς τὸ φοβερὸν τοῦτο πάθος τῆς φιλαρχίας καὶ ἀφοῦ διώρρωσε τὴν ἐσφαλμένην ἀντιλήψιν, παιδαγωγεῖ τώρα καὶ εἰς τὸ πῶς θά ἀποφύγῃμεν τοῦτο τὸ πάθος διὰ τῆς ταπεινοφροσύνης. Διὰ τοῦτο καὶ προσθέτε, «Ὁ μεγαλύτερος ἀπὸ οὗ, νά εἶναι ὑπηρετὴς σας». 11 Διότι, θποιος ὑψώσῃ τὸν ἑαυτόν του, θά ταπεινωθῇ, καὶ ἐκεῖνος πού θά ταπεινώσῃ τὸν ἑαυτόν του θά ὑψωθῇ» (στ.χ. 11 - 12). Τίποτε λοιπὸν δὲν εἶναι ἴσον με τὴν ταπεινοφροσύνην. Διὰ τοῦτο καὶ συνεχῶς τοὺς ὑπεικὼ μ' ἔξω τὴν ἀρετὴν αὐτήν. Καὶ ὅταν δδηγούσε εἰς τὸ μέσον τὰ παιδιὰ καὶ τώρα καὶ ὅταν ἤρχιζε τὴν δμύλιν εἰς τὸ ἄρος τῶν μακαρισμῶν, ἀπὸ ἐδῶ ἤρχιζε. Καὶ ἐδῶ σύρριζε τὸ πάθος ἀνασύρει, καθῶς λέγει 708 «ἐκεῖνος πού ταπεινωεὶ τὸν ἑαυτόν του θά

5 Μαθ 23 12

7 Ἐδῶ ὁ ἁγιογράφος κατὰ τὴν ἐκείνην τὴν ἡμέραν, ὅταν ἦσαν πολλοὶ μαθηταὶ τοῦ ἁγίου ἡμετέρου καὶ τῶν ἁγίων.

ὑψωθῇ»⁷. Εἶδες πῶς μεταφέρει τὸν ἀκροατὴν εἰς τὴν ἐκ διαμέτρου ἀντίθετον ἀποψιν, διότι δὲν ἐμποδίζει μόνον τὴν ἀγάπην πρὸς τὰ πρωτεύοντα, ἀλλὰ προτρέπει νά ἐπιδιώκῃμεν καὶ τὰ ταπεινά. Διότι, ἔτσι θά ἐπιτύχῃς τὸ ἐπιθυμητόν, λέγει. Διὰ τοῦτο πρέπει θποιος ἐπιθυμεῖ νά ἐπιτύχῃ τὰ πρωτεία νά ἐπιδικῇ τὴν τελευταίον θέσιν «Διὸς θποιος θά ταπεινωθῇ ἐκεῖνος θά ὑψωθῇ».

Καὶ πῶς θά εὐρώμεν τὴν ταπεινοφροσύνην αὐτήν; Θέλετε πάλιν νά πορευθῶμεν εἰς τὴν πόλιν τῆς ἀρετῆς εἰς τὰς σκιὰς τῶν ἁγίων, εἰς τὰ ἄρη, λέγω, καὶ εἰς τὰ θάλασσα, Ἐπεὶ δὲ ἐκεῖ θά συναντήσωμεν τὸ ὕψος τοῦτο τῆς ταπεινοφροσύνης. 11 Διότι ἄλλοι ἀπὸ αὐτοὺς εἶναι ἄνθρωποι πού εἰχον λαμπρά κοσμικὰ ἀξιώματα, ἄλλοι ἦσαν λαμπροὶ λόγῳ χρημάτων, καὶ ἀπὸ παντοῦ στερεοῦν τοὺς ἑαυτοὺς τῶν τῶρα ἀπὸ ἐνδύματα, ἀπὸ κατοικίαν, ἀπὸ υπηρετικῶν προσωπικῶν καὶ μετὰ τὰς ἐκδηλώσεις τῶν αὐτῶν ὥσαν με γράμματα δαζωγραφίζουσι τὴν ταπεινοφροσύνην. Καὶ αὐτὰ τὰ ὅποια εἶναι, προσάναμματα τῆς ἀλαζονείας τὸ νά ἐνδύονται καθῶς τὸ νά αἱ κοδομοὶν λαμπράς οἰκοδομίας, τὸ νά ἔχου πολλοὺς ὑπηρετάς, πράγματα πού πολλάς φορές καὶ χωρὶς τὴν θέλησιν προκαλοῦν τὴν ἀλαζονείαν, ἔλα αὐτὰ ἐκεῖ ἔχουν καταργηθῇ. Καὶ αἱ ἴδιοι ἀνάπτουν τὴν φαντασίαν, οἱ ἴδιοι κόπτουσι τὰ καυσάσματα οἱ ἴδιοι ψήνουσι, οἱ ἴδιοι ἐξυπηρετοῦν τοὺς ἐπισκεπτὰς. Δὲν συμβαίνει νά ἀκούσῃ κανεὶς ἐκεῖ ἄνθρωποι νά ὑβρίζῃ οὔτε νά ἰδῇ ἄνθρωποι πού νά ὑβρίζεται, οὔτε κανένα πού νά τὸν διατάσσῃ, οὔτε ἄλλον πού νά δίδῃ ἐντολὰς. 12 Ἀλλὰ ὅλοι εἶναι ἀπὸ τοὺς ὑπηρετοῦντας, καὶ καθέννας γίπτε, τοὺς πόδας τῶν ξένων καὶ πολλὸς ἀνταγωνισμός, ὑπάρχει διὰ τὴν υπηρεσίαν αὐτήν. Καὶ καθέννας τὸ κάνει τοῦτο χωρὶς νά ἐξε

τάξη ούτε ἂν εἶναι δοῦλος, οὔτε ἂν εἶναι ἐλεύθερος, ἀλλὰ πρὸς ὅλους ἐκπληρώνουν αὐτὴν τὴν διακονίαν. Κανείς δὲν εἶναι ἐκεῖ οὔτε μέγας, οὔτε μικρός. Πῶς λοιπὸν συμβαίνει ἐκεῖ, ὕπαρχε, σύγχυσις; Μὴ γένοιτο ἅλῃ ἐκεῖ ἐπικρατεῖ ἡ μοναδικὴ τάξις. Διότι καὶ ἂν εἶναι κανείς μικρός, ὁ μέγας δὲν τὸ παρατηρεῖ καὶ θεωρεῖ τὸν ἑαυτὸν τοῦ ταπεινότερου καὶ ἀπὸ ἐκείνου καὶ μετ' αὐτὴν τὴν ταπεινώσιν ἐξυμνοῦται. Μία τραπέζα δι' ὅλους καὶ διὰ τοὺς ἐξυμνουμένους καὶ διὰ τοὺς ὑπηρετοῦντας. **Β** τὰ ἴδια ἐνδυμασία, αἱ ἴδιαι κατοικίαι, τὸ ἴδιο φαγητό. Ἐκεῖ μέγας εἶναι ὅποιος προλαμβάνει, καὶ κάνει τὴν χειροτερέαν ἐργασίαν. Δὲν ὑπάρχει ἐκεῖ τὸ ἴδιόν σου καὶ τὸ ἴδιόν μου, ἀλλὰ αἱ λέξεις αὐταὶ τοῦ εἶναι, τὸ αἶτιον μυρίων πολέμων, ἔχουν ἐξορσθῇ.

Καὶ διὰ τὴν ἀπορετὴν αὐτὴν τὸ φαγητό, καὶ τὸ τραπέζι, καὶ ἡ ἐνδυμασία εἶναι ὅμοια δι' ὅλους ὅποι ὑπάρχει καὶ ὁμοία ψυχὴ εἰς ὅλους, ὅχι μόνο κατὰ τὴν οὐσίαν (διότι ταῦτα συμβαίνει, με ὅλους τοὺς ἀνθρώπους), ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν ἀγάπην, Πῶς λοιπὸν αὐτὴ θὰ ἐπαρθεῖ ποτὲ εἰς τοὺς ἐαυτοὺς τῆς. Δὲν ὑπάρχει ἐκεῖ φτώχεια καὶ πλοῦτος, δόξα καὶ ἀτίμια. Πῶς λοιπὸν θὰ παρεισφρήσῃ ἐκεῖ ἡ κομφότης καὶ ἡ ἀλαζονεία. Διότι ὑπάρχουν μὲν καὶ μικροὶ καὶ μεγάλοι, κατὰ τὴν ἀρετὴν. Ἀλλ' ὅπως εἶπα, κανείς δὲν ἐλέγχει ταῦτα. **Β** Ὁ μικρὸς δὲν ὑποφέρει ἀπὸ περφόρησιν, οὔτε ὑπάρχει κανείς καταφρόνησις. Καὶ ἂν κάποιος ἐκδηλώσῃ πνεῦμα περισπαστικόν ἐναντὶν αὐτοῦ πρὸ παντὸς ἀγωνίζονται, ὥστε νὰ περιφρονῇται νὰ πτώσῃ νὰ ἐξέλτεται ζεῖται. **Γ** με λόγια καὶ με ἔργα. Ὅλοι συναναστρέφονται με πτωχοὺς καὶ με ἀναπηροὺς καὶ αὐτὰς τραπέζας, φαγητὰ εἶναι γεμάτα, ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς συνδεδεμένους. Διὰ τοῦτο καθίστανται ἄλλοι καὶ τὸν αἰσινῶν καὶ ὁ ἕνας μὲν θεραπεύει, τὰ τραύματα τῶν λατρῶν, ὁ δὲ ἄλλος χειραγωγεῖ τὴν φλάν. ὁ ἄλλος συγκρατεῖ τὸν καὶ τὸν Δὲ ὑπάρχει ἐ-

κεῖ τὸ πλήθος τῶν κολάκων οὔτε τῶν παρασιτῶν μελλόντων, οὔτε γνωρίζουν τὴν θὰ εἰπῇ κολακεία. Ἀπὸ ποῦ θὰ τοὺς δοθῇ ἀφορμὴ νὰ ἐπαρθεῖν; Διότι μεγάλη ἰσότης ἐπικρατεῖ μετὰ τῶν διὰ τοῦτο καὶ μεγάλη εὐκολία ὑπάρχει πρὸς ἐνάρετον διαγωγὴν. Καὶ με αὐτὰ προπαικτός ἐξασκούνται οἱ ὑποδεέστεροι, καλύτερον παρ' ὅτι θὰ ἐπιτελεῖτο ἐάν ἐξηναγκαζόντο οὗτοι νὰ περπατήσωμεν τὰ πρωτεία. **Β** Ὅπως ἀκριβῶς ὁ ραββὶνός τις καὶ ὑποχωρητικὸς μετὰ τοῦ παροδευγμά του παδαγωγεῖ τὸν αὐθαγῆ ἔτσι καὶ ὁ μὴ δεκδικὸν τὴν δόξαν καὶ περφορῶν αὐτὴν διδάσκει τοὺς κενόδοξους. Τοῦτο δὲ καὶ ἐκεῖ σιγνότητα. Καὶ ὅσοι ἀνταγωνισμὸς ὑπάρχει μετὰ ἡμῶν διὰ νὰ ἐπιτύχωμε τὰ πρωτεία, τοσὸς ἀγωνίζονται ὅτι ἐκείνων, διὰ νὰ ἀποφυγούν ταῦτα, ἀλλὰ καὶ νὰ διαγωνίζονται, καὶ μεγάλη νὰ καταβάλλεται σπουδή, τοῖς θὰ τιμῇται τοὺς ἄλλους καὶ ὅχι νὰ τιμῇται αὐτός. Ἐἴ ἄλλοι καὶ αὐτὰ τὰ ἴδια τὰ ἔργα τοὺς ἀναγκάζουν νὰ ταπεινωθῶσιν, καὶ δὲν τοὺς ἐπιτρέπουν νὰ ὑψηλοφρονούν. Διότι πῶς μου, ποῖος μοναχὸς ποὶ σκάπτει τὴν γῆν, καὶ τὴν ποτίζει, καὶ φυτεύει καὶ πλέκει, καλὰ θάλα, καὶ ὕφανει, τριχνοὺς ὑφασμας, ἢ κάνει ἄλλας ἐργασίας, θὰ μεγαλοφρονῇ ποτὲ, Πῶς δὲ ποὶ συζῇ, με τὴν φτώχειαν, ποὶ παλεύει με τὴν πείναν, θὰ ἀσθενίσῃ ἀπὸ τὴν νόσον αὐτὴν (τῆς κενοδοξίας), Δὲν ὑπάρχει κανείς. **Δ** Διὰ τοῦτο λοιπὸν εἶναι εὐκόλος εἰς αὐτοὺς ἡ ταπεινωφροσύνη. Καὶ ὅπως ἐδῶ εἶναι δυσκόλιν νὰ ταπεινωθῇ κανείς διὰ τὸ πλήθος τῶν χειροκροτούντων καὶ τῶν θαυμάσιων, ἔτσι ἀντ' ἐξῆς ἐκεῖ εἶναι πρὸ εὐκολῶν. Διότι μόνο ἡ ἐρημὸς προσελκύει τὴν προσοχὴν τοῦ καὶ πολλὰ νὰ περῶν βλέπει, καὶ δένδρα νὰ κινῶνται καὶ ἄνεμον νὰ φυσᾷ καὶ ρυάκια δὲ μέσαι τῶν φαράγκων νὰ κυλοῦν. Ἀπὸ ποῦ λοιπὸν νὰ ὑπερφηανεσθῇ αὐτός ποὶ μετὰ εἰς τὴν μεγάλην ἐρημίαν, Δὲν θὰ εὐρωμῇ ἡμεῖς διὰ τοὺς λόγους αὐτοὺς ἀπολογίαν διὰ τὴν μεγαλοφροσύνην, μας ἔτε δὲ συναναστρέφόμεθα τὴν κοινῶν

νίαν. Διότι καὶ ὁ Ἀβραάμ ζῶν μεταξύ τῶν Χαναανιῶν ἔλεγεν· «Εγὼ εἰμαι γῆ καὶ στάκτη»⁹. Καὶ ὁ Δαβὶδ εἰς τὸ μέσον τῶν στρατοπέδων· «Εγὼ εἰμαι σκουλήκι, καὶ ὄχι, ἄνθρωπος»¹⁰. **12** Καὶ ὁ ἀπόστολος Παῦλος εἰς τὸ μέσον τῆς οἰκουμένης· «Δὲν εἰμαι, ἱκανὸς νὰ δνομάζωμαι ἀπόστολος»¹¹. Ποία παρηγορία θὰ ὑπάρξῃ εἰς ἡμᾶς, ποία ἀπολογία, ὅταν δὲν ταπεινοφρονῶμεν ἡμᾶς καὶ ἔχωμεν τόσα παρεδείγματα, ὅπως ἀκριβῶς ἐκεῖνοι κατέστησαν ἄξιοι μισθῶν στεφάνων, ἐπεὶ πρῶτοι δέ ἐβήσαν τὴν ὁδοὺν αὐτῆς τῆς ἀρετῆς, ἔτι καὶ ἡμεῖς θὰ καταστῶμεν ἄξιοι μισθῶν τιμωρίων διότι, δὲν εὐκλύσθημεν μὲ παρόμοιων ζῆλων οὔτε μετὰ ἀπὸ ἐκείνων που ἀπῆλθον καὶ ἀναφέρονται εἰς τὰ βιβλία οὔτε μετὰ ἀπὸ αὐτοῦ τοῦ ζωντανοῦ πολὺ τοὺς θαυμάζομε διὰ τὴν παραδειγματικὴν ζωὴν τῶν. Τί θὰ ἔχῃς λοιπὸν νὰ εἴπῃς, ὅταν δὲν διορθώνησαι; Δὲν γνωρίζεις γράμματα οὔτε ἐμελέτησες τὰς Γραφάς, διὰ νὰ μάθῃς τὰς ἀρετὰς τῶν παλαιῶν, **13** Πρὸ πάντων δὲ καὶ τοῦτο εἶναι ἐγκλημα, νὰ εἶναι ἡ Ἐκκλησία συνεχῶς ἀνοικτὴ οὐ δὲ νὰ μὴ εἰσέρχεσθαι ὁ νὰ μετέσχῃς τῶν καθαρῶν ἁγίων νημάτων. Ἀκόμη δὲ καὶ ἂν δὲν ἐγνώρισες μέσω τῶν Γραφῶν αὐτοὺς τοὺς ἀπῆλθον, ἔπρεπε νὰ ἰδῇς αὐτοὺς ποὺ ζοῦν. Ἀλλὰ δεῖ ὑπάρχει κανεὶς νὰ σὲ ὁδηγήσῃ. **14** Ἐλθέ πρὸς ἐμέ καὶ ἐγὼ θὰ σοὺ δεῶ τὰς ὑπογενοὺς κατοικίας τῶν ἁγίων αὐτῶν. Ἐλθα καὶ θὰ μάθῃς κατὰ χρῆσιν ἀπὸ αὐτοῦ. Αὐτοὶ εἶναι λαμπερὰ λυχνάρια εἰς ὅλην τὴν γῆν. Τεῖχη γίνονται περὶ τῶν πόλεων καὶ ἀσφαλιζοὺν αὐτάς. Διὰ τοῦτο κατέλαβον τὰς ἐρήμους, διὰ νὰ παιδαγωγήσουν καὶ σκενὰ νὰ περιφρονῇς ὅσα εὗρισκονται μέσα εἰς τοὺς

⁹ Gen 28, 20.

¹⁰ 2 Sam 22, 4.

¹¹ 1 Cor 15, 9.

θορύβους. Διότι αὐτοὶ μὲν, ἐπειδὴ εἶναι ἰσχυροὶ καὶ εἰς τὸ μέσον τῆς τρικυμίας δύνανται νὰ ἀπολαύουν γαλήνης.

Σὺ δὲ ποὺ ἐπιζητεῖς ἀπὸ παντοῦ τὴν ἡσυχίαν, πρέπει νὰ ἀναπνεύσῃς καὶ λίγο ἀπὸ τὰ ἀλλεπάλληλα κύματα. Πήγαυε λοιπὸν ἐκεῖ τακτικά διὰ νὰ διέλθῃς ἐναρτέως καὶ τὸν παρόντα θιον, ἀφοῦ ἀποκαθάρσῃς τὴν διαρκῆ κηλὶδα τῆς ἁμαρτίας διὰ τῶν εὐχῶν καὶ συμβουλῶν ἐκείνων, **15** καὶ νὰ ἐπιτύχῃς καὶ τὰ μέλλοντα ἀγαθὰ μετὰ τὴν χάριν καὶ φιλοφροσύνην τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, διὰ τοῦ ὁποῖου καὶ μετὰ τοῦ ὁποῦ σου εἰς τὸν Πατέρα δόξα, δυνάμις, τιμὴ μετὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τῶρ καὶ πάντοτε εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΟΜΙΛΙΑ ΟΥ (73)

(Ματθ. κγ. 28)

«Αλλοί μὲν εἰς σὰς Γρομμᾶτας καὶ Φαρισαίους, ἡ πόλις αὐτῆς, ὅτι κατατρονίζει τὰς περὶ τοὺς οὐρανούς, καὶ τὴν πόλιν αὐτῆς, ὅτι κανατα μακρὰς προσευχῆς. Δὲ τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν πόλιν αὐτῆς» (Ματθ. 18. 18)

Εἰδὼ λοιπὸν ὁ Κύριος ὁ ἀκωμωδεῖ αὐτοὺς διὰ τὰς σωματικὰς καὶ τὸ φοβερόν, ὅτι ἐγείμζον τὸν στόμαχόν των ὅχι ἀπὸ τῶν πλουσίων ἀλλ' ἀπὸ τῆς χήρας τῶν ὁποίων ἤθεσαν τὴν δυστυχίαν, τὴν ὅποιαν ἔπρεπε νὰ θεραπεύσων. Καὶ δὲν ἔτρωγον ἀπιδως, ἀλλὰ ἀκατέτρωγον. Ἐπειτα καὶ ὁ τρόπος τῆς ἐκμεταλλεύσεως ἦτο φοβερώτερος. Μὲ τὴν πρόφασιν ὅτι ἔκαμνοι ὑπὲρ τῶν χηρῶν μακρὰς προσευχάς, λέγει. Διότι καθέννας θεοαίως εἶναι ὡς ὅς τιμωρίας ποι. κάνει κάποιο κακόν. Ὁ δὲ Φαρισαῖος ἐπέδιδε καὶ τὴν ἀπορρομήν ἐκμεταλλεύσεως λαμβάνει ἀπὸ τὴν ἐδιδόσαν καὶ μετὰ τὴν πρόσχημα αὐτῆς χρησιμεύει τῇ πονηρίᾳ εἶναι ὁπευθυνός πρὸς μεγάλους τιμωρίας. Καὶ διὰ τοῖν λόγων δὲν ἀπεμάκρυνεν αὐτοὺς ὁ Θεός, Δὲ ὅτι δὲν ἦλθεν ἀκόμη ὁ καιρὸς των. Δὲ διὰ τοῦτο λοιπὸν τοὺς ἀφῆκε τότε. Δὲ ὅσων ὁμοῦς λέγει, προφυλάσσει τὸν λαόν ἀπὸ τὴν ἀπάτην, διὰ νὰ μὴ παρασύρεται ὁ λαὸς οὕτως εἰς μίμνησιν αὐτῶν λόγῳ τοῦ αἰγώματός των. Ἐπειδὴ λοιπὸν εἶπεν. «Ὅλα ὅσα σὰς λέγουσι νὰ τηρήτε, τηρήσατέ τα», δείχνει καὶ ὅσα οὗτοι παραπονεῖν, διὰ νὰ μὴ νομισθῇ ὅτι τοῦτο ἐκ μέρους των παχουλῶν τὴν διανοίαν ὅτι ἐπιδέονται τὰ πάντα εἰς αὐτοὺς

«Αλλοί μὲν εἰς σὰς Γρομμᾶτας καὶ Φαρισαίους, ὁποκρίται, διότι κλέβετε τὴν Βασιλείαν των οὐρανῶν ἐμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων. Ἐπεὶ οἱ ἴδιοι δὲν εἰσέβητε

σθε, ἀλλὰ καὶ ἐκείνους ποὺ θέλουσι νὰ μπούν δὲν τοὺς ἀφήνετε» (στ. 14). Εἰάν δὲ τὸ νὰ μὴ ὀφελῆς κανένα εἶναι παράπτωμα, ὅταν θλάττης καὶ ἐμποδίζης ποῖαν συγγνώμην θὰ ταχῆς, Τί δὲ σημαίνει τοὺς εἰσερχομένους. Σημαίνει τοὺς ἰκανοὺς νὰ εἰσέλθουν. Ὅταν λοιπὸν ἐπρόκειτο νὰ δώσουν ἐντολὰς εἰς ἄλλους ἀφορητὰ ἔκαναν τὰ φορτία, ὅτι ὁμοῦς ἔπρεπε οἱ ἴδιοι νὰ κάνουν κάτι ἀπὸ τὰ δέοντα, τότε ἀντιθέτως ὅχι μόνον δὲν ἔκαναν τιποτέ οἱ ἴδιοι, ἀλλὰ καὶ πολὺ χειρότερον, παρέσυρον εἰς τὴν καταστροφὴν καὶ ἄλλους. Ὅσοι αὐτοὶ εἶναι οἱ λεγόμενοι λυμεῶνες, οἱ ὁποῖοι ἔθεσαν ὡς ἔργον των τὴν καταστροφὴν τῶν ἄλλων τοποθετούμενοι εἰς τὴν θέσιν ἐκ διχέμετρον ἀντίθετον πρὸς τοὺς διδασκάλους. Ἐάν δηλαδὴ εἶναι ἔργον τοῦ διδασκάλου ἡ διάσωσις τοῦ καταστρεφόμενου, τότε ἡ καταστροφὴ τοῦ ἐχόντος ἐλπίδας σωτηρίας εἶναι ἔργον τοῦ λυμεῶνος.

Εἰς συνέχεια ὁ Χριστὸς ἀναφέρει καὶ ἄλλο ἐγκλημα των «Διότι περιφέρεσθε εἰς θάλασσαν καὶ ξηρὰν, δὲ νὰ κάνετε εἶναι προσήλυτοι καὶ δταν τὸν εὗρητε, τὸν καὶ θισάτε πάλιν τῆς γεέννης δύο φορές χειρότερον ἀπὸ σὰς» (στ. 15). Δηλαδὴ, οὔτε σὰς ἐνδιαφέρει, ἡ φροντίς περὶ αὐτοῦ ἀμέσως μετὰ τὸν προσήλυτον σμὸν του, παρ' ὅλον ὅτι ἐπέστευθη μετὰ ἀπὸ τῶν κόπων. Ἐπειδὴ καὶ συνήθως φροντίζομεν περισσότερο διὰ τὰ νεοπροσληθέντα, σὰς δὲ οὔτε τοῦτο σὰς προσφέρει τὴν εὐκαιρίαν νὰ γίνετε καλύτεροι. Ἐπὶ δὲ Κύριος διατυπώνει δύο κατηγορίας ἐναντὶς των Φαρισαίων. Μία μὲν, ὅτι εἶναι φθαρτοὶ πρὸς σωτηρίαν πολλῶν ἀνθρώπων καὶ ὅτι χρειάζονται πολλὴν ἰδρύαν ὥστε νὰ καταρθώσων νὰ προσήλυτους. Ἐστὼ καὶ εἶναι ἄλλην δε κατηγορίαν διατυπώνει ἐναντὶς των ὅτι εἶναι κωδὸς πρὸς διαφύλαξιν τοῦ προσήλυτου σθεντος. Μᾶλλον, δὲ ὅχι μόνον ὀκνηροί, ἀλλὰ καὶ προδότες, ὅτι διαφθορῶν τοῦτον δὲ

τοῦ κακοῦ παροδείγματος τῆς ζωῆς τῶν καὶ τὸν κάνουν χειρότερον, διότι θίαν ὁ μαθητὴς θλίβει τοὺς διδασκάλους τόσο κακοῦς, γίνεται χειρότερος. Καὶ δὲν στέκεται, ὁ μαθητὴς εἰς τὸν βαθμὸν κακίας τοῦ διδασκάλου του, ἀλλ' ὅταν εἶναι ἐνέφρετος μιμεῖται τὸν διδασκάλον, ὅταν εἶναι φαῦλος, τὸν ξεπερνᾷ καὶ μὲ μεγάλην εὐκολίαν καθίσταται χειρότερος. **Κ** «Παιδί τῆς γενένης» λέγει, δηλαδὴ κόλασιν πραγματικὴν. Εἶπεν ἀκόμη «ὅσο φοράς χειρότερον ἀπὸ σῆς» διὰ τὰ φόβισιν καὶ ἐκείνους καὶ αὐτοὺς νὰ καυτηριάσῃ περισσότερο, διότι εἶναι διδασκαλοὶ τῆς πονηρίας. Καὶ ὅχι μόνον αὐτό, ἀλλὰ καὶ ὅτι ἐπιδίδωσκον νὰ ἐμφυτεύουσιν εἰς τοὺς μαθητάς μεγαλύτεραν τὴν κακίαν καὶ τοὺς προωθοῦν εἰς πολὺ μεγαλύτεραν φαυλότητα, ἀπὸ ὅσῃν ἔχουν αὐτοὶ. Τοῦτο εἶναι θεῖγμα ψυχῆς καὶ ὑπερβολὴν διεφθαρμένης. Κατόπιν μέμφεται αὐτούς καὶ δὲ ἀνοήσιαν, διότι, διδίδασκον τὴν περιφρόνησιν τῶν μεγαλυτέρων ἐντολῶν. Καὶ ὁμῶς προηγουμένως τὸ ἀντίθετον ἔλεγεν, ὅτι «ἐπιθάλλουν φορτία βαρεὰ καὶ δυσβάστακτα». Ἀλλὰ καὶ αὐτὰ ἔκαμνον ὁμοίως, καὶ ὅλα τὰ ἔπραττον προσκεκλιμένοι νὰ διαφθείρουν τοὺς ἀπαθούς, μὲ τὰ νὰ ζητοῦν εἰς τὰ ἀσήμαντα τὴν ἀκρίβειαν, καὶ νὰ καταφρονοῦν τὰ μεγάλα. **Κ** «Δίδετε τὸ δέκατον, λέγει, ἀπὸ τὸν δούσμον καὶ τὸ ἀνήθον καὶ ἀφήσατε τὰ σπουδαιότερα τοῦ νόμου, τὸ δίκαιον καὶ τὴν ἀγάπην καὶ τὴν πίστιν. Αὐτὰ ἔπρεπε νὰ τὰ κάνετε καὶ ἐκεῖνα νὰ μὴ παραμελήτε» (στίχ 23). Ἐδῶ μὲν λοιπὸν εὐλόγως ὁμιλεῖ περὶ τῶν ἀνωτέρω, ὅπου ἀναφέρεται τὸ δέκατον τῆς περιουσίας καὶ ἡ ἐλεημοσύνη. Δ ὅτι, τι θλίβεται το νὰ δίδουν ἐλεημοσύνην. Ἀλλὰ τοῦτο τὸ ἔπραττον ὅχι μὲ διαθέσιν νὰ ἐφαρμόσουν τοὺς νόμους. Δ ὅτι οὕτε καὶ ὁ Χριστὸς ἀπαγορεύει τὰς μικρὰς ἐλεημοσύνας. Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν λέγει, ἐδῶ ὅτι «Αὐτὰ ἔπρεπε νὰ κάνετε».

Κ Ὅπου λοιπὸν ὁμιλεῖ περὶ καθαρῶν καὶ ἀκαθάρ-

των, οὐδὲ τοῦτο κάνει, πλέον ἀλλὰ κάνει διάκρισιν μετὰ τὴν ἐξωτερικὴν καὶ ἐσωτερικὴν καθαριότητα, ὅτι ἡ ἐξωτερικὴ καθαρότης ἀναγκαστικῶς εἶναι συνέπεια τῆς ἐσωτερικῆς καὶ δὲν συμβαίνει τὸ ἀντίθετον. Διότι ὅπου εἰδίδετο εὐκαιρία ὁμιλίας περὶ φιλανθρωπίας, ἀδιόφορος περέρχεται αὐτήν, διὰ τὸν ὡς ἀνωτέρω λόγον, καὶ ἔπειθ' οὐκ εἶχεν ἔλθε, ἀκόμη ὁ καιρὸς τῆς σαφούς καὶ ολοκληρωτικῆς καταργήσεως τῶν νομικῶν διατάξεων. **Τ**

Ὅπου ὁμῶς συναντᾷ τὴν ἀνῆθειαν τῶν σωματικῶν καθαρῶν μὲ μεγαλύτεραν σαφήνειαν τὴν ἀνατρέπει. Διὰ τοῦτο λοιπὸν περὶ μὲν τῆς ἐλεημοσύνης λέγει «Ταῦτα ἔπρεπε νὰ πράξετε, καὶ ἐκεῖνα νὰ μὴ τὰ ἐγκαταλείψετε». Διὰ τὴν συνήθειαν τῶν θρησκευτικῶν καθαρῶν δὲν κάνει τὸ ἴδιο. Ἀλλὰ τί λέγει, «Καθαρίζετε, λέγει, τὸ ἐξωτερικὸν μέρος τοῦ ποτηρίου καὶ τοῦ πιάτου, μέσα δὲ μὴ εἶναι γεμῆτο ἀπὸ ἀρπαγῆν καὶ πλεονεξίαν. Καθαρίζετε λοιπὸν τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ ποτηρίου διὰ νὰ γινῇ καὶ τὸ ἐξωτερικὸν καθαρὸν» (στίχ 25, 26). Καὶ ἔλαθεν τὸ παράδειγμα αὐτὸ ἀπὸ τὴν ἀδιάμεστον καὶ φανεράν πραγματικότητα, ἀπὸ τοῦ ποτηρίου καὶ τοῦ πιάτου.

Ἐν συνεχείᾳ λοιπὸν, ἀφοῦ ἔδειξε, ὅτι οὐδεμία ἐλάττω ἐπέρχεται ἐκ τῆς καταφρονήσεως τῶν σωματικῶν καθαρῶν, ἐνῷ μεγίστη τιμωρία θὰ ἐπέλθῃ εἰς τοὺς δὲν φροντίζουν διὰ τὰ μέσα πρὸς κάθαρσιν τῆς ψυχῆς, τὰ ὅποια μέσα συνιστοῦν τὴν ἀρετὴν. **Κ** Κώνωνας ὁμῶς ἀπεκάλεσε αὐτὰ διότι εἶναι μικρά καὶ μηδαμινά, καὶ κάμνον δὲ τὰ ἄλλα, διότι ἴσως ἀφόρητα. Διὰ τοῦτο λέγει, «Καθαρίζετε τὸ κουνούρι καὶ καταπίνετε τὴν κάμηλον», Δ ὅτι καὶ οἱ σωματικοὶ καθαρμοὶ ἔχουν νομοθετηθῇ ὡς θεοθητικὰ πρὸς ἀπόκτησιν τῆς ἀρετῆς, τῆς ἀγάπης καὶ τῆς δικαιοσύνης, καὶ ἐπομένως μόνον τὰ μικρὰ θὰ ὠφελοῦν. Διότι ἔσαν ἐνομοθετήθησαν τὰ μικρὰ διὰ τὰ μεγάλα ἔπειτα τὰ μεγάλα μὲν παρεφρονούντο καὶ συνεπὶς μόνον διὰ τὰ μικρὰ ἐλαμβάνετο φροντίς, τότε

πλέον οὐδὲν ὄφελος ἐκ τῶν μικρῶν ἐγίνεται. Τὰ μεγάλα λοιπὸν δὲν ἀκολούθουσιν ὥς συνέπεσεν αὐτῶν μικρῶν πλεον, εἰς δὲ τὰ ἀσχημάντα ἐδόθη μεγάλη σημασία.

Αὐτὰ λοιπὸν λέγει, καὶ υποδεικνύει, ὅτι καὶ πρὸ τῆς ἐλευσεως τῆς χάριτος, **Ε'** αὐτὰ δὲν ἐθεωροῦντο ὥς προϋπόθεσις καὶ ὥς σπουδαία, ἀλλὰ ἄλλα ἦσαν, ἐκεῖνα που ἐπεβιάζοντο. Ἐάν δὲ πρὸ τῆς χάριτος ἔτσι ἦσαν τὰ πράγματα, πολὺ περισσότερον ἔσαν κατὰ τὴν ἡλθον τὰ ὑψηλά παραγγέλματα, αὐτὰ (τὰ περὶ σωματικῶν καθαρισμῶν) κατέστησαν ἀνώφελα καὶ δὲν ἐχρεώζετο νὰ διδῆται εἰς αὐτὰ καμμία προσοχή.

Πανταχοῦ λοιπὸν ἡ κακία ἦτο κακὸν πρὸ παντὸς δὲ ἔσαν καθόλου δὲν ἐθεωρεῖτο ἀναγκαῖα ἡ διορθωσις. Καὶ το ἀκόμη χειρότερον ἔσαν ἐνομίζετο ὅτι εἶναι, ἀρκετὸν νὰ διορθώσων ἄλλους, πράγμα που ἀδύνατον ὁ Χριστὸς καὶ ἀνόμαζεν αὐτοὺς τυφλοὺς ὁδηγοὺς ἄλλων τυφλῶν. Διότι, ἔαν το νὰ θεωρῇ ὁ τυφλὸς ὅτι δὲν ἔχει ἀνάγκην ὁδηγοῦ, εἶναι μεγάλη συμφορὰ καὶ φθιλότης, τὸ νὰ θέλῃ καὶ ὁ ἴδιος ὁ τυφλὸς νὰ ὁδηγήσῃ ἄλλους σκέψου εἰς πόσον μεγάλο θάραβρον παραλογισμοῦ ὁδηγεῖ. **Π**

Αὐτὰ λοιπὸν ἔλεγεν ὑπονοῶν, ὅ ὅλων αὐτῶν τὴν δοξομανίαν τῶν Φαρισαίων καὶ τὴν φοβερὰν λύσσαν τῶν ἐξ αὐτῶν τοῦ παθους τοῦ αὐτοῦ. Διότι, αὐτοὶ ἐγίνετο εἰς αὐτοὺς αἰτίων ὅλων τῶν κακῶν, τὸ νὰ κάνουν τὰ πάντα με σκοπὸν τὴν ἐπίδωξιν. Αὐτοὶ ἀπεμάκρυναν αὐτοὺς καὶ ἀπὸ τῆς πίστεως καὶ ἀμελεῖς πρὸς τὴν πραγματικὴν ἀρετὴν τοὺς κατέστησεν καὶ τοὺς παρεκίνησε νὰ ἀσχολοῦνται μόνον με τοὺς σωματικoὺς καθαρισμούς, καὶ νὰ ἀμελοῦν δὲ τὴν καθαρὴν τῆς ψυχῆς τῶν. Διὰ τοῦ-

το ὁδηγῶν αὐτοὺς εἰς τὴν πραγματικὴν ἀρετὴν, τοὺς ὑπανθῶμεν, τὰ καθαρίσκει τῆς ψυχῆς, τὴν ἀγάπην, τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν πίστιν. **Ε'** Διότι, αὐτὰ εἶναι που συγκρατοῦν τὴν ζωὴν μας, αὐτὰ ποὺ καθαρῶν τὴν ψυχὴν, ἡ δικαιοσύνη ἡ φιλανθρωπία ἡ ἀλήθεια. Καὶ ἡ μὲν δικαιοσύνη ὁδηγεῖ ἡμᾶς εἰς τὴν συγγνώμην καὶ δὲν ἐπιδέχεται νὰ εἰμεθα ὑπερβολὴν καὶ ἀδιάλλακτο καὶ μὴ συγχωρητικὰ πρὸς τοὺς ἀμαρτανόοντας. **Ζ'** Διότι, ἔτσι ἐπιτυχάνομεν διπλὸν κέρδος, καὶ φιλανθρωπία, γινόμεθα, καὶ ἐκ τούτου καὶ ἡμεῖς οἱ ἴδιοι πολλὴν φιλανθρωπίαν ἀπολαύομεν παρὰ τοῦ Θεοῦ τῶν ὅλων. Καὶ μᾶς ἐλασκεῖ εἰς τὸ νὰ συμπονῶμεν τοὺς ἀδικουμένους καὶ νὰ ὑπερασινώμεθα αὐτῶν. Ἦ δὲ φιλανθρωπία δὲν μας ἀφίνει νὰ εἰμεθα ἀπατεῶνες καὶ ὑποκριτοί.

Αλλὰ οὔτε, ἔαν λέγῃ «Αὐτὰ ἔπρεπε νὰ κάνετε καὶ ἑκεῖνα νὰ μὴ τὰ παραλείπετε» τὰ λέγει, ὥς νὰ ἐσάγῃ νομικὴν παρατήρησιν. "Οχι, διότι τοῦτο τὸ ἀπεβείξαμε προηγουμένως. Οὔτε ἔαν εἴπῃ περὶ τοῦ πλάτου καὶ τοῦ ποτηρίου «καθάρσα τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ ποτηρίου καὶ τοῦ πλάτου, διὰ νὰ καταστῇ καθαρὸν καὶ τὸ ἐξωτερικόν» οὔτε τότε ὁδηγεῖ ἡμᾶς εἰς τὴν ἰουδαϊκὴν μικρολογίαν. ἀλλὰ ἀντιθέτως τὸ πᾶν κάνει, καὶ ἀποδεικνύει, ὅτι αὕτη εἶναι περὶ τῆς Διότι δὲν εἴπεν «καὶ τὸ ἐξωτερικόν καὶ καθαρίσατε, ἀλλὰ «τὸ ἐσωτερικόν» καὶ ὑποσώψετε ἐκεῖνο καὶ ἐπακολουθήσῃ τούτου. Ἐξ ἄλλου οὔτε ὅμ. λέει περὶ πλάτου ἀπλῶς καὶ ποτηρίου. **Β'** ἀλλὰ περὶ τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος διδάσκει. Καὶ ἐξωτερικόν μὲν τὸ σῶμα καὶ ἐσωτερικόν δὲ τὴν ψυχὴν ἐννοεῖ. Ἐάν δὲ εἶναι ἀνάγκη νὰ φροντίζῃς δὲ καὶ τὸ ἐσωτερικόν τοῦ πλάτου, πολλὴ περισσότερον περὶ τοῦ ἑαυτοῦ σου. Σεῖς δὲ κάνετε ἀντιθέτως. Διότι με τὸ νὰ παρατηρήτε τὰ μικρά καὶ ἐξωτερικά, ἀμελεῖτε δια τὰ μεγάλα καὶ ἐσωτερικά. Ἐτσι ἐκ τούτου μεγάλῃ ἐπείχετα, ἐπεὶ δὴ νομίσατε ὅτι, κατωρθώσατε τὸ πᾶν ἐν ᾧ ἀδυναθεῖτε διὰ τὰ ὑπερῶς πα-

Ἐπειδὴ δὲ ἀδυνατοῦτε δι' αὐτὰ, δὲν ἐπιβιάσατε οὔτε ἐπεχειρήσατε νὰ τὰ ἐφαρμόσετε.

Ἐπειτα πάλιν σατιρίζει αὐτοὺς διὰ πνευδοξίας τοὺς ὀνομάζει τάφους ἀσθεστομένους καὶ καταλήγει νὰ τοὺς ὀνομάσῃ ὄλους «ὕποκριτάς». Διότι ἡ ὑποκρισία εἶναι αἰτιαν ὄλων τῶν κακῶν, καὶ αἰτία ἐπίσης τῆς ἀπωλείας εἰς τοὺς Φαρισαίους. Ὁ Δὲν τοὺς ἐκάλεισε δὲ ἀπλῶς τάφους ἀσθεστομένους, ἀλλὰ τοὺς ὀνόμασε καὶ τάφους γεμάτων ἀκαθαρσιῶν καὶ παρανομίας. Αὐτὰ δὲ ἔλεγε καὶ ὑπεδείκνυε τὴν αἰτίαν διὰ τὴν ὅποια δὲν ἐπίστευσαν, ὅτι ἦσαν γεμάτοι ἀπὸ ὑποκρισίας καὶ παρανομίας. Τὰς κατηγορίας αὐτάς ἐναντίον τῶν Φαρισαίων δὲν διατυπώνει μόνον ὁ Χριστὸς, ἀλλὰ καὶ οἱ προφῆται συνεχῶς τοὺς ἔλεγχον ὅτι ἀρπάζουν, ὅτι οἱ ἄρχοντές των δὲν δικάζουν συμφώνως μὲ τὸ δίκαιον καὶ τὸ λογικόν. Καὶ πανταχοῦ δύνασται νὰ εὕρῃς τὰς θυσίας των νὰ ἐκδύλυνται, αὐτὰ δὲ νὰ ἐπιδικῶνται. Ὡστε τίποτε τὸ παράξενον, τίποτε τὸ νέον, οὔτε ἡ νομοθεσία οὔτε ἡ κατηγορία, οὔτε αὐτὴ ἀκόμη ἡ εἰκόνα τοῦ τάφου. **Δ** Διότι χρησιμοποιοῖ αὐτὴν ὁ προφήτης Δαβὶδ καὶ δὲν λέγει ἀπλῶς αὐτοὺς τάφους, ἀλλὰ «τάφους ὀλάνουκτον τὸν λάρυγγα αὐτῶν»². Τέτοιοι εἶναι καὶ σήμερον πολλοί, ποὺ στολίζονται μὲν ἐξωτερικῶς, ἐσωτερικῶς ὅμως εἶναι γεμάτοι ἀπὸ κατὰ παρανομίαν. Διότι καὶ τώρα πολλὸν κόπον καταβάλλουν διὰ τοὺς ἐξωτερικοὺς καθαρμούς, πολὺ φρονεῖσιν διὰ τὴν ψυχὴν τοῦ ὅμως κανεῖς. Καὶ ἂν κάποιος ἤθελε διασχίσει τὴν συνειδήσιν ἐκαστοῦ πολλοῦ τοὺς σκώληκας καὶ τὴν πτωμασμένην θά εὕρῃ καὶ δυσσομίαν ἀφάνταστον τὰς ἐπιθυμίας τὰς παρανόμους ἐννοῶ καὶ τὰς πονηρίας, αἱ ὅποια εἶναι θωρακισμένα ἀπὸ τοὺς σκώληκας. **Ε**

² Ψαλμ. 5. 11.

Ἀλλὰ τὸ ὅτι ἐκεῖνοι εἶναι τέτοιοι, δὲν εἶναι τὸσον φοβερόν, ἂν καὶ εἶναι δεινόν. Τὸ δὲ νὰ γίνωμεν ἡμεῖς, ποὺ ἡξιώθημεν νὰ κατοικῶμεν νοσ. τοῦ Θεοῦ, νὰ γίνωμεν ἐξαφνὰ τάφοι, ποὺ ἔχουν τόσην δυσκαρίαν, τοῦτο εἶναι ἐσγᾶτη ἀθλιότης. Ἐκεῖ, ὅπου ὁ Χριστὸς κατοικεῖ, τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐπισηργεῖ, καὶ τόσα μυστήρια ἐλαβὼν χώραν νὰ εἶναι τοῦτο τάφος, τόσην ἀθλιότητα δείχνει αὐτό, **Υ** **Π** Πόσοι θοῆνοι καὶ ὀδυρμοὶ πρέπει νὰ γίνουν, ὅταν τὰ μέλη τοῦ Χριστοῦ καθίστανται τάφος ἀκαθαρσιῶν. Σκέψου πῶς ἐγεννήθη, ποῖαν τιμὴν ἡξιώθη, ποῖαν στολὴν ἐλαβες, πῶς κατεσκευάσθης καὶ ὡς ῥήγματος πῶς ἐγίνες μὲ τὸσον κάλλος. Δὲν διεκοσμήθης μὲ χρυσόν, ὅτε μὲ μαργαρίτας, ἀλλὰ μὲ τὸ τιμιώτερον ἀπὸ αὐτὰ Πνεῦμα. Σκέψου ὅτι κανεῖς τάφος δὲν κατασκευάζεται μέσα εἰς πόλιν λουτῶν καὶ οὐ δὲν θὰ δυνηθῇ νὰ ἐμφανισθῇ εἰς τὴν ἄνω πόλιν. Διότι, ἔαν ἐδῶ τοῦτο ἀπαγορεύεται, πολὺ περισσότερο ἐκεῖ. Μᾶλλον οὐ καὶ ἐδῶ εἰς ὄλους θὰ εἴσται καταγέλαστος, ὅταν περιφέρῃς νεκρὴν ψυχὴν. **Β** Ὅχι, δὲ μόνον καταγέλαστος θὰ γίνῃς ἀλλὰ καὶ θὰ σὲ ἀποφεύγουν. Διότι, πῆς μου, ἔαν κάποιος περιφέρῃ ἕνα νεκρὸν ὁμοίωμα, καθὼς περὶ νῦν δὲν θὰ ἀπομακρύνονται μὲ μεγάλα πηδῆματα ὄλοι; Δὲν θὰ ἐφεύγουν ὄλοι, τοῦτο καὶ τώρα σκέψου. Διότι καὶ ἀπὸ αὐτοῦ πολὺ χειρότερον θέαμα θὰ παρουσιάξῃς, ὅταν περιφέρῃς ψυχὴν νεκρὰν ἀπὸ ἀμαρτίας, ψυχὴν παραπειταγμένην. Ποιὸς λοιπὸν θὰ ἐλεῇ ἕνα τέτοιον, ὅταν δηλοῦσθαι οὐ δὲν ἐλεῇς τὴν ἰδικὴν σοι ψυχὴν. πῶς ὄλος θὰ ἐλεῇ τὸν τὸσον σκληρόν καὶ ἐπικινδυνόν εἰς τὸν αὐτόν τοῦ ἐχθρόν; Διότι, ἔαν κάποιος ἐκεῖ ποὺ ἐκοιμήσῃ καὶ ἐτραγῇ, ἔθαπτε ἕνα σῶμα νεκρὸν, τι δὲν θὰ ἔκανες, Σὺ δὲ ψυχὴν νεκρὰν θάπτες, ὅχι ὅπου κοιμᾶσαι, οὔτε ὅπου τρῶς, ἀλλ' εἰς τὰ μέλη τοῦ Χριστοῦ, ὅτι δὲν φοβείσαι μήπως πέσουν ἀπὸ τὸν οὐρανὸν ἐπάνω εἰς τὸ κεφάλ. σου μύρια καταγέγες καὶ κεραυνοί, πῶς

τολμῶς νὰ εἰσέρχῃσαι εἰς ἐκκλησίᾳς τοῦ Θεοῦ καὶ εἰς ἁγίους ναοὺς, ὅταν θρωμῶς ἐσωτερικῶς ἀπὸ τῆς 48ε-
 λυγμίας; Ἀὐτὸ ἐάν κάποιος ἔφερνε εἰς τὰ ἀνακτορά νε-
 κρὸν καὶ τὸν ἔθαπτε, θὰ καταδικάζετο εἰς θάνατον, οὐ
 δὲ ὅταν εἰσέρχῃσαι εἰς τοὺς ἱεροὺς περιθόλους, καὶ ὅταν
 γεμίσῃς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τῆς δυσωδίας, σκέ-
 ψου πόσον μεγάλῃ τιμωρίᾳ θὰ ὑποστῇς Μιμήσου τὴν
 πόρνην, ἐκεῖνην, ἡ ὁποία μὲ μύρον ἔχρωσε τοῦ Χριστοῦ τὰ
 πόδια καὶ τὴν οἰκίαν ὁλόκληρον ἐγέμιν ἀπὸ εὐωδίας.³
 Σὺ δὲ κάνε τὸ ἀντίθετον εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ. Τί
 σημασίαν ἔχει, εἰ δὲν ἀντιλαμβάνεσθαι καὶ αὐτὴν δυσω-
 δίαν, Διότι, τοῦτο πρὸ πάντων εἶναι τὸ φοβερόν τῆς ἀρ-
 ρώστειας. **11** Διὰ τοῦτο καὶ ἀθεράπευτα νοσήεις καὶ εὐρί-
 σκεσαι εἰς κατὰστασιν πολὺ χειρότεραν ἀπὸ τοὺς λε-
 προὺς κατὰ τὸ σῶμα καὶ πῶς ὄξουν ἀπὸ μακράν. Διότι,
 ἐκεῖνη ἡ νόσος (ἡ λέπρα) καὶ ἀντιληπτὴ εἶναι, εἰς τοὺς
 ἀσθενεῖς καὶ ὅχι μόνον ἐγκλημα θέν εἶναι, ἀλλὰ εἶναι
 καὶ ἄλγος ἐξσπλαγχνίας. Αὐτὴ δὲ ἐβω ἡ νόσος, ἡ ἀμαρ-
 τία, εἶναι ἄλγος μίσους καὶ κολάσεως. Ἐπειδὴ λοιπὸν
 καὶ αὐτὰ εἶναι τὰ χειρότερα, καὶ ἐπειδὴ ὁ ἀσθενὴς οὐτε
 εἰσθάνεται τὴν ἀρρώστειαν ὅπως χρειάζεται, ἔλα, τέ-
 τωσε τὰ αὐτιά της ψυχῆς σου, διὰ νὰ σὲ θιῇ καὶ καθα-
 ρά τὴν καταστρεπτὴ κόρη αὐτῆς. Πρῶτον λοιπὸν ἀκου-
 σε τί λεγεις ὅταν ψάλλῃς, «Ἄς κατεδυνηθῇ ἡ προσευ-
 χὴ μου ὡς εὐωδία θυμῶματός ἐνώπῃ ὄν σου».⁴ Ὅταν
 λοιπὸν ὅχι θυμίσῃς, **12** ἀλλὰ καπνὸς ἀπὸ σέ καὶ ἀπὸ τὰς
 πράξεις σου δυσωδίας ἀναθάνῃ, ποίως καταβίβας δὲν
 εἶσαι ἄλγος νὰ ὑποστῇς. Ποίως, δὲ εἶναι ὁ δυσωδὴς κα-
 πνὸς; Πολλοὶ εἰσέρχοντα εἰς τοὺς ναοὺς τὰ κάλλη τῶν
 γυναικῶν περιθιάζοντες, ἄλλοι περιεργαζόμενοι πο-

3 Ἰ. 10, 2.
 4 Πέτρ. 110, 2.

νη ἢ τὰς δυνεῖς τῶν παιδιῶν. Ἐπειτα δὲν παραξενεύε-
 ται πῶς δὲν πίπτουν κεραυνοὶ καὶ πῶς δὲν ἀνατρέπον-
 ται ἐκ βάθρων τὰ πάντα. **13** Καὶ θεθαίως αὐτὰ πῶς
 γίνονται εἰς νὰ μὲν ἄλγος κεραυνῶν καὶ γεέννης, ἀλλ' ὁ
 Θεὸς ἐπειδὴ εἶναι μακρόθυμος καὶ πολυεύσπλαγχνος,
 ἀντὶ τούτου δι' ἀργότερα τὰς τιμωρίας καὶ σὲ προσκα-
 λῇ εἰς μέτανο αὐ καὶ διόρθωσιν. Τί κάνεις ἄνθρωπε.
 Περιεργάζεσαι τὰ κάλλη τῶν γυναικῶν καὶ δὲν ἀνατρι-
 χιάζεαι τοὺς καθυβρίζεις ἔσω τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ; Νομι-
 ζεις ὅτι πορνείον πρὸς χάριν σου εἶναι ἡ ἐκκλησία τοῦ
 Θεοῦ; χειρότερα καὶ ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἀγοράν, Εἰς τὴν
 ἀγοράν μὲν φοβεῖσαι, καὶ ἐντρέπεσαι νὰ φαίῃς ὅτι πε-
 ριγάζεσαι γυναῖκα. Εἰς τὸν ναὸν δὲ τοῦ Θεοῦ, Αὐτοῦ
 τοῦ Θεοῦ που ὁμλεῖ μαζὶ σου, καὶ σὲ ἀπειλεῖ δι' αὐτὰς
 πορνείας καὶ μοιχεύει κατὰ τὸν ἴσον χρόνον, κατὰ τὸν
 ὅποιον ἀκούεις ὅτι δὲν πρέπει, νὰ κάνῃς αὐτά. **14** Καὶ
 δὲν φρικίαι, οὔτε ἐξανίστασαι. Αὐτὰ σὺς διδάσκουν τὰ
 θεάτρα τῆς ἀσελγείας, ἡ μολυσματικὴ ἀσθένεια ἡ ἀθε-
 ράπιστη, τὰ φαρμακερὰ δηλητήρια οἱ φοβεροὶ παγί-
 δες ὅσοι ἐξανιπύτουν εἰς τὴν ἀμαρτίαν, ἡ μετ' εὐχαρι-
 στήσεως καταστροφή τῶν ἀκολάστον. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ
 Προφήτης κατηγοροῦσε καὶ εἶπεν «Δὲν εἶναι τὰ μά-
 τια σου, οὔτε ἡ καρδίᾳ σου καλὰ»⁵ Ἐὰν ἦτο προσιμότε-
 ρον νὰ εἶναι αὐτὰ ἀναπηρία, προτιμότερον νὰ νοσῶν
 παρά νὰ τὰ χρησιμοποιοῖς εἰς παρόμοια ἔργα. Ἐπρεπε
 μὲν λοιπὸν μέσα σὰς νὰ ἔχετε τὸ τεῖχος (τοῦ γυναικο-
 κήτου) τὸ ὅποιον νὰ σὰς προφυλάσῃ ἀπὸ τὰς γυναικας.
 Παιδί δὲ δὲν θέλετε, οἱ πατέρες ἐνόμισαν, ὅτι εἶναι ἀ-
 ναγκαῖον ἔστω καὶ μὲ τὰς σκανιδας αὐτάς (τοῦ γυναι-
 κωκίτου) νὰ σὰς περιτεγίσουν. Ὅπως ἐγὼ τουλάχιστον
 πληροφοροῦμαι ἀπὸ τοὺς μεγαλύτερους, ὅτι τὴν παλαιάν

5 Ἰερ. 12, 2.

ἐποχήν οὔτε αὐτὰ τὰ διαχωρίσματα ἦσαν. **Κ** «Διότι ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ δὲν ὑπάρχει ἀρσενικὸν ἢ θηλυκόν»⁶ Καὶ κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν Ἀποστόλων καὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες, ἦσαν μαζί. Καὶ διότι οἱ ἄνδρες ἦσαν ἄνδρες, καὶ οἱ γυναῖκες, γυναῖκες. Τώρα δὲ ὅπως ἀντιθέτως, αἱ μὲν γυναῖκες ἐξώθησαν τοὺς ἑαυτοὺς τῶν εἰς τὰς συνθεσίας τῶν πορνῶν, οἱ δὲ ἄνδρες δὲν εὐρίσκονται εἰς καλλιτέραν μοῖραν ἀπὸ τοὺς μαυισμένους ἵππους. Δὲν ἠκούσατε ὅτι «ἦσαν συγκεντρωμένοι ἄνδρες καὶ γυναῖκες εἰς τὸ ὁπερῶν»⁷, καὶ ὁ σὺλλογος ἐκεῖνος ἦτο ἄξιος καὶ τῶν οὐρανῶν. Καὶ πολὺ ὀρθῶς. Διότι καὶ αἱ γυναῖκες τότε πολλὴν ἀγάπην πρὸς τὴν σοφίαν ἐδείκνυν, καὶ οἱ ἄνδρες **Δ** σεμνότητα καὶ σφροσύνην. Ἀκούτε λοιπὸν τὴν πορφυροπώλιδα ποῦ λέγει· «Εἰάν μὲ κρίνετε δι. εἰμαι τι σὴ εἰς τὸν Κύριον, ἀφοῦ εἰσέλθετε εἰς τὸ σπίτι μου, μένετε εἰς ἐμὲ»⁸. Αἰκούσατε τὰς γυναῖκας αἱ ὅποια περιώδευον μετὰ τῶν Ἀποστόλων, καὶ ἀνέλθον φρονήματα ἀνδρικόν, τὴν πρόκλησιν, τὴν Περσίδα, τὰς ἄλλας⁹. ἀπὸ τὰς ὁποίας γυναῖκας αἱ σημεῖναι τόσον διαφέρουν, ὅσον οἱ ἄνδρες ἀπὸ τοὺς ἄνδρας ἐκεῖνους.

Διότι τότε μὲν καὶ ὅταν ἐταξίδευαν αἱ γυναῖκες δὲν ἀποκτοῦσαν κακὴν φήμην. Τώρα δὲ καὶ εἰς τὸν γυναικωνίτην νὰ διαμένουν μετὰ δυσκολίας διαφεύγουν τὴν ὑπόψιν. Αὐτὰ ὅμως προέργονται ἀπὸ τὰ στολισματα καὶ τὴν καλὴν ἐξέτασιν. **Ε** Τότε ἦτο ἔργον τῶν γυναικῶν ἐκεῖνων νὰ προσδεύη τὸ κήρυγμα. Τώρα ὅμως νὰ φαίνωνται εὐμάρφοι καὶ ὠραῖαι καὶ εὐταρουσίαστοι. Αὐτὸ σημαίνει δόξαν δι'. αὐτὰς αὐτὸ σωτηρία. Τὰ δὲ ὀφθαλμὰ καὶ

6. Γαλ 3:28.

7. ῥωμ 1:13, 14.

8. 1 Κορ 7:16. 16. 16. καὶ 16. 16.

9. ῥωμ 16, 12.

μεγάλαι καταρβάματα οὔτε εἰς τὸ δυνεῖν τῶν δὲν τὰς ἐνδιαφέρουν. Ποῖα γυναῖκα ἔκαμε σκοπὸν τῆς νὰ θελῶσιν τὸν ἄνδρα τῆς. Ποῖος ἄνδρας ἔβαλε αὐτὴν τὴν φροντίδα μέσα του ὥστε νὰ διορθώσῃ τὴν γυναῖκα, Δὲν ὑπάρχει κανεὶς. **Ζ** Ἀλλὰ ἐκ μέρους μὲν τῆς γυναῖκας κάθε σπουδὴ καταβάλλεται διὰ τὴν ἀπόκτησιν χρυσῶν κοσμημάτων καὶ ἐνδυμάτων, καὶ ἄλλων στολισμάτων τοῦ σώματος, ὥστε νὰ αὐξήσουν τὴν ἐντύπωσιν. Ἐκ μέρους δὲ τοῦ ἄνδρος καὶ αὐτὴ ἡ σπουδὴ καταβάλλεται καὶ ἄλλαι περισσότεραι· ὅσαι ὅμως θιασι. Πῶς, προκειμένου νὰ νυμφευθῇ, τὸν χαρακτήρα καὶ τὴν συνναστροφὴν τῆς κόρης ἐξήτασε; Οὐδεὶς. Ἀλλὰ χρήματα μετρητά, καὶ κτήματα, καὶ ποικίλα περαιομακὰ στοιχεῖα καὶ διαφορὰ, ὥστε νὰ πρόκειται νὰ ἀγοράσῃ κάτι ἢ νὰ καμῇ κάποια συνθήκη συναλλαγῆς. Διὰ τοῦτο καὶ συναλλαγὴν ἀποκαλοῦν τὸν γάμον, διότι ἤκουσα καὶ πολλοὺς ἔτσι νὰ τὸν λέγουν. Ἦλθεν ὁ δεῖναι εἰς συμφωνίαν μετὰ τὴν δεῖναι, δηλαδὴ ἦλθεν εἰς γάμον. Καὶ προσβάλλου, τὰς δωρεὰς τοῦ Θεοῦ, καὶ σὺν νὰ πωλοῦν κα' νὰ ἀγοράζουν ὑπανδρευοῦνται καὶ νυμφεύονται. **Η** καὶ, προκοσμηφωνα συντάσσουν διὰ τὸν γάμον, τοὺς χρειάζονται μεγαλύτεραν ἀσφάλειαν, παρ' ὅσον διατὰς ἀγοραπωλησίας. Μάθετε πῶς οἱ παλαιοὶ ἤρχοντο εἰς γάμον καὶ ἐξηλεώσατε αὐτοὺς. Πῶς λοιπὸν ἤρχοντο εἰς γάμον ἐκεῖνοι, Συμπεριφορὰν ἐζήτουν καλὴν, καὶ συνθεσίας, καὶ ἀρετὴν ψυχῆς. Διὰ τοῦτο δὲν ἔχρηζοντο εἰς αὐτοὺς προκοσμηφωνα οὔτε ἄλλη ἀσφάλεια μετὰ τὴν δοθεῖσαν χάριτος καὶ μελάνης. Ἦτο ἀρκετὸν εἰς αὐτοὺς ἀντὶ ὧν αὐτῶν ἡ καλὴ συμπεριφορὰ τῆς νυμφῆς, Σὺς παρακαλῶ λοιπὸν καὶ σὺς νὰ μὴ ζητῆτε χρήματα καὶ περσοσίας, ἀλλὰ χαρακτήρα καὶ πραότητα ζήτησατε, καὶ ἐλπίδα, καὶ φιλοσοφημένην κόρην. Καὶ αὐτὰ θὰ σὺς εἶναι πολὺ χρησιμώτερα ἀπὸ μνηστῆρας θησαυρούς. Ἄν ζητῆς τὰ ἀρεστὰ εἰς τὸν Θεόν, καὶ τὰ

ἀλλὰ θα λάθῃς. 11 Ἄν ὅμως ἐκεῖνα παροξυλέψῃς καὶ τρέχῃς ὅπως θέν αὐτῶν, αὐτὲ αὐτὰ θα σὲ ἀκολουθήσουσι. Ἄλλ' ὁ δεῖνα, λένε, ἔγινε πλούσιος ἀπὸ τὴν γυναῖκα του. Δὲν ἐντρέπεται νὰ ἀναφέρῃς τέτοια παραδείγματα. Χιλιάδες φορές θὰ ἐπρωτίμων τὴν πενίαν παρὰ νὰ ἀποκτήσῃ πλούτον ἀπὸ τὴν γυναῖκα, ἤκουσα νὰ λέγουσι. Δ.οτ. τί ἀσχημότερον ἀπὸ το εἶδος τοῦ πλουτισμοῦ αὐτοῦ; Τί δὲ πικρότερον ἀπὸ τὴν εὐπορίαν αὐτῇ; Τί δὲ αἰσχρότερον ἀπὸ τὸ νὰ θεωρῇται, τὸσον φυσικὸν καὶ νὰ λέγεται ἐκ μέρους βίων, ὅτι ὁ δεῖνα κατέστη πλούσιος ἀπὸ τὴν γυναῖκα του, Ἄφηνω δὲ τὰς ἐνδοικογενειακάς διενέξεις, αἱ ὁποῖαι συμβαίνουν ἀναγκαστικῶς ἐξ ἀφορμῆς αὐτοῦ. 12 Τὴν ὑπερφάνεον τῆς γυναικὸς, τὴν δουλοπρέπειαν, τὰς μάχας, τὰς ἐντροπίας τῶν ὑπηρετῶν; Ὁ πτωχός, ὁ ρακευδύτος, ὁ ἀέμιος καὶ ἄσημος. 13 εἴχεν ὅταν ἦλθε, Δὲν εἶναι βία τῆς κυρίας; Ἄλλὰ καθόλου δὲν σέ μέλει, διὰ τὰ λόγια αὐτὰ διότι δὲν εἶσαι ἐλεύθερος. Διότι καὶ οἱ παραινῇ ὡς ζῶντες χειρότερα ἀπὸ αὐτὰ ἀκούουν καὶ δὲν τοὺς νοιάζει καὶ αὐτοὺς ἀλλὰ αὐτοκατανοοῦνται μέσα εἰς τὴν κατασχόντην τῶν καὶ ὅταν λέγωμεν εἰς αὐτοὺς αὐτὰ αὐτοὶ ἀπαντοῦν. Ἄς εἶναι κατὰ γλυκὰ καὶ ἀπολαυστικὸ καὶ ἄς πν γῶ ἀπ' αὐτό. 14 Ὡς τοῦ διαβολοῦ. Ποῖα εἶδους παροιμίας εἰσήγαγεν εἰς τὸν βίον, ποῦ δύνανται νὰ ἀνατρέψουν καὶ τὴν ζωὴν ὁλοκληρὸν τῶν ἀνθρώπων, αὐτῶν. 15 Πρόσεχε λοιπὸν τὴν διαβολὴν καὶ ἀλεθρίαν φράσιν, ἀπὸ πόσῃν καταστροφῇ εἶναι γεμάτη. Διότι, πότε ἄλλο λέγε νὰ μὴ προσέχῃς παρὰ ἀκριβῶς τὰ λόγια αὐτὰ καὶ νέεσαι λέγοντας σεμνὸς καὶ νέας λόγους δι' καθουσίας νὰ μὴ σε ἐπιτιμώσῃς. Ὅλα ἐκεῖνα ἀπορρίπτονται. Ἐν μόνον ἰσχυρῆς τὴν ἡδονὴν. Καὶ ἂν κάποιον πρῶτον σὲ στενηχωρῇ ἀπολαμβάνει το. Καὶ ἂν βλοῖ οἱ ἀπατεῶνες σὲ ἐμπύουσι, καὶ ἂν σοὺ πετοῦν εἰς τὸ πρῶτον πρῶτον, καὶ ἂν σὲ κληροδοῦσι σὰν σκυλὸν ὑπόφερ' τα ἅλα (βλὰ τὴν

καλοπέρασίν σοι. 16 17 Καὶ τὶ διαφορετικὸν θὰ ἔλεγον τὰ γουρουνία ἂν εἶχον φωνὴν. Τὶ θὰ ἔλεγον τὰ θρωσκυλά, Ἄλλὰ θεσπῶς οὔτε ἐκεῖνοι θὰ ἔλεγον τέτοια λόγια, ἂν δὲν τοὺς ἐπειθεν ὁ διάβολος νὰ λυσσομανοῦν. Διὰ τοῦτο παρακαλῶ ἐκεῖνους ποὺ συνεδητοιοῦν τὴν ἀναστροφὴν τῶν παρομοίων λόγων, νὰ ἀποφένουν τέτοιαι παροιμίας, καὶ τὰς ἀντιθέτους πρὸς αὐτὰς νὰ προτιμοῦν βσαι εἰσέκονται εἰς τὰς Γραφὰς. Ποῖα, εἶναι αὐταί, «Μὴ ἀκολουθεῖς, λέγε ἀπὸ κοντὰ τὰς ἐνστικτώδεις ἐπιθυμίας σου καὶ νὰ προφυλάσσεσαι». 18 Καὶ περὶ πόρνῃς πάλιν λέγει τὸ ἀντίθετον ἀπὸ τὴν παροιμίαν ἐκείνην. 19 «Μὴ παρασυρεσθῇς ἀπὸ τὴν φαύλῃν γυναῖκα, διότι μέλι στάζει ἀπὸ τὰ χεῖλη τῆς ἡ πόρνῃς γυναῖκα, ἡ ὅποια διὰ μικρὸν χρονικὸν διάστημα σοὺ γλυκαίνει τὸν λαίμῳ. Ἀργότεροι ὅμως θα το εὖρησι πικρότερον ἀπὸ χολὴν καὶ κοπτερότερον ἀκόμη καὶ ἀπὸ θύκοτον μάχαραι». 20 Αὐτὰ λοιπὸν ἔς ἀκούμε, καὶ ὅχι ἐκεῖνα. Διότι ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ λόγια οἱ ἀνελεύθεροι, ἀπὸ ἐκεῖ οἱ λογισμοὶ δουλοφροσύνης φυτρώνουν, ἀπὸ ἐκεῖ οἱ ἀνθρώποι καθίστανται ἔλσχα, διότι τὴν ἡδονὴν θέλουν νὰ ἐπιδώκουν συμφωνῶς μετὰ τὴν παροιμίαν ἐκείνην. ἡ ὅποια καὶ χωρὶς τὰ λόγια τὰ ἐδικά μου ἢ (βλὰ εἶναι καταγέλαστος. Διότι μετὰ τὴν πλινγμὸν τί ὠφελεῖ ἡ γλυκύτης. 21 Παύσατε λοιπὸν νὰ προκαλῆτε τὸσον γέλωτα, καὶ νὰ ἀνάπτετε τὸ πῦρ τὸ ἀσβεστοῦ τῆς γέννησ' καὶ ἄς κοιτάζω με. ἔστω καὶ ἄργα, καθὼς πρέπει πρὸς τὰ μέλλοντα, ἀφοὶ καθαρίζω με τὴν συμπλάν ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμούς, ὥστε καὶ τὸν παρόντα βίον με κοσμιότητα καὶ με πολλὴν σεμνότητα καὶ με εὐλάβειαν νὰ διέλθωμεν καὶ τὰ μέλλοντα ἀγαθὰ νὰ ἐπιτυχωμεν μετὰ τὴν Χάριν καὶ τὴν φ.

16. Σαφ. 1 το. 18, 20

11 Περσ. 3, 2, 4

λαθρόνικτον τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸν ὁποῖον ἀνήκει ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΟΜΙΛΙΑ ΘΔ (74)

(Ματθ. 27, 29—30)

Π Ἐλλοιομον εἰς τὰς γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοις ὑποκριταῖς διότι κτίζετε τὰς τάφους τῶν προφητῶν καὶ σκεύετε τὰς μνῆρας τῶν δικαίων καὶ λέτε ἕκαστός τις εἰς τὰς ἡμέρας τῶν πατέρων μας ὅταν θῇ ἐκκεθάνατος μέρες εἰς τὸ σ' αὐτοῦ προφητῶν (Ματθ. 23, 29—30).

Δὲν ἀπευθύνει ὁ Χριστὸς τὸ ἀλλοιόμενον ἐναντίον τῶν Φαρισαίων ὅτι κτίζουν τοὺς τάφους, οὔτε διότι τοὺς κατηγοροῦν ἀλλὰ διότι καὶ μετὰ τὸν τρόπον αὐτῶν καὶ μετὰ τὰς λέγουσιν καὶ προσποιοῦνται ὅτι κατηγοροῦν τοὺς Πατέρας τῶν κάνουν χειρότερα. **Β** Διότι ὑπῆρχε προσποίησις εἰς τὰ λόγια τῶν, λέγει ὁ Λουκᾶς. Διότι «καὶ ἐπιδοκιμάζετε, ἐπειδὴ κτίζετε». Ἐλλοιομον εἰς σᾶς, λέγει, διότι κτίζετε τοὺς τάφους τῶν προφητῶν. Ἐνῶ οἱ Πατέρες σὰς τοὺς ἐφόνευσαν. Ἀρα μαρτυρεῖτε καὶ ἐπιδοκιμάζετε τὰ ἔργα τῶν πατέρων σας, ὅτι αὐτοὶ μὲν τοὺς ἐσκότωσαν, σὺς δὲ κτίζετε τοὺς τάφους τῶν». **Β** Διότι ἐδῶ τὴν γνώμην τῶν προβαλλέων μετὰ τὴν ὁποῖαν ἔκτιζαν. Διότι, ὅχι, πρὸς τὴν τῶν σφαγάντων προφητῶν, ἀλλὰ μετὰ σκοπὸν νὰ διαταραχθῶσιν αἱ σφαγᾶς, καὶ ἐπειδὴ ἐφοβοῦντο μήπως μετὰ τὸ πέρασμα τοῦ χρόνου ἀφανισθοῦν οἱ τάφοι καὶ μαρτυρῇ ὁ ἔλεγχος καὶ ἡ ἀνέμνησις τῆς τόσο μεγάλης τὸλμῆς τῶν διὰ τοῦτο ἔκτιζον τοὺς τάφους, καὶ ἔστηνον λαμπρὰς τὰς οἰκοδομὰς ὡς καὶ κάποιοι τρόπαιον, καὶ ἔτσι ὑπερηφανευόνταν μετὰ τὰ

τολμήματα ἐκείνων καὶ κάνουν ἐπιδείξεις. Ἀλλὰ καὶ αὐτὰ τοῦ τολμῶντος κατὰ τὰς ἡμέρας μας δείχνουν ὅτι καὶ αὐτὰ τὰ κάνετε μὲ τὸν ἴδιον σκοπὸν. Διότι καὶ ἂν προφασίζεσθε τὰ ἀντίθετα λέγει, ὅτι δῆθει κατηγορεῖτε αὐτούς, ὅπως θεὸς «δὲν θὰ εἴμεθα συμμέτοχοι ἐκείνων, ἐάν ἐξρούσαμε κατὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας» ὁμοίως ἡ διαθεσις μὲ τὴν ὁποίαν τὸ λῆτε εἶναι φανερά. **13** Ἀὰ τοῦτο ἂν καὶ ἐσκεπάζη αὐτὴν μὲ προφητικὸν τρόπον ὁμοίως τὴν διατυπώσῃ καθαρά. Διότι εἶπεν «Λέγετε ὅτι, ἐάν ἐξρούσαμε κατὰ τὰς ἡμέρας τῶν πατέρων μας, θεὸς θὰ ἐλαμθάνεμε μέρος εἰς τὸ αἷμα τῶν προφητῶν». Καὶ συνέχισεν: «Ὡστε σεῖς οἱ ἴδιοι μαρτυρεῖτε, ὅτι εἶσθε πατριά ἐκείνων, ποὺ ἐσκότωσαν τοὺς προφήτας». Καὶ ποῖον εἶναι τὸ ἐγκλήμα τοῦ ἰσοῦ θνός φονιά, ἂν ὁ υἱὸς δὲν ἀνιμετῆχῃ εἰς τὴν γνώμην τοῦ πατρός. Κανένα εἶναι φανερόν λοιπόν, ὅτι θὰ τοῦτο τοὺς κατηγορεῖ διότι ὑποτίσεται τὴν συγγένειαν μὲ αὐτοὺς ὡς πρὸς τὴν κακίαν. Καὶ τοῦτο φανερώνει μὲ τὴν συνέχειαν. Δὲν συνεχίσε νὰ τοὺς λέγῃ «Φίδια γενεὰ ἐχθρῶν». Ὅπως τὰ φίδια ὁμοιάζουν μὲ τοὺς γονεῖς των ὡς πρὸς τὴν φαρμακερότητα τοῦ δηλητηρίου, ἔτσι καὶ σεῖς πρὸς τοὺς πατέρας σας κατὰ τὴν φονικότητα. **14** Ἐπειτα, ἐπειδὴ ἐστιγμὰ τιζοσκέψαι ποὺ δὲν ἦσαν γνωστὰ εἰς τοὺς πολλοὺς καὶ διὰ πραγματὰ τὰ ὁποῖα προκύπτει, νὰ τολμήσουσι, καὶ νὰ γινούσι γνωστὰ εἰς ὅλους μέλλοντικῶς, ὁ ἀπαιτῶν ὁ Κύριος τὰς κατηγορίας. Ἐπειδὴ λοιπὸν εἶπεν «Ὡστε σεῖς οἱ ἴδιοι μαρτυρεῖτε, ὅτι εἶσθε πατριά ἐκείνων, ποὺ ἐσκότωσαν τοὺς προφήτας» καὶ ἐδήλωσε μὲ αὐτὸ τὴν συγγένειαν κατὰ τὴν πονηρίαν λέγει ὅτι ἦτο πρόφασις ὅτι δὲν θὰ ἐγνώσασθε συμμέτοχοι ἐκείνων. Καὶ συνέχισε «συμπληρώσατε καὶ σεῖς τὸ (φονικόν) μέτρον τῶν πατέρων σας». Δὲν ἐβίβει ἐπὶ τὴν πρὸς τοῦτο, ἀλλὰ ἐπρόφητευεν αὐτὸ ποὺ θὰ ἐγένετο δηλαδὴ τὴν σφαγὴν τοῦ Ἰδοῦ τοῦ Κυρίου. Διὰ τοῦτο συνέχισεν τὸν ἐλεγχον καὶ

ἀφοῦ ἀπέδεξεν ὅτι πρόφασις ἦτο αὐτὰ ποὺ ἔλεγον διὰ καυλογοῦντες τοὺς ἑαυτοὺς των, ὅπως τὸ ὅτι «δὲν θὰ ἐγινόμεθα συμμέτοχοι αὐτῶν» **15** (αὐτοὶ ποὺ δὲν ἀπέσχον εἰς τὸν φόνον τοῦ Δεσπότη, πῶς θὰ ἀπέχον εἰς τὸν φόνον τῶν δούλων τοῦ προφητῶν), αὐστηρότερον ἐν συνεχείᾳ χρησιμοποίησεν τὸν λόγον ὀνομάζων αὐτοὺς φίδια καὶ γεννήματα τῶν φιδίων καὶ λέγει «Πῶς εἶναι δυνατόν νὰ ξεφύγετε τὴν κρίσιν τῆς γενένης, ὅταν τέτοια τολμᾶτε, καὶ τὰ ἀρνείεσθε καὶ κρύπτετε τὰς διαθέσεις σας, Ἐπειτα καὶ μὲ ἄλλον τρόπον τοὺς ἐλέγχει αὐστηρότερον καὶ λέγει ὅτι «Εγὼ θὰ σταλῶ πρὸς ἑαῖς προφήτας καὶ σοφοὺς καὶ γραμματεῖς καὶ ἀπὸ αὐτῶν ἄλλους θὰ φονεύετε ἄλλους θὰ σταυρώσετε καὶ ἄλλους θὰ μαστιγώσετε εἰς τὰς συναγωγὰς σας» (στ. 34). Διὰ νὰ μὴ λέγουν λοιπόν, ὅτι αὐτοὶ καὶ τὸν Δεσπότην ἐσταυρώσαμε, ἀλλὰ δὲν θὰ συμμετέχωμε καὶ εἰς τοὺς φόνους τῶν προφητῶν, ἐάν ἐξρούσαμε τότε, Ἰδοὺ λέγει. **16** καὶ δούλους θὰ σᾶς ἀποστείλω, προφήτας καὶ αὐτοὺς, καὶ οὔτε αὐτοὺς θὰ σθεσασθῆτε. Αὐτὰ δὲ λέγει, ἀποδεικνύων ὅτι καθόλου παραδοξοῖς νὰ σφαγῇ Αὐτὸς ἀπὸ τοὺς ἀπογόνους ἐκείνων, ποὺ εἶναι φονικοὶ καὶ ὑποκίλοι καὶ πολλὴν βολιότητα ἔχουσι καὶ ξεπερνοῦν τοὺς πατέρας των εἰς τὰ τολμήματα. **17** **18** Μαζὶ δὲ μὲ τὰ ἄλλα τοὺς ἀποδεικνύει καὶ ὑπερφυσικὰ κενόδοξους. Καὶ διότι ὅταν λέγουσι «Εάν ἐξρούσαμε εἰς τὰς ἡμέρας τῶν πατέρων μας, δὲν θὰ ἐγνώμεθα συνένοχοι αὐτῶν» ἀπὸ κενόδοξισμὸν τὸ λέγουσι, καὶ μὲ λόγον μόνον προφασίζονται ταῦτα, μὲ τὰ ἔργα των δὲ κάνουν τὰ ἀντίθετα. «Φίδια καὶ γεννήματα ὄχι ὅς» δηλαδὴ, πονηροὶ ἀπόγονοι πονηρῶν, καὶ πονηρότεροι, ὅτι αὐτοὺς ποὺ σᾶς ἐγγένησαν. Τοὺς ἀποδεικνύει λοιπόν ὡς τολμῶντας μεγαλύτερα ἐγκλήματα καὶ πολὺ χειρότερα ἐκείνων καὶ τόσον ἰδιαίτητως, ὥσταν νὰ μὴ περιέπεσαι ποτὲ εἰς τὰ ἴδια Αὐτοῦ λοιπόν καὶ τὸ τέλος ἐπιφέρουν καὶ τὴν ἐπισφράγισιν τῶν ἐγκλη-

νότων. Εκείνοι μὲν λοιπὸν τοὺς δοῦλους που ἦλθαν εἰς τὸν ἀμπελῶνα τοὺς ἐφόνευσαν, αὐτοὶ δὲ ἔδω καὶ τὸν Ἰδιὸν τὸν Υἱὸν καὶ τοὺς προσκαλοῦντας αὐτοὺς εἰς τὸν γάμον. **Β** Αὐτὰ δὲ λέγει, καὶ τοὺς ξεχωρίζει ἀπὸ τὴν συγγένειαν τοῦ Ἀβραάμ, καὶ ἀποδεικνύει ὅτι κανένας ὄφελος δὲν ἔχουν, ἐὰν δὲν μιμηθῶν ἐκεῖνον μὲ τὰ ἔργα. Διὰ τοῦτο καὶ συνεχίζει· «Πῶς θὰ ξεφύγετε ἀπὸ τὴν κρίσιν τῆς γενένης, ἀφοῦ μιμησθε ἐκείνους ποὺ ἐτόλμησαν τὰ παρόμοια ἔργα», Ἐδὼ δὲ ὑπεβύθισε καὶ τὴν ἐναντίον των κατηγορίαν τοῦ Ἰωάννου, διότι καὶ ἐκεῖνος ἔτσι τοὺς ἀπεκάλεσε (ὄφεις), καὶ τὴν μέλλουσαν κρίσιν τοὺς ἀνέφερε. Ἐπειτα ἐπειδὴ κοφθῶν δὲν τοὺς ἐφθέζε ἡ κρίσις καὶ ἡ γέννησις, ἐπειδὴ δὲν ἐπ' στενον, καὶ διὰ τὸ μέλλον δὲν ἔδιδον σημασίαν, μὲ περιστάσια τοῦ παρόντος τοὺς προσθόλλει, καὶ λέγει **Γ** «Διὰ τοῦτο ἀποστέλλω πρὸς ὑμᾶς προφήτας καὶ σοφοὺς καὶ γραμματεῖς καὶ ἀπὸ αὐτοῦ θὰ φονεύετε καὶ θὰ σταυρώσετε καὶ θὰ μαστρώσατε. Ὡστε νὰ πέσῃ ἐπ' αὐτὰς ὅλο τὸ αἷμα τὸ δίκαιον ποὺ ἐχύθη ἐπὶ τῆς γῆς ἀπὸ τὸ αἷμα τοῦ Ἀδελ τοῦ δικαίου. ἕως τὸ αἷμα τοῦ Ζαχαρίου τοῦ υἱοῦ τοῦ Βαραχίου, τὸν ὅποιον ἐσκοτώσατε μεταξὺ τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ θυσιαστηρίου. Ἀλήθεια σὰς λέγω, θὰ ἔλθουν ὅλα αὐτὰ εἰς τὴν γενεάν αὐτήν» (στίχ. 35 - 37)

Κοιτάξτε μὲ πόσους τρόπους προσεπάθησε νὰ σταματήσει τὸν κατηγοροῦν των. Εἶπεν ὅτι «καταλογίζετε εὐθύναν εἰς τοὺς πατέρας σας», μὲ ὅσα λέγετε ὅτι **Δ** «δὲν θὰ συμμετέχετε εἰς τὰ ἔργα των». Δὲν ἦτο δὲ τοῦτο μὲ κρὶν εἰς τὸ νὰ τοὺς ἐμποδίσῃ. Τους εἶπεν ὅτι· «καίτοι κατηγορεῖτε ἐκείνους σεῖς κάνετε χειρότερα» καὶ τοῦτο ἦτο ἵκανὸν νὰ τοὺς προκαλέσῃ ἐντροπὴν. Εἶπεν ὅτι «θὲν θὰ μείνουν αὐτὰ ἀτιμώρητα» καὶ μὲ αὐτὰ ἀναγγέλλει εἰς αὐτοὺς πόθοι ἀνωπολόγησιν. Τὸς ὅπεν· θύμισε λοιπὸν τὴν γενεάν τοῦ πυρός. Ἐπειτα ἐπεὶ ἡ

γέννησις θὰ ἤρχετο εἰς τὸ μέλλον, ἐπισήμασεν εἰς αὐτοὺς καὶ θεϊκά, ποὺ θὰ συνέβαινον εἰς τὴν γενεάν αὐτήν. «Θὰ ἔλθουν ὅλα αὐτὰ λέγει, εἰς τὴν γενεάν αὐτήν»

Προσέθεσε δὲ καὶ μεγίστην ἀφοδρότητα εἰς τὴν τιμωρίαν καὶ εἶπεν ὅτι χειρότερα ἀπὸ ὅλους θὰ πάθουν. Καὶ μὲ κανένα ἀπὸ αὐτὰ δὲν ἔγνων καλύτερον. **Ε** Ἐὰν δὲ ἐρατοῦσε κάποιος καὶ διατὶ ὑποφέρων χειρότερα ἀπὸ ὅλους· θὰ ἀπαντοῦσα, διότι καὶ χειρότερα ἀπὸ ὅλους ἐτόλμησαν νὰ πράξουν, καὶ μὲ κανένα ἀπὸ ὅσα ἔγνων δὲν ἐσωφρονίσθησαν. Καὶ δὲν ἤκουσας τὸν Ἀάμεχ νὰ λέγῃ· «ὅτι ὁ μὲν Κάιν ἔχει ἐκδοκῆσθαι ἑπτά φορές, ὁ δὲ Ἀάμεχ ἐβδομήντα φορές ἁπλά»² δηλαδὴ περισσοτέρων τιμωριῶν ἄξιός εἰμι· ἐγὼ παρὰ ὁ Κάιν καὶ διατὶ λοιπὸν· Ἄν καὶ δὲν ἐφόνευσεν ἀδελφόν **ΣΤ** Ἀλλὰ διότι οὐδὲ μὲ τὸ παράδειγμα ἐσωφρονίσθη. Αὐτὸ εἶναι τὸ ὅποιον εἶπεν ὁ Θεὸς εἰς ἄλλο μέρος· «Ἐγὼ ποὺ ἐκδοκῶμαι τὰ τέκνα διὰ τοὺς πατέρας των μέχρι τῆς τρίτης καὶ τῆς τεταρτῆς γενεᾶς εἰς ἐκείνους ποὺ μὲ μισοῦν»³, Ὅχι, ὅτι καταδικάζονται ὅλοι δι' ἐγκλήματα ποὺ ἐτόλμησαν ἕτεροι· ἀλλ' ὅτι ἐνῶ ὑπῆρξαν πάρα πολλοὶ ποὺ ἡμάρτησαν καὶ ἐτιμωρήθησαν, αὐτοὶ δὲν ἔγνων ἐκ τούτου καλύτεροι, καὶ ἔπασαν εἰς τὰ ἴδια παραπτώματα καὶ δικαίως ἔπρεπε νὰ υποστούν τὰς ἰδίας μὲ ἐκεῖνους τιμωρίας.

Σκέψου δὲ πῶς μὲ τὴν κατάλληλον εὐκαιρίαν ὅπεν θυμισε καὶ τὸν Ἀδελ, καὶ ἔδειξεν ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ φόνος ἦτο ἀποτέλεσμα φθόνου. Τί θὰ εἶχατε λοιπὸν νὰ εἰπῆτε, Μήπως δὲν γνωρίζετε τί ἔκαθεν ὁ Κάιν, Μήπως ὁ Θεὸς ἀδιαφόρησε δι' ὅσα ἔγνων, Μήπως δὲν ἐπέθελε

² Γεν. 4 21.

³ Ψα 90 5.

τὴν μεγαλύτεραν καταδίκην. **Β** Μήπως δὲν ἀκούσατε ὅσα ἐπαθεῖτε οἱ πατέρες σας, ὅταν ἐφόνευσαν τοὺς προφήτας, Μήπως δὲν ὑπέστησαν μωρίας καλάρσεις καὶ τιμωρίας, Διότι λοιπὸν δὲν ἐγίναντε καλύτεροι. Καὶ διὰ τί ἀναφέρω τὰς τιμωρίας τοῦ ἔπαθον οἱ πατέρες σας; Σὺ δ' ἴδιος τοῦ καταδικάζεις τοὺς πατέρας, διὰ τὴν πράττειν χειρότερα. Καὶ μάλιστα σεῖς οἱ ἴδιοι διατυπώσατε τὸ συμπέρασμα ὅτι ὁ Θεὸς «θὰ τοὺς ἐξολοθρεύσῃ με τὸν χειρότερον τρόπον»⁴. Ποιᾶν λοιπὸν συγγνώμην θὰ ἔχετε, ἀφοῦ ἀποτολμᾶτε τέτοια ἐγκλήματα μετὰ ἀπὸ μιά τέτοια (ὡς ἡ ἀνωτέρω) ἀπάντησιν, Ἄλλὰ ποῖος εἶναι αὐτός ὁ Ζαχαρίας. Ἄλλοι λένε ὅτι εἶναι ὁ πατέρας τοῦ Ἰωάννου (τοῦ Προδρόμου), ἄλλοι δὲ ὅτι εἶναι ὁ προφήτης, ἄλλοι δὲ ὅτι εἶναι κάποιος ἄλλος συνώνυμος ἱερεὺς, τὸν ὁποῖον ἡ Γραφή καὶ Ἰωδὰς ἀνομάζει. **Γ** Σὺ δὲ ἐκεῖνο σκέψου, ὅτι τὸ πολὺ μὲν ἐγκλημα ὁμιλοῦν ἦτο, δὲν ἐφόνευσαν μόνον τοὺς ἁγίους, ἀλλὰ καὶ εἰς ἁγίους τόπους. Μὲ τὸ νὰ λέγῃ αὐτὰ δὲ δὲν ἐφόδιζε ἐκεῖνους μόνον, ἀλλὰ καὶ τοὺς μαθητὰς ἐνεθάρρυνε καὶ ἐδείκνυε ὅτι καὶ οἱ πρὸ αὐτῶν δίκαιοι τὰ ἴδια ἔπαθον. Τούτους δὲ ἐφόδιζε, μὲ τὸ νὰ προλέγῃ ὅτι ὅπως ἐκεῖνοι ἐτιμωρήθησαν, ἔτσι καὶ αὐτοὶ θὰ ὑποστοῦν τὰς μεγαλύτερας τιμωρίας. Διὰ τοῦτο τὰς μαθητὰς καὶ προφήτας καὶ σοφοὺς καὶ γραμματεῖς ἀνομάζει καὶ ἔτσι πάλιν ἀφαιρεῖ ἀπὸ τοὺς Φαρισαίους κάθε ἀπολογίαν. Διότι δὲν ἔχετε νὰ προβάλετε πρόφασιν, λέγε «ὅτι ἐθνικούς ἐξέλεξεν (ὡς ἀποστόλους) καὶ διὰ τοῦτο ἐσκονοιάσθημεν». Ἀλλὰ τὸ ὅτι ἦσαν φοιτάδες καὶ τὸ ὅτι ἐδουλοῦσαν διὰ αἷμα, διὰ τοῦτο ἔφθασε εἰς αὐτὸ τὸ σημεῖον. **Δ** Διὰ τοῦτο καὶ ἐκ τῶν προτέρων εἶπε «ὅτι διὰ τοῦτο προφήτας καὶ γραμματεῖς θὰ ἀποστείλω» Διὰ τοῦτο καὶ ὅλοι

οἱ προφῆται τοὺς κατηγόρου καὶ ἔλεγαν «Αἵματα ἐπὶ αἵματων ἀναμειγνύουσιν καὶ ὅτι εἶναι ἄνδρες φονικῶν αἱμάτων»⁵. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Θεὸς τὸ αἷμα αὐτοῦ διέταξε νὰ προσφέρεται καὶ ἐδειξε ὅτι, ἐάν τὸ αἷμα ἀλόγου ἔχει τέτοιαν ἀξίαν, πολὺ περισσότερον τοῦ ἀνθρώπου. Διὰ τοῦτο καὶ εἰς τὸν Νῶε λέγει «θὰ ἐκδικηθῶ κάθε αἷμα ποὺ χύνεται»⁶. Καὶ μύρια παρόμοια ἄλλα εἶναι δυνατὸν νὰ εἰρωμεν, ποὺ νὰ δ' ἀπάσσουν αὐτοὺς νὰ μὴ φονεύουν. Διὰ τοῦτο διέταξεν νὰ μὴ τρώγουν οὔτε κρέας τινὲς μενοὺ ζῶου. **Ω** τῆς φιλανθρωπίας τοῦ Θεοῦ, διότι ἂν καὶ προσέδε διὰ εἰς τίποτε δὲν θὰ ἀφελόντο, **Ε** Αὐτὸς ἐκάλει τὰ καθήκοντά του πρὸς αὐτοὺς. Διότι «Ἀποστείλω» λέγει, ἔν καὶ ἐγνωρίζεν συγχρόνως, ὅτι θὰ σφαγοῦν. **Ω**στε καὶ ἀπὸ αὐτὸ ἀπεδεικνύοντο ὅτι κατὰ τύχην ἔλεγον «δὲν θὰ συμμετεχόμεν εἰς τὸ ἐγκλημα τῶν πατέρων». Διότι καὶ αὐτοὶ προφῆτας εἰς τὰς συναγωγὰς ἐφόνευσαν, καὶ οὕτως τὸν ἴδιον ἱερὸν χῶρον ἐσεβάσθησαν, οὔτε τὸ ὄψωμα τῶν προσώπων. **Ζ** **Δ**ιότι δὲν ἐφόνευσαν ὁπλῶς τοὺς παρατυχόντας, ἀλλὰ καὶ προφήτας καὶ σοφοὺς, ὥστε καὶ μὴ δύνασθαι νὰ δικαιολογηθοῦν. Τοὺς ἀποστόλους δὲ ἀνομάζει προφήτας καὶ τοὺς μετέπειτα μαθητὰς, διότι καὶ πολλοὶ ἀπὸ αὐτῶν ἦσαν προφῆται. Ἐπειτα ἐπειδὴ ἠθελε νὰ αὐξήσῃ τὸν φόβον, λέγει «Ἀληθῶς σὰς λέγω, θὰ συμβοῦν ὅλα αὐτὰ εἰς τὴν γενεάν αὐτὴν». Ιουτέστιν, εἰς τὰς κεφαλὰς σας θὰ ρίψω ὅλα αὐτὰ, καὶ μεσότην θὰ κἀνω ἐκδόκησιν. Διότι ἐκεῖνος ποὺ γνωρίζει, πολλοὺς ποὺ ἡμέρτησαν, καὶ δὲν ἐσωφρονίσθη, ἀλλὰ καὶ ὁ ἴδιος πάλιν ἔπεσε εἰς τὰ ἴδια παραπτώματα καὶ ὅχι μόνον αὐτὰ, ἀλλὰ καὶ εἰς πολλὰ χειρότερα, μεγαλύτερα τιμωρίαν θὰ ὑποστῇ ἀπὸ δ-

σὴν ἑκείνοι, ἔστω καὶ ἂν εἶναι δικαιότερος ἑκείνων. **Β** Διότι, ὅπως ἐάν ἤθελε, μεγάλας ὠφελείας θὰ ἐκέρδιζε ὅταν θὰ ἐγένετο καλύτερος μὲ τὰ παραδείγματα τῶν ἄλλων, ἔτσι ἐπεὶ δὴ ἔμεναν ἀδιόρθωτος, εἶναι ὑπεύθυνος μεγαλύτερας τιμωρίας, ὅσοι καὶ ἀπὸ ἀπλήκτου περισσοτέρων νοθευτῶν δι' ἑκείνων που προηγουμένως εἶχον ἀμαρτήσῃ καὶ εἶχον τιμωρηθῇ, καὶ ἀφοῦ τίποτε δὲν ὠφελήθη

Ἔπειτα πρὸς τὴν πόλιν στρέφει τὸν λόγον καὶ δι' αὐτῆς ἠθέλει νὰ παιδαγωγήσῃ τοὺς ἀκροατάς, καὶ λέγει· «Ἐρουσαλήμ, Ἰερουσαλήμ. » Τί χρειάζεται, ὁ διπλασιασμός; Σχῆμα εἶναι τοῦτο, τοῦ ἀλεοῦντος τὴν πόλιν καὶ ἐλέγχοντος αὐτήν καὶ ὑπερβολικῶς ἀγαπῶντος αὐτήν Χριστοῦ. Διότι ὅπως πρὸς μίαν ἀγαπημένην, ποὺ ἐδέχθη ὁλόκληρον τὴν ἀγάπην. «Ἐ καὶ ὅμως κατεφρόνησε τὸν ἐραστὴν τῆς καὶ διὰ τοῦτο πρόκειται νὰ τιμωρηθῇ ἔτσι, ἐδῶ ἀπολογεῖται (ὁ Χριστὸς) διότι πράκεται νὰ ἐπιφέρῃ εἰς αὐτὴν τὴν τιμωρίαν. Πραγμα ποῦ καὶ διὰ τῶν προφητῶν κάκει, καὶ λέγει· «Ἐἶπον γύρσε πρὸς με, καὶ δὲν ἐπέστρεψεν»⁷ Ἔπειτα ἀφοῦ ἀνέφερε τὸ δυναμὶ τῆς πόλεως, κατοπιν ἀναφέρει, καὶ τὰς μαφὰς δολοφονίας τῆς «ποι σκοτώνεις τοὺς προφήτας καὶ λιθοβολεῖς τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς σέ. Πόσας φορές ἠθέλησα νὰ μαζεύσω τὰ παιδιὰ σου, καὶ δὲν τὸ θελήσατε;» (στῆχ 37) Καὶ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἀπαλογούμενος ὑπὲρ τῶν διωκτῶν του ὅτι, οὔτε ὁ αὐτῶν μὲ ἠνάγκασας νὰ σὲ ἀπομακρύνω, οὔτε ἀπεξενώθης ἀπὸ τῆς πολλῆς εὐνοίας τοῦ σοῦ δεχθῶ, ἀλλὰ ἠθέλησα καὶ ἔτσι, ὅχι μίαν καὶ δύο ἀλλὰ πόλλας φορές νὰ σὲ προσελκύσω κατὰ μοῦ. **Β** «Πόσας φορές λέγε, ἠθέλησα νὰ μαζε-

⁷ 1 περ. 8, 7

ψω τὰ παιδιὰ σου, ὅπως ἡ θρῆναι τὰ πουλάκια τῆς κατὰ ἀπὸ τὰ πτερά τῆς, ἀλλὰ δὲν τὸ θελήσατε;». Τοῦτο δὲ λέγει διὰ νὰ δηλώσῃ ὅτι πάντοτε διεσκόρπιζον τοὺς ἐαυτοὺς τῶν μὲ τὰ ἀμαρτημάτων των. Καὶ τὴν φιλοστοργίαν τοῦ μὲ τὴν εἰκόνα δείχνει, ὅτι τὰ ζῶα δεικνύουν θερμὸν ἀσθῆμα πρὸς τὰ παιδιὰ των. Καὶ παντοῦ εἰς τοὺς προφήτας συναντᾶται ἡ εἰκὼν αὐτῆ τῶν πτερῶν καὶ εἰς τὴν ὥδην τοῦ Μωϋσέως, καὶ εἰς τοὺς Ψαλμοὺς, ὅτι τὴν μεγάλην φροντίδα καὶ πρόνοιαν εἰκονίζει

«Ἀλλὰ δὲν ἠθέλησατε», λέγει. «Ἰδοὺ ἐγκαταλείπει τὸ ἔρημο τὸ σπῖτι σας» γινώσκοντες τὴν ἰδίαν μου θοήθειαν. Ἄρα αὐτὸς ἦτο ἑκείνος που ἐπροσπορεύετο ἀπ' αὐτοὺς καὶ τοὺς συγκρατοῦσε καὶ τοὺς ἐπροστάτεινε. Ἄρα αὐτὸς εἶναι, ποῦ τ μωρεῖ αὐτοὺς πάντοτε καὶ ἐπιτίθει τιμωρίαν, τὴν ὅποιαν πάντοτε ἐφοβοῦντο ὑπερβολικῶς. **Β** Διότι αὐτῇ ἡ τιμωρία ἐβήλαμε ὁλόκληρον τὴν ἀναποδία τῆς συμπεριφορᾶς αὐτῶν.

«Διότι σὰς λέγω, ὅτι ἀπο τώρα καὶ εἰς τὸ ἐξῆς δὲν θὰ μὲ ἴδῃτε ἕως ὅτου εἰπῇτε. Εὐλογημένος ὅς εἶναι ἑκείνος που ἔρχεται εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου» (στῆχ. 38, 39) **Β** 12 Καὶ αὐτὸς ὁ λόγος εἶναι, δεῖγμα τῆς μεγάλης ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ, που μὲ τόνον προσπαθεῖ νὰ τοὺς γλυτώσῃ καὶ ἀπὸ τὰς μελλοντικῶς τιμωρίας, μὴ ἀρνοῦμενος νὰ τοὺς ἀπαλλάξῃ μόνον ἀπὸ τὰ παρὰ τῶν ματα τοῦ παρελθόντος. Διότι ἐδῶ ἀμείβει περὶ τῆς μελλούσης ἡμέρας τῆς δευτέρας παρουσίας τοῦ Τί λωπτόν, Δὲν τὸν εἶδον πλέον ἀπὸ τότε, Ἄλλ' ὅταν λέγῃ εἰπῇ ἔρτω δὲν δηλώνει τὴν ὥραν ἡμέραν, ἀλλὰ τὸν χρόνον τὸν μεσολαβούντα μέχρι τοῦ Σταυροῦ. Διότι, ἐπεὶ δὴ αὐτὰ πάντοτε αὐτὴν τὴν κατηγορίαν διετύπωναν ὅτι, εἶναι κάποιος ἀντιθετος καὶ ἐχθρὸς τοῦ Θεοῦ, δι' αὐτὸ καὶ ἑκείνος τοὺς προτρέπει νὰ τὸν ἀγαποῦν μὲ τὸ νὰ ἀπαδεωνῇ ὅτι εἶναι διόφρονος μὲ τὸν Πατέρα, καὶ δεχθῇ.

ἔτι. Αὐτός ἦτο ποι. ὥμιλε, διὰ τῶν προφητῶν. Διὰ τοῦτο καὶ τὰ ἴδια λόγια χρησιμοποιοῖ, τὰ ὁποῖα καὶ ὁ Προφήτης. Διὰ τοῦτων δὲ καὶ τὴν Ανάστασιν ὑπεδήλωσε. **Β** καὶ τὴν Δευτέραν παρουσίαν ἐφανέρωσε, καὶ εἰς τοὺς σφοδρῶς ἀπιστοῦντας ἐδήλωσε, ὅτι τότε θωοδῆποτε θά τὸν προσκυνήσουν. Πῶς τοῦτο ἐδήλωσε; Μὴ τὸ νὰ ἀποκαλυφθῇ πολλὰ πρὶν γίνου· ἀκόμη. Ὅτι θὰ ἀποστείλῃ προφήτας, ὅτι θὰ τοὺς φονεύσου· καὶ μάλιστα εἰς τὰς συναγωγὰς. ὅτι αὐτοὶ θὰ ὑποστοῦν μεγάλας τιμωράς, ἔτι θὰ ἐρημωθῇ ἡ κατοικία των, ὅτι θὰ ὑποφέρουν χειρότερα ἀπὸ κάθε ἄλλη φορά πού παρώμοια οὐδέποτε ἐδοκίμασαν προηγουμένως. Διὸ ἐὰν αὐτὰ καὶ εἰς τοὺς ὑπερβολικῶς ἀνηθούς καὶ φύλονεικούς ἦσαν ἱκανὰ νὰ παράσχουν ἀπόδειξιν καὶ περὶ ἐκείνων πού θὰ συμβοῦν κατὰ τὴν Δευτέραν παρουσίαν. Αὐτοῦ διότι ἂν ἐρωτήσωμεν αὐτούς· Ἀπέστειλε προφήτας καὶ σοφοὺς, ἐφόνευσαν αὐτοὺς εἰς τὰς συναγωγὰς, **Α** Ἐρημώθηκε ἡ κατοικία των, Ἐπῆλθον ἐὰν ἐκείναι τὰ περὶ τιμωρῶν καὶ γενένης, εἶναι φανερόν, ὅτι οὐδεὶς θὰ φέρῃ ἀντίρρησην. Ὅπως λοιπὸν ἐὰν αὐτὰ ἐξεπληρώθησαν ἔτσι καὶ ἐκεῖ νὰ θὰ ἐκπληρωθοῦν, καὶ θωοδῆποτε θὰ ὑποκύβουσι τότε καὶ αὐτοὶ. Ἀλλὰ ἀπὸ τοῦ κανέναν ὄφελος θὲν προσέρχεται πρὸς ἀπολογίαν των. Ὅπως δηλαδὴ οὐτε εἰς ἐκεῖνους πού θὰ μετανοοῦν τότε διὰ τὴν ζωὴν των θὰ ὑπάρχῃ ὄφελος.

Διὰ τοῦτο ὅσο εἶναι καὶ ῥος ἄς κάωμε τὰ κοῦλα. Διὸ ὅπως εἰς ἐκεῖνους θὲν ἐπέρχεται κανέναν ὄφελος πλέον ἀπὸ τὴν γνῶσιν, ἔτι οὐδέ εἰς ἡμᾶς τοὺς ἰδίους. ὅταν δὲν μετανοήσωμεν διὰ τὴν πονηρίαν μας ἐγκαίρως. Διὸ οὐτε εἰς τοὺς πλοῦτοισιν δὲν ἀπομένει τίποτε πλέον, ὅταν ἡ θάλασσα τοῦ παρωσῆρ τοῦ πλοῖον λόγῳ τῆς ὀκνηρίας του, οὐτε εἰς τὸν ἱατρίον. ὅταν ὁ ἀσθενὴς ἀποθάνῃ. **Β** Ἀλλὰ καθέναν ἀπὸ αὐτοὺς εἶναι ἀνάγκη πρὸς τοῦ τέλους νὰ μηχανευθῇ καὶ νὰ ἐνεργήσῃ τὰ πάντα,

ὥστε νὰ μὴ πέσῃ εἰς κανένα κινδυνόν καὶ εἰς καμμίαν κατασχύνην. Μετὰ τὴν καταστροφήν ἐὰν εἶναι ἀνώφελα. Καὶ ἡμεῖς θεθαίως, ὅταν εἰμεθα ἀσθενεῖς τότε καὶ ἰατροὺς προσκαλοῦμε καὶ χρήματα καταναλισκομεν, καὶ προσοχὴν μεγάλην δεκνύομεν διὰ νὰ θεραπευθῶμεν ἀπὸ τὴν ἀρρώστειαν ἀποκτῶντες τὴν ὑγίαν μας. Καὶ ὅταν φροντιδὰς θεκνύομεν διὰ τοὺς βούλους μας ὅταν ἀρρωστήσονται κατὰ τὸ σῶμα, τὴσιν τουλάχιστον ἄς δειξώμε καὶ διὰ τοὺς ἑαυτοὺς μας ὅταν νοσή ἡ ψυχὴ μας. **Β** ἂν καὶ ἀπὸ τοὺς ὑπηρέτας μας ἡμεῖς εὐρισκώμεθα πλησιέστερον πρὸς τοὺς ἑαυτοὺς μας, καὶ αἱ ψυχὰς μας εἶναι ἀνογκαιότεραι ἀπὸ τὰ σώματα τῶν δοῦλων. Ἀλλ' ὅμως εὐχάριστον θὰ εἶναι ἔστω καὶ ἂν δείξωμεν ἴσην τοι λάχ στον φροντιδὰ διότι, ἂν δὲν πράξωμε τώρα ταῦτα, ὅταν ἀπέλθωμεν καμμίαν πλέον δικαιολογίαν θὲν θὰ εἰρωμεν πρὸς ἀπολογίαν μας.

Καὶ ποῖος εἶναι τόσο ἀθλός, λέγει, ὥστε νὰ μὴ θεκνύῃ οὐτε τὴσιν μὴ καὶ φροντιδὰ, τοῦτο εἶναι τὸ περίεργον. ὅτι εἰμεθα τὴσιν ἀνάξιοι ἀπέμναι τοῦ ἑαυτοῦ μας. ὥστε νὰ περιφρονῶμε τοὺς ἑαυτοὺς μας περισσότερον καὶ ἀπὸ τοὺς ὑπηρέτας μας. **ΥΠΟ** Διὸ, ὅταν οἱ ὑπηρέταις μας ἔχουν πειρετόν καὶ ἰατροὺς καλοῦμε καὶ κατοικίαν κλείνομε, καὶ εἰς τοὺς νόμους τῆς ἱατρικῆς τέχνης ἀναγκάζομεθα νὰ πεθορχώμε. Καὶ εἰς ἐκεῖνους πού δὲν φροντίζουν τοὺς ἀρρώστους γινόμεθα ἐλεγκτικοὶ καὶ εἰδοκούς νοσοκόμους θάξομεν, καὶ παρὰ τὴν θέλησιν τούτων οἱ θεραπευόντες ἐπιβάλλουν τὴν ἰκανοποίησιν τῶν προσωπικῶν ἀναγκῶν τῶν ἀσθενῶν. Καὶ ἂν εἶποις αὐτοὶ πού φροντίζουν τοὺς ἀσθενεῖς, ὅτι πρέπει νὰ κατασκευασθοῦν φάρμακα μεγάλης ἀξίας, ὀποχωράμε, καὶ ὅποιωδῆποτε ἐντολήν δώσου, πειθόμεθα καὶ μισθοὺς διὰ τὰς ἱατρικὰς ἐντολάς των πληρώνομεν. **Β**

Ὅταν δὲ ἡμεῖς ἀσθενῶμεν πολλοὶ δὲ δὲν ὑπάρχει

ἐποχή κατὰ τὴν ὅποιαν καὶ μὴ ἀσθενῶμεν, οὔτε ἰατρὸν φέρομεν οὔτε χρήματα ἐξοδεύομεν, ἀλλὰ σὺν τῷ κείτῳ ἀρρώστῳ, κάποιος δῆμος ἐχθρὸς καὶ ἀντιθέτος τοιοῦτοτρόπως ἀδιαφοροῦμε διὰ τὴν ψυχὴν μας. Καὶ λέγω αὐτὰ ὅχι, διότι κατηγοροῦ τὴν φροντίδα θεραπείας τῶν ὑπηρετῶν, ἀλλὰ ἔχω τὴν ἀξίωσιν νὰ δειξέτε τουλάχιστον τόσῃ φροντίδῃ καὶ περὶ τῆς ψυχῆς σας. Καὶ πῶς νὰ φροντίζομαι; λέγει. Δείξε αὐτὴν ἀσθενῇ εἰς τὸν Παῦλον Δέξου (ὡς ἱατρὸν) τὸν Ματθαῖον. Κόσῃσε πλησίον τοῦ Ἰωάννου. Ἀκούσε ἐκ μέρους αὐτῶν τί πρέπει νὰ κἀνῇ ὅποιος ἔτσι ἀσθενεῖ. «Τὸ θά σοῦ εἰπὺν θπωσθῇ, τότε καὶ δὲν θὰ τὸ ἀποκρύψου, διότι δὲν ἀπέθανεν ἀλλὰ ζοῦν καὶ θυλοῦν. Ἀλλὰ δὲ ἀντιλαμβάνεται ἡ ψυχὴ σου ὅτι κατέχεται ἀπὸ τοῦ πυρετοῦ. Κατανέγκασέ τὴν σὺ καὶ προστάθῃς νὰ διεγείρῃς τὸ λογικόν της. Ὁδήγησέ εἰς αὐτὴν τοὺς προφῆτας. Δὲν ὑπάρχει ἀνάγκη νὰ καταθέσῃς χρήματα εἰς τοὺς ἱατροὺς αὐτοὺς, διότι οὔτε οἱ ἴδιοι ζητοῦν μισθὸν διὰ τὸν ἑαυτῶν τῶν, οὔτε διὰ τὰ φάρμακα ποὺ κατακευάζουσι. Δὲν σὲ ἀναγκάζουν εἰς διαπάνας ἐκτὸς μόνου τοῦ ἐλεημοσυνῆν» εἰς δὲ τὰ ὅλλα σοῦ ἐπαυξάνουν τὰ ἔσοδα. Ἐπὶ παραδείγματι, ὅταν σοῦ παραγγέλλαν νὰ σωφρονίσῃς σὲ διακλάσῃσιν ἀπὸ ἡ καίρα καὶ ἀποτὰ ἔξωδα. Ὅταν νὰ ἀπεχθῇς ἀπὸ τῆς μέθης, σὲ καθιστοῦν εὐπωρῶτερον. Ἐῖδες τέχνην ἱατρῶν ποὺ παρέχουν μὲ τὴν ὑγίαιαν καὶ χρήματα, **¶** Κόσῃσε λοιποὶ κοντὰ τῶν καὶ μάθε ἀπὸ αὐτοὺς τὸ εἶδος τῆς ἀσθενείας σου. Ἐπὶ παραδειγματι ἀγαπᾷς ὑπερβολικῶς τὰ χρήματα καὶ τὴν πλεονεξίαν ὅπως αὐτοὶ τοῦ κοίγονται ἀπὸ τὸν πυρετὸν ἀγαποῦν τὸ κρῶς. Ἀκούσε λοιποὶ τι συμβουλεύουν. Δὲ σοῦ θυλοῦν ὅπως ὁ ἱατρός, ἐὰν ὁ παχωρήσῃς εἰς τὴν ἐπιθυμίαν θὰ καταστραφῇς καὶ θὰ πᾶθῃς τὸ καὶ τὰ. Ἔτσι καὶ ὁ Παῦλος. «Εκεῖνοι ποὺ θέλουν νὰ πλουτίσῃσιν πιπτοῦν εἰς πειρασμὸν καὶ παγίδας τοῦ διαβόλου καὶ εἰς ἐπιθυμίας φλαθερόας καὶ ἀνοήτους,

οἱ ὅποιοι θυθίζουσιν τοὺς ἀνθρώπους εἰς διαθρόνους καὶ ἀπώλειαν». Ἀλλ' ἀνυπόμονος εἶσαι; Ἀκούσε ὁ ἰσὸς τί λέγει. «Ἀκόμη ὀλίγον καὶ ὁ ἔρχόμενος θὰ ἔλθῃ, καὶ δὲν θὰ ἀργήσῃ. Ἐῖ ὁ Κύριος εἶναι πλησίον καθέλου μὴ ἀγωνιάτε»⁸. Καὶ πάλιν. «Παρέρχεται τὸ σχῆμα τοῦ κόσμου τούτου»⁹.

Καὶ δὲν παραγγέλλει δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐνισχύει ὡς ἱατρός. Καὶ ὅπως ἐκεῖνοι ἀντὶ ψυχρῶν ἀναπληρῶνουν μὲ μερικά ἄλλα ἔτσι καὶ αὐτὸς διοχετεύει ἄλλοδὸ τὴν ἐπιθυμίαν. Θέλεις λέγει, νὰ πλουτήσῃς. Πλούτισε εἰς ἔργα ἀγαθὰ. Ἐπιθυμεῖς νὰ θησαυρίσῃς. Δὲν ἐμποδίζω. Μόνον ὅμως εἰς τοὺς οὐρανοὺς. **¶ 21** Καὶ ὅπως ὁ ἱατρός λέγει, ὅτι τὸ ψυχρὸν εἶναι, θλωθερόν εἰς τὰ δόντια εἰς τὰ νεῦρα, εἰς τὰ δατᾶ, ἔτσι καὶ αὐτὸς, συντομωτέρα μὲν διότι φροντίζει τὴν θρωσκυλογίαν σαφέστερα ὅμως καὶ δυνατώτερα. «Ρίξτε δλων τῶν κακῶν, λέγε, εἶναι ἡ φλαργυρία»¹. Μὲ ποῖον τρόπον θὰ τὴν καταπολεμήσῃς; λέγει. ὁ Παῦλος καὶ τοῦτο. Μὲ τὴν αὐτάρκειαν ἀντὶ τῆς πλεονεξίας. «Διότι εἶναι μεγάλη εὐκαρῖα πορικμοῦ, λέγει ἡ εὐσέβεια συνοδευομένη μὲ τὴν αὐτάρκειαν»². Ἐάν δὲ δυσουασχετῇς, καὶ ἐπιθυμεῖς περισσότερα καὶ δὲν ἡμπορεῖς ἀκόμη νὰ ἀπορρίψῃς ὅλα τὰ περιττά, λέγει καὶ, εἰς τὸν κοτ' αὐτῶν τοι τὸν τρόπον ἄρρωστον καὶ εἰς τοὺς παρομοίους πῶς πρέπει νὰ ἐργασθῇς. «Ὡστε αὐτοὶ ποὺ χαίρονται διὰ τὰ κτήματά τῶν, νὰ εἶναι ὅπως ἐκεῖνοι ποὺ θῶν χαίρονται»³, καὶ ἐκεῖνοι ποὺ ἔχουν, σὺν τῷ μὴ εἶναι δικὰ τους, καὶ ἐκεῖνοι ποὺ

8. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

ἀσχαλύνεται μὲ τὸν κόσμον νὰ μὴ φθάσουν εἰς κατα-
χρήσεις· **13** Εἶδες τί εἶδους φάρμακα παραγγέλλει,
θέλει καὶ ἄλλοι σχετ. κόν. ἱατροὺν νὰ φέρω, "Ἐγὼ τὴν
γνώμην ἔτι πρέπει, Διότι δὲν εἶναι αὐτοὶ οἱ ἱατροὶ κα-
θὼς οἱ ἱατροὶ τῶν σώματων οἱ ἄλλοι, πολλὰκις ἀντα-
γωνίζονται ἀναμεταξύ τωι ἐπικάλεσαν τὸν θάνατον
τοῦ ἀρρώστου "Ἀλλ' ὅχι καὶ αὐτοὶ εἶδ' Διότι εὖδ' ἀπε-
ρονται, δ' αὖ τὴν ὕγειαν τοῦ ἀρρώστου καὶ ὅχι διὰ τὴν ἰ-
διότητα τῶν φιλοδοξ. αὐ. μὴ φοβήθης δὲ τὸ πλῆθος αὐτῶν,
δ' οὐ, διὰ μέσου θλῶν "Εὐαὶ διδάσκαλος, ὁ Χριστός,

Κοίταξε λοιπὸν καὶ ἄλλοι πάλιν νὰ ἐσέρχεται καὶ
νὰ λέγῃ σκληρὰ περὶ τῆς νόσου αὐτῆς (τῆς φιλαργυρί-
ας) μᾶλλον δὲ νὰ ἀναφέρῃ καὶ τὸν ἱατρὸν αὐτῆς "Διότι
δὲν ἤμπορεῖτε νὰ βουλεύεσθε εἰς τὸν Θεόν καὶ τὸν Μα-
μωνά·" **14** Ναὶ λέγει καὶ πῶς θὰ γινῶν αὐτά, Πῶς θὰ
παύσωμεν νὰ ἐπιθυμῶμε **15** "Ἀπὸ ἐδῶ θὰ τὸ μάθωμεν
καὶ αὐτό. Καὶ πῶς θὰ τὸ καταβάλωμεν, "Ἀκούσε Αὐτὸν
καθὼς καὶ αὐτὸ ποῦ λέγει "Μὴ θησαυρίζετε διὰ τοῦς
ἐαυτοῦς σας θησαυροὺς ἐπιγείους, ὅπου σκόρος καὶ σα-
πίλα τοὺς καταστρέφουσιν, καὶ ὅπου οἱ κλέπτει κόνικον δι-
ἀρρηξ. ν. καὶ τοὺς κλέβουσιν·" **16** Εἶδες πῶς ἀπὸ τὴν γῆν
καὶ τὰ φθαρτὰ ὀδηγεῖ τὴν πρὸςκαιρὸν ἐπιθυμίαν καὶ τὴν
προσηλωσιν, εἰς τὸν οὐρανόν, ὅπου ἅλα εἶναι ἀφθαρτὰ
Διότι, ἂν μεταβεσθε λέγει, τὸν πλοῦτον σας ἐκ τῆς γῆς
οὔτε σκόρος οὔτε σάπιλα καταστρέφουσιν οὔτε κλέπτει
κόνικον, διὰρρηξ. καὶ οὔτε κλέβουσιν καὶ ἂν ἀποκρούσε-
τε τὴν ἀσέβειαν αὐτῆν καὶ τὴν ψυχὴν θὰ καταστήσετε
ἀρκετὰ πλοιοὶ **17** Μετὰ δὲ ἀπὸ τὰ λεχθέντα φέρε-
ις τὸ μέσον καὶ παραδίδωμεν πρὸς σάφην σμῆν σσ.,
Καὶ καθὼς ὁ ἱατρὸς φοβίξε τὸν ἀρρώστον καὶ λέγει ὅτι

14. Νετ. 1, 3
15. Νετ. 6, 14

ὁ δεῖνα δει. ἐφυλαχθῆκε ἀπὸ τὸ κρῖν καὶ ἀπέθανε ἔτσι.
καὶ Αὐτὸς παίρνει τὸν πλοῦτον, ποὺ εἶναι ἀρρώστος καὶ
ἐπιθυμεῖ ζωὴν καὶ ὕγειαν καὶ δὲν ἤμπορεῖ νὰ τὰ ἀπο-
κτήσῃ διότι φλέγεται ἀπὸ τὴν πλεονεξίαν καὶ ἀπέρχε-
ται ἀνικανοποιητός. Καὶ μετὰ τοῦτο, ἄλλοι σοὶ φέρε-
ις ἐπιστῆς ἄλλος Εὐαγγελιστῆς¹⁸, τὸν ἀποτηγανίζοντα
(εἰς τὴν κόλασιν πλοῦσιν) ποὺ οὔτε σταγόνα νεροῦ δὲν
ἔχει "Ἐπε τα δεικνύων ὅτι εἶναι, εὐκόλα τὰ προστάγμα-
τά Τοῦ, λέγει. «Κοιτάξε τὰ πτηνὰ τοῦ οὐρανοῦ»

18 Ἐπειδὴ δὲ εἶναι συγκαταβατικός, οὔτε τοὺς πλοῦ-
σους ἐγκαταλείπει εἰς τὴν ἀπόγνωσιν "Διότι τὰ ἄν-
τα εἰς τοὺς ἀνθρώπους εἶναι δυνατὰ εἰς τὸν Θεόν¹⁹,
λέγει. Καὶ λοιπὸν πλοῦσος εἶσαι, Δύναται νὰ σὲ θερα-
πεύσῃ ὁ ἱατρὸς Διότι οὔτε τὸν πλοῦτον ἀπηγόρευσεν,
ἀλλὰ μόνον τὸ νὰ εἶναι, κακεὶς δοῦλος τῶν χρημάτων,
καὶ ἐραστὴς τῆς πλεονεξίας Πῶς λοιπὸν εἶναι δυνατὸν
νὰ σωθῇ ὁ πλοῦτός, Νὰ παρέχῃ εἰς τοὺς ἔχοντας ἀνάγ-
κην ἀπὸ κοινῆς τὰ ἀγαθὰ τοῦ, ὅπως ἔκανε ὁ "ωδ. καὶ
ἀπεμάκρυνε τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ πλεονάζοντος ἀπὸ τὴν
ψυχὴν καὶ καθόλου δὲν ὑπερέβαινε τὰ χρεώδη **20**
Σοὺ δεικνύει, μετὰ ἀπὸ αὐτὸν καὶ ἐκεῖνον τὸν τελώ-
ν²¹, ὁ ὁποῖος κατέχετο ἀπὸ ὑπερβολικὸν πυρετὸν τῆς
πλεονεξίας καὶ ἀπηλλάγη ταχέως Διὰ τοῖς ἴτοι πε-
ρισσότερον ἐκμεταλλευστὴς ἀπὸ τὸν τελώνην, Καὶ ὁμοίως
ἐγένεν ἀνθρώπος ἀκτήμων, διὰ τῆς περὶ αὐτοῦ εἰς τὰς
ἐντολάς τοῦ ἱατροῦ Διότι καὶ οἱ μαθηταὶ τοῦ οἱ ἴδιοι,
εἶχον τὰ νοσήματα τὰ ὅποια καὶ ἡμεῖς, καὶ ἐθεραπεύ-
θησαν ταχέως Καὶ καθέναν ἀπ' αὐτοὺς δεικνύει, ὥστε
νὰ μὴ πέσωμεν εἰς ἀπόγνωσιν Κοίταξε λοιπὸν τούτον

18. Λουκ. 4, 24
19. Ματ. 19, 26
20. Λουκ. 18, 27
21. Λουκ. 5, 27

τὸν τελώνην βλέπε πάλιν καὶ ἄλλον ἀρχιτελώνην²⁰, ὁ ὁποῖος ἐπέσχετο νὰ δώσῃ τετρασπλάσια ἀπὸ δσα ἤρπα-
σε, καὶ τὰ ἥμισυ ἀπὸ τὰ ὑπάρχοντά του, ὥστε νὰ ὀπο-
δεχθῇ τὸν Ἰησοῦν. **13** Ἀλλὰ φλέγεσαι, καὶ ἔχεις ὑπερβο-
λικὴν ἐπιθυμίαν χρημάτων. Ἰότε ἀπὸ τῶν ἰδικῶν σου
κάτεχε τὰ χρηματὰ δίων. Δ.ὲν καὶ περισσότερα ἀπὸ δ-
σα ζητεῖς σοῦ δίδω, λέγει, ἀνοίγων ἐνώπιόν σου τὰς οἰ-
κίας τῶν πλουσίων ὅλης τῆς οἰκουμένης. Δ.στ. ὁποῖος
ᾤκησε πατέρα, ἢ μητέρα, ἢ ἀγρούς, ἢ οἰκίαν θὰ λάβῃ
ἐκατονταπλάσια²¹. Ἔτσι ὅχι μόνον θὰ ἀπολαύσῃς πε-
ρισσότερα, ἀλλὰ καὶ τὴν κακὴν αὐτὴν ὥψαν θὰ σῇσῃς
ὀλοτελῶς, καὶ θὰ ὑποφέρῃς εὐκόλως ὅλα. Ὅχι μόνον
δὲν θὰ ἐπιθυμῇς τὰς περισσότερας, ἀλλὰ πολλὰς φορές
οὔτε τὰ ἀναγκαῖα.

Ἔτσι ὁ Παῦλος ἐπέπνευσε²², καὶ ὑπερηφανεύετο μάλ-
λον διὰ τοῦτο, παρά ὅταν ἐχόρταινε. Δ.ὲν καὶ ὁ ἀθλη-
τῆς ποὺ ἀγωνίζεται καὶ στεφονοῦται δὲν θὰ ἐπρωτευοῦ-
σε νὰ τρωγῇ ἐλευθερὰ καὶ νὰ ζῇ ἀμέριμνα. **14** Ἡ καὶ ὁ
ἄριστος ποὺ δοκίμασε τὰ ἀγαθὰ τῆς θαλάσσης, δὲν θὰ
ἤθελε πλέον νὰ μένῃ ἀργός. Καὶ ἡμεῖς λοιπὸν ἂν δο-
κιμάσωμε ὅπως πρέπει τὰ ἀγαθὰ τὰ πνευματικά, καὶ
τότε νὰ θεωροῦμε ὅτι τίποτε ἀπὸ τὰ παρόντα δὲν ἔχει ἀ-
ξίαν ὥσας νὰ ἔχωμεν σαγηνευθῇ ἀπὸ μιαν ὠραιοτάτην
μεθυστικὴν ἐπιθυμίαν τῶν μελλοντικῶν ἀγαθῶν. Ἀς τὰ
δοκιμάσωμε λοιπὸν διὰ τὰ ἀπαλλαγώμεν καὶ ἀπὸ τὸν
θόρυβον τῶν παρόντων καὶ τὰ μελλοντικά νὰ ἐπιτύ-
χωμεν μετὰ τὴν χάριν καὶ τὴν φιλανθρωπίαν τοῦ Κυρίου
ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸν ὅποιον ἀνήκει ἡ δόξα καὶ
ἡ δύναμις, τώρα καὶ πάντοτε, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν
αἰώνων Ἀμήν.

²⁰ Ἰω. 18 Ἀ.

²¹ Ματθ. 19. 29.

²² Φίλ. 4. 11.

ΟΜΙΛΙΑ ΟΕ' (75)

Ματθ. κδ. 1. 15)

12 Καὶ ἄφ' οὗ ἐξηλθεν ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τοῦ ναοῦ, ἀπεμνημό-
νετο. Καὶ ἦλθον πηρώον τοι οἱ μαθηταί, τὸν νῦν δεῖξον τὰ
κτίρια τοῦ ναοῦ. **13** Ὁ δὲ Ἰησοῦς αὐτοῖς, εἶπεν· βλέπετε ὅλα αὐτά,
ἵνα ἡμεῖς σὺς λάβω, ὅτι δὲν θὰ μένῃ ἐδῶ ἡ θεοὺς ἔτι ἡμεῖς τοι νῦν
μὴ γκαρμίζω. (Ματθ. 24. 1. 2)

Ἐπειδὴ λοιπὸν εἶπεν ὅτι «ἡ κατοικία σας θὰ ἐρη-
μωθῇ». **13** καὶ ἄλλα πᾶσα πολλὰ δεῖνά ἐπροφῆτευσεν,
καὶ οἱ μαθηταί ὅταν ἤκουσαν αὐτά, ἀπὸ ἐκπλήξιν μάλ-
λον, προσήλθον νὰ τοῦ δεῖξουν τὴν ὠραιότητα τοῦ ναοῦ
καὶ ὅτι ἀποροῦσαν πῶς θὰ ἐξαφανισθοῦν τόσοι ὠραιό-
τητες καὶ πολυτελεῖ ὅλκᾳ καὶ ἀπαράμειλλα καλλιτεχνή-
ματα. **14** Δὲν ὁμιλεῖ πλέον ἀπλῶς περὶ ἐρημώσεως
πρὸς τοὺς μαθητάς ἀλλὰ προφητεύει τὸν παντελεῖ ἀφρα-
νισμόν. Δὲν τὰ βλέπετε ὅλα αὐτά, λέγει, καὶ θαυμάζετε
καὶ ἐκπλήσσεσθε. Δὲν θὰ μένῃ λίθος ἐπὶ λίθον. Πῶς
λοιπὸν ἔμενε, λέγει, καὶ τί συνέθι μετὰ τὴν προφητείαν,
Δ.ὲν οὔτε ἔτσι ἀκριβῶς ἐξεπληρώθη ἡ ἀπόφασις. Ἡ
λοιπὸν ἐλεγεν αὐτὰ ὑπονοῶν τὴν ἀποκληρωτικὴν κατα-
στροφὴν ἢ ὑπενόει τὴν καταστροφὴν εἰς τὸν τόπον ἐκεῖ-
νον ὅπου εὖρ σκετο. Δ.ὲν ἐκεῖ ὑπάρχουν εἰρεῖκια ξεθε-
μελωμένων πόλεων. Μετὰ ἀπὸ αὐτὰ καὶ ἐκεῖνο θὰ σὰς
ἐλεγε, ὅτι καὶ ἐξ ὧν ἔγνωαν καὶ διὰ τὰ εἰρεῖκια καὶ
οἱ ὑπερφῶν κὼς ἀφ' ὁρίωντες πρέπει νὰ πεθάνωσι, ὡς
παντελῶς καταστραμμένων.

15 Ἐννὸς δὲ ἐκάθητο εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν, προσήλ-
θον εἰς αὐτοὺς οἱ μαθηταί. διὰ τὴν καὶ τοῦ εἶπαν· λέ-
γε μας ποτε θὰ γίνωσι αὐτὰ καὶ ποῖον εἶναι τὸ σημεῖον
τῆς ἐλεύσεώς σου καὶ τῆς συντελεσθῆς τοῦ κόσμου; (Ὁσίχ.
2) Διὰ τοῦτο ἦλθον ἰδιαιτέρως διὰ νὰ πληροφορηθοῦν
περὶ τῶν παρομοίων πραγμάτων. Δ.ὲν ἀγωνωδῶς ἔπε-

διώκον νά μάθουσι τήν ἡμέραν τῆς ἐλευσεως Του. Ἐάν ἐπειδὴ σφοδρῶς ἐπιθυμοῦσαι νά ἴδωσι τὴν δόξαν ἐκείνην ἢ ὅποια εἶναι αἰτία μνριων ἀγαθῶν. Καὶ δυο ἐρωτήματα κάνα ν πρὸς Αὐτοῖς. Πότε θά γίνουσι αὐτά, δηλαδή ἡ καταστροφή τοῦ ναοῦ, καὶ ποῖον εἶναι τὸ σημεῖον τῆς ἐλευσεως τῆς Ἰσικῆς Σοι. Ὁ δὲ Λουκάς εἰς λέγει ὅτι εἶναι τὸ ἐρώτημα τὸ περὶ τῆς καταστροφῆς τῶν Ἱεροσολύμων ὅ ὅτι αὐτοὶ ἐνόμιζον ὅτι τότε θά συνέβαινε καὶ ἡ ἐλευσίς Του.

¶ Ὁ δὲ Μάρκος² οὐδὲ ὅλους τοὺς ἀνιφέρει, ὅτι ἐρώτησαν περὶ τῆς καταστροφῆς τῶν Ἱεροσολύμων, ἀλλὰ μόνον τὸν Πέτρον καὶ Ἰωάννην. Διότι, εἶχον μεγαλυτέραν παρηρησίαν. Τί λοιπὸν εἶπεν ὁ Κύριος. «Προσέχετε μήπως κανεῖς σὰς ἐξαπατήσεις διότι πολλοὶ θά ἔλθουν εἰς τὸ ὄνομά μου καὶ θά λέγουν. ἐγὼ εἰμαι ὁ Χριστός, καὶ πολλοὺς θά πλανήσουσι. Θά ἀκούσετε δὲ πολέμους καὶ φήμας πολέμων. Προσέχετε, μὴ φοθηθῆτε. Διότι, εἶναι ἀνάγκη νά γίνουσι ὅλα αὐτά ἀλλὰ δὲν θά ἔλθῃ σκόρη τὸ τέλος» (στίχ. 5 - 6). Ἐπειδὴ δηλαδὴ εἶχον τὴν ἐντύπωσιν, καθὼς ἤκουον, ὅτι ἐπρόκειτο περὶ ξένης τιμωρίας τοῦ θά ἐπῆρχετο εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ. ¶ καὶ ὅτι, θά ἦσαν ἔξω ἀπὸ τὰς ταραχάς, ἀνερπύλουσι τὰ ἀγαθὰ μόνον καὶ ἐπερίμεναι με μεγάλην ἀγωνίαν νά τὰ ἀπολαύσουσι. Διὰ τοῦτο πάλιν πρὸς αὐτοὺς προφητεύει μελλοντικά δεινὰ τοὺς γεμίζε, με ἀγωνίαν καὶ τοὺς παραγγέλλει νά προσέχουν δύο φορές περ σότερον ὥστε οὔτε νά ἐξαπατηθοῦν ἀπὸ τὰ ἀπατηλὰ λόγια ἐκείνων ποὺ παροτρύνουν οὔτε νά καταταπεινωθῶν ψυχικῶς ἀπὸ τὴν κυριαρχίαν τῶν δεινῶν ποὺ θά ἐπικρατήσουσι.

¹ Λουκ. 21, 1

² Μάρκ. 13, 4

Διπλὸς λοιπὸν ὁ πόλεμος θά εἶναι, λέγει, ὁ ἐκ μέρους τῶν ἀπατελώνων καὶ ὁ ἐκ μέρους τῶν ἐχθρῶν. Ἀλλ' ὁ πόλεμος ἐκεῖνος θά εἶναι πολὺ χειρότερος καὶ θά διεξάγεται μέσα εἰς ἀτιμόφαρον συγχύσεως καὶ ἀναταραχῆς τῶν πραγμάτων καὶ ἐναντίον φοβημένων καὶ καταταραγμένων ἀνθρώπων. Διότι, καὶ πολλὴ ἦτο τότε ἡ ζόλη. ¶ οἱ Ῥωμαῖοι πολίται νά προκόπτουσι πόλεις νά καταστρέφωσι, στρατόπεδα καὶ ἄρματα πολεμικά νά κινῶνται, καὶ πολλοὶ πλάνοι εὐκόλως νά γίνονται. Πιστευτοί. Πολέμους δὲ ἐννοεῖ τοὺς διεξαχθέντας εἰς τὰ Ἱεροσολύμια καὶ ὅχι θεοθαίως τοὺς ἐξωτερικοὺς τοὺς εἰς τὰ διάφορα μέρη τῆς οἰκουμένης. Διότι τί τοὺς ἐξιδιέφερον αὐτοὶ οἱ πόλεμοι, Ἐξ ἄλλου οὔτε κανένα νεο θά ἐπρόκειτο νά εἰπῇ, ἐάν ἀνεφέρετο εἰς τὰς δυστυχίας τῆς οἰκουμένης, τοὺ πάντοτε συμβαίνουσι. Διότι, καὶ πρὸ Χριστοῦ ὑπῆρχον πόλεμοι, καὶ ἀναταραχαὶ καὶ μάχαι. Ἀλλὰ τοὺς Ἰουδαίους, λέγει, πολέμους, ποὺ δὲν προῆλθον ἀπὸ μακριά. ¶ καὶ ἐν συνεχείᾳ αὐτοὶ ἦσαν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν Ῥωμαίων.

Ἐπειδὴ λοιπὸν καὶ αὐτὰ ἦσαν ἱκανὰ νά τοὺς θορυθήσουσι, ὅλα αὐτὰ τὰ προλέγει. Ἐπειτα ἀφοῦ τοὺς ὑπεδηλώσεν ὅτι καὶ αὐτὸς θά συνεπιτεθῇ κατὰ τῶν Ἰουδαίων καὶ θά πολέμησῃ, ἀναφέρει, δὲ ὅχι μόνον μάχας ἀλλὰ καὶ θεομηνίας, πέναι καὶ ἐπιδημίας, καὶ σεισμούς, καὶ ἐδεξεν ὅτι καὶ τοὺς πολέμους. Αὐτὸς τοὺς ἐπέτρεψε νά ἔλθουν. Αὐτὰ ἔμως δὲν θά γίνουσι ἀπὸ τῶν κατὰ τὴν συνθήκην τοῦ ὑπῆρχε ἀπὸ πρὶν εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν θεϊκὴν ὀργήν. Διὰ τοῦτο οὔτε ἔτσι ἀπλῶς αὐτὰ θά ἔλθουν, λέγει, οὔτε ἀθρόωως, ἀλλὰ με ἐκπληκτικὰ σημεῖα. Διὰ νὰ μὴ λέγουν δὲ οἱ Ἰουδαῖοι, ὅτι αἱ τοὺς κακῶν αὐτῶν εἶναι, αὐτοὶ τοῦ ἐπιστεῖναι (δηλ. οἱ Χριστοὶ), διὰ τοῦτο καὶ τὴν αἰτίαν τῶν ἐπερχομένων δεινῶν λέγει. «Ἀληθῶς σὰς λέγω. Ἐλεγε προφηγοῦμένως ὅτι θά συμβοῦν ὅλα αὐτὰ εἰς τὴν γενεάν αὐ-

τήν»³, ἐπειδὴ ἐνεθυμώθη τὰ φονικά ἐγκλήματα τῶν Ἑπείτα διὰ τὰ μὴ νομίσαιεν ὅτι διεκόπη τὸ κήρυγμα, ἐπειδὴ ἤκουον τοὺς κινδύνους τῶν θειῶν, συνέχισεν. «Προσέχετε καὶ μὴ ταράσσεσθε, ὅτι πρέπει. ἅλα αὐτὰ νὰ γίνουν», δηλαδὴ, αὐτὰ ποὺ ἐπροφήτευσα, καὶ ἡ ἐπέλευσις τῶν πειρασμῶν οὐδὲν ὅπως θὰ διακύψῃ τὰ ὑπ' ἐμοῦ λεχθέντα. Ἀλλὰ θὰ ἔλθῃ μὲν θορυβὸς καὶ ταραχὴ, τὰ προφητικά λόγια μου ὁμως τίποτε δὲν θὰ τὰ διασαλεύσῃ. Ἐπειτα ἐπειδὴ εἶπεν εἰς τοὺς Ἰουδαίους. «Ἀπὸ τοῦδε δὲν θὰ με ἴδῃτε πλέον, μέχρι νὰ εἴπητε εὐλογημένος αὐτὸς ποὺ ἔρχεται εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου»⁴. «Ἐνὸς ἕαν βέ οἱ μαθηταὶ ὅτι, μὰζὶ με τὴν καταστροφὴν θὰ ἔλθῃ καὶ ἡ συντέλεια καὶ παρεκκλίνου νὰ διορθώσῃ τὴν σκέψιν τῶν αὐτῶν». Εἶπεν γὰρ «Ἀλλὰ δὲν θὰ ἔλθῃ ἀκόμη ἡ συντέλεια». «Ὅτι, δὲ ἔτσι, ὅπως εἶπα, ἐσκέπτοντο, κατὰ λάθε το καὶ ἀπὸ τὴν ἐρώτησιν ὡς εἶπεν, ἡρώτησαν «Πότε αὐτὰ θὰ γίνον»,», δηλαδὴ, πότε θὰ καταστραφῶν τὰ Ἱεροσολύμα, καὶ ποῖον εἶναι τὸ παράδειγμα σημεῖον τῆς ἐλευσεως Σοὶ καὶ τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος.

Αὐτὸς δὲ δὲν εἶπε τίποτε εὐθέως εἰς τὴν ἐρώτησιν αὐτῶν, ἀλλὰ προηγουμένως ἐκεῖνα τὰ κατεπεριγόντα λέγει, καὶ τὰ ὅποια ἐχρειάζοντο πρῶτα νὰ μαθοῦν. Ἀπὸ οὗτε περὶ Ἱεροσολύμων κατ' εὐθείαν, οὗτε περὶ τῆς θειᾶς παρουσίας Του εἶπεν, ἀλλὰ περὶ τῶν ἀμέσως ἐπερχομένων θειῶν. **10** Διὰ τοῦτο καὶ τοὺς ἐμβόλῃς εἰς ἀγωνίαν καὶ τοὺς λέγει «Προσέχετε μήπως σὰς ἐξαπατήσῃ κανεὶς. Διότι πολλοὶ θὰ ἔλθουν εἰς τὸ ὄνομα μου καὶ θὰ λέγουσι ἐγὼ εἶμαι ὁ Χριστός». Ἐπειτα ἀφοῦ τοὺς διηγείρε τὴν περιέργειαν διὰ τὰ ἀκούσασιν αὐτὰ

(προσέχετε λέγει μήπως σὰς παραπλανήσῃ κανεὶς) καὶ ἀφοῦ τοὺς ἐνεθάρυνεν εἰς ἀγωνίαν καὶ τοὺς προετοίμασε νὰ προσέχουν καὶ ἀνέφερε τοὺς λαοπλάνους, τοὺς πρὶν ἀπὸ ὅλα ψευδοχρίστους, τότε ὁμιλεῖ περὶ τῶν δυστυχῶν τῶν Ἱεροσολύμων καὶ φέρε, ἀποδείξεις ἀπὸ ὧν ἔγινον καὶ πρόκειται νὰ γινῶνται μεθ' οὐνικῶς εἰς τοὺς ἀνθρώπους καὶ φυλονεκεύς.

«Πολέμους καὶ φήμας πολέμων», ὅπως καὶ προηγουμένως ἀνέφερε τὰς εἰς αὐτοὺς ἐπερχομένας ταραχὰς ἐγνοεῖ. **12** Ἐπειτα ἐπειδὴ, καθὼς προανέφερε, ἐνόμιζον ὅτι, μετὰ ἀπὸ τοῦ πόλεμον ἐκεῖνον θὰ ἔλθῃ τὸ τέλος, κοίταξε πῶς τοὺς προφυλάσσει καὶ λέγει. «Δὲν θὰ ἔλθῃ ἀκόμη τὸ τέλος. θὰ σηκωθῇ, λέγει, ἔθνος ἐναντὶον ἔθνους καὶ βασίλειον ἐναντίον βασιλείου». Τὰ προσημια, ἀναφέρει. Ἐδὼ τῶν ἐθνοστικῶν θειῶν «Ὅλα δὲ αὐτὰ εἶναι ἀρχὴ τῶν πόνων», δηλαδὴ αὐτῶν ποὺ θὰ συμβοῦν εἰς αὐτοὺς. **12-13** Τότε θὰ σὰς παραδώσου εἰς θάνατον στήριαν καὶ θὰ σὰς θανατώσουσιν» (στῆλ. 7 - 9) Τὴν κατὰληλὸν στιγμὴν ἀνέφερε μεταξύ τῶν ὅλων καὶ τὰ ἰδικὰ τῶν (τῶν μαθητῶν) θάνατον στήριαν, ὥστε νὰ παρηγοροῦνται ἀπὸ τὰ κοινά. Ὅχι, μόνοι ὁμοῦ ἀπὸ αὐτὰ, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὸ ὅτι προσέθεσε ὅτι «Διὰ τὸ ὄνομα Μου», «θὰ εἰσθῇ μισητοὶ ἀπὸ ὅλα τὰ ἔθνη ἐξ αἰτίας τοῦ ὀνόματός μου. Καὶ τότε θὰ σκαβαλισθοῦν πολλοί, καὶ θὰ προσβῶσιν ὁ ἕνας τὸν ἄλλον». Καὶ πολλοὶ ψευδοχρίστοι, καὶ ψευδοπροφῆται θὰ ἐμφανισθοῦν καὶ θὰ πλανήσων πολλοὺς καὶ ἐπειδὴ θὰ πληθυνθῇ ἡ ἀνομία, θὰ μυχραθῇ ἡ ἀγάπη τῶν πολλῶν. Ἐκεῖνος δὲ πῶς θὰ ὑπομείνῃ ἕως τὸ τέλος, αὐτὸς θὰ σωθῇ (στῆλ. 9 - 13)

Τοῦτο θὰ εἶναι τὸ χειρότερον, ὅταν καὶ ἐμφύλιος ὁ πόλεμος εἶναι διότι πολλοὶ ψευδοβέλται ἀπεδείχθησαν Εἰς ὅτι, ὁ πόλεμος δ' ἐξάγεται ἀπὸ τρεῖς **13** πλευράς ἀπὸ τοὺς πλάνους, ἀπὸ τοὺς ἐχθρούς, καὶ ἀπὸ τοὺς ψευ-

³ β. Ματθ. 23, 26.

⁴ β. Ματθ. 23, 39.

δωδέλφους. Καίταξε καὶ τὸν Παῦλον ποῦ θρηνηλογεῖ διὰ τὰ ἴδια πράγματα καὶ λέγει· «Ἄπ' ἐξω μάχα, ἀπὸ μέσα φόβου καὶ κινδύνου ἀπὸ ψευδοδωδέλφους»⁵. Καὶ ἄλλοι· «Τέτοιαι ἀνθρώποι εἶναι ψευδοπάστολοι, ἐργάται δόλου, ποῦ μετασχηματίζονται εἰς ἀποστόλους τοῦ Χριστοῦ»⁶. Ἔπειτα πάλιν τὸ χειρότερον δῶν, δὲν θὰ ἔχουν οὐδὲ τὴν κατηγορίαν ἀπὸ τῆς ἀδελφικῆς ἀγάπης. Ἔπειτα ἀφοῦ ἔδειξε ὅτι ὁ γενναῖος καὶ καρτερικὸς καθόλου δὲν θὰ θλασθῇ ἀπὸ αὐτά, «Μὴ φοβεῖσθε, λέγει καὶ μὴ ταράσσεσθε» Διότι, ἐν δεξέτῃ τὴν ἀρμυζούσαν ὑπομνήν, δὲν θὰ σᾶς καταθάλουν τὰ δεινὰ. «Καὶ σίκοις ἀποδείξῃς τοῦτου εἶναι ὅτι «θὰ κηρυχθῇ τὸ εὐαγγέλιον τοῦ ὁπωσδήποτε εἰς ὅλα τὰ μέρη τῆς γῆς». Τοιοῦτοτρόπως θὰ ἐπιπλευσέτε τῶν δεινῶν. Διότι διὰ νὰ μὴ λέγουν, πῶς λοιπὸν θὰ ζήσωμεν, ἀνεφέρει καὶ τὴν συνέχειαν ὅτι καὶ θὰ ἐπιζήσετε καὶ θὰ διδάξετε πανταχοῦ. Διὰ τοῦτο καὶ συνέχισε. «Καὶ θὰ κηρυχθῇ τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο τῆς βασιλείας εἰς ὅλον τὸν κόσμον πρὸς μαρτυρίαν εἰς ὅλα τὰ ἔθνη καὶ τότε θὰ ἔλθῃ τὸ τέλος», ὅχι τῆς συντελείας, ἀλλὰ τὸ τέλος τῶν Ἱεροσολύμων.

Ὅτι δὲ περὶ ἐκεῖνων ἔλεγε, καὶ πρὸ τῆς καταστροφῆς τοῦ εὐαγγελίου ἐκηρύχθη, ἀκούσε τί λέγει ὁ Παῦλος· «Ἡ φωνὴ τοὺς διεδόθη εἰς ὅλην τὴν γῆν» καὶ πάλιν· «Τοῦ εὐαγγελίου τὸ ὅποιον ἐκηρύχθη εἰς ὅλην τὴν κτίσιν κάτω ἀπὸ τὸν οὐρανόν»⁷. Καὶ βλέπων αὐτὸν νὰ τρέχῃ ἀπὸ τὰ Ἱεροσόλυμα εἰς τὴν Ἰσπανίαν· Ἐάν δε ἕνας, τόσον μεγάλο μέρος τῆς οἰκουμένης κατέκτησε, σκέψου αὐτὰ τὰ ὅποια καὶ οἱ ὀπίσθοιπο ἔκαμον. Διότι καὶ εἰς

5. R. Κορ. 7 δ καὶ 11, 28.

6. Ι. Κορ. 11, 13.

7. Ρωμ. 10, 18.

8. Κορ. 1, 23.

ἄλλους γράφων ὁ Παῦλος πάλιν ἔλεγε περὶ τοῦ Εὐαγγελίου ὅτι· «φέρει καρποὺς καὶ αὐξάνει εἰς ὅλην τὴν κτίσιν κάτω ἀπὸ τὸν οὐρανόν»⁸. Τί δὲ σημαίνει· «πρὸς μαρτυρίαν εἰς ὅλα τὰ ἔθνη». Ἐπειδὴ ἐκηρύχθη μὲν παντοῦ, δὲν ἐπίστευσαν δὲ μερικοί, ὅτε ἔγινε δεκτὸν παντοῦ πρὸς μαρτυρίαν, λέγει, θὰ εἶναι μεταξὺ τῶν ἀπιστῶν, δηλαδὴ πρὸς ἑλεγχον καὶ πρὸς κατηγορίαν. «Εἰς μαρτυρίαν». Διότι, ἐκεῖνοι ποῦ ἐπίστευσαν θὰ εἶναι μάρτυρες κατηγορίας κατὰ τῶν μὴ πιστευσάντων, καὶ τοὺς ὁποίους καὶ θὰ καταδικάσουν. Διὰ τοῦτο δὲ μετὰ τὴν κήρυξιν τοῦ Εὐαγγελίου εἰς ὅλην τὴν οἰκουμένην θὰ καταστραφούν τὰ Ἱεροσόλυμα, ὥστε νὰ μὴ ἔχουν οὐδὲ σκάν ἀπολογίας οἱ ἀγνώμονες. Διότι, ἐκεῖνοι ποῦ εἶδαν τὴν δύναμιν τοῦ νὰ διαλύσῃ παντοῦ καὶ ἀμέσως νὰ διατρέχῃ τὴν οἰκουμένην, ποῖαν συγγνώμην θὰ ἔχουν ἀφοῦ μένουν εἰς τὴν ἀγνωμοσύνην τῶν αὐτῶν, ὡς ὅτι δὲ πανταχοῦ ἐκηρύχθη τότε, ἔκουσε τὴν λέγει ὁ Παῦλος· «Τοῦ Εὐαγγελίου ποῦ ἐκηρύχθη εἰς ὅλην τὴν κτίσιν κάτω ἀπὸ τὸν οὐρανόν»⁹. Τοῦτο εἶναι καὶ μέγιστον σημεῖον τῆς δυνάμεως τοῦ Χριστοῦ, ὅτι ἐντὸς εἰκοσὶ ἡ καὶ εἰς τρεῖς κοῦντα ὅλα ἔτι ὁ εὐαγγελικὸς λόγος κατέκτησε τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης. Μετὰ ἀπὸ αὐτό, λέγει, θὰ ἔλθῃ τὸ τέλος τῶν Ἱεροσολύμων.

Ὅτι δὲ τοῦτο ὑπαινίσσεται ἡ συνέχεια ἐφανερώσει. Διότι, καὶ προφητείας εἶπε, πρὸς διασθεδαίνων τοῦ ἀφανισμοῦ καὶ συνεχιζε· «Ὅταν λοιπὸν ἴδῃτε τὸ δόρυγμα τῆς ἐρημώσεως διὰ τὸ ὅποιον ὠμίλησε ὁ προφήτης Δαυὶδ καθὼς ἴστατο εἰς τὸν ἄγον τόπον· ὁ ἀνιγκωστὴς ἀς ἐνωσῇ»¹⁰. Τοὺς παρέπεμψεν εἰς τὸν Δαυὶδ· ὁ Βαβυλὼν· δὲ τὸν ἄνθρωπον ἄντα ὀνομάζει, τοῦ κυρίου σκηντος

9. Κορ. 1, 6.

10. Κεφ. 1, 21.

11. Δαν. 9, 2.

τότε τὴν πόλιν, τὸν ὅποιον ἀνδριάντα δὲ καταστροφὰς τῆς πόλεως ἔστησε· ἐντὸς τοῦ ναοῦ. Διὰ τοῦτο καὶ θδε λυγμὰ ἐρημώσεως αὐτὸ καλεῖ. "Ἐπειτα δὲ νὰ μάθω μεν ὅτι θὰ συμφορὴν αὐτὰ ἐνθ' μερικοὶ θὰ ζοῦν ἀκόμη, θὰ τοῦτο ἔλεγεν. "Ὅταν θὰ ἰδῇτε τὸ θδε λυγμὰ τῆς ἐρημώσεως»

"Απὸ αὐτὰ δύναται κανεῖς πρὸ παντός νὰ θαυμάσῃ τὴν δύναμιν τοῦ Χριστοῦ καὶ τὴν ἀνδρείαν ἐκείνων, ποὺ ἐκήρυττον εἰς παρομοίας περιστάσεις κατὰ τὰς ὁποίας πρὸ παντός καταδύκοντο τὰ Ἰουδαϊκὰ καὶ κατὰ τὰς ὁποίας μὲλλον ὡς στασιαστικὰ τοὺς ἔθλεπον, ὅποτε ὁ Καίσαρ διέταξε νὰ ἀπελασθοῦν ὅλοι. "Καὶ τὸ ἴδιον συνέβαινε, ὅπως ἀκριθῶς εἰάν κάποιος ἤθελε διατάξει ἀνθρώπους ἀπειροὺς κατὰ τὴν ναυτὴν τεχνὴν ποὺ οὐτε ἔχουν ἰδῆ θάλασσαν νὰ καθήσουν εἰς τὸ τιμῶν καὶ νὰ κυβερνήσουν καὶ ναυμαχίῃσιν καθ' ἣν στήλην ἢ θάλασσαν ἀπὸ παντοῦ ταράσσεται, τὸ σκότος γεμίξει. ὅλην τὴν ἀτμόσφαιραν, τὰ ναυάγια διαδέχονται, τὸ ἕνα τὸ ἄλλο καὶ ὅλοι οἱ συναγξιωόμενοι πάντες εἰς τὰ πλοῖα στασιάζουν καὶ θηρῶν ἀπὸ κάτω ἀναβιβνται καὶ μαζί με τὰ κύματα καταδροχίζουσι τοὺς τολόντας, καὶ περαιοὶ πύπτουν, καὶ πειραταὶ ὑπάρχουν καὶ ἀπὸ μέσα ὁ ἕνας ἐπιβουλῶνται τὸν ἄλλον. "Ὅσάν λοιπὸν αὐτοὶ ὅλοι ποὺ εὐρίσκονται εἰς τὴν ἀνωτέρω κατὰστασιν τῆς ταραχῆς ἐντὸς ἐνὸς πλοιαρίου νὰ εἶναι ὑποχρεωμένοι νὰ κυριεύσουν καὶ νὰ θυθίσουν στόλον μέγαν ποὺ ἐπιτίθεται εἰς μίαν μεγάλην παράταξιν μάχης. Διὸ καὶ ἀπὸ τῶν ἐθνικῶν ἐμυσθόντο ὡσάν Ἰουδαῖοι οἱ μαθηταὶ καὶ ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων ἐλυθοβολούντο ὡς ἀντιθέμενον, δηθεν εἰς τοὺς νόμους τῶν καὶ πούθενά δὲν ἠδύναντο νὰ σταθοῦν.

"Ἐποὶ ὅλα ἦσαν κρημνοὶ καὶ σκόπελο καὶ ἐμπόδα, τὰ εἰς τὰς πόλεις, τὰ εἰς τὰς χώρας, τὰ εἰς τὰς οἰκίας. Καὶ ὁ καθένας ἐναντίον τῶν ἐπολέμε καὶ στρατηγῶν, καὶ ἀρχόντων, καὶ ἰδῶται, καὶ ὅλα τὰ ἔθνη, καὶ ὅλοι οἱ δῆμοι καὶ μία ταραχὴ ἐπεκράτει, μὴ δύναμένη νὰ παρασταθῇ με λόγια.

"Καὶ διότι ὑπερβολικὰ μιστὸν ἦτο τὸ γένος τῶν Ἰουδαίων εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Ρωμαίων, διότι προσενοῦσαν μυρίας δυσκολίας. Καὶ οὔτε καὶ ἀπ' αὐτὰ ἤμποδισθὲν τὸ κήρυγμα. Ἀλλὰ ἡ μὲν πόλις (Ἱερουσόλυμα) ἐληλατήθη, καὶ ἐπερπολήθη, καὶ μὴρ αὐτὰ καὶ ὑπέστησαν οἱ κάτοικοι, οἱ δὲ ἀπὸστολοὶ ποὺ ἦσαν ἀπ' ἑξῶ καὶ κυναιριους νόμοις εἰσάγουσι καὶ κυριαρχοῦν καὶ ἐπὶ τῶν Ρωμαίων. "Ὡς καὶ παρόδοξα πράγματα! Ἀναριθμήτους μυριάδας Ἰουδαίων ὑπεδούλωσαν τότε οἱ Ρωμαῖοι καὶ δὲν καταρβώσαν νὰ ἐπιβληθοῦν ἐναντίον δώδεκα ἀνδρῶν γυμνῶν, ἀόπλων ποὺ τοὺς ἀντιστρατεύοντο. Ποίος λόγος θὰ δινηθῇ νὰ παραστήσῃ τὸ βαῖμα τοῦτο, καὶ διότι δύο προσόντα πρέπε νὰ ὑπάρχουν εἰς τοὺς διδασκοντας νὰ εἶναι ἀξιόπιστοι καὶ νὰ ἀγαπῶνται ἐκ μέρους τῶν μαθητευομένων. Καὶ μαζί με αὐτὰ καὶ τὰ λεγόμενά των νὰ εἶναι ἐμπρόσδεκτα καὶ συγχρόνως κατὰ τὸν καιρὸν τῆς ταραχῆς νὰ εἶναι ἀπὸλλογμένοι. ἀπὸ τὰς ταραχῆς (νὰ εἶναι ἀτάραχοι). Τότε δὲ ὅλα ἦσαν ἀντίθετα. Διὸ οὔτε ἐφαίνοντο νὰ εἶναι ἀξιόπιστοι (οἱ Ἰουδαῖοι), καὶ ἀπὸ ἐκεῖνος ποὺ ἐθεωροῦντο ὅτι εἶναι ἀξιόπιστοι, ἀπεμάκρυνον ὅσους ἀπατοῦσαν. Δὲν ἠγαπῶντο, ἀλλὰ καὶ ἐμυσθόντο καὶ ἀπὸ τοῦς ἠγαπημένους ἀπεμακρύνοντο, καὶ ἀπὸ τὰς συναθροίσεως, καὶ ἀπὸ τὰς πύλιναις καὶ ἀπὸ τοῦς νόμους. "Αἱ ἐπιτυχίαι πάλιν εἶχον μεγάλας δυσκολίας, ἀπὸ ὁποίων δὲ ἀπεμακρύνοντο ἐπὶ φερὸν μεγάλην τὴν εὐχαρίστησιν.

Πολλοὺς καὶ αὐτοὶ καὶ οἱ προσήλυτοι καθύνουσι

και πολλους θανάτους υπέμενον. Και μετα από όλα αυτά ο καιρός εκείνος πολλές δυσκολίας παρουσιαζε, γεμάτος από πολέμους, θορύβους, ταραχήν, ώστε και εάν τίποτε από όσα ελέχθησαν δεν υπήρχε, και πάλιν ήτο δυνατόν όλα να διαταρασσώνται. Κατάλληλον να είπουμε «Ποίος δύναται να δηγηθῇ τὰ θαυμαστά ἔργα τῆς δυνάμεώς σου Κύριε, και να εξυμνήσῃ ἑπαιτίας τὰς ἀξίας παντός ἑπαινοῦ ἔργα Σου.»² Δὲν ἔσονται οἱ συμπατριῶται, τῶν Αποστόλων δὲν ὑπήκουσαν εἰς τὸν Μωϋσῆν μετὰ ἀπὸ τῶν θαυμάτων ἔνεκα τοῦ πηλοῦ και τῆς τουβλοποιίας, ποὺς ἔπεισε τοὺς ἀποστόλους πρὸς καθ' ἑκάστην φανεύονται και σφάζονται και πάσχουν τὰ μὴ δεχόμενα θεραπείαν, ἵνα ἀπομακρυνθῶν μεν ἀπὸ τὴν ἀμέριμον ζωὴν και νὰ προτιμῶσιν ἀντ' αὐτῆς τὸν ἐπικίνδυνον τοῦτον και γεμάτον ἀπὸ θανάτους θάνατον και μάλιστα να εἶναι ἀλλόφυλοι, πρὸς αὐτοὺς ὅσοι ἀκούουν τὸ κήρυγμάτων, και παντοῦ νὰ ὑπάρχουν παρα πολλοὶ ἐχθροί; Δὲν ὅχι εἰς τὰ ἔθνη και εἰς πόλεις και δήμους, ἀλλ' εἰς μὲν κρὰν οἰκίαν ὅς ὁδηγήσῃ κάποιος αὐτὸν που μισεῖται ἀπὸ ὅλους τοὺς κατοικοῦντας εἰς τὴν οἰκίαν και δι' αὐτοῦ ὅς προσπαθήσῃ να ἀπομακρυνθῇ ἀπὸ τοὺς ἀγαπητοὺς, ἀπὸ τὸν πατέρα και τὴν μητέρα και τὴν γυναῖκα και τὰ παῖδιά. Ἐὰν δὲν θα φανῇ δι' ἀπεχώρισθῃ πρὶν ἢ ἀνοῦν τὸ στόμα;

Ἄν δὲ σιωπῇ και ταραχῇ και διαμάχῃ μεταξύ γυναικὸς και ἀνδρός εἰς τὴν οἰκίαν, ἔρα γε πρὶν ἢ ὁ ἔλθῃ τὸ κατώφλιον **18** τῆς ἐξώθυρας δὲν θὰ τοὺς φανεύσουν τὸν ἀνδρὰ διὰ λιθοβολισμοῦ, Ἄν δὲ εἶναι και ἀέριος καταφρονήσεως, και κηρύσσει μὲ φορτικότητα, και παραγγελίαν εἰς τοὺς μολθοικῶς ζῶντας να ἀσχολοῦνται με τὰ πνευματικά, καὶ μετὰ ἀπὸ όλα αὐτὰ πρὸς πολὺ περισ-

18. φωνή: τὸ δ, 2.

σοτέρας και ἀντιθέρας δυσκολίας ἔχει νὰ ἀνοῖσθῃ αὐτός, δὲν εἶναι ὀλοφάνερρον ὅτι θὰ καταστροφῇ παντελῶς. Ἄλλ' ὅμως τοῦτο, τὸ ὅποιον φαίνεται, ἀδύνατον νὰ γίνῃ εἰς μίαν οἰκίαν, τοῦτο κατάρθωσιν, ὁ Χριστὸς εἰς ὅλην κληρὸν τὴν οἰκουμένην ἢ ὅποιον ἐδενοντάθει εἰς κληρὸν, και καμίνους και φάλαγγας και σκοπέλους και ξηρὰν και θάλασσαν, εἰσάγων τοὺς λατροὺς τῆς οἰκουμένης. Καὶ ἐάν θέλῃς νὰ μάθῃς ταῦτα σαφέστερον, ἀναφέρω τὴν περὶ τὰς μεγάλων ἐπιθυμιῶν, τοὺς σεισμούς, τὰς ἄλλων τραγωδιῶν Μελέτησιν δὲ τὴν σχετικὴν με αὐτὰ ἱστορίαν τοῦ Ἰωσήπου³, και ὅλα θὰ τα μάθῃς καλῶς μετ' ἀκριθείας. Δὲν τοῦτο και ὁ Χριστὸς ἔλεγε «Μὴ ταρασσάσθε. Διότι, πρέπει ὅλα νὰ γίνωνται» και «ποὺς μέχρι τέλους θὰ ὑπομείνῃ αὐτός θὰ σωθῇ» και ὅτι «θα κηρυχθῇ τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο λέγει, εἰς ὅλην τὴν κόσμον». Ἐπειδὴ δὲ εἶπεν δι' παρόμοια θὰ εἶναι τὰ προειδοποιητικὰ σημεῖα **19** και τοὺς εἶδε νὰ τὰ χάνουν νὰ παραλύουν ἐκ φόβου δι' ὅσα ἐλέχθησαν, γυρίζε πάλιν και τοὺς λέγει, ὅτι και ἐν μύρια γίνονται πρέπει νὰ κηρυχθῇ τὸ Εὐαγγέλιον πανταχοῦ τῆς οἰκουμένης, και τότε θὰ ἔλθῃ τὸ τέλος.

Εἶδες πῶς εὗρισκοντο τότε τὰ πράγματα, και πόσον πολυπλόκος ἦτο ὁ πόλεμος, και αὐτὰ συνέβησαν εἰς τὴν ἀρχὴν ὅταν πρὸ παντός χρεάζεται, κάθε προσπάθεια μεγάλην ψυχίαν, Πῶς λοιπὸν εὗρισκοντο; Τίποτε δὲν ἐμποδίζει νὰ ἐπαναλάβω πάλιν αὐτά. Πρώτος ἦτο ὁ ἐκ μέρους τῶν ἀπατεώων πόλεμος «θα ἔλθουν λέγει, ψευδοχρῆστοι και ψευδοπροφῆται» Δεύτερος ὁ ἐκ μέρους τῶν Ρωμαίων πόλεμος «θα ἀκούσετε, λέγει, πολέ-

18. Ἰωσήπου. ἱστορίαν περὶ τῶν Ἰουδαϊκῶν πολέμων. Ὁ Ἰωσήπος, ἦτο Ἰουδαῖος ἱστορικός, εὖν πρὸς τὸν Χριστόν.

μούς» Τρίτος, ὁ πόλεμος ποὺ προκαλεῖται ἀπὸ τὴν πείναν. **Β** Τέταρτος, ὁ ὑπὸ τῶν ἐπιδημιῶν καὶ τῶν σεισμῶν. Πέμπτος, ὁ ὑπὸ τῶν θλίψεων «διότι θά σᾶς παραδώσουν εἰς θάνατον» Ἐκτος «θά εἰσθε μισητοὶ εἰς ὅλους διὰ τὸ ὄνομά μου». Ἑβδομος «θά παραδώσουν ὁ ἓνας τὸν ἄλλον καὶ θὰ μισήσουν». Ἐδὼ δὲ λέει περὶ ἐμφυλίου πολέμου. Ἐπειτα «θά ἔλθουν ψευδοχριστοὶ καὶ ψευδοπροφῆται» Ἐπειτα «θά πανώση ἡ ἀγάπη τῶν πολλῶν», πράγμα που εἶναι αἰῶνι ὅλων τῶν κακῶν. Ἐξ ὧν μέρη εἶδη πολέμων νέα καὶ παρόμοια.

Ἄλλ' ὅμως μετὰ ἀπὸ αὐτοὺς καὶ ἄλλους πολὺ περισσότερους (καὶ διότι εἰς τὸν ἐμφύλιον καὶ ὁ μεταξὺ συγγενῶν θεωρήθη πόλεμος), τὸ κήρυγμα ἐπεκράτησε εἰς ὅλην τὴν οἰκουμένην «Θα κηρυχθῇ, λέγει, τὸ Εὐαγγέλιον εἰς ὅλον τὸν κόσμον» **Δ** Πού εἶναι λοιπὸν ἐκεῖ νοὶ που προβλέπουν τὴν ἐπικράτησιν τῆς τύχης ⁴ καὶ τὴν ἀνασκόλησιν τῶν καιρῶν εἰς θάρος τῶν δογμάτων τῆς Ἐκκλησίας; Διότι ποῖος ἀνέφερε ποτὲ ἕως τώρα, ὅτι παρουσιάσθῃ ἄλλος Χριστός, ὅτι συνέθῃ παρόμοιον πρῶγμα, Ἄν καὶ ἄλλα θεοδικαῶς ψευθῇ ἐπαναλαμβάνουσι, ὅτι παρήλθοι δέκα μωριάδες ἐτῶν. Ἀλλὰ τίποτε παρόμοιον δὲν δύναται νὰ πλάσσουν ἐδῶ. Ποιανὸν πόνον ἐπανακακήσιν θὰ ἀνεφέρατε; Διότι οὔτε Σοδομα, οὔτε Γόμορα, οὔτε κατακλυσμός ἄλλος ἐγένετο ποτὲ. Μέχρι, πότε θὰ παίζετε μὲ τὸ νὰ ὁμῶτε περὶ ἀνασκόλησεως καὶ ταχῆς, Πῶς λοιπὸν ἐπαληθεύουν πολλά, λέγει, ἀπὸ ὧσα ἐλέγχθησαν. **Δ** Ἐπειδὴ σὺ ἐρήμωσας τὸν αἰετὸν σου ἀπὸ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐπρόδωσας, καὶ ἐποποθετήθης ἐξω ἀπὸ τὴν θεῖαν πρόνοιαν, δια τούτου ὅπως

⁴ Ἐδὼ ὁ Ἅγιος Γρηγόριος προσηγορεύει τὴν πᾶσαν ἀμέλειαν τῶν πραγμάτων τῆς ἐκκλησίας ὡς τὴν τύχην τῆς πόλεως τῆς ἐπὶ τῶν ὁρῶν οὐκ εἶναι γινώσκουσα.

θέλει ὁ διάβολος σοῦ στρεφῇ τὰ πράγματα καὶ τὰ μεταβάλλει. Δὲν συμβαίνει τὸ ἴδιον καὶ μὲ τοὺς ἁγίους, μάλλον δὲ οὐδὲ καὶ μὲ ἡμᾶς τοὺς ἁμαρτωλοὺς, οἱ ὅποιοι καθ' ὑπερβολὴν μισοῦμε τοὺς δαίμονας. Διότι ἂν καὶ ὁ Θεὸς μας δὲν εἶναι ἀνεκτός, ἀλλ' ἐπειδὴ μὲ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, μὲ πολλὴν ἀκρίβειαν τηροῦμε τὰς ἀληθείας τῶν δογμάτων, εἴμεθα ἀνώτεροι ἀπὸ τὴν διαβολικὴν ἐπήρειαν. Ἐξ ἄλλου τί εἶναι αὐτὴ ἡ τύχη, τίποτε ἄλλο παρὰ ἀδικία καὶ αὐγχιμίας καὶ τὸ νὰ φέρωνται βλακότης τύχην. Μᾶλλον δὲ ὅχι μόνον τυχαίως, ἀλλὰ καὶ χάρις λογικῶν ειρημῶν. **Β** Καὶ ἐρωτᾷ κάποιος. Ἐὰν δὲν ὁ πᾶρξιν τύχη, τότε πῶς ὁ τάδε πλουτεῖ, πῶς ὁ δεῖνα μένει πτωχός. Δὲν γνωρίζω. Διότι συντόμως θὰ συνομιλήσω μαζί σου καὶ θὰ σὲ μάθω νὰ μὴ περιεργάζεσαι ταπαντα, οὔτε εὐκόλως νὰ παρασύρεσαι ἐδῶ καὶ ἐκεῖ. Διότι οὔτε ἐπειδὴ ἀγνοεῖς τοῦτο, ὅπως φανέσκει νὰ ἀντιπᾶς τῆς τα ἀνταρκτικῆς. **Γ** Καλύτερον νὰ ἀγνοῖς καλῶς παρὰ νὰ μετάνης κακῶς. Διότι ἐπειδὴ ὁ μὲν ἓνας δὲν γνωρίζει τὴν αἰτίαν γρήγορα φθάνει εἰς τὴν εὐλογισμένην, ὁ δὲ ἄλλος ἐπειδὴ δὲν γνωρίζει τὴν πραγματικότητα, παραματώνει τὰ ἀνταρκτικὰ δὲν θὰ δυνηθῇ εὐκόλως νὰ παραινεθῇ τὴν πραγματικότητα ἄλλα τοῦ χρεώζεται εἰς αὐτοὺς καὶ πλὺς κόπος καὶ ἰσθμῶν ὥστε νὰ κρημνίσῃ τὴν προηγουμένην στρεβλὴν ἀντίληψιν. Διότι καὶ εἰς πλάκην καθαρὰν εὐκόλως κάποιος θὰ ἔγραφε, ὅτι θελε, εἰς γραμμῆν ὅμως δὲν γίνεται τὸ ἴδιον. Διότι πρέπει, προηγουμένως, νὰ σέβῃς τὰ κακῶς γραμμένα. Διότι καὶ μὲ τοὺς ἱατροὺς ἐκεῖνος που τίποτε δὲν προσφέρει εἶναι καλύτερος ἀπὸ ἐκεῖνον που προσεβεί θλασθῆς. **Β** Διότι καὶ ἐκεῖνος που οἰκοδομεῖ ἐπὶ σαβρῶν θεμελιῶν εἶναι εἰς χειροτέραν κατάστασιν ἀπὸ ἐκεῖνον που καθόλου δὲν οἰκοδομεῖ ὅπως ἀκριβῶς καὶ τὸ χωράφι που δὲν ἔχει ἀγκάθια εἶναι καλύτερον ἀπὸ ἐκεῖνο που ἔχει

Μη λοιπόν τρέχωμεν δια να τὰ μάθωμε ὅλα· ἀλλ' ἕως ἀνεγνωμεθα να ἀγνωσοῦμε καὶ μερικά, ὥστε ὅταν εἰδῶμε ὅ θάσκοιοι να μὴ ὑποθάλωμεν αὐτὸν εἰς διπλὸν κόπον. Διότι, πολλοί, πολλὰς φορές τοῦ ἀθεράπευτα ἐνόησαν, ἔμεναν περμένον, καὶ ἀνίατο, εἰς τὰ πονηρὰ δόγματα. Διότι δὲν εἶναι ἴδιος ὁ κόπος να ξερρ ζωὴς προηγουμένως ἐκεῖνα τοῦ κακῶς ἐφύτρωσαν καὶ τότε να σπέρῃς καὶ να φυτεύῃς εἰς καθαρὸ χωράφι. Δὲν ἐκεῖ μὲν πρέπει προηγουμένως να κρημνίσῃς καὶ τότε να θάλῃς ἄλλα. Ἐδῶ δὲ ἡ ἀπάντησις ἔχει προετοιμαθῇ. Ἄπο τοῦ λοιποῦ ὁ θεῖνος πλοῦτεῖ, θὰ σοῦ ἀπαντήσω λοιπὸν. Οἱ μὲν, διότι, τοὺς τὰ δίδει ὁ Θεός, καὶ οἱ δὲ διότι, τοὺς τὰ συγχωρεῖ, ἄλλοι δὲ ἀπέκτησαν πλοῦτον με κάποιον ἄλλον τρόπον πλοῦτος μοι. Αὐτὸς λοιπὸν εἶναι με συντομίαν καὶ ἀπλοότητα ὁ λόγος. Καὶ ἐρωτᾷται· Τί λοιπὸν. Ὁ Θεὸς κάνει τὸν πόρνον να πλουτῇ καὶ τὸν μοιχὸν καὶ τὸν διατηροῦντα ἔπαρος καὶ ἐκεῖνον τοῦ χρησιμοποιεῖ ἀνηθικῶς τὰ ἰδικὰ του πράγματα. Ὁ Θεὸς δὲν δίδει, αὐτὰ, ἀλλὰ ἀνέχετα τὸν πλοῦτισμόν. Εἶναι μεγάλη ἡ ἀπίστασις καὶ ὑπερβολικὰ ἀπεραντὸς μεταξὺ τοῦ να δὲ καὶ τοῦ να ἐπ' ἐρέπῃ. Διὰ ποῖον, δὲ λόγον ἀφήνε ὅλα ἔτσι, διότι δὲν ἦλθε ἀκόμη ὁ καιρὸς τῆς κρίσεως δια να ἀπολαύσῃ καθένας ἀναλόγως με τὴν ἀξίαν του. Δὲν τί γε ρότερον ὑπάρχει ἀπὸ τὸ κτείνει τὸν πλοῦτον πο, δὲν εἶδε οὔτε ψίχονα εἰς τὸν Ἀδάμαν¹⁶, καὶ ὅμως ἦτο ἀθλιώτερος ἀπὸ ὅλους. **17** Δὲν οὔτε στα γόνα νεροῦ δὲν ἠδυνήθη να κρατήσῃ, πρὸ παντός δ' αὐτοῦ τοῦτο, διότι, ὅταν ἐπλούτει, ἦτο ὁμός. Δὲν καὶ ἂν εἶναι ὅλα κακὰ, τοὺ δὲν ἀπῆλκυσαν τὰ ἴδια ἐδῶ εἰς τὴν γῆν, ἀλλ' ὁ μὲν ἔνας ἦτο πλούσιος ὁ δὲ ἄλλος πτωχὸς δὲν θὰ τ μωρηθοῦν ἐκεῖ ὁμοίως ἀλλὰ ὁ πλουσιώτερος χειρότερος.

16. Ἀδὰμ 12. 2

Βλέπετε λοιπὸν καὶ αὐτὸν τοῦ ὑποφέρει, χειρότερος ἐπειδὴ ἀπῆλκυσεν ἐδῶ τὰ ἀγαθὰ του, καὶ αὐτοῦ τὸν, ὅταν ἰδῇς κάποιον να πλουτῇ με ἀδίκως, να εὐημερή στέναζε, δάκρυσε. Διότι, καὶ αὐτῶν τῆς καλᾶσεως προξενεῖ ὁ πλοῦτος εἰς αὐτὸν **18** ὅπως ἀκριβῶς ἐκεῖνοι τοῦ πολὺ ἡμάρτησαν καὶ δὲν θέλουν να μετανοήσουσι, θησαυρίζουν δια τὸν ἑαυτὸν τοὺς θησαυροὺς δόξης ⁶.

Ἔτσι καὶ ἐκεῖνοι τοῦ ἐδῶ δὲν τιμωροῦνται καὶ ἀπολαμβάνουν τὰ ὑλικά ἀγαθὰ, μεγαλυτέραν θὰ ὑποστούν τιμωραν. Καὶ τοῦτο, ἐάν θέλῃς, θὰ σοῦ ἀποδείξω ὅχι μόνον ἀπὸ τὰ μέλλοντα, ἀλλὰ θὰ σοῦ φέρω παράδειγμα ἀπὸ τὴν παρούσαν ζωὴν. Διότι ὁ μακάριος Δαβὶδ, ὅταν ἔκαμε τὴν ἁμαρτίαν ἐκεῖνην εἰς τὴν Βηρσαβέ, καὶ ἡ λέγετο ἀπὸ τὸν προφήτην, πρὸ παντός διὰ τοῦτο κατηγορεῖτο, ὅτι, ἂν καὶ ἐδοκίμασε πολλὰς εὐεργεσίας, **19** **20** ἔγινε τέτοιος ἁμαρτωλός. Ἀκούσε λοιπὸν τὸν Θεὸν πρὸ παντός τοῦτο να τοῦ λέγῃ «Δὲν σὲ ἔχρισαν εἰς βασιλέα καὶ σὲ ἐγαυρώσαν ἀπὸ τὸ χεῖρ τοῦ Σαουλ καὶ σου ἔδωκαν ὅλα τὰ ἀγαθὰ τοῦ Κυρίου σου καὶ ἔδωκαν τὸν οἶκόν τοῦ Ἰσραὴλ καὶ τὸν Ἰούδα. Ἄν καὶ εἶχες λίγα, ἐγὼ σοῦ ἔδωκα ὡς καὶ αὐτὰ. Διὰ τὸν λοιπὸν ἔκαμες τὴν ἁμαρτίαν αὐτὴν ἐνώπιόν μου» ⁷. Διότι δὲν εἶναι, δὲ ὅλα τὰ ἁμαρτήματα αἱ ἴδιαι τιμωρεῖται, ἀλλὰ πολλὰ καὶ διαφορετικὰ ἀναλόγως τῆς ἡλικίας τῶν προσώπων, τῶν ἀεωμάτων τῆς συνέσεως καὶ περισσοτέρων ἄλλων.

Καὶ διὰ να γινῇ σαφέστερον αὐτὸ τοῦ λέγω ὅς παρὲν ἔνα ἁμάρτημα τὴν πορνείαν, καὶ ποταπὴ πῶσας διαφορετικὰς τιμωρίας εὕρισκω ὅχι με τὸν νοῦν μου,

16. Ρωμ. 2. 8

17. 1^η Κορ. 13. 7. 8

ἀλλὰ ἀπὸ τῆς θείας Γραφῆς. Ἐπόρνευσε κάποιος πρὸ τῆς ἀποκαλύψεως τοῦ Νόμου, τότε ὁ ἀφορετικῶς τιμωρεῖται. Καὶ τοῦτο ὁ Παῦλος δεῖχνε «ὅτι ὅσοι ἡμάρτησαν χωρὶς τὸν Νόμον, χωρὶς τὸν Νόμον καὶ θά ἀπολεσθοῦν»¹⁹. Ἐπόρνευσε κάποιος μετὰ τὸν Νόμον, αὐστηρότερος θὰ τιμωρηθῇ. «Ὅσοι δὲ ἡμάρτησαν ἐν ᾧ ἦσαν ὑπὸ τὸν Νόμον, θὰ κριθοῦν μετὰ τὸν Νόμον»²⁰. Ἐπόρνευσε κάποιος ἱερεὺς, θὰ λάβῃ πολὺ μεγαλύτεραν τιμωρίαν ἀναλόγως μετὰ ἄλλων μοιχῶν. Διὰ τοῦτο αἱ μὲν ἄλλα θυγατέρες, ὅταν ἐπορνεύοντο, ἐφανεύοντο. Ὁ Αἰ δὲ θυγατέρες τῶν ἱερέων κατακαίνοντο, ἀποδεικνύει ὅτι ὁ νομοθέτης ἐφάνερνε μὲ δύναμιν, πόση μεγάλη τιμωρία περιμένει τὸν ἱερέα ποὺ θὰ διαπραξῇ τὸ ἁμάρτημα αὐτό. Διότι, ἐάν τὴν θυγατέρα ἐζήτησε νὰ τιμωρηθῇ αὐστηρότερα, ἐπειδὴ εἶναι θυγατέρα ἱερέως, πολὺ περισσότερον αὐτὸν τὸν ἴδιον τὸν ἱερέα. Ἐπορνεύθῃ κάποιος δικαίως, αὐτὴ καὶ ἀπολλάσσετα, ἀπὸ τὴν τιμωρίαν. Ἐπορνεύθῃ κάποιος πλουσία καὶ ἀλλήλη πτωχή, πάλιν καὶ ἐδῶ θὰ ὁπάρῃ διαφορά. Καὶ οὐτὸ ἐγινε φανερόν, ἀπὸ ὅσα προηγουμένως εἶπαμε περὶ τοῦ Διαβόλου. Ἐπόρνευσε κάποιος μετὰ τὴν παραισίαν τοῦ Χριστοῦ. Ἀντιπαλότης ἀποθάνει θὰ τιμωρηθῇ αὐστηρότερον ἀπὸ ὅλους τοὺς πόρνους πρὸ Χριστοῦ. Ἐπόρνευσε ἄλλος μετὰ τὰ λουτρά τοῦ Θεοῦ Βαπτισματος; ἐδῶ καμμία παρηγορία διὰ τὸ ἁμάρτημα δὲν ἀπομένει.

18 Καὶ αὐτὸ πάλιν ὁ Παῦλος ἔλεγει· «ἐάν παραθῇ κανεὶς τὸν νόμον τοῦ Μωυσέως, θανατώνεται χωρὶς εὐσπλαγχίας μετὰ τὴν κατὰθεσιν δόξην ἢ τριῶν μαρτύρων. Σκεφθῆτε πόσην αὐστηρότεραν τιμωρίαν θὰ ὑποστῇ ὁ καὶ ὁποῖος κατεπάτησε τὸν ὕψος τοῦ Θεοῦ καὶ ἐθεώρησε μολυσμένον τὸ αἷμα τῆς Διαθήκης μετὰ τὸ ὅτιον

ἠγνώσθη καὶ ὑβρίσε τὸ Πνεῦμα τῆς Χάρτιος»¹⁹. Ἐπόρνευσε κάποιος ἱερωμένος τώρα; Αὐτὴ περισσότερον ἀπὸ ὅλους εἶναι ἡ μεγαλύτερα τῶν ἁμαρτιῶν. Εἶδες πόσαι διαφοραὶ ὑπάρχουν ἐπὶ ἐνὸς ἁμαρτηματος, Ἄλλῃ ἡ πρὶν ἀπὸ τὸν Νόμον. Ἄλλῃ ἡ μετὰ τὸν Νόμον, ἄλλῃ ἡ τοῦ ἱερωμένου ἢ τῆς πτωχῆς καὶ τῆς πλουσίας, ἢ τῆς κατηχομένης καὶ τῆς πειστής, ἢ τοῦ ἱερέως. Μεγάλῃ δὲ ἡ διαφορά εἶναι καὶ ἀναλόγως τῆς συνέσεως. 19 Δὲν ἐκεῖνος ποὺ ἐγνώριζε τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου του καὶ δὲν τὸ ἔκανε, θὰ δορῇ πολὺν²⁰. Καὶ ἐκεῖνος ποὺ, μετὰ ἀπὸ τόσα καὶ τέτοια παραδείγματα ἁμαρτανῶν, μεγαλύτεραν φέρει τιμωρίαν. Διὰ τοῦτο λέγει· «σεῖς δὲ οὐδε ἅφου εἶδατε μετανοήσατε ἐν συνεχείᾳ ἐν καὶ ἀπελαύσατε πολλὴν εὐεργεσίαν». Διὰ τοῦτο καὶ πρὸς τὴν Ἱερουσαλὴμ ἀπευθύνει κατηγορίας καὶ λέγει· «πόσας φορές ἠθέλησα νὰ συγκεντρώσω τὰ παιδιὰ σου, καὶ δὲν ἠθέλησατε²¹». 20 Καὶ αὐτὸ ποὺ ἀφορᾷ τοὺς τρυφήλως ζῶντας, δηλαδὴ τὸ σχετικὸν μετὰ τὸν ἁγίαρον. Ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν τοποθέσιν τὸ ἁμάρτημα καθίσταται βαρύτερον πράγμα ποὺ καὶ ὁ Κύριος ἐδήλωσε μετὰ λόγον· «μεταξὺ τοῦ ἰσσοῦ καὶ τοῦ θυσιαστηρίου». Ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν ποιότητα τῶν ἰδίων τῶν παραπτώματων. «Διότι, δὲν εἶναι περὶ ἔργων λέγει, ἐάν συλληφθῇ κάποιος νὰ κλέπτῃ, διότι κλέπτει θὰ νὰ χορτάσῃ τὴν πείναν τοῦ...»²². Καὶ ἄλλοι· «Ἐθυσίασας τοὺς υἱοὺς σου καὶ τὰς θυγατέρας σου. Τοῦτο εἶναι χειρότερον ἀπὸ κάθε πόρνεον σου καὶ βδελυγμὴν σου»²³. Ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὰ πρόσωπα πάλιν (ἐξαρτάται). «Ἐάν κάποιος ἁμαρ-

19. κ5p 10, 28.

20. κ5p 12, 47.

21. κ5p 12, 51.

22. κ5p 6, 90.

23. κ5p 13, 20.

τήρη εἰς θάρος ἀνθρώπου, θά προσευχηθῶν περὶ αὐτοῦ. Ἐάν ὁμως ἀμαρτήσῃ κατὰ τοῦ Θεοῦ, ποῖος θά προσευχῇ περὶ αὐτοῦ;»²⁴,

Καὶ ὅταν τοὺς πολὺ χειροτέρους ὑπερβάνῃ κανεῖς κατὰ τὴν ἀκηρίαν, **II** πράγμα διὰ τὸ ὁποῖον κατηγορεῖ ὁ Θεὸς ὁ αὐτοῦ Ἰεζεκιήλ καὶ λέγει. «οὔτε καὶ τὰ καθήκοντα τῶν ἐθνῶν δὲν ἔκανες»²⁵. Καὶ ὅταν κανεῖς δὲν σὺφρονίζεσαι, μὲ τὰ παραδείγματα τῶν ἄλλων. «Ἐθετὴν ἀδελφὴν τῆς, λέγει, καὶ τὴν ἐδωλοδόγησεν». Καὶ ὅταν ἐδέχθῃ μεγαλυτέρας φροντίδας «Δὲν εἰς τὴν Ἱουδαίαν καὶ τὴν Σιδῶνα ἐγίνοντο τὰ θαύματα αὐτά, θά εἶχον πρὸ πολλοῦ μετανοήσῃ»²⁶. Εἶδες τελείαν ἀκρίθειαν καὶ ὅλους ποὺ ἔκαναν τὰ ἴδια ἀμαρτήματα καὶ δὲν ἐτιμωρήθησαν κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον, Διότι καὶ ὅταν ἀπελαυνώμε τὴν μακροθυμίαν τοῦ Θεοῦ, τίποτε δὲν κερδίζομεν καὶ θαυρότερα θά τιμωρηθῶμεν. Καὶ αὐτὸ δηλώνει ὁ Παῦλος καὶ λέγει «Μετὴν σκληρότητά σου καὶ τὴν ἀμετασώτητον καρδίαν σου συναΐεις εἰς θάρος σου ὁργήν»²⁷.

«Ἄντὶς λοιπὸν ἀφοῦ γνωρίζομεν, μὴ σκανδαλιζώμεθα οὔτε νὰ ταρασώμεθα ἀπὸ τίποτε ἀπὸ ὅσα γίνονται, οὔτε νὰ ἐπὶ τρέπωμεν εἰς τοὺς ἑαυτὸν μας τὴν ζόλὴν τῶν λογισμῶν. Ἀλλὰ ὑποχωροῦντες ἔμπροσθεν εἰς τὴν ἀκατάληπτον φρόνησιν τοῦ Θεοῦ, ὡς φροντίζομεν διὰ τὴν ἀρετὴν καὶ ὡς ἀποφευγόμεν τὴν κακίαν, διὰ νὰ ἐπιτύχωμεν καὶ τὰ μέλλοντα ἀγαθὰ μετὰ τὴν χάριν καὶ τὴν φιλανθρωπίαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ὁ αὐτοῦ

²⁴ A B22. 2 23.

²⁵ A B22. 5 7.

²⁶ A B22. 1 22.

²⁷ Rom 2 5.

ὁποῖον καὶ μετὰ τοῦ ὁποῖου εἰς τοὺς Πατέρας δόξα πρέπει συγχρόνως μετὰ τὸ ἅγιον Πνεῦμα, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΟΜΙΛΙΑ ΟΣΤ (76)

(Ματθ 24, 16—31)

«Τότε αὐτοὶ που εἶναι εἰς τὴν Ἰουδαίαν, ἡ φύγου πρὸς τὰ βουνά, ἐκεῖνος ποὺ εἶναι ἐπάνω εἰς τὴν τράπεζαν, ἂς μὴ κατέβῃ νὰ πάρῃ τὰ πράγματα ἀπὸ τοῦ σκεπίου, καὶ ἐκεῖνος που εἶναι εἰς τὸ χωράφιν του, ἂς μὴ γυρίσῃ πάλιν νὰ πάρῃ τὰ ἐνδύματά του» (Ματθ 24, 16—18)

Ἀφοῦ εἶπεν περ τῶν κακῶν τὰ ὅποια θὰ εἴδουν τὴν πόλιν Ἰερουσαλὴμ καὶ περὶ τῶν πειρασμῶν τῶν ἀποστολικῶν 16 καὶ ὅτι θὰ ἀρχισωτίζονται καὶ ὅτι θὰ διατρέξουν ὅλην τὴν οἰκουμένην, ἐπανέρχεται καὶ πάλιν εἰς τὰς Ἰουδαϊκὰς συμφορὰς καὶ δεικνύει ὅτι ὅταν οἱ ἀπόστολοι θὰ εἶναι λαμπροὶ καὶ θὰ ἔχουν βιδάζει, ἀλόκληρον τὴν οἰκουμένην, τότε οἱ Ἰουδαῖοι θὰ εὕρισκωνται εἰς συμφορὰς. Καὶ κοίταξε πῶς περιγράφει τὸν πόλεμον, καὶ παρουσιάζει τὴν φοβερότητα αὐτοῦ διὰ μέσου τῶν θεωρουμένων ὡς μικρῶν. «Τότε, λέγει, ὅσο ἰκατοικοῦν εἰς τὴν Ἰουδαίαν, ἂς φύγουν εἰς τὰ βουνά». Τότε, ποτε, 17 18 «Ὅταν αὐτὰ γίνουσι, ὅταν τὸ ἐδάφυγμα τῆς ἐρημώσεως στηθῇ εἰς τόπον ἄγιον. Κατὰ τὴν γνώμην μου ὁμιλεῖ περὶ τῶν στρατευμάτων. Φυγετε λοιπὸν τότε λέγει, ὅ ὅτι οὐδεμία ἐλπίς πρὸς σωτηρίαν σας ὑπάρχει.

Επειδὴ λοιπὸν συνέθη πολλὰκις νὰ ὑποφέρουν ἀπὸ πολέμου φοβερούς, ὅπως ἐπὶ τοῦ Σενναχηρίμ, καὶ πάλιν ἐπὶ τοῦ Ἀντιόχου, (καὶ διότι καὶ τότε ὅταν εἰσέλθουν τα στρατεύματα καὶ κατελήφθη ὁ ναός, ἐπὶ στρέψαντες οἱ Μασσαθαῖοι μετέβαλον τὰ πράγματα πρὸς τὴν ἀντιβέτον κατεύθυνσιν). Διὰ νὰ μὴ φαντασθῶν καὶ τώρα τοῦτο ὅτι θὰ ἔλθῃ κάποια παρόμοια μεταβολή, τοὺς ἀποκλείει καθεστὶ παρόμοιον. Πρῶτον, λέγει, εἶναι ἡ σωτηρία ἔστω καὶ μετὰ γυνόν τὸ σῶμα. Διὰ τοῦτο καὶ εἰς ἐκεῖνους ποὺ εἶναι εἰς τὴν τράπεζαν δὲν τοὺς ἀφήνε νὰ

εἰσελθῶν εἰς τὴν οἰκίαν ὥστε νὰ πάρουν τὰ ἐνδύματά τους 16 καὶ ὑποβλήναι τὰ ἀναπόφευκτα κακά, καὶ τὴν ἀπέραντον συμφορὰν, καὶ ὅτι, ὅταν συμπέσουν, εἶναι ἀνάγκη ὑπωσθηπότε νὰ χαθῶν τὰ ἐνδύματα. Διὰ τοῦτο καὶ περὶ τοῦ εὕρισκομένου εἰς τὸ χωράφιν προσθέτε, καὶ λέγει, ὅτι οὔτε αὐτὸς νὰ μὴ ἐπιτρέψῃ νὰ πάρῃ τὰ ἐνδύματά του. Διὸ ἐστὶν αὐτοὶ ποὺ εἶναι μέγα φεύγουσι, πολὺ περισσότερον ὅσοι εἶναι ἔξω δὲν πρέπει νὰ ἐπιστρέφουν ἐκεῖ.

Ἄλλωμονον δὲ εἰς ἐκεῖνας ποὺ θὰ εἶναι ἔγκυοι, καὶ θὰ θηλάζουν. Διότι αἱ μὲν ἔγκυοι δὲν θὰ δύνανται νὰ μετακινήθωσι εὐκόλως, λόγῳ τῆς βυσκηνσίας ἐπειδὴ θὰ εἶναι φορτωμένοι μετὰ τὸ βάρος τῆς κυήσεως αἱ δὲ θηλάζουσαι διότι θὰ κατεχωνται ἀπὸ τὸν θυσμὸν τῆς στοργῆς πρὸς τὰ παιδιὰ των καὶ δὲν θὰ δύνανται νὰ σώσουν μαζὶ καὶ τὰ βρέφη. Διότι, τὸ νὰ καταφρονήσῃ κανεὶς τὰ χρήματα εἶναι εὐκόλον, καθὼς καὶ νὰ φροντίσῃ δι' ἐνδύματα. 17 18 Τὰς δὲ ἐκ τῆς φύσεως προερχόμενας δυσκολίας πῶς δύναται κανεὶς νὰ διαφυγῇ, Πῶς ἡ ἔγκυος νὰ καταστή εὐκολοκνήτος, Πῶς ἡ μητέρα που θηλάζει, θὰ ἠμπορέσῃ νὰ παραβλέψῃ τὸ θρόνος, "Ἐπειτα πάλιν ἀφοῦ εἰδείξε τὸ μέγεθος τῆς συμφορᾶς, λέγει, «Προσεύχεσθε νὰ μὴ γίνῃ ἡ φυγὴ σας κατὰ τὸν χειμῶνα ἢ κατὰ τὸ Σάββατον διότι, θὰ ἔλθῃ τότε θλίψις τόσων μεγάλη, ποὺ δὲν ἔγνε ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ κόσμου μέχρι σήμερον, οὔτε θὰ γίνῃ» (στίχ 20—21). Βλέπεις ὅτι καὶ περὶ τῶν Ἰουδαίων κάνει λόγον καὶ ὁμιλεῖ καὶ περὶ τῶν κακῶν ποὺ θὰ καταλάβωσι αὐτοὺς, Διότι, δὲν ἐπρόκειτο οἱ ἀπόστολοι νὰ φυλάσσον τὸ Σάββατον ἢ νὰ εἶναι ἐκεῖ, ὅταν ὁ Θεσπασιανός ἐπράξει αὐτά. 19 Καὶ διότι οἱ περισσότεροι ἐπρόβλεπον νὰ φύγουν ἀπὸ πρὶν. Ἐάν δὲ ἀπέμεινε καὶ κάποιος, τότε ἀκριβῶς εὕρισκετο εἰς ἄλλα μέρη τῆς οἰκουμένης. Διὰ τὴν λοιπὴν «οὔτε χειμῶνα, οὔτε

Σάββατος», Νά μή γινῇ ἡ φυγὴ τὸν χειμῶνα λόγῳ τῶν καιρικῶν δυσκολῶν, οὔτε τὸ Σάββατον λόγῳ τῆς ἀπαγορευτικῆς νομικῆς διατάξεως. Διότι, ἐπειδὴ ἔπρεπε νὰ φύγουν, καὶ μάλιστὰ νὰ φύγουν ταχέως, δὲν ἐτόλμων ὁμῶς νὰ φύγουν οἱ Ἰουδαῖοι ἐν ἡμέρᾳ Σάββατου, λόγῳ τοῦ Μωσαϊκοῦ Νομοῦ. Οὔτε κατὰ τὸν χειμῶνα εἰναὶ εὐκόλως ἡ φυγὴ, διὰ τοῦτο εἶπε «Προσεύχεσθε. Διότι, θὰ ἐλθῇ τότε θλίψις, τοῦ παρομοία δὲν ἔγινε ποτὲ μέχρι τοῦδε οὔτε θὰ γίνῃ».

Καὶ ἂς μὴ νομίσῃ κανεὶς δεῖ, τοῦτο ἐλέχθη ὡς σὴ μα ὑπερβολῆς, ἀλλ' ὡς ἐγκύβη εἰς τὰ συγγράμματα τοῦ Ἰωσήπου, **13** διὰ νὰ μάθῃ τὴν ἀλήθειαν τῶν λεχθέντων. Οὔτε δύναται νὰ εἴπῃ κανεὶς τὴν πρόφασιν, ὅτι ὁ Ἰωσήπος ἦτο πιστὸς καὶ ἐξωγάγωσε τὴν τραγωδίαν, διὰ νὰ τὰ προσαρμόσῃ εἰς τὰ λεχθέντα. Διότι, καὶ Ἰουδαῖος ἦτο, καὶ φονεὺς Ἰουδαῖος, καὶ ζηλωτὴς, μετὰ τὴν παρουσίαν τοῦ Χριστοῦ μάστιγας. Τί λοιπόν, **14** ὁ Ἰωσήπος λέγει, «Ὅτι ἐκεῖνα τὰ βελὴ ἐπετέρασάν καθ' ἡμετέραν, καὶ πόλεμος τέτοιος ποὺ κανεὶς ποτὲ ἄλλος δὲν συνέβη εἰς ἄλλο ὅπο οὐδέποτε ἔθνος». Ἐπεσε δὲ τέτοια πεντα, ὥστε αὐταὶ αἱ μητέρες συνηγωνίζοντο εἰς τὴν παιδοφονίαν, καὶ διὰ τοῦτο διεξήγετο πόλεμος. Πολλοὺς δὲ καὶ νεκροὺς καταστάντας, λέγει, ὅτι τοὺς διέσχιζον τὰς κοίτας εἰς τὸ μέσον. Εὐχαριστῶς λοιπόν, θὰ ἔλεγον περὶ τῆς προέλευσεως τῶν δεινῶν εἰς τοὺς Ἰουδαίους. Ἀπὸ ποῦ ἦλθεν ἐπ' αὐτοὺς τόση ὀργὴ Θεοῦ καὶ ἀφορητὸς χειρότερος ἀπὸ ὅλης ποῦ συνέβησαν προηγουμένως, ὅχι μόνον εἰς τὴν Ἰουδαίαν ἀλλὰ καὶ πανταχοῦ τῆς οἰκουμένης. Δὲν εἶναι ὀλοφάνεραι οὐκ. διὰ τὸ τὸλμημα τῆς Σιταυρώσεως καὶ τὴν ἀπόφασιν τῶν αὐτῶν; Ὅλοι θὰ τὰ ἔλεγον, **15** καὶ ἔπειτα ἀπὸ βλαυῶν καὶ πρὸς παντὸς αὐτὴ ἡ ἀλήθεια τῶν πραγμάτων. Σκέψου δὲ πρὸς χάριν καὶ τὴν ὑπερβολὴν τῶν δεινῶν, ὅταν οὔτε πρὸς

τὸν προηγούμενον, μόνον χρόνον συγκριόμενα φαίνονται χειρότερα, ἀλλὰ καὶ πρὸς ὅλον τὸν ἐπερχόμενον μελλοντικὸν χρόνον. Διότι, οὔτε εἰς ἀλόκληρον τὴν οἰκουμένην, οὔτε εἰς πάντα χρόνον, τοὶ παρελθόντες καὶ τὸν μέλλοντα, θὰ δυνηθῇ κανεὶς νὰ εἴπῃ ὅτι ἔγιναν τέτοια κακὰ. Καὶ πολὺ ὀρθῶς, Διότι οὔτε ἀπετόλμησε κανεὶς ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων, οὔτε ἀπὸ τῶν μέτρων, τοῦδε, οὔτε ἀπὸ τῶν κατοπτρῶν, τὸλμημα τόσον παράδοξον καὶ φρικαστικόν.

Διὰ τοῦτο λέγει, «θὰ πέσῃ θλίψις τέτοια ποῦ δὲν ἔπεσε ἄλλοτε, οὔτε θὰ ξαναγίνῃ καὶ ἂν δὲν ἐσυντομεύοντο αἱ ἡμέραι ἐκεῖνα», κανεὶς ἄνθρωπος δὲν θὰ ἐσώζετο. Ἀλλὰ πρὸς χάριν τῶν ἐκλεκτῶν θὰ συντομευθῶν αἱ ἡμέραι ἐκεῖνα. «Ἐξ αὐτῶν παρούσας αὐτοὺς νὰ εἶναι ἀξιοπύστευτοί, τιμωρίας ἀπὸ τὴν ἀναφερθεῖσαν, τὰς ἡμέρας τοῦ πολέμου, λέγω τώρα καὶ τῆς πολεμικῆς ἐκείνης. Αὐτὸ δὲ, τὸ ὁποῖον λέγει, εἶναι τὸ ἐξῆς περὶ τοῦ. Ἐάν δ' ἐτηρεῖτο περισσότερο λέγει, ὁ πόλεμος τῶν Ῥωμαίων κατὰ τῶν Ἱεροσολύμων. Ὅλοι οἱ Ἰουδαῖοι θὰ ἐφονεύοντο. Διότι ἐδῶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν ψυχὴ ὑπὸνουςτα, καὶ οἱ ἐξω καὶ οἱ μέσα. Διότι, δὲν ἐπολέμουν μόνον κατὰ τῶν κατοίκων τῆς Ἰουδαίας, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀπανταχοῦ διεσκορπισμένους τοὺς ἀπεκήρυττον καὶ τοὺς ἐδίωκον λόγῳ τοῦ κατ' ἐκείνων μίσους.

Ποίους δὲ ἐδῶ θεωρεῖ ἐκλεκτούς, τοὺς πιστοὺς οἱ ὅποιοι εἶχον ὁπομεινὲν μετὰ αὐτῶν. **16** Διὰ νὰ μὴ λέγουν οἱ Ἰουδαῖοι, ὅτι διὰ τὸ κήρυγμα καὶ διὰ τὴν προσκύνησιν τοῦ Χριστοῦ ἔγιναν τὰ κακὰ αὐτὰ φανερώσει, ὅτι ὅχι μόνον δὲν ἔγιναν οἱ πιστοὶ αἱτοὶ τούτων, ἀλλ' ὅτι ἐάν ἐκείνοι δὲν ἦσαν καθ' ὅλοκληρον ἂν θὰ ἐφονεύοντο ὅπαντες, Διότι ἐάν ἐπέτρυνεν ὁ Θεὸς νὰ συνελθῇ ὁ πόλεμος, δὲν θὰ ἔμενεν οὐδὲ ἓως Ἑθραῖος.

Ἄλλα δ' ἂν νὰ μὴ καταστραφῶν μὰζ' μὲ τοὺς ἀπίστους Ἰουδαίους ὅσο ἐξ αὐτῶν ἔγιναν πιστοί, γρηγορεῖς ἐστὶ μάτῃσε τὴν μάχην καὶ ἔδωκε τέλος εἰς τὸν πόλεμον. Διὰ τοῦτο λέγει «χάριν τῶν ἐκλεκτῶν θὰ συντομευθῶν αἱ ἡμέραι ἔκκειναι».

Ἐν Αὐτὰ δὲ ἔλεγε, ἀφήναν παρηγορίαν εἰς τοὺς πιστοὺς, ποὺ εὐρίσκοντο δι' ἐσκορπισμένους ἐν τῶν Ἰουδαίων, καὶ τοὺς ἔδωκε νὰ ἀναμνεύσων, διὰ νὰ μὴ φοβῶνται, ὅτι θὰ συναπολεσθῶν Ἐάν δὲ ἐδῶ εἶναι τόση ἡ πρόνοια τῶν πιστῶν, ὥστε δι' αὐτοὺς νὰ σώζωνται καὶ ἄλλα, καὶ χάριν τῶν Χριστιανῶν νὰ ἀπομένουν ἐλαχιστοὶ ἀπὸ τοὺς ἀπίστους Ἰουδαίους, πόση θὰ εἶναι ἡ τιμὴ κατὰ τὸν καιρὸν τῶν στεφάνων. Μὲ αὐτὰ καὶ αὐτοὺς παρηγορεῖ, νὰ μὴ ὑποφέρουν ἕνεκα τῶν κινδύνων ποὺ θὰ β' ἀπρέχουν, ἀφοῦ θεοβαίως καὶ οἱ Ἑβραῖοι παρόμοια πάσχουν, καὶ μάλιστα χωρὶς κανένα κέρδος, καὶ ἐπὶ κακῶ τῆς κεφαλῆς τῶν **73:4** Δὲν παρηγοροῦσε δὲ μόνον τοὺς μαθητὰς ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀπεμακρυνεὶ ἀπὸ τὰ ἑθραϊκὰ ἔθνη χωρὶς τυμπανοκρουσίας καὶ χωρὶς νὰ προκαλῇ ὑποψίας. Διότι ἐάν δὲ γίνῃ μεταβολὴ (ὑπὲρ τῶν Ἰουδαίων), οὔτε ὁ ναὸς θὰ ἐπανακτισθῇ εἶναι φανερόν ὅτι θὰ πάσῃ καὶ ὁ ὅμιλος. Ἀλλὰ φανερώς μὲν τοῦτο δὲν τὸ εἶπε ὅμως τὸ ὑπεδήλωσε μὲ τὴν ὀλοτελή αὐτῶν καταστροφὴν. Δὲν τὸ εἶπε δὲ φανερώς δ' ἂν νὰ μὴ προκαλῇ πρὶν ἀπὸ τὴν ὥραν αἰσθησῶν. Διὰ τοῦτο οὔτε προηγουμένως ὅταν ἦρχε εἰσέλθει εἰς τὸ θέμα τοῦτο ἀλλὰ ἀφοῦ ἑταλάνισε πρῶτον τὴν πόλιν, καὶ τοὺς ἠνάγκασε νὰ ἐρωτήσων σχετικῶς μὲ τὴν μεγαλοπρέπειαν τῶν λίθων, ὥστε ὥσαν νὰ ἀπαντᾷ εἰς τὴν ἐρώτησιν τῶν, ἐξογγελλεῖ, ὅλα ὅσα θὰ συμβῶν εἰς τὸ μέλλον **B** Σὺ δὲ κάνε μου τὴν χάριν καὶ ἐξέτασε τὴν οἰκονομίαν τοῦ Πνεύματος, ὅτι περὶ αὐτῶν τίποτε δὲν ἔγραψεν ὁ Ἰωάννης, διὰ νὰ μὴ φαῖναι ὅτι γράφει ἀκ τῶν ὑπε-

ρων μετὰ τὴν πραγματοποιήσιν τῆς ἱστορίας αὐτῆς. Δὲν αὐτὸς ἐξῆσε χρόνον πολὺν καὶ μετὰ τὴν καταστροφὴν. Ἀλλὰ αὐτοὶ ποὺ ἀπέθανον πρὸ τῆς καταστροφῆς (τῶν Ἱερουσαλὺμων τῷ 71 μ.Χ.) καὶ τίποτε ἀπὸ αὐτὰ δὲν εἶδον, αὐτοὶ γράφουν, ὥστε ἀπὸ παντοῦ νὰ διαλάμψῃ ἡ ἰσχύς τῆς προφητείας.

«Γόττε ἐάν σὰς εἶπῃ κανεὶς. Νὰ ἐδῶ εἶναι ὁ Χριστὸς ἢ ἐκεῖ, νὰ μὴ τοὺς πιστεῦσητε. Διότι θὰ ἐμφανισθῶν ψευδοχριστοὶ καὶ ψευδοπροφῆται, καὶ θὰ κάνουν μεγάλα θαύματα καὶ περίεργα, ὥστε νὰ πλανήσων εἰς δυνάστην καὶ τοὺς ἐκλεκτοὺς. Ἰδοὺ σὰς τὰ προεῖπα. Ἐάν σὰς εἰποὺν Ἰδοὺ, εἰσι εἰς τὴν ἔρημον, μὴ πηγαίνετε. Ἰδοὺ εἶναι εἰς τὰ ἀπόμερα δομάτια, μὴ τοὺς πιστεῦσητε. Δὲν ὅπως ἡ ἀστρατὴ θγανεῖ ἀπὸ τὴν Ἀνατολὴν καὶ φαίνεται μέχρι τὴν δύσιν ἔσται, θὰ συμβῇ καὶ μετὰ τὴν ἔλευσιν τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. Ὅπου εἶναι, τὸ πνεῦμα ἐκεῖ θὰ συναχθῶν καὶ οἱ ἀπὸ τοῦ» (στῆς 23 - 28)

Ἀφοῦ ὀλοκλήρωσε τὰ περὶ τῶν Ἱερουσαλὺμων, ἐν συνεχείᾳ περὶ εἰς τὴν ἔλευσιν τοῦ, καὶ λέγει, εἰς αὐτοὺς τὰ σημεῖα, τὰ ὁποῖα δὲν ἦσαν χρήσιμα μόνον εἰς αὐτοὺς ἀλλὰ καὶ εἰς ἡμᾶς καὶ εἰς ὅσους ποὺ θὰ ἔλθουν μετὰ ἀπὸ ἡμᾶς ὅλους. Γόττε, πότε, Ἐδῶ αὐτὸ τὸ ὁποῖον πολλὰς φορὰς εἶπον, τὸ «τότε», δὲν θὰ ἀκολουθῇ χρονικῶς τὴν σειράν τῶν ὅσων προεῖπα προηγουμένως. **B** Διότι, ὅπου ἤθελε νὰ ἀναφέρῃ ἀκολουθίαν γεγονότων, ἔλεγεν «ἀμέσως μετὰ τὴν θλίψιν τῶν ἡμερῶν ἐκείνων» (στ 29). Ἐδῶ ὅμως δὲν γίνεταί τοῦτο, ἀλλὰ τὰ «τότε» δὲν δηλώνει τὸ μετὰ ἀπὸ τὰ γεγονότα αὐτὰ ἀμέσως ἀλλὰ τὰ γεγονότα ποὺ θὰ γίνων εἰς τὸν καιρὸν ποὺ αὐτὸς ὥρσε νὰ γινῶν, καὶ τὰ ὁποῖα ἐπρόκειτο νὰ ἀναφέρῃ. Ἐστὶ καὶ ὅταν λέγῃ «Κατ' ἐκείνους τὸν

καιρὸν ἔρχεται ὁ ὡάννης ὁ βαπτιστής, δὲν ἀναφέρεται εἰς τὸν ἀμέσως συνεχιζόμενον χρόνον ἀλλὰ τὸν μετὰ ἀπὸ πολλὰ χρόνια, τὸν καιρὸν κατὰ τὸν ὁποῖον αὐτὰ ἐλάμβανον χώραν, αὐτὰ τὰ ὅποια ἐπρόκειτο νὰ ἀναφέρῃ. Διότι καὶ περὶ τῆς Γεννήσεως τοῦ Ἰησοῦ ἀφοῦ ὠμίλησεν ὁ εὐαγγελιστὴς καὶ τῆς παρουσίας τῶν μάγων ἀμέσως ὁμιλεῖ περὶ τοῦ θανάτου τοῦ Ἡρώδου «Εἰς ἐκείνας τὰς ἡμέρας ἔρχεται ὁ ὡάννης ὁ βαπτιστής» ἔν καὶ τριάκοντα ἔτη ἐμεσολάθησαν. Ἀλλὰ τοῦτο εἶναι συνήθεια τῆς Γραφῆς νὰ χρησιμοποιοῖ αὐτὸν τὸν τρόπον τῆς ἱστορικῆς ἐκθέσεως.

12 Ἔτσι λοιπὸν καὶ ἐδῶ ἀφοῦ ἐπηδῆσε βλοῦ τὸν μεσολαβήσαντα χρόνον ἀπὸ τῆς καταστροφῆς τῶν ἱεροσολύμων μέχρι τῶν προειδοποιητικῶν σημείων τῆς συντελείας, ἀναφέρει, αὐτὰ πού θὰ προηγηθοῦν ἀμέσως πρὸ τῆς συντελείας τοῦ κόσμου «Τότε λοιπὸν, ἐάν τις ἀποποιῇ τὴν εἰρήνην, λέγει, Ἰδοὺ ἐδῶ ὁ χριστὸς εἶναι ἢ ἐκεῖ, μὴ τὸν πιστεύσητε»

13 Εἰς τῶν προτέρων καὶ τοὺς ἀπαλλάσσει ἀπὸ τοπικῶν προσδιορισμῶν καὶ τοὺς ἀναγγέλλει τὰ ἰδῶματα τῆς δευτέρας παρουσίας Του, καὶ τὰ σημάδια τῶν πλανῶν. Διότι δὲν θὰ ἐμφανισθῇ ὅπως ἐνεφανίσθη προηγουμένως, εἰς τὴν Βηθλεὲμ, καὶ εἰς κατὰ τὴν γαῖαν τῆς γῆς, καὶ κανεῖς δὲν τὸν ἐγνωρίζουν ἐξ ἀρχῆς. Ἀλλὰ τώρα ἐμφανῶς καὶ μετ' ὅλης τῆς Μεγαλοπρεπειᾶς, καὶ δὲν θὰ χρειάζεται νὰ τὸν ἀνυπερέβῃ κανεῖς. Δὲν εἶναι δὲ μικρὸν τοῦτο τὸ σημεῖον τῆς ὁλοφάνερης ἐλευσεώς Του. Σκέψου δὲ ὅτι ἐδῶ τίποτε περὶ πολέμου δὲν λέγει, (διότι, διευκρινίζων τὸν λόγον περὶ τῆς ἐλευσεώς Του), παρὰ μόνον

νον περὶ ἐκείνων πού ἐπιχειροῦν νὰ ἀπατήσουν. 14 Διότι, κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν Ἀποστόλων ἄλλοι ἐξηπάτων τοὺς πολλοὺς «Δοκίμασον ἂν ἐλθὼν λέγει, καὶ θὰ ἀπατήσῃ πολλοὺς». Ἀλλὰ ὅμως πρὸ τῆς δευτέρας παρουσίας αὐτοῦ καὶ οἱ ὅποιοι θὰ εἶναι φαρμακωτέρου ἀπὸ τοὺς πρώτους. «Διότι θὰ κάνουν, λέγει, σημεῖα καὶ τέρατα ὥστε νὰ πλανήσῃν, εἰ δυνατόν, καὶ αὐτοὺς τοὺς ἐκλεκτούς». Ἐδῶ τὸν ἀντίχριστον ἀναφέρει καὶ δεχνοὶ καὶ ποῖο θὰ Τὸν συνδράμουν, περὶ τοῦ ὁποῦ καὶ ὁ Παῦλος ὡς ἔφη λέγει. Διότι ἀφοῦ ἐκάλεισεν αὐτὸν ἀνθρώπον τῆς ἀμαρτίας καὶ «Υἱὸν τῆς ἀπωλείας», συνέχισεν «Ἡ ἐλευσὶς δὲ τοῦ κόσμου θὰ γίνῃ δι' ἐνεργείας τοῦ Σατάνᾳ μὲ πᾶσαν δύναμιν καὶ μὲ παραπλανητικὰ καὶ ψευδῆ σημεῖα καὶ τέρατα καὶ μὲ κάθε εἶδους ἀπάτην τοῦ κακοῦ μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων πού χάνονται».

Κοίταξε πῶς τοὺς διασφαλίζει «Μὴ ἐξέλθῃτε, λέγει, εἰς τὴν ἐρημίαν, μὴ εἰσελθῃτε εἰς τὰ ἀπώμερα δωμάτια» «Δὲν τοὺς εἶπε φύγετε καὶ μὴ πιστεύσητε, ἀλλὰ μὴ εἰσελθῃτε καὶ μὴ ἐξέλθῃτε, καὶ διότι πολλὰ θὰ εἶναι τότε ἡ ἀπάτη λόγῳ τοῦ ὄντος καὶ σημεῖα τῆς ἀπάτης θὰ λάβουν χώραν.

Ἀφοῦ λοιπὸν εἶπε πῶς ἐκεῖνος ὁ ἀντίχριστος, θὰ ἐλθῇ, τρόπον τινά ὅτι, θὰ ἐλθῇ τοπικῶς, τώρα λέγει, πῶς θὰ ἐλθῇ καὶ ὁ Ἰδὸς. Πῶς λοιπὸν θὰ ἐλθῇ ὁ Κύριος; «Ὅπως ἡ ἀστρατὴ βγαίνει ἀπὸ τὴν Ἀνατολὴν καὶ φαίνεται, μέχρι τῆς δύσεως, ἔτσι θὰ γίνῃ καὶ ἡ Παρουσία τοῦ Υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. Διότι, ὅπου εἶναι τὸ πτώμα, ἐκεῖ καὶ οἱ ἀετοί». Πῶς λοιπὸν φαίνεται ἡ ἀστρατὴ, δὲν χρὴ ἄλλοτε ἀγγελιοφόρον δὲν χρὴ ἄλλοτε κήρυκα ἀλλ'

λά και εις ἐκείνους που κἀθήνουν εἰς τὸ σπ.τι. καὶ εἰς τὰ δωμάτια με' ἀσπ.τρα.π.α.ι.αν ὁρμῇ θὰ ἐμφανισθῇ εἰς δ.λ.η.ν τὴν οἰκουμένην. **II** "Ἐτσι θὰ εἶναι ἡ Παρουσία ἐκείνῃ, συγχρόνως θὰ φαίνεται· πανταχοῦ λόγῳ τῆς λαμπρότητος τῆς Δόξης. Ἀναφέρει, δὲ καὶ ἄλλο σημεῖον «*Ὁπου τὸ πτώμα ἐκεῖ καὶ οἱ ἀστοὶ καὶ φανερώνεται, ἐξ. τοῦ πλ.η.θ.ος τῶν ἀγγέλων, τῶν μαρτύρων, τῶν ἁγίων ἀπ.ά.π.των. "Ἐπειτα ἀναφέρει θαυμάτια φοβερά

Ποιὰ δὲ εἶναι τὰ θαυμάτια, «*Ἀμέσως μετὰ τὴν θλῖψιν τῶν ἡμερῶν ἐκείνων, λέγει, ὁ ἥλ.ος θὰ σκοτεινιάσῃ» θλῖψιν ὅμως ἡμερῶν ποῖαν ὀνομάζει, τοῦ ἀντ.χρ.ῖ.στο.υ. καὶ τῶν ψευδοπροφητῶν θλῖψιν μεγάλη θὰ ὑπάρχῃ τότε, διότι θὰ εἶναι τόσο, πολλοὶ οἱ ἀπ.ά.π.α.ς. Ἄλλὰ δὲν θὰ παρᾶτε ν.ε.τ.α. εἰς μακρόν χρόν.ον δι.ά.σ.τ.η.μα. Διότι, ἐν δ.ά. τοῦς πιστοῦς ἐσυντομευθῇ ὁ Ἰουδαϊκὸς πόλεμος, πολὺ περισσότερο ὁ πειρασμὸς αὐτὸς θὰ περιορισθῇ δι' αὐτοὺς τοὺς ἰδίους. **III** Δι.ά. τοῦτο δὲν εἶπε μετὰ τὴν θλῖψιν, ἀλλὰ «ἀμέσως μετὰ τὴν θλῖψιν» τῶν ἡμερῶν ἐκείνων ὁ ἥλ.ος θὰ σκοτεινιάσῃ» Δ.ὲν σχεδὸν ὅλα θὰ γίνωνται μαζ. Διότι, οἱ ψευδοπροφ.ῆ.τ.α. καὶ ψευδοχ.ρ.ῖ.στο.ι. μετὰ τὴν ἐλευσίαν τῶν θὰ προκαλέσων ταραχὴν, καὶ ἀμέσως ὁ Κύριος θὰ ἐμφανισθῇ **IV** Διότι, καὶ ἡ ταραχὴ ποὺ πρόκειται, γὰρ πέση τότε εἰς τὴν οἰκουμένην δ.ε. θὰ εἶναι μικρά. Πῶς δὲ θὰ ἐλθῇ, θὰ μετασχηματισθῇ λα.π.όν. ἡ κ.τ.ι.ς αὐτῇ ὅ.ο.τ. καὶ ὁ ἥλ.ος θὰ σκοτ.ο.θῇ χωρὶς νὰ ἀφανισθῇ, ἀλλὰ θὰ ν.κ.η.θῇ ἀπ.ο. τὸ φ.ω.ς τῆς παρουσίας Αὐτοῦ. Καὶ τὰ ἄσ.τ.ρ.α θὰ πέσουν, Δ.ὲν ποῖα ἡ χρησιμότης τῶν, ἀφοῦ δὲν θὰ ὑπάρχῃ νύκτα. Καὶ αἱ Δ.υ.ν.ά.μ.ε.ς τῶν οὐρανῶν θὰ σαλευθοῦν καὶ πολὺ ὀρθῶς ἀφοῦ θὰ βλέπουν νὰ γίνετο τόσο μεγάλη μεταβολὴ Διότι, ἐάν ἦσαν ἐγ.γ.ν.αν τὰ ἄσ.τ.ρ.α τόσο ἐξ.ε.π.λ.ά.γ.η.σαν καὶ ἐθαύμασαν· «Δ.ὲν ὅταν ἐγ.γ.ν.αν τὰ ἄσ.τ.ρ.α με' ἐδοξολογῇ.

σαν λέγει, μετὰ τὴν μεγάλην ὅλο οἱ ἀγγελοί, πολὺ περισσότερον ὅταν βλέπουν ὅλα νὰ μεταρρυθμίζωνται καὶ οἱ συνέδουλοι τῶν ἀνθρώπων νὰ δίδουν λογα.ρ.α.σ.μ.όν, **II** καὶ ἀλόκληρος ἡ οἰκουμένη νὰ παριστάται εἰς φοβερόν δικαστήριον, καὶ οἱ ἀνθρώποι ποὺ ἐγεννήθησαν ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἀδάμ, μέχρι τῆς Δευτέρας Αὐτοῦ παρουσίας, νὰ δίδουν λόγον δι' ὅλα ὅσα ἐπραξάν, πῶς δὲν θὰ φ.ρ.έ.ουν καὶ δὲν θὰ σαλευθοῦν, τότε θὰ φανῇ τὸ σημεῖον τοῦ Υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὸν οὐρανόν· ταυτέστιν ὁ Σταυρὸς, λαμπρότερος καὶ αὐτοῦ τοῦ ἡλ.ου. Διότι ἐν ὁ ἥλιος σκοτεινιάξῃ καὶ κρύπτεται, ὁ Σταυρὸς ὅμως φαίνεται, Δὲν θὰ ἐφαίνετο, ἐάν δὲν ἦτο λαμπρότερος πολὺ περ.σ.ό.τε.ρ.ον ἀπὸ τὰς ἡλ.ια.κ.ὰς ἀκτῖνας. Δι.ά. τοῦτο λόγοι τοῦτο τὸ σημεῖον φαίνεται Δ.ὲν νὰ ἀποστομωθῇ ἡ ἀναισχυντία τῶν Ἑβραίων, ἐκ τῆς ὑπερβολικῆς λαμπρότητος. Καὶ διότι, μέγ.ισ.τον δικαίωμα τοῦ Χριστοῦ εἶναι νὰ ἔχῃ τοὺς Σταυροὺς καὶ ἔτσι νὰ παρουσιασθῇ εἰς ἐκεῖνο τὸ δικαστήριον, δ.ε. κ.ν.ύ.ων ὅ.χ. μόνον τὰ τραύματα ἀλλὰ καὶ τὸν ἐπονείδιστον θάνατον. **C** «Τότε θὰ θρ.η.νη.σο.ν. αἱ φυ.λ.α.». Διότι, δὲν θὰ χρε.α.σ.θ.οῦν μάρτυρες κατηγορίας, ὅταν ἴδωσι τοὺς Σταυροὺς θὰ θρ.η.νη.σο.ν. διότι τιποτέ δὲν ὠφελήθησαν ἀπὸ τὸν θ.α.ν.ά.τον τοῦ δι.ό.τι ἐσταυρώσαν Αὐτὸν ποὺ ἐπρεπε νὰ π.ρ.α.σ.κ.η.ή.σο.ν. Εἰδες πῶς ἐπεγράμμισε τὴν παρουσίαν τοῦ μετὰ φοβερότητα ἵδως ἐνεθάρρυνε τὰ φρονήματα τῶν μαθητῶν, Δι.ά. τοῦτο ἀκριθῶς θετε, κατ' ἀρχὰς τὰ λυπηρά, καὶ μετὰ τὰ ὠφέλ.η.α. ὥστε κατ' ἀπ.ὸ. αὐτὰ νὰ τοὺς ἐν.σ.χ.ύ.η.σ.η. καὶ νὰ τοὺς παρηγορήσῃ.

Καὶ περὶ τοῦ Πάθους ὁμιλεῖ πάλιν εἰς αὐτοὺς, καὶ περὶ τῆς Ἀναστάσεως καὶ τοῦ ἀκτινοβολούντος ἁπ.ο.

λαμπρότητα σχήματος τοῦ Σταυροῦ μνημονεύει, ὥστε αὐτοὶ νὰ μὴ ἀισχύονται οὔτε νὰ ὑποφέρουν ὅταν θεοῦ ἀργότερον ἔρχεται κατ' ἐντὶ θαυμάτων προθάλλει τὸν σταυρόν. Ἐτερος δὲ προφῆτης λέγει «Θὰ στρέψω τὴν προσοχὴν τῶν πρὸς Αὐτόν. Τὸν ὅποιον ἐκακοποίησαν»⁴ 12 Διὰ τοῦτο θὰ θρηνησοῦν αἱ φυλαὶ (τῶν Εβραίων) ὅταν ἴδωσι ὅτι Αὐτὸς εἶναι Ἐκεῖνος. Ἐπειδὴ δὲ τοὺς συνέστησε τὴν προσοχὴν καὶ εἰς τὸν Σταυρόν, προσέθεσεν ὅτι «Θὰ ἴδωσι τὸν Υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου νὰ ἔρχεται ὅχι ἐπὶ τοῦ σταυροῦ ἀλλὰ ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς» (στίχ. 31). Διότι μὴ νομίσῃς λέγει, ἐπειδὴ ἤκουσας περὶ σταυροῦ ὅτι πρόκειται πάλιν δια κατ' σκυθρωπῶν ὅτι θὰ ἔλθῃ με δυνάμει καὶ με δόξαι πολλήν. Φέρει δὲ τὸν σταυρόν, ὃ ἂν καταστῇ ἡ ἀμαρτία τῶν λόγος αὐτοκαταδίκης τῶν. Ὅπως ἐάν τις κάποιος ἐπληγωνετο ἀπὸ λίθου ἤθελεν ἐπὶ δεκινύει τὸν ἴδιον τὸν λίθον, παρὰ τὰ αἰματωμένα ἐνδύματα. Καὶ εἰς τὴν νεφέλῃν ἔρχεται διότι ἀνεληφθῇ 13 Καὶ καθὼς τὸν ἀντικρύζον αἱ φυλαὶ, θρηνησὺν. Δεῖ θὰ σταματήσῃς βίως τὰ δεινὰ τῶν μέχρι τῶν θρήνων τῶν, ἀλλ' ὁ μὲν θρήνος θὰ γ' οὐ διατάρῃ, νὰ ρητοῦν ὁ Θεὸς τὴν καταδικαστικὴν ψήφον καὶ καταδικάζουσιν τοὺς ἐαυτοὺς τῶν. Τότε πάλιν «Θὰ ἀποστείλῃ τοὺς ἀγγέλους. Ἰαί με μεγάλην σάπην γὰρ καὶ θὰ συναισθηθῶσι τοὺς ἐκλεκτοὺς Του ἀπὸ τοὺς τέσσαρες ἀνέμους ἀπὸ τὸ ἕνα ἄκρον τοῦ οὐρανοῦ ἕως τὸ ἄλλο ἄκρον αὐτοῦ» (στίχ. 31).

Ὅταν δὲ ἀκούσῃς αὐτὸ σκέψου τὴν κόλασιν αὐτῶν που θὰ ἀπομνησθῶσι. Διότι δὲ θὰ τιμωρηθῶσι μόνον τότε, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν στήγην αὐτὴν 2337 Καὶ αὐτὸ

4. 2αχ. 12, 10. Ἰω. 19, 37.

τὸ ὅποιον ἀνωτέρω ἀνέφερον ὅτι θὰ λέγουν «Εὐλογημένος ὁ ἔρχόμενος εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου»⁵. Ἔτσι καὶ ἐδῶ εἶτι «Θὰ θρηνησοῦν» Διότι, ἐπειδὴ ὠμίλησαι εἰς αὐτοὺς περὶ φθορῶν πολέμων νὰ μάθουν ὅτι μετὰ ἀπὸ τὰ ἐδῶ φασκιστήρια, ἀναμένουν αὐτοὺς καὶ ἐκεῖ θάσονται στήρια. Καὶ νὰ θρηνηλογοῦν τοὺς παρουσαί, καὶ νὰ ἀποχωρίζονται ἀπὸ τοὺς ἐκλεκτοὺς καὶ εἰς τὴν γένεσιν νὰ παραβιβῶνται. Μὲ αὐτὰ πάλιν διαγίγρει τὸ ἐνδεδειγμένον τῶν μαθητῶν καὶ δεικνύει ὅτι ἑνὸς μὲν ἀπὸ πόσας δεῖνὰ θὰ ἀπαλλαγούν ὅχι ἑτέρου δὲ πόσας ἀγαθὰ θὰ ἀπολαύσουν.

Καὶ διὰ τὴν κατὰ καλῶς τοὺς ἐκλεκτοὺς δι' ἀγγέλων ἀφοῦ ἔρχεται ὁ ἴδιος τόσοι ἐντυπωσιακῶς. Διὰ νὰ τιμῇ αὐτοὺς καὶ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον. Ὁ δὲ Παῦλος λέγει «ὅτι θὰ ἀρπαγοῦν εἰς τὰς νεφέλας» 13 Εἶτε δὲ καὶ τοῦτο, ὅταν περὶ ἀναστασεως ὠμίλει 14 ὅτι αὐτὸς ὁ Κύριος λέγει «Θὰ κατεβῇ ἀπὸ τὸν οὐρανὸν με παράγγελμα με φωνὴν ἀρχαγγέλου»⁶. Ὅποτε, ὅταν ἀναστῇ θοῶν οἱ ἐκλεκτοὶ θὰ τοὺς συλλέξουν οἱ ἀγγελοι καὶ ὅταν σὺ γκεντρωθῶν θὰ τοὺς ἀρπάξουν αἱ νεφέλαι. Καὶ αὐτὰ θὰ γ' νουν αὐτομάτως καὶ εἰς ἕνα δευτερόλεπτον Διότι, δὲν καλεῖ αὐτοὺς καθὼς μένει ἐπάνω ἀλλ' ὁ ἴδιος ἔρχεται με σάλπιγγα. Καὶ τι χρειάζονται αἱ σάλπιγγες καὶ ὁ ἦχος, Πρὸς ἔγερσιν, ἐκ τοῦ νιπτοῦ πρὸς ψυχικὴν εὐχαρίστησιν, πρὸς φανέρωσιν τῆς ἐκπαίξεως δ' αὐτὰ ποι γίνονται, πρὸς ψυχικὴν ὁδὴν αὐτῶν που ἀπομνησθῶν 15 Ἀλλοιομῶν ἀπὸ τὴν ἡμέραν ἐκείνην τὴν φθορῶν. Πρέπει ἐμεῖς νὰ χαίρωμεν ὅταν ἀκούσῃμε, αὐτὰ, ἀλλὰ πικρῶμε ψυχικῶς καὶ κατασφριάζομε καὶ σκυθρωπαίωμεν. Ἡ μὲν πικρὰ μόνον ἐγὼ παθαίνω αὐτὰ, σεῖς

5. Ματθ. 23, 30.
6. Α. Θεοτ. 1, 16.

θέ χαιρετε καθώς ἀκούτε αὐτά, Διότι ἐμὲ θεοδικῶς καὶ κάπο αφορίσῃ με καταλαμβάνει καθὼς λέγονται, καὶ κλαίω πικρῶς, καὶ ἀπὸ τὰς θέσθης τῆς καρδίας, στεναίξω. Ὅχι διότι κανένα ἀπὸ αὐτὰ ἀφορᾷ ἐμὲ, ἀλλὰ δι' ἐκεῖνα που ἐλεγχθῆσαν μετὰ ἀπὸ αὐτά, διὰ τὰ λόγια πρὸς τὰς παρθένους, καὶ πρὸς αὐτὸν ποὺ κατέχευσε τὸ τάλαν τον ποῦ ἔλασθε, καὶ πρὸς τὸν πονηρὸν δοῦλον. Δι' αὐτὰ κλαίω δια τὴν μελλοντικὴν πτώσιν ἀπὸ τὸσον μετ' ἄλλην δόξαι, ἀπὸ μίαν τέτοιαν ἐλπίδα ἀγαθῶν καὶ μὲν στα διαρκή καὶ παντοπνήν, ἐάν δὲ πρὸς στήμην δὲν προσέξωμεν. ■ Διότι ἐάν μὲν ὁ κόπος ἦτο πολὺς καὶ ὁ νόμος βαρὺς, ἔπρεπε καὶ πάλιν ἔτσι δια νὰ τὰ κάνωμεν. Καὶ τότε ὅμως πολλοὶ ἀπὸ τοὺς δοκηροὺς θὰ ἐφαιναν το ὅτι ἔχουν κάποιαν πρόφασιν, πρόφασιν ψυχρὰν μὲν θὰ παρουσιάζοντο ὅτι ἔχουν, δηλαδὴ τὸ ὑπέρογκον τῶν ἐντολῶν καὶ ὅτι μέγας ὁ κόπος, καὶ ἀπέραντος ὁ χρόνος καὶ ἀφόρητον τὸ φορτίον.

Τώρα δὲ τίποτε παρόμοιον δὲν ἡμποροῦμε νὰ προσβάλωμε δια τὸ ὅποιον μάλιστα μέλλει. Ὅχι ὅλ γώτερον νὰ μας καταπρώγῃ ἢ γένεσιν κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον, ἀφοῦ ἐξ αἰτίας μικροῦ πειρασμοῦ καὶ δι' ὀλίγον ἰδρῶτος ἀπολέσασιν τὸν ἰδρῶτα καὶ τὰ μυστηριώδη ἀγαθά. Διότι καὶ ὁ χρόνος μικρός, καὶ ὁ πόνος ὀλίγος. ■ καὶ ὅμως παραλυομεν καὶ ἐκπτώμεν καὶ πάλιν. Εἰς τὴν γῆν ἀγωνίζεσθαι καὶ εἰς τοὺς οὐρανοὺς ὁ στέφανος, ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων θασσανίζεσθαι, καὶ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ τ μᾶσα. Ἐπὶ δύο ἡμέρας τρέχεις καὶ εἰς ἀπείρους αἰῶνας ἐκτείνονται τὰ θραβεῖα. Εἰς φθορὸν σῶμα ἢ πάλιν, καὶ εἰς ἀφθαρτον ἢ τμή. Καὶ χωρὶς νὰ ὑπολογίσωμεν αὐτά, πρέπει νὰ σκεφθῶμεν καὶ ἐκεῖνο ὅτι καὶ ἐν δὲν ἐπιροτιμήσαμεν δια τὸν Χριστὸν νὰ παθῶμεν τὰ θεινά, κατ' ἀνάγκην θὰ τὰ ὑφ' ὁστάμεθα ὁπωσδήποτε καὶ δι' ὅποσον, ὅποτε ἄλλον λόγον. ■ ■ Διότι οὐτε ἐὰν δὲν ἀποθα-

νῃς διὰ τὸν Χριστὸν θὰ με νῆς ἀθάνατος οὔτε ἐν δὲν ρίψῃς τὰ χρήματα χάριν τοῦ Χριστοῦ θὰ τὰ πάρῃς μοῦ ζῆσαι μετὰ θανάτου. Αὐτὰ ἀπαιτεῖ ἐκ μέρους σου τὰ ὅποια καὶ ἐν δὲν σοῦ τὰ ζητοῦσε. Θὰ τὰ εἶδι δὲς διότι εἶσαι θνητός. Αὐτὰ θέλει νὰ κάνῃς με τὴν θελήσιν σου, τὰ ὅποια ἀναγκαιῶς οὐ πρέπει νὰ πράξῃς. Τόσον δὲ ζητεῖ νὰ κάνῃς μόνον, ὅσον καὶ ὑπὸ τοῦ ἰδίου ἐγίνεν.

Ὡστε τὸ νὰ σιμῶν αὐτά, καὶ νὰ περάσουν, θὰ γίνῃ ἀναγκαστὸς καὶ ἀπὸ τὴν φυσικὴν πορείαν τῶν πραγμάτων. Εἶδες πόσον εὐκολος ὁ ἀγὼν εἶναι. Αὐτὰ πάντως λέγει, ποῦ κατ' ἀνάγκην θὰ πάθῃς αὐ προτίμῃς νὰ τὰ ὑποστής. ■ ἐμὲ Αὐτὸ ὅς λάθῃ χάριαι μόνον, καὶ θεωρῶ ἀρκετὴν τὴν ὑπακοήν.

Τὸ χρυσάφι ποὺ πρόκειται νὰ θανεῖσθαι εἰς ἄλλον, τοῦτο θάνεισθαι εἰς ἐμὲ καὶ θὰ τὸ ἔχῃς με μεγαλύτερον τόκον, καὶ εἰς μεγαλιέραν ἀσφάλειαν. ■ Τὸ σῶμα τὸ τοιοῦτο πρόκειται νὰ ὑποτάξῃς εἰς ἄλλον, τοῦτο ὑπόταξε εἰς ἐμὲ. Καὶ διότι θὰ ὑπερβῶν αἱ ἀμοδαί μου τοὺς κόπους σου καὶ μάλιστα με μεγάλῃν διαφορὰν. Συ δὲ εἰς μὲν τὰ ἄλλα προτιμᾷς ἐκεῖνον ποὺ σοῦ δίδει τὰ περισσότερα καὶ εἰς τὰ θάνεα καὶ εἰς τὰς ἀνορίας, καὶ εἰς τὴν στράτευσιν. Τὸν δὲ Χριστὸν ποὺ μόνος παρέχε περισσότερα ἀπὸ ὅλους, καὶ εἰς ἀπείρον βαθμὴν. Τοῦτον δὲν καταδέχεσθαι. Καὶ τ. εἰδους πόλεμος εἶναι αὐτός. Διὰ τὴν τὴν ἐχθρότην. Ἀπὸ τοῦ λοιπὸν θὰ ἔχῃς συγγνώμην καὶ ὑπεράσπισιν. Ὅτε ἀπὸ πράγματα διὰ τὰ ὅποια προτιμᾷς ἀνθρώπους ἀπὸ ἑλλοὺς ἀνθρώπους, καὶ διὰ τὰ ὅποια σεβομενος τὸν Θεὸν ἔπρεπε νὰ τὸν προτιμῇς ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, Διὰ εἰς τὴν γῆν παρὰ διὰ τὸν ἑαυτὸν σου, Δώσε τα εἰς τὸ ἰδικόν μου χέρι λέγε. ■ Δὲν σοῦ φαίνεται ὅτι ἀπὸ τὴν γῆν ἀξιοπιστότερος εἶναι ὁ Δεσπότης τῆς γῆς. Διότι ἡ γῆ σου

ἀποδίδε αὐτό τοῦ θά σπείρης, καὶ πολλὰς φορές οὕτε αὐτό. Ὁ δὲ Θεὸς σοῦ ἀποδίδε, καὶ ἀμοιβὰς διὰ φύλαξιν. Διότι καὶ ὑπερβολικῶς μᾶς ἀγαπᾷ. Διὰ τοῦτο καὶ ἂν θέλῃς νὰ δανέψῃς σὲ περιμένει πρόθυμος. Καὶ ἂν σπείρης αὐτὸς τὸ ὑποδέχεται καὶ ἂν ναοικοδομήσῃς θέλῃς σὲ τραπῇ πρὸς τὸν ἑαυτὸν τοῖ. καὶ λέγει εἰς τὰ ἱδ. κά μου κτήματα οἰκοδομῶ. Τί τρέχεις πρὸς τοὺς πτωχοὺς πρὸς ἀνθρώπους τοῦ ἔργου πτωχεύσεις, Τρέχε πρὸς τὸν Θεόν, ὁ ὁποῖος καὶ διὰ μικρὰ πράγματα σοῦ προσφέρει, μεγάλας ἀμὼ θᾶς. Ἀλλ' ἔμωρ οὐτε μὲ αὐτὰ τοῦ ἀκούει συνετιζόμεθα. Ἄλλα ὅπου μάχαι ἔτσι πόλεμος, ὅπου ἀνταγωνισμοὶ ὅπου δίκαι καὶ συκοφαντίαι ἐκεῖ σπεύδουμεν. ■

Ἐπειδὴ λοιπὸν δὲ μᾶς ἀποστρέφεται δικαίως καὶ μᾶς τιμᾶρε, ὅταν εἰς ὅλα μᾶς δίδει τὸν ἑαυτὸν τοῦ, ἡμεῖς δὲ ἀντιθέμεθα, εἶναι δὲ γενικῶς φανερόν. Διότι, εἴτε θέλεις νὰ στολίσῃς λέγει, τὸν ἱδικόν μου στολισμόν εἴτε νὰ ὀπλισθῇς τὰ ἱδικά μου ὅπλα, εἴτε νὰ ἐνδυθῇς τὸ ἱδικόν μου μᾶτιον, εἴτε νὰ τραπῇς εἰς τὴν ἱδικήν μου τράπεζαν, εἴτε νὰ θαδίσῃς, τὴν δικήν μου ὅδον, εἴτε νὰ κληρονομήσῃς τὴν δικήν μου κληρονομίαν, εἴτε εἰς πατέρα νὰ εἰσέλθῃς, εἰς τὴν πόλιν τῆς ὁποίας τεχνίτης καὶ δημιουργὸς εἶμαι ἐγώ. Εἴτε νὰ οἰκοδομήσῃς οἶκον εἰς τὰς ἱδικὰς μου σπηυὰς οἰκοδομῶ. Διότι ἐγὼ δὲ ὅσα διδῶ δὲν ζητῶ μισθόν ἀπὸ σέ, ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦτο ἀκριβῶς θὰ σοῦ ὀφείλω μισθὸν ἂν θελήσῃς νὰ χρησιμοποιοῦς, ὅλα τὰ ἱδικά μου. ■ Τ. εἶναι δυνατόν νὰ συγκριθῇ μὲ τὴν γενναὴν οὐρανίαν αὐτήν. Ἐγὼ εἶμαι πατήρ, ἐγὼ ἀδελφός, ἐγὼ νυμφος, ἐγὼ οἶκος, ἐγὼ τροφодότης, Ἐγὼ ἱμάτιον, ἐγὼ ριζά. Ἐγὼ θεμέλιος λίθος, ὁτιδήποτε θέλεις. ἐγὼ εἶμαι. Τίποτε δὲν θὰ σοῦ λείψῃ. ἐγὼ καὶ θὰ σὲ ὑποστηρῶ. «Διότι, ἦλθον νὰ δα-

κονήσω, ὅχι, νὰ ἐλυπηρηθῶ»⁷ 94:14 Ἐγὼ καὶ φίλος, καὶ μέλος, καὶ κεφαλὴ, καὶ ἀδελφός καὶ ἀδελφή, καὶ μήτηρ. Ὅλα, Ἐγὼ, Μόνον νὰ θεωρῇσαι συγγενής μου. Ἐγὼ πτωχὸς διὰ σε, καὶ περιπλανώμενος διὰ σέ, ἐπὶ σταυροῦ διὰ σέ, ἐπὶ τάφου διὰ σέ εἰς τὸν οὐρανὸν μεσιτεύω διὰ σέ πρὸς τὸν Πατέρα. κάτω εἰς τὴν γῆν ἐστάνην ὑπὸ τοῦ Πατρὸς ὡς πρεσβευτὴς ἱδικός σου. Σὺ εἶσα, εἰς ἐμὲ τὰ πάντα, καὶ ἀδελφός καὶ συγκληρονόμος, καὶ φίλος, καὶ μέλος. Τί περισσότερον θέλεις, Διὰ τί Αὐτὸν ποὺ τόσο σέ ἀγαπᾷ, τὸν ἀποστρέφου. Τί εἰς τὸν κόσμον κάμνεις. Διὰ τί ἀντὶ εἰς τρυπημένον πῖθον, Διότι, αὐτὸ ἀπεκονίζει, τὰς ταλαιπωρίας τοῦ παρόντος θίου. ■ Διὰ τί εἰς τὴν φωτιάν κτυπᾷς, Διὰ τί πυγμαχεῖς μὲ τὸν ἄερα; Διὰ τί τρέχεις εἰς τὴν τύχην; Μήπως καθετέχνη δὲν ἔχει τὸν σκοπὸν τῆς; Εἶναι φανερόν, ὅτι, ἔχει. Δεῖξε μου καὶ σὺ τὸν σκοπὸν τῆς θιαυτῆς σου σπουδῆς. Ἀλλὰ δὲ ἔχεις «Διότι, ματαιότης ματαιότητων, τὰ πάντα εἶναι ματαιότης»⁸ Ἄς πάμε εἰς τοὺς τάφους διὰ νὰ μὴ δὲ εἴρῃς τὸν πατέρα, νὰ μὴ δὲ εἴρῃς τὴν γυναῖκα. Ποῦ εἶναι ὁ ἐνδεδυμένος μὲ χρυσὰ ἐνδύματα, Ποῦ ὁ καθήμενος εἰς ὄχημα, Αὐτὸς ποῦ διατρεῖ στρατοπεδεῖ ποῦ ἔχει ἀξιώματα, ποῦ ἔχει κήρυκας, Αὐτὸς ποῦ ἄλλους μὲν φονεύει, ἄλλους δὲ θάζει εἰς τὰς φυλακάς, Αὐτὸς ποῦ ὅποιον ἤθελε ἐφόνευε καὶ ὅποιον ἤθελε ἀπῆλλασσε; Πίστε δὲν βλέπω παρὰ μόνον ὅσα καὶ σκόληκας καὶ ἀράχνας, Ὅλα ἐκεῖνα χῶμα, ὅλα ἐκεῖνα μῦθος, ὅλα ὄνειρα καὶ ὅκα, καὶ ἀπλή ἱστορία καὶ εἰκόνα. ■ Μᾶλλον δὲ οὐτε εἰκόνα. Τὴν μὲν εἰκόνα βλέπομεν ζωγραφισμένην. Εἰδὼ δὲ αὐτὴ εἰκόνα, καὶ εἶθε μέχρις ἐδῶ νὰ ἦσαν τὰ δεινά.

⁷ Matt 20: 28

⁸ Exca. 1: 1

Τώρα λοιπόν άλλα μὲν τὰ περὶ τιμῆς καὶ ἀπολλύσεως, καὶ φθαρτῆς δόξης καταλήγουσι εἰς τὴν σκάν, εἰς τὰ λόγια. Ἄλλα δὲ ἀπὸ αὐτὰ δὲν καταλήγουσι μέχρι σκίας καὶ λόγων, ἀλλὰ μένουσι καὶ περινοῦν μαζί μας ἐκεῖ καὶ θὰ γίνουσι εἰς πάντας ἀποφάνερα. Αἱ ἀρπαγαί, αἱ πλεονεξίαι, αἱ περνεῖαι, αἱ μοικεῖαι, τὰ παλῶρια αὐτὰ δεινά, ποῦ οὔτε εἰς τὴν εἰκόνα, οὔτε ὑπὸ μορφὴν στάκτης ἀλλὰ εἶναι γραμμμένα ἐπάνω ἐκεῖ καὶ τὰ λόγια καὶ τὰ ἔργα. Μὲ τοίους λοιπὸν ὀφθαλμούς θὰ ἴδοιμε τὸν Χριστόν, ὅτι ἐάν κάποιος τὸν πατέρα τοῦ θεοῦ προσφέρει νὰ τὸν θλάτῃ, **12** ἐπειδὴ συναισθάνεται, ὅτι ἔχει προσβάλει ἐκείνον, τὸν πατέρα μᾶλλον ποῦ εἶναι ἀπευρώς προσηύχεται πῶς θὰ τοῖ ἀντιμετωπωσόμεν τότε, Πῶς θὰ ὑποφέρωμεν, Καὶ ὅτι θὰ παρασταθῶμεν εἰς τὸ βῆμα τοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ ἐξέτασις θὰ εἶναι ἀκρότης εἰς θάλα. Ἐάν δὲ κάποιος ἀπιστῇ εἰς τὴν μέλλουσαν Κρίσιν, ὡς κοινάξῃ τὰ ἐδῶ, τοὺς εὐρυσκομένους εἰς τὰς φυλακάς, εἰς τὰ μεταλλεία, εἰς τὰς κοπρίας, τοὺς δαιμονισμένους, τοὺς παραπαίοντας αὐτοὺς ποῦ παλαίουν μὲ ἀθεραπεύτους ἀσθενεῖας, αὐτοὺς ποὺ ἀγωνίζονται διαρκῶς μέσα εἰς τὴν φτώχειαν, ποὺ συζοῦν μὲ τὴν πείναν, ποὺ εἶναι θεθαρυμένοι μὲ ἀνύστα πένθη, ποὺ εὐρ σκοντα εἰς ἀλγιστάς.

13 Δὲν θὰ ὀφισταντο δὲ αὐτοὶ ταῦτα ἐάν καὶ ἄλλους τοὺς ἄλλους ποὺ ἔκαμον τὰ ἴδια ἀμαρτήματα θὲν ἐπρόκειτο νὰ τοὺς ἀναμείνῃ τιμωρία καὶ κόλασις. Ἐάν δὲ καθόλου δὲν ὑπέφεραν οἱ ὑπόλοιποι τοῦτο λοιπὸν πρέπει νὰ σοὺ γινῇ ἀπώδειξις ὅτι πάντως καὶ ὑπάρχει μετὰ τὴν ἀποδημίαν ἀπὸ ἐδῶ. **14** Διότι οὔτε ἐφόσον εἶναι ὁ ἴδιος Θεὸς ἄλλους μὲν ἐτμώρησε ἄλλους δὲ ἀφήκεν ἀπιωρητοὺς ποὺ ἔκαναν τὰ ἴδια ἢ καὶ χειρότερα παρὰ πτώματα. Ἐάν δὲ ἐπρόκειτο νὰ ἐπιβόλη τιμωρίαν εἰς αὐτοὺς ἐκεῖ. Ἀπὸ αὐτὰ λοιπὸν τὰ λογικὰ ἐπιχειρήματα

καὶ παραδειγμάτων καὶ ἡμεῖς ὡς ταπεινώσωμεν τοὺς ἐαυτοὺς μας. Καὶ αὐτοὶ ποὺ διεπίστωσαν τὴν μέλλουσαν Κρίσιν ὡς πιστεύουν λοιπὸν, καὶ ὡς γίνονται καλύτερο, ὥστε ἀφοῦ ζήσωμε ἐδῶ ἀξίως τῆς οὐρανίου Βασιλείας, καὶ τὰς μελλούσας τιμωρίας τῆς ἀποφύγωμεν καὶ τὰ αἰώνια ἀγαθὰ νὰ ἐπιτύχωμεν, μὲ τὴν χάριν καὶ φιλανθρωπίαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸν ὁποῖον ἀνήκε ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

«Από την στιγμή, πλ. κατέβητε την παραβολήν» 18 «Ο τὸν ὁ καλὸς τῆς γῆς σπείρει καὶ ἐλαττήσονται τὰ φύλλα ταῦτα λαθάνειν ὅτι πληθαίνει τὸ καλοκαίρι. 19 «Ὁ π. κα' αὐτὸς δὲν ἴσῃ καὶ εἰς αὐτὰ καὶ γνωρίζετε ὅτι εἶναι τέλειον εἰς τὴν πόρταν Ματθ 24, 32-33)

Επειδή εἰπεν ὅτι «ἀμέσως μετὰ τὴν θλίψιν τῶν ἡμερῶν ἐκεῖνων», αὐτοὶ δὲ τοῦτο ἐζήτησαν, τὸ μετὰ ὅσον χρόνον, καὶ αὐτὴν εἰδικῶς τὴν ἡμέραν ἐπεθύμουν νὰ γνωρίσουν, διὰ τοῦτο ὁ Χρὶστὸς θέτει τὸ παράδειγμα τῆς σικκῆς καὶ δείχνει ὅτι, δὲν εἶναι πολὺ τὸ διάστημα, ἀλλὰ συντόμως καὶ ἡ Δευτέρα Παρουσία θὰ γινῇ. 20 «Ὁ δὲ οὐ μόνον μετὰ τὴν παραβολήν, ἀλλὰ καὶ διὰ τῶν ἐν συνεχείᾳ λέξεων ἐφάνηκε καὶ εἶπε «Μάθετε ὅτι, εἶναι πλησίον εἰς τὴν πόρταν». Δ' αὐτοῦ καὶ κάτω ἄλλο προφητεῖα. Θέρος πνευματικόν, καὶ γαλήνην ποῦ θὰ ἔλθῃ κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην εἰς τοὺς δικαίους, ὑστερὰ ἀπὸ τὸν χειμῶνα τῆς παραούσης ζωῆς. Εἰς δὲ τοὺς ἁμαρτωλοὺς, τὸ ἀντιθετὸν θὰ ἔλθῃ γὰρ μὴ ὑστερὰ ἀπὸ τὸ ἐδῶ θέρος, πρᾶγμα ποῦ ἐν συνεχείᾳ ἐδήλωσε καὶ εἶπε καθὼς αὐτοὶ θὰ διασπαρασσῶν, θὰ γνωρίσετε τὴν ἡμέραν.

Ὅχι δὲ μόνον διὰ τοῦτο ἔθεσε τὸ παράδειγμα τῆς σικκῆς, διὰ νὰ δηλώσῃ τὸ μεσολαβούν διάστημα (διότι ἠδύνατο καὶ κατ' ἄλλον τρόπον νὰ παραστήσῃ τοῦτο), ἀλλὰ διὰ νὰ πιστοποιήσῃ τοὺς λόγους καὶ δι' αὐτοῦ ὅτι δπωσδήποτε ἔτσι θὰ συμβῇ. 21 «Ὅπως ἀκριβῶς τοῦτο (μετὰ τὴν σικκῆν) θὰ συμβῇ, ἔτσι καὶ ἐκεῖνο (μετὰ τὴν παρουσίαν). Δὲν καὶ ἔθου θεθαίως θέλει νὰ ὁμιλήσῃ περὶ γεγονότος ποῦ δπωσδήποτε θὰ συμβῇ, τὸ παρομοιάζει με φυσικὰς μεταβολὰς καὶ ὁ Θεὸς ὁ Χριστὸς καὶ ὁ μακάριος Παῦλος ποῦ μετὰ Αὐτόν.

Διὰ τοῦτο καὶ περὶ Ἀναστάσεως ὅταν ὁμιλῇ λέγει. «Ὁ σπόρος τοῦ σιταριοῦ ποῦ πίπτει εἰς τὴν γῆν, ἐὰν δὲν ἀποθάνῃ αὐτὸς μόνος μένει. Ἐὰν ἀποθάνῃ, πολλὴν καρπὸν φέρει.». Ἀπὸ αὐτοῦ καὶ ὁ μακάριος Παῦλος ἐπεδή ἐδιδάχθη χρησιμοποιεῖ τὸ ὅτι οὐκ ἀποδείγματα ὅταν ὁμιλῇ πρὸς τοὺς Κορινθίους περὶ Ἀναστάσεως, «Ἀνῶντε λέγει, ἐκεῖνο ποῦ οὐ σπέρνεται, δὲν παύει ζῶν. ἐὰν δὲν ἀποθάνῃ προηγουμένως.». 22 Ἐπειτα διὰ νὰ μὴ ἔπει νέλθουν γρηγορὰ εἰς τὸ ἴδιον καὶ ἐρωτήσων Ποτε θετε εἰς τὸν νοῦν τῶν ὅσα θὰ συμβοῦν καὶ λέγει. «Ἀληθὲς αὐτὸς λέγω ὅτι, δεῦ θὰ περάσῃ ἡ γενεὰ αὕτη πρὶν γινῶν ὅσα αὐτά» (στίχ. 34), 23 24 «Ταῦτα πάντα, Ποῖα Πέρας μου. Τὰ περὶ τῶν Ἱεροσολύμων, τὰ περὶ τῶν πολέμων, τῆς πεινῆς, τῶν ἐπιδημιῶν τῶν ψευδοπροφητῶν. Τοῦ νὰ σπαρῇ πανταῶν τὸ Εὐαγγέλιον. Αἱ ἐπαναστάσεις, αἱ ταραχαί, ὅλα τὰ ἄλλα ὅσα ἀνεφέρμεν καὶ θὰ συμβοῦν μέχρι τῆς ἐλεύσεως τοῦ Κυρίου.

Ποῖα λοιπὸν γενεὰ, Ἀπορεῖ ἄλλος. Ὁ Χρὶστὸς λέγει. «Ἡ γενεὰ αὕτη». Δὲν ὁμιλεῖ περὶ τῆς γενεᾶς ἐκείνης ἀλλὰ περὶ τῆς γενεᾶς τῶν πιστῶν. Διότι γνωρίζει νὰ χαρακτηρίσῃ μιαν γενεάν ὅχι μόνον ἀπὸ τῆς ἡλικίας, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν μορφήν τῆς ἰσχυρείας καὶ τοῦ τρόπου διαβώσεως. Ὅπως ὅταν λέγῃ «Αὕτη ἡ γενεὰ τῶν ἀνθρώπων ποῦ ἀναζητοῦν τὸν Κύριον». Αὐτὸ τὸ ὅποιον λοιπὸν ἔλεγεν ἀνωτέρω ὅτι «πρέπει ὅλα νὰ ἐκπληρωθοῦν» καὶ πάλιν «Θὰ κηρυχθῇ τὸ Εὐαγγέλιον» τοῦτο καὶ ἐδῶ δηλώνει καὶ λέγει ὅτι, δπωσδήποτε θὰ ἐκπληρωθοῦν, ὅλα αὐτὰ καὶ θὰ μενῇ ἡ γενεὰ τῶν πιστῶν, χωρὶς νὰ διακοπῇ ἀπὸ κανέναν ἀπὸ ὅσα ἀνεφέρθησαν.

1 Τὸν 12, 21, 30

2 Α' Κορ 13, 80.

3 Φίλιπ 2, 11

13 Ἀλλά καὶ τὰ Ἱεροσόλυμα θὰ καταστραφῶν, καὶ τὸ πλεῖστον τῶν Ἰουδαίων θὰ ἐξαφονισθῇ. Αὐτὴν δὲ τὴν γενεάν τιποτε δὲν θὰ τὴν περιστείλῃ οὔτε πέναν, οὔτε ἐπιώημα, οὔτε σευσμός, οὔτε αἱ ἐκ τῶν πολέμων προερχόμεναι ταραχαί, οὔτε οἱ ψευδόχριστοι, οὔτε οἱ ψευδοπροφήται, οὔτε ἀπειθεῖνες, οὔτε αὐτοὶ ποὺ θὰ παραδοθῶν, οὔτε αὐτοὶ ποὺ θὰ σκαυθαλισθοῦν, οὔτε οἱ ψευδοδελφοί, οὔτε ἄλλος κανένας παρόμοιος πειρασμός. Ἐπειτα ὁδηγῶν τοὺς μαθητάς θαυότερα εἰς τὴν πίστιν, λέγει: «Ὁ Οὐρανός καὶ ἡ γῆ θὰ παρέλθουν, οἱ λόγοι μου δὲ, ὡς δὲ, θὰ παρέλθουν». Δηλαδή, αὐτὰ καὶ θεωροῦνται σταθερά καὶ ἀκίνητα, εἶναι εὐκολώτερον νὰ ἐξαφανισθοῦν παρά νὰ πέσουν οἱ ἰδικοί μου λόγοι.

14 Καὶ ἐκεῖνος ποὺ ἀμφιβάλλει δι' αὐτὰ ἅς κολλοεξετάσῃ τὰ λεχθέντα καὶ ἀποὺ τὰ εὖρη ἀληθινὰ (ὅ, ὅτι θὰ τα εὖρη δῶσθε ὁπωσδήποτε) ἀπὸ τὰ παλαιά καὶ εἰς το μέλλοντα ἅς πιστεύῃ, καὶ ὅλα ἅς τὰ ἐξετάσῃ μὲ ἀκριβείαν καὶ θὰ ἰδῇ ὅτι τὸ τέλος τῶν πραγμάτων ἐπιβεβαιώνει τὴν ἀλήθειαν τῆς προφητείας. Ἐφέρει λοιπὸν τὰ στοιχεῖα αὐτὰ εἰς τὸ μέσον καὶ ἐφάνερωσε μαζί, ὅτι καὶ ἀπὸ τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν προσημαίνεται εἶναι ἡ Ἐκκλησία συγχρόνως δὲ καὶ ἀπὸ τοῦτο ἀποδεικνύει τὸν ἑαυτὸν τὸν Δημιουργὸν τοῦ παντός. Δὲν, ἐπειδὴ περὶ συντελείας ὤμιλησε, πράγματις ποὺ ἀπὸ πολλοὺς ἀμφισβητεῖται, διὰ τοῦτο τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν εἰς τὸ μέσον ἔφερε, διὰ νὰ δείξῃ τὴν ἀπεραντοὺ δύναμιν, οὐ καὶ μὲ τὴν μετὰ τὴν ἐξουσίαν Του νὰ δηλώσῃ, **15** ὅτι εἶναι Δεσπότης τοῦ Σύμπαντος καὶ μὲ αὐτὰ καὶ εἰς τοὺς ὑπερβολὸς δυσπιστοὺς καθιστᾷ ἀξίωστα τὰ λεχθέντα. Ὅτι ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ καὶ τῆς ὥρας κανεὶς δὲν γνωρίζει, οὔτε οἱ ἄγγελοι τῶν οὐρανῶν, οὔτε ὁ Υἱὸς παρά μόνον ὁ Πατήρ» (στ' 36).

Μὲ τὸ νὰ εἰπῇ λοιπὸν ὅτι «οὔτε οἱ ἄγγελοι», ἔπε-

στόμωσε τοὺς Ἀποστόλους, ὥστε νὰ μὴ ζητήσουν νὰ μάθουν πρᾶγμα ποὺ οὔτε ἐκεῖνοι (οἱ ἄγγελοι) δὲν γνωρίζουν. Μὲ τὸ νὰ εἰπῇ «οὔτε ὁ Υἱός» τοὺς ἐμποδίζει, ὅχι μόνον νὰ μὴ μάθουν, ἀλλὰ οὔτε καὶ νὰ ζητήσουν. Ὅτι δὲ διὰ τὸν σκοπὸν αὐτὸν εἶπεν αὐτὰ κοίταξε μετὰ τὴν Ἀνάστασιν, ὅταν τοὺς εἶδε νὰ γίνονται περισσότερον περιεργαί, πῶς τοὺς ἀπεστοίμωνεν μὲ μεγαλιτέραν δύναμιν. Διότι, τώρα μὲν ἀποδείξεις ἐνέφερε πολλὰς καὶ ἀπεροὺς, τότε δὲ ἀπλῶς εἶπε «Δὲν εἶναι ἰδική σας ὑπόθεσις νὰ γνωρίσατε τοὺς χρόνους ἢ τοὺς καιροὺς»¹. Ἐπειτα διὰ νὰ μὴ εἴπουν, ὅτι ἔχομεν μεγάλην ἀπορίαν καὶ ἐνεπαχθήμεν καὶ ἐρωτήσωμεν οὔτε δ' αὐτοὺς εἰμεθα ἀκριβῶς; λέγει «Τοὺς καιροὺς, ποὺ ὁ Πατήρ ἔθεσε εἰς τὴν ὁκνὴν τοῦ Ἐξουσίου»². Διὰ τοῦτο ἤθελε μὲ αὐτοὺς νὰ τὴν ἐμνήσῃ καὶ τιποτε νὰ μὴ τοὺς κρύβῃ. Διὰ τοῦτο ἀναθέτει αὐτοὺς εἰς τὸν ἴδιον τὸν Πατέρα καὶ κάνει τὸ πρᾶγμα φανερόν καὶ ἀποκλείει τὸ λεχθέν ἀπὸ τὴν περιέργειαν ἐκείνων. **2422** Δὲν, ὅταν τοῦτο δὲν ἐγνωρίζε, ἀλλ' ἀγνοοῖ, πότε θὰ τὸ μάθῃ. Ἄραγε ὅταν καὶ ἡμεῖς. Καὶ ποῖος θὰ ἀνακοινώσῃ τοῦτο. Καὶ τὸν μὲν Πατέρα γνωρίζε σαφῶς ὁ Χριστός καὶ μάλιστα τόσο σαφῶς, ὅσον ὁ Πατήρ τὸν Υἱόν. Τὴν δὲ ἡμέραν δὲν τὴν γνωρίζει, Ἐπειτα «τὸ μὲν Πνεῦμα ἐρευνᾷ καὶ αὐτὰ τὰ θαῦτα τοῦ Θεοῦ»³. Αὐτός δὲ δὲν γνωρίζε οὔτε τὸν καιρὸν τῆς Μελλουσης Κρίσεως, τότε τὸ μὲν πῶς πρέπει νὰ κρίνῃ γνωρίζε, καθὼς καὶ τὰ ἀπόρητα τοῦ καθενὸς γνωρίζε. Αὐτὰ δὲ ποὺ εἶναι παλὺ ἀσημασιώτερον τοῦτο ἦτο δυνατόν νὰ ἀγνοῇ. Πῶς λοιπὸν ἐάν «Ὅλα ἐγὼς ἐν δι' αὐτοῦ καὶ χωρὶς αὐτοῦ τιποτε δὲν ἔγινε»⁴ τὴν ἡμέραν

¹ Ἰω 1, 3.
² 4, 21.
³ 1, 3.

δὲν ἐγνωρίζεν· Αὐτὸς ποὺ ἔκαμε τοὺς αἰῶνας, φανερόν εἶναι ὅτι καὶ τοὺς χρόνους ἔκαμεν· Ἐάν δὲ τοὺς χρόνους ἔκαμε, ἔκαμε καὶ ἐκεῖνη τὴν ἡμέραν. Πῶς λοιπὸν αὐτὴν, ποὺ ἐδημιούργησεν, ἀγνοεῖ;

Β Καὶ σεις μὲν λέτε ὅτι γνωρίζετε καὶ τὴν οὐσίαν Αὐτοῦ, ὁ δὲ Υἱὸς οὐτὴν ἡμέραν· ὁ Υἱὸς ὁ ὁποῖος εὐρίσκεται διαρκῶς εἰς τοὺς κόλπους τοῦ Πατρὸς· ἂν καὶ τοῦτο εἶναι πολὺ οὐσιαστικώτερον ἀπὸ τὰς ἡμέρας, καὶ μάλιστα ἀπερίως μεγαλύτερον· Πῶς λοιπὸν ἐνῶ θεωρεῖτε τὸν ἑαυτὸν σας γινώσκον τῶν σπουδαίων προφηγιῶν, δὲν ἐπιτρέπεται εἰς τὸν Υἱόν οὕτε τὴν γυνῶσιν τοῦ μικροτέρου· ἐντὸς τοῦ ὁποῦ εἶναι, βλοῖ οἱ θησαυροὶ τῆς σοφίας καὶ τῆς γνώσεως ἀπόκρυφοι· Ἀλλ' οὕτε σεῖς γνωρίζετε τίποτε ἀπὸ τῆς οὐσίας τοῦ Θεοῦ· ἔστω καὶ ἂν μωρίας φορὰς μετὰ μανίας τοῦ ὑποστηρίζετε, οὕτε ὁ Υἱὸς ἀγνοεῖ τὴν ἡμέραν, καὶ μάλιστα πολὺ καλῶς τὴν γνωρίζει. **Γ** Διὰ τοῦτο θεοφάνως ἀφοῦ εἶπε ὅλα καὶ τοὺς χρόνους, καὶ τοὺς καιρούς, καὶ ἀφοῦ τοὺς ὡδήγησε μετὰ τῶν αὐτῶν καὶ τῶν θιρῶν (διδότι πλησίον εἶναι πρὸς τὰς θύρας λέγει), ἀπεσιώπησε τὴν ἡμέραν· Δὲν ἔαν τὴν ἡμέραν ἡβαλες ζητήσῃ καὶ τὴν ὥραν, δὲν θὰ τὸ ἀκούσῃς ἀπὸ ἐμέ, λέγει· Ἐάν δὲ ζητῇς καιροὺς καὶ προειδοποιητικὰ σημεῖα, θὰ σοὺ τὰ εἶπω ὅλα μετ' ἀκριβοῦς· Ὅτι ὁμῶς δὲν τὸ ἀγνοῶ μὲ πολλὰ σοὺ τὸ ἀπέθειξα, ὅταν σοὺ ὡμίλησα περὶ τῶν χρονικῶν διαστημάτων, καὶ ὅλων ὅσα θὰ συμβῶσιν καὶ μάλιστα ἀπὸ τὸν χρόνον τοῦτον μέχρι τῆς ἡμέρας αὐτῆς· Δὲν ἡ παραβολὴ τῆς συκῆς τοῦτο ἐδήλωσε καὶ εἰς τὰ πρόθυρα αὐτοῦ ὡδήγησάν με αὐτὰ· Ἐάν δὲν σοὶ ἦνωξεν τὰς θύρας, καὶ τοῦτο δὲ τὸ συμῆμα σου τοῦ κάνει· Διὰ τὰ μάθησ' οὐ καὶ ἀπὸ ἄλλου, ὅτι τὸ

να σωπῆσθαι δὲν ἦτο ἀποτέλεσμα τῆς ἀγνοίας του· κοιτάξτε πῶς μαζί με ὅσα ἐλέχθησαν καὶ ἄλλην ἀποδείξιν προσθέτει· **Δ** «Ὅπως συνῆθη κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ Νῶε ποὺ οἱ ἀνθρώποι ἔτρωγον καὶ ἔπινον διπαιδευόντο καὶ ἐνυμφεύοντο μέχρι τὴν ἡμέραν κατὰ τὴν ὁποίαν ἀνῆλθεν ὁ Νῶε εἰς τὴν Κιβωτόν, καὶ δὲν ἀντελήφθησαν τότε μέχρις ὅτου ἦλθεν ὁ κατακλυσμός καὶ τοὺς ἡρπάσεν ὅλους· Ἔτσι θὰ συμβῇ καὶ κατὰ τὸν ἐρχομὸν τοῦ Υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου» (στ' χ 38 - 39,

Αὐτὰ δὲ τὰ εἶπε διὰ τὴν δηλώσιν ὅτι ἀποτόμως θὰ ἔλθῃ καὶ ἀπροσδόκητος, καὶ οἱ περασότεροι τότε θὰ ζοῦν τρυφηλὴν ζωὴν· Διότι καὶ ὁ Παῦλος τοῦτο λέγει, καὶ γράφει τοῦτο· «Ὅταν λέγουν εἰρήνη καὶ ἀσφάλεια, τότε ἔρχεται· ἐπάνω τοὺς αἰφνίδια ἢ καταστροφῇ»· Καὶ διὰ τὴν δηλώσιν τὸ ἀπροσδόκητον, ἔλεγεν· «Ὅπως ὁ κοινολόπος ἔρχεται εἰς τὴν ἐγκυλιν»· **Ε** Πῶς λοιπὸν λέγει· «μετὰ ἀπὸ τῆς θλίψεως τῶν ἡμερῶν ἐκείνων», Δὲν ἔαν τότε θὰ ὑπάρχῃ καλοπέρασις καὶ εἰρήνη καὶ ἀσφάλεια καθὼς ὁ Παῦλος ἀναφέρει, πῶς ὁ Χριστὸς λέγει· «μετὰ τῆς θλίψεως τῶν ἡμερῶν ἐκείνων», **ΣΤ** Ἐάν δὲ ὑπάρχῃ τρυφή καὶ διαβόσις, πῶς (θὰ ὑπάρχῃ) καὶ θλίψις· Καλοπέρασις καὶ εἰρήνη θὰ ὑπάρχῃ εἰς τοὺς ἔχοντας ἀνάσθῃσιν· Διὰ τοῦτο λοιπὸν δὲν εἶπεν· «Ὅταν θὰ εἶναι εἰρήνη»· ἄλλα «ὅταν λέγουν, ὅτι ὑπάρχει εἰρήνη καὶ ἀσφάλεια»· Ὅτι νὰ δεῖξῃ τὴν ἀναισθησίαν αὐτῶν, ὅπως μὲ ἐκείνους τῆς ἐποχῆς τοῦ Νῶε, καὶ μάλιστα ὅτι εἰς παρομοίαν ἀμαρτίαν ἐντροφεύσαν· Τοῦτο ὁμῶς δὲν ἀνέθεσαν μὲ τοὺς δικαίους, οἱ ὅποιοι ἐπερνοῦσαν μὲ θλίψιν καὶ στενοχωρίαν· Εἰδὼ δὲ κύνει ὅτι θὰ ἐλθῶν οἱ ἀντι-

χριστοῦ, τότε θὰ αὐξηθοῦν αἱ παράνομοι, ἤθουναι εἰς τοὺς παραβάτας καὶ μὴ ἐλπίζοντας εἰς τὴν σωτηρίαν τῶν, τότε γαστρομαργαίαι, ἀσωταί, τότε μέθα. Διὰ τοῦτο καὶ καταλιγνότερον ἐπόθε γὰρ θέτει πρὸς τὸ θέμα. Διότι καθὼς ἦσαν ἐγγενοὶ ἡ κωφότης διὲν ἐπιστεῦον, λέγει, ἄλλα ἐστέκετο μὲν ἐκποῖον πάντων νὰ προκαταγγεῖται τὰ μέλλοντα κακὰ, **13** ἐκεῖνο ὅμως ἂν καὶ τὴν ἐβλεπον διανοηθεῖσιν ὥσάν νὰ μὴ ὑπῆρχε κινδυνός. "Ἔτσι, καὶ τώρα θὰ φαίῃ μὲν ὁ ἀντίχριστος, μετὰ ἀπὸ τὸν ὅποιον θὰ νύη ἡ συντέλεια καὶ αἱ κολάσεις τοῦ θὰ ἀκολουθήσουν, καὶ αἱ ἀφόρητοι τιμωρία. Ἐκεῖνο, δὲ οἱ ὅποιοι, κατέχονται ἀπὸ τὴν μέθην τῆς κακίας, οὔτε θὰ ἀντιληφθοῦν τὸν φόβον αὐτῶν τοῦ θὰ γινῶν. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος λέγει: «ὅπως ὁ κολοπιανός εἰς τὴν ἐγκοίαν», ἔτσι θὰ παρουσιασθῶν εἰς αὐτοὺς τὰ φοβερά ἐκεῖνα καὶ ἀνεπανόρθωτα.

Καὶ διατί δὲν ἀνέφερε τὰ κακὰ τῶν Σοδόμων, ἠθέλησε νὰ δώσῃ γενικὸν παράδειγμα τὸ ὅποιον ἐγενε μετὰ ἀπὸ προφητείας ποὺ διὲν τὴν ἐπίστευσαν. Διὰ τοῦτο λοιποὶ ἐπεδὴ ἀμφισβητοῦνται ὑπο πολλῶν τὰ μέλλοντα τὰ πιστοποιεῖ καὶ μὲ παραδείγματα ἀπὸ τὸ παρελθόν καὶ ἀνακατάρσσει τὴν δυνάμιν τῶν «**1** Κατόπιν δὲσιν εἶπε καὶ τοῦτο ὑποδηλώνει, ὅτι καὶ τὰ προηγουμένα Αὐτός τὰ ἔκοιμε. Ἐπειτα πάλιν ἄλλο σημεῖον θέτει καὶ κόμει, ὁλοφάνερον καθὼς καὶ μετὰ τὰ ἄλλα, ὅτι δὲν ἀγνοεῖ τὴν ἡμέραν Ποιον εἶναι τοῦτο τὸ σημεῖον. "Τότε δύο ἀνθρώποι, θὰ εὐρισκῶνται εἰς χωράφι, ὁ ἓνας παραλαμβάνεται καὶ ὁ ἄλλος ἐγκαταλείπεται. Δύο γυναῖκες θὰ ἀλλοθῶν εἰς τὸν μύλον, ἡ μίση παραλαμβάνεται, καὶ ἡ ἄλλη ἀφήνεται. "Νὰ εἰσθε λοιπὸν ἀγρυπνοί, διότι δὲν γνωρίζετε ποῶν ὥραν ἔρχεται ὁ Κύριός σας» (στ.χ. 40-42). Αὐτὰ εἶναι δείγματα ὅτι, ὁ Χριστὸς καὶ γνωρίζει καὶ τοὺς ἀπομακρύνει ἀπὸ τὴν ἐρώτησιν Διὰ τοῦτο

ἀνέφερε καὶ τὰς ἡμέρας τοῦ Νῶε. **14** Διὰ τοῦτο εἰπε περὶ τῶν δύο κοιμαμένων ἐπὶ κλίνης⁹ διὰ νὰ δηλώσῃ τὸ ἐξῆς ὅτι, ἔτσι ἀπροσδόκητα ἔτσι θὰ ἔλθῃ δεσὶν αὐτοὶ θὰ εἶναι ἀμέρονοι. Καὶ τὸ παράδειγμα τῶν δύο ποὺ ἦσαν εἰς τὸν μύλον, καὶ αὐτὰ εἶναι δείγματα ἀνθρώπων ἀμερομικῶν. Καὶ κατόπιν τοῦτο, ὅτι καὶ δοῦλοι καὶ δεσπότες, καὶ παραλαμβάνονται καὶ ἀφήνονται, καὶ οἱ εἰς δεσὶν εὐρισκόμενοι καὶ οἱ εἰς πόνον, καὶ ἀπὸ τῆς θέσεως αὐτῆν καὶ ἀπὸ τῆς ἄλλης, ὅπως εἰς τὴν Παλαιάν Διοικήσιν λέγει: «Απὸ τοῦ καθημένου εἰς τὸν θρόνον Βασιλέως μετὰ τῆς ἀρχμαλώτου ποὺ δουλεύει εἰς τοὺς μύλους»¹⁰ Διότι, ἔπειθ' εἶπεν ὅτι πολὺ διευκολοῦνται οἱ πλούσιοι, δεικνύει ὅτι ὅχι γενὴ κῶς, οὔτε οἱ πλούσιοι, χάνονται, οὔτε ἄλλοι, οἱ πτωχοὶ, σώζονται, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ἐκείνων καὶ ἀπὸ τούτων καὶ σώζονται καὶ χάνονται. **15** Εἰς ἐμὲ δὲ φαίνεται, νὰ δηλώσῃ ὅτι ἡ Δευτέρα Παρουσία θὰ γινῇ κατὰ τὴν νύκτα. Αὐτὸ δὲ λέγει καὶ ὁ Λουκάς¹

Βλεπὲς πῶς ὅλα μὲ ἀκρῶς θεῖαν τὰ γνωρίζει. "Ἐπειτα πάλιν διὰ νὰ μὴ ἐραπήσων σιγῇ σε «Νὰ εἰσθε ἀγρυπνοὶ λοιπὸν, διότι, δὲν γνωρίζετε ποῶν ὥραν ἔρχεται, ὁ Κύριός σας» **2** **3** Δὲν εἶπε «δὲν γνωρίζω» ἀλλὰ «Δὲν γνωρίζετε» Διότι, ὅταν αὐτοὺς τοὺς ὁδηγήσῃ σχεδὸν εἰς τὴν ὥραν αὐτὴν καὶ σταματήσει πάλιν τοὺς ἀπομακρύνει ἀπὸ τὴν ἐρώτησιν διότι θέλει τοὺς τοὺς εὐρισκῶνται εἰς διαρκὴ ἀγύαν.

Διὰ τοῦτο λέγει «Ἀγρυπνεῖτε» καὶ δεικνύει τὸ σκοπὸν διὰ τὴν ὁποῖον δὲν ἀπεκάλυψε τὴν ὥραν Ἐκεῖνο νὰ γνωρίζετε, ὅτι ἐὰν ὁ οἰκοδεσπότης ἐγνωρίζε ποῶν ὥραν

⁹ στ.χ. 7-34

¹⁰ Mt. 11, 5.

¹¹ Λουκ. 12, 34

έρχεται ὁ κλέπτης, θά ἀγρυπνοῦσε καὶ δὲν θά ἄφηνε γὰ τοῦ ὁ σφρήξουν τὴν οἰκίαν του. Διὰ τοῦτο καὶ σεις ἀγρυπνεῖτε ὅτε κατὰ τὴν ὥραν ποῦ δὲν τὸν περιμένετε ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται. Διὰ τοῦτο λοιπὸν λέγει εἰς αὐτοὺς νὰ ἀγρυπνοῦν. Διὰ νὰ εἶναι πάντοτε ἑτοίμοι. Διὰ τοῦτο λέγει, ὅταν δὲν τὸν περιμένετε, τότε θά ἔλθῃ διότι τοὺς θέλει νὰ εἶναι ἀγρυπνοὶ καὶ ὁ ἀρκῶς ἐνάρητοι. **23** Αὐτὸ δὲ τὸ ὅποιον λέγει εἶναι τοῦτο: Ἐάν ἐγνωρίζαι, οἱ πολλοὶ τότε θά ἀποθανοῦν, ὁπωσδήποτε κατὰ τὴν τελευταίαν ἡμέραν θά ἐπεθώκουν καὶ ἐτοιμασθοῦν.

Διὰ νὰ μὴ ἐτοιμαζώνται μόνον κατὰ τὴν τελευταίαν ἡμέραν, ὁ ἅ τοῦτο δὲν ἀνακοινῶνε εἰς αὐτοὺς οὔτε τὴν κατ' ἡμέραν οὔτε τὴν 18 αἰτέραι ἐκάστοι ὥραν. Ἐπειδὴ τοὺς θέλει πάντας νὰ περιμένουν, πάντα νὰ ἐτοιμαζώνται. Διὰ τοῦτο καὶ τὸ τέλος τῆς ζωῆς ἐκάστου τὸ ἔκαμε ἀγνωστον. Ἐπειτα ἀνοικτὰ ἀνομάζει τὸν ἑαυτὸν τοῦ κυρίου, ἀφοῦ πρὸς τὸν ἀλλοῦ τοσούτο σαφῶς δὲν τὸ ἔφανερωσε. Ἐδῶ μοῦ φαίνεται, ὅτι πρέπει νὰ ἐντρέπωνται οἱ ἀδελφοί, διότι δὲν διεγίνοντο φροντίζοντες οὔτε δοξοῦν, ὅ αὐτὰ χρήματα τοῦ διεγίνοντο, αὐτοὶ τοῦ περὶ μένου τὸν κλέπτην οὔτε τὴν δόξην δὲν διεγίνοντο αὐτοὶ διὰ τὴν ψυχὴν των φροντίζοντες. «Ὁ ἅτι ἐκεῖν» μὲν ἔτα, ὑποπεσθῶν ἀγρυπνοῦν καὶ καθόλοι δὲν ἐπὶ τρέπονται νὰ τοὺς ἀρπάξουν τὰ πράγματα τῆς οἰκίας των. Σεῖς δὲ ἂν καὶ γνωρίζετε ὅτι θά ἔλθῃ καὶ ἄξαπτος θά ἔλθῃ, δὲν μὲντε ἀγρυπνοὶ λέγει, καὶ προετοιμασμένοι ὥστε νὰ μὴ φυγετε ἀπ' ἐδῶ ἀπαράσκει. Διὰ τοῦτο ἔρχεται ἡ ἡμέρα εἰς τοὺς πνεύματι κωφοὺς καὶ κωλύμενους πρὸς καταστροφὴν των, ὅπως ἀκριβῶς ἐκεῖνος ὁ κλέπτης) εἰάν ἐγνωρίζε θά δὲ φεύγει ἔτα καὶ σεις εἰάν εἰσθε ἐτοιμοί, θά γλυτώσετε.

Ἐπειτα ἔπειδὴ ἡσυχολήθη μετὰ τὴν κρίσιν, στρέφεται λοιπὸν πρὸς τοὺς διδασκάλους καὶ ἀμύλει περὶ τιμῶν

ρῶν καὶ ὁμοιωθῶν. Καὶ ἀφοῦ θέσθι εἰς πρῶτον θεσιν τοὺς ἐπὶ τυχόντας, καταλήγει εἰς τοὺς ἀποτυχόντας καὶ τελεῶνε τὸν λόγον με ἀπειλὰς. **12** Διὰ τοῦτο πρῶτον λέγει, τὸ ἔξης: «Ποῖός λοιπὸν εἶναι ὁ ἐμπιστος καὶ φρόνιμος δούλος τὸν ὅποιον ὁ κύριος δῶκε ἐπιστάτην των ὑπηρεσιῶν του, διὰ νὰ φροντίζῃ νὰ τοὺς διδῇ τροφὴν τὴν κατάλληλον ὥραν, μακάριος εἶναι ὁ δούλος ἐκείνος ποῦ ὅταν ἔλθῃ ὁ κύριος ὅς του θά τὸν εὕρῃ νὰ καὶ νὴ τὸ καθήκον του. Ἀλλ' ὅπως ὅς λέγω θά τὸν δόξω ἐπιστάτην εἰς ὅλα τὰ ὑπάρχοντά του» (στ. 45-47). Μὴ πὺς καὶ αὐτὸ εἶναι δεῖγμα ὅτι δὲν γνωρίζει. Ἐάν λοιπὸν ἔπειδὴ εἶπει: «ὅτε ὁ υἱὸς γνωρίζῃ» λέγεις ὅτι Αὐτὸς ἀγνοεῖ. Ἐπειδὴ εἶπει: «Ποῖός εἶναι δηλαδὴ» τὸ θά ἐλέγεις, «Ὁ θὰ εἰπῇς ὅτι αὐτὸς ἀγνοεῖ καὶ τοῦτο ἄπαρχει. Διότι οὔτε κανεὶς ἀπὸ τοὺς τρελλοὺς δεῖ θά ἐρατοῦσε τοῦτο, ἂν καὶ ἐκεῖ θύναται κανεὶς νὰ εὕρῃ τὴν αἰτίαν, ἐδῶ δὲ οὔτε αὐτὴν εὕρισκωμεν. **13** Τί λοιπὸν, ὅταν λέγῃ «Πέτρε με ἀγαπᾷς» **2** καὶ ἐρωτᾷ, οὔτε τοῦτο γνωρίζει, ἢ ὅταν λέγῃ «Ποῦ ἐθέσαστε αὐτόν» **1** Διὸ καὶ ὁ Πατὴρ θά εὕρεθῇ νὰ λέγῃ τέτοια. Διὸ καὶ Αὐτὸς ἐρωτᾷ: «Ἀδὰμ ποῦ εἶσαι» καὶ «Κραυγὴ Σοδομῶν καὶ Γομόρρας θῆκε πληθυνθὴ πρὸς ἐμὲ. Θά κατέβω λοιπὸν νὰ ἰδῶ, εἰσι μὴ θάβωμαι αὐτὰς σιμωφίως μετὰ τὴν φωνὴν αὐτῶν ποῦ ἀναθάλπει πρὸς ἐμὲ. Εἰάν δὲ ὅχι, καὶ τὸ ξερῶ» **3** **23** καὶ ἄλλοι λέγει: «Εἰάν δηλαδὴ ἀκούσων καὶ εἰάν συνεισθεοῦν» **6** Καὶ εἰς τὰ Εὐαγγέλιον ἐπίσης: «Ἰσᾶς θά ἐντραποῖν τοὺς υἱὸν μου» **7** Ὅλα αὐτὰ εἶναι λόγια ἀγνοί-

12 ἰ. 21

13 ἰ. 11 31

1. ἰ. 21 31

13 ἰ. 21 31

13 ἰ. 21 31

13 ἰ. 21 31

ας. Ἀλλὰ δὲν ἔλαβεν αὐτά, ἐπειδὴ δὲν ἐγνώριζε, παρὰ διὰ τὴν οἰκονομίαν τὴν κατὰστασιν τῆς στιγμῆς. Εἰς τὴν περιπτώσει τοῦ Ἀδάμ, μὲ τὸν σκοπὸν νὰ τὸν ἀναγκάσῃ εἰς ἀπολογίαν διὰ τὴν ἁμαρτίαν, Εἰς τὴν περιπτώσει τῶν Σοδομιτῶν, διὰ νὰ μᾶς παιδαγωγήσῃ νὰ μὴ ἀποφαινώμαθα πρὶν νὰ ἔλθωμεν εἰς ἡμεσὸν ἐπαφὴν μὲ αὐτά, τὰ ἴδια τὰ πράγματα. Εἰς δὲ τὴν περιπτώσει τοῦ προφήτου, διὰ νὰ μὴ θεωρῆται ἐκ μέρους τῶν ἀνοήτων ὅτι ἡ προφητορροφία (Προφητεία) ἐξαναγκάζει κατὰ κάποιον τρόπον εἰς τὴν παρακοήν. Εἰς δὲ τὴν παραβολὴν τοῦ Εὐαγγελιστοῦ, διὰ νὰ δείξῃ ὅτι εἶχον καθήκον νὰ πράξουν αὐτὸ καὶ νὰ ἐντραποῦν τὸν Υἱόν.

Εἰδὼ λοιπὸν διὰ νὰ μὴ περιεγράζωνται, ὅτε νὰ μεριμνῶν παρ' ὁ' ἀσήμαντα πράγματα, καὶ διὰ νὰ δείξῃ τὸ σπάνιον καὶ τὸ πολὺ μου, διὰ τοῦτο ἐρωτᾷ. Καὶ κοιτάξτε πόσῃ ἄγνοαν δεχόμεν μὲ τὸ ῥῆμα ἐπὶ τὰ πράγματα, ἀγγέλι καὶ ἐκείνους ποὺ ἐγκαθίστα. Μακαρίζετε λοιπὸν αὐτοὺς «Μακάριος ὁ δοῦλος, λέγει, ἐκεῖνος» δὲν ἀνοφείρει ὅμως, ποῖος εἶναι αὐτός. Διότι ποῖος εἶναι, λέγει, ἄραγε αὐτὸς τὸν ὅποιον θὰ ἐγκαταστήσῃ ὁ Κύριος αὐτοῦ, καὶ «Μακάριος ἐκεῖνος τὸν ὅποιον θὰ εὕρῃ νὰ συμμορφοῦται τοιοῦτοτρόπως».

Αὐτὰ δὲ δὲν, τὰ εἶπε μόνον περὶ τῶν χρημάτων ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν λόγων, καὶ περὶ τῆς δυνάμεως καὶ περὶ τῶν χωρισμάτων καὶ περὶ πάσης οἰκονομίας, τὴν ὅποιαν καθένας ἔχει, εἰσὶν αὐτὴ ἡ παραβολὴ θὰ ἡρμώζῃ, καὶ εἰς τοὺς ἀρχοντας τῆς πολιτείας, διότι καθένας τοῦ ἔχει καθήκοντα σχετικὰ μὲ τὰ κοινὰ συμφέροντα, ὅφειλε νὰ τὰ διολκλήρῃ. Καὶ ἂν ἔχῃς σοφίαν καὶ ἂν ἀλάλῃς, καὶ ἂν πλούτῃς καὶ ἂν οἰκιστὴς, κένετο χωρὶς νὰ θλάσῃς, οὔτε τὸν συνδουλόν σου, οὔτε τὸν ἑαυτοῦ σου. Διὰ τοῦτο ἀκριβῶς ζητεῖ παρ' αὐτοῦ τοῦ δούλου καὶ

φρόνησιν καὶ πίστιν. Διότι καὶ ἡ ἁμαρτία ἀπὸ τὴν ἀνοήσιν αἰ γίνεταί. Πιστὸν μὲν λοιπὸν τὸν ὀνομάζει, διότι τιποτέθει ἐκράτησε διὰ τὸν ἑαυτοῦ του, οὔτε κατηγάλασε κατὰ τὰ πράγματα τοῦ Θεοπτότου του, τυχεῶς καὶ ἀσκοπῶς. Φρόνιμος δὲ διότι ἔμαθε νὰ διαχειρίζεται τὰ ἀνατεθέντα εἰς αὐτόν καταλλήλως. Ἄν δε τὰ ἔνα ἀπὸ τὰ δύο ἀπολάσας τὸ ἄλλο θὰ ἐχώλαινε. Διότι ἂν εἶναι πιστὸς καὶ δὲν κλέπτῃ, παραλογίζεται ὅμως καὶ διαπονεῖται ἀσυνέτως μέγα τὸ ἔγκλημα.

Ἐάν δὲ γνωρίζῃ νὰ διαχειρίζεται καλῶς κλέπτῃ ὅμως, πάλι δὲν εἶναι μικρὰ ἡ κατηγορία. Ἄς τὰ ἀκούσωμεν, αὐτὰ καὶ ἔσο, ἔχομεν τὰ τέλματα αὐτά. Δὲν ὁμολογεῖ δὲ πρὸς τοὺς διδασκάλους μόνον, ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς πλουτοῦντας. Διότι καὶ εἰς τοὺς δύο ἔχει ἐμπιστευθῇ πλοῦτοι. Οἱ διδασκόντες, ἔχουν τὸν σπουδαιότερον (πλοῦτον) αἰεὶ τὸ μικρότερον ἀξίαν. Ὅταν λοιπὸν οἱ διδασκόντες διασκορπίζον τὰ μεγαλύτερα, αἰεὶ δὲ δὲν θέλετε νὰ δεῖτε μεγαλομυχίαν, οὔτε καὶ εἰς τὰ μικρότερα, μᾶλλον δὲ ὅχι μεγαλομυχίαν ἀλλὰ εὐνομοσύνην (διότι τὰ ἔνα διδόντα), ποῖα ἀπολογία θὰ ὑπάρξῃ. Ἀλλὰ τότε, πρὸ τῆς κολάσεως ἐκείνων ποὺ κάνουν τὰ ἀντίθετα, εἶθε νὰ ἀκούσωμεν τὴν τιμὴν τοῦ μακαρίου δούλου. Εἰς ἡμετέρας σὰς λέγω, ὅτι θὰ κάμῃ αὐτὸν ἐπιστάτην ὅλης τῆς περιουσίας του. Ποῖα τιμὴ εἶναι δυνατὸν νὰ συγκριθῇ μὲ αὐτήν. Ποῖος λόγος εἶναι δυνατόν νὰ παραστήσῃ τὴν μακαριότητα, ὅταν ὁ Βασιλεὺς τῶν οὐρανῶν ποῦ ἔχει τὰ πάντα, πρόκειται νὰ κάμῃ ἓνα ἄνθρωπον ἐπιστάτην εἰς ὅλα τὰ ὑπάρχοντά του. Διὰ τοῦτο καὶ ὀνομάζει αὐτοὺς φρόνιμοι, διότι ἡ ἀεσιπεία εἰς τὰ μικρὰ κάνει ἱκανὸν νὰ ἀποκτήσῃ τὰ μεγάλα. Καὶ ἐπειδὴ εἰδείχθη σὺμφωνι ἐδῶ ἐπέτυχεν τὸν οὐρανόν.

Ἐπειτα διδάσκει τὸν ἀκρατὴν λαμβάνων ἀφορμὴν

ὄχι ἀπὸ τὴν ἀρμόζουσιν εἰς τοὺς ἀγαθοὺς τμήν· ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν κολάσιν ποὶ περιμένει τοὺς πονήρους. Διὰ τοῦτο καὶ συνεχιζε· «Ἐάν δε εἴπῃ ὁ κακὸς δοῦλος ἕκτος, ὅτι ἄργεῖ νὰ ἔλθῃ ὁ κύριός μου καὶ ἄρχιζῃ νὰ κτυπᾷ τοὺς συνδούλους τοῦ νὰ τρώῃ καὶ νὰ πίνῃ μὲ μεθύσους, θὰ ἔλθῃ ὁ κύριος τοῦ δοῦλου ἕκτου τὴν ἡμέραν τοῦ δὲ περιμένει καὶ τὴν ὥραν ποὺ δὲν γνωρίζει, καὶ θὰ τὸν σπλίσῃ εἰς τὰ δύο καὶ θὰ τὸν θάλλῃ μαζί με τοὺς ὑποκριτὰς. **13** Ἐκεῖ θὰ εἶναι το κλαμα καὶ τὸ τραῦμα τῶν δοντῶν» (στίχ 48-51). Ἐάν δε εἴπῃ κάποιος, Εἶδες ποῖός λογισμός εἰσεχώρησε εἰς τὸν νοῦν τοῦ, διότι δὲν ἐγνωρίζε τὴν ἡμέραν ἐπιστροφῆς Ἄργεῖ ὁ Κύριός μου νὰ ἔλθῃ λέγει· Θὰ ἀπαντήσουμε ὅτι τοῦτο σινεθῇ ὄχι, ἐπειδὴ δὲν ἦτο γνωστὴ ἡ ἡμέρα, ἀλλὰ ὅτι ἦτο πονηρὸς ὁ δοῦλος. Διότι, διὰ ποῖον λόγον, δὲν εἰσῆλθεν ὁ λογισμός αὐτός εἰς τὸν πιστὸν καὶ φρόνιμον δοῦλον, Ποῖαν σημασία ἔχει ἔτι ἄργῃ ὁ δεσπότης νὰ ἔλθῃ, ὅθι, ἀφοῦ σὺ καθολοὶ δὲν τὸν περιμένεις νὰ γυρίσῃ. Διατί λοιπὸν δὲν φροντίζεις. Ἐδῶ μαθαίνομε ὅτι, δὲν θὰ ἀργήσῃ. Αὐτὴ λοιπὸν ἡ ἀπόφασίς δὲν ἐξεδόθη ἀπὸ τὸν δεσπότην, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν σκέψιν τοῦ πονηροῦ δούλου. Δια τοῦτο συνεπῶς κατηγορεῖται· «Ὅτι δὲ δὲν ἄργεῖ ἀκούσε τοῦ Παύλου ποὺ λέγει· «**14** Ὁ Κύριός εἶναι πληροὺς, μὴ φροντίζετε ἀγωνισθῶς» **8** καὶ «Αὐτός ποὺ ἐρχεταί, φθάने καὶ δὲν ἀργεῖ»¹⁹. Σὺ δὲ ἄκουε καὶ τὰ ἐξῆς καὶ μαθαίνε δὲ συνεχῶς ὑπενθυμίζε τὴν ἡμέραν τὴν ἀνέστην καὶ δηλώνει εἰς τοὺς δούλους ὅτι τοῦτο εἶναι χρησίμους καὶ νὰ τοὺς ἐξυπνήσῃ καὶ νὰ τοὺς ἐγείρῃ. Τί σημαίνει καὶ ὅτι μερικὸι ἀπὸ αὐτὸ πλοῦτε δὲν ὠφελήθησαν, Δοκ. οὕτως ἀπὸ τὰ ἄλλα τὰ ὠφελήματα ὠφελήθησαν μερικ

¹⁸ φ. 2 π. 4
¹⁹ 2ο 10, 27

καὶ, ἀλλ' ὅμως Αὐτός δὲν σταματᾷ νὰ κἀνῃ τὰς ἐνεργείας τοῦ.

Τι λοιπὸν, λέγει, σημαίνουν τὰ ἀεικλῶστα, «θὰ ἔλθῃ τὴν ἡμέραν κατὰ τὴν ὅποιαν δὲν τὸν περιμένεις, καὶ κατὰ τὴν ὥραν ποὺ δὲν γνωρίζεις» καὶ θὰ ἐπιθάλλῃ εἰς αὐτὸν τὴν ἐσχάτην τῶν πᾶσιν. Βλέπετε, πῶς παντοῦ τοῦτο θέτει, καὶ δε κῖνε, τὸ χρησίμους τοῦ ἀγνώστου καὶ με αὐτὸ μᾶς κρατεῖ συνεχῶς εἰς ἐτοιμότητα, **11** Διότι τοῦτο εἶναι αὐτὸ ποὺ ἐπιθώκει, τὸ νὰ εἰμεθα συνεχῶς ἀγρυπνοῦν. Ἡ ἀπελθὴ πάντοτε εἰς τὰς ἀπολαύσεις στριφογυρίζομε, πρὸ δὲ τῶν συμφορῶν αἰσθανόμεθα θεός, διὰ τοῦτο παντοῦ αὐτὸ λέγει, ὅτι, ὅταν ὑπάρχῃ ἄνεσις, τότε ἐρχονται αἱ συμφοραί. Καὶ ὅπως ἀνωτέρω διὰ τοῦ Νῶε τοῦτο ἐδηλώσεν. ἔπα καὶ ἐδῶ λέγει· ὅταν ὁ δοῦλος ἕκτος μεθῇ, ὅταν δερνῇ, τότε καὶ ἡ κολάσις δι' αὐτὸν καθίσταται ἀφόρητος. Ἀλλὰ ὅς μὴ καὶ τὰ ἐξωμειν μόνον τὴν κολάσιν τοῦ ἐπιφυλάσσειται δι' ἐκεῖνον, ἀλλὰ νὰ προσέξωμεν καὶ ἐκεῖνο μὴ τυχόν καὶ ἡμεῖς οἱ ἴδιοι κάποτε ἐνῶ κάνομε τὰ ἴδια, δὲν τὸ ἀντιλαμβάνομεθα. **12** Διὸ ἐκεῖνο ποὺ ἔχουν χρήματα ὁμοῦ αἰσθύνει μὲ τὸν δοῦλον αὐτὸν, ὅταν δὲν δεδῶν εἰς ἐκείνους ποὺ ἔχουν ἀνάγκη. Καὶ διότι, καὶ σὺ εἶσαι διαχειριστὴς τῶν ἰδικῶν σου χρημάτων ὄχι μικροτέρας σημασίας ἀπὸ ὅτι εἶναι, ὁ οἰκονόμος τῆς ἐκκλησίας, ὅτι ὅπως ἀκριβῶς ἐκεῖνος δὲν ἔχει δικαίωμα, ὅσα τοῦ δίδομε, ἡμεῖς διὰ τοὺς πτωχοὺς, νὰ τὰ σκοπίσῃ ἀπλῶς καὶ ὡς ἔτυχε **13** ἔπειθ' ἐδόθησαν πρὸς διατροφήν τῶν πτωχῶν. Ἔπειθ' οὕτως σὺ τὰ ἴδικά σου. Διὸ καὶ εἰς ἐκκλησιολογίας πατρικῆς περιορίζεται, καὶ ἔτσι, ἔχεις ὅλα ὅσα ἔχεις καὶ πάλιν τοῦ Θεοῦ εἶναι ὅλα. Ἔπειτα σὺ μὲν αὐτὰ ποὺ ἐδώκες κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον θέλεις μετ' ἀκριβείας νὰ τὰ διαχειρίζωνται, ὁ δὲ Θεὸς δὲν νομίζει ὅτι θὰ ζητήσῃ μετὰ μεγαλύτερας αὐστηρότητος τῇ διαχείρισιν τῶν ἰδικῶν

του, ἀλλὰ θὰ ἀνεχθῇ ἀπλῶς νὰ ἀπολευρῶν αὐτά; Δὲν γίνεται αὐτό, δὲν γίνεται. Καὶ διότι διὰ τὸν σκοπὸν αὐτὸν ἄφησε ὅλα αὐτὰ εἰς σέ, ὥστε νὰ δώσῃς τὴν τροφήν εἰς αὐτοὺς τὸν κατὰλληλον χρόνον. Τί σημαίνει τὸν κατὰλληλον χρόνον; Τότε ποὺ ἔχουν ἀνάγκη, τότε ποὺ ἐκεῖνοι πεινοῦν. Διότι ὅπως ἀκριβῶς οὐ παρήγγελλες εἰς τὸν σὺμβουλόν σου νὰ ἔχῃ τὴν διαχείρισιν, ἔτσι καὶ ὁ Δεσπότης θέλει ἀπὸ σέ νὰ δοπανῇς αὐτὰ ὅπου πρέπει. **¶** Διὰ τοῦτο ἂν καὶ ἔχῃς τὴν δύναμιν νὰ κλέψῃς, σὲ ἀφήκειν, διὰ νὰ ἔχῃς τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἐπιδείξῃς ἀρετήν, ὥστε ἀφοῦ εἰς τὰς ἀνάγκας τῶν ἄλλων χρησιμοποίησῃς τὰ διὰ τοὺς ἄλλους προοριζόμενα ἀγαθὰ, διὰ νὰ ἐκδηλώσῃς θερμότεραν ἀγάπην.

Σὺ ὅμως ἀφοῦ τὰ ἔλαβες, ὅχι μόνον δὲν δίδεις, ἀλλὰ καὶ κυτῶς, καίτοι θεοβαίως ἂν τὸ νὰ μὴ δίδῃς εἶναι ἔγκλημα, τὸ νὰ κυτῶς, πόσης συγγνώμης ἔχεις ἀνάγκη νὰ τύχῃς;

Τοῦτο κατὰ τὴν γνώμην μου τὸ λέγει ὑπαινισσόμενος τοὺς ὀφειστὰς καὶ τοὺς πλεονέκτας καὶ δεικνύει τὴν μεγάλην εἰς θάρρος τῶν κατηγορίαν, ὅταν αὐτοὶ ἐκείνους τοὺς ὁποίους διετάχθησαν νὰ τρέφουν, αὐτοὺς κυτῶν. **¶** Μαῦ φαίνεται δὲ ὅτι καὶ τοὺς φιληδόνους ἔδω ἔννοεῖ. Διότι καὶ τιμωρία μεγάλη ἐπιφυλάσσεται καὶ διὰ τὴν φιληδονίαν. «Τρώγει καὶ πίνει, λέγει, μὲ τοὺς μεθούσους» καὶ δηλώνει τὴν γαστριμαργίαν. Δὲν ἔλαβες διὰ τοῦτο, διὰ νὰ δοπανήσῃς εἰς φιληδονίας, ἀλλὰ νὰ ἀναλώσῃς εἰς ἐλεημοσύνην. Μήπως διότι τὰ θεωρεῖς ἰδικά σου; Ὁ Θεὸς σοῦ ἐνεπιστεύθη τὰ ἀγαθὰ τῶν πτωχῶν ἔστω καὶ ἂν τὰ ἀπέκτησας ἀπὸ πατρικὴν κληρονομίαν, ἢ καὶ ἀπὸ δικαίους κόπων. Μήπως δὲν ἠδύνατο ὁ Θεὸς νὰ σοῦ ἀφαιρέσῃ ταῦτα; Ἀλλὰ δὲν τὸ κάνει τοῦτο, καὶ σὲ καθιστᾷ κύριον τῆς πρὸς τοὺς ἔχοντας ἀνάγκην φι-

λοτιμίας. **¶** Σὺ δὲ πρὸς χάριν μου σκέψου, πῶς διὰ μέσου ὅλων τῶν παραβολῶν τιμωρεῖ ἐκείνους ποὺ δὲν ἐχρησιμοποίησαν τὰ χρήματά των διὰ τοὺς ἔχοντας ἀνάγκην. Διότι οὔτε αἱ παρθένοι ἤρπασαν τὰ ξένα, ἀλλὰ δὲν ἔδωκαν οὔτε τὰ ἰδικά των. Οὔτε ἐκεῖνος, ποὺ κατέχωσε τὸ ἐν τάλαντον, ἐπλεονέκτησεν, ἀλλὰ οὔτε καὶ τὸ ἐδιπλάσασεν. Οὔτε ἐκεῖνοι ποὺ ἀδιαφόρησαν διὰ τοὺς πεινῶντας, τιμωροῦνται ἐπειδὴ ἤρπασαν τὰ ξένα, ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν ἐμοίρασαν τὰ ἰδικά των, καθὼς ἀκριβῶς καὶ ὁ δοῦλος αὐτός.

Ἄς ἀκούσωμε λοιπὸν ὅσοι τρώμε πολλὸ, ὅσοι ἐξοδεύομε εἰς πολυτελεῆ δεῖπνα τὸν πλούτον, ὁ ὁποῖος δὲν μᾶς ἀνήκει, ἀλλὰ εἶναι τῶν πτωχῶν καὶ ἐνδοῦν. **¶** Μὴ λοιπὸν νομίζεις ὅτι αὐτὰ εἶναι ἰδικά σου, ἐπειδὴ ἀπὸ πολλὴν φιλανθρωπίαν διετάχθης νὰ δίδῃς σὺν νὰ εἶναι κτήμα σου. Σὲ ἐχρησιμοποίησε, διὰ νὰ δυνηθῇς νὰ προκόψῃς. Μὴ λοιπὸν νομίζεις ὅτι εἶναι ἰδικά σου, οὕτως τοῦ Αὐτοῦ σοῦ ἔδωκε. Διότι οὔτε ἂν ἐδάνεισες εἰς κάποιον, μὲ τὸν σκοπὸν ἀφοῦ φύγῃ καὶ δυνηθῇ νὰ ἐπιτύχῃ μερικὰς εὐκαιρίας πλουτισμοῦ, τοῦ εἶπες ὅτι θὰ εἶναι ἰδικά του τὰ χρήματα. Καὶ εἰς σέ λοιπὸν ἔδωκεν ὁ Θεός, διὰ νὰ ἐμπορευθῇς τὸν οὐρανόν. Μὴ λοιπὸν μετασβάλλεις τὴν ὑπερβολικὴν πρὸς σέ φιλανθρωπίαν εἰς ὑπόθεσιν ἀγνωμοσύνης. Σκέψου πόσης δοξολογίας ἔξιον θὰ ἦτο τὸ νὰ δυνηθῇς νὰ εὕρῃς μετὰ τὸ βάπτισμα τρόπον ἀπολαγῆς ἀπὸ τὰ ἁμαρτήματα. **¶** Ἐάν δὲν ἔλεγε τοῦτο τὸ «δῶσε ἐλεημοσύνην», πόσοι θὰ ἔλεγαν, εἴθε νὰ ἦτο δυνατόν νὰ ἐδίδομεν χρήματα καὶ νὰ γλυτώσωμε ἀπὸ τὰ μέλλοντα κακά; Ἐπειδὴ δὲ τοῦτο κατέστη δυνατόν, πόλλιν οἱ ἄνθρωποι ἔπρεσαν εἰς τὴν ἰδίαν κατάστασιν. Ἀλλὰ, δίδω, λέγεις. Καὶ τί μὲ τοῦτο; Διότι οὐδέποτε ἔδωκες ὅσα κατέβωλε αὐτὴ ποὺ ἔδωκε τοὺς δύο δοῦλους. Μᾶλλον δὲ οὔτε ποσὸν ἀπὸ ὅσα ἐκέλευ, ἄλ-

λά τὰ περισσότερα τὰ ἐξοθεύεις εἰς ἀχρήστους καὶ ἀνωφελεῖς δαπάνας, εἰς συμπόσια, εἰς μέθην καὶ εἰς μεγαλύτεραν ἀσωτείαν πότε μὲν καλῶν τοὺς ἄλλους, καὶ πότε προσκαλούμενος ἀπὸ τοὺς ἄλλους. Πότε μὲν ἐξοθεύεις καὶ πότε ἀναγκάζεις ἄλλους νὰ ἐξοδεύουν. Ὡστε καὶ διπλῇ θὰ ἐπέλθῃ εἰς σὲ τιμωρία δι' ὅσα σὺ ὁ ἴδιος κάνεις καὶ δι' ὅσα τοὺς ἄλλους ἀναγκάζεις νὰ κάνουν.

13 Κοίταξε λοιπὸν καὶ τὸν Δεσπότην ποῦ διὰ τὸν ἱδίων λόγον κατηγορεῖ τὸν δοῦλον. «Διότι τρώει καὶ πίνει μετὰ τῶν μεθύσαν, λέγει». Διότι δὲν τιμωρεῖ μόνον τοὺς μεθύσαντες, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνους ποὺ εἶναι μαζί των. Καὶ πολλὸ ὀρθῶς, διότι ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἰδικὴν των διαφθοράν, ἀδιαφοροῦν καὶ διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν πλησίων των. Τὸν Θεὸν δὲ τίποτε δὲν τὸν ἐξαργίζει τόσον, ὅσον οἱ ἀρμόδιοι ποὺ συμπεριφέρονται ὑπεροπτικῶς ἀπέναντι τῶν πλησίων των. Διὰ τοῦτο καὶ τὸν θυμὸν Του ὑποδηλῶν, διέταξε νὰ διχοτομηθῇ ὁ κακὸς δούλος. Καὶ διὰ τοῦτο εἶπε ὅτι γινώρισμα τῶν μαθητῶν του εἶναι ἡ ἀγάπη, ἐπειδὴ μεγάλη ἀνάγκη εἶναι, νὰ φροντίζῃ ὁ ἀγαπῶν διὰ τὸν ἀγαπώμενον. **14** Αὐτὴν λοιπὸν τὴν ὁδὸν ἅς θαδίσωμε. Διότι πρὸ πάντων αὕτη εἶναι ἡ ὁδὸς ποῦ ὁδηγεῖ πρὸς τὸν οὐρανόν, ποῦ δημιουργεῖ μιμητὰς τοῦ Χριστοῦ, ποῦ κάνει τοὺς ἀνθρώπους ὁμοίους μὲ τὸν Θεὸν κατὰ δύναμιν. Κοίταξε λοιπὸν καὶ τὰς ἀρετὰς αὐτὰς ποὺ εἶναι ἀναγκαῖότεραι καὶ αἱ ὁποῖαι κατασκηνώνουν πλησίον τῆς ὁδοῦ αὐτῆς. Καὶ ἂν θέλετε, θα κάνωμεν ἐξέτασιν αὐτῶν, καὶ τὰς κρίσεις θα τὰς λάβωμεν ἀπὸ τοὺς λόγους τοῦ Θεοῦ. Ὑπάρχουν λοιπὸν τῆς ἀρίστης ζωῆς δύο ὁδοί. Καὶ ἡ μὲν μία ἀπὸ αὐτὰς κάνει καλὸν τὸν ἴδιον ποῦ τὴν θαδίζει, ἡ δὲ ἄλλη καὶ τὸν πλησίον. Ὡς ἰδωμεν ποῖα βοηθεῖ περισσότερον καὶ ὁδηγεῖ ἡμᾶς πρὸς τὴν κορυφὴν τῆς ἀρετῆς.

15 Λοιπὸν ἐκεῖνος μὲν ποῦ ἐνδιαφέρεται διὰ τὸν ἑαυτοῦν του μόνον, καὶ ἀπὸ τοῦ Παύλου θὰ δεχθῇ μωρίας ἐπιπλήξεις. Ὅταν δὲ λέγω ἀπὸ τὸν Παῦλον, ἀπὸ τὸν Χριστὸν λέγω. Αὐτὸς δὲ ἐγκώμια καὶ σταφάνους δίδει. Καὶ ἀπὸ ποῦ εἶναι τοῦτο φανερόν; Ἄκουσε τί λέγει εἰς τὸν ἑνα καὶ τί λέγει εἰς τὸν ἄλλον. «Κανείς ἅς μὴ ζητῇ τὸ ἰδικόν του συμφέρον, ἀλλὰ ὁ καθένας τὸ συμφέρον τοῦ ἄλλου»²⁰. Βλέπεις πῶς τὴν μὲν πρώτην περίπτωσιν ἀπαρρίψα, τὴν δὲ δευτέραν υἱοθέτησε; Καὶ ἄλλοῦ «ὁ καθένας σας, ἅς φροντίζῃ νὰ ἀρέσῃ εἰς τὸν πλησίον διὰ τὸ καλόν του καὶ τὴν οἰκοδομήν του»²¹. Ὡς συνέπεια τοῦτου ἐρχεται καὶ ὁ ἀπειρος ἔταινος καὶ ἡ προσροπή. «Διότι καὶ ὁ Χριστὸς δὲν ἐπεδίωξε νὰ ἀρέσῃ εἰς τὸν ἑαυτοῦν του»²². Ἀρκετοὶ λοιπὸν εἶναι καὶ αὐταὶ αἱ ἀποδείξεις νὰ ἐπιφέρουν τὴν νίκην. Διὰ νὰ ἀποδειχθῇ δὲ τοῦτο μὲ πᾶσαν ἀνασιν, ἅς ἰδωμεν τί ἀπὸ τὰ κατορθώματά μας ὠφελοῦν μόνον ἡμᾶς, καὶ τί ἐκτὸς ἡμῶν μεταβιβάζεται καὶ εἰς τοὺς ἄλλους. **16** Λοιπὸν τὸ νὰ νηστεύσῃ μὲν κάποιος, τὸ νὰ κάνῃ γονυκλισίας, τὸ νὰ ἀσκήσῃ τὴν παρθενίαν καὶ νὰ σωφρονῇ, αὐτὰ φέρουν ὄφελος εἰς τοὺς ἰδίους ποῦ τὰ ἀσκοῦν. Ἐκεῖνα δὲ ποῦ ἐκτὸς ἀπὸ ἡμᾶς ὠφελοῦν καὶ τὸν πλησίον εἶναι ἡ ἐλεημοσύνη, ἡ διδασκαλία, ἡ ἀγάπη. Λοιπὸν καὶ ἐδῶ ἀκουστὴ τὸν Παῦλον ποῦ λέγει: «καὶ ἂν μοιράσω εἰς ἐλεημοσύνας διην μου τὴν περιουσίαν, καὶ παραδώσω τὸ σῶμα μου διὰ νὰ καί, ἀγάπη δὲ ἐάν δὲν ἔχω, τίποτε δὲν ὠφελοῦμαι»²³. **740**

Βλέπεις λοιπὸν αὐτὴν καθ' ἑαυτὴν τὴν ὁδὸν νὰ ἀποδεικνύεται ὀρθὴ μὲ λαμπρότητα καὶ νὰ στεφανοῦται;

20. Α' Κορ. 10, 24.

21. Ρωμ. 15, 2.

22. Αἰσθλ.

23. Α' Κορ. 13, 8.

Ἐάν δε θέλετε, καὶ διὰ τρίτην φορὰν θὰ ἀσχαληθῶμεν με αὐτήν. Καὶ ὁ μὲν ἕνα·ς νὰ νηστεύῃ, νὰ σωφρονῇ, νὰ μαρτυρῇ καὶ νὰ κατακαίγεται εἰς τὸ μαρτύριον. Κάποιος ἄλλος δὲ νὰ ἀνασφάλῃ τὸ μαρτύριον διὰ τὴν πνευματικὴν οἰκοδομήν, ἀλλὰ καὶ νὰ ἀποθνήσκῃ χωρὶς τὸ μαρτύριον. Ποίος θὰ καταστῇ περισσότερον εὐτυχὴς μετὰ τὴν ἀπ' ἐδῶ ἀποδημίαν; Δὲν χρειάζονται ἐδῶ πολλοὶ λόγοι εἰς ἡμᾶς, οὔτε μακρὸν χρονικὸν διάστημα. **25** Διότι συμφωνεῖ ὁ μακάριος Παῦλος τοῦ ἐκφράζει τὴν γνώμην του καὶ λέγει· «Ἐγὼ τὴν ἐπιθυμίαν νὰ ἀποθάνω καὶ εὐρεθῶ μαζί με τὸν Χριστόν, διότι τοῦτο εἶναι πολὺ καλὸν. Τὸ νὰ παραμείνω ὅμως εἰς τὸ σῶμα εἶναι ἀναγκαϊότερον διὰ σᾶς»²⁴. Ἀκοῦς βεὶ καὶ ἀπὸ τὴν ἀποδημίαν πρὸς τὸν Χριστόν ἐπρωτίμην τὴν οἰκοδομήν τοῦ Πλησίον; Διότι τοῦτο εἰς τὴν πραγματικότητά εἶναι ἡ συνπαρξίς μετὰ τοῦ Χριστοῦ, τὸ νὰ κάνῃς τὸ θέλημα Αὐτοῦ. Θέλημα δὲ Αὐτοῦ κανένα δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ τόσο σημαντικόν, παρὰ τὸ συμφέρον τοῦ πλησίον. Θέλεις ἐκτὸς ἀπὸ αὐτὰς νὰ σοῦ ἀναφέρω καὶ τετάρτην ἀποδείξιν; «Πέτρε, ἐάν με ἀγαπᾷς, λέγει, ποιμανε τὰ πρόβατά μου»²⁵ καὶ ἀφοῦ τρεῖς φορές τὸν ἠρώτησε, τοῦτο εἶπε διὸ εἶναι τὸ τεκμήριον τῆς φιλίας. Δὲν τὸ εἶπε διὰ τοῦτο μόνον πρὸς τοὺς ἱερεῖς, ἀλλὰ καὶ πρὸς καθένα ἐξ ἡμῶν, εἰς τοὺς ὁποίους ἐνεπιστεύθη καὶ κάποιο μικρὸν ποίμνιον, διότι μὴ τὸ περιφρονήσῃς ἐπειδὴ εἶναι μικρὸν. **26** Διότι λέγει· «Ὁ Πατήρ μου εὐηρεστήθη εἰς αὐτούς»²⁶. Καθένας ἀπὸ ἡμᾶς ἔχει «πρόβατον». Τοῦτο δὲ ὁδηγῇ εἰς τὰς καταλήλους θουκάς. Καὶ ὁ σύζυγος ὅταν ἐγερθῇ ἀπὸ τὴν κλίνην, τίποτε ἄλλο δὲ μὴ ζητῇ, παρὰ τὸ τί θὰ κάνῃ καὶ θὰ εἴπῃ, διὰ τῶν ὁποίων θὰ κατιστήσῃ εὐλοθεοτέραν ἀλόκληρον τὴν οἰκίαν. Ἡ

24. Φίλιπ. 1, 23 - 24.

25. Ἰω. 21, 15.

26. Λουκ. 19, 28.

σύζυγος πάλιν δὲ εἶναι οἰκονομῶν. Πρὶν δὲ ἀπὸ τὴν ἐπιβίωσιν αὐτὴν δὲ **18** μίαν ἄλλην σοβαροτέραν φροντίδα, τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, καὶ πῶς θὰ τὴν ἐπιτύχῃ ἀλόκληρος ἡ οἰκία. Διότι, ἐάν εἰς τὴν καθημερινὴν διακρίαν πρὶν ἀπὸ τὴν φροντίδα τῆς οἰκίας ἐπιδιώκωμεν νὰ ἐκπληρώσωμεν τὰς κοινωνικὰς πρὸς τὸ δημόσιον ὑποχρεώσεις μας, ὥστε διὰ ἀμέλειαν αὐτῶν νὰ μὴ θεωρηθῶμεν καὶ νὰ μὴ συρᾶμεθα εἰς τὴν ἀγοράν καὶ νὰ μὴ ὑποφέρωμεν μισροῦς ἐξευτελισμούς, **19** πολὺ περισσότερον διὰ τὰ πνευματικὰ πρέπει νὰ κάνωμε τοῦτο. Νὰ καταθέτωμεν πρὶν ἀπὸ ὅλα τὰ ὀφειλόμενα εἰς τὸν Βασιλέα τῶν ὧν Θεόν, διὰ νὰ μὴ κατανήσωμεν ὅπου τὸ τρέξιμο τῶν ὀδόντων. Καὶ αὐτὰς τὰς ἀρετὰς νὰ ἐπιδιώκωμεν, αἱ ὁποῖαι δύνανται μαζί με τὴν βίβλιν μας σωτηρίαν νὰ ὠφελήσουν κατὰ τὸ μέγιστον πᾶσιν τῶν πλησίον. Τέτοια ἔργον εἶναι ἡ ἐλεημοσύνη, τέτοιο εἶναι ἡ προσευχή, μᾶλλον δὲ καὶ αὐτὴ (ἡ προσευχή) χάριν ἐκείνης καθίσταται δυνατὴ καὶ ἀποκτᾷ πτερὰ. «Αἱ προσευχαὶ σου, λέγει, καὶ αἱ ἐλεημοσύναι σου ἀνέστησαν εἰς τὸν Θεόν διὰ νὰ σε ἐνθυμηθῇ»²⁷. **20** Ὅχι δὲ μόνον ἡ προσευχή, ἀλλὰ καὶ ἡ νηστεία ἀπὸ ἐδῶ (ἀπὸ τὴν ἐλεημοσύνην) ἀποκτᾷ νεῦρα. Καὶ ἂν νηστεύῃς χωρὶς νὰ κάνῃς ἐλεημοσύνην, τὸ πρᾶγμα δὲν θεωρεῖται οὔτε νηστεία. Ἀλλ' ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς εἶναι χειρότερος καὶ ἀπὸ τὸν κοίλοφραγᾷ καὶ τὸν μέθυσον, καὶ τόσον χειρότερος ὅσο χειρότερα καὶ κατωτέρα εἶναι ἡ ἀγριότης ἀπὸ τὴν τρυφήν. Καὶ τί ἀναφέρω τὴν νηστείαν; Διότι καὶ ἂν σωφρονῇς, καὶ ἂν παρθενεύῃς, ἐξω ἀπὸ τῶν νυμφῶν μένεις, ἀφοῦ δὲν ἔχεις ἐλεημοσύνην. **21** Καίτοι τί εἶναι ἴσων μετὰ τὴν παρθενίαν, ἀφοῦ αὐτὴ διὰ τὴν ὑπεροχήν της δὲν ἐπιβλήθῃ ἀναγκαστικὰ οὔτε δι' ἐντολῆς

27. Ματθ. 10, 4.

τῆς Καινῆς Διαθήκης; Ἄλλ' ὅμως καθίσταται ἀχρηστος, ὅταν δὲν συνοδεύεται ἀπὸ ἐλεημοσύνης. Ἐάν δὲ παρθέ-
νιοι ἐκβάλλονται, ἐπειδὴ δὲν εἶχον τὴν ἐλεημοσύνην εἰς
τὸν ἀρμόζοντα φανόν, ποῖος θὰ βυνηθῇ νὰ ἐπιτύχῃ τὴν
συγγνώμην ἀνευ αὐτῆς; Δὲν εἶναι κοινεῖς, καὶ δπωσθήπο-
τε ἀναγκαστικὰ ὅποιος δὲν τὴν ἔχει τὴν ἐλεημοσύνην θὰ
ἀπολεσθῇ. Διότι ἐάν εἰς τὴν καθημερινὴν ζωὴν κανεὶς δὲν
ζεῖ πρὸς ἰδικόν του μόνον ὄφελος, ἀλλὰ καὶ χαιροτέχνης
καὶ στρατιώτης, καὶ γεωργός, καὶ ἔμπορος, πρὸς τὸ
κοινὸν συμφέρον καὶ πρὸς τὴν ὠφέλειαν τοῦ πληθόντος
ἐργάζονται ὅλοι, πολὺ περισσότερον διὰ τὰ πνευματικὰ
πρέπει νὰ κάνετε τοῦτο. Διότι πρὸ παντός αὐτὸ εἶναι ἡ
ζωή.

ΒΒ Ὅπως βεβαίως αὐτὸς ποὺ ζῇ μόνον διὰ τὸν ἑαυ-
τόν του, καὶ περιφρονεῖ ὅλους τοὺς ἄλλους, εἶναι περι-
τός, καὶ οὐκ ἀνθρώπος, καὶ ἕνός πρὸς τὸ ἰδικόν μας
γένος. Τί σημασίαν ἔχει λοιπόν, λέγει, ἐάν παραβλέψῃς
τὰ ἀτομικὰ καὶ ἐνδιαφερθῇς διὰ τὰ κοινά; Δὲν σημαίνει,
νὰ δὲν σημαίνει, δεῖ, ὅταν ἐνδιαφερώμεθα διὰ τὰ κοινὰ
παραβλέπομε τὰ ἀτομικὰ. Διότι ὅποιος ἐπιδιώκει τὰς
τῶν ἄλλων ὠφελείας, κανένα δὲν λυπεῖ, ἀλλ' ὅλους τοὺς
ἐλεεῖ καὶ ὠφελεῖ δυναμικῶς τὸν ἑαυτόν του. Δὲν θὰ ἀρ-
πάξῃ τίποτε ἀπὸ κανέναν, δὲν θὰ πλεονεκτῇ, δὲν θὰ
κλέψῃ, δὲν θὰ ψευδομαρτυρήσῃ, θὰ ἀπέχῃ ἀπὸ κάθε
εἵδους κακίας, θὰ ἐπιδιώξῃ κάθε εἶδους ἀρετὴν, θὰ
προσεύχεται πολὺ διὰ τοὺς ἐχθρούς του, καὶ θὰ εὐεργε-
τήσῃ αὐτοὺς ποὺ τὸν ἐπιβουλεύονται. Καὶ οὐτε θὰ ὑβρί-
σῃ κάποιον, οὔτε θὰ καταλογίσῃ ἔστω καὶ ἂν ἀκούσῃ
μῦθον εἰς ὄφρος του, ἀλλὰ θὰ λέγῃ τὰ ἀποστολικά λό-
για **Κ** «Ποῖός ἀσθενεῖ καὶ δὲν ἀσθενῶ καὶ ἐγώ; Ποῖος
σκανδαλίζεται, καὶ ἐγὼ δὲν καίγομαι;»²⁸. Ἐκ τῆς ἐπι-

²⁸ Β' Κορ. 11, 29.

διώξεως λοιπόν τῶν προσωπικῶν δὲν ἐπακολουθεῖ δπω-
σθήποτε καὶ ἡ ὠφέλεια τοῦ πληθόντος.

Ἀπὸ ὅλα αὐτὰ ἀφοῦ ἐπεσθῇτε, ὅτι δὲν εἶναι δυνα-
τὸν νὰ σωθῶμεν ἐάν δὲν ἀποβλέπωμεν εἰς τὴν ὠφέλειαν
τοῦ συνόλου, καὶ ἀφοῦ εἶδατε τὸν θαύλον ποὺ ἐδύστα-
μήθη, καὶ αὐτὸν ποὺ κατέχασε τὸ τάλαντον, αὐτὴν ἃς
ἐκλέξωμε τὴν ὁδόν, διὰ νὰ ἐπιτύχωμεν καὶ τὴν αἰώνιον
ζωὴν, τὴν ὅποιαν ὅλοι μας εἶθε νὰ τὴν ἀποκτήσωμεν, διὰ
τῆς χάριτος καὶ φιλανθρωπίας τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ
Χριστοῦ, εἰς τὸν ὅποιον ἀνέκει ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας
τῶν αἰώνων. Ἀμήν. **ΒΒ**